

**ΙΩΑΝΝΟΥ
ΧΡΥΣΟΣΤΟΜΟΥ
ΕΡΓΑ**

ΤΟΜΟΣ 66

**ΥΠΟΜΝΗΜΑ
ΕΙΣ ΤΟ ΚΑΤΑ ΜΑΤΘΑΙΟΝ ΕΥΑΓΓΕΛΙΟΝ
ΟΜΙΛΙΑΙ ΑΖ'—ΝΑ'
(ΚΕΦ. 11—15)**

Κείμενον: **Fridericus Heide**
Μετάφρασις-Σχόλια:

ΚΥΡΙΑΚΟΥ Γ. ΡΟΥΜΠΗ
Θεολόγου - Φιλολόγου
(ΑΖ'—ΜΔ', ΜΘ'—ΝΑ')

ΔΙΟΝΥΣΙΟΥ Μ. ΜΠΑΤΙΣΤΑΤΟΥ
Θεολόγου
(ΜΕ'—ΜΗ')

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

ΜΕΤΑΦΡΑΣΙΣ	11—220
Ὁμιλία ΑΖ' (Ματθ. ια', 7—24)	11 (237)*
Ὁμιλία ΑΗ' (Ματθ. ια', 25—30)	32 (252)
Ὁμιλία ΑΘ' (Ματθ. ιβ', 1—6)	44 (262)
Ὁμιλία Μ' (Ματθ. ιβ', 9—24)	55 (270)
Ὁμιλία ΜΑ' (Ματθ. ιβ', 25—32)	69 (281)
Ὁμιλία ΜΒ' (Ματθ. ιβ', 33—37)	81 (291)
Ὁμιλία ΜΓ' (Ματθ. ιβ', 38—45)	92 (300)
Ὁμιλία ΜΔ' (Ματθ. ιβ', 46—ιγ', 9)	108 (313)
Ὁμιλία ΜΕ' (Ματθ. ιγ', 10—23)	123 (325)
Ὁμιλία ΜΣΤ' (Ματθ. ιγ', 24—33)	132 (332)
Ὁμιλία ΜΖ' (Ματθ. ιγ', 34—52)	144 (342)
Ὁμιλία ΜΗ' (Ματθ. ιγ', 53—ιδ', 12)	155 (351)
Ὁμιλία ΜΘ' (Ματθ. ιδ', 13—22)	174 (367)
Ὁμιλία Ν' (Ματθ. ιδ', 23—36)	191 (381)
Ὁμιλία ΝΑ' (Ματθ. ιε', 1—20)	204 (391)
ΠΡΩΤΟΤΥΠΟΝ ΚΕΙΜΕΝΟΝ	237—404

* Οἱ ἐντὶς ἀκρονύθων ἀριθμοὶ εἰσι οἱ ἀντιστοιχοῦν τῶν σελίδων τοῦ πρωτοτύπου καὶ μέντοι.

ΤΟΥ ΕΝ ΑΓΙΟΙΣ ΠΑΤΡΟΣ ΗΜΩΝ ΙΩΑΝΝΟΥ ΧΡΥΣΟΣΤΟΜΟΥ ΑΡΧΙΕΠΙΣΚΟΠΟΥ ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΥΠΟΛΕΩΣ ΥΠΟΜΝΗΜΑ ΕΙΣ ΤΟ ΚΑΤΑ ΜΑΤΘΑΙΟΝ ΕΥΑΓΓΕΛΙΟΝ

ΟΜΙΛΙΑ ΑΖ' (37)

(Ματθ. ια', 1—24)

ΕΙΣΑΓ. Όταν δὲ αὐτοὶ ἀνεχώρησαν, ἤρchiσεν ὁ Ἰησοῦς νὰ λέγῃ εἰς τὰ πλῆθη τοῦ λαοῦ περὶ τοῦ Ἰωάννου. Τὶ ἐβγῆκατε νὰ ἰδῆτε εἰς τὴν ἔρημον τὴν ἐποχὴν ποὺ ἐκήρυτταν ἐκεῖ ὁ Ἰωάννης; Μήπως ἐβγῆκατε νὰ ἰδῆτε κανένα ἄνθρωπον ἁσάτον ὁ ἄποτος νὰ ὁμοιάσῃ μὲ κάλαμον, ποὺ σαλεύεται ἀπὸ κάθε φύσημα ἀέρος; Ὁχι θεέθαια. Ἀλλὰ τί ἐβγῆκατε νὰ ἰδῆτε; Ἀνθρώπον ντυμένον μὲ μαλακὰ φορέματα; Ἰδοὺ αὐτοὶ ποὺ φοροῦν τὰ μαλακὰ μένουσιν εἰς τὰ ἀνάκτορα τῶν βασιλέων. Ἀλλὰ τί ἐβγῆκατε νὰ ἰδῆτε; Προφήτην; Β. Ναὶ σὰς λέγω, καὶ περισσότερον ἀπὸ προφήτην.¹

Τὸ ζήτημα ποὺ ἀπασχολεῖ τοὺς μαθητὰς τοῦ Ἰωάννου ἐτακτοποιήθη καλὰ καὶ ἐφυγαν ἀπὸ ἐθελοκινήσαν διὰ τὴν ἰδιότητα τοῦ Ἰησοῦ ἀπὸ τὰ θαύματα τῆς συγμῆς ἐκείνης. Ὑπελείπετο πλέον νὰ διορθώσῃ καὶ τὰς ἐσφαλμένas ἀντιλήψεις τοῦ πλῆθους. Διότι οἱ μὲν μαθηταὶ τοῦ Ἰωάννου δὲν θὰ ὑποπτεύθησαν τίποτε παρόμοιον· διὰ τὸν διδάσκαλόν τεον, ἐνδὲ οἱ πολλοὶ ἄνθρωποι ἀπὸ τὴν ἐρώτησιν τῶν μαθητῶν παρascυράμενοι καὶ μὴ γνωρίζοντες τὸν σκοπὸν διὰ τὸν ὁποῖον τοὺς ἀπέ-

1. Οἱ μαθηταὶ τοῦ Ἰωάννου τοῦ Προφῆτου. Πρβλ. Ματθ. 11, 2.

2. Ματθ. 11, 7-8.

3. Ὅτι δὲν ἐγνώριζαν εἰς τὸ Ἰησοῦς εἶναι ὁ Μεσσίας.

στεύειν ὁ Ἰωάννης, πολλές ἀτόπους ὑποφίας θά διετύ-
πασαν. Καί ἦτο φυσικὸν νὰ σκέπτονται μέσα τῶν καὶ νὰ
λέγουν· Αὐτός ποῦ ἔδωσε τόσας μαρτυρίας περὶ τοῦ Ἰη-
σοῦ ἡλλάξε τώρα γνώμην ὁ καὶ ἀμφιβόλλαι ἔάν εἶναι
αὐτός ἢ ἔάν εἶναι ἄλλος ὁ Μεσσίας ποῦ ἔρχεται ἀπὸ
στιγμῆς εἰς στιγμὴν; Ἄρα γε μήπως τὰ λέγει αὐτὰ ἀν-
τιστρατευόμενος τὸ ἔργον τοῦ Ἰησοῦ; Ἄρα γε μήπως
ἢ φυλακὴ τὸν ἔκανε περισσότερον δειλόν; Ἄρα γε μή-
πως μάταια καὶ ἀσκοπα εἶπε τὰς προηγουμένας μαρ-
τυρίας;

Ἐπειδὴ, λοιπόν, ἦτον φυσικὸν νὰ ἔχουν πολλές ὑπο-
φίας αὐτοῦ τοῦ εἰδους, κύτταξε μὲ ποῖον τρόπον θερα-
πεύει τὴν ἀσθένειαν αὐτῶν καὶ τοὺς ἀφαιρεῖ τὰς ὑπο-
φίας αὐτάς. «Ὅταν δὲ αὐτοὶ ἀνεχώρησαν, ἤρχισεν ὁ
Ἰησοῦς νὰ λέγῃ εἰς τὰ πλήθη τοῦ λαοῦ». Διατὶ ὁμιλῶν-
των, ἔσαν ἐφυγον αὐτοὶ; Διὰ νὰ μὴ δώσῃ τὴν ἐντύπωσιν
ὅτι καλᾶκεῖται τὸν Ἰωάννην.

Ἐνῶ, λοιπόν, διορθῶναι τὴν ἐσφαλμένην γνώμην
τοῦ πλήθους, δὲν ἀποκαλύπτει τὴν ὑποψίαν αὐτῶν, ἀλ-
λὰ δίδει μόνον τὴν ἀπάντησιν εἰς τὰς ὑποψίας ποῦ ἐτα-
ράσσαν τὴν διάνοιάν των. Π καὶ ἔτσι ἀποδεικνύει ὅτι ἐ-
γνώριζε τὰς ἀποκρύφους σκέψεις ὧν. Πραγματικὰ,
δὲν τοὺς λέγει ἐκεῖνο ποῦ εἶπεν εἰς τοὺς Ἰουδαίους
«Διατὶ διαλογίζεσθε σκέψεις κακοπροαίρετους;». Διότι
ὅν καὶ ἔκριναν διαφορὰς σκέψεις, δὲν ἐνήργησαν μὲ πο-
νηρὰν διάνοιαν, ἀλλὰ ἐκινήθησαν ἀπὸ τὴν ἀγνοίαν τῶν
λεγόμενων.

Διὰ τὸν λόγον αὐτὸν δὲν τοὺς ὁμιλεῖ διὰ νὰ τοὺς
ἐπιπληξῇ, ἀλλὰ θέλει νὰ διορθώσῃ τὴν σκέψιν των καὶ
νὰ κἀνῃ ἀπαλογίαν ὑπὲρ τοῦ Ἰωάννου καὶ νὰ ἀποδείξῃ
ὅτι ὁ Ἰωάννης δὲν ἐγκατέλειπε τὴν ἀρχικὴν τοῦ θεοῦ,
οὔτε ἡλλάξε γνώμην. Διότι δὲν εἶναι ἀνθρώπος μαλα-
κὸς καὶ εὐμετάβλητος, ἀλλ' ἀνθρώπος σταθερὸς καὶ θέ-
βαιος εἰς τὰς ἀπόψεις του. Οὔτε ἀνῆκει εἰς τὴν κατηγο-
ρίαν τῶν ἀνθρώπων, ποῦ ἡμπορεῖ νὰ προδώσῃ ὅ,τι τοῦ
ἔχουν ἐμπιστευθῇ.

Ἐ Τὰς ιδέας αὐτάς ὁ Ἰησοῦς δὲν τὰς στηρίζει κατ'
εὐθείαν εἰς τὴν ἰδικὴν του γνώμην, ἀλλὰ τὰς στηρίζει
εἰς τὴν προηγουμένην μαρτυρίαν τοῦ ἰδίου τοῦ πλήθους.
Καὶ μάλιστα δὲν ἀναφέρεται μόνον εἰς ὅσα εἶπαν, ἀλλὰ
καὶ εἰς ὅσα ἔπραξαν καί, ἔτσι, ἀποδεικνύει ὅτι αὐτοὶ οἱ

ἴδιοι εἶναι μάρτυρες τῆς σταθερότητος τοῦ Ἰωάννου. Δι'
αὐτὸ λέγει· «Τὶ ἐβγήκατε νὰ ἰδῆτε εἰς τὴν ἔρημον τὴν
ἐποχὴν ποῦ ἐκήνουντε ἐκεῖ ὁ Ἰωάννης;». Δηλαδή, εἶναι
σάν νὰ τοὺς ἔλεγεν· Διατὶ ἐγκαταλείψατε τὰς πόλεις
καὶ τὰ σπίτια σας καὶ συγκεντρωθήκατε ὅλοι εἰς τὴν
ἔρημον; 4.18. Μήπως διὰ νὰ ἰδῆτε κανένα ἀνθρώπον
ἀξιολύπτητον καὶ ἀσταθῆ; Ἀλλὰ αὐτὸ δὲν θά εἶχε λογι-
κὴν ἐξήγησιν. Οὔτε ἀποδεικνύει κατὰ παρόμοιον ἢ προ-
θυμίαν ἐκεῖνη τοῦ πλήθους καὶ τὸ γεγονός ὅτι ὅλοι ἐπρε-
χον εἰς τὴν ἔρημον. Διότι, πραγματικὰ, δὲν θά ἐξεχύνε-
το μὲ τόσῃν προθυμίᾳ εἰς τὴν ἔρημον τοῦ Ἰορδάνου καὶ
τὸν Ἰορδάνην ποταμὸν τότε τόσον πλήθος καὶ οἱ κατὰ-
κοι μεγάλων πόλεων, ἔάν δὲν ἡλλάξαν νὰ ἰδοῦν κάποιον
ἀνθρώπον μεγάλον, ἀξιοθαύμαστον καὶ σταθερὸν σάν
θράχον εἰς τὰς ιδέας του.

Οὔτε, θέτοια, ἐβγήκατε εἰς τὴν ἔρημον νὰ ἰδῆτε
κανένα καλὰμ ποῦ τὸ σαλεύει κάθε φύσημα τοῦ ἀέρος.
Διότι οἱ εὐμετάβλητοι καὶ οἱ εὐκόλως παρασυρόμενοι
ἄνθρωποι, καὶ τώρα μὲν ὑποστηρίζουν αὐτὰ καὶ ὕστε-
ρα ἐκείνα, καὶ δὲν σταθεροποιούνται εἰς μίαν ἀπόψιν,
ὁμοιάζουν πολὺ μὲ τὸ καλὰμ. Β Καὶ πρόσθε πῶς ἀφή-
νει κάθε ἄλλο κακὸν καὶ ἀσχολεῖται ὁ Κύριος μὲ ἓνα
μόνον, μὲ ἐκεῖνο ποῦ τοὺς κατέχευε περισσύτερον τὴν στι-
γμὴν ἐκεῖνην, καὶ διαλύει τὴν ὑπόψιν ὅτι ὁ Ἰωάννης
ἦτο εὐμετάβλητος ἀνθρώπος.

«Ἀλλὰ τί ἐβγήκατε νὰ ἰδῆτε; Ἀνθρώπον ντυμένον
μαλακὰ φορέματα; Ἰδοὺ αὐτοὶ ποῦ φοροῦν τὰ μαλακὰ
μένουν εἰς τὰ ἀνάκτορα τῶν βασιλέων». Ὅ,τι λέγει· ἔχει
τὴν παρακάτω σημασίαν· Ἀφ' ἑαυτοῦ ὁ Ἰωάννης δὲν ἦτο
ἀνθρώπος εὐμετάβλητος καὶ αὐτὸ τὸ ἀπεδείξατε σείς μὲ
τὴν προθυμίαν ποῦ ἐτρέξατε κοντὰ του. Οὔτε πόσον ἡμ-
πορεῖ κανεὶς νὰ ἰσχυρισθῇ ὅτι ἦτο μὲν σταθερὸς, ἀλλ'
ὕστερα ἔγινε δούλος εἰς τὴν τρυφὴν καὶ ἔγινεν ἀσταθής.
Διότι ἀπὸ τοὺς ἀνθρώπους ἄλλοι μὲν ἐκ φύσεως εἶναι τέ-
τοιοι, ἄλλοι δὲ γίνονται ἀπὸ τὸν τρόπον τῆς ζωῆς των.
Ὅπως, παραδειγματὸς χάριν, κάποιοι εἶναι ἐκ φύσεως
ἀέρόθιμοι, ἐνῶ ἄλλοι ἀποκτὰ τὸ πάθος αὐτὸ ἀπὸ κά-
ποιαν μακρὰν ἀσθένειαν ποῦ τὸν ἐθασάνυσεν. Ὁ Ἐπίσης,
ἄλλοι ἐκ φυσικῆς κατασκευῆς εἶναι ἀνθρώποι μαλακοὶ
καὶ ἀσταθεῖς, ἐνῶ ἄλλοι γίνονται παρόμοιοι ἀπὸ τὴν
τρυφὴν καὶ τὴν ἀπραγμοσύνην εἰς τὴν ἀπόψιν ζῶν.

Ἀλλ' ὁ Ἰωάννης, λέγει ὁ Κύριος, οὔτε ἐκ φύσεως
ἦτο παρόμοιος ἀνθρώπος, διότι δὲν ἐβγήκατε νὰ ἰδῆτε

καλάμι που σαλεύεται από κάθε φύσημα αέρος, ούτε παρέδωσε τον εαυτόν του εις τὰς ἀπολαύσεις, ὥστε νὰ χάσῃ τὸ πλεονέκτημα ποὺ εἶχεν. Πραγματικά, ἐπὶ δὲν ἦτο δοῦλος εἰς τὰς ἀπολαύσεις τὸ ἀποδεικνύει ἡ ὀνομασία του, ἡ ἔρημος ποὺ ἐξέσχε καὶ ἡ φυλακίαις του. Διότι ἐάν ἤθελε νὰ φορῇ μαλακὰ ἐνδύματα δὲν θὰ ἐπῆγαινε νὰ κατοικήσῃ εἰς τὴν ἔρημον, δὲν θὰ ἔμενεν εἰς τὴν φυλακὴν, ἀλλὰ θὰ ἐπρωτίμα τὰ ἀνάκτορα τῶν βασιλέων. Εἶχε, ἄλλωστε, τὴν δυνατότητα νὰ παύσῃ τὸν ἔλεγχον καὶ νὰ ἀπολαύσῃ μεγάλαις τιμαῖς. Διότι ἀφοῦ ὁ Ἡρώδης τὸν ἐσέδετο τοσούτον, παρὰ τὸν ἐναγνίον τοῦ ἔλεγχον καὶ τὴν φυλακίαν, ὅ ἀσφαλῶς θὰ τὸν ἐπεριποιεῖτο πολὺ περισσότερο, ἐάν ἔπαυε τὸν ἔλεγχον. Κατὰ συνέπειαν, πῶς δικαιολογεῖται νὰ ἔχη κατεῖς τὰς ὁμοφύας αὐτοῦ τοῦ ἔθους διὰ τὸν Ἰωάννην, ὁ ὁποῖος εἰς τὴν πρᾶξιν ἐδωσεν ἀπόδειξιν τῆς σταθερότητος καὶ τῆς καρτερίας του;

Ἀφοῦ, λοιπόν, ἐχαρακτήρισεν τὸ ἦθος τοῦ Ἰωάννου ἀπὸ τὸν τόπον τῆς κατοικίας του, ἀπὸ τὰ ἐνδύματά του καὶ ἀπὸ τὴν οὐροῦν τοῦ πλῆθους πρὸς αὐτόν, ἀναφέρει πλεόν καὶ τὸν προφήτην. Ὅταν εἶπεν, δηλαδὴ: «Διὰ τὴν ἐγγίκατε: Διὰ νὰ ἴδῃτε προφήτην; Ναι, σὰς λέγω, καὶ περισσότερο ἀπὸ προφήτην», εἰς τὴν συνέχειαν προσέθεσεν: «Διότι αὐτὸς εἶναι ἐκεῖνος, διὰ τὸν ὁποῖον ἔχει γραφῇ: Ἰδοὺ ἐγὼ ἀποστέλλω τὸν ἀγγελιοφόρον μου ἀμέσως πρὶν ἀπὸ σέ, ὁ ὁποῖος θὰ προετοιμάσῃ τὸν δρόμον σου ἐμπρὸς ἀπὸ σέ». Κατ' ἀρχὰς ἐπεκαλέσθη τὴν μαρτυρίαν τῶν Ἰουδαίων. Ἐ καὶ εἰς τὴν συνέχειαν ἀνατρέπει εἰς τοὺς προφήτας. Μᾶλλον, πρῶτον παρουσιάζει τὴν γνώμην τῶν Ἰουδαίων, ἡ ὁποία ἔχει μεγάλην ἀποδεικτικὴν δύναμιν, δεδομένου ὅτι ἡ μαρτυρία προέρχεται ἀπὸ τοὺς ἐχθρούς. Δεύτερον, φέρει ὡς ἀπόδειξιν τὴν ζωὴν τοῦ Ἰωάννου. Τρίτον, τὴν ἰδικὴν του γνώμην. Τέταρτον, ἐπικαλεῖται τὴν μαρτυρίαν τοῦ προφήτου, καὶ ἔτσι τοὺς ἀποστομῶναι καθ' ὁλοκληρίαν.

Ἐπειτα, διὰ νὰ μὴ ἀντιλέγουσιν: Τί λοιπόν, ἐάν κάποτε ἦτο ὅπως τὸν περιέγραφες, καὶ τώρα ἔχει ἀλλάξει; **410** προσέθεσε καὶ τὰ ἐπόμενα, δηλαδὴ, τὰ ἐνδύματα, τὴν φυλακὴν καὶ ὕστερα ἀπὸ αὐτὰ τὴν μαρτυρίαν τοῦ προφήτου. Ἐπίσης, ἀφοῦ εἶπεν ὅτι ὁ Ἰωάννης

5. Ἠρᾶ. Μωλ. β. 1.
6. Ματθ. II, 10.

ἦτο ἀνώτερος ἀπὸ προφήτην, ἀποδεικνύει καὶ εἰς τί συνίσταται ἡ ὑπεροχὴ αὐτῇ. Ὡς πρὸς τί, λοιπόν, ἦτο ἀνώτερος; Ἀπὸ τὸ γεγονὸς ὅτι εὐρίσκεται πολὺ κοντὰ εἰς ἐκεῖνον τοῦ ὁποῖου τὴν ἔλευσιν ἀνῆγγελλεν. «Διότι, ἰδοὺ ἐγὼ ἀποστέλλω», λέγει, «τὸν ἀγγελιοφόρον μου ἀμέσως πρὶν ἀπὸ σέ», δηλαδὴ, πολὺ κοντὰ σοῦ. Διότι ὅπως ἀκριβῶς ἐκεῖνοι ποὺ θαδίζουσι κοντὰ εἰς τὸ βασιλικὸν ἀμάξι εἰναι ἐπισημότεροι ἀπὸ τοὺς ἄλλους, καθ' ὅμοιον τρόπον καὶ ὁ Ἰωάννης φαίνεται νὰ θαδίζῃ κοντὰ εἰς τὴν παρουσίαν τοῦ Κυρίου ἐπὶ τῆς γῆς.

Κότταζε πῶς καὶ εἰς τὸ σημεῖον αὐτὸ ἐτόνισε καὶ ἀπέδειξε τὴν ὑπεροχὴν τοῦ Ἰωάννου. Ἀλλὰ δὲν ἐπαμάρτησεν μέχρις ἐδῶ, ἀλλ' ἀποκαλύπτει πλεόν καὶ τὴν ἰδικὴν του γνώμην καὶ λέγει: **Β** Ἀληθινὰ σὰς λέγω: δὲν ἔχει ἀναφανῇ μετὰ τῶν ἀνθρώπων, ποὺ ἐγεννήθησαν ἕως τώρα ἀπὸ γυναίκας, ἄλλος μεγαλύτερος κατὰ τὴν ἀξίαν ἀπὸ τὸν Ἰωάννην τὸν βαπτιστήν». Ὅτι λέγει ἔχει τὴν ἀκόλουθον σημασίαν: Δὲν ἐγέννησε καμμία γυναῖκα κανένα ἀνθρώπου ἀνώτερον ἀπὸ τὸν Ἰωάννην. Καὶ εἶναι, θέβαια, ἀρκετὴ ἡ γνώμη αὐτῇ τοῦ Κυρίου. Ἐδῶ, ὅμως, θέλῃς νὰ μάθῃς τὴν ἀξίαν τοῦ Ἰωάννου καὶ ἀπὸ τὰ πράγματα, τότε σκέψου τὸ τροπέζι του, τὴν διαγωγὴν του καὶ τὸ ὄψος τῆς σκέψεώς του. Διότι, πραγματικά, ἔζησε πᾶν νὰ εὐρίσκετο εἰς τὸν οὐρανόν, καὶ ἀφοῦ κατενίκησε τὰς φυσικὰς ἀνάγκας, ἐθάδισεν ἕνα ἀγνωστον δρόμον, ζῶν συνεχῶς μετ' ὁμοῦ καὶ προσευχάς, εὐρισκόμενος εἰς διαρκὴ ἐπικοινωνίαν μετ' ὁμοῦ καὶ μὴ ἐρχόμενος εἰς ἐπαφὴν μετ' κανένα ἀνθρώπου. Δὲν εἶδεν, θέβαια, ποτὲ κανένα συνάνθρωπον του, οὔτε ἐπαρκαυιάσθη εἰς κάποιον, οὔτε ἐπάρχη μετ' ὁμοῦ, οὔτε ἀπῆλαυσε κρεθῶντι, οὔτε στέγῃ, οὔτε ἀγορᾷ, οὔτε τίποτε ἄλλο ἀπὸ τὰ ἀσθράπιννα. Καὶ ὅμως ἦτο συγχρόνως ἡμερος καὶ ὁρμητικὸς. Διότι ἀκούσε μετ' ὁμοῦ πρᾶγματα ὁμιλεῖ πρὸς τοὺς μαθητὰς του, μετ' ὁμοῦ γενναῖα ἀπευθύνεται πρὸς τὸν Ἰουδαϊκὸν λαόν καὶ μετ' ὁμοῦ παρηγορεῖ ἐλέγχει τὸν βασιλέα. Δι' αὐτὸν τὸν λόγον ἔλεγεν ὁ Κύριος: «δὲν ἔχει ἀναφανῇ μετὰ τῶν ἀνθρώπων, ποὺ ἐγεννήθησαν ἕως τώρα ἀπὸ γυναίκας, ἄλλος μεγαλύτερος κατὰ τὴν ἀξίαν ἀπὸ τὸν Ἰωάννην τὸν βαπτιστήν».

Διὰ νὰ μὴ προκαλέσῃ, ὅμως, ἡ ὑπερβολὴ τῶν ἐπαλ-

των καμμιαν νέαν ἀποτίαν με τὸ νὰ προτιμήσουν οἱ Ἰουδαῖοι τὸν Ἰωάννην ἀντὶ τοῦ Χριστοῦ, κίτταζε με ποῖαν τρόπον καὶ αὐτὸ τὸ προλαμβάνει ὁ Κύριος. Δηλαδή, ὅπως με ἐκεῖνα ποὺ ὠφελοῦντο οἱ μαθηταὶ τοῦ Ἰωάννου, ἐβλάπτοντο οἱ πολλοὶ ἄνθρωποι, ἐπειδὴ ἀσχημάτιζον τὴν γνώμην διὰ τὸ Ἰωάννης ἦτο ἑνὸς εὐμετάβλητος ἀνθρώπου, ὁ ἔτοι καὶ με ἐκεῖνα, ποὺ ὁ λαὸς ἐδιδάσκετο τὴν ὁρθεὴν γνώσιν διὰ τὸν Ἰωάννην, ἦτο πιθανὸν νὰ προκληθῇ μεγαλυτέρα ζημία, ἐὰν οἱ ἄνθρωποι ἐσχημάτιζαν ἀπὸ τὰ λεγόμενα ὀφειλότεραν γνώμην διὰ τὸν Ἰωάννην παρὰ διὰ τὸν Χριστόν. Δι' αὐτὸ καὶ ὁ Κύριος, χωρὶς νὰ δημιουργήσῃ καμμία ὑπόμνη, τὸ διορθῶναι καὶ αὐτὸ, ἔ-
ταν λέγει· «Ὁ δὲ μικρότερος εἰς τὴν βασιλείαν τῶν οὐρανῶν εἶναι μεγαλύτερος ἀπὸ τὸν Ἰωάννην».⁹ Ὁ μικρότερος εἰς τὴν ἡλικίαν καὶ κατὰ τὴν γνώμην τῶν πολλῶν ἀνθρώπων. Διότι, πραγματικά, τὸ πλῆθος ἀνόμαζε τὸν Κύριον φαγεὶν καὶ οἰνοπότην,¹⁰ καὶ «δὲν εἶναι αὐτὸς ὁ υἱὸς τοῦ μαργαροῦ»;¹¹ καὶ εἰς κάθε περίπτωσιν ἀμί-
λουν περιφρονητικά δι' αὐτόν.

Τι λοιπόν; ἔρωτᾷ κάποιος. Συγκρινόμενος πρὸς τὸν Ἰωάννην εἶναι ἀνώτερος ὁ Κύριος; Ἀφῆσε τὴν θαλασσημίαν αὐτὴν. Εἰ Διότι καὶ ὁ Ἰωάννης, ὅταν λέγει· «Εἶναι ἰσχυρότερος ἀπὸ ἐμέ»;¹² δὲν κάνει σύγκρισιν. Ὅντε, πάλιν, ὁ Παῦλος ὅταν ἀναφέρει τὸν Μωδοῦ καὶ γράφει· «Διότι ὁ Ἰησοῦς ἔχει ἀξιώσιν μεγαλυτέραν ὁδεῖν ἀπὸ τὴν ὁδεῖν τοῦ Μωδοῦ»;¹³ τὸ γράφει διὰ νὰ κάνει σύγκρισιν μεταξύ τῶν δύο. Ἀλλὰ καὶ ὁ ἴδιος ὁ Ἰησοῦς, ὅταν λέγει· «Ἰδοὺ ἐδῶ εἶναι περισσώτερον ἀπὸ τὸν Σολομῶντα»;¹⁴ δὲν τὸ λέγει διὰ νὰ κάνει σύγκρισιν. Διότι καὶ ἂν ἀκόμη δεχθῶμεν ὅτι ὁ Ἰησοῦς τὸ εἶπεν αὐτὸ διὰ νὰ συγκρίνῃ, αὐτὸ ἔγινε κατ' οἰκονομίαν διὰ τὴν ἀδυναμίαν τῶν ἀκραστῶν του. **4.17** Ἐπειδὴ, δηλαδή, οἱ ἄνθρωποι ἐθαύμαζον ὑπερβολικὰ τὸν Ἰωάννην καὶ παράλληλα ἡ φυλάκισις τοῦ εἶχε δώσει μεγαλυτέραν ἀγ-
γλην τότε, καθὼς καὶ ἡ πόρρησις τοῦ ἐδείξεν ἕνα τὸν τοῦ Ἡρώδου, ἦτα εὐχάριστον εἰς τοὺς πολλοὺς νὰ δε-
χθῶν τὴν ἀνωτερότητα τοῦ Ἰωάννου. Ἐξ ἄλλου ἡ Πα-

λαὶα Διαθήκη συνιθίζει νὰ ἐπαναφέρει εἰς τὸν ὁρθὸν δρόμον τὰς ψυχὰς τῶν πεπλανημένων, με τὸ νὰ φέρῃ εἰς σύγκρισιν τὰ ἀσύγκριτα. Ὅπως, παραδειγματὸς χάριν, ὅταν λέγει· «Δὲν ὑπάρχει ὁμοίος σου μεταξὺ τῶν Θεῶν, Κύρια»;¹⁵ καὶ πάλιν· «Δὲν ὑπάρχει κανένας θεὸς σάν τὸν ἱδικόν μας Θεόν».¹⁶

Μερικοὶ, ἐπίσης, ὑποστηρίζουν ὅτι ὁ Ἰησοῦς ἔκανε σύγκρισιν τοῦ Ἰωάννου πρὸς τοὺς ἀποστόλους. Ἄλλοι δὲ πρὸς τοὺς ἀγγέλους. Διότι, ὅταν μερικοὶ ἐσφύγουν ἀπὸ τὴν ἀλήθειαν, περιπίπτουν συνήθως εἰς πολλὰς πλά-
γας. Διότι ποῖον συμπέρασμα θὰ ἔθγαινεν ἀπὸ μίαν σύγκ-
ρισιν πρὸς τοὺς ἀγγέλους ἢ τοὺς ἀποστόλους; Β' Ἐξ ἄλλου, ἐὰν ἀνεφέρετο εἰς τοὺς ἀποστόλους, τί τὸν ἡμπό-
διζε νὰ τοὺς ἀναφέρῃ δυναμωτικῶς; Ἐνῶ, ἀναφερόμε-
νος εἰς τὸν ἑαυτὸν τοῦ ὁ Ἰησοῦς, δικαιολογημένα ἀπο-
κρύπτει τὸ πρόσωπόν του καὶ διὰ τὴν ὑπάρχουσαν ὑπο-
ψίαν καὶ διὰ νὰ μὴ δώσῃ τὴν ἐντύπωσιν ὅτι λέγει κάτι ὑπερβολικὸν διὰ τὸν ἑαυτὸν του, ἀφοῦ πολλὰς φορὰς φαίνεται νὰ κάνει τὸ ἴδιον. Τί σημαίνει, ὅμως, ἡ φράσις· «εἰς τὴν βασιλείαν τῶν οὐρανῶν»;¹⁷ Εἰς ὅλα τὰ πνευμα-
τικά καὶ μεταξύ ὅλων τῶν ὑπαρχόντων εἰς τὸν οὐρανόν. Ἀκόμη, καὶ τὸ γεγονός ὅτι εἶπεν· «Δὲν ἔχει ἀναφανῆ με-
ταξὺ τῶν ἀνθρώπων, ποὺ ἐγεννήθησαν ἔως τώρα ἀπὸ γυ-
ναϊκᾶς, ἄλλος μεγαλύτερος κατὰ τὴν ἀξίαν ἀπὸ τὸν Ἰω-
άννην τὸν βαπτιστὴν», φανερώνει ὅτι ἐξεχώριζε τὸν ἑαυ-
τόν του ἀπὸ τὸν Ἰωάννην καὶ ἔτσι ἐτόνιζε τὴν ἱδικὴν του ἀνωτερότητα. Διότι, ἂν καὶ εἶχε γεννηθῇ ἀπὸ γυναῖκα, δὲν εἶχεν, θέβαια, γεννηθῇ ὅπως ὁ Ἰωάννης. Ὁ ὅτε ἦτο ἁ-
πλὸς ἄνθρωπος, οὔτε ἐγεννήθη ὅπως γεννᾶται ὁ κάθε ἄνθρωπος, ἀλλὰ με μίαν γέννησιν προκακουστον καὶ παράδοξον.

Ἀπὸ τὴν ἐποχὴν τοῦ Ἰωάννου τοῦ βαπτιστοῦ μέχρι τώρα, ἡ βασιλεία τῶν οὐρανῶν κερδίζεται διὰ τῆς εἰας καὶ ἐκεῖνοι ποὺ μεταχειρίζονται θίαν ὁράζουσαν αὐτήν.¹⁸ Καὶ ποῖαν λογικὴν σχέσιν ἡμποροῦν νὰ ἔχουν αὐτὰ τὰ λόγια πρὸς ἐκεῖνα ποὺ ἐλέγχθησαν προηγουμένως; Με-
γάλην σχέσιν ἔχουν καὶ πολὺ συνδέονται πρὸς αὐτά. Διό-
τι με ὅσα λέγει παρῶθε καὶ κατευθύνει πλέον τοὺς ἀν-
θρώπους νὰ πιστεύσων εἰς αὐτόν, ἐνῶ, συγχρόνως, συν-

9. Ματθ. ΙΙ, 11.

9. Παρ. Ματθ. ΙΙ, 19.

10. Ματθ. 13, 55.

11. Ματθ. 3, 11.

12. Ἑβρ. 3, 3.

13. Ματθ. 12, 42.

14. Ὑμν. 86, 8.

15. Ὑμν. 76, 14.

16. Ματθ. ΙΙ, 11.

17. Ματθ. ΙΙ, 12.

ηγورεί ὑπὲρ τῶν λεχθέντων ὡπὸ τοῦ Ἰωάννου προηγουμένου. Πραγματικά, ἐὰν τὰ μέχρι τοῦ Ἰωάννου ἔχουν ὅλα εκπληρωθῇ, τότε, ἐγὼ εἶμαι αὐτὸς ποῦ ἀναμένεται ὡς Μεσσίας. «Διότι ὅλοι οἱ προφῆται καὶ ὁ νόμος», λέγει, «μέχρι τοῦ Ἰωάννου ἐπρωφήτευσαν»,¹⁸ ἐπεὶ δὲν θὰ ἔπαιον οἱ προφῆται, ἐὰν δὲν ἤρχομην ἐγώ. D Κατὰ συνέπειαν, μὴ περιμένετε τίποτε ἄλλο πέραν αὐτῶν, οὔτε νὰ ἀναμένετε κανεὶς ἄλλον. Διότι τὸ ὅτι ἐγὼ εἶμαι ὁ ἀναμενόμενος Μεσσίας γίνεται φανερόν ἀπὸ τὸ γεγονὸς ὅτι δὲν ἐμφανίζονται προφῆται καὶ ἀπὸ τὸ ὅτι καὶ ἡμέραν ἀρπάζουν οἱ ἄνθρωποι τὴν πίστιν ποῦ ἀναφέρεται εἰς ἐμὲ. Διότι, πραγματικά, ἡ πίστις αὐτῇ εἶναι τὸσον καθαρά καὶ σαφής, ὥστε πολλοὶ ἀρπάζουν αὐτήν. Καὶ ποῖος τὴν ἤρπασεν; πῆς μου. Ὅλοι ἐκεῖνοι ποῦ με προθυμῶν ἐρχονται κοντά μου.

Εἰς τὴν συνέχειαν, καὶ ἄλλην ἀπόδειξιν φέρει, ὅταν λέγῃ: «Καὶ ἐὰν ἔχετε καλὴν διάθεσιν νὰ τὸ παραδεχθῆτε, αὐτὸς εἶναι ὁ Ἥλιος ποῦ ἐπρόκειτο νὰ ἔλθῃ πρὸ τῆς ἐλεύσεως τοῦ Μεσίου».¹⁹ «Διότι θὰ ἀποστελῶ», λέγει, «εἰς πᾶς Ἥλιαν τὸν Θεοῦτιν, ὁ ὁποῖος θὰ ἐπιναφέρῃ εἰς τὴν καρδίαν τοῦ πατρὸς τὴν ἀγάπην διὰ τὰ τέκνα του».²⁰ Αὐτὸς εἶναι, λοιπόν, ὁ Ἥλιος, λέγει, καὶ ἐὰν προσέχετε μὲ ἀκριβῶς θὰ τὸ ἀντιληφθῆτε. E Διότι λέγει «θὰ ἀποστελῶ τὸν ἀγγελιαφόρον μου ἀμέσως πρὶν ἀπὸ σέ».

Καὶ πολλὸ ὁρθὰ εἶπεν, ἐὰν ἔχετε καλὴν διάθεσιν νὰ τὸ παραδεχθῆτε, διὰ νὰ δείξῃ ὅτι δὲν σκοπεῖ θίαν. Δὲν ἀναγκάζω κανένα, λέγει. Τὰ ἔλεγε δὲ αὐτὰ, ἐπεὶ δὲ ἐζήτει ψυχὴν γεμάτην ἀγαθῆν διάθεσιν καὶ διὰ νὰ καταστήσῃ φανερόν ὅτι ὁ Ἰωάννης ἦτο ὁ Ἥλιος καὶ ὁ Ἥλιος ἦτο ὁ Ἰωάννης, δεδομένου ὅτι καὶ οἱ δύο ἦσαν προφῆται. 418 καὶ παράλληλα καὶ οἱ δύο ἔγινον πρόδρομοι τῆς ἐλεύσεως τοῦ Μεσίου. Δι' αὐτὸ δὲν εἶπεν ἀπλῶς, αὐτὸς εἶναι ὁ Ἥλιος, ἀλλὰ, «ἐὰν ἔχετε καλὴν διάθεσιν νὰ τὸ παραδεχθῆτε, αὐτὸς εἶναι», δηλαδὴ, ἐὰν προσέχετε καὶ ἐξετάσετε τὰ γεγονότα μὲ ἀγαθὴν πρόθεσιν.

Καὶ δὲν ἐτελείωσεν ἐκεῖ τὸν λόγον, ἀλλὰ διὰ νὰ δείξῃ ὅτι χρειάζεται συνेतους, μετὰ τὸ, «αὐτὸς εἶναι ὁ Ἥλιος ποῦ ἐπρόκειτο νὰ ἔλθῃ πρὸ τῆς ἐλεύσεως τοῦ Με-

18. Ματθ. 11, 13.

19. Ματθ. 11, 14.

20. Ματθ. 4, 4-5.

σίου», προσέθεσεν: «Εκεῖνος ποῦ ἔχει αὐτιά πνευματικά διὰ νὰ ἀκούῃ αὐτὰ ποῦ λέγω, ὡς τὰ ἀκούῃ».²¹

Τοὺς ἔθετε δὲ τὸσον μεγάλα αἰνύματα, ὥστε νὰ τοὺς κἀνῃ νὰ τὸν ἐρωτήσουν. Καὶ ἀφοῦ οὔτε ἔτσι δὲν ἀφυπνίζοντο, πολὺ περισσότερον δὲν θὰ συνέβαιναν αὐτὰ, ἐὰν οἱ λόγοι ἦσαν φανεροὶ καὶ τελείως σαφεῖς. Διότι οὔτε ἡμπορεῖ κανεὶς νὰ ἰσχυρισθῇ ὅτι δὲν εἶχαν τὴν τόλμην νὰ τὸν ἐρωτήσουν, ἐπεὶ δὲ ἦτο ἀπρόσιτος. Αὐτοὶ ποῦ τὸν ἠρώτουν καὶ τὸν ἐπείραζαν δι' ἀσήμαντα πράγματα B καὶ πολλὰς φορές τοὺς ἀποστόλους, χωρὶς νὰ παύσων νὰ ἐρωτοῦν, κατὰ ποῖαν λογικὴν δὲν ἐζήτησαν νὰ πληροφορηθοῦν καὶ δὲν ἠρώτησαν διὰ τὰ ἀπαραίτητα ζητήματα, ἐὰν, θέσσα, εἶχαν τὴν ἐπιθυμίαν νὰ μάθουν; Πραγματικά, ἀφοῦ ἔκαναν ἐρωτήσεις διὰ τὰς διατάξεις τοῦ νόμου, ὅπως, παραδείγματος χάριν, ποῖα ἐντολὴ εἶναι ἡ πρώτη καὶ ἄλλα παρόμοια θέματα, μολοντὶ δὲν ὑπῆρχε καμμία ἀνάγκη νὰ διευκρινισθοῦν αὐτὰ τὰ ζητήματα, διὰτὶ δὲν ἐζήτασαν τὴν σημασίαν ἐκείνων ποῦ ἔλεγαν ὁ Ἰδιος ὁ Κύριος διὰ τὰ ὁποῖα, ἀλλωστε, ἦτο ὁ μόνος ὑπεύθυνος νὰ δώσῃ ἐξηγήσεις; Καὶ μάλιστα, ὅταν ὁ ἴδιος καθὲς φορά τοὺς προέτρεπεν εἰς τούτο καὶ τοὺς προεκάλει; Πραγματικά, ὅταν εἶπεν: «Καὶ ἐκεῖνοι ποῦ μεταχειρίζονται θίαν ἀρπάξουν αὐτήν»²² τοὺς διήγειρε τὴν ἐπιθυμίαν νὰ ἐρωτήσουν. Ἐπίσης, καὶ ὅταν εἶπεν: «Εκεῖνος ποῦ ἔχει αὐτιά πνευματικά διὰ νὰ ἀκούῃ αὐτὰ ποῦ λέγω, ὡς τὰ ἀκούῃ», ἔκανε τὸ ἴδιον.

Ἀλλὰ πρὸς ποῖον νὰ παρομοιάσῃ τὴν γενεάν αὐτήν; λέγει. C «Εἶναι ὁμοία πρὸς παιδιὰ ἀνόητα ποῦ κάθονται εἰς τὴν ἀγορὰν καὶ λέγουν: Σὺς ἐπαίσαμεν χάροῦμα με τὸν αὐλὸν καὶ δὲν ἐχορεύσαμε: σὺς ἐμοῖς ἐλογήσαμεν καὶ σὺς εἶπαμεν τραγούδια θλιβερά καὶ δὲν ἐκτεπύσαμε τὰ στήθη καὶ τὴν κεφαλὴν σας κλαίοντες ἀπαρηγόρητα».²³ Καὶ τὰ παραπάνω λόγοι δίδουν τὴν ἐντύπωσιν ὅτι δὲν σχετίζονται πρὸς τὰ προηγούμενα, ἀλλὰ εἰς τὴν πραγματικότητά ἐχούν ἄμεσον λογικὴν συνάφειαν πρὸς αὐτὰ. Διότι ὁ Κύριος ἀπολογεῖται ἀκόμη μὲ τὸ ἴδιον θέμα καὶ θέλει νὰ ἀποδείξῃ ὅτι ὁ Ἰωάννης συμπτᾶται μὲ τὸ ἱδικόν του ἔργον, ἐν καὶ τὰ συμβαίνοντα ἦσαν ἀντίθετα, ὅπως ἀκριβῶς συνέβη καὶ μὲ τὴν

21. Ματθ. 11, 15.

22. Ματθ. 11, 12.

23. Ματθ. 11, 16-17.

ἐρώτησιν πού ὑπέβαλεν εἰς τὸν Κύριον διὰ μέσου τῶν μαθητῶν του. Ἐπίσης, ἀποδεικνύει ὅτι δὲν ὀψήρχε τίποτε, πού ἔπρεπε νὰ γίνῃ διὰ τὴν σωτηρίαν των, καὶ δὲν ἔγινεν, πράγμα πού ὁ προφήτης τὸ λέγει διὰ τὸν ἀμπελῶνα· «Τὶ ἐπεβάλλετο νὰ κἀνῶ διὰ τὸν ἀμπελῶνα οὐτὸν καὶ δὲν τὸ ἔκανα;»²⁴

Δ' Ἀλλὰ πρὸς ποῖον νὰ παρομοιάσω τὴν γενεάν αὐτὴν;», λέγει. «Εἶναι ὅμοια πρὸς παιδιὰ ἀνόητα πού κάθονται εἰς τὴν ἀγοράν καὶ λέγουν· Σὺς ἐπαίξαμεν χαρούμενα μὲ τὸν αὐλὸν καὶ δὲν ἐχορεύσατε· σὰς ἐμαιορολογήσαμεν καὶ σὰς εἴπαμεν τραγουδιὰ θλιβερά καὶ δὲν ἐκτυπήσατε τὰ στήθη καὶ τὴν κεφαλὴν σας κλαίοντες ἀπαρηγόρητα. Διότι ἦλθεν ὁ Ἰωάννης, ὁ ὁποῖος οὐτε ἔτρωγεν, οὐτε ἔπινεν, ὅπως οἱ ἄλλοι ἄνθρωποι, καὶ λέγουν· Δαιμόνιον ἔχει μέσα του. Ἦλθεν ὁ υἱὸς τοῦ ἀνθρώπου, πού τρώγει καὶ πίνει, καὶ λέγουν· Ἰδοὺ ἄνθρωπος φαγῶς καὶ οἰνοπότης, φίλος τῶν τελωνῶν καὶ τῶν ἀμαρτωλῶν.»²⁵ Οἱ παραινώ λογοὶ ἔχουν τὴν ἀκλόουν σημασίαν· Ὁ καθένας ἀπὸ τοὺς δύο μας, δηλαδή, ἐγὼ καὶ ὁ Ἰωάννης, ἐξοβίσσαμεν διαφορετικὸν δρόμον, ἀλλὰ ἐπιστόχαμεν τὸ ἴδιον πρᾶγμα. Ὅπως, παραδείγματος χάριν, ὅταν μερικοὶ κυνηγοὶ κυνηγοῦν ἓνα ζῶον πού δύσκολα συλλαμβάνεται· Εἰ καὶ πρόκειται ἀπὸ δύο δρόμους νὰ πέρσῃ εἰς τὴν παγίδα, ὁ καθένας, τότε, ἀναλαμβάνει ἀπὸ ἓνα δρόμον καὶ τρέχει ἐπιπρος εὐρισκόμενος ἀπέναντι τοῦ ἄλλου, ὥστε τὸ ζῶον νὰ πέσῃ ὅπως· ὅποτε εἰς μίαν ἀπὸ τὰς δύο παγίδας. Κύτταξε, λοιπόν, πῶς ὅλοι οἱ ἄνθρωποι ἔχουν μείνει κατὰπληκτοὶ ἀπὸ τὴν ἀέλιαν θαυμασμοῦ νηστείας τοῦ Ἰωάννου καὶ τὸν σκληρόν καὶ φιλόθεον τρόπον τῆς ζωῆς του. Δι' αὐτὸν τὸν λόγον ἐτακτοποιήθη ἔτσι τὸ πρᾶγμα, νὰ ἀνατραφῇ κάτω ἀπ' αὐτὸς τὰς συνθήκας ἀπὸ τὴν παιδικὴν του ἡλικίαν ὁ Ἰωάννης, ὥστε νὰ γήουν καὶ ἀπὸ ἐδῶ πιστευτὰ τὰ ὅσα ἐκήρυττεν.

419 Καὶ τότε διατί, ἐρωτᾷ κάποιος, δὲν ἠκολούθησε καὶ ὁ Ἰησοῦς τὸν ἴδιον δρόμον; Κατ' ἐξοχὴν, θέθαια, καὶ ὁ Κύριος ἐξώσισε τὸν ἴδιον δρόμον, ὅταν ἐνέστησεν ἐπὶ σαράντα ἡμέρας εἰς τὴν ἔρημον, ὅταν περιώδευσεν τὴν χώραν καὶ ἐδίδασκεν, χωρὶς νὰ ἔχη πού νὰ ἀκοιμήσῃ τὸ κεφάλι του. Ἀλλὰ καὶ μὲ ἄλλον τρόπον

²⁴ Ἦσ. 5, 4.
²⁵ Ματθ. 11, 16-19.

ἐπράττε τὸ ἴδιον καὶ μεγάλῃν ὠφέλειαν ἔδιδε καὶ ἀπὸ ἐκεῖ. Διότι τὸ νὰ ἀκολουθῇ ὁ Κύριος τὸν τρόπον τῆς ζωῆς τοῦ Ἰωάννου ἦτο τὸ ἴδιον ἢ καὶ πολὺ ἀνώτερον ἀπὸ τοῦ νὰ ἐπαινῆται ὁ Ἰωάννης ἀπὸ τὸν ἐμφανισθέντα Μεσσίαν. Ἡ διαφορὰ εἶναι ὅτι ὁ Ἰωάννης δὲν εἶχε νὰ παρουσιάσῃ τίποτε περισσώτερον ἀπὸ τὴν ἀσκητικὴν του ζωὴν καὶ τὴν παρηρησίαν τῆς γνώμης του. «Διότι ὁ Ἰωάννης», λέγουν, «δὲν ἔκανε κανένα θαῦμα.»²⁶ Ἀντίθετα, ὁ Ἰησοῦς εἶχε καὶ τὴν μαρτυρίαν ἀπὸ τὰ σημεῖα καὶ τὰ θαύματα πού ἔκανε.

Β' Ἀφού, λοιπόν, ὁ Ἰησοῦς ἔφησε τὸν Ἰωάννην νὰ ἀκτινοβολῇ μὲ τὴν νηστείαν του, ὁ ἴδιος ἠκολούθησε τὸν ἀντίθετον δρόμον καὶ ἐκήγισεν εἰς τὰ τροπάκια τῶν τελωνῶν ὅπου ἔτρωγε καὶ ἔπινεν μέσα εἰς τὰ λογικά, θέθαια, ὅρια. Ἀς ἐρωτήσωμεν συνεπῶς τοὺς Ἰουδαίους· Εἶναι καλὸν καὶ ἄξιον θαυμασμοῦ πρᾶγμα ἡ νηστεία; Τότε ἔπρεπε νὰ ὑπακούετε εἰς τὸν Ἰωάννην, νὰ τὸν δέχεσθε καὶ νὰ πιστεύετε εἰς τοὺς λόγους του. Διότι ἐκεῖνοι οἱ λόγοι ἐπρόκειτο νὰ σὰς ὀδηγήσουν πρὸς τὸν Ἰησοῦν. Ἀλλὰ μήπως ἡ νηστεία εἶναι δύσκολον καὶ θαρὺ πρᾶγμα; Τότε, λοιπόν, ἔπρεπε νὰ ὑπακούετε εἰς τὸν Ἰησοῦν καὶ νὰ πιστεύετε εἰς αὐτόν, ἀφού ἠκολούθησεν ἀντίθετον δρόμον. Διότι καὶ μὲ τοὺς δύο δρόμους ἐπρόκειτο νὰ καταλήζετε εἰς τὴν βασιλείαν τοῦ Θεοῦ. Ἀλλὰ σὰν ἀγρία θηρία κατηγοροῦν καὶ τοὺς δύο. Ὡστε, ἡ εὐθύνη δὲν θαρύνει ἐκεῖνους πού δὲν ἔγινον πιστευτοί. Ὁ ἀλλὰ ἡ κατηγορία θαρύνει τοὺς Ἰουδαίους πού δὲν ἐπίστευσαν εἰς αὐτούς. Διότι, πραγματικῶς, κανένας ἄνθρωπος δὲν ἔκρινεν ὁρθόν νὰ κατηγορῇ δύο πρᾶγματα ἀντίθετα μεταξύ των. Ἐννοῶ τὸ ἐξῆς· Ἐκεῖνος πού παροβέχεται τὸν χαρούμενον καὶ μὴ αὐστηρὸν ἄνθρωπον, δὲν θὰ παροβέχῃ τὸν σκυθρωπὸν καὶ τὸν πολὺ αὐστηρόν. Ἐκεῖνος πού ἐπαινεῖ τὸν σκυθρωπὸν, δὲν θὰ ἐπαινέσῃ τὸν χαρούμενον. Διότι εἶναι ἀδιανοήτων νὰ ἐπαινέσῃ καὶ τοὺς δύο.

Δι' αὐτὸ καὶ ὁ Κύριος λέγει· «Σὺς ἐπαίξαμεν χαρούμενα μὲ τὸν αὐλὸν καὶ δὲν ἐχορεύσατε», δηλαδή, σὰς παρυσίασα τὸν μὴ αὐστηρὸν τρόπον ζωῆς καὶ δὲν ἐπίστεύσατε. Καί· «Σὰς ἐμαιορολογήσαμεν καὶ σὰς εἴπαμεν τραγουδιὰ θλιβερά καὶ δὲν ἐκλαύσατε γοερά. Δηλαδή, ὁ Ἰωάννης ἔφησε κατὰ τρόπον σκληρόν καὶ δὲν

²⁶ Ἰωβ. 10, 41.

σκολον D και δὲν τὸν ἐπροσέξατε. Καὶ δὲν λέγει ὅτι ἐκεῖνος ἐβείβεν αὐτὸν τὸν τρόπον τῆς ζωῆς καὶ ἐγὼ τὸν ἄλλον, ἀλλ' ἐπειδὴ καὶ οἱ δύο εἶχαν τὴν ἴδιαν γνώμην, ἂν καὶ αἱ ἐκδηλώσεις των ᾗσαν διαφορετικαί, δι' αὐτὸ λέγει ὅτι αἱ πράξεις των ᾗσαν κοιναί. Διότι καὶ τὸ γεγονός ὅτι ὁ Κύριος ἠκολούθησε διάφορον δρόμον προήρχετο ἀπὸ τὴν μεγάλῃν των συμφωνίαν ποῦ ἀπέδραμεν εἰς τὸν ἴδιον σκοπόν.

Ποίαν ἀπολογίαὶν θὰ ἔχετε πλέον; Δι' αὐτὸ καὶ προσέθεσεν «Καὶ ἐθαυμάσθη ἡ θεία σοφία ὡς δικαία ἀπὸ τὰ τέκνα αὐτῆς».⁹⁷ δηλαδὴ, ἂν καὶ αἱ δὲν ἐπιστεύσατε, δὲν ἠμπορεῖτε νὰ μὲ κατηγορήσετε. Αὐτὸ ποῦ καὶ ὁ προφήτης λέγει διὰ τὸν Πατέρα· «Διὰ τὰ ἀποδειχθῆς δικαίος εἰς τοὺς λόγους σου».⁹⁸ Διότι ὁ Θεός, E ἂν καὶ δὲν κάνη τίποτε περισσότερο ἀπὸ τὴν διαρκῆ φροντίδα του δι' ἡμᾶς, ἐν τούτοις προσφέρει ἔτι ἐξαρτάται ἀπὸ αὐτὸν, ὥστε νὰ μὴ ἀφήνῃ οὔτε σκιάν ἀγνώμονας ἀμφιβολίας εἰς ἐκεῖνους ποῦ θέλουσιν νὰ συμπεριφέρωνται μὲ ἀναισχυντίαν.

Ἐάν, ὅμως, τὰ παραδείγματα εἶναι εὐτελεῖ καὶ δὲν ἔχουν διατυπωθῇ ὠραία,⁹⁹ μὴ παραξενεύεσθαι διότι ἀπηρθύνετο πρὸς ἀνθρώπους ποῦ δὲν εἶχαν τὴν δύναμιν νὰ τὸν ἀντιλαμβάνωνται καὶ δι' αὐτὸ προσαρμόζει ἀνάλογα τὸν λόγον του. Διότι καὶ ὁ ἱερεὺς λέγει καὶ ἀλλὰ παραδείγματα **490** κατὰλληλα δι' αὐτοὺς, ἀλλ' ἀνάγκη τῆς μεγαλειότητος τοῦ Θεοῦ.¹⁰⁰ Ἀλλὰ καὶ τὸ γεγονός ὅτι ὁ Κύριος ὁμιλεῖ ἔτσι πρὸς τοὺς Ἰουδαίους ἀποδεικνύει τὸ μέγαλον ἐνδιαφέρον δι' αὐτοὺς.

Πρόσθετε, ὅμως, ὅτι αὐτοὶ καὶ ἀπὸ ἄλλης ἀπόψεως παρερῶθησαν εἰς ἀντιφατικὰς γνώμας. Πραγματικά, ὅταν εἶπαν διὰ τὸν Ἰωάννην ὅτι ἔχει δαιμόνιον, δὲν περιωρίσθησαν μόνον εἰς αὐτόν, ἀλλὰ καὶ διὰ τοῦ Ἰησοῦ, ποῦ συμπεριεφέρετο διαφορετικά, τὸ ἴδιον εἶπον πάλιν καὶ ἔτσι περιέπιπταν συνεχῶς εἰς ἀλληλοσυγκρουόμενους ἀπόψεις. Ὁ δὲ εὐαγγελιστὴς Λουκᾶς μαζὶ μὲ αὐτὰ τοὺς προσάπτει καὶ ἄλλην μεγαλυτέραν κατηγορίαν, ὅταν λέγῃ· «Καὶ αὐτοὶ οἱ τελῶναι ἀπέδειξαν ὅτι ὁρθῶς καὶ

97. Ματθ. 11, 19.

98. Ψαλμ. 50, 6.

99. Πράξ. Μαρτ. 16 - 17.

100. Πράξ. 14, 4 καὶ 18.

δικαίως ἐνηργήσεν ὁ Θεός μετὰ τὸ νὰ ἀποδεχθῶν τὸ θαῦμα τοῦ Ἰωάννου».¹⁰¹

Υστερα πλέον μέμφεται τὰς πόλεις, B ὅταν ἐδικαιώθη ἡ σοφία τοῦ Θεοῦ, ὅταν ἀπέδειξεν ὅτι ὅλα εἶχαν ἐκπληρωθῇ. Ἐπειδὴ, δηλαδὴ, δὲν τοὺς ἐπεισεν, τοὺς ταλάνιζει πλέον, ποῦ εἶναι σοβαρώτερον ἀπὸ τὸν ἐκφοβισμόν. Πραγματικά, τοὺς παρουσίασε καὶ τὴν διδασκαλίαν διὰ τοῦ κηρύγματος καὶ τὴν θαυματουργικὴν του δύναμιν μὲ τὰ θαύματα ποῦ ἐπέτελεσεν. Ἐπειδὴ, ὅμως, ἔμειναν σταθερὰ εἰς τὴν ἀπιστίαν των, δι' αὐτὸ τοὺς μέμφεται. Τότε, λέγει, ἤρχισεν ὁ Ἰησοῦς νὰ μέμφεται καὶ νὰ ταλάνιζῃ τὰς πόλεις, εἰς τὰς ὁποίας εἶχαν γίνει τὰ περισσότερα θαύματά του, διότι δὲν μετενόησαν καὶ ἔλεγον· Ἀλλοίμονον εἰς σέ Χοραζὶν,¹⁰² ἄλλοιμονον εἰς σέ Βηθσαϊδᾶ.¹⁰³ Καὶ διὰ νὰ ἀντιληφθῇ ὅτι δὲν ᾔσαν ἐκ φύσεως ἀπίστοι οἱ ἄνθρωποι αὐτοί, παραθέτει καὶ τὸ διῆμα τῆς πόλεως, ἀπὸ τὴν ὁποίαν προήρχοντο πάντε ἀπόστολοι. Διότι ὁ Φίλιππος C καὶ αἱ θυαῖδες ἔκεινται τῶν κυρυφαίων μαθητῶν καὶ ἀδελφῶν¹⁰⁴ κατηγονοῦντο ἀπὸ ἐκεῖ.¹⁰⁵ Διότι ἔάν εἰς τὰς εἰδωλολατρικὰς πόλεις Τύρον καὶ Σιδῶνα εἶχαν γίνει τὰ μέγιστα θαύματα, ποῦ ἔγιναν εἰς σὰς, αἱ κάτοικοι των θὰ εἶχαν μετανοήσῃ καὶ θὰ ἐξωτερίκευαν τὴν συντριβὴν των φοροῦντες σάκκον ὡς ἔνδυμα καὶ ριπτόντες στάκτην εἰς τὸ κεφάλι των. Ἀλλὰ σὰς λέγω ὅτι κατὰ τὴν ἡμέραν τῆς κρίσεως οἱ κάτοικοι τῆς Τύρου καὶ τῆς Σιδῶνος θὰ ὑποστοῦν ἐλαφρότεραν τιμωρίαν παρὰ σὰς. Καὶ οὐ καπερταύμ, ποῦ ἔγινες καταικία τοῦ ἀνθρώπων ἑσθλῶς Κυρίου καὶ δι' αὐτὸ ὀψώθης μέχρι τοῦ οὐρανοῦ, θὰ καταβιβασθῇ ἐντροπισμένη μέχρι τοῦ Ἄβου. Διότι ἔαν εἶχαν γίνει εἰς τὰ Σιδῶνα τὰ μέγιστα θαύματα, ποῦ ἔγιναν εἰς σέ, δὲν θὰ κατεστρέφοντο, ἀλλὰ θὰ μετενόουν οἱ κάτοικοι των καὶ τὰ Σιδῶνα θὰ ἔμειναν μέχρι σήμερος. Σὰς διαβεβαίω ὅμως ὅτι διὰ τοὺς κατοίκους τῆς χώρας τῶν Σιδωνίων θὰ εἶ-

101. Λουκ. 7, 29.

102. Χοραζὶν, πόλις ἐρισσομένη πλησίον τῆς ἐκείσεως τῆς Γαλιλαίας καὶ ἀπέχουσα περὶ τὰ 2½ μίλια ἀπὸ τῆς Καισαρείας.

103. Ματθ. 11, 20 - 21. Ἡ Βηθσαϊδᾶ εἶναι ἡ σημερινή σιχα εἰς τὰ ἐρημητικά πεδία τῆς ἀνατολικῆς ὁχθῆς τῆς λίμνης τῆς Τιβεριάδος.

104. Δηλαδὴ: Πέτρος καὶ Ἀνδρέας, Ἰακώβος καὶ Ἰωάννης.

105. Ἐννοεῖ τὴν Βηθσαϊδᾶ, ἀπὸ τῆς ὁποίας κατηγοροῦντο οἱ πάντες αὐτοὶ ἀπόστολοι.

νακ περισσότερον ὑποφερτὴ ἢ τιμωρία, παρὰ εἰς σέ». ⁸⁶ Καὶ τὰ Σόδομα δὲν τὰ ἀναφέρει χωρὶς λόγον. Ὡς ἀλλὰ τὰ μνημονεύει διὰ τὴν μεγαλῶσιν τὴν ἐναντίον τῶν κατηγορίων. Διότι, πραγματικά, εἶναι μεγάλη ἡ ἀπόδειξις τῆς κακίας τῶν, ὅταν ἀποδεικνύονται ὅτι εἶναι χειρότερα ἀπὸ τοὺς συγχρότους πονηροὺς καὶ ἀπὸ ὅλους τοὺς μέχρι τότε ζήσαντας κακοὺς. Καθ' ὁμοίον τρόπον καὶ εἰς ἄλλην περίπτωσιν κάνει σύγκρισιν καὶ τοὺς καταδικάζει μὲ θάσαι τὸ παράδειγμα τῶν κατακτών τῆς Νινευτ καὶ τῆς θασιλίσσης τοῦ νότου. ⁸⁷ Ἀλλὰ ἐκεῖ μὲν τοὺς κατηγορεῖ μὲ τὴν διαγωγὴν ἐκείνων ποὺ ἔπραξαν ἐνδραστεύματα, ἐδῶ ὅμως τοὺς κατακρίνει μὲ τὸ νὰ τοὺς παραβάλλῃ πρὸς τοὺς πολὺ ἀμαρτωλοὺς, πράγμα ποὺ εἶναι πολὺ θαυότερον. Τὸν νόμον αὐτῶν τῆς κρίσεως τὸν ἐγνώριζε καὶ αὐτὸς καὶ ὁ Ἰεζεκιὴλ δι' αὐτὸ καὶ ἔλεγεν ἀπευθυνόμενος πρὸς τὴν Ἱερουσαλὴμ· «Καὶ αἱ ἄλλαι ἀδελφαὶ πόλεις ἐθεωρήθησαν δίκαιαι συγκρινόμεναι πρὸς τὰς πολλὰς ἀμαρτίας ποὺ διεπράξεις σύ». ⁸⁸ Ὁ τρόπος αὐτῆς τῆς συγκρίσεως συνθίζεται πολὺ εἰς τὴν Παλαιάν Διαθήκην. Ἐν ἄλλῃ δὲν σταματᾷ τὸν λόγον μόνον εἰς τὸ σημεῖον αὐτό, πορὰ τοὺς ἀνάνει τὸν φόβον, ὅταν τοὺς λέγῃ ὅτι θὰ πάθουν χειρότερα ἀπὸ τοὺς κατακτοῦν τῶν Σοδόμων καὶ τῆς Τύρου, ὥστε μὲ κάθε τρόπον νὰ τοὺς προσελκύσῃ κοντὰ καὶ μὲ τὴν μομφὴν καὶ μὲ τὸν φόβον.

Αὐτὰ, λοιπόν, ὡς τὰ ἀκούωμεν καὶ ἡμεῖς, διότι δὲν καθώρισεν χειρότερον τιμωρίαν ἀπὸ τὴν κόλασιν τῶν Σοδομιτῶν δι' ἐκείνους ποὺ ἀπιστοῦν, ἀλλὰ καὶ δι' ἡμᾶς. **49** Ἐάν δὲν δεχώμεθα τοὺς ξένους ποὺ ἔρχονται εἰς τὰ σπιτία μας, ἀφοῦ ἔδωκεν ἐντολὴν εἰς τοὺς μαθητάς του νὰ ἐκτινάσσουν τὴν σκόνην ἀπὸ τὰ πόδια τῶν. Καὶ εἶναι πολὺ δικαιολογημένον αὐτό, διότι ἐκεῖνοι, ὅν καὶ περιέπεσαν εἰς πολλὰς ἀμαρτίας, τὸ ἔκαναν προτοῦ νὰ δοθῇ ὁ νόμος καὶ ἡ χάρις τοῦ Κυρίου. Ἀντίθετα, ποίαν συγγνώμην ἀξιζομεν νὰ εὐρωμεν ἡμεῖς, ὅταν, ὑστερὰ ἀπὸ τόσην φροντίδα ποὺ ἐδείξεν ὁ Θεὸς δι' ἡμᾶς, φερόμεθα μὲ μίσος πρὸς τοὺς ξένους καὶ κλείωμεν τὰς θύρας τῶν σπιτιῶν μας εἰς αὐτοὺς, καὶ μάλιστα πρὶν ἀπὸ τὰς θύρας κλείωμεν τὰ αὐτὰ μας; Καὶ ὅχι μόνον εἰς τοὺς ξένους τὸ κάνομεν αὐτό, ἀλλὰ καὶ εἰς τοὺς ἀπο-

στόλους; Ἐξ ἄλλου, δι' αὐτὸ συμπεριφερόμεθα ἔτσι πρὸς τοὺς πτωχοὺς, ἐπειδὴ τὴν ἰδίαν τακτικὴν δεκνύομεν καὶ πρὸς τοὺς ἀποστόλους. Πραγματικά, ὅταν ἀναγινώσκειται ὁ Παῦλος καὶ οὐ δὲν προσέχεις, ὅταν κηρύττῃ ὁ Ἰωάννης καὶ οὐ δὲν ἀκούεις. **Β** πὺς θὰ δεχθῇς τὸν πτωχόν, ἀφοῦ δὲν δεχέσαι τὸν ἀπόστολον;

Λοιπόν, διὰ τὰ εἶναι συνεχῶς τὰ σπιτία μας ἀνοικτὰ εἰς τοὺς πτωχοὺς καὶ τὰ αὐτὰ μας εἰς τὰ ἀναγνώσματα τῶν ἀποστόλων, ὡς καθαρίσωμεν τὰ αὐτὰ τῆς ψυχῆς μας ἀπὸ τὸν ρύπον τῆς ἀμαρτίας. Διότι ὅπως ὁ ρυπὸς καὶ ἡ λάσπη φράσσουσιν τὰ αὐτὰ τοῦ σώματος μας, καθ' ὁμοίον τρόπον καὶ τὰ πορνικὰ τραγοῦδια, τὰ κοσμικὰ διηγήματα, τὰ χρέη καὶ ἡ φροντίς διὰ τοὺς τόκους καὶ τὰ θάνατα φράσσουσιν τὴν νευματικὴν ἀκρόην μας χειρότερα ἀπὸ κάθε ὀλίκον ρύπον. Ἡ μάλλον δὲν τὴν φράσσουσιν μόνον, ἀλλὰ καὶ τὴν καθιστοῦν ἀκαθάarton. Διότι, πραγματικά, κομπὰ εἰσάγουσιν εἰς τὰ αὐτὰ μας ἐκεῖνοι ποὺ μᾶς διηγούνται παρομοίας ιστορίας. Καὶ τὰς ἀπειλάς ποὺ ὁ θεοφάρος διετύπωνεν, ὅταν ἔλεγεν· θὰ φάγετε τὴν κοριάν μας, καὶ τὰς ἄλλας ἀπειλάς, τὸ ἴδιον καὶ αὐτοὶ μᾶς κάνουν νὰ ὑπομένωμεν ὅχι μὲ τοὺς λόγους, ἀλλὰ εἰς τὴν πράξιν, Ὡς μάλλον, ὅμως, καὶ πολὺ χειρότερα. Διότι τὰ τραγοῦδια αὐτῶν εἶναι πολὺ περισσότερον ἀπὸ αὐτὰ, καὶ τὸ φοβερότερον εἶναι ὅτι ὅχι μόνον δὲν ἔχετε τὴν γνώμην ὅτι σὰς θλίπτουν, ὅταν τὰ ἀκούετε, ἀλλὰ γελᾶτε, ἐνῶ ἐπρεπε νὰ νοιώθετε θδελυγμίαν καὶ νὰ φεύγετε μακριὰ. Διότι, ἔάν αὐτὰ δὲν εἶναι ἄξια θδελυγμίας, κοπεῖα εἰς τὴν ὀρχήστραν καὶ μῆψου δι' ἐκείνους. Ἡ μάλλον νὰ ἀκολουθῇς μόνον αὐτὸν ποὺ προκαλεῖ τὸν γέλωτα ἐκείνων. Ἀλλὰ δὲν θὰ ἡμπορούμε νὰ τὸ ἀνεχθῇς αὐτό. Τότε, βιστὶ τὸν τιμᾶς τόσον πολὺ; Καὶ οἱ μὲν νόμοι τῶν εἰσβολατρῶν θεωροῦν αὐτοὺς τοὺς ἀνθρώπους ἀναξίους τιμῆς, οὐ ὅμως τοὺς ὑποδέχονται μὲ βλὴν τὴν πόλιν, σὺν νὰ ἦσαν πρεσβευταὶ καὶ στρατηγοὶ καὶ συγκεντρώνεις τοὺς πάντας. Ὡς διὰ τὰ θεχθῶν κομπὰ εἰς τὰ αὐτὰ τῶν. Καὶ ὁ μὲν ὑπηρέτης σου, ὅταν εἴπῃ τίποτε ἀσχρόν καὶ τὸν ἀκούσῃς, θὰ τιμωρηθῇ μὲ πολλὰς μαστιγῶσεις, ἐπειδὴ θεωρεῖς τὸ πράγμα προσβολή, ἔτε τὸ κάνει τὸ παιδί του,

86. Ματθ. 11, 24 - 25.
87. Πρὸς Κορ. 13, 41 - 42.
88. Ἰερ. 18, 21.

89. Πρὸς Κορ. 13, 22.
90. Ἀνατίθεται εἰς τὰς γυμνασιαστικὰς τοῦ θεάτρον καὶ τὴν εὐχάριαν συμπεριφορὰν τὴν διαφόρων μένων.

είτε ἡ γυναῖκά του, είτε ὁποιοσδήποτε ἄλλος, ἐάν ὅμως σέ καλέσουν ἄνθρωποι ἀξιοὶ μαστιγώσεως καὶ φαῖλοι διὰ τὴν ἀκούσῃς τοὺς αἰσχροὺς τῶν λόγους, ὅχι μόνον δὲν ἀγανακτεῖς, ἀλλὰ χαίρεις καὶ τοὺς ἐπαινεῖς.

Ἀλλὰ τί ἡμπορεῖ νὰ συγκριθῇ μὲ τὸν παραλογισμὸν αὐτόν; Καί, ἀλλὰ δὲν λέγεις ὁ ἴδιος τὰς αἰσχρότητας αὐτάς; Καὶ ποῖον τὸ κέρδος; Ἡ μάλλον καὶ πῶς ἀποδεικνύεται ὅτι δὲν αἰσχρολογεῖς ὁ ἴδιος; Ἐ Διότι ἐάν δὲν τὰ ἔλεγες, δὲν θὰ ἐγέλας, ὅταν τὰ ἤκουες, αὐτὲ θὰ ἔτρεχες μὲ τὴν προθυμίαν πρὸς τὴν φωνὴν τοῦ σέ ἐντροπιάζει. Διότι πές μοι, σέ παρακαλῶ, ὅταν ἀκούῃς νὰ θλασφημοῦν, χαίρεις; Ὁχι, ἀλλὰ φριττεῖς καὶ φράσεις τὰ αὐτιά σου; Αὐτὴν τὴν γυναικὴν ἔχω ἐγὼ τοῦλάχιστον. Τί σημασία ἔχει, λοιπόν, τοῦ δὲν θλασφημεῖς ὁ ἴδιος; Τὸ ἴδιον νὰ κάνῃς καὶ διὰ τὰς αἰσχρολογίας. Καὶ ἐάν θέλῃς νὰ μᾶς ἀποδείξῃς καθαρά **422** ὅτι δὲν χαίρεις νὰ αἰσχρολογῇς, νὰ μὴ ἀνέχεσαι οὕτε νὰ ἀκούῃς παρομοίους λόγους.

Διότι πότε θὰ ἡμπορέσῃς νὰ γίνῃς ἐνάρτεος, ὅταν τρέφῃς μὲ ἀκροάματα αὐτοῦ τοῦ εἶδους; Πότε θὰ ἀποφασίσῃς νὰ ὑπομείνῃς τοῦς ἰδρώτας διὰ τὴν σωφροσύνην, ὅταν σιγὰ - σιγὰ παρυσύρῃς εἰς τὸ κακὸν ἀπὸ τὰ γέλοια, τὰ τραγοῦδια καὶ τοὺς αἰσχροὺς λόγους; Ἐπειδὴ, πραγματικά, θεωρεῖται ἱκανοποιητικὸν νὰ ἡμπορέσῃ μία ψυχὴ, τοῦ εἶναι καθαρὰ ἀπὸ ὅλα αὐτὰ τὰ κακὰ, νὰ καταστῇ σεμνὴ καὶ συνετὴ, χωρὶς θέματα, νὰ ἐκτρέφεται μὲ παρόμοια ἀκροάματα. Ἡ δὲν γνωρίζετε ὅτι ρέπομεν περισσότερο πρὸς τὴν κακίαν; Ὅταν, λοιπόν, τὴν κάνωμεν καὶ τέχνην καὶ κύριον ἔργον μας, **Β** πῶς θὰ ἡμπορέσωμεν νὰ ἀποφύγωμεν τὴν κάμινον ἐκείνην τῆς κολάσεως;

Δὲν ἤκουσες τοῦ λέγει ὁ Παῦλος, «χαίρετε ἐν Κυρίῳ»; Δὲν εἶπεν, ἐν διαβολῇ; Πότε, λοιπόν, θὰ ἡμπορέσῃς νὰ ἀκούῃς τὸν Παῦλον; Πότε θὰ συνειδητοποιήσῃς τὰς ἀμαρτίας σου, ὅταν συνεχῶς εἶσαι σάν μεθυσμένος ἀπὸ τὸ θέαμα ἐκεῖνο; Τὸ ὅτι, θέματα, ἡλθες ἐδῶ εἰς τὴν ἐκκλησίαν δὲν εἶναι καθόλου ἄξιον θαυμασμοῦ καὶ σπουδαίου. Ἡ μάλλον εἶναι ἄξιον θαυμασμοῦ. Διότι ἐδῶ ἦλθες ἀδιάφορος καὶ ἀπὸ συνήθειαν, ἐνῶ ἐκεῖ πηγαίνεις μὲ ζήλον, μὲ ἐνδιαφέρον καὶ μεγάλην προθυ-

μίαν. Καὶ εἶναι φανερόν αὐτὸ ἀπὸ ὅτι φέρεις μαζί σου εἰς τὸ σπίτι σου, ὅταν ἀναχωρήσῃς ἀπὸ τὸ θέατρον. Πραγματικά, ὁ καθένας σας, ἀφοῦ συγκεντρώσῃ ὅλον τὸν θοῦρκον τοῦ περιλούζει ἐκεῖ τὰ αὐτιά του μὲ τὰς αἰσχρολογίας, τὰ τραγοῦδια καὶ τὰ γέλοια, τὸν μεταφέρει εἰς τὸ σπίτι του. Ὁ καὶ ὅχι μόνον εἰς τὸ σπίτι του, ἀλλὰ καὶ μέσα εἰς τὴν διανοίαν του. Ἐτοί, ἀποστρέψαι ἐκεῖνα τοῦ δὲν εἶναι ἄξια θεδελυγμοῦ, ἐνῶ δὲν μισεῖς τὰ ἄξια ἀποστροφῆς, ἀλλὰ τὰ ἀγαθῆς.

Πολλοὶ ἄνθρωποι, ὅταν γυρίζουν ἀπὸ μίαν ἐπίσκεψιν εἰς τοὺς τάφους τῶν προσφιλῶν τῶν νεκρῶν, πλένονται διὰ νὰ καθαρῶσθαι ἀπὸ τὸν μολυσμὸν, ὅταν, ὁμως, φεύγουν ἀπὸ τὰ θέατρα, οὔτε στεναχθῶν, οὔτε δακρύζων, μολοντί ὁ νεκρὸς δὲν εἶναι ἀκάθαρτος, ἐνῶ ἡ ἀμαρτία ἐναποθέτει τόσοον μεγάλην κηλίδα, τοῦ πολλοὶ πηγαὶ δὲν ἡμποροῦν νὰ τὴν καθαρῶσιν, παρὰ μόνον τὰ δάκρυα καὶ ἡ ἐξομολόγησις. Ἀλλὰ καθένας δὲν αἰσθάνεται τὴν κηλίδα αὐτήν. Διότι ἐπειδὴ δὲν φοβοῦμεθα ὅτι πρέπει νὰ φοβούμεθα, δι' αὐτὸ καὶ νοιώθωμεν ὅς δι' ὅσα δὲν πρέπει.

Ὁ Ἀλλὰ τοῦ ὀφείλεται ὁ πάταγος; ποῦ ὁ θόρυθος, αἱ σατανικαὶ κραυγαὶ καὶ τὰ διαβολικὰ σχήματα; Ὁ ἴσως, ἐν καὶ εἶναι νέος, τρέφει κόμην ποῦ πίπτει εἰς τὸν ὄμῶν του, καὶ ἐκθηλύνει τὴν φύσιν καὶ προσπαθεῖ νὰ δώσῃ τὴν εἰκόνα μίαν τρυφεράς κόρης μὲ τὸ θλέμμα του, τὰς κινήσεις του καὶ τὴν ἐνδυμασίαν του ἐν γένει. Ἀλλὰς, πάλιν, τοῦ ἔχει γηράσει ἀντίθετα πρὸς τὸν προηγούμενον ἔχει ἐμύσει τὰ μαλλιά του καὶ φορεῖ ζώνην εἰς τὴν μέσῃ του, ἀφοῦ πρὶν ἀπὸ τὰ μαλλιά ἀπέβαλε τὴν ἐντροπήν, καὶ ἵσταται ἑτοιμος νὰ δεχθῇ ραπίσματα καὶ εἶναι προετοιμασμένος νὰ λέγῃ καὶ νὰ κάνῃ τὰ πάντα. Ἐπίσης, αἱ γυναῖκες μὲ ἀκάλυπτον τὴν κεφαλὴν καὶ χωρὶς καθόλου ἐντροπὴν παρουσιάζονται καὶ ὁμιλοῦν πρὸς τὸ πλῆθος Ἐ μὲ τόσοον φροντισμένην ἀνασχυντῶν, καὶ μετοδίδουν εἰς τὰς ψυχὰς τῶν ἀκρατῶν τῶν κάθε αὐθάδων καὶ ἀσελγῶν. Καὶ μία φροντίς ὑπάρχει, νὰ ξεριζώσωμεν τὴν σωφροσύνην ἀπὸ τὸ εἶδος τῆς ψυχῆς μας, νὰ ἐντροπιάσωμεν τὴν φύσιν καὶ νὰ γεμίσωμεν τὴν ἐπιθυμίαν ἀπὸ τὸν πονηρὸν δαίμονα. Πραγματικά, ἐκεῖ αἰσχροὶ λόγοι, αἰσχροτέραι ἐνδύματα, κόμμωσις παρομοίᾳ, εἶδος, στολὴ, φωνή, κινήσεις τῶν μελῶν, συστροφή τῶν ματιῶν, μουσικὰ ὄργανα, αὐλαί, **423** ὁρά-

ματὰ καὶ ὑποθέσεις ἔργων, ποὶ ὅλα μὲ μίαι λέξιν εἶναι πλήρη ἀπὸ ἀσελγείων.

Πότε λοιπὸν θὰ ἀναγένης πῆς μου, ὅταν τόσοι φο-
θερὰν πορνεύουν σὺ προσφέρῃ ὁ διαβολὸς, ὅταν σὲ κε-
νῇ τόσα ποτηρὰ ἀκολασίας; Δὲ ἐκεῖ συμβαίνει μο-
νὴ κλοπὴ τοῦ γάμου. ἐκεῖ γυναῖκες πόρνα εἰ-
σέρχονται φέρονται. ὅπως αἱ ἑταίραι, νέοι θηλυπρεπεῖς,
ὅλα εἶναι, γεμῆτα ἀπὸ παρανομίαν, τερατῶδαν καὶ αἱ
σχόνην. Κατὰ συνέπειαν ἐκεῖνο, που κάθονται καὶ πα-
ρακολουθοῦν αὐτὰ τὰ πράγματα δὲν πρέπει νὰ γελοιοῦν
ἀλλὰ νὰ βακρῶζουσιν καὶ νὰ στενάξουσιν πικρὰ.

Τί λοιπὸν, θὰ καταργήσωμεν τὸ θέατρον, ἔρωτα
κόποιος, καὶ οὐμῶνα μὲ τῇ ἰδίᾳ σου συμβουλῇ θὰ
ἀνατραποῦν τὰ πάντα, Β' Ἀντίθετα, τώρα εἶναι, ποὺ ἔ-
χουν τὰ πάντα ἀνατραπῇ. Δὲ πῆς μου, σὲ παρακα-
λῶ, ἀπὸ τοῦ διαβόλου οἱ γάμοι, "Ὅχι ἀπὸ τὰς παρα-
στάσεως τοῦ θεάτρου αὐτοῦ. Ἀπὸ τοῦ προκαλοῦνται αἱ
διαρρήξεις τῶν σπ. τῶν. Μήπως ἔχει ἀπὸ τὴν σκηνὴν
ἐκείνην. Ἀπὸ αὐτοῦ δὲ, γίνονται φορὶ κοί οἱ ἄνδρες εἰς
τὰς γυναῖκας τῶν. Ἀπὸ αὐτῶν οἱ ἄνδρες δὲν περιφρο-
νοῦν τὰς συζύγους τῶν. Ἀπὸ αὐτοῦ δὲν γίνονται οἱ πε-
ρισσότεροι μοῖχοι.

"Ὅσα, ἐκεῖνος που ἀνατρέπε, τὰ πάντα εἶναι αὐτὰς
ποὶ συχνάζει εἰς τὰ θεάτρα καὶ ἐγκαθιστᾷ θάρεσιν τι-
ραννισαί ἐκ τῆς ζωῆς. Ὅχι ἀπαντὰ κόποιος, διότι αὐτὰ
διαφελόσονται ἀπὸ τὴν τάξιν, ποὺ καθορίζουν οἱ νόμοι.
Δὲ ὅτι ἡ ἀρπαγὴ τῶν γυναικῶν, ἡ προσβολὴ τῶν νέων
καὶ ἡ ἀνατροπὴ τῶν σπ. τῶν εἶναι, γνωστὰ ἐκείνων
ποὺ κυριεύουν μίαν πόλιν. C Καὶ ποῖος ἔγινε μοῖχος λέ-
γει, ἀπὸ τὰ θεάματα αὐτὰ. Καὶ ποῖος δὲ, ἔγινεν. Καὶ
ἐάν ἦτο δυνατόν, νὰ ἀναφέρω διμάρτυρας, θὰ ἠμπαροῦσα
νὰ σὰς ἀποδείξω πόσους ἄνδρας ἀπεμάκρυναν ἀπὸ τὰς
συζύγους τῶν, πόσους ἐπείσασιν αἰχμολώτας αἱ πόρνα
αὐταί, ποὺ ἀλλοίους τοὺς ἤρπασαν ἀπὸ τοῦ συζ. γ. κοί
κρεθῶσιν καὶ ἄλλους δὲν τοὺς ἀφῆσαν καθάλου νὰ ἔλ-
θουν, εἰς γάμους κοινωνίαν.

Καὶ λοιπὸν Πῆς μου, νὰ ἀνατρέψωμεν ὅλους τοὺς
νόμους. Καὶ ὅμως τὸ νὰ καταργήσωμεν τὰ θεάτρα αὐ-
τὰ ἰσοδυναμεῖ μὲ τὸ νὰ ἐξαφανίσωμεν καθεὶ παρανομίαν.
Διότι, ἐκεῖνος τὸν ληλατοῦνται τὰς πόλεις ἀπὸ τοὺς ἀν-
θρώπους αὐτοὺς προερχόμενα. Ἀπὸ αὐτοὺς βημιωρ-
γούνται ἐπανάστασεις καὶ ἀναταραχαί. Δὲ ἐκεῖνοι ποὺ
συντηροῦνται, ἀπὸ τοὺς ἀνθρώπους ποὺ ἔχουν τὰ θεάτρα,

ποὺ παλοῦν τὴν φωνὴν τῶν διὰ νὰ ἱκανοποιήσουν τὴν
κολασίαν τῶν ποὺ ἔχουν ὡς ἔργον τῶν νὰ εἴπωσιν καὶ νὰ
κάνουν καθεὶ ἄτοπον. Δὲ αὐτοὶ εἶναι πρὸ πάντων ποὺ ἐξ-
εγερροῦν τὸν λαόν καὶ προκαλοῦν τὰς ταραχὰς εἰς τὰς
πόλεις. Πραγματικὰ οἱ νέοι, ποὺ παραμένοντι ἄργοι καὶ
ἀνατρέφονται μὲ τόσοις μεγάλα κακὰ, γίνονται πρὸ
ἄγριον, ἀπὸ κάθε θηρίου.

Πῆς μου ὅμως, σὲ παρακαλῶ, οἱ μάγο, ἀπὸ τοῦ προ-
ερχόμενα, Ἀπὸ ἐδῶ θέθειαι. Καὶ σκοπὸς τῶν εἶναι, νὰ
ἐνθαρρύνουν τὸν λαόν νὰ ἐγκαταλείπῃ ἀσκοπίας τὰς ἐρ-
γασίας τοῦ καὶ νὰ προσφέρουν ἐπευφημίας καὶ χε-
ροκροτήματα εἰς τοὺς ἱερωτοὺς. Ἐπίσης αὐτοὶ προσπα-
θοῦν νὰ περιφρουρήσουν τὰς πόρνους γυναῖκας μὲ τὸ κύ-
ρος τῶν σωφρόνων γυναικῶν καὶ φθόνου εἰς τόσοις με-
γάλας μαγείας. E ποὺ δὲν διατάζουν νὰ κινῶν καὶ τὰ
ὅσα τῶν ἀποθαινοῦνται. Ἀλλὰ καὶ τὸ γεγονός, ὅτι ἀναγ-
κάζονται νὰ ἐκδεῖσιν τόσο πολλὰ εἰς τὸν διαβολικόν
αὐτὸν θυμὸν, δὲν προέρχεται ἀπὸ αὐτὰ, Ἐπίσης, ἀπὸ
ποῦ προέρχεται ἡ ἀσελγεία καὶ τὰ ἀμέτρητα κακὰ.
Ἐλπίετε, ὅτι σὺ μὲν ἀναστατώνεις τὴν ζωὴν, μὲ τὸ νὰ
προσελκύῃς τοὺς ἀνθρώπους εἰς τὰ θεάτρα. ἐγὼ ἐγὼ τὴν
τακτοῦ αἰ μὲ τὸ νὰ τὰ καταργῶ.

Τότε, ὡς καταργήσωμεν τὰς θεατρικὰς παραστά-
σεις, λέγει κόποιος, Μακάρι νὰ ἦτο δυνατόν νὰ τὰς παύ-
σωμεν. H μᾶλλον ἐάν τὸ θέλετε ὅσοι ἐξαρτᾶ-
ται ἀπὸ ἡμᾶς, ἔχουν καταργηθῇ καὶ κατακοιμηθῇ τὰ
θεάτρα. Ἀλλὰ δὲν σὰς εἶδω καμμίαν παρανομίαν προ-
ερχομένην. Ἀντίθετα σὰς προτρέπω νὰ καταστήσετε ἀχρη-
στὰ τὰ ὑπάρχοντα θεάτρα μὲ τὴν συμπεριφορὰν σας. H
πράγμα ποὺ εἶναι πολὺ ἀνώτερον ἐγκύμων ἀπὸ τοῦ νὰ
τὰ κατακοιμηθῶσιν. Διότι καὶ ἐν ἀκόμῃ δὲν τοὺς κάνετε
αὐτὰ διὰ κανένα ἄλλον λόγον, μὴ μὴ τὸν τοῦλάχιστον
τοὺς θαρσύνετε, οἱ ὅποιοι εἶναι καθαρὸι ἀπὸ παρόμοια
θεάματα.

Κατὰ συνέπειαν, ποῖαν ἀναλογίαν θὰ ἔχωμεν ἡμεῖς,
ποὺ εἰμεθα πολλοὶ τῶν οὐρανῶν καὶ συντροφοῦ τῶν Χε-
ρουσθμῶν καὶ συνομιλοῦμεν, μὲ τοὺς ἀγγέλους, ὅταν εἰς τὸν
τομέα αὐτὸν ἀποδεικνύμεθα χειρότεροι καὶ ἀπὸ τοὺς
θαυμάστους καὶ ὅταν ἔχωμεν τὴν δυνατότητα νὰ εὐρωμεν

Δὲ ἀνελθόν, νὰ εἰς τοὺς πόλεις αἱ. Δὲ θεάτρα, ἐκεῖ καὶ θὰ καταργη-
θῶσιν ἐξ' αὐτοῦ.

πολλὰς ἄλλας τέρας ἀνωτέρας ἀπὸ αὐτῆς, Πραγμα-
τικά, ἔάν θέλῃς ἐὰν ψυχαγωγῇς, πῆγαινε περιπατοῦν
εἰς τοὺς κήπους, εἰς τὰς ὄχθας τῶν ποταμῶν καὶ τῶν λι-
μνῶν. Β. Γνώρισε τὰ ἄλλα, ἀκούε τὸ τραγοῦδι τοῦ τζι-
τζικ, ἐπισκέψου τοὺς ναοὺς τῶν μαρτύρων ὅπου παρέ-
χεται τοῦ σώματος ἡ ὑγεία καὶ τῆς ψυχῆς ἡ ὠφέλεια
χωρὶς καὶ ὁφίστασαι καμμίαν ζημίαν οὔτε νὰ μετανοῇς
μετὰ τὴν ἡδονήν, ὅπως συμβαίνει εἰς τὰ θέατρα. Ἐχεις
γυναικαὶ καὶ παιδιὰ ποῖα ευχαριστίας συγκρίνεται μὲ
αὐτό, Ἐχεις σπιτί, ἔχεις φίλους καὶ ἔλα αὐτὰ τὰ εὐχα-
ρίστα μαζί μὲ τὴν σωφροσύνην τοῦ ἐξασφαλοῦν σοῦ
παρέχον καὶ μεγάλην ὠφέλειαν. Δ. ὅτι πῆς μοι, σὲ πα-
ρακαλῶ, τί εἶναι πρὸ γλυκεῖα ἀπὸ τὰ παιδιὰ. Γ. ἀπὸ τῆς
αὐξάνον, δι. ἐκεῖνον ποῦ θέλει νὰ ζῇ μὲ ἐγκράτειαν.

Λέγουσιν λοιπόν, ὅτι οἱ θάρσσοι εἶπαν κάποτε μιαν
γυνικὴν ποῦ ἔχει μεγάλην φιλοσοφίαν. Ὅταν, δηλαδή,
ἐπληροφόρηθον διὰ τὰ παράνομα θέατρα καὶ τὴν ἀκα-
τάλληλον τέρας ποὺ προσφέρουν αὐτὰ εἶπαν. Οἱ Ρω-
μαῖοι ἐπενόησαν τὰς ἡδονὰς αὐτὰς, Γ. σὺ νὰ μὴ εἶχαι
παιδιὰ καὶ γυναῖκες, θέλοντες νὰ δείξουν, ὅτι τίποτε δὲν
εἶναι πρὸ εὐχάριστον ἀπὸ τὰ παιδιὰ καὶ τὴν αὐξάνον σου
ἔαν θέλῃς νὰ ζῇς μὲ σεμνότητα.

Τί λοιπόν, Ἐάν ἀποδείξω, λέγει κάποιος, ὅτι δὲν
ἐπάσθαιμεν καμμίαν ζημίαν ἀπὸ τὴν φοιτητὴν μας εἰς τὰ
θέατρα, Ναι, ἀλλὰ καὶ τὸ γεγονός, ὅτι σκοταλέως τι-
χαίει καὶ ἀσκόπει τὸν καιρὸν σου καὶ, ὅτι γίνονται σκά-
δαλον εἰς τοὺς ἄλλους εἶναι ἡ μεγαλύτερα ζημία. Δ. ὅ-
τι καὶ ἐν ἀκόμῃ οὐ δὲν ὑπάρτης καμμίαν φθοράν, δι. δε-
ς μὲ τὴν παρουσίαν σου ἀξίαν εἰς τὴν ἄλλαν. καὶ κατὰ
ποσιν λογικὴν δὲν θα ζημιωθῇς καὶ ὁ ἴδιος ἀφοῦ εἶσαι
συνεργὸς εἰς τὰ συμβαίνοντα, δι. ὅτι πραγματικά, ὁ μά-
γος, ὁ πορνευόμενος παῖς, ἡ πορνευομένη γυναῖκα Δ. καὶ
ὅλοι ἐκεῖνοι οἱ διοβολοὶ καὶ ὁμοῖοι ρίπτουν εἰς τὸ ἰδὸν
σου κεφάλι τὴν εὐθύνην, δι. ὅτι τὰ συμβαίνοντα. Δηλαδή
ὅπως ὅταν δὲν θὰ ὑπῆρχαν οἱ θεατὰ, δὲν θὰ ὑπῆρχαν
καὶ οἱ ἀνθρώποι ποὺ ἀσχολοῦνται μὲ αὐτὰ, ἐστὶ καὶ τῶ-
ρα ποῖ, παύρουν οἱ θεατὰ, μοιράζοντα καὶ αὐτοὶ τὴν
εὐθύνην καὶ τὴν τιμωρίαν τῶν ὁσῶν γίνονται. Ὡστε ἀ-
ποθέσθαι ὅτι ἡ σωφροσύνη σου δὲν ὑπέστη καμμίαν
φθοράν, πράγμα ἀκατανόητον καὶ ἀδύνατον, πάλιν θὰ
τιμωρηθῇς αὐτίκα διὰ τὴν ἡθικὴν ἀπώλειαν τῶν ἄλλων,
τόσον τῶν θεατῶν, ὅσον καὶ τῶν ἡθοποιῶν. Εἰς ἄλλου,
καὶ εἰς σωφροσύνην πολλὰ θὰ ἐκέρδιζες, ἔαν δὲν ἐπὶ

γὰ νες εἰς τὰ θέατρα. Δι. ὅτι, ἔαν τώρα εἶσαι σωφραν,
ἀνομιωθήτης, θὰ ἐγίνεσο σωφρονέστερος, ἔαν ἀπέφυ-
γες τὰ θέατρα αὐτοῦ τοῦ εἴδους.

Εἰ δὲ αὐτοὶ λοιπόν, ἂς μὴ κάνουν περιττὰς συζητή-
σεις καὶ ἂς μὴ ἐπικινῶναι ἀντιρρήσεις ποὺ καθόλου δὲν
ὠφελοῦν. Δι. ὅτι μὰ ἀπολογία ὑπάρχει, νὰ ἀποφευγῶμεν
τὴν καμμίαν τῆς Βαβυλωνος, νὰ ἀπομακρυνώμεθα ἀπὸ
τῆς Αἰγυπτου πόρνης. ἔστω καὶ ἐν εἶναι ἀνάγκη νὰ ξε-
φυγῶμεν γυμνοὶ ἀπὸ τὰ χέρια τῆς Δι. ὅτι, ἐστὶ, καὶ με-
γαλύτεραν χάριν θὰ δοκιμάσωμεν. ὅταν δει μας τὴν
καθόλου ἡ συνείδησιν μας, καὶ τὴν ποροῦσαν ἐπίγειον
ζωὴν θὰ ζήσωμεν μὲ σωφροσύνην καὶ τὰ μελλοντικά
ἀγαθὰ θὰ ἐπὶ τυχώμεν. ~~4255~~ μὲ τὴν χάριν καὶ τὴν φι-
λανθρωπίαν τοῦ Κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ, εἰς τὸν
ὁποῖον ἀνέχεσθαι ἡ δόξα καὶ τὸ κράτος, τώρα καὶ πάντοτε
καὶ εἰς τοὺς αἰῶνας τῶν αἰώνων. Ἀμήν.

ΟΜΙΛΙΑ ΑΗ (38)

(Ματθ. α. 25-30)

Κατ' ἐκεῖνον τὸν καιρὸν ἔλαθε τὸν λόγον ὁ Ἰησοῦς καὶ εἶπεν Σὲ εὐχαριστῶ, Πάτερ, ὡς κύριον τοῦ οὐρανοῦ καὶ τῆς γῆς, διότι ἔπλεκρυσας τὰς μυστηρίους καὶ οὐρανούς σου ἀπὸ τῶν ἀληθειῶν καὶ ἀπὸ τῶν θεωρουμένων σοφῶν καὶ συνετόν σου καὶ τὰς ἐφανέρωσας εἰς τοὺς ἀπλοὺς καὶ τοὺς ἀφελεῖς. Ἡ ΝΑΪ Σὲ εὐχαριστῶ Πάτερ διότι ἔτσι, ἡρεσεν εἰς σέ καὶ το αὐτὴν ὑπῆρξεν ἡ ἀναθήκη σου καὶ αὐτὴ ἐλέησέν σου.

Βλέπετε με πόσους τρόπους προσπαθεῖ ὁ Κύριος νὰ τοὺς κάνει νὰ πιστεύουν, Πρώτον, με τὰ ἐγκώμια ποὺ ἐπέλεξε, εἰς τὸν Ἰωάννην. Διότι ἀφοῦ ἀπέδειξεν ὅτι ἦτο μέγας καὶ ἀξίος θαυμασμοῦ, ἀπέδειξε συγχρόνως, ὅτι καὶ τὰ λεγόμενα ἀπὸ αὐτὸν ἦσαν ἀξιώσιμα. Καὶ ἔτσι με δὲς αὐτὰ τοὺς προσελάμβανε νὰ γνωρίσουν τὸν ἴδιον. Δεύτερον, με τὸ ὅτι εἶπεν, «Ἡ βασιλεία τῶν οὐρανῶν κερδίζεται διὰ τῆς θίας καὶ ἐκείνου» ποὺ μεταχειρίζονται εἰς τὴν ἀρπάξουν. Διότι αὐτὸ εἶνα χαρακτηριστικὸν ἐκείνου ποὺ κατεβύθει καὶ παρωθεῖ πρὸς κάτω. Τρίτον, με τὸ ὅτι ἀπέδειξεν, ὅτι ἔτελε ὡς πλεονήματα τῶν προφητῶν με τὸν Ἰωάννην. Ὁ Διότι αὐτὸ ἐσήμαινεν ὅτι αὐτὸς ἦτο ἐκεῖνος περὶ τοῦ ὁποῖου ὡμίλησαν οἱ προφῆται. Τέταρτον, με τὸ ὅτι ἀπέδειξεν ὅτι ἔλα δὲς αὐτὸν νὰ γινῇ ἀπὸ τῶν ἰδίων ἐγινεν εἰς τὴν ἐντέλεσιν, καὶ αὐτὸ κατέστησε φανερόν, ὅταν ἀνέφερε τὴν παραβολὴν τῶν

1 Ματθ. 11, 25-26.
2 Ματθ. 11, 19.

παίδων. Περὶ τὸν καιρὸν αὐτὸν ἐκείνους ποὺ δὲν ἐπίστευσαν καὶ τοὺς ἐφύθισε καὶ τοὺς ἠπελάγη με μεγάλην τῶν αἰώνων. Ἐκ τούτου, με τὸ ὅτι ἠγάπησεν τὸν Θεὸν Πατέρα διὰ τοὺς ἐπιστεύσαντας. Διότι ἡ φράσις, «ἐξουσιοδοτήσατε τοὺς ἐπιστεύσαντας» εἰς τὸ σημεῖον αὐτὸ σημαίνει, εὐχαριστῶ Σὲ εὐχαριστῶ, λέγει, ὅτι ἀπέκρυψας τὰς μυστηρίους καὶ οὐρανούς σου ἀπὸ τῶν θεωρουμένων σοφῶν καὶ συνετόν σου.

Τὸ λοιπὸν χαίρετα διὰ τὴν ἀπόλειπιν τῶν ἀνθρώπων καὶ διὰ τὸ ὅτι ἐκεῖνο, δὲν ἠμύνατο νὰ μάθουν αὐτὰ. Ὁχι βέβαιον ἂν αὐτὴ εἶνα ἡ ἀρίστη ὁδὸς τῆς σωτηρίας, ὅτι νὰ μὴ ἀσκή καταναγκασμὸν καὶ θίαν πρὸς ἐκείνους ποὺ ἀποφεύγουν καὶ δὲν θέλουν νὰ δεχθῶν τὰ λεγόμενα, ὥστε, ἐπειδὴ δὲν ἐγίναν καλλίτεροι με τὴν πρόσκλησιν ποὺ τοὺς ἀπηρνήθη, ἀλλ' ἐξεδήλωσαν ἀδυσπόρην καὶ περιφρόνησιν νὰ ἐπιθυμήσουν αὐτὰ με τὴν ἀπομάκρυνσιν ποὺ τοὺς ἐπέβληθη. Διότι ἔτσι, καὶ οἱ προσκεκτικτοὶ ἐπρόκειτο νὰ γινῶν περ σφοδρότερον πρόθυμοι.

Συνεπῶς ἡ μὲν ἀποκάλυψις τῶν οὐρανῶν ἀπὸ τῶν ἐκείνων εἰς τοὺς ἀπλοὺς ἀνθρώπους ἀπὸ τὸν Θεὸν ἦτο προξενος χάριτος, ἐνῶ ἡ ἀποκάλυψις αὐτῶν ἀπὸ τοὺς νομιζομένους συνετούς καὶ σοφούς ἦτο αἰτία διακρύβων καὶ οὐχ χάριτος. Αὐτὸ καὶ τοῖς λοιπὸν, ὅταν ἀπῆλθεν διὰ τὴν πόλιν. Ὡστε δὲν χαίρετα διὰ αὐτὸ ἀλλὰ δὲν ὅτι, δὲν ἠμύνατο νὰ καταλάβουν οἱ σοφοὶ τὸ κρυμμένον οἱ ἀπλοὶ ἀνθρώποι. Ὁ πῶς συμβαίνει, ὅταν ὁ Παῦλος λέγῃ «Εὐχαριστῶ τὸν Θεὸν διότι εἰσθε μὲν ἄλλοτε δοῦλο, τῆς ἀμαρτίας. Ἐν ὑποτασσάμεθα ὅμως με τὴν καρδίαν σας εἰς τὸν κυριότην τῆς χριστιανικῆς διδασκαλίας, ποὺ ἐξ ἐξουσίας ἀπὸ ἡμῶν». Ὁταν καὶ ὁ Παῦλος δὲν χαίρεται διὰ αὐτὸ, ἐπειδὴ δηλαδὴ, ἦσαν δοῦλο, τῆς ἀμαρτίας, ἀλλὰ ἐπειδὴ, ἔτι καὶ εὐρίσκοντο εἰς τὴν κατάστασιν αὐτὴν, ἐν τούτῳ ὅτι ἀπῆλθον τὸν μετὰ τὴν ἀνάστασιν.

Εἰς τὴν προκειμένην περίπτωσιν ὀνομάζει, σοφούς τοὺς γραμματεῖς καὶ τοὺς φαρισαίους. Τὰ λέγει δὲ αὐτὰ διὰ νὰ καταστήσῃ περισσώτερον προθυμούς τοὺς μαθητάς.

3. Ματθ. 11, 15-19.

4. Ματθ. 11, 25.

5. Ματθ. 11, 25-26.

6. Διὰ τὴν ἀπόλειπιν τῶν ἐπιστῶν δηλαδὴ.

7. Ρωμ. 6, 17.

8. Μετὰ τὴν περὶ τῶν ἐπιστῶν ἐπὶ τοὺς στίχους 25-26.

του και παράλληλα δια να δεξη πτωχάς ἀληθείας ἡξιώθησαν νὰ ὁδογηθῶν οἱ ἀνάγκαις ἀπὸ ὅλας τὰς ὁποίας ἀπεκλεισθῇσαν ἐκεῖνο. Ὅπου, πολλὴν εἶπεν σοφους. **10** δὲν ἔννοει τὴν πραγματικὴν καὶ ἀξίαν ἀπαίτησιν σοφίαν ἀλλὰ τὴν σοφίαν ἐκείνην ποὺ ἐγκύβει αὐτοὶ ὅτι εἶχαν ἀπὸ τῆς κτλ. τὴν ἰκανότητα (Δ' αὐτὸ δὲν εἶπεν, τὰ ἀπεκάλυψε εἰς τοὺς μαθητοὺς ἀλλὰ ἐς τοὺς νηπίους. δηλαδὴ ἐννοεῖ τοὺς ἀπλοῦς καὶ τοὺς ἀφελεῖς). Ἔτο ἀποδεκνύει δὲ ἐπιδεχθῆσαν τὴν ἀπόλαυσιν αὐτῶν τῶν ἀληθειῶν ὅχι μόνον ἐπειδὴ δὲ ἦσαν ἀξιοὶ πρὸς τοῦτο ἀλλ' ἐπειδὴ εἶται ἡτο φυσικὸν νὰ γνῇ καὶ μετὰ αὐτὰ μας διδάσκει νὰ ἀπαλλοτριωθῶν ἀπὸ τὸν ἐγωϊσμόν καὶ νὰ γνωμὲν ὅτι αὐτοὶ τῆς ἀπλοσύτης. Διὰ τὸν λόγον αὐτὸν καὶ ὁ Παῦλος ἔλεγε τὸ ἴδιον μὲ μεγάλην δόσιν ὑπερβολῆς ὅταν ἔγραψεν· «Εάν κανεὶς νομίζῃ ὅτι εἶται σοφὸς μεταξὺ σας ἐπειδὴ ἔχει τὴν σοφίαν τοῦ κόσμου, αὐτὸς ἔσται γνῶμωρὸς, διὰ τὸ νὰ γνῇ πραγματικὸς σοφός» **11** Δὲ τὸ ἀποδεικνύεται ἡ χάρις τοῦ Θεοῦ.

Β Ἀπὲν, ὁμοίως, εὐχαριστοῖ τὸν Πατέρα, ἀφοῦ ὁ Θεὸς ἐπραξεν αὐτό, ὅπως ἀκριβῶς καὶ εἰς ἄλλας περιπτώσεις προσεύχεται καὶ παρακαλεῖ τὸν Θεόν διὰ τὰ ἀποδεξίῃ τὴν μεγάλην τὴν ἀγαθίαν, δι' ἡμᾶς καὶ ὅμοιον τρόπον καὶ ἐδῶ κάνει τὸ ἴδιον διότι καὶ αὐτὸ εἶναι ἀποδεδειγμένον μεγάλης ἀγάτης. Ἐπιστῇ, φανερώμεν, ὅτι δὲν ἀπεμακρύνθησαν μόνον ἀπὸ αὐτῶν, ἀλλὰ καὶ ἀπὸ τὸν Πατέρα. Ἐκεῖνο, δηλαδὴ ποὺ παρήγγειλεν εἰς τοὺς μαθητὰς τοῦ ἔσαν τοὺς ἔλεγε· «Προσέχετε νὰ μὴ διασπασθῇ τὰ ἔργα εἰς τοὺς ἀνθρώπους ποὺ ζοῦν ὡς κύνες» **12** τὸ ἔσφαρμαξεν, πρῶτος ὁ ἴδιος.

Ἐπιστῇ, δὲ τοὺς λόγους αὐτοὺς ἀποκαλύπτει καὶ τὸ θέλημα τοῦ δικού του ποὺ ἦτο ἐκ τῶν προτέρων σύμφωνον πρὸς αὐτὰ καθὼς καὶ τὸ θέλημα τοῦ Πατρός. Τὸ ἴδιον τοῦ τοῦ ἀποκαλύπτει μὲ τὴν εὐχαριστίαν πρὸς τὸν Πατέρα καὶ τὴν χαρὰν τοῦ διὰ τὸ γεγονὸς, ἐνῶ τοῦ Πατρός τὴν θέλησιν τὴν φανερώμεν, ὅταν λέγῃ δὲ δὲν ἐνῶ γήσῃ ἔτο. Ὁ ἐπειδὴ παρακληθῇ, ἀλλὰ ὁ Θεὸς ἀφ' ἑαυτοῦ «Δὲ ἔτσι» λέγει, «ἤρεσεν εἰς σέ κα, το αὐτὴ ὑπὲρ ξεν ἡ ἀγάθῃ καὶ δικαία θέλησίς σου. δηλαδὴ μὲ ὅλους τοὺς λόγους ἔτο, οὐδ' ἦτο ἀρεστόν.

Καὶ ὁ αὐτὸν λόγον ἀπεκρίθησαν, οἱ θεοὶ ἀλήθεια

9 4 Κορ 3, 18.
11 Ματθ 7, 9.

ἀπὸ τὰς θεωρουμένων συνετοὺς καὶ σοφοὺς, Ἄκουσεν τὸν Παῦλον ποὺ λέγει ὅτι· «Εξήγγειν νὰ στήσουν τὴν ἰδικὴν τῶν ἀντιλήμων, περὶ δικαιοσύνης καὶ δ' αὐτὸ δὲν ὁπέταξαν τὸν ἑαυτὸν τῶν εἰς τὴν β. καμῶν τοῦ Θεοῦ» **13**

Συλλογιστῇ, λοιποὶ τι ἦτο φυσικὸν νὰ ἀισθάνονται οἱ μαθηταὶ τοῦ Κυρίου, ὅταν ἤκουον τοὺς λόγους αὐτοῦς ὅτι, δηλαδὴ, ἐγνώρισαν ἐκεῖνα ποὺ δι' ἡμῶν ἔσσαν νὰ γινώσκουν οἱ σοφοὶ καὶ τὰ ἐγνώρισαν, ἐπειδὴ παρέμεναν ἀπλοὶ καὶ τὰ ἔμαθον ἐπειδὴ τοὺς τὰ ἀπεκάλυψεν ὁ Θεός.

Ὁ δὲ εὐαγγελιστὴς Λουκάς λέγει, ὅτι τοὺς λόγους αὐτοῦς τοὺς εἶπεν ὁ Ἰησοῦς, ὅταν ἐπέστρεψαν οἱ ἐθνομήκοντα μαθηταὶ τοῦ καὶ τοῦ ἀνήγγειλαν τὰ περὶ τῆς ὑποταγῆς τῶν δαμνῶν **14** Τότε ὁ Ἰησοῦς ἐδοκίμασε μεγάλην χαρὰν καὶ εἶπεν αὐτὰ· «τὰ ὅποια ἀφ' ἑνὸς μὲν ἀπεδείκνυν τὸ πόσον σπουδαῖον ἦσαν οἱ μαθηταί, ἀφ' ἑτέρου δὲ τοὺς προετοιμαζόντων εἶναι αὐτοὺς μετριοπαθεῖς καὶ ταπεινοφρονεῖς. Ἐπειδὴ, δηλαδὴ ἦτο φυσικὸν νὰ ὑψηλοφρονοῦν διὰ τὴν ἐκδίωξιν τῶν δαμνῶν, δι' αὐτὸ τοὺς συγκρατεῖ εἰς τὰ πλάσια τῆς μετριοφροσύνης μετὰ τοὺς εἰπεν· «Ἡ γνώσις ποὺ ἦτο ἀποκαλύψας τοῦ Θεοῦ πρὸς αὐτοὺς καὶ ὅχι ἀποτέλεσμα τῆς ἰδικῆς τῶν προσπάθειας. Διὰ τὸν λόγον αὐτὸν καὶ οἱ γραμματεῖς καὶ οἱ ἄλλοι σοφοὶ ποὺ εἶχαν τὴν γνώμην ὅτι ἦσαν συνετοὶ ἀπεκλεισθῆσαν ἀπὸ τὴν θεῶν ἀλήθειαν ἐξ αἰτίας τοῦ ἐγωϊσμοῦ των. Λοιπὸν, ἀφοῦ δι' αὐτὸ δὲν τοὺς ἀπεκαλύφθη ἡ ἀλήθεια, πρέπει καὶ σεις λέγει, νὰ νοιώσετε φόβον καὶ νὰ παραμεινετε ἀπλοὶ. Δὲ ἡ ἀπλοτης εἶναι ποὺ σὰρξ ἐκάνει νὰ ἀπαλαύσετε τὴν θεῶν ἀποκαλύψαν, ὅπως πολλοὶ καὶ ἐκεῖνοι ὁ ἐγωϊσμός τοὺς ἐστέρησεν αὐτὴν διότι, ὅταν λέγῃ «ἀπέκρυψας» δὲ ἀποδίδει τὸ πᾶν εἰς τὸν Θεόν, Ἐ ἀλλ' ὅπως ὁ Παῦλος, ὅταν λέγῃ δὲ, ὁ Θεὸς τοὺς ἐγκατέλεψε καὶ παραδόθησαν εἰς τὸν ὁὐρανὸν νὰ διακριθῇ τὸ δρόμὸν καὶ δι' τοὺς ἐτύφλωσε τὴν σκευὴν **15** δὲν τὰ λέγει διὰ νὰ δείξῃ ὅτι ὁ Θεὸς τα ἔκανε αὐτὰ ἀλλὰ οἱ ἴδιοι ποὺ ἔγινον αὐτὸ νὰ γινῶν αὐτὰ. Ἐτσι καὶ ἐδῶ μὲ τὴν ἔννοιαν αὐτὴν λέγει «ἀπέκρυψας».

Ἐπειδὴ ὁμοίως, εἶπεν· «Σὲ εὐχαριστῶ ὅτι τὰ ἀπέ-

11 Ρωμ 10, 3.

12 Πρὸς Λουκ 10, 1 ἔξ.

13 Πρὸς Λουκ 10, 17.

14 Πρὸς Λουκ 10, 21.

15 Πρὸς Ρωμ 1, 28. Β Κορ 4, 4.

κρυφίαις καὶ τὰ ἀποκαλύψεις εἰς τοὺς ἀπλοῦς, διὰ τὴν μὴ νομίσας ὅτι εὐχαριστεῖ τὸν Πατέρα ὅτε δὴ ὁ ἰσὺς δὲν εἶχε τὴν δύναμιν ¹⁶ καὶ δὲν ἠμποροῦσε νὰ τὸ κάνει αὐτὸ, λέγει. «Ὅλα παρεδόθησαν εἰς ἐμέ ἀπὸ τοῦ Πατέρα μου.» ¹⁷ Πρὸς ἐκεῖνους δὲ πού ἔχαινον ἐπειδὴ τὰ δαίμονια τοὺς ὑπῆκουσαν λέγει. Διαστ. παραξενεύεσθε πού τα δαίμονια ὑποτάσσονται εἰς σὰς, ¹⁸ «Ὅλα εἶναι ἰδικά μου.» ¹⁹ Ὅλα παρεδόθησαν εἰς ἐμέ». Ὅταν, ὅμως, ἀκούσῃς τὴν λέξιν «παρεδόθη», νὰ μὴ σχηματίζῃς τὴν γνώμην ὅτι πρόκειται διὰ κατ. πού γίνεται μετὰ τῶν ἀνθρώπων. Διότι ἔθεσεν αὐτὴν τὴν λέξιν διὰ τὴν μὴ νομίσας ὅτι ὑπάρχουν δύο θεοὶ ἀγέννητοι. Ἐπειδὴ μὲ πολλοὺς ἄλλους τρόπους καὶ εἰς πολλὰ ἄλλα σημεῖα ἀποκαλύπτει ὅτι συγχρονῶν μὲ τὴν γέννησιν τοῦ ἀπὸ τοῦ Πατέρα ἦτο καὶ ὁ ὡς τοῦ σύμπαντος. Ἐς τὴν συνέχειαν λέγει καὶ κατ. ὑψηλότερον ἀπὸ αὐτὸ καὶ, ἔτσι, σοῦ ἀνυψῶναι τὴν σκέψιν. «Καὶ κανεὶς ἄλλος δὲν γνωρίζει, τελείως τὸν Υἱὸν παρὰ μόνον ὁ Πατήρ. ²⁰ Ὡς τὸν Πατέρα γινώριζε ἄλλος κανεὶς παρὰ μόνον ὁ Υἱός.»

Καὶ ἰσως μὲ ὅσα λέγει νὰ διδῇ τὴν ἐντύπωσιν εἰς τοὺς μὴ γνωρίζοντας καλὰ τὰ πράγματα, ὅτ' ἔχει ἀπομακρυνθῇ ἀπὸ ὅσα εἶπε παραπάνω. Καὶ ὅμως εὐρίσκεται εἰς ἀπόλυτον συμφωνίαν πρὸς αὐτά. Ἐπε δὴ δηλαδὴ εἶπεν «Ὅλα παρεδόθησαν εἰς ἐμέ ἀπὸ τοῦ Πατέρα μου», προσθετέ. Καὶ διαστ. εἶναι, ὡς οὐ θαυμασμοῦ λέγει ἐάν εἶμας κυριὸς τῶν πάντων, ὅταν, θέσταις, ἔχω καὶ, κατ' ἄλλο ἀνωτέρον, νὰ γνωρίζω καλὰ τὸν Πατέρα καὶ νὰ ἔχω τὴν ἰδίαν οὐσίαν μὲ αὐτόν. Διότι καὶ αὐτὸ ἀποκαλύπτει. Λαμβανόντως δ' τοῖν λέγει ὅτι αὐτὸς μόνον τὸν γινώριζε, τὸσον πολὺ. Διότι προσηγορεύει καὶ ὅταν εἶπεν «Κανεὶς ἄλλος δὲν γνωρίζει καλὰ τὸν Πατέρα παρὰ μόνον ὁ Υἱός» αὐτὸ ἐννοεῖ. Καὶ πρόσθετε πότε τὰ λέγει αὐτά. Ὅταν πλέον οἱ μαθηταὶ εἶχαν γνωρίσει εἰς τὴν πρῶτην τὴν δύσκειν του. Ὡς δὲ τὸν εἶδαν νὰ θαυματοῦργεῖ μόνον, ἀλλ' ὅταν καὶ οἱ ἄλλοι εἰς τὸ ὄνομά του εἶχαν ἐπιτελέσει, τὸσον πολλὰ θαύματα. Ἐπετα ὅτε δὴ εἶπεν, «καὶ τὰ ἐφανέρωσεν εἰς τοὺς ἀπλοῦς καὶ ἀφελεῖς», ²¹ ἀποδεικνύει ὅτι καὶ ἡ ἀποκάλυψις αὕτη εἶναι ἰδικήν του ἔργον. Διότι, κανεὶς ἄλλος δὲν γνω

16. Ματθ. 11 27
17. Πρὸς. Λουκ. 10 20
18. Ματθ. 11 27
19. Ματθ. 11 25

ρίζει καλὰ τὸν Πατέρα» λέγει. «παρὰ μόνον ὁ Υἱός καὶ ἐκεῖνος εἰς τὸν ὁποῖον ὁ Υἱός θὰ θελήσῃ νὰ τὸν ἀποκαλύψῃ» ²² καὶ ἡ ἀποκάλυψις αὕτη δὲν θὰ γίνῃ εἰς ὅποιονδήποτε κατὸ τὴν διαταγὴν ἢ ἐντολὴν προερχομένην ἀπὸ ἄλλου. Ἀφοῦ, λοιπόν, ἀποκαλύπτει τὸν Πατέρα, εἶναι φυσικὸν ὅτι ἀποκαλύπτει καὶ τὸν ἑαυτὸν τοῦ ἑαυτοῦ τοῦ δὲν τὴν ἀνέφερον ὡς εὐκολονόητον καὶ παραδεκτὴν. Ἐξέθεσεν, ὅμως, τὴν ὅπ' αὐτοῦ γινομένην ἀποκάλυψιν τοῦ Πατρὸς. Καὶ εἰς καθὲ εὐκαιρίαν τὸ τονίζει αὐτὸ ὅπως παραδεχάμενος χάριν ὅταν λέγῃ «Κανεὶς δὲν εἶναι δυνατόν νὰ ἔλθῃ πρὸς τὸν Πατέρα παρὰ μόνον ὁ ἐμοῦ» ²³.

Μὲ τοὺς λόγους αὐτοὺς καὶ κατ' ἄλλο ἐπιτυχάνει, ἀποδεικνύει, δηλαδὴ ὅτι εὐρίσκεται εἰς ἀπόλυτον συμφωνίαν καὶ ὁμογνωμοσύνην πρὸς τὸν Πατέρα. Διότι, τὸσον πολὺ ἀπέχω, λέγει. Διὰ τὸ νὰ μάχωμαι καὶ νὰ πολεμῶ τὸν Πατέρα ὥστε δὲν εἶναι δυνατόν νὰ ἔλθῃ κανεὶς πρὸς ἐκεῖνον παρὰ μόνον ὁ ἐμοῦ. Ἐπεδὴ, θέσταις, πρὸ πάντων ἑκακοθάλλει τοὺς μαθητάς το γεγονός ὅτι ὁ Ἰησοῦς ἐθεωρεῖτο ὅτι ἐνεργεῖ ἀντιθετὰ πρὸς τὸ θέλημα τοῦ Θεοῦ δ' αὐτὸ καὶ τὴν ἀντίληψιν αὐτὴν ἐξαιλεῖ μεθ' ὅσας τὰς ἐκδηλώσεις καὶ ὅχι ὀλιγοτέρων μὲ τὰ θαύματά του. Ἄλλα καὶ, γὰρ, ὡς πολὺ ἐφρόντ' σε διὰ νὰ ἀναστρέψῃ τὴν πλάνην αὐτὴν.

Ὅταν, πάλιν, λέγῃ «Οὐτε τὸν Πατέρα γινώριζε κανεὶς ἄλλος καλὰ παρὰ μόνον ὁ Υἱός», δὲν ἐννοεῖ ὅτι, ὅλοι οἱ ἄνθρωποι, δὲν ἐγνώρισαν τὸν Πατέρα, ἀλλὰ ὅτι τὴν γνώσιν πού ἔχει ὁ ἰσὺς δ' αὐτὸν Πατέρα δὲν τὴν ἔχει κανεὶς ἄλλος. Τὰ ἴδια διδάσκονται νὰ εἴπωμεν καὶ διὰ τὸν Υἱόν. Διότι δὲν τὰ ἔλεγεν αὐτὰ ἀναφερόμενος εἰς κάποιον ἀγνωστον θεόν, τὸν ὁποῖον κανεὶς δὲν τὸν ἐγνώριζει. Ὅπως λέγει, ὁ Μαρκίων. Ἐὰν δὲ ἐδῶ ἔκανε λόγον δ' αὐτὴν ἀκριθῇ γνώσιν τοῦ Θεοῦ. Ἐπεδὴ οὐτε καὶ τὸν Υἱὸν γινώριζομεν, ὅπως πρέπει νὰ γνωρίζωμεν. Καὶ ὁ Παῦλος ἀπὸ ἧθελε νὰ δηλώσῃ ὅταν ἔλεγεν «Τώρα γινώριζομεν μόνον ἕνα μέρος τῆς ἀληθείας καὶ μερικῶς προφητευόμεν» ²⁴.

Εἰς τὴν συνέχειαν ἀφοῦ μὲ ὅσα εἶπε τοὺς ἐγέννησε τὴν ἐπιθυμίαν νὰ μαθῶν καὶ τοὺς ἐδειξε τὴν ἀνεκφοραστον

20. Ματθ. 11 27
21. Ιωαν. 14 6
22. Α. Κορ. 13 9

δύναμι· τὸν, τοὺς προσκαλεῖ καὶ λέγει· **42** «Ἐλθετε πρὸς ἐμὲ ὅλοι, ὅσοι εἰσθε κουρασμένοι καὶ φορτωμένοι, καὶ ἐγὼ θὰ σᾶς δώσω ἀνάπαυσιν»· **43** «Ὁχ, ὁ θεὸς καὶ ὁ θεῖνος, ἀλλ' ὅσοι εὖρ-σκεσθε εἰς δυσκολίας, ληψίας καὶ ἁμαρτίας, ἔλθετε, ὅχι διὰ τὰς ζητήσας εὐθύνας ἀλλὰ διὰ τὰς αὐγαυήσας τὰς ἁμαρτίας· Ἐλθετε, ὅχι ἐπεὶ διὰ τὴν ἀνάγκην καὶ μετὰ σφοδρότητος, ἀλλ' ἐπεὶ διὰ τὴν ἀνάγκην καὶ μετὰ τὴν σωτηρίαν σας· Διότι, ἐγὼ» λέγει, «θὰ σᾶς δώσω ἀνάπαυσιν»· Δεῖ, εἰπεῖν, θὰ σᾶς σώσω μόνον, ἀλλὰ καὶ ἐκεῖνο που εἶναι ἀνώτερον, ὅτι θὰ σᾶς προσφέρω τελείαν σφάλλειαν καὶ ἀνάπαυσιν·

«Πάρτε ἐπ' αὐτὴν σας τὴν ζυγὴν τῆς ὑποταγῆς εἰς ἐμὲ καὶ μάθετε ἀπὸ ἐμὲ ὅτι εἶμαι, πρῶτος καὶ ταπεινός κατὰ τὸ φρόνημα καὶ τὴν ἐκπαιρικὴν διάθεσιν καὶ θὰ εὑρετε ἀνάπαυσιν· εἰς τὰς ψυχὰς σας· **B** Διότι ὁ ζυγὸς τῆς ὑποταγῆς πρὸς ἐμὲ εἶναι μαλακός καὶ ὠφέλιμος καὶ τὸ φορτίον τῶν ὑποχρεώσεων, πού θέτω ἐγὼ ἐπὶ τῶν ὁπαδῶν μου εἶναι ἐλαφρόν»· **24** «Νὰ μὴ σᾶς καταλάβῃ λέγε· φόβος, ὅταν ἀκούετε ζυγόν, διότι εἶναι μαλακός καὶ ὠφέλιμος· Οὕτως καὶ φοβήθητε, ὅτι εἶπα φορτὸν, ὅτι εἶναι ἐλαφρόν· Καὶ διὰ τὴν παρὰ τὸν ὅλεον· «εἶναι στενὴ ἡ θύρα καὶ γεμάται κινδύνους ὁ δρόμος»,· **25** «Καὶ αὐτὸ συμβαίνει, ὅταν εἰσέλθῃς εἰς τὸν δρόμον καὶ ἀδύνατος εἶναι γινῆς ἐνάρτεος τότε καὶ τὸ φορτὸν εἶναι ἐλαφρόν· Διότι αὐτὸ καὶ ἐδῶ τὸ ἀνόμενον τοιοῦτον τρόπον· Καὶ μετὰ τὸν τρόπον εἶναι δυνατόν νὰ καταστῇ κανεὶς ἐνάρτεος· **26** Ἀν γὰρ ταπεινός, πρῶτος καὶ ἐπὶ εὐκείῃς· Διότι ἡ ἀρετὴ αὐτῆς· εἶναι ἡ μητέρα τῆς εὐσεβείας· Διότι αὐτὸ καὶ ὅταν ἤρχῃται ὁ Κύριος νὰ θεσπίζῃ τοὺς θελοὺς νόμους τοῦ ἀπὸ τὴν ἀρετὴν αὐτῆς· ἔκανε τὴν ἀρχὴν»· **27** Καὶ ἐδῶ ὁ πόνος καὶ ἀκριβὴς τὸ ἔργον καὶ μὴ ἀπὸ τῆς ἐλπίδος· Διότι δὲν θὰ γίνῃς χρήσιμος μόνον εἰς τοὺς ἀλλοὺς, λέγει, ἀλλὰ πρὸ πάντων θὰ χρησθῇς τὴν ἀνάπαυσιν εἰς τοὺς ἰδίους τὸν Θεόν σου· **C** «Διότι θὰ εὑρετε ἀνάπαυσιν εἰς τὰς ψυχὰς σας»·

Προσδοκῶ ἀποκαλύψῃς τὰς ἐλλοιπὰς καὶ ἀγαθὰς ἐδῶ εἰς τὴν γῆν σου διδοὺ τὴν ἀμοιβὴν καὶ σοὶ προσφέρει τὸ θρα-

23 Ματθ 1, 28.
24 Ματθ 1, 29-30.
25 Ματθ 7, 14.
26 ἀναμνηστικὴ ἀπομνηστικὴ.
27 πρὸς Ματθ 5, 3.

θεόν καὶ μαλιστα φέρει σὺν παραδείγμα τὸν ἑαυτὸν τοῦ καὶ ἔτα· κάνει τὸν λόγον εὐπροσβατόν, διὰ τὴν φαντασίαν, λέγει· Μήπως μετὰ τῆς ἐλπίδος εἶσαι ταπεινός, κυριότης ἐμὲ καὶ ὅλα τὰ ἔργα μου· Ἀπὸ τοῦ ὅλκον μου παραδείγμα νὰ διδαχθῇς καὶ τότε θὰ καταλάβῃς καλὰ πόσον μεγάλο ἀγαθόν· εἶναι ἡ ταπεινότης· βλέπεις δὲ μετὰ κατὰ μέσον τοῦ ὁδηγεῖ πρὸς τὴν ταπεινοφροσύνην, μετὰ ὅσον ἔκαστος ὁ ἴδιος· «Μάθετε ἀπὸ ἐμὲ ὅτι εἶμαι, πρῶτος καὶ ταπεινός κατὰ τὸ φρόνημα καὶ τὴν ἐσωτερικὴν διάθεσιν»· Μετὰ ὅσον ἐπρόκειτο νὰ κερδίσω· αὐτοὶ αἱ ἰδίαι· **D** «Διότι θὰ εὑρετε», λέγει· «ἀνάπαυσιν εἰς τὰς ψυχὰς σας»· Μετὰ ὅσον ὁ ἴδιος τοῦ προσφέρει, ὡς χάριν· «Καὶ ἐγὼ θὰ σᾶς δώσω ἀνάπαυσιν», λέγει· Μετὰ τὸ ὅτι κατέστησεν ἐλαφρόν τὸν ζυγόν τοῦ· «Διότι ὁ ζυγὸς τῆς ὑποταγῆς πρὸς ἐμὲ εἶναι μαλακός καὶ ὠφέλιμος καὶ τὸ φορτίον τῶν ὑποχρεώσεων· που θέτω ἐγὼ ἐπὶ τῶν ὁπαδῶν μου, εἶναι ἐλαφρόν»· **28** ὁ Παῦλος θὰ λέγῃ· «Διότι αἱ θλίψεις μας που γρήγορα περνῶν καὶ εἶναι διὰ αὐτὸ ἐλαφρά, καταργεῖνται· εἰς ἡμᾶς εἰς ὑπερβολὴ καὶ μέγαλον θαυμάσιον αἰώνιον θάλασσαν δόξης»· **29**

Καὶ πῶς εἶναι ἐλαφρόν τὸ φορτίον ἐρωτᾷ κανεὶς, ὅταν λέγῃ· «Εἰς κάποιον δὲν μισήσῃ τὸν πατέρα καὶ τὴν μητέρα τοῦ·» καὶ «Ὅποιος δὲν παρῇ τὸν σταυρόν τοῦ ἐπ' αὐτὸν καὶ δὲν μετὰ ἀκολουθεῖ, δὲν ἡμπορεῖ νὰ εἶναι μαθητὴς μου»· **30** καὶ «Ὅποιος δὲν ἀπαρνεῖται ὅλα τὰ ὑπάρχοντά τοῦ δὲν εἶναι ἀξίος νὰ εἶναι μαθητὴς μου»· **31** Ἡ ὅταν διατάσσῃ νὰ προσφέρωμεν καὶ αὐτὴν τὴν ζωὴν μας· **32** «Ἄς σὲ διδάξῃ καὶ ἄς σου δώσῃ τὴν ἀπάντησιν ὁ Παῦλος που λέγει· «Πόσος λοιπὸν θὰ ἡμπορέσῃ νὰ μᾶς χωρῇ ἀπὸ τὴν ἀγαπὴν αὐτῆς· που μᾶς ἔχει ὁ Χρῆστος· Μήπως ἡ θλίψις ἡ στενοχωρία, ὁ διωγμός ἡ πείνα, ἡ γύμνια, ὁ κινδύνος, ἡ μάστιγας»· καὶ ὅτι «Ἐάν εἶναι ἀξία τὰ ὅσα πάσχουμεν καὶ υποφέρουμεν κατὰ τὸν τῶρον καιρὸν ἐν συγκρίσει πρὸς τὴν δόξαν ἡ ὅποια μέλλει νὰ ἀποκαλυφθῇ διὰ τὴν δόξαν εἰς ἡμᾶς»· **33** «Ἄς σὲ διδάξουν οἱ ἀπόστολοι που ἐπέστρεψαν ἀπὸ τὸ συνέδριον τῶν ἰου-

28 B Κορινθ 4, 17.
29 Λουκ 14, 26.
30 Λουκ 14, 27.
31 Αποκ 14, 38.
32 πρὸς Ματθ 8, 10-39.
33 1 Πτμ 8, 36.
34 1 Πτμ 8, 38.

δοίαν, ὅταν ἐμροστιγώθησαν πολὺ καὶ ἐχαιροῦντο διότι ἠξιώθησαν νὰ ὑποστοῦν ἀτιμίαν κτὴν τιμωρίαν χάριν τοῦ δυνάματος τοῦ Ἰησοῦ.⁹³

✠✠✠ Ἐάν, ὁμως, φοβήσῃ καὶ γινώσκῃ φόβῳ, ἐπεὶ δὲ ἀκούεις ζυγὸν καὶ φορτίον, ὁ φόβος δὲν προκαλεῖται ἀπὸ τὴν φύσιν των πραγμάτων αὐτῶν ἀλλὰ προέρχεται ἀπὸ τὴν ἰδικήν σου ραθυμίαν, ὅπως πάλιν, ἐάν εἶσαι, προετοιμασμένος δι' αὐτὰ καὶ ἔχῃς προθυμίαν, βλάψαι εἶναι εὐκόλως καὶ ἐλαφρά. Δι' αὐτὸν τὸν λόγον καὶ ὁ Χρ. στὰς, διὰ τὰς μᾶς ὑποδείξῃ διὰ τὴν πρὸς τὴν καὶ ἡμεῖς, δεῖ ἀνέφερε μόνον τὰ εὐκόλως καὶ τίποτε περισσότερον, οὐτε μόνον τὰ δύσκολα ἀλλὰ ἐπαρῶς αὐτοῦ καὶ τὰ δύο Πραγματικά εἶπε τὸν ζυγὸν καὶ συγχρόνως τὸν ἀπεκάλυψε μαλακὸν καὶ ὀφέλ. «οἱ. Ἐπίσης ἀνέφερε τὸ φορτίον, ἀλλὰ προσέθεσεν, ὅτι εἶναι ἐλαφρόν. Ἐστὶ, οὐτε μὲ τὴν ἰδέαν δι' εἶναι δύσκολα θὰ τὰ ἀποφύγῃς, οὐτε καὶ θὰ τὰ περιφρονησῇς νομίζων δι' εἶναι, πολὺ εὐκόλως.

Τώρα ἐάν ὑστερεῖς ἀπὸ βλάψαι αὐτὰ σοὶ φαίνεται, διὰ ἡ ἀρετὴ εἶναι δύσκολος ὑπόθεσις. Βουλῶν σου, δι' ἡ καὶ εἶναι, δύσκολωτέρα. Ἐξ ἄλλου καὶ ὁ Κύριος, διὰ νὰ ὑποδείξῃ αὐτὰ τὸ πρᾶγμα δὲν εἶπε προηγουμένως, ἐπάρετο ἐπάνω σου τὸν ζυγὸν τῆς ὑποταγῆς εἰς ἐμέ. ἀλλὰ κατὰ πρότερον εἶπεν «ἐλάτε πρὸς ἐμέ βλάψαι δασο εἰσθε κορυμμένους καὶ φορτωμένους, ὑποδοκίμων δι' καὶ ἡ ἀμαρτία ἀπᾶν τὸ κόπον καὶ εἶναι φορτίον βαρὺ καὶ δι' σθένος κτὸν Δ. ὅτι δὲν εἶπε μόνον «οἱ κορυμμένοι» ἀλλὰ καὶ «οἱ φορτωμένοι». Τὸ ἴδιον ἔλεγε καὶ ὁ προφήτης Ζαχαρίας διὰ νὰ πορευθῇ αὐτὴν περισσότερον παρακατακλῆσαι λέγει δι' διαικίζει, μὲ βαρὺ ἀπὸ μολύβδου. Αὐτὸ θέλει τὸ ἀποδοκίμει καὶ ἡ πείρα τοῦ ἔχοντος ἀπὸ τὴν πραγματικότητι. Πραγματικά, τίποτε δὲν βαρύνει τόσο τὴν ψυχὴν, τίποτε δὲν τραυματίζει, τόσο τὴν διάνοιαν καὶ δὲν ταπεινώνει τόσο ὅσον ἡ συνείδησις τῆς αμαρτωλότητός μας. Ὁ Ἐπίσης, τίποτε δὲν δίδει, περὶ καὶ δὲ ἀνυψώνει τόσο τὸν ἀνθρώπον ὅσον ἡ ἀπόκτησις τῆς δικαιοσύνης καὶ τῆς ἀρετῆς.

Πρόσεξε, λοιπὸν Πιερ μου τί εἶναι δυσκολώτερον ἀπὸ

⁹³ Πράξ. 4: 11
⁹⁴ 4: 12, 13, 14
⁹⁵ Πράξ. 2: 17

τὸ νὰ μὴ ἔχῃς τίποτε. Ἀπὸ τὸ νὰ προσφέρῃς τὴν σιαγόνα σου καὶ νὰ μὴ ἀνταποδίδῃς τὸ κτυπήμα, εἶναι πρὸς κτυποῦν. Ἀπὸ τὸ νὰ ὑποστῇς θάνατον θάνατον. Καὶ ὁμως, ἐάν ἔχωμεν πνεῦμα εὐσεβείας βλάψαι αὐτὰ εἶναι, ἐλαφρά καὶ εὐκόλως καὶ προσφέρουν ἱκανοποιεῖν καὶ εὐχαριστοῦν.

Μὴ οὖν τὴν, ὁμως, φόβος, ἀλλὰ ἀς πάρωμεν τὸ καθεὶν ἀπὸ τὰ παραπάνω καὶ ἀς τὸ ἐρευνήσωμεν μὲ προσοχήν. Καὶ ἐάν θέλετε, ἀς πάρωμεν τὸ πρῶτον,⁹⁶ ποῦ εἰς τοὺς περισσότερους ἀνθρώπους φαίνεται δύσκολον. Πιερ μου, λοιπὸν εἶναι βαρὺ καὶ δύσκολον τὸ νὰ μερμυχῇ καὶ εἰς διὰ μίαν κοιλίαν ἢ τὸ νὰ φροντίζῃ διὰ πολλὰς, Δ. Τὸ νὰ φορῇ ἓνα μόνον χεῖρ καὶ νὰ μὴ ζητῇ τίποτε περισσότερον ἢ νὰ ἔχῃ πολλὰ ἐνδύματα εἰς τὸ σπῆναι τοῦ καὶ καθεὶν ἡμέραν καὶ νύκτα νὰ κλαίῃ ἐπειδὴ φοβεῖται καὶ τρέμει διὰ τὴν φύλαξιν, τὴν ἐπεὶ λυπεῖται καὶ κατέχευται ἀπὸ ἀγχος μὴπως πάθῃ καμμία ζημίαν, μὴπως τὰ φάρμακα ὁ σκόρος, μὴπως τὰ κλέψῃ ὁ ὑπηρετὴς καὶ φουγι; Ἀλλ' ὅσα καὶ ν' ἀναφέρω εἶναι ἀδύνατον νὰ οἶσιν τὸν παρανομοῦ παρῶντος πρὸς ἐκεῖνον ποῦ ἡ πείρα τῆς πραγματικότητος μᾶς τοῦ δίδει. Δι' αὐτὸ θὰ ἤθελα νὰ παραυλισκεται, ἐξ ἑαυτοῦ ἀπὸ ἐκείνους ποῦ ἐφθάρσαν εἰς τὴν κορυφὴν τῆς εὐσεβείας καὶ τότε θὰ ἔβλεπες τὴν εὐχαρίστησιν ποῦ δίδει ἡ ἀκτινοβολία καὶ ἀκούῃ δι' κανεὶς ἀπὸ ἐκείνους ποῦ ἦσαν ἐραστοὶ τῆς ἀκτινοβολίας δὲν ἀπέκτησε τίποτε. Δι' καὶ πολλὰ εὐκαίρως τοὺς ἐδίδοντο νὰ πλουτίσουν. Αὐτοὶ⁹⁷ ὁμως θὰ ἐδέχοντο ποτε ἐρωτᾷ κάποιον, νὰ γίνωνται πτωχοὶ Ε καὶ νὰ ἀπαλλαγῶν ἀπὸ τὰς φροντίδας ποῦ ἔχουν, καὶ τὴν σημαίνει αὐτὸ. Ἄν δὲν δεχθῶν, θὰ εἶναι ἀπόδειξις τῆς υπερηφάνειας τῶν καὶ τῆς φθορᾶς ἀσθενείας των καὶ δι' ὅτι εἶναι εὐχάρις στον πρᾶγμα ὁ πλοῦτος. Καὶ αὐτὸ θὰ ἡμπορούσαν νὰ μᾶς τὸ διαβεβαιώσουν ἐκεῖνοι. ✠✠✠ ποῦ καθεὶν ἡμέραν οδυρνοῦνται διὰ τὰς βιοτικές φροντίδας καὶ θεωροῦν τὴν ζωὴν ἀδυνατοῦν. Ἀλλὰ ἐκεῖνοι⁹⁸ δὲν φέρονται, ἐπὶ, παρὰ γελοῖον καὶ χαίρουν καὶ καυχῶνται διὰ τὴν πείραν των περισσότερον ἀπὸ ἐκείνους ποῦ φοροῦν τὸ βασίλειον στέμμα.

Ἀλλὰ καὶ τὸ νὰ προσφέρῃ κανεὶς τὴν σιαγόνα τα εἶναι, εὐκολώτερον δι' ἐκεῖνον ποῦ εἶναι, προσεκτικὸς ἀπὸ τὸ νὰ κτυπήσῃ κάποιον ἄλλον. Διότι, μὲ τὴν ἀνταπόδοσιν τοῦ κτυπήματος ἀρχίζει ὁ πόλεμος ἐνὸς μετὰ τὴν ὑποχώ-

⁹⁶ Ἦναι τὸ νὰ μὴ ἔχῃς καὶ ποτε, ἴσως.

⁹⁷ Ἀναφέρει, εἰς τὸν πᾶν καὶ εἶναι, εἰ, τὴν ὁμοίαν, π.

⁹⁸ ὅτι ἐρπυσσὶ τῆς ἀκτινοβολίας.

ρῶσιν τοῦ ἐχόμεν ἐδῶ λυταί. ὁ πολέμος. Μετὴν ἀνταπόδοσιν ἀνάθεαι καὶ τὴν φωτὶν τοῦ ἀλλοῦ ἐνῶ μετὴν ὑποχωρήσιν ἀθήγεις καὶ τὴν ἰδὴ κήν σου. Ὅτι, θέσταις εἰς αὐτοὺς περισσότεροι εὐχάρισται τὸ νὰ μὴ καίνεσαι ἀπὸ τὸ νὰ καίγῃσαι, εἶνα αὐταπόδε κτον. Καὶ ἐὰν εἰς τὰ σώματα συμβαίῃ αὐτὸ συμβαίνει ἀσφαλῶς πολὺ περισσότεροι εἰς τὴν ψυχὴν. **Β** Ἦναι εὐκολώτερον νὰ ἀγωνίζωμεθα ἢ νὰ στεφανώμεθα, Νὰ πλεγμαζώμεν ἢ νὰ παίρνωμεν, τὸ θρασὺν, ἢ νὰ ὑφωπτάμεθα τὴν τρικυμίαν ἢ νὰ καταφεύγωμεν εἰς τὸ λυμάν, Κατὰ συνέπειαν, καὶ ὁ θάνατος εἶνα προτιμότερος ἀπὸ τὴν ζωὴν. Ἀὐτοῦ ὁ θάνατος μᾶς ἐλευθερώνει ἀπὸ τὰς ταραχὰς καὶ τὰς δυσκολίας, ἐνῶ ἡ παραμονὴ μας εἰς τὴν ζωὴν προσθέτει κινδύνους καὶ μᾶς ἐκθέτει εἰς ἀνυπολόγιστους διόκοιους καὶ ἀνάγκας ἕνεκα τῶν ὁποίων θεωρεῖς ἀδύνατον νὰ ζήσῃς.

Ἐάν ὅμως δὲν πιστεύῃς εἰς τοὺς λόγους μου νὰ ἀκουσῇς ἐκεῖνους ποὺ εἶδαν τὰ πρόσωπα τῶν μαρτυρῶν κατὰ τὸν καὶ ρὸν τῶν μαρτυρῶν οἱ ὁποῖοι, ἐθάσαν, ζοῦν καὶ ἐξέσονται καὶ παρὰ ταῦτα ἦσαν χαροῦμένο καὶ εὐχέλεις καὶ ἐγαρόντο καὶ εὐφραίνοντο περισσότεροι ἀπὸ ἐκείνους ποὺ εὗρισκονταί ἐσπλῶμενο, μέσας εἰς τὰ ρόδα θν καὶ ἐψηλόντο εἰς τὴν φωτὶν. Δι' αὐτὴν καὶ ὁ Παῦλος ἔλεγε, ὅταν ἐπράκτετο νὰ ἀποθῇ καὶ νὰ τελεώσῃ τὴν ζωὴν τοῦ μεθ' αὐτὸν θανάτου. **Κ** Ἐλαρῶ καὶ χαρῶμαι μετὰ ὑμῶν σὰς. Ἀκρῶς δὲ τοῖς ἰδοῖν νὰ κάνετε καὶ σὺ εἰς Νὰ χαίρεσθε διὰ τὴν πίστιν σας καὶ νὰ μὴ συγκορήτε διὰ τὸ μαρτύριόν μου. **Ε** Ἔτις μετὰ πόσῃ ὑπερβολῇ προσκαλεῖ τὴν οἰκουμένην δολοκλήρον νὰ λάθῃ ὕερος εἰς τὴν χάριν τοῦ. Δι' αὐτὸν μέγαλο ἀγαθὸν ἐν ὧρ ζεῖν, δι' ἡτοῦ ἡ ἀποδομὰ ἀπὸ τὴν ζωὴν αὐτῇ. Τόσοι ποθητοὶ ἐπισταύται τὸν πόσον φοβερὸν θάνατον καὶ ἀγαπητοὶ καὶ πράγματα ποὺ ἀείξει, νὰ τὸ εὐχεται καλεῖς.

Ἄλλ' ὅτι ὁ ζυγὸς τῆς ἀρετῆς εἶνα γλυκὺς καὶ ἐλαφρὸς καὶ ἀπὸ πολλὰς ἀλλὰς ἀπώμενος ἡμπορεῖ νὰ ἀποδεχθῇ. Εἰς τὴν συνάγειν ὅμως ἐὰν θέλετε, ἂς ἐξετάσωμεν καὶ τὰ φορτία τῆς ἀμαρτίας. Ἀν ποῖς ἀσπόμεν ὡς παρόδωγμα τοὺς πλεονέκτης, τοὺς πωλητὰς καὶ μεταπωλητὰς τῶν αἰσχρῶν συμβολαίων. Ποῖον ἐμπορίον ἡμπορεῖ νὰ θεωρηθῇ γε ρότερον ἀπὸ τὴν ἀπασχόλησιν αὐτοῦ τοῦ εἰδους, Πόσα λυπαρὰ ποσὰ φροντίδες πόσα συγκρούσεις. **Β** Πόσο κίνδυνος ποσὰ ἐπιθέσεις καὶ πόσο πῶλεμο γένωνται κάθε ἡμέραν μὲ τὰ κέρδη αὐτὰ, Πό-

σοι θάρσος, καὶ πόσῃ ταραχῇ, Ἀὐτοῦ ὅπως δὲν εἶνα δύνατον νὰ ἀντικρύσῃς ποτὲ τὴν θάλασσαν χωρὶς κυμάτα, καθ' ὅμοιον τρόπον δὲν ἡμπορεῖς νὰ ἰδῇς καὶ τὴν ψυχὴν αὐτὴν χωρὶς φροντίδα, λύπην, φόβον καὶ ταραχὴν. Ἀλλὰ τοὺς ἀρχικοὺς κινδύνους τοὺς διαδέχονται οἱ δευτέροι. καὶ πάλιν ἄλλοι ἐρχόντα νὰ προτοῦ ἀκρότη νὰ τελεώσων αὐτοὶ ἄλλοι χειρότεροι καταστροφάνοι.

Μήπως ὅμως θέλῃς νὰ ἐρευνήσωμεν τὰς ψυχὰς τῶν υἱοῦ τῶν καὶ τῶν ὀξυθύμων ἀνθρώπων, **Ε** Καὶ τι εἶνα, χειρότερον ἀπὸ τὸ θάνατον αὐτοῦ, **Τ** ὁ βαρύτερον ἀπὸ τὰ τραύματα ποὺ ἔχειν μέσα τῶν, **Τ** ὁ φοβερώτερον ἀπὸ τὴν κόμην ποὺ διαρκῶς καίει καὶ ἀπὸ τὴν φλόγα ποὺ ποτὲ δὲν σβήνει,

Ἄλλὰ τι εἶνα γε ρότερον ἀπὸ τοὺς ἀντιπῶντας ὑπερβολὰ καὶ τὸ σῆμα τῶν καὶ ἀπὸ τοὺς προσκολλημένους εἰς τὴν παροῦσαν ζωὴν, καὶ ποῖα δουλεύει εἶνα πῶς θαρεῖα ἀπὸ αὐτὴν, Ζοῦν σὺν τὸν καὶν, τοὺς σπυροφάει παντοῦ ὁ φόβος καὶ ὁ τρόμος καὶ καθὲς φορὰ τοῦ πεθαίνει καὶ ποῖος **Δ** θρηνοῦν περισσότερον ἀπὸ τοὺς συγγενεῖς τῶν διὰ τὸν ἰδὸν τῶν ἐπικεκμηνοῦ θανάτου.

Καὶ ποῖον πρᾶγμα προέβλεπε περισσότερον ταραχὴν καὶ μανίαν ἀπὸ τοὺς ἐγνωστὰς. **Μ**άθετε ἀπὸ ἐμέ, λέγει, ὅτι εἶνα πρᾶος καὶ ταπεινός κατὰ τὸ φρόνημα καὶ τὴν ἐσωτερικὴν διάθεσιν καὶ θὰ εὕρετε ἀνάπαυσιν εἰς τὰς ψυχὰς σας. Δι' αὐτὴν ἡ ἀνελευθερία εἶνα ἡ μῆτέρα τῶν ἀγασθῶν.

Ἀν ποῖν νὰ μὴ φοβηθῇς, οὔτε νὰ ἐγκαταλείψῃς τὸν ζυγὸν ποὺ δλα σοὶ τὰ καθίστα ἐλαφρά ἀλλὰ νὰ τὸν δεχθῇς μετὰ προθυμίαν καὶ τότε θὰ μῶθῃς καλά τὴν χάριν ποὺ προσφέρει. Δι' αὐτὴν δὲν σοὶ πληγώνεται, αὐχένα ἀλλὰ ὑπάρχει, μόνον διὰ νὰ τηρῇται ἡ εὐταξία καὶ νὰ σὲ πείσῃ νὰ θαυμάζῃς σωστά. **Β** νὰ σὲ ὁδηγῇ εἰς τὴν ἀσφαλὴν ὁδὸν καὶ νὰ σὲ προφυλάξῃ ἀπὸ τοὺς κλημῶνους ποὺ εἰσέσκονται γύρω τῆς καὶ νὰ σὲ κἀνὴν καὶ νὰ σοὶ δοῦσῃς μετὰ εὐκαρίαν τὴν στενὴν ὁδόν.

Ἀφοῦ λοιπὸν, τόσα εἶνα τὰ ἀγαθὰ τόση ἡ ἀσφάλεια καὶ τόση ἡ χαρὰ ὅς σε σώσει τὸν ζυγὸν αὐτὸν μετὰ τὴν ψυχὴν καὶ δλὴν μας τὴν προθυμίαν, διὰ νὰ εὐφρανῇ ἀνάπαυσιν εἰς τὰς ψυχὰς, καὶ ἐδῶ εἰς τὴν γῆν καὶ νὰ ἐπιτύχωμεν τὰ μελλοντικά ἀγαθὰ μετὰ τὴν χάριν καὶ τὴν φιλανθρωπίαν τοῦ Κυρίου ἡμῶν. ἡσού ἡριστὸν εἰς τὸν ὁποῖον ἀνήκει ἡ δόξα καὶ τὸ κράτος εἰς πάντοτε καὶ εἰς τοὺς αἰῶνας τῶν αἰώνων. Ἀμήν.

ΟΜΙΛΙΑ ΑΘ (39,

Ματθ. β 18

Γ Κατ' ἐκεῖνοι τὸν καρὸν ἐθάδυσεν ὁ Ἰησοῦς ἐν ἡμέρᾳ Σαββάτου διὰ μέσου τῶν σπαρμένων χωράφιων οἱ δὲ μαθηταὶ τοῦ ἐπεινάσαι κα' ἤρχισαν νὰ μασδοῦν στὰ χεῖρα καὶ νὰ τρώωσι.

Δ Ὁ δὲ εὐαγγελιστὴς Λουκᾶς λέγει «Κατὰ τὸ Σάββατον τὸ δευτερόπρωτον»¹ Π σημαίνει, ὅμως, ἡ λέξις «δευτερόπρωτον», «Ὅταν εἶναι διπλὴ ἀργία, δηλαδὴ καὶ ἡ κυρια ἐξορτὴ τοῦ Σαββάτου καὶ ἄλλη ἐξορτὴ συνεχομένη πρὸς αὐτὸ Δὲ καθε ἀργίαν τὴν ὀνομάζουσι Σάββατον.

Καὶ διὰ τοῖον λόγον ὠδήγησε τοὺς μαθητάς πρὸς τὰ σπαρμένα χωράφια, αὐτὸς ποὶ ἐγινώριζε νὰ πάντα ἐκ τῶν προτέρων ἐκεῖ δὲν ἤθελε νὰ καταλύῃ τὴν ἀργίαν τοῦ Σαββάτου. Ἦθελεν, θέσσειν, ἀλλ' ὅχι, χωρὶς σκοπὸν. Ἐὰν αὐτὸ καὶ οὐδέποτε δὲν καταλύει τὴν ἀργίαν χωρὶς αἰτίαν, ἀλλ' εὐρίσκει εὐλόγους δικαιολογίας δ' αὐτὰ, ὥστε καὶ τὴν ἐσχυρὴν τοῦ νόμου νὰ κατατάσσῃ καὶ εἰς ἐκείνους. Ἄ μὴ προκαλέσῃ κατὰπληξιν Ὑπάρχουν ὅμως, καὶ περιπτώσεις κατὰ τὰς ὁποίας καὶ προηγουμένως καταλύει τὴν ἀργίαν τοῦ Σαββάτου, χωρὶς νὰ ὑπάρχῃ συγκεκριμένη ἀφορμὴ ὅπως παραδείγματός χάριν ὅταν ἀλειφῇ μὲ τὸν πηλὸν τὰ μάτια τοῦ τυφλοῦ.² Ἐπιτοῦς βταὶ λέγει «Ὁ Πατήρ μου ἐργάζεται ἕως τώρα

1 Ματθ. 12, 1

2 Λουκ. 6, 1

3. Δευτερόπρωτον Σάββατον Πρῶτον, πλὴν δὲ 2 πρῶτον Σάββατον τοῦ μηνὸς Ἰανουαρίου ἀπὸ τοῦ ὁποίου ἀρχίζει τὸ νῦν βας καὶ τὸ ὅσον Σάββατον ἢ τοῦ δευτέρου ἢ τοῦ τρίτου ἢ τοῦ τέταρτου ἢ τοῦ πέμπτου ἢ τοῦ ἕκτου ἢ τοῦ ἑβδόμου ἢ τοῦ ὀγδόου ἢ τοῦ ἐνάτου ἢ τοῦ δέκατου ἢ τοῦ ἑξήκοντος ἢ τοῦ ἑβδομήκοντος ἢ τοῦ ὀγδοήκοντος ἢ τοῦ ἐνενήκοντος ἢ τοῦ ἑκατοῦ.

4. Πρὸς Ἰωάν. 5, 6, 1.

συνεχῶς, καὶ ἐγὼ λοιπὸν ἐργάζομαι»⁵ Ὅλα αὐτὰ τὰ κάνει ὁ Κύριος διὰ νὰ δοῇ τὸν Πατέρα τοῦ 4332 καὶ διὰ νὰ ἐνισχύσῃ τὴν ἀδυναμίαν τῶν Ἰουδαίων.

Τὸ ὅτι, λοιπὸν, πράττει καὶ εἰς τὴν παρούσαν ἐπιγὴν μετὰ τὸ νὰ προβάλλῃ τὴν ἀνάγκην ποὺ ἐπιβάλλει ἡ φύσις. Ἄν καὶ εἰς τὰ ἀποδεγμένα ἁμαρτήματα δὲν ἡμπορεῖ ποτὲ νὰ ὑπάρξῃ δικαιολογία διότι, οὔτε ὁ φονεὺς δύναται νὰ προβάλῃ ὡς ὁ καιολογῶν τὸν θυμὸν, οὔτε ὁ μαχὸς τὴν ἐπιθυμίαν, οὔτε καμμίαν ἄλλην αἰτίαν νὰ ἀναφέρῃ. Ἐδῶ ὅμως, μετὰ τὸ νὰ ἀναφέρῃ τὴν πείναν τῶν μαθητῶν, τοὺς ἀπηλλοξεν ἀπὸ κάθε κατηγορίας.

Σὺ ὅμως νὰ θαυμάσῃς, σὲ παροικαλῶ, τοὺς μαθητάς ποὺ εἶναι τόσοι πολλοὶ συνεσταλμένοι καὶ δὲν φροντίζουν καθόλου διὰ τὰς ἀνάγκας τοῦ σώματος, ἀλλὰ θεωροῦν πάρεργον τὴν διατροφήν τῆς σαρκὸς καὶ παλαοῦσιν συνεχῶς πρὸς τὴν πείναν, ὡς χωρὶς, θέσσειν, νὰ ἀπομακρύνωνται ἀπὸ τὸν Ἰησοῦν. Διότι, πραγματὶ καὶ, ἐάν δὲν τοὺς ἐπέλεξε ὑπερβολὴ καὶ ἡ πείνα, οὔτε καὶ αὐτοὶ θὰ τὸ ἔκαναν.

Πῶς ἀντιδρῶν οἱ Φαρισαῖοι λοιπὸν, «Ὅταν εἶδον αὐτόν, λέγει, ἐποῦ ἦσαν Ἰδοὺ, οἱ μαθηταὶ σου κάνουν αὐτὸ ποὺ δὲν ἐπιτρέπεται, νὰ τὸ κἀνῇ κανεὶς τὴν ἡμέραν τοῦ Σαββάτου»⁶ Ἐδῶ δὲν ὁμιλοῦν μετὰ ἀποδοκίμας, μετὰ γὰρ, (μολοντό, αὐτὸ ἦτο φυσικὸν τῶν γνωρισμάτων). Ἀλλὰ δὲν ἐξοργίζονται πολὺ, παρὰ ἀπλῶς διατυπώνουν τὴν κατηγορίαν. Ὅταν, ὅμως, ἀθεράπευσε τὸν ἀνθρώπον ποὺ εἶχεν ἀκίνητον τὸ χεῖρ τοῦ καὶ τὸν ἔκοψε νὰ τὸ ἀπλώσῃ, τότε ἐξηγρώθησαν τόσοι πολλοὶ ὥστε ἐσκέπτοντο νὰ τὸν φονεύσωσι, καὶ νὰ τὸν ἐξαφανίσουν.⁷ Ὅπου, βηλασθῇ, δὲν γίνεται τιποτὴ τοῦ μεγάλου καὶ τὸ γενναῖον ἡσυχάζουν. Ὅπου, ὅμως, βλέπουσιν ἀνθρώπους νὰ σώωνται, ἀγρυπνοῦν καὶ ταράσσονται καὶ εἶναι πρὸς φρεσὶ ἀπὸ βλοῦς. Ὁ Ἰσοὺς μεγάλα, ἐκθροὶ τῆς σωτηρίας τῶν ἀνθρώπων εἶναι.

Πῶς, ὅμως, ἀπολογεῖται ὁ Ἰησοῦς διὰ τὴν πράξιν τῶν μαθητῶν τοι, «Δὲ ἀνεγνώσκατε», λέγει, «τί ἔκρινεν ὁ Δαυὶδ βταὶ ἐπένοασεν αὐτὸς καὶ ἐκέλευν ποὺ ἦσαν μαζί του, Πῶς δηλαδὴ εἰσηλθεν εἰς τὸν οἶκον τοῦ Θεοῦ

5. Ἰωάν. 6, 17

6. Ματθ. 12, 2

7. Πρὸς Ματθ. 12, 10, 13.

8. Πρὸς Ματθ. 12, 14

καὶ ἔφαγε τοὺς ἄρτους πρὶν ἢσαν θαλάμῳ, ὡς θύσα
ἐπάνω εἰς τὴν τράπεζαν τῆς σκηνῆς τοὺς ὅποιους δὲν
ἦτο ἐπ' τετραμμένον αὐτὰ εἰς αὐτόν, οὔτε εἰς ἐκείνους ποι
ἦσαν μαζί του νὰ φάγουν, ἀλλ' εἰς τοὺς ἱερεῖς μόνον ἐ
πέτρεπετο τοῦτο.⁹ Ὅταν ἀπολογηται διὰ ταῖς μαθη
τάς του, ἐπικαλεῖται τὸ παράδειγμα τοῦ Δαυὶδ. Ὅταν
ὁμοῦς ὁμῶς διὰ τὸν ἑαυτὸν τοῖς ἐπικαλεῖται τὸν Πατέ
ρα. Καὶ πρόσκεινται τοὺς ἀπαντᾷ εἰς τὸν ἐπιλήθεως
«Δὲν ἀνεγνώσατε τὴν ἑκάνεν ὁ Δαυὶδ», διότι ἡ θύρα τοῦ
προφήτου ἦτο μεγάλη ὥστε καὶ ὁ Πέτρος. Ὁ δὲ ἀνάρχο
τερα ἀπελογεῖτο πρὸς τοὺς Ἰουδαίους ὡμολησέν ὡς ἐ
ξῆς: «Ἄς μοῦ ἐπιτραπῇ νὰ σὰς εἴπω ἐλευθερὰ διὰ τὸν
πατέρα ἄρχην Δαυὶδ ὅτι καὶ ἀπέθανε καὶ ἐτάφη»¹⁰

Διὰ τοῦτο, ὁμοῦς δὲν ἀναφέρει, καὶ τὸ ἀξιωμα τοῦ Δαυ
ιδ. οὔτε ἐδῶ, οὔτε παρακάτω, «Ἰσως ἐπεὶ διὰ τὸ γεγονός
τοῦ ἀνήγειρο εἰς τὸν Δαυὶδ. Ἐὰν λοιπὸν ἦσαν ἀνθρώποι
μὲ κατανόησιν, ἢ καὶ ἡμποροῦσε νὰ τοὺς ἀναφέρῃ ὡς δι
καλοῦσαν τὴν μεγάλην πείναν τῶν μαθητῶν ἐπειδὴ ὁ
μοῦς ἦσαν μιᾶς καὶ ἀπάνθρωποι δι' αὐτὸ τοὺς ἀνογ
νώσκε. τὴν ἱστορίαν. Ὁ δὲ εὐαγγελιστὴς Μάρκος λέ
γει, «ἐπὶ τοῦ Ἀθιάθου τοῦ ἀρχιερέως»¹¹ ὅχι διὰ διηγεῖ
ται, πράγματα ἀντίθετα πρὸς τὴν ἱστορίαν ἀλλὰ διὰ κιν
εῖ, διὰ ἔφερε δύο δυνάμεις, καὶ προσθέτει, «ὅτι ἐκεῖ
νος ἔδωκε τοὺς ἄρτους εἰς τὸν Δαυὶδ. Ἐ καὶ ἐπὶ τοῦ δι
δει μεγάλην ὁ καλοῦσαν, ἀποδο. βέβαια τὸ ἐπέτρεψε,
ὁ ἱερεὺς. Καὶ ὅχι μόνον τὸ ἐπέτρεψε, ἀλλὰ καὶ τοὺς ὁ
πηρέτησεν. Μὴ μοῦ προβάλλῃς τὸ ὅτι ὁ Δαυὶδ ἦτο προ
φήτης, ὅτι, οὔτε καὶ ἐπὶ ἐπέτρεπετο νὰ φάγῃ τοὺς ἄρ
τους ἀλλ' αὐτὸ ἦτο ὁ καὶ ὁμοῦ τῶν ἱερέων. Δι' αὐτὸ καὶ
προσεθεσεν «Παρά εἰς τοὺς ἱερεῖς μόνον ἐπέτρεπετο αὐ
τό». Διότι καὶ ὁ ἀκόμῃ χιλίας φορὰς ἦτο προφήτης δὲν
ἦτο ὁμοῦς, ἱερεὺς Ἐπίσης, ἀν καὶ ἐκείνος ἦτο προφή
της δὲν ἦσαν προφῆται οἱ σύντροφοί του. 453 Διότι
καὶ εἰς ἐκείνους ἔδωκε καὶ ἐφαγον. Ἰ. λοιπὸν, ἐρωτᾷ
κάποιος ὅσον καὶ αὐτοὶ ἴσως, μετὰ τοῦ Δαυὶδ, καὶ δ' αὖ
τὸν λέγει διὰ τὴν ὄψιν τῶν ἀνθρώπων, ὅταν ὑπάρχῃ κα

9 Mt 9, 12. 3. 4. Bz 21, 1. 6.
10 Mt 9, 2. 23.
11 Mt 9, 12. 7.
12 Mt 9, 12. 23.
13 Mt 9, 2. 23.
14 Mt 9, 21, 9.

ρῦθασιν τοῦ νομοῦ ἔσται καὶ ὅτι τὸ ἐπέβαλε, ἀνάγκη
ἐκ τῆς φύσεως προσερχομένη, ὅτι καὶ ὑπὸ τὰς συνθη
κὰς αὐτὰς ἀπηλλοτριώσα αὐτοὺς ἀπὸ τῆς ἐνοχῆς ἀφοῦ ὁ
ἀνώτερός των φαίνεται νὰ κἀν τὸ ἴδιον.

Καὶ ποῖον σχέσιν ἔχουν αὐτὰ μετὰ τὸ ἐξετάζομενον
θεμα λέγει κάποιος. Διὸς ὁ Δαυὶδ δὲν κατέλασε τὴν
ἀρχὴν τοῦ Σαββάτου. Μὰ λέγεις τὸ σπουδαιότερον, τὸ
ὅποιον προ πάντων ἀποδεικνύει τὴν σοφίαν τοῦ Χριστοῦ,
ὁ ὅποιος ἄφησε τὸ Σαββάτον, καὶ φέρε, ἄλλο παράδει
γμα σημαντικώτερον ἀπὸ τὸ Σαββάτον. Διότι, πραγμα
τικὸν δὲν εἶναι τὸ ἴδιον νὰ παραβῇς μίαν ἡμέραν Β καὶ
νὰ ἐγγείης τὴν ἱερὰν ἐκείνην, ἐκείνην τοῦ κανὼν δὲν
ἔχει τὸ δ καὶ ὁμοῦ αὐτό. Ἀλλ' ὅσοι τὸ Σαββάτον πολλὰς
φορὰς κατέλαθ' ἢ ἄλλων συνέχευα καταλύεται καὶ ὅ
τοι γίνεται ἡ περιτομή καὶ εἰς πολλὰ ἄλλα ἔργα. Κα
εἰς τὴν ἱερὴν ἡμπορεῖς νὰ διαπιστώσῃς διὰ συνέθη τὸ
ἴδιον.¹⁵ Αὐτὸ, ὁμοῦς, ποῦ ἔκανε, ὁ Δαυὶδ τότε μόνον συ
νέθη. Ὅσοι ἡ νίκη εἶναι μετὰ τὸ μέρος τοῦ σπουδαιότερου
Πῶς λοιπὸν δὲν κατηγορήσῃ κανένας τὸν Δαυὶδ ὅτι
καὶ ἀπὸ τοῦ γεγονότος αὐτοῦ προήλθεν ἄλλο ἐγκλημα μέ
γαλύτερον ὁ φόβος δηλοῦν τῶν ἱερέων.¹⁶

Εἰς τὴν συνέθειαν καὶ κατ' ἄλλον τρόπον καταλύει
τὸ Σαββάτον. Εἰς τὴν ἀρχὴν, θεοῦ ἔφερε τὸ παράδει
γμα τοῦ Δαυὶδ καὶ μετὰ τὸ ἀξιωμα τοῦ προσκόποι ταπει
νῶν τοῖς ἐγγύμοις τῶν Φαρισαίων. Ὅταν, λοιπὸν, τοὺς
ἀπεστόμωσε καὶ τοὺς ἀφήρεσε τὴν ὑπερηφάνειαν. Ὅ
τε πλέον προσθέτει, καὶ τὴν κυριωτέραν καταργήσιν τῆς
ἀρχῆς τοῦ Σαββάτου. Καὶ ποῖα εἶναι αὐτή, «Καὶ δὲν
ἀνεγνώσατε διὰ τὰς ἡμέρας τῶν Σαββάτων οἱ ἱε
ρεῖς μέρα εἰς τὸν ναὸν θεοῦ ἁγίων τὸ Σαββάτον» καὶ
ὁμοῦς εἶναι ἀνεύθυνος καὶ ἀκατηγόρητος.¹⁷ Διὸς ἐκεῖ
ἡ καταλύσις τοῦ Σαββάτου ἐπεβλήθη ἀπὸ μὲν ἀνάγκης
τῆς στήλης ἐνῶ ἐδῶ καταλύεται χωρὶς καμμεναι ἀνάγκης
καὶ ὁμοῦς.

Ἀλλὰ ὁ Κύριος δὲν καταλύει ἀμέσως τὸ Σαββάτον

15 Mt 9, 12. 3. 4. Bz 21, 1. 6.

16 Mt 9, 4. Bz 21, 23, 16. 23.

17 Ἡ καταλύσις τῆς ἀρχῆς τοῦ Σαββάτου ἀπὸ τῶν ἱερέων, ὅτι καὶ οἱ
τε δὲ ὅσοι ἔκανον τὰς ἀρχὰς ἐργαζομένων, μετὰ εἰς τὸν ναὸν θεοῦ, ἐκείνην
ἐκείνην ἡμπορεῖς ἀποδείξαι ἐκείνην καὶ τὴν ἐκείνην διὰ τὴν ἐκείνην
ἐκείνην καὶ ὅσοι.

18 Mt 9, 12. 3.

19 Εἰς τὴν περὶ τὸν ναὸν τοῦ Δαυὶδ.

Κατὰ πρῶτον μετὰ τὸ παράδειγμα τοῦ Δαυὶδ ἔδειξεν ὅτι ἡ παράβασις τοῦ νόμου ἔγινε κατὰ συγκυρίαν καὶ εἰς τὴν συνέχειαν τοὺς φαιερώμεν, μετὰ μὴν αὐτοῦ ἐρώτησιν τὴν κατ' ἐξακολουθησὶν κατάλωσιν τοῦ Σαββάτου. Ἐπρεπε θεῖα αὖ νὰ φέρῃ τελευταῖον τὸ ἰσχυρότερον ἐπιχειρήμα, ὅτι καὶ τὸ πρῶτον εἶχε τὴν ἰδικήν του ἀποδεικτικὴν δύναμιν.

Μὴ μοῦ ἀντιλέγῃς ὅμως, ὅτι δὲν εἶναι δυνατόν νὰ ἀπαλλαγῇ κανεὶς ἀπὸ τὴν κατηγορίαν μετὰ τὸ νὰ παρουσιάσῃ καὶ ἄλλοι, ποὺ ἔπασαν εἰς τὸ ἴδιον ἁμάρτημα. Δὲν εἶναι δὲν διατυπούται κατηγορία ἐναντίον τοῦ θρασέου, τότε τὸ τάλμημα τοῦ ἀποτελεῖ ἐπιχειρήμα δικαιολογίας διὰ τοὺς ἄλλους. Ἀλλὰ δὲν ἤρκεσθῃ εἰς αὐτό, παρὰ προσέθετε καὶ τὸ σπουδαῖον ὅτι, ὅταν λέγῃ ὅτι οὔτε ἁμάρτημα οὐδὲν ἀποτελεῖ ἢ πρῶτος. Καὶ αὐτὸ ἀποτελεῖ λαμπρὰ νίκη. τὰ νὰ ἀποδείξῃ δηλαδὴ ὅτι ὁ νόμος καταλύει τὸν ἑαυτὸν τοῦ, καὶ μάλιστα ὅτι αὐτὸ τὸ καὶ διπλῶ καὶ ἀπὸ τὸν τόπον καὶ ἀπὸ τὸ Σάββατον. Ἡ καλύτερα ἡ κατάλωσις εἶναι τριπλῇ, διότι ἀφ' ἑνὸς μὲν ἔχομεν τὴν διπλὴν κατάλωσιν ἀπὸ τὸν τόπον καὶ τὴν ἡμέραν ἀφ' ἑτέρου δὲ καὶ ἑνὰ τρίτον στο χεῖρον προστίθεται τὸ ὅτι, δηλαδὴ, τὸ ἔργον αὐτὸ γίνεται ἀπὸ τοὺς ἱερεῖς. Εἰ καὶ τὸ ἀκόμη σπουδαιότερον εἶναι ὅτι ἡ πράξις δὲν θεωρεῖται ἁμάρτημα, «διότι εἶναι», λέγει «ἀνεύθυνον καὶ ἀκατηγόρητον».

Εἶδες πόσα στο χεῖρα παρέθεσεν. Τὸν τόπον, διότι, λέγει εἰς τὸν ναόν. Τὸ πρόσωπον, διότι ἀναφέρει τοὺς ἱερεῖς τὴν ἡμέραν, διότι καθορίζει τὸ Σάββατον. Τὴν παράβασιν, διότι τὴν χαρακτηρίζει θεολογῶν. Διότι δὲν εἶπεν, καταλύσιν, ἀλλὰ τὸ πολὺ χειρότερον, «θεολογῶσιν». Καὶ τὸ ὅτι ὅχι μόνον δὲν τιμωροῦνται, ἀλλὰ ἀπαλλάσσονται καὶ ἀπὸ κάθε κατηγορίας «διότι εἶναι ἀνεύθυνον καὶ ἀκατηγόρητον».

Ἄρα μὴ νομίζετε λέγει, ὅτι ἡ παραπάνω περὶ πτωχὸν εἶναι ὁμοία μετὰ τὴν παράβασιν τοῦ Δαυὶδ. Διότι αὕτη ἔγινε μὴν φορὰν καὶ ὅχι ἀπὸ κέρει καὶ ἐπὶ πλεονεκτήσθη ἀπὸ τὴν ἀνάγκην. Δι' αὐτὸ καὶ ἐκρίθησαν ἄλλοι συγγνώμης. Ἡ παροῦσα δὲν παρέβασις γίνεται κατὰ Σάββατον ἀπὸ τοὺς ἱερεῖς, εἰς τὸν ναόν καὶ συμ-

20 Διὰ τὴν καταπόνησιν τῶν ἐνομένων εἰς τὴν συνέχειαν, ἔδωκε νὰ ἀναγνωσθῇ τὸ Ματθ. 12, 6.

φωνα μετὰ τὸν νόμον. Δι' αὐτὸν ἀκρῶς τὸν λόγον ἔχουν ἀπαλλαγῇ ἀπὸ τὰς κατηγορίας ὅχι κατὰ συγκυρίαν, ἀλλὰ σύμφωνα μετὰ τὸν νόμον. Διότι δὲν τὰ ἀνεφερα αὐτά, λέγει, διὰ νὰ τοὺς κατηγορήσῃ, οὐτε νὰ τοὺς ἀθωώσῃ κατὰ συγκυρίαν, ἀλλὰ σύμφωνα μετὰ τὰς ἀρχὰς τοῦ δικαίου.

Καὶ μετὰ λέγει, δίδει τὴν ἐντύπωσιν ὅτι ἀπολογεῖται ὑπὲρ τῶν ἱερέων, ἀλλὰ ἀπαλλάσσει τοὺς μαθητάς ἀπὸ κάθε κατηγορίας. Διότι ὅταν λέγῃ εἶναι ἀνεύθυνον καὶ ἀκατηγόρητον ἐκεῖνοι, πολὺ περισσότερον, λέγει, εἶναι εἶναι ἀνεύθυνον οἱ μαθηταί. Να, ἀλλὰ αὐτοὶ δὲν εἶναι ἱερεῖς. Εἶναι ὅμως, ἀνώτεροι ἀπὸ τοὺς ἱερεῖς. Διότι ἐδῶ εἶναι παρὼν ὁ ἴδιος ὁ Κύριος τοῦ ναοῦ, ἡ ἰδία ἡ ἀληθεῖς καὶ ὅχι ὁ τυπὸς τῆς ἀληθείας. Δι' αὐτὸ καὶ ἔλεγε: «Σὺς λέγω δὲ ὅτι ἐδῶ εἶναι, παραπάνω ἀπὸ τὸν ναόν». 21 Οἱ Φαρισαῖοι, ὅμως, ὅτι καὶ ἤκουσαν αὐτά, δὲν εἶπαν τιποτένη ἀπολογία διότι τὸ θέμα δὲν ἀνεφέρετο εἰς τὴν σωτηρίαν καὶ τοῦ ἀνθρώπου.

Ἐπειτα, ἐπεὶ εἶπεν αὐτὸν ποὺ εἶπεν ἐφαινετο θαρρῶ, ἀμέσως τὸ συνεκόλλησε καὶ ἔφερε τὸν λόγον πάλιν εἰς τὸ ζήτημα τῆς συγχωρήσεως καὶ μετὰ τὸν ἐπιπλήξεως ὁμιλεῖ ὡς ἐξῆς: «Ἐάν δὲ εἴχατε κατανοήσῃ τι σημαίνει θελὼν εὐσπλαγχνὸν διαθεσθῆναι καὶ συμπαθεῖν καὶ ὅχι θυσιάζειν, δὲν θὰ καταδικάζατε τοὺς ἄθωους καὶ ἐλευθέρους κατηγοροῦς μαθητάς μου». 22 Εἶδες με πόσον τρόπον δδῆλῃ πάλιν τὸν λόγον εἰς τὴν εὐσπλαγχνίαν. Καὶ πῶς ἀποδεκνύει, ὅτι οἱ μαθηταί τοῦ ἦσαν ὑπεράνω συγγνώμης, «διότι δὲν θὰ καταδικάζατε», λέγει, «τοὺς ἀθώους καὶ ἐλευθέρους κατηγοροῦς μαθητάς μου». Τὸ δὲ ἦσαν ἄξιοι συγγνώμης τὸ ἀπέδειξε μετὰ ὅσα εἶπε διὰ τοὺς ἱερεῖς ὅτι, «ἦσαν ἀνεύθυνον καὶ ἀκατηγόρητον», ἀλλὰ καὶ τὸ ὅτι ἦσαν ὑπεράνω συγγνώμης τὸ ἐφανέρωσεν μετὰ τὴν συσχέτισιν τοῦ ἑαυτοῦ τοῦ πρὸς τοὺς μαθητάς. 23 Μαλλὸν ὅμως, καὶ αὐτὸ τὸ ἐβεβαιώσεν εἰς τὸν νομὸν, ἀφορᾷ ἐπεκρίθη λόγους τοῦ προφήτου.

Εἰς τὴν συνέχειαν ἀναφέρει καὶ ἄλλην αἰτίαν διὰ

21 Ματθ. 12, 6.

22 Πρὸς 12, 6, 8.

23 Ματθ. 12, 7.

24 Οἱ μαθηταί τοῦ, ὡς αἱ κατηγοροῦν οἱ Φαρισαῖοι ἡμῶν ἡμεῖς καὶ καὶ πρῶτον τὸ σάββατον ἐπὶ τὸν ἱερέα, ὁ ὁποῖος εἶναι ἀνώτερος ἀπὸ τοῦ ναοῦ καὶ ὅχι ὁ ναός, ὡς αἱ κατηγοροῦν τοὺς ἱερεῖς καὶ ὁ ναός, ὁποῖος τὸ σάββατον ἐπὶ τὸν ναόν καὶ οἱ ἱερεῖς.

τὴν ὁποίαν εἶναι ὑπεράνω συγγνώμης οἱ μαθηταί. «Πραγματικὰ», λέγει, «εἶναι ἀκατηγόρητοι καὶ ἀθάτοι οἱ μαθηταί μου, διότι ὁ ὕλος τοῦ ἀνθρώπου εἶναι κύριος καὶ τοῦ Σαββάτου»²⁵ καὶ ἀνεφέρετο εἰς τὸν ἑαυτὸν τοῦ. Ὁ δὲ εὐαγγελιστὴς Μάρκος λέγει ὅτι τὸ ἴδιον πρᾶγμα εἶπεν ὁ Κύριος καὶ ἔκανε λόγον δι' ἑλίκου, τοὺς ἀνθρώπους. Διότι, ἔλεγεν· «Ὁ θεσμός τοῦ Σαββάτου ἐγίνε διὰ τὸν ἀνθρώπον καὶ δὲν ἐγίνε ὁ ἀνθρώπος διὰ τὸ Σάββατον»²⁶.

Δ Τότε, διατὶ ἐτιμαρεῖτο διὰ λαθεολισμοῦ ὁ ἀνθρώπος τοῦ ἐμάζεψε ἔθλα κατὰ τὴν ἡμέραν τοῦ Σαββάτου,²⁷ διότι, ἐὰν κατὰ τὴν ἐποχὴν τῆς θεσιολογίας ἐπρόκειτο νὰ καταφρονουῖνται καὶ νὰ παραβαίνωνται οἱ νόμοι, ἀσφαλῶς δὲν θὰ ἐτήρουντο εἰς τὸ μέλλον με προθυμίαν. Διότι, πολλὰς καὶ μεγάλας ὠφελείας ἐβίβει τὸ Σάββατον κατ' ἀρχάς, ὅπως εἶναι, παραθε γματος χάριν, τὰ ἀκούουθα τοὺς ἔκανε νὰ εἶναι, ἡμερο, καὶ φιλανθρώπων, πρὸς τὴν οἰκονομίαν τῶν. Τοὺς ἐδίδασκε τὴν πρόνοιαν τοῦ Θεοῦ καὶ τὸ δημιουργικὸν τοῦ ἔργου, πρᾶγμα τοῦ τοῦ λέγει καὶ ὁ προφήτης Ἰεζεκιήλ.²⁸ Ἐπίσης, τοὺς ἐπαίδευε νὰ ἀποφεύγουν σιγὰ σιγὰ τὴν πονηρίαν καὶ τοὺς προσητοίμαζε νὰ ἀναπτύξουν ἐνδιαφέρον διὰ τὰ πνευματικὰ ζητήματα. Δ ὅτι εἶναι βίαν ἐθέσπισε τὴν ἀργίαν τοῦ Σαββάτου τοὺς ἔλεγεν, νὰ κάνετε μόνον τὰ ἀγαθὰ ἔργα τὴν ἡμέραν αὐτὴν καὶ νὰ ἀποφεύγετε τὰ κακὰ, ἀσφαλῶς δὲν θὰ τὸ ἐτήρουν, δι' αὐτὸ ἀπαγορεύει, κάθε ἔργον ὅδι ακριτῶς. Νὰ μὴ κάνετε τίποτε, τοὺς λέγει. Καὶ πάλιν αὐτε καὶ ἔτο συνεκραταιντο. Ἐ Ὁ Θεός, θεθεῖαι ὅταν τοὺς ἔδωκε τὴν ἐντολήν τῆς ἀργίας τοῦ Σαββάτου, αὐτὸ ἀφῆνε νὰ ἐννοηθῇ, ὅτι, δηλαδὴ, ἡ ἐπιθυμία τοῦ ἴστο νὰ ἀπέχουν ἀπὸ τὰ κακὰ ἔργα μόνον. «Διότι δὲν θὰ κάνετε τίποτε», λέγει, «παρὰ μόνον ὅσα θὰ γίνωνται διὰ τὴν ψυχὴν»²⁹. Καὶ εἰς τὸν νοτὸν, λοιπὸν, ἐγίνοντο τὰ πάντα με μεγάλην προθυμίαν καὶ με ὁ πλοῦς ἀν ἐργασίαν, Ἐτο, με αὐτὴν τὴν ὑποδήλωσιν ποὺ εἶναι σὺν σὺ αὐτοὺς ἡγοῖνε τὸν δρόμον πρὸς τὴν ἀλήθειαν.

2538 Καὶ τότε, ἐρατὰ κάποιος, μὰς ἀπεστέρησεν

25. Ματθ 13, 8.
26. Εἰσακ. 8, 37.
27. Ἰω. 8, 15, 28 - 29.
28. Πρὸς 1, 26, 12.
29. Ἰω. 13, 15.

ἀπὸ τῶσιν μεγάλαις ὠφελείαις με τὴν κάταργησιν τῆς ἀργίας τοῦ Σαββάτου, Μὴ γένοιτο Ἀντίθετα κατὰ πολὺ ἠδύνησε τὴν ὠφέλειαν μας. Διότι ἦτο πλέον καιρὸς νὰ διδασκοῦν με τὰ ὑψηλότερα νοήματα καὶ δὲν ἦτο ἀνέγκη νὰ εἶναι, θεμένα τὰ χεῖρα ἐκεῖνοι που εἶχεν ἀπαλλογῇ ἀπὸ τὴν πονηρίαν καὶ ἐπεθυμεί ὅλα τὰ ἀγαθὰ. Ὁδε με τὸ Σάββατον νὰ μαθαίνον ὅτι ὁ Θεός εἶναι ὁ δημιουργὸς τῶν πάντων καὶ νὰ μὴ διδάσκωνται ἀπὸ ἐδῶ νὰ εἶναι, εὐσπλαγγνικοί, αὐτοὶ ποὺ ἐκαλοῦντο νὰ μὴ-θοῦν τὴν φιλανθρωπίαν τοῦ Θεοῦ. (Διότι, λέγει, «Γίνε σθε εὐσπλαγγνικοὶ πρὸς τὸν πλησίον σας, ὅπως εἶναι ὁ αὐράνιος Πατήρ σας»³⁰). Ὁδε μίαν ἡμέραν μόνον νὰ ἐορτάζον αὐτοὶ τοὺς προστρέποντο νὰ ἔχουν ἐορτὴν εἰς ὅλην τὴν ζωὴν (Διότι, λέγει ὁ Παῦλος Β'· Ἀς ἐορτάζωμεν συνεχῶς καὶ εἰς ὅλην τὴν ζωὴν μας τὸ Πάσχα μας αὐτὸ διὰ με τὸ παλαιὸν προζύμιον οὐτε με προζύμιον κακίας καὶ πονηρίας, ἀλλὰ με ἄζυμον θύου καθαρῶ, συμμορφωμένον πρὸς τὴν χριστιανικὴν ἀλήθειαν καὶ εὐθυμίαν»³¹). Ἐπίσης, νὰ μὴ συγκεντρώνωνται γύρω ἀπὸ τὴν Κιβωτὸν τῆς Διαθήκης καὶ τὸ χρυσὸν θυσιαστήριον, αὐτοὶ ποὺ εἶχαν μέσα τὸν Κύριον τὸν πάντων καὶ με πολλοὺς τρόπους ἤρχοντο εἰς ἐπικοινωνίαν μαζί του, με τὴν προσευχὴν με τὰς προσφορὰς με τὰς ἱερατείας, με τὴν ἐλεημοσύνην καὶ με τὸ δε, τοὶ ἐκλείον εἰς τὴν ψυχὴν τῶν μέσων, λοιπὸν, τί χρειάζεται, τὸ Σάββατον εἰς ἐκεῖνον ποὺ εἰς ὅλην τὴν ζωὴν ἔχει ἐορτὴν καὶ εἰς ἐδῶ εἰς τὴν γῆν σας νὰ ἐδρίσκηται, εἰς τὸν αὐρανόν.

Ἀς ἐορτάζωμεν λοιπὸν, συνεχῶς καὶ ἄς μὴ πράττωμεν τίποτε τὸ πονηρὸν. Διότι αὐτὸ εἶναι, πραγματικὴ ἐορτὴ Ἐπίσης, ἄς ἀξιώνωμεν τὴν προθυμίαν μας διὰ τὰ πνευματικὰ καὶ ζητήματα καὶ ἄς παραμελῶμεν τὰ ἐπίγεια, ἄς τηρώμεν πνευματικὴν ἀργίαν, ἄς ἀπομακρύνωμεν τὰ χεῖρά μας ἀπὸ τὴν πλεονεξίαν. Ὁ ἄς ἀπαλλάξωμεν τὸ σῶμά μας ἀπὸ τοὺς περιττοὺς καὶ ἀνωφελεῖς κόπους καὶ ἀπὸ ὅλα τὰ θέσανα που ὑπέφεραν τότε εἰς τὴν Αἴγυπτον ὅλοι οἱ Ἑβραῖοι. Δ ὅτι, ἴσως συνιστοῦντο μὲν χρυσὸν δὲν διαφύρομεν καθόλου ἀπὸ ἐκείνους που ἦσαν κολλημένοι, εἰς τὴν λάσπην καὶ ἐδούλευαν εἰς τὴν κατασκευὴν τῶν πλίνθων καὶ συνεκέντρωναν ἀχρεῖα καὶ

30. Λουκ. 6, 26.
31. Α' Κορ. 5, 8.

εδέχοντο μαστγωσεις Διότι, πραγματ και και τωρα ο διάβολος μάς διατάσσει νά σπε αγνώμεν, πληθους δπως τότε ο Φαραώ τους Ιουδαίους Διότι, τ άλλο είναι ο χρυσός παρά λαση, τ άλλο ο άργυρος παρά άχρον, Προγματικά, ο χρυσός σάν τα άχυρα άνάπτει την φλόγαν της επιθυμίας και όπως ή λαση, έτσι ρυπαίνει εκείνον που τον έχει. **Δ Δι** αυτό δέν μάς έστελε τον Μωυσή από την έρημον ο Θεός, αλλά τον Ίβον τον Υιόν του από τον ούρανό. **Αν** λοιπόν, μετά την άφξον του Υιού παραμείνης εις την Αίγυπτον θά πάθης δι τι έπαθεν οι Αιγύπτιοι. **Αν** όμως, εγκαταλείψης την Αίγυπτον και άνεθής ύψηλότερα, μαζί με τον πνευματικόν Ισραήλ, θά άντικρύσης όλα τά θαύματα

Αλλά δεί είναι άρκετοι αυτό δ α την σωτηριαν μας Δέν πρέπει δηλαδή, να άπομακρυνώμεν από την Αίγυπτον μόνον, αλλά νά είσέλθωμεν καί εις τον χώρον της έπαγγελίας. Διότι και οι Ιουδαίοι όπως λέγει, ο Παύλος, έπέρασαν την Ερυθράν, θάλασσαν έφαγον το μάνιαν και ήσαν το πνευματικόν νερό, αλλά παρά ταύτα κατεδικάσθησαν. **Ελο**

Διά νά μή πάθωμεν λοιπόν, κα, ήμείς τά θ α F άς μή είμεθα διατακτικοί κα, άς μή άποφειγώμεν τους πνευματικούς άγώνας. **Αλλ** όταν άκουσης και τώρα κατασκόπους ποιηρους νά συκοφαντούν την στενήν και δύσκολον δδόν και νά λέγουν θι είπαν τότε οι κατάσκοποι εκείνοι, **ας** μή μ μηθώμεν τον λαόν, αλλά τον Ιησούν τον Νεαύ και τον Χάλεθ τον υιόν του Ιεφουή. **Και** νά μή άποχωρήσης μέχρις ότου νά έπιτυχής την έπαγγελίαν και άνεθής εις τους ούρανους. **Ο**ότε νά θεωρήσης δύσκολον την Ιστορίαν αυτήν. **Δ Δ** ότι εαν όταν ήμεθα έχομεν συνειφιλαθώμεν προς τον Θεόν πολυ περισσότερο τώρα που συνεφ λιώθημεν, θά σωθώμεν, δ α του Χριστού.

Αλλά ο θρόνος αυτός είναι στενός και γεμάτος θλίψεις, λεγε κάποιος. **Και**, αλλά και ο θρόνος που έβάδ, ζες προηγουμένως δέν είναι, μόνον στενός και γεμάτος θλίψεις, αλλά και άδιάβατος και γεμάτος από άγρια

52 Έτσι άποκαλύπτει ή Εκκλησία και ο Χριστός δι γένε

53 Πρβλ. Α' Κορινθ. 10, 1-5.

54 Πρβλ. Αρ 5, 18 κα 14 και Ιωα 13, 29-30

55 Ιωβλ. Αρ 14, 28,

56 Ρωμ. 5, 10.

θηρια. **Και** όπως δέν ήτο δυνατόν νά περάσουν οι Εθραίο την Ερυθράν θάλασσαν, εαν δέν έγινετο το θαύμα εκείνο καθ όμοιον τρόπον δέν ήπρχε δυνατότης νά άνελεθώμεν εις τον ούρανόν εαν έμείνωμεν προσκολλημένον εις τον προηγούμενον τρόπον ζωής και εαν δέν άπεκαλυπτετο το βάπτισμα. **Εάν** λοιπόν, τό άδύνατον έγινε δυνατόν πολυ περισσότερο το δυσκόλον θά γινη εύκολον

Και αλλά ή καθαρις που διδει το βαπτισμα είναι άποτέλεσμα της χάριτος του Θεού μόνον λέγει κάποιος. **Β Δ** αυτό άκρ θώς έχεις κάθε λόγον νά λάβής θάρρος δι ότι άφοι εδωθήσεται εκεί ποι τό πάν εξηριτά τυ από την χαρίν ται, δέν θά βοηθήση πολυ περισσότερο εκείνον που προσπαθεί, **Εάν** έσωσε τον άργον, δέν θά βοηθήση π ό πολυ τον εργαζόμενον. **Παραπάνω** έλεγα δι ότι άφοι τά άδύνατα γίνονται δυνατότα, πρέπει νά πιστεύης ότι και τά δύσκολα θά είναι εύκολα. **Ιώρα** όμως, θά είπω και τό έξης. **Εάν** προσπαθώμεν και άγρυπνώμεν δέν θά είναι ούτε καν δύσκολα αυτά. **Διότι** κυτταζε. **Ο** θάνατος έκινήθη ο διάβολος κατέπεσεν, δ νομος της άμαρτίας κατηργήθη ή χάρις του άγιου Πνεύματος εδόθη, ή ζωή είναι συντομος, τά δύσκολα και έπικινδύνα έχουν διλυσται. **Κ** **Και** δι ά κα τά άρης αυτά εις την πράξιν, συλλογίσου πόσο χριστιανοί έπράξαν περισσότερο από δι κα έντολοι του Χριστού προστάσσουν. **Και** ού φοβείσαι και τό μέτρον που καθορίζουν αυτά.

Ποίαν δικαιολογίαν θά έχης, λοιπόν, όταν οι άλλοι υπερηφανίζονται έσκαμμένα και αι διατάξεις νά έπιτελής τά καθυρωσμένα θ έλθους; **Διότι** σε προτρέπω νά διδής έλεημοσύνην από τα ύπάρχοντά σου. **Ενώ** άλλος προσέφερε την περυσίαν του διόκληρον. **Από** έσε έχω την άξίωσιν, νά ζής με έγκράτειαν μαζί με την σύζυγόν σου, ενώ άλλος ούτε ήλθε καθόλου εις γάμον. **Επίσης**, σε παρακαλώ νά μή είσαι φθονερός, ενώ έχομεν άλλον ο άπολος προσέφερε και την ζωήν του άκόη δι ότι ή γαπήν του συνανθρώπου του. **Ακόμη** σε συμβουλεύω νά είσαι εύσπλαγχνικός και νά φέρεσαι με έπεικεαν προς τους άμαρτάνοντας, ενώ άλλος όταν ρωπ ζεται προσφέρει και την άλλη, σια σία.

Δ **Τι** θά είπωμεν, λοιπόν, πές μου. **Ποιαν** άπολογίαν θά κάνωμεν, όταν δέν εφαρμόζωμεν ούτε τάς θασιακάς

έντολὰς καὶ οἱ ἄλλοι χριστιανοὶ μᾶς ὑπερβαίνουν τόσον πολὺ εἰς τὸν ἀγῶνα τῆς ἀρετῆς. Καὶ ἀσφαλὲς δὲν θά μᾶς ὑπερέβαιναν, ἐὰν τὰ πράγματα δὲν ἦσαν πολὺ ἐβ-
κολα. Διότι ποῖος λείωνε ἐκεῖνος ποὺ φθονεῖ τὰ ἀγα-
θὰ τῶν ἄλλων, ἢ ἐκεῖνος ποὺ νοιώθει χαρὰν καὶ εὐχαρι-
στησιν δι' αὐτὰ. Ποῖος εἶναι γεμᾶτος ὑποψία δι' ὅλα καὶ
τρέμει, διαρκῶς, ὁ σώφρων ἢ ὁ μαχητής. Ποῖος εὐφραίνει-
ται μὲ τὰς ἀγαθὰς ἐλπίδας, ὁ ἀρκάζων ἢ ἐκεῖνος ποὺ
ἐλεεῖ καὶ βίβει τὰ ἱδικὰ του εἰς τὸν ἔχοντα ἀνάγκην.

Αὐτὰ, λοιπόν, ἀφαιρῶμεν ὑπ' ὄψιν μας. Ἐὰς μὴ
ἀδυνατῶμεν διὰ τοὺς δρόμους ποὺ πρέπει νὰ διατρέ-
ξωμεν ὑπὲρ τῆς ἀρετῆς, ἀλλὰ ἀς ρυθωθῶμεν μὲ κάθε προ-
θυμίαν εἰς τοὺς καλοὺς αὐτοὺς ἀγῶνας καὶ ἀς κουρα-
σθῶμεν δι' ὀλίγον χρόνον διὰ νὰ λάβωμεν τοὺς αἰωνί-
ους καὶ ἀμάρταντους στεφάνους τοὺς ὅποιους εἶθε δλοι-
μας νὰ ἀποκτήσωμεν μὲ τὴν χάριν καὶ τὴν φιλευθροπι-
αν τοῦ Κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ εἰς τὸν ὁποῖον ἀνή-
κα. Ἡ δόξα καὶ τὸ κράτος εἰς τοὺς αἰῶνας τῶν αἰώνων.
Ἀμήν

ΟΜΙΛΙΑ Μ (40)

(Ματθ β 9-24)

497 «Καὶ ἀφ' οὗ ἐφυγεν ἀπὸ ἐκεῖ ἡλ-
θεν εἰς τὴν συναγωγὴν τοὺς. Καὶ
ἰδοὺ ἦτο ἐκεῖ ἄνθρωπος, ποὺ εἶχε
ζηρὸν καὶ ἀκίνητον τὸ χεῖρ του»¹

Πάλιν θεραπεύει κατὰ τὴν ἡμέραν τοῦ Σαββάτου,
δ.α. νὰ δὲ καλολογήσῃ τὴν πρᾶξιν τῶν μαθητῶν του.² Καὶ
οἱ μὲν ἄλλοι εὐαγγελισταὶ λέγουσι ὅτι εἶπεν εἰς τὸν ἀν-
θρώπον νὰ σταθῇ εἰς τὸ μέσον τῆς συναγωγῆς καὶ ὑπε-
ραῖ ἡρώτης τοὺς γραμματεῖς καὶ τοὺς Φαρισαίους, ἐὰν
ἐπιτρέπεται νὰ κινή καλὴν κατὰ τὰς ἡμέρας τοῦ Σαββά-
του.³ Ὁ Κύριος τὴν εὐσεβήσαντιαν τοῦ Κυρίου. Τὸν ἔθα-
λε νὰ σταθῇ εἰς τὸ μέσον ὁλων διὰ νὰ λιπυθῶν μὲ τὴν
θέαν τοῦ ἀνθρώπου, διὰ νὰ καμφθῶν, ὅταν τὸν ἀντικρύ-
σουν, καὶ νὰ ἀποδείξουν τὴν πονηρίαν, διὰ νὰ σεβασθῶν
τὸν ἀνθρώπον καὶ νὰ πούσων τὴν θρησκείαν του.⁴ Ἀλ-
λὰ οἱ σκληροὶ καὶ μισάνθρωποι προτιμοῦν μᾶλλον νὰ
ἐλάτουν τὴν δόξαν τοῦ Χριστοῦ, παρά νὰ ἴδωσιν τὸν ἀν-
θρώπον νὰ θεραπεύεται. Ἐστὶ φανερόν τὴν πονηρί-
αν τῶν ἀπὸ δύο ἀπόψεως. Ἀπὸ ἑνὸς μὲν ὅτι καταπολε-
μοῦν τὸν Χριστόν, ἀπὸ ἑτέρου δὲ διότι ὁ πόλεμος αὐτὸς
εἶναι τόσο μεγάλος, ὥστε νὰ παρακωλύῃ τὴν εὐεργε-
τικὴν ἔρξιν τοῦ Κυρίου πρὸς τοὺς ἄλλους ἀνθρώπους.

Οἱ ἄλλοι εὐαγγελισταὶ λέγουσι ὅτι ὁ Κύριος ἡρώτη-
σε τοὺς γραμματεῖς καὶ Φαρισαίους ὅτι Ὁ Ματθαῖος λέ-
γει ὅτι αὐτοὶ ἡρώτησαν τὸν Ἰησοῦν. Ὁ Ματθαῖος ἡρώτη-
σαν, λέγει, ἐὰν ἐπιτρέπεται ἀπὸ τὸν νόμον νὰ ἐνεργῇ
κανεὶς θεραπείας κατὰ τὸ Σαββάτον, Καὶ τὸν ἡρώτησαν

1. Μῖναι τὸ μέρος ὅπου ἔγινεν ἡ σκηνή, καὶ περιέγραψα, εἰ, τὸς
στίχους 9 - 11 τοῦ 12ου κεφ. τοῦ Ματθαίου.

2. Ματθ 12, 9 - 10.

3. Πρὸς 12, 1 - 2.

4. Πρὸς 12, 1 - 2.

διὰ τὰ τὸν κατηγοροῦσιν διὰ τὴν ἀπάντησιν ποι θὰ εἰ-
δέναι.⁵ Ἦτο φυσικὸν νὰ συμβοῦν καὶ τὰ δυο. Πραγμα-
τικὰ, ἐπειδὴ ἦσαν μὲν ἀροὶ καὶ ἐγνώριζαν καλὰ διὰ τὴν
δήποτε θὰ θεραπεύσῃ τοὺς ἀσθενεῖς σπεύδοντες νὰ προκα-
ταλάβουν τὸν ἴησον μὲ τὴν ἐρώτησιν τὴν, μὲ τὴν ἐλ-
πίδα ὅτι θὰ παρεμποδίσουν τὴν θεραπείαν αὐτοῦ, αὐτὸ καὶ
τὸν ἥρωτησαν, «ἐάν ἐπιτρέπεται ἀπὸ τὸν νόμον νὰ ἐνε-
ργῇ κανεῖς θεραπείας κατὰ τὰ Σαββάτα». ὅχι διὰ νὰ μά-
θουν, ἀλλὰ, ἐδιὰ νὰ τοὺς κατηγορήσουν. Βέβαια, ἐάν εἴ-
χαν διδάσκει νὰ κατηγοροῦσιν, τοὺς ἦτο ἀρκετὴ ἡ προ-
ξένια, ἀλλ' ἤθελσαν νὰ ἔχουν ἀφορμὴν καὶ ἀπὸ τοὺς λόγους
ὥστε νὰ διαθέτουν ἀφθονὰ ἐπιχειρήματα κατὰ τοῦ Κυ-
ρίου.

Ὁ δὲ φιλόθεος Κύριος τὸ κάναε καὶ αὐτὸ καὶ
τοὺς δίδει ἀπάντησιν. Διὰ νὰ τοὺς διδάξῃ τὴν ἰδικήν
τοῦ εὐσπλαγγνίαν καὶ ἀφῆκε, τὸ θέμα εἰς τὴν διάθεσιν
τοὺς ἐξ ἀλοκλήρου καὶ ἐπὶ ἀποδεικνύει τὴν ἀπάντη-
σιν τοῖς. Καὶ ἐστὶς τὸν ἀνθρώπου εἰς τὸ μέσον ἔλκει
ἵνα ἐπειδὴ τοὺς ἀφορήθῃ, ἀλλ' ἐπεὶ δὲ εἶχε τὴν ἐπιθυ-
μίαν νὰ τοὺς ἀφελῇ καὶ νὰ τοὺς προκαλέσῃ αἰσθημα-
τικὰ φιλοφρονήσας. Ὅταν ὁμῶς δὲν ἔκαμνε τὴν σκληρό-
τητά τοὺς οὐτε καὶ μὲ τὸν τρόπον αὐτόν, τότε ἐλυτθί-
σθη, καὶ ὡρτήσθη διὰ τὴν παύσιν τῆς καρδίας τῶν
καὶ τοὺς ἐρώτη: «Ποῖος ἀνθρώπος ἀπὸ πάντων θὰ εὐρεθῇ
ποῦ θὰ ἔχη ἕνα πρόσβατον, καὶ ἐν πύσῃ τοῦτο εἰς ἡμέ-
ραν Σαββάτου μέρα εἰς ἅλκκον, δὲν θὰ τὸ πᾶσι καὶ δὲν
θὰ τὸ σηκώσῃ. Ποῖον λοιπὸν διαφέρει ὁ ἀνθρώπος ἀ-
πὸ τὸ πρόσβατον, ὅποτε ἐπιτρέπεται κατὰ τὰς ἡμέρας
τῶν Σαββάτων νὰ κανὴ κανεὶς τὸ καλόν;». Ἰ Διὰ νὰ μὴ
ἡμποροῦν, λοιπὸν νὰ φέρωσι μὲ ἀναλογίαν οὐτε νὰ
τοὺς κατηγοροῦν πλέον διὰ τὰ πρόσβατον τοῦ νόμου τοὺς
φέρει, αὐτοὶ τὸν ἀποδεικτικὸν συλλογισμὸν μὲ βάσαν τὸ
πρόσβατον τοῦ ζώου.

Σὺ, ὁμῶς, πρόσθε, σὲ παρακαλῶ πῶς μὲ διαφόρους
καὶ καταλλήλους δικαιολογίας ὑποστηρίζεις, ὁ Κύριος
τὴν καταλύει τῆς ἀρχῆς τοῦ Σαββάτου. Πραγματικὰ,
εἰς τὴν περὶ τῆς θεραπείας τοῦ τυφλοῦ δὲν ἐπι-
καλεῖται καμμίαν δικαιολογίαν, ὅταν ἐφτελέσῃ τὸν τη-
λὸν τὸ Σαββάτον, ἀν καὶ τότε τὸν κατηγοροῦν, 439

⁵ Ματθ. 12, 10.

⁶ Ματθ. 12, 11, 12.

⁷ Πρβλ. Ἰωάν. 9, 6 εἰς.

ἀλλὰ ἦτο ἀρκετὸς ὁ τρόπος τῆς δημιουργίας⁸ νὰ ἀποδεί-
ξη ὅτι ὁ ἴησους ἦτο κύριος τοῦ νόμου. Ὅταν, πάλιν, ἐ-
θεράπευσε τὸν παράλυτον⁹ καὶ ἐκεῖνος ἐσήκωσε τὸ κρεβ-
βάτ του καὶ τὸν κατηγόρησε διότι ἦτο Σαββάτου ἀ-
πολογεῖται καὶ ὡς Θεὸς καὶ ὡς ἀνθρώπος. Ὡς ἀνθρώ-
πος μὲν ὅταν λέγῃ «Ἐάν θεωρῇτε ἐπιβεβλημένοι νὰ
λαμβάνη περιτομήν ὁ ἀνθρώπος κατὰ τὸ Σαββάτον διὰ
νὰ μὴ ἀσθενηθῇ ὁ νόμος (καὶ δὲν εἴπει διὰ νὰ ἀφελῇ
ἀνθρώπος), «πῶς θυμωνέτε ἐναντὶ μου ποὺ ἐθεράπευ-
σα ἀλοκλήρην ἀνθρώπου». Ὡς Θεὸς δὲ, ὅταν λέγῃ «Ὁ
Θεὸς καὶ Πατήρ μου ἐργάζεται ἕως τώρα συνεχῶς, καὶ
ἐγώ, ὡς υἱὸς, ἐργάζομαι». Ὅταν δὲ κατηγορεῖτο διὰ
τὴν καταλύσιν τοῦ Σαββάτου, ἀπὸ τοῦ μαθητῆς του, ἐ-
λεγε τὰ ἑξῆς ὡς δικαιολογία τῆς πράξεως: «Δὲν ἀνε-
γνώσκατε τί ἔκανεν ὁ Δαυὶδ, ὅταν ἐπειρασεν αὐτὸς καὶ
ἐκεῖνοι ποὺ ἦσαν μαζί του, Πῶς δηλοῦσθαι εἰσέλθεν εἰς
τὸν ναὸν τοῦ Θεοῦ καὶ ἔφαγε τοὺς ἄρτους, ποὺ ἦσαν
βαλμένοι ὡς θυσία εἰς τὸν Θεόν ἐπὶ τὴν Τράπεζαν»,¹⁰
Ἐπίσης, ἔφερε καὶ τὸ παράδειγμα τῶν ἱερέων
ποὺ καταλύουν τὸ Σαββάτον μέρα εἰς τὸν ναόν.¹¹ Β Καὶ
εἰς τὴν προκειμένην περιπτῶσιν τοὺς ἐρωτᾷ: «Ἐἴτε ἐπι-
τετραμμένον κατὰ τὴν ἡμέραν τοῦ Σαββάτου νὰ κανὴ
ὁ ἀνθρώπος καλόν καὶ νὰ εὐεργετήσῃ μὲ αὐτὸ τὸν πλη-
σίον του ἢ ἡμπορεῖ νὰ παραλείψῃ τὴν ἐργασίαν καὶ νὰ
γίνῃ ἕτοιμος ἀπὸ τοῦ κακοῦ εἰς τὸν πλῆσιον». ¹² Καὶ «Ποῖος
ἀπὸ πάντων θὰ ἔχη ἕνα πρόσβατον;» ¹³ ἐπειδὴ ἐγνώριζε
καλὰ τὴν φιλαργίαν τοὺς καὶ ἔξερε ὅτι ἦσαν περισ-
σότερον φιλοφρονήματα παρὰ φιλοφρονήματα. Ἐπίσης, ὁ
ἄλλος εὐαγγελιστὴς ¹⁴ λέγει ὅτι τοὺς ἐκωττάσεν ὁμοῦ
γύρω γύρω ὅταν ἤρωτα αὐτοῦς ὥστε καὶ μὲ τὸ θέλω
μοι νὰ τοὺς προσελκύσῃ. Ἀλλὰ καὶ οὐτε ἕτοιμοι ἔχοντες καλ-
ήθειροι. Ἐδῶ, δέδοκα μόνον ὁμοῦ ὁ Κύριος εἰς ἅλους
ὁμοῦς περιστάς καὶ θεραπεύει θέτων τὸ χεῖρ του εἰς τοὺς

⁸ Ἡ θεραπεία τοῦ τυφλοῦ μὲ τὸν πλῆκτον ἔκρινεν ἐκ τῆς ἰσχυρῆς δυνά-
μεως τοῦ καὶ τῆς ἀποδείξεως τῆς ἀρχῆς τοῦ Σαββάτου. Πρβλ. Ἰωάν. 9, 3.

⁹ Πρβλ. Ἰωάν. 5, 1 εἰς.

¹⁰ Ἰωάν. 7, 22.

¹¹ Ἰωάν. 8, 17.

¹² Ματθ. 12, 4.

¹³ Πρβλ. Ματθ. 12, 5.

¹⁴ Ματθ. 9, 4.

¹⁵ Ματθ. 12, 1.

¹⁶ Πρβλ. Λουκ. 8, 10. Ματθ. 8, 6.

ἀρρώστους. Καί, ὅμως τίποτε ἀπὸ αὐτὰ δὲν ἐμολάκωνε τὴν σκληρότητά του, ἀλλ' ἐνῶ ὁ ἀσθενὴς ἄνθρωπος ἐ-
θεραπευετο, ἐκεῖνοι μὲ τὴν ὑγίαν αὐτοῦ ἐγίνοντο χει-
ρότεροι. Ὁ Βέβαιος, ὁ Ἰησοῦς ἤθελε πρῶν ἀπὸ τὸν ἀσθε-
νὴ αὐτοῦ νὰ θεραπεύσῃ καὶ δι' αὐτὸ ἔθεσεν ἐκ ἐνέρ-
γειαν χυλίους τρόπους θεραπείας καὶ μὲ ὅσα ἔκανε προ-
ηγουμένως καὶ μὲ ὅσα εἶπεν. Ἐπειδὴ, ὅμως διεπιστω-
σεν ὅτι ἡ ἀσθένεια τοῦ ἦτο ἀθεράπευτος, δ' αὐτὸ ἐκπα-
χώρησεν εἰς τὴν θεραπεία τοῦ ἀσθενοῦς.

«Τότε λέγει, εἰς τὸν ἄνθρωπον "Ἀπλώσε τὸ χερί σου. Καὶ ἐκεῖνος τὸ ἀπλώσε καὶ ἐποιήθη τὸ χερί του εἰς τὴν
προτέραν καταστάσει, ὑγιὲς ὡς τὸ ἄλλο»¹⁷. Καὶ ἐκεῖνοι
τί κάνουν, λοιπόν, Ἐξέρχονται λέγει, καὶ οὐσκέπτονται
διὰ τὸ πῶς θὰ φανεῖται τὸν Ἰησοῦν. Ἐφ' ὅσον ἐδῆλξαν
ἀπὸ τὴν συναγωγὴν οἱ Φαρισαῖοι, λέγει, «συνεσκέφθη-
σαν ἐναντίον του, μὲ ποίῳ τρόπῳ νὰ τὸν θανατώσων»¹⁸.
Χωρὶς νὰ ὑποστῶν καμμίαν ἀδικίαν ἐπιχειροῦν νὰ τὸν
φονεύσων. Ὅσον μεγάλο κακὸν εἶναι ὁ φθόνος. Διό-
τι δὲν ἐγθρεμεται μόνον τοὺς ξένους, ἀλλὰ καὶ τοὺς ἰ-
δίους τοὺς φθονερούς. Ὁ δὲ εὐαγγελιστὴς Μάρκος λέ-
γει ὅτι ἔκανεν τὸ συμβούλιον μὲ τοὺς Ἰερουσαλιμι-
τις.

Τί ἔκανε, λοιπόν, ὁ εἰρηνικὸς καὶ πρᾶος Ἰησοῦς;
«Ὅταν ἔμαθεν αὐτὰ ἔφυγεν. Ὁ Ἰησοῦς ὅμως, ἔμαθε τὰ
σχέδια τοῦ καὶ ἀνεχώρησεν ἀπὸ ἐκεῖ»¹⁹. λέγει, ὁ Εὐα-
γγελιστής, Ποῦ εἶναι ἐκεῖνοι ποὺ ὑποστηρίζουν ὅτι ἐπρε-
πε νὰ γινῶνται θαύματα, Διότι μὲ αὐτὰ τοὺς συνέδησαν
ἐδῶ ἀπέδειξεν ὁ Ἰησοῦς ὅτι ἡ ἀγαθότης ψυχῇ δὲν πι-
στεύει ὅτι μὲ τὰ θαύματα καὶ ἀκόμη ὅτι ἡ κατὰ τὸν
μαθητῶν κατηγορία ἦτο ἄσκοπος, Διότι, ἐκεῖνο πρέκε-
ν νὰ προσέξωμεν περισσύτερον ὅτι δηλαδὴ ἐξηγῶντο
περισσότερον διὰ τὰς εὐεργεσίας τοῦ Κυρίου πρὸς τοὺς
συναθρομένους τοὺς. Καὶ ὅταν ἴδουν κάποιον νὰ θεραπεύ-
εται ἀπὸ μιᾶς σωματικῆς ἢ ψυχικῆς ἀσθένειας, τότε καὶ
κατηγοροῦν ὡς αὐτῶν καὶ ὡς ἄνθρωπον ἀγριεύουν. Πρα-
γματικὰ, ὅταν ἠθέλησε νὰ σώσῃ τὴν πόριν τὸν διέ-
βαλλον. Ὁ ἴδιον ὅταν ἔφαγε μαζί μὲ τοὺς τελώνας. Καὶ
τώρα πάλιν, τὸν κατηγοροῦν, ἐπειδὴ εἶδον ὅτι ἐθερά-
πευσε τὸ χερί τοῦ ἀνθρώπου αὐτοῦ.

17 Mt-8 12, 13.

18 Mt-8 12, 14.

19 Πρὸς Ματθ 8, 6.

20 Mt-8 12, 15.

Σο, ὅμως, προσέξτε ὅτι ὁ Κύριος δὲν ἀφῆκε τὰ ἑλθε-
φέρειν καὶ τὴν φροντίδα τοῦ διὰ τοὺς ἀρρώστους. 42-43
καὶ παράλληλα καταπραΰνει τὸν φθόνον τῶν Φαρισαί-
ων. «Καὶ τὸν ἠκολούθησαν πλήρη λαοὺ πολλὰ καὶ ἐθε-
ράπευσεν ὅλους ὅσοι ἦσαν ἀσθενεῖς. Καὶ ἐντόνως παρήγ-
γε λέν εἰς αὐτοὺς νὰ μὴ τὸν φανερώσων ὅτι, κάνει τοσα
πολλὰ θαύματα»²¹. Οἱ πολλοὶ ἄνθρωποι, λοιπόν, συνεχῶς
θαυμάζουν καὶ ἀκολουθοῦν τὸν Κύριον, Ἐκεῖνο, ὅμως,
δὲν ἀφήνουν τὴν πονηρίαν τοῦ.

Εἰς τὴν συνέχειαν διὰ νὰ μὴ σὲ κινήσῃ φόβος διὰ
τὰ συμβαίνοντα καὶ διὰ τὸν παράδοξον τρόπον ποὺ ἐκ-
δηλοῦν τὴν μανίαν τῶν οἱ Φαρισαίων, παρουσιάζει καὶ
τὸν προφήτην ὁ ὁποῖος εἶχε προεῖπει ὅλα αὐτὰ. Διότι,
ἦτο τόσο μὲν ἀληθὴς ἡ ἀκρίβεια τῶν προφητῶν, ὥστε οὐ-
τε καὶ τὰς ἐκδηλώσεως αὐτὰς δὲν παρέλεψαν, ἀλλὰ ἐ-
προφήτευσαν καὶ τοὺς δρόμους ποὺ θὰ ἐβάδιζε ὁ Ἰη-
σοῦς καὶ τὰς μετακινήσεις τοῦ καὶ τὴν διόθεσιν μὲ τὴν
ὅποιαν θὰ ἐπραττεν αὐτὰ διὰ νὰ μάθῃς ὅτι, ὅλα ἐλέγον-
το μὲ τὴν δύναμιν τοῦ ἁγίου Πνεύματος. Διότι εἶναι εἰναι
ἀδύνατον νὰ γνωρίσῃ κανεὶς τὰς ἀποκρυφθεὶς ἀκρίβει-
ας τῶν ἀνθρώπων, εἶναι πολὺ περ σφόδτερον νὰ μάθουν τὸν
σκοπὸν τοῦ Ἰησοῦ αἱ προφηταί, ἐάν δὲν τοὺς τὸν ἀπεκ-
λίπτει τὸ Πνεῦμα.

Τί λέγει λοιπόν ὁ προφήτης. «Εἰπαὶ ὁ Κύριος προ-
σεθεσεν. «Διὰ νὰ πραγματοποιηθῇ καὶ ἐκαληθεύθῃ ἐκεῖ-
νο, ποὺ ἐλέγχθη διὰ τοῦ προφήτου Ἡσαΐου»²². ὁ ὁποῖος εἶ-
πεν Ἰδοὺ ὁ ἀπεσταλμένος μου, τὸν ὅποιον ἐξέλεξα, ὁ
ἀγαπητός μου εἰς τὸν ὅποιον εὐηρεσθήσῃ ἡ ψυχὴ μου
θὰ ἐβάλω τὸ Πνεῦμά μου ἐπάνω του καὶ θὰ ἀνυψήσῃ
εἰς τὰ ἔθνη νέον τέλειον νόμον. Δὲν θὰ φανερώσῃ, ὅ-
τε θὰ θγάλλῃ παραφόρους κραυγὰς, οὔτε θὰ ἀκούσῃ κα-
νεὶς τὴν φωνὴν τοῦ εἰς τὰς δημοσίας πλοτείας. Ὁ Ψυ-
χὰς τοῦ ὁμοιάζουν μὲ τσὰκ σμένον κάλαμον δὲν θὰ συν-
τρίψῃ καὶ καρδίαν, εἰς τὰς ὁποίας ὁ θεὸς φωτισμὸς
πλησιάζει νὰ σθεσθῇ, ὥστε νὰ ὁμοιάζων αὐταὶ πρὸς φω-
τὶν τοῦ καπνίζε, δὲν θὰ σθῇσῃ, ἕως ὅτου νὰ κἀν
κλήτην τὸν νόμον τοῦ Θεοῦ. Καὶ εἰς τὸ ὄνομά του ὡς Μεσ-
σίας καὶ Σωτῆρος οἱ ἔθνικοι θὰ στηρίζουν τὰς πρὸς σω-

21 Mt-8 12, 15, 16.

22 Mt-8 12, 15, 16.

23 Ὅπως γίνον οἱ ὁμοιωταὶ ποὺ διὰ σκοποὺς ἰσχυροῦ, ἐξαχθέντων
τὸν λαὸν εἰς τὸν φθόνον καὶ ἀποκρίματα.

τηρίαν ἔλαβας τὸν²² τὴν πραότητα καὶ τὴν ἀνεκφραστον δύναμιν τοῦ Κυρίου ὤμειν ἔδωκε προφήτης καὶ θύραν μεγάλην καὶ ἰσχυράν ἀνοίγει πρὸς τοὺς ἐθνικοὺς Ἐπίσης προλέγει τὰ κακὰ ποῦ θὰ εὗρουν τοὺς σιδαίους καὶ συγχρόνως ἀποδεικνύει τὴν ὁμολοσίαν τοῦ Ἰησοῦ πρὸς τὸν Πατέρα. «Ἰδοὺ», λέγει, «ὁ ἀπεσταλμένος μου τὸν ὅποιον ἐξελέξα, ὁ ἀγαπητός μου, εἰς τὸν ὅποιον εὐηρεστήθη ἡ ψυχὴ μου». Ἐάν, ὁμῶς, τὸν ἐξελέξα, τότε ὁ Ἰησοῦς δὲν καταλείπει τὸν νόμον μὲ ἐχθρότην διὰ τοῦτο πρὸς τὸν Πατέρα, οὔτε ὡς ἐχθρὸς τοῦ Ἡεροῦ, ἀλλὰ ἐνεργεῖ ἔχων τὴν ἰδίαν γνώμην μὲ αὐτοὺς καὶ κάνει τὰ ἴδια μὲ τὸν Πατέρα. Δ' Ἐπειτα, δ' ἂν ὁ ἀκηρυχτὴς τὴν πραότητα αὐτοῦ λέγει. «Δὲν θὰ φλουε κήση οὔτε θὰ θυγαλὴ παραφόρους κραυγὰς». Ὁ Κρις δέ θάνα ἠθελε νὰ ἐπεκταίῃ τὴν θεραπευτικὴν τοῦ δαίμονος καὶ εἰς αὐτοὺς. Ἐπειδὴ ὁμῶς αὐτοὶ ἀντιδρῶσι, δὲν ἔφερει ἀντιρρηση εἰς τὴν ἀντιδρῶσιν, τὴν αὐτὴν. Ἐπίσης, δ' ἂν ἀποδείξῃ τὴν δύναμιν τοῦ Κυρίου καὶ τὴν ἀδυναμίαν τῶν φαρμακῶν καὶ γραμμάτων, λέγει. «Ψυχὰς πλὴν ὁμοῦ μετὰ τοὺς καλῶν καὶ καλῶν θεῶν θὰ σι ντρίμ». Δ' ὅτι ἦτο εὐκόλον εἰς τὸν Ἰησοῦν νὰ τοὺς ἀντιρρῇ διόλου αὐτοὺς σὺν νὰ ἦσαν καλῶν. Καὶ μάλ' ὅτι ἀπλῶς καὶ ἁπλῶς ἀλλὰ καλῶν, ποῦ εἶναι τασκισμένοι. «Καὶ καρδίας ὅπου ὁ θεὸς φωτισμός πλησιάζει, νὰ σθεσθῇ ὥστε νὰ ἡμοῦνται αὐτοὶ πρὸς τοὺς ποῦ καὶ νὰ ἔσθῃ». Ἐδῶ μὲ θὰ λέγει παρ' ὅτι καὶ τὸν θῶν ἐκεῖνον ποῦ ἡγοῦνται, ἀλλὰ καὶ τὴν δύναμιν τοῦ Ἰησοῦ ποῦ ἡμῶν ποροῦσε νὰ διαλύσῃ τὸν θυμὸν τοὺς καὶ νὰ τὸν σῶσῃ μὲ καθε εὐκόλῃ. Συνεπῶς ἀποδεκνύεται ἡ μὲ γὰρ ἐπείκει καὶ αὐτοῦ Κυρίου.

Εἰς τὴν αὐτὴν, ἐρωτᾷ κάποιος. Συνεχῶς θὰ γινώσκαι αὐτά, καὶ θὰ τοὺς ὑπομείνῃ μετὰ τὴν νὰ σχεδιάζον τὸσα εἰς βάρος τοῦ καὶ νὰ μείναντα ἐναιτίστοι. Νὰ μὴ κἀνὴ σκέψεις αὐτοῦ τοῦ εἶδους. Διότι ὅταν διδάξῃ καὶ ἀποκλήρωσῃ τὴν βράσιν, τότε θὰ πράξῃ καὶ ἐκεῖ. Νὰ. Αὐτό, ἀλλ' ὅσοι, ἐδήλωσεν, ὅταν εἶπεν. «Ἐγὼ δέω νὰ κἀνὴ νικητὴν τὸν νόμον τοῦ Θεοῦ, καὶ εἰς τὸ θῶμά τοι ὡς Μεσσίας καὶ Σωτὴρ οἱ ἔθνη καὶ θὰ στηρίξουν τὰς πρὸς σωτηρίαν ἐλπίδας τοὺς». Ὅπως ἀκριβῶς λέγει, καὶ ὁ Παῦλος. «Καὶ εἰμὲθα ἐτοιμοὶ νὰ τιμωρήσωμεν

μὲ θ' καιροῦν καὶ ὅθι παρακοῇ, ὅταν τελεσθῇ ἡ ἀπακοή μας»²³.

440 Καὶ τι σημαίνει ἡ φράσις, «ἔως ὅταν νὰ κἀνὴ ν' κητὴν τὸν νόμον τοῦ Θεοῦ». Ὅταν κἀνὴ δ' ἐξαρτᾷ τοι, ἀπὸ αὐτόν, λέγει, τότε θὰ φέρῃ καὶ τὴν τιμωρίαν, καὶ μάλ' ὅταν τιμωρίαν τελεῖται. Ὅτε θὰ πάθουν τὰ δέ-να, ὅταν στήσῃ τὸ λαμπρὸν τρόπαιον τῆς νίκης καὶ ἐπικρατήσουν αἱ ἀρχαὶ ποῦ ἐκήρυξεν, χωρὶς νὰ τοὺς ἀφήσῃ ἀνασχόντων πρόφασιν ἀντιλογίας. Διότι, ὁνομάζει κρῖν τὴν δικαιοσύνην. Ἀλλὰ τὸ ἔργον τῆς θείας οἰκονομίας δὲν θὰ περιορισθῇ εἰς αὐτὸ δηλαδὴ εἰς τὴν συν-τρίβιν, τῶν ἀπ' ὅσων μόνον ἀλλὰ καὶ τὴν ἀκούμεν ὁλοκλήρῃ θὰ προσελκύσῃ καὶ τοὺς Δι' αὐτὸ καὶ προσέ-θεσεν. «Καὶ εἰς τὸ θῶμά τοι ὡς Μεσσίας καὶ Σωτὴρ οἱ ἐθνικοὶ θὰ στηρίξουν τὰς πρὸς σωτηρίαν ἐλπίδας τῶν». Β' Ἐπειτα δ' ἂν νὰ καταλάβῃς ὅτι καὶ αὐτὸ γινέ-ται συμφωνῶν μὲ τὴν γνώμην τοῦ Πατρός, εἰς τὸ προσέ-μιον, καὶ μὲ τὰ προηγουμένα τὸ ἡγυλῆθ' ὁ προφήτης, ὅταν εἶπεν. «Ὁ ἀγαπητός μου, εἰς τὸν ὅποιον εὐηρεστή-θη ἡ ψυχὴ μου». Δ' ὅτι εἶναι φανερόν, ὅτι ὁ ἀγαπητός πρῶτον αὐτὰ συμφωνῶν μὲ τὴν θέλησιν ἐκεῖνον ποῦ τὸν ἀγάπη.

«Τότε τοῦ ἔφεραν ἕνα δαίμονα ζῶντα, ποῦ ἦτο συγ-χρόνως τυφλὸς καὶ κουφός. Καὶ τὸν ἐθεράπευσεν, ὥστε ὁ τυφλὸς καὶ κουφός καὶ ὠμῶς καὶ ἐβλεπεν»²⁴. Τῷ πο-νὴρ τοῦ δαίμονος ἔφραξε καὶ τὰς δύο ἐσόδους μὲ τὰς ὅπου ἐπρόκειτο ἐκεῖνος νὰ πετύχῃ δηλαδὴ, καὶ τὰ μάτια καὶ τὰς αὐτιάς. Καὶ ὁ Χριστός, ὁμῶς, τὰς ἦνοι-ξε καὶ τὰς δύο. Ἐκεῖ ἐξεπλήττοντο δὲ καὶ πλήθη τοῦ λαοῦ καὶ ἔλεγον. Μητὸς εἶναι αὐτός ὁ ἀναμενόμενος ἀπογόνος τοῦ Δαυὶδ ὁ Μεσσίας. Οἱ δὲ Φαρισαῖοι, ὅταν ἤκουσαν τὸ ἔλεγον ὁ λαὸς εἶπεν. Αὐτὸς δὲν θάναται δαίμονα παρὰ μὲ τὴν ἐσθῆσαν καὶ τὴν δύναμιν τοῦ Βε-ελζεβούλ ὁ ὁποῖος εἶναι ὁ ἀρχὴ τῶν δαίμονων²⁵. Βέ-θακα, οἱ ἀσθῶντες εἶπαν κατὰ τὸ μέγαλον. Ἀλλ' οἱ Φα-ρισαῖοι δὲ, τὸ ἡγεθῆσαν καὶ αὐτὸ Διότι ὅπως εἶπαν πα-ραπάνω, συνεχῶς νοώθουν μεγάλην ἐνόχλησιν ἀπὸ τὰς εὐεργεσίας ποῦ ἐγίνοντο πρὸς τοὺς συνανθρώπους τῶν καὶ τίποτε δὲν τοὺς ἐνοχλεῖ τόσον, ὅσον ἡ σωτηρία τῶν

ανθρώπων. Ἄν καὶ ἔφυγεν ὁ Κύριος μακριὰ τοὺς καὶ τοὺς ἔβωσε τῇ εὐκαιρίᾳ νὰ κατασιγῇ τὸ πάθος τοῦ, ἀν τούτῳ ἔπαυσε τὸ κακὸν ἀνάθε, ἐπειδὴ ἐπαυμένη ἦ εὐεργεσία καὶ ἀγανακτοῦν περισσότεροι ἀπὸ τὸν Ἰδὸν τὸν δαίμονα Δὲ ἐκεῖνος καὶ ἐβγήκει ἀπὸ τὸ σῶμα τοῦ ἀνθρώπου καὶ ἀνεχώρησε καὶ ἐδραπέτευσε χωρὶς νὰ εἰπῇ τίποτε Δὲ αὐτοῖς ὁμοῦς ἐπεχειροῦν εἴτε νὰ τὸν φονεύσουν εἴτε νὰ τὸν συκοφαντήσουν. Καὶ ἐπειδὴ δὲν ἔπε τύγχαναν τὸ πρῶτον, ἦθελαν νὰ ἀμαρνώσουν τὴν φήμην τοῦ.

Τάσιν μεγάλο κακὸν εἶνεα ὁ φθόνος καὶ δὲν ἤμπορεῖ νὰ ὑπάρξῃ μεγαλύτερα κακία ἀπὸ αὐτὸν. Δὲν ὁ μωχός, παραδειγματὸς χάριν ἀπολαμβάνει κάποιαν ἡ δονῇ καὶ εἰς μὲν πρὸν διαστρέφεται χρόνον. ὁλοκληρώνει τὴν ἀμαρτίαν τοῦ, ἐνῶ ὁ φθονερός κολάζει καὶ τιμωρεῖ τὸν ἑαυτοῦ τοῦ πρὶν ἀπὸ τὸν φθονοῦμενον καὶ οὐδέποτε δὲν σταματᾷ τὴν ἀμαρτίαν τοῦ. Ἀλλὰ συνεχῶς εὐρίσκειται μέσα εἰς αὐτὴν. Πραγματικὰ ὅπως ὁ χορὸς χιρρεται, μέσα εἰς τὸν θόρυβον καὶ ὁ δαίμων μετὰ τὴν δίκην μας θάλασθιν, ἔτσι καὶ ὁ φθονερός αἰσθάνεται χαράν ὅτι καὶ κακὰ ποὺ παθαίνει ὁ συνάνθρωπός του καὶ ὅταν συμῆ κατ' ἀδυσχεροῦν, τότε ἀναπαύεται καὶ ἀνακουφίζεται. Ὡς ἐπειδὴ θεωρεῖ τὰς συμφορὰς τῶν ἄλλων σάν ἴδικά του καλὰ, καὶ σάν ἴδικά του κακὰ τὰ ἀγαθὰ τῶν ἄλλων. Καὶ δὲν ἐξετάζει τί καλὰ θὰ ἤμποροῦσε νὰ γίνῃ εἰς τὸν ἑαυτοῦ τοῦ, ἀλλὰ τί κακὸν θὰ συμῆ εἰς τὸν πασιόν τοῦ.

Αὐτοὺς λοιπὸν δὲν ἀφίξε, νὰ τοὺς λιθοβολῇ κανεὶς καὶ νὰ τοὺς θανατώῃ μετὰ τρόπον θοανατιστὸν σάν νὰ ἦσαν σκυλιά λωσσομένα καὶ δαίμονες καταστρεπτικοὶ καὶ τρομεροὶ ὅπως αἱ Ἑρινύες.²⁹ Διότι ὅπως οἱ καθάραι τρέφονται μετὰ τὴν κομπάν, **4-11** ἔτσι καὶ αὐτοὶ τρέφονται καὶ ἱκανοποιοῦνται μετὰ τὴν δυστυχίαν τῶν ἄλλων, σάν νὰ εἶναι κοινὸι ἔγχοι καὶ ἀντίπαλοι τῆς φυσικῆς τάξεως. Καὶ οἱ μὲν ἄλλοι ἀνθρώποι αἰσθάνονται λύπην καὶ ὅταν σφοδρὰ εἶνα ἀλογονίζωσι οὐδ' ὁμοῦς, ὅταν θλίβῃς ἓνα ἄνθρωπον νὰ εὐεργετήται, ἐξαγορεύουσα, κατ' ἑαυτοῦ καὶ ὡχρὰς. Καὶ τί χειρότεροι ἤμπορεῖ νὰ ὑπάρξῃ ἀπὸ τὴν μανίαν αὐτὴν.

²⁹ Ἑρινύες. Ἐπίταλα θεοὶ τῆς ἐλπίδος καὶ τῆς ἀντιθέσεως ἀντιθέσεως, ἐν ὧν τὸ πρῶτον τὸν φθόνον, τὸν ἐπιθυμῶν καὶ τὸν παραστάντων ἐν γένει τοῦ νόμου. Ἐκείναι προσηγορεύουσιν τὸν πόλεμον καὶ τὸ ἀνέγχοι τῆς συνειδήσεως.

Διὰ τὸν λόγον αὐτὸν ἀκριβῶς οἱ μὲν πόνοι καὶ αἱ τελῶναι κατάρθωσαν νὰ εἰσελθῶν εἰς τὴν βασιλείαν τῶν οὐρανῶν, ἐνῶ οἱ φθονεροὶ ἐξεβώχθησαν, ἐνῶ εὐρίσκοντο μέσα «Διότι ἐκεῖνοι ποῦ εἶναι κληρονόμοι τῆς βασιλείας θὰ ριφθοῦν ἔξω ἀπὸ αὐτὴν».³⁰ Καὶ ἐκεῖνοι, ἀφ' οὗ ἀπηλλάγησαν ἀπὸ τὴν πονηρίαν, εἰς τὴν ὁποίαν ἔξωσαν, ἀπέκτησαν ἐκεῖνα ποῦ δὲν ἤλπιζαν, ὡς αὐτοὶ ὁμοῦς ἔχασαν καὶ τὰ ἀγαθὰ ποῦ εἶχαν. Καὶ πολὺ σαστά, Διότι ὁ φθόνος εἶναι ποῦ κάνει τὸν ἀνθρώπον δαίμονα. Αὐτοὺς πὲ κάποιον ἀγρόν δαίμονα. Ἔτσι ἔγινε καὶ ὁ πρῶτος φόνος. Ἔτσι περιεφρονήθη ἡ φυσικὴ τάξις. Ἔτσι ἡ γῆ ἐμολύθη. Ἔτσι, ὅστερα ἀπὸ αὐτὰ ἦλθον τὸ στόμα τῆς γῆς καὶ κατέπεσε καὶ ἐξηφάνισε τὸν Δαυὶδ.³¹ τὸν Κορὲ.³² τὸν Ἀδελφόν.³³ καὶ τοὺς ἀπαυδούς τῶν.

Ἀλλὰ πιθανόν νὰ εἰπῇ κάποιος ὅτι εἶναι εὐκόλως πρᾶγμα νὰ κατηγορῇ κανεὶς τὸν φθόνον. Πρῶτος ὁμοῦς νὰ ἐξετασῶμεν καὶ τὸν τρόπον ποῦ θὰ ἀπαλλαγῶμεν ἀπὸ τὸ πάθος αὐτό. Πῶς θὰ ἀπαλλαγῶμεν ἀπὸ τὴν πονηρίαν αὐτὴν; Ἄν συλλογισθῶμεν ὅτι ὅπως δὲν ἐπιτρέπεται νὰ εἰσελθῇ εἰς τὴν ἐκκλησίαν ὁ πόρνος, ἔτσι ἀποκλείεται ἀπὸ αὐτὴν καὶ ὁ φθονερός. Καὶ μάλιστα πολὺ περισσότερον αὐτὸς ἀπὸ τὸν πόρνον. Τώρα ὁμοῦς ὁ φθόνος θεωρεῖται καὶ χωρὶς σημασίας. Βι αὐτὸ καὶ παραμελεῖται. Ἄν ὁμοῦς γίνῃ ἀντιληπτόν ὅτι εἶναι κακὸν τότε θὰ ἀπαλλαγῶμεν εὐκόλως. Νὰ κλαύσης, λοιπὸν καὶ νὰ στενάξῃς. Νὰ θρηνησῇς καὶ νὰ παρακαλέσῃς τὸν Θεόν. Μάθε ὅτι εὐρίσκεισαι εἰς φθορὸν ἀμάρτημα καὶ μετανοεῖς. Καὶ αὐτὸ σκέπτεσαι, γρηγόρα θὰ ἀποβῇ λαγῆς ἀπὸ τὴν νόσον αὐτὴν.

Καὶ ποῖος δὲν γνωρίζει, ἐρωτᾷ κάποιος, ὅτι ὁ φθόνος εἶναι κακὸν. Κανεὶς δὲν τὸ ἀγνοεῖ θέθα αὐτὰ ἀλλὰ

²⁸ Μτθ 8 12

²⁹ Ἀφ' οὗ καὶ ἔγινε ἀπὸ τὴν φύσιν τοῦ πόλεμον καὶ ἐκείναι πόροι εἰς τὴν σπῆν τοῦ αὐτοῦ καὶ πᾶσι αὐτοῖς Μωυσεῖ, δὲ καὶ τὸν κατέπεσε ἡ γῆ (Αρ. 8, 16 καὶ 26 κεφάλαια).

³⁰ Κορὲ. Ἦτοι ὁμοῦς τὸν Ἰσραὴλ, ἐξωλεσθέν τοῦ Μωυσεῖος λαοῦ ἀπὸ τὸν ὁποῖον κατέγινε μετὰ τῆς μετανοῆς. Τὸ ἐκείναι τοῦ ἀνέγχοι εἰς τὰς ἐπιτάξεις, ἐκείναι ὁμοῦς ὅπως εἶναι ὁ 41, 43, 44 καὶ 45. Ἐν αὐτοῖς οὐκ ἐννοεῖται τὸν Μωυσεῖος καὶ τὸν Ἰσραὴλ, ἀλλ' ὁμοῦς τὴν φύσιν τοῦ λαοῦ, μετὰ τὴν κατὰ τὴν γῆν ἀγῶν ἐκκλήσιν ἀπὸ τοῦ Ἰσραὴλ καὶ δὲ τὸν Ἰσραὴλ καὶ τὸν κατέπεσε μετὰ τὴν ἐλπίδα, ὅσοι ἐλπίαν σπῆν εἰς τὸ πλεονέκον τοῦ (Αρ. 8, κεφ. 16-17).

³¹ Ἀδελφόν. Ἀδελφὸς τοῦ Δαυὶδ καὶ συνέχων εἰς τὴν κληρὸν τοῦ λαοῦ. Ἦτοι καὶ αὐτὸς τὸν Ἰσραὴλ τὸν λαόν (Αρ. 8, 16 1 ἐξ).

δὲν ἔχουν τὴν ἴδιαν γνώμην διὰ τὸ πάθος αὐτὰ ποὺ ἔχουν διὰ τὴν πορνείαν καὶ τὴν μοιχείαν. Διότι ποῖος ποτὲ κατηγοροῦσε σοβαρὰ τὸν ἑαυτὸν του, ἐπειδὴ ἐφθόνησε κάποιον; **Δ** Πότα παρεκάλεσεν τὸν Θεὸν διὰ τὸ πάθος αὐτό, ὥστε νὰ τὸν εὐσπλαγχισθῇ; Κανείς οὐδέποτε δὲν τὸ ἔκανε ἀπὸ 'Αλλ' ἐὰν νηστεύσῃ καὶ δώσῃ μὲν κρῶν ἐλεημοσύνην, εἰς τὸν πτωχόν καὶ ἀν' ἀκόμῃ κατέχεται εἰς μεγάλων θαυμάτων ἀπὸ τὸν φθόνον ἐν τούτοις δὲν νομίζει ὅτι ἔχει, κόνει, κἀκὸν, κἀν καὶ κατέχεται ἀπὸ τοῦ πλέον μὲν ἀπὸν πάθος.

Πῶς λοιπὸν ἔγινε ὁ Κάιν τοιοῦτος, Πῶς ὁ 'Ἡσαῦ, Πῶς τὰ πατέρα τοῦ Λαθαι;³³ Πῶς οἱ υἱοὶ τοῦ Ἰακώβ; Πῶς ὁ Κορέ, ὁ Δαθάν καὶ ὁ Αβελραϊ, Πῶς ἡ Μαρὰ;³⁴ Πῶς ὁ Ααρών;³⁵ Πῶς ὁ ἴδιος ὁ δ' ἀσβολος Μωϋσὶς μετὰ αὐτὰ καὶ τοῦτο νὰ σκεφθῇς, ὅτι, δηλαδὴ, δὲν κάνει κακὸν εἰς ἐκεῖνοι ποὺ φθονεῖς, ἀλλὰ σπρώχνεις τὸ ξυφος ἐναντίον σου. Πραγματικὰ κατὰ τὴν ἐβλαμὲν τὸν 'Αδελφὸν Κάιν, **Β** Διότι αὐτὸν μὲν τοὺς ἔσπελε χωρὶς νὰ τὸ θέλῃ εἰς τὴν βασιλεῖαν τῶν οὐρανῶν ἐνῶ τὸν ἐοικέν του τὸν ἐτόλμει εἰς ἀπειράριθμα κακὰ. Εἰς τὴν ἐβλαμὲν τὸν Ἰακώβ, **Γ** Μήπως δὲν ἀπέκτα πλούτη καὶ δὲν ἀπελάμψανεν ἀπειρά ἀγαθὰ ὁ Ἰακώβ, ἐνῶ αὐτὸς ὑπεραπὸ τὴν ἀπάντην ἐκείνην δὲν ἐξεδιώχθη ἀπὸ τὸ πατρικὸν του σπιτιοῦ καὶ δὲν περιπλανήθη εἰς ξένην χώραν, Ἀλλὰ καὶ τὰ πατέρα τοῦ Ἰακώβ τὴν χειρότερον ἔκαναν εἰς τὸν 'Ιωσήφ, **Δ** ποὺ παρ' ὅλην τὴν μάστιγαν νὰ τὸν φονεύσουν, Μήπως αὐτοὶ δὲν ἐπέρασαν καὶ πείναν καὶ δὲν ἐκ νύκτευσαν φοβερά ἐνῶ ἐκεῖνος ἔγινε βασιλεὺς διακλήρου τῆς Αἰγύπτου.

Διότι ὅποιον περισσώτερον φθονεῖς κάποιον τόσοι περισσότερων ἀγαθῶν πρόξενος θὰ γένηται αὐτόν. Ἐπειδὴ ὁ Θεὸς εἶναι ποὺ παρακολουθεῖ τὰ πράγματα αὐτὰ. Καὶ ἔστιν ἰσχυρὸν ὅτι, ἀδικεῖται ἐκεῖνος ποὺ δὲν ἔχει διαπραχθεῖ καμμίαν ἀδικίαν, αὐτὸν μὲν τὸν ἐξυμῶνε καὶ τὸν καθιστᾷ ἐνδοξον, ἐνῶ τιμωρεῖ ἐσθὲ Πραγματικὰ ἀφοῦ δὲν ἀφῆνε, χωρὶς τμωρῶν ἐκεῖνους ποὺ χαίρονται διὰ τὰ παθήματα τῶν ἐχθρῶν (νὰ μὴ χαίρουν, λέγει,

³³ Πρέλ. Γεν. 8, 1 εἴ'

³⁴ Μαρκ. 'Αδελφὸν τοῦ Μωϋσεως καὶ τοῦ 'Ααρὼν 'Αριθ. 12, 1 - 15.
³⁵ 'Ααρὼν 'Αδελφὸς καὶ συμπρωτὸς τοῦ Μωϋσεως εἰς τὸ ἔργον - ὡς συγγραφεὺς τὴν 'Εβραϊκὴν ἀπὸ τὴν ἑλληνικὴν τῆς Αἰγύπτου. Τὰ περὶ αὐτοῦ ὁ καλεῖται ἐν τῇ τῇ διδασκίᾳ τῆς 'Εβραϊκῆς.

διὰ τὴν ἀποτυχίαν τοῦ ἐχθροῦ σου, μήπως σὲ ἴδῃ καὶ ποτὲ ὁ Θεὸς καὶ δὲν τοῦ ἀρέσῃ αὐτόν),³⁶ πολὺ περισσότερον δὲν θὰ ἀφῆσθαι ὅσους φθονοῦν ἐκείνους ποὺ καμμίαν ἀδικίαν δὲν ἔχουν διαπραχθεῖ.

Β Ὡς φονεύσαμεν λατὸν τὸ πολυκεφάλαιον Θηρίον διότι ὑπάρχουν πολλὰ εἴδη φθόνου. Διότι ἐάν ἐκεῖνος τοῦ ἀγαπᾷ ὅποιον τοὶ ἀγαπᾷ δὲν ὑπερέχει, καθόλου ἀπὸ τῶν Τελώνων ποὺ θὰ σταθῇ ἐκεῖνος ποὺ μισεῖ ἐκεῖνοι ποὺ δὲν κάνουν καμμίαν ἀδικίαν, Πῶς θὰ ἀποφυγῇ τὴν γέννησιν ἐκεῖνος ποὺ ἀποδεικνύεται χειρότερος ἀπὸ τοὺς εἰδωλολάτρους. Δι' αὐτὸ καὶ λυποῦμαι ὑπερβολικὰ, ἔπε δὴ ἡμεῖς, ποὺ προτρέπομεθα νὰ μιμούμεθα τοὺς ἀγγέλους, μὲλλον δὲ τὸν Κύριον τῶν ἀγγέλων, μιμούμεθα τὸν δ' ἀσβολον. Διότι καὶ μέσα εἰς τὴν ἐκκλησίαν ὑπάρχει μεγάλος φθόνος. Καὶ μάλιστα μεγαλύτερος εἶναι εἰς ἡμᾶς παρὰ εἰς τοὺς χριστιανούς ποὺ ποιοῦμεν.

Διὰ τὸν λόγον αὐτὸν πρέπει νὰ ἀπευθυνθῶ καὶ πρὸς ἡμᾶς τοὺς Ἰουδαίους. Διότι φθονεῖς τὸν πλησίον σου πᾶς μὲν σὲ παρακαλῶ, Ἐπειδὴ τὸν βλέπεις νὰ τὸν τιμῶν καὶ νὰ τὸν ἐπαινοῦν, Μήπως ὅμως δὲν γνωρίζεις πόσον κακὸν κάνουν αἱ τιμαὶ **Γ** εἰς ὅσους δὲν προσέχουν; Ὁδηγοῦν εἰς κενόδοξον εἰς ὑπερηφάνειαν, εἰς ἐγωισμόν, εἰς ὑπεροψίαν καὶ καθιστοῦν τὸν ἄνθρωπον διάφορον. Καὶ μάλιστα τὰ κακὰ μαραινόνται καὶ αὐτοὶ εὐκόλως. Ἀλλὰ τὸ πᾶν χειρότερον εἶναι, ὅτι, τὰ μὲν κακὰ ἀπὸ τὴν κατάστασιν αὐτὴν παραμένουν ἀθάνατα ἐνῶ ἡ εὐχαρίστησις, μὲν ἐφάνη ἀπὸ τῆς ἐβλαμῆς καὶ ἐσχάθη. Δι' αὐτὰ λοιπὸν, φθονεῖς πᾶς μου.

Ἀλλὰ μήπως φθονεῖς ἔπε δὴ κάποιος ἔχει μεγάλην ἰσχύν κοντὰ εἰς τὸν ἀρχόντα καὶ κάνει πάντα ὅτι θέλει καὶ τοὺς ἀντιπάλους τοῦ λυπεῖ καὶ τοὺς κόλακας τοὺς εὐεργετῇ καὶ γενικὰ μεγάλην διασφύξει δύναμιν. **Δ** Οἱ λόγοι αὐτοὶ εἶναι, λόγοι ἀνθρώπων ὀλοφρόνων καὶ κορσκολημένων εἰς τὴν γῆν. Διότι τὸν πνευματικὸν ἄνθρωπον δὲν ἡμπορεῖ νὰ τὸν λυπήσῃ τιποτὴ ἀπόλυτως. Διότι τι κακὸν ἡμπορεῖ νὰ τοῦ καυῇ ὁ ἰσχυρὸς. Θὰ τὸν κοθαίρεθαι μήπως ἀπὸ τὸ ἀξίωμα, καὶ τί σημαίνει ἔχει αὐτό, Ἐάν, θῆθα ἡ καθάρσις εἶναι δικαία τότε τὸν ὠφελεῖ. Διότι ποτὲ δὲν ἐξάρχει πόσον τὸν Θεὸν ὅσον τὸ νάσκηται κάποιος τὸ λε τοῦργημα τοῦ ἱερέως χωρὶς νὰ τὸ ἀξίωται. Ἄν πάλιν ἡ καθάρσις εἶναι ἀδικία, ἡ εὐθύνη, τότε πᾶς

³⁶ Περικ. 24, 17 18

πτε, εις εκείνον και δεν θαρρυνει τον καθαρούμενον. Διότι, εκείνος που παθαίνει, κατ' αὐτὸ καὶ ὑφίσταται τὴν ἀδίκαν μὲ γειναιότητα, ἀποκτᾷ μεγαλύτεραν παρρησίαν ἐνώπιον τοῦ Θεοῦ μετὰ τὴν συμπεριφορὰν τοῦ αὐτοῦ.

Κατὰ συνέπεια, ἀνὰ μὴ ἐξεπαίζωμεν τὸ πῶς θὰ κατέχωμεν τὴν ἀρχὴν, πῶς θὰ τιμώμεθα καὶ πῶς θὰ ἔχωμεν δύναμιν, ἀλλὰ τὸ πῶς θὰ ζώμεν, με ἀρετὴν καὶ εὐσεβείαν. Ἐὰν οἱ ἐξουσίαι μᾶς παραοῦρουλιν νὰ πράττωμεν πολλὰ πράγματα, τοῦ δὲν εἶναι ἀρεστά εἰς τὸν Θεόν, καὶ ἀκόμη ἀπὸ τεῖτα, ψυχὴ ἰσχυρὰ δ' ἀνὰ χρησιμοποιοῦμεν τὴν δέουσαν ὡς πρέπει. Πράγματι καὶ, ὅποιος δὲν διαθέτει, ἐξουσίαν ἐκουσίως ἢ ἀκουσίως φιλοσοφεῖ. Ἐκεῖνος, ὅμως, που ἔχει τὴν ἐξουσίαν παθαίνει τὰ ἴδια μὲ ἐκεῖνοι που συγκρατοῦν μὲ μίαν γυναῖκα ὥραϊν καὶ καλὴν καὶ τοῦ τίθεται νόμος νὰ μὴ τὴν κυττάζῃ ποτὲ μὲ ἀκόλαστον βλέμμα.

4.43 Πράγματι καὶ αὐτὰ τὰ γνωρίσματα ἔχει ἡ ἐξουσία. Δι' αὐτὸ καὶ πολλοὺς ἀνθρώπους χωρὶς νὰ τὸ θέλουν, τοὺς ἔρριψε εἰς τὴν ἀλαζυνείαν, τοὺς ἔκανε νὰ ὀργίζονται, εὐκόλα, ἀφῆρεσε τὸ χαλκὸν τῆς γλώσσης, ἐθγάλε τὴν θυμὸν ἀπὸ τὸ στόμα καὶ συνταράσσει τὴν ψυχὴν σὰν ἰσχυρὸς ἀνεμὸς καὶ καταποντίζει το σκάφος εἰς τὸν πυθμένα τῆς κακῶς.

Αὐτὸν, λοιπὸν, πού εὐρίσκεται, εἰς τόσον μεγάλον κινδύνον θαυμάζει καὶ τὸν θεωρεῖς, ἀέτοι μὴ σεως, Πόσῃ ἀνίστην ἀν φανερόναι αὐτὰ, Σκέψου ἀκόμη μᾶλλον, με ὅλα αὐτὰ, πόσους ἐχθροὺς καὶ κατηγοροὺς, πόσους κολακὰς ἔχει ὁ ἀνθρώπος αὐτὸς καὶ τὸν πολυόρκον. Πές μου, λοιπὸν, εἶνα ἄξιαι μακαρισμοῦ αὐτὰ. Ἀλλὰ ποῖος θὰ ἤμπορούσε νὰ υποστηρίξῃ αὐτὴν τὴν ἀποψιν.

Να, ἀλλὰ εἰς τὸν λαόν, λέγει κάποιος χαίρει μεγάλης ἐκτιμήσεως. Καὶ τί σημαίνει αὐτό, **Β** Δὲν εἶναι ὁ λαὸς ὁ Θεός, ἐς τοὺς ὁποῖον πρόκειται νὰ εἶναι ὑπεύθυνος. Ὡστε, ὅταν ἀναφέρῃς τὸν λαόν, δὲν λέγεις τίποτε ἄλλο παρὰ ἐμπόδια πολλὰ, σκοπέλους, ὀφάλους καὶ σπηλαίκα. Διότι τὸ νὰ εἶναι κανεὶς δημόφλης, ὅσον τὸν καθιστᾷ λαμπρόν, τόσοι, μεγαλύτερους κινδύνους περιχέει. ὅπως εἶναι αἱ φροντίδες καὶ οἱ στενοχωρεῖαι. Πραγματικά, ὁ ἀνθρώπος αὐτοῦ τὰ εἶδους δὲν ἠμπορεῖ νὰ ἀναπνεύσῃ ἢ νὰ ἦαι χάσις καθόλου, δὲν ἔχει πολὺ σκληρόν κύβητον. Καὶ ὁ αὐτὸς λέγων μόνον, ὅτι δὲν ἠμπορεῖ νὰ ἀναπνεύσῃ καὶ νὰ ἦαι χάσις. Ἀφοῦ ὁ ἀνθρώπος αὐτός, καὶ ἀνὰ ἀνά-

μὴ ἔχη πολλὰς ἀρετάς, δυσκόλα εισέρχεται εἰς τὴν βασιλείαν. Διότι, τίποτε δὲν ὀδηγεῖ τόσοι εἰς τὰς παρεκτροπὰς, ὅσον ἡ ἐξάρτησις ἀπὸ τὴν γνώμην τοῦ κόσμου, ἡ ὅποια καθιστᾷ τοὺς ἀνθρώπους θελοῦς, ἀγενεῖς, κολακὰς καὶ ὑποκριτάς.

Ἐ. Πραγματικά, διὰ τὸ ὁμοιωσάσαι ὑπεσθῆναι, ὅτι ὁ Χριστὸς ἔχει δοκίμιον, δὲν τὸ ἔκανον ἐπειδὴ ἤθελον νὰ βοιάζωνται ἀπὸ τὸ πλῆθος τῶν ἀνθρώπων, διὰ τὴν πάλιν, οἱ περισσότεροι ἀνθρώποι ἐσχηματίζοντο ὁρτὴν γνώμην διὰ τὸν Ἰησοῦν. Δὲν, τὸ ἔκανον ἐπεὶ δὲν τὸν κατέχει τὸ πάθος τοῦ φόβου, διότι, τίποτε, ἀπολύτως τίποτε δὲν μᾶς καθιστᾷ τόσοι παρρησιόχους καὶ ἀνοήτους, ὅσον τὸ νὰ ἐξεπαίζωμεθα ἀπὸ τὴν γνώμην τοῦ κόσμου. Ὅπως, πάλιν, τίποτε δὲν μᾶς κάνει πρὸ ἐναρτέτους καὶ ἀδυναμίας, ὡς δοκίμιον, νὰ περιφρονῶμεν αὐτὴν. Διὰ τοὺς λόγους αὐτοὺς καὶ χρειάζεται πολὺ δυνατὴν ψυχὴν ἐκεῖνος ποὺ σκοπεύει νὰ ἀντισταθῇ εἰς τὴν τόσον ἰσχυρὰν ὁρμὴν καὶ θίγει αὐτοῦ τοῦ ἀνέμου. Διότι, πραγματὶ καὶ, ὅταν εὐημερή, θεωρεῖ τὸν ἑαυτὸν τὰ ἀνώτερον ἀπὸ ὅλους, ὅταν, ὅμως, πέσῃ εἰς τὴν ἀντίθετον κατάστασιν, θέλει νὰ ἐξαφανισθῇ τὸν ἑαυτὸν του. **Π** Καὶ αὐτὸ ἀποτελεῖ δι' αὐτόν καὶ γέννησιν καὶ θάνατον, ὅταν κατανικῆται ἀπὸ τὸ πάθος αὐτό.

Πές μου, λοιπὸν, αὐτὰ ἀξίζουν νὰ τὸ φωνῇ κανεὶς, ἢ εἶναι ἀξία θρήνων καὶ βασιλείων, εἶναι φανερόν, θέσθαι **Σ** ὅμως, ὅταν φωνῇς αὐτοὺς που εὐδοκῶ μὲ κατω ἀπὸ αὐτὰς τὰς συνθήκας, κάνεις τὸ ἴδιον μὲ ἐκεῖνον τὸν ἀνθρώπον, ὁ ὁποῖος ὅταν θᾶ ἔβλεπε κάποιον δεμένον νὰ μαστρωγέται καὶ νὰ σύρεται ἀπὸ ἀναρτήματα θύρα θὰ τοὺς ἐφθόγιε, διὰ τὰς πληγὰς καὶ τὰς μαστιγώσεις. Διότι, πραγματικά, ὅσα αἰσῶνα ἔχει ὁ δῆμος, τόσοι δεσμοὶ ἔχει καὶ αὐτὸς καὶ τόσοις κυρίους. **Ε** Καὶ τὸ χειρότερον εἶναι ὅτι, ὁ καθένας ἀπὸ αὐτοὺς ἔχει διαφορετὴν γνώμην καὶ κάθε φορά σχηματίζον ἐπιπολέαν ἀντιλήψιν διὰ τὸν βούλον των, χωρὶς νὰ θεωροῦνται τὰς ἀνάγκας των καθόλου. ἀλλὰ ὅτι, θὰ φωνῇ κολὸν εἰς τοὺς εἶναι ἢ τὸν ἄλλον, αὐτὰ παραδεχόμενα, καὶ αὐτοί.

Ποῖον κυνάτων κα ποῖας τρικυμίας δὲν εἶναι χειρότερα αὐτὰ, Διότι ὁ ἀνθρώπος αὐτοῦ τοῦ εἶδους παρασύρεται εὐκόλα ἀπὸ τὴν ἡδονὴν καὶ θυβρίζεται, εὐκόλα καὶ πάντοτε εὐρίσκεται, εἰς διαρκὴ ἀνωμαλίαν, χωρὶς ποτὲ νὰ ἦαι χάσις. Πραγματικά, πρὶν ἀπὸ τὸ θέατρον καὶ τοὺς ρη-

τορικούς αγώνες, **44** κατέχεται από αγωνίαν και τράμον. "Υστερα από τό θεάτρον ή πεθαίνει από τήν λύπην του ή χαίρει πάνω από τό μέτρον, πράγμα που είναι χερότερον από τήν λύπην. Διότι τό ότι ή ήδονή δέν είναι μεκράτερον κακόν από τήν λύπην, αποδεκνύεται από τό πώς διαθέτε τήν ψυχήν. Πραγματικά, τήν καθ' ἑξῆς ἐλαφρόα, μετέωρον και ἀσθήκτον.

Και αυτό είναι δυνατόν νά τό ἀποσιωσώμεν και ἀπό τήν ζωνν τῶν παλαιῶν ἀνθρώπων. Πότε λοιπόν, ήτο καλύτερος ὁ Δαυίδ; "Όταν ήτο χαρούμενος ή όταν ήτο στενοχωρημένος. "Επίσης πότε ήτο καλός ὁ "Ιουδαϊκός λαός; "Όταν ἐστέναζον και ἐπακούοντο τόν Θεόν ή όταν ἐχαίροντο εἰς τήν ἔρημον και προσεκυνον τό μῶσχον, Δι' αὐτό και ὁ Σαλομῶν, ὁ ὁποῖος περισσότερον ἀπό ὅλους ἐγνώριζε τί εἶναι ή ἡδονή λέγει. "Εἶναι καλοί νά ὑπάγῃς εἰς σπιτ που ὑπάρχει πένθος παρα εἰς σπῆ που ἐπικρατεῖ χαρά. **Β Δ.** αὐτό και ὁ Χριστός τοὺς μεν μακαρίζει, όταν λέγῃ «μακάριοι οἱ πένθοῦντες» τοὺς δέ ταλανίζει και λέγει. «Ἀλλοίμονοι εἰς σᾶς που γελᾶτε, διότι θα κλαύσετε» **37** Καί πολυ σώστα Διότι εἰς τὰς ἀπολαύσεις καθίσταται ή ψυχὴ ἀμελής και μαλακή. Εὐφρ τὸ πένθος τήν συγκρατεῖ και τήν κάνει νά φέρεται με σωφροσύνην και ἔτσι ἀταλάσσεται ἀπό τό πλῆθος τῶν κακῶν και γίνεται ὑψηλότερη και ισχυρότερα.

"Αφού λοιπόν, γνωρίζομεν καλὰ ὅλα αὐτά, εἰς ἀποφυγώμεν τήν δόξαν τοῦ κόσμου και τήν ἡδονήν που προσφέρει αὐτή, δια νά ἀποκτήσωμεν τήν πραγματικὴν δόξαν που παραμένει σκωνν τήν ὁποῖαν εἶθε ὅλοι μας νά ἐπιτυχωμεν με τήν χάριν και τήν φιλαθροπείαν "Ε τοῦ Κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ, εἰς τόν ὁποῖον ἀνήκει ή δόξα και τό κράτος εἰς τοὺς αἰῶνας τῶν αἰῶνων. Ἀμήν.

³⁶ Παρλ. Βασιλ. 7, 2-4.
³⁷ Λουκ. 6, 25.

ΟΜΙΛΙΑ ΜΑ (41)

(Μαθ. 9, 25-32)

«Ο "Ιησοῦς δὺας ἐγνώρε τὰς ἀποκρούφους σκέψεις τῶν και τοὺς εἶπε. "Κάθε θαυταίειον, τό ὁποῖον ἐχωρήσῃ εἰς κομμάτια ἐχθρική, ὥστε δι' ἐμφυλίου παλέμου νά σπασθῇ κατὰ τοῦ ἑαυτοῦ του, καταλήγει εἰς τελελεία ἐρήμωσιν. Καί κάθε πόλις ή οἰκία που ὁ ηρέθη κατὰ τοῦ ἑαυτοῦ της, δέν θα σταθῇ ἀλλά θα πέσῃ και θα ἐξαφανισθῇ. Καί ἐάν ὁ σατανᾶς θγάξῃ δια τῆς θίρας τόν σατανᾶν, διηρέθη κατὰ τοῦ ἑαυτοῦ του. Πῶς λοιπόν, θα σταθῇ και δέν θα πέσῃ ή θασαλεία του.»

"Ἦδη τόν εἶχαν κατηγορήσει, ὅτι ἐκβάλλει τὰ διαμόνια με τήν βοήθειαν και τήν δύναμιν τοῦ Βασιλεβοῦλ. **3** "Αλλά τότε διέν τοὺς ἐπιτίμωσιν παρὰ τοὺς ἔδωκε τήν εὐκαιρίαν νά γνωρισουν τήν δύναμιν του ἀπό τὰ πολλὰ θαύματα και νά διαγιοῦν τήν μεγαλωσύνην του ἀπό τό ὕψος τῆς διδασκαλίας του. Ἐπειδή, ὁμῶς, ἐπέμεναν νά ἐπαλαμθάνουν τὰς ἀπόψεις αὐτῶς, τοὺς ἐπ' ἐμῶν, λοιπόν, και με τήν ἐπιτίμωσιν αὐτῶν, ἀποδεκνύει τήν θεοτότητα κατὰ πρόωτον με το ὅτι ἀπεκάλυψε τὰς ἀποκρούφους σκέψεις των. **5** και δευτερον με το ὅτι τόσον εὐκόλῃ ἐξεβίβαξε τοὺς διαμόνας.

Βαθίαις ή κατηγορία που ἀπέδωσαν εἰς τόν Κύρον ήτο πολυ ἀνάσχυντος. Διότι, ὅπως εἶπα εἰς τήν προηγούμενην ὁμιλίαν, ὁ φθόνος δέν ζητεῖ τί νά εἴπῃ, ἀλλά ἀπλῶς θέλει νά εἴπῃ κατὰ. Καί ὁμῶς, παρὰ τήν σιωπερφορίαν των αὐτῶν δέ, τοὺς περ ἐφοβήσῃ ὁ Χριστός, ἀλλ' ἀπολογεῖται με τήν ἐπαγγελίαν που ἀρμόζει εἰς αὐτόν δια νά ιος διαξῇ νά φερωμεθα με προσήτητα πρὸς τοὺς ἐχθρούς μας. **12** Καί ἂν ἀκόμη ὁ αὐτοπῶνουν εἰς θάρος μας κατηγοριοις που γνωρίζομεν, ὅτι δέν εὐσταθοῦν δια ἡμᾶς και δέν ἡμποροῦν νά ἀνθέξουν εἰς τήν δοκιμασίαν τῆς λα-

¹ Μαθ. 12, 28, 29.
² Γεφ. Μαθ. 12, 28.

καὶ κῆρς, ἵνα μὴ μας καταλαμβάνῃ φόβος καὶ ταραχή, ἀλλὰ μὲ κάθε μακροθυμία νὰ ἀπολογουμεθα εἰς αὐτούς. Αὐτοὶ λοιπὸν ἔκανε καὶ εἰς τὴν περιπτώσει αὐτὴν ὁ Κύριος καὶ ἔδωκε μεγάλην ἀπόδειξιν, ὅτι ὅσα ἔλεγε εἰς φόβος τοῦ ἴσως ψευδῆ Δὲν εἶναι χαρακτηριστικὸν τοῦ δαμονιζομένου νὰ φέρεται μὲ τὴν μεγάλην ἐπιεικείαν. Ὅτε πάλιν ἡμποροῦσε ὁ δαμονιζόμενος νὰ γνωρίσῃ τὰς ἀποκρυφούς σκέψεις τῶν Δὲν ἐπέδῃ ἡ σκέψις τοῦ αὐτοῦ ἢ το πάρα πολὺ ἀναίσχυτος καὶ ἀκώμῃ ἔπεδῃ ἐφοδοῦντο τὰ πλήθη τοῦ λαοῦ, δὲν εἶχαν τὴν τόλμην νὰ δώσουν διμυσήματα εἰς τὰς κατηγορίας τῶν αὐτῶν ἀλλὰ τὰς ἐστράφησαν εἰς τὸ μυαλό τους.

Β' Ὁ Κύριος, ὅμως, διὰ νὰ τοὺς ἀποδείξῃ ὅτι ἐγγνώριζε καὶ τὰς ἀποκρυφούς αὐτὰς σκέψεις τῶν δὲν ἀναφέρει μὲ τὴν κατηγορίαν αὐτὴν ἀποκαλύπτει τὴν πονηρίαν τῶν ἀλλὰ δίδει ἀπάντησιν εἰς αὐτὰς καὶ ἀφήνει τὸν θλεγχόν εἰς τὴν συνείδησιν αὐτῶν ποὺ ἰσχυρίζοντο αὐτὰ. Διότι, εἰς ἕνα πρῶγμα μόνον ἀπέδιδε τὴν μεγαλύτεραν προσοχήν, εἰς τὸ νὰ ὠφελήσῃ τοὺς αἰμαρτωλοὺς καὶ διὰ νὰ τοὺς διαπομπέωσιν. Μολοντόν ἔαν ἤθελε νὰ τοὺς ἀπαντήσῃ δαμονιζομένων νὰ τοὺς γελοιοποιήσῃ καὶ αὐτοὺς γερῶνως νὰ ζητήσῃ νὰ ὑποστῶν τὴν βαρύτεραν τιμωρίαν δὲν ὑπέρχε κανένα ἐμπόδιον. Ἀλλ' ὅμως διὰ αὐτὰ τὰ ἀφῆκε κατὰ μέρος καὶ ἔγω μόνον ἐπρόσχευ. ἵνα μὴ τοὺς κἀνῃ τὸ ἐξωστεικούς, ἀλλὰ περισσότερον ἔπει κείνους καὶ ἔτσι νὰ τοὺς καταστήσῃ καταληληστέρους διὰ μετάνοιαν καὶ διόρθωσιν.

Γ' Πῶς ἀπὸλογεῖται, λοιπὸν, Δὲν ἐπικαλεῖται καμμίαν μαρτυρίαν ἀπὸ τῆς Ἁγίας Γραφῆς (διότι δὲν ἔδιδαν προσοχήν εἰς αὐτὰ καὶ ἐπρόκειτο νὰ κάνουν παρερμηνεῖαν), ἀλλὰ τοὺς ἀπαντᾷ μὲ θέσιν τὰ συμβαίνοντα εἰς τὴν καθημερινὴν ζωὴν. «Διότι καὶ βασιλεῖς τὸ ὅποιον ἐχωρίσθη εἰς κομμάτια ἐχθρικά ὥστε δ' ἐμφυλίου πολέμου νὰ στραφῇ κατὰ τοῦ ἑαυτοῦ τοῦ, καταλήγει εἰς τέλος ἐν ἐρήμωσιν. Καὶ κάθε πόλις ποὺ διηρέθη κατὰ τοῦ ἑαυτοῦ τοῦ, βεῖ θά υπαθῇ». Πραγματικὰ δὲν προκαλοῦν τὴν καταστροφὴν οἱ πόλεμοι ποὺ προέρχονται ἀπὸ ἐξωτερικούς ἐχθρούς, ὅσοι φθορὰν προκαλοῦν οἱ ἐμφυλίοι πολέμοι. Τὸ ἴδιον θέσθαι συμβαίνει καὶ εἰς τὰ σώματα. Τὸ ἴδιον, καὶ εἰς ὅλα τὰ πρᾶγματα. Ἀλλὰ ἐπὶ τοῦ παρόντος φέρει παραθεγμάτια ἀπὸ πᾶσι γνωστὰ θέματα. Καὶ ὅμως τοῖσι πρᾶγμα εἶναι ἰσχυρότερον εἰς τὴν γῆν ἀπὸ ἕνα θαύματα. Τίποτε ἄλλα παρὰ ταῦτα εἶναι σημεῖα ὡθὲν ἐμφυ-

λὸς πόλεμος μέσα εἰς αὐτό, δ' αὐθιγα καὶ κατατρεφεται. Ἐάν ὅμως εἰς τὴν περὶπτώσει τοῦ βασιλείου ῥίπτῃ το φόβος εἰς τὸ μέγεθος τῆς δυναμείας, ἢ ἡ ὁποία στασιάζει κατὰ τοῦ ἑαυτοῦ τοῦ, τι θὰ ἡμπορούσας νὰ εἴπῃς δ' αὐτοὺς πόλιν, ἢ τ.δ. ἢ εἶναι σπῆτι. Πραγματικὰ, εἴτε με γαλὴ εἴτε με κρὰ εἶναι μία δύναμις, εἴταν στασιάζῃ πρὸς τὸν ἑαυτοῦ τοῦ, κατατρεφεται.

Κατὰ συνέπειαν, ἔάν ἐγὼ ἐχω δαμονίον μέσα μου καὶ μὲ τὴν βοήθειαν αὐτοῦ ἐκδιώκω τοὺς δαμονίους ἀπὸ τοὺς δαμονιζομένους τότε ἔχει φέρῃ σὲ μάχη καὶ ἐμφυλίου πολέμου μετὰ τῶν δαμονίων καὶ ἀγωνίζονται ἐναντίον ἀλλήλων. Ἐάν ὅμως, πολέμου μετὰ τῶν, ἔχει πλέον καταστροφή καὶ διαλυθῇ ἡ δύναμις τῶν «καὶ ἔάν ὁ σατανας θγάξῃ διὰ τῆς θύρας τοῦ σατανᾶ», (καὶ δὲν εἴπε τοὺς δαμονίους διὰ νὰ δεῖξῃ ὅτι ὑπάρχει μεγάλη ἐπίσης καὶ σὺ φωνῶν μετὰ τῶν δαμονίων) διηρέθη τότε» λέγει. «κατὰ τοῦ ἑαυτοῦ τοῦ». Ἐάν, ὅμως, διηρέθη ἔγινε πλέον ἀσθενέστερος καὶ καταστράφη. Ἐάν καταστράφη πῶς ἡμπορεῖ νὰ ἐκδιώκῃ τὸν ἄλλον σατανᾶ. Εἴδες πόσον γελοῖα εἶναι ἡ κατηγορία αὐτὴ κατὰ τοῦ Ἰησοῦ, πόσον ἀνόητος. Πόσον ἀντοφατική, Δὲν εἶναι νοητὸν νὰ ὁποστηρίξῃ τὰ ἴδια πρόσωπα ὅτι διατηρεῖ τὴν δύναμιν τοῦ σατανᾶ καὶ βεῖ παράλληλα ἐκδ' αὐτοὺς τοὺς ἄλλους δαμονίους. Ἀκόμῃ νὰ ἰσχυρίζονται ὅτι δι' αὐτοὺς ἀκρῶς τοὶ λόγοι ὑπάρχει. Ἐνεκα τοῦ ὁποίου ἡτο φυσικὸν ἐπακόλουθον νὰ ἔχῃ καταστροφή.

Καὶ αὐτὴ εἶναι ἡ πρώτη ἀπάντησις τοῦ Ἰησοῦ εἰς τὴν κατηγορίαν τῶν Φαρισαίων ὅτι θγάξῃ τὰ δαμονία μὲ τὴν βοήθειαν τοῦ Βεελζεβούλ.

Δευτέρα ἀπάντησις, μετὰ τὴν πρώτην εἶναι τὰ ὅσα λέγει διὰ τοὺς μαθητάς Δὲν τὰς ἐνιστῶν τοὺς σκεφαίους αὐτῶν δὲν τὰς ἀνατρεπε μὲ ἕνα μόνον τρόπον. **440** ἀλλὰ με δύο καὶ τρεῖς, ἐπειδὴ θέλει βλοκκληρωτικὰ νὰ ἀφανίσῃ τὴν διασχυρίσιν τοὺς. Τὸ ἴδιον ἔλλοιπτε ἔκανε καὶ εἰς τὸ ζήτημα τῆς τηρήσεως τῆς ἀργίας τοῦ Σαββάτου. ὅπου ἀνέφερε τὴν περίπτωσιν τοῦ Δαυὶδ, τοὺς ἱερεῖς, τὴν προφητὴν μαρτυρίαν ποὺ λέγει, «θέλω ἔλεος καὶ ὄχι θυσίας» καὶ τὸν λόγον διὰ τὸν ὁποῖον καθιεραθὲν τὸ Σαββάτον «Διότι τὸ Σαββάτον» λέγει «ἔγινε

3 Πρὸς Ματθ 13 34

4 Πρὸς Ματθ 13 5

5 2ο 6 6 Ματθ 12 7

διὰ τὸν ἄνθρωπον»⁶· Τὸ ἴδιον λοιπὸν κάνει· καὶ ἐδῶ Πραγματικῶς μετὰ τὸ πρῶτον ἐπεχείρημα ἔρχεται εἰς τὸ δεῦτερον που εἶναι πῶς σαφές ἀπὸ τοῦ πρῶτου «Καὶ ἐὰν ἐγὼ», λέγει· «θγάξω τὰ δαίμονια μετὰ τῆς θοήθειας τοῦ Βεελζεβοῦλ, τὰ τέκνα σας μετὰ τῆς δυνάμει ποῖα τὰ θγάξουν»· Κυττάτε καὶ εἰς τὸ σημεῖον αὐτὸ τὴν ἐπέκεινται τοῦ Κυρίου· Ὁ Δαὶμόνις δὲν εἶπεν, οἱ μᾶθητά μου, οὔτε, οἱ ἀποστόλοι, ἀλλὰ «τὰ τέκνα σας», ὥστε καὶ τοὺς δώση μεγάλην εὐκαρίαν, ἐὰν θελήσουν νὰ ἐποπτεύουν εἰς τὴν ἀρχὴν τῶν εὐνέμεσιν· Ἐάν, ὅμως, φέρονται μετὰ ἀχαριστίαν καὶ ἐπιμένουν εἰς τὰς ἀποφάσεις τῶν, καὶ τοὺς ἀφαιρέσει πλεονεκτήματα ἐπὶ τοῖς προσφάτοις· Ὅτι λέγει· ἔχει τὴν ἀκόλουθον σημασίαν· Οἱ ἀπόστολοι μετὰ τὴν θοήθειαν ποιοῦν ἐκβάλλουν τὰ δαίμονια, διότι καὶ αὐτοὶ, ἐξεδ' ὠκαν τοὺς δαίμονας μετὰ τὴν δύναμιν ποῖα ἔλαβον ἀπὸ τοῦ Ἰησοῦ· χωρὶς ὅμως, νὰ τοὺς κατηγοροῦν δι' αὐτὸ οἱ Φαρισαῖοι· Ἐπειδὴ δὲν ἐμῶντο τὰ γεγονότα καὶ τὰς πράξεις, ἀλλὰ τὸ πρόσωπον τοῦ Κυρίου.

Θέλων, λοιπὸν ὁ Ἰησοῦς νὰ τοὺς ἀποδείξῃ ὅτι τὰ λεγόμενά τοὺς προήρχοντο μόνον ἀπὸ φθόνου φέρει τοὺς ἀποστόλους εἰς τὸ μέσον· Διότι ἐὰν ἐγὼ ἐκδιώκω τὰ δαίμονια μετὰ τὴν συνεργασίαν τοῦ Βεελζεβοῦλ, πολλὸ περισσότερο θὰ τὸ κάνουν ἐκεῖνοι, οἱ ὅποιοι ἔλαβον τὴν ἐξουσίαν αὐτὴν ἀπὸ ἐμὲ· Ἀλλὰ δὲν εἶπατε τιποτέ παρόμοιον εἰς αὐτοὺς· Κατὰ ποῖον λογικὴν λογίαν κατηγορεῖτε ἐμὲ πού εἰμαι ὁ αἴτιος τῶν πράξεων ποῖα ἐνεργεῖ ἐκεῖνοι, καὶ αὐτοὺς τοὺς ἀπαλλάσσετε ἀπὸ κάθε κατηγορίας· Αὐτὴ ἡ συμπεριφορὰ σας δὲν θὰ σᾶς ἀταλάξῃ ἀπὸ τῆς κατηγορίας, ἀλλὰ θὰ γίνῃ ἀφορμὴ μεγαλύτερας τιμωρίας σας· Διὰ τὸν λόγον αὐτὸν καὶ προσέθεσεν· «Δι' αὐτὸ αὐτοὶ θὰ σᾶς καταδικάσουν»⁷· Διότι ἀποφύγετε μου προσέρχοντα, ἀπὸ σᾶς καὶ ἐμελέτησαν τὰ ζητήματα αὐτὰ καὶ πείθοντα καὶ ὑπακούουσιν εἰς ἐμὲ εἶναι φανερόν· ὅτι θὰ καταδικάσουν ἐκεῖνους ποῖα ἐνεργεῖ καὶ λέγουσιν τὰ ἀντίθετα.

«Ἐάν, ὅμως, ἐγὼ μετὰ τὴν δύναμιν τοῦ Πνεύματος τοῦ Θεοῦ θγάξω τὰ δαίμονια· Πᾶσι ἀποδεικνύεται ὅτι ἐ

⁶ Μάρκ. 9, 29.

⁷ Ματθ. 12, 21.

⁸ Τὰ ἀρχαῖα θηλοῦν· ὁ ὑποκρινόμενος καὶ ὁ, σὺν τῇ αἰσθητικῇ ἐκείνῃ, εἰς τὴν ἐκκλησίαν ὁμοῦς αὐτῶν.

⁹ Ματθ. 12, 21.

φθάσει εἰς σᾶς ἡ βασιλεία τοῦ Θεοῦ»¹⁰· Τί εἶναι· «ἡ βασιλεία», ἡ ἰδική μου παρουσία· Κυττάτε με ποῖον τρόπον τοὺς προσκαλεῖ πάλιν κοντὰ τοῦ καὶ τοὺς θεραπεύει καὶ τοὺς προσελκύει νὰ τὸν γνωρίσουν καὶ, παρόλληλα τοὺς ἀποδείκνυσι ὅτι καταπολεμοῦν τὰ ἰδικὰ τοὺς ἀγαθὰ καὶ ἀντιστρατεύονται τὴν ἰδικὴν τοὺς σκηνήν· Δι' ὅτι ἔπρεπεν, λέγει, νὰ χαίρεσθε καὶ νὰ σκρῖττε ἀπὸ ἀγαλλίαςιν· ἐπειδὴ ἦλθα κοντὰ σας διὰ νὰ σᾶς δωρίσω τὰ μεγάλα καὶ ἀπόρητα ἐκείνα ἀγαθὰ, τὰ ὅποια ἀπὸ παλαιὰ τὰ ὕμνησαν οἱ προφῆται, καὶ ἐπειδὴ ἐφθάσεν ὁ καιρὸς τῆς εὐτυχίας σας· Στεῖ, ὅμως, κάνετε τὸ ἀντίθετον καὶ ὅχι· μόνον δὲν δεχέσθε τὰ ἀγαθὰ, ἀλλὰ μεσὶ κοφοντεῖτε καὶ σκηνοθετεῖτε κατηγορίας ἐναντίον μου χωρὶς νὰ ὑπάρχουν.

Ἐ' Ὁ εὐαγγελιστὴς Ματθαῖος λέγει, «Ἐάν, ὅμως, ἐγὼ μετὰ τὴν δύναμιν τοῦ Πνεύματος τοῦ Θεοῦ»· ἐνῶ ὁ Λουκᾶς λέγει, «Ἐάν, δὲ ἐγὼ μετὰ τὸν δακτύλον τοῦ Θεοῦ θγάξω τὰ δαίμονια»· διὰ νὰ δείξῃ ὅτι ἡ ἐκδιώξις τῶν δαίμονων ἦτο ἔργον, ποῖα ἐχρειάζετο μεγάλην δύναμιν καὶ ὅχι ἕνα ἀπλό χάρισμα· καὶ μετὰ αὐτὰ ἐπιθυμεῖ ὁ Κυριὸς μετὰ συλλογισμὸν νὰ ἀποδείξῃ καὶ νὰ τοὺς τόνισῃ ὅτι, ἐάν, τώρα συμβῇ αὐτὸ, ἔχει ἔλαβεν πλεονεκτήματα τοῦ Θεοῦ· Ἀλλὰ δὲν τὸ λέγει αὐτὸ κατ' εὐθείαν, ἀλλὰ ποῖα νύσσεται συνεκκεκασμένως καὶ μετὰ τρόπον ποῖα νὰ μὴ τοὺς φανῇ θαρρὺ ὅτι ἐγὼ λέγω· «Ἄρα ἀποδεικνύεται ὅτι ἐφθάσεν εἰς σᾶς ἡ βασιλεία τοῦ Θεοῦ».

13· Εἶδες πλοῦτον σοφίας, Μετὰ τὸν κατηγοροῦν, μετὰ αὐτὰ ἀπέδειξε τὴν ἀκτὴν νοητικῆς της παρουσίας τοῦ.

Εἰς τὴν συνέχειαν δὲ νὰ τοὺς προσελκύσῃ, δὲν εἶπε ἀπλῶς· ἐφθάσεν ἡ βασιλεία, ἀλλὰ «εἰς σᾶς»· ἐφθάσεν ἡ βασιλεία τοῦ Θεοῦ· σὺν νὰ ἔλθῃ, δηλαδὴ· Διὰ σᾶς ἔχουν ἔλθει τὰ ἀγαθὰ· Διὰ τοῖς, λοιπὸν, ὁ ἐκεῖνος ἐχθρικῶς πρὸς τὰ ἰδικὰ σας καὶ αὐτὰ καταπολεμεῖτε τὴν σκηνήν σας, Αὐτὴ εἶναι ἡ ἐποχὴ τῆς ὅπου ἀν' ἐπὶ τὸν ὅσον οἱ προφῆται, Αὐτὴ εἶναι ἡ ἀποδείξις τῆς παρουσίας τοῦ Θεοῦ εἰς τὸν κόσμον· τὴν ὅπου ἐπὶ τὴν ὅπου οἱ προφῆται, τὸ ὅτι, δηλαδὴ· ὅλα αὐτὰ γίνονται μετὰ τὴν δύναμιν τοῦ Θεοῦ· Διότι τὸ ὅτι συμβαίνει θαυμαστά γεγονότα τοῦ γνωρίζετε καλὰ αἰετῶς· Τὸ ὅτι δὲ αὐτὰ πρὸς

γματοποιούνται με την δύναμιν τοῦ Θεοῦ τὸ φωνάζειν τὰ ἴδια τὰ γεγονότα. Δὲν εἶναι δυνατόν νὰ εἶναι τώρα ἰσχυρότερος ὁ σατανᾶς, ἀλλὰ ἀποκαθήμενος εἶναι ἀσθενέστερος. Β' Ὁ ἀδύνατος βίως δὲν ἔχει τὴν δύναμιν νὰ θγάξῃ τὸν ἰσχυρόν δαίμονα με τὴν ἰδέαν, δι. εἶναι ἰσχυρός. Τὰ ἔλεγε δὲ αὐτὰ διὰ νὰ δείξῃ τὴν δύναμιν τῆς ἀγάπης καὶ τὴν ἀδυναμίαν τῆς διαρκείας καὶ τῆς φλονεϊας. Δι. αὐτὸ καὶ ὁ Ἰησοῦς συνεχῶς συνεβούλευε τοὺς μαθητάς εἰς κάθε περίπτωσιν περὶ τῆς ἀγάπης καὶ δι. διὰβολὸς κάνει τὸ πᾶν διὰ νὰ τὴν ἀφανίσῃ.

Ἀφοῦ ἐτελείωσεν, λοιπόν, καὶ τὸ δεύτερον ἐπῆγε, ῥημα ἔρχεται εἰς τὸ πρῶτον καὶ λέγει· τὰ ἀκολουθεῖ. «Πῶς ἤμπορε»· κανεὶς νὰ ἐσελθῇ εἰς τὸ σπῆν τοῦ δυνατοῦ καὶ νὰ ἀρπάσῃ τὰ πράγματα τοῦ θεοῦ δὲν κατακτενῇ καὶ δὲν βεσθῇ πρῶτα τὸν ἰσχυρόν καὶ τότε θὰ ἀρπάσῃ τὸ σπῆν του. «Ὅτι θέθασα, δὲν εἶναι νοητὸν ἀφ' ὅλης ὁ σατανᾶς τοῖς σατανᾶς εἶναι φανερόν ἀπὸ τοῦ ἐλεγχθῆσαν παραπάνω. Τὸ δι. δε δεῖ ἥτο δυνατόν κατ' ἄλλον τρόπον νὰ ἐκβιβάσῃ ὁ σατανᾶς, εἴαν προηγουμένως δὲν τὸν ἐν καὶ ὁ Κύριος, C καὶ αὐτὸς μετὰ παραδεκτοῦ ἀπὸ βίαιας Πίαια ἀλήθειας προκλύπτει, λοιπὸν ἀπὸ αὐτά, ὅτι ἐλεγχθῇ παραπάνω ἀλλὰ με μεγαλύτεραν πεστικότητα. Δὲν τῶσιν πολὺ, λέγει, ἀπέχω ἀπὸ τοῦ νὰ χρησιμοποιῶ τὸν διάβολον ὡς σύμμαχον, ὥστε καὶ τὸν καταπολεμῶ καὶ τὸν διακρίνω. Καὶ ἀπὸδεξις αὐτοῦ εἶναι τὸ γεγονός δι. ἀρπάξω τὰ υπάρχοντα αὐτοῦ. Κωτὰς πῶς ἀποδεκνεται τὸ ἀνθετοῦ ἀπὸ ἐκεῖνο που ἤθελαν νὰ δημιουργήσῃ οἱ Φαρισαῖοι μετὰ τὴν κατηγορίαν ταύς. Δὲν ἐκεῖνοι ἐπεβόλουν νὰ ἀποδεικνύουν δι. δὲν ἐκδίδωκε μετὰ τὴν δικήν του δύναμιν τοὺς δαίμονας, ἐνῷ ὁ Κύριος ἀποδεκνεται δι. ὅχι μοῖαν τοὺς δαίμονας ἀλλὰ καὶ τὸν ἀρχηγόν αὐτῶν μετὰ τὴν ἐξουσίαν τὸν ἔχει. Δέσε D καὶ αὐτὸν περὶ ἀπὸ τοὺς ἄλλους κατεν κησε μετὰ τὴν ἰδὴν τὴν δύναμιν. Καὶ αὐτὸ γινέται φανερόν ἀπὸ τὰ γεγονότα. Εἴαν λοιπὸν ὁ σατανᾶς ἐξακολουθεῖ νὰ εἶναι ἀρχὸν καὶ οἱ ἄλλοι ἐποτάσσονται εἰς αὐτόν, πῶς, χωρὶς νὰ κηθῇ καὶ νὰ ὑποκυφῇ σ' αὐτὸς δ' ἡσυχάζει αὐτόν.

Ἐδῶ νομίζω δι. τὰ λεγόμενα σποτάσονται πρὸς τὴν αἰ. Δὲν εἶναι ὡς οἱ δαίμονες σκευὴ τοῦ διαβό-

λου, ἀλλὰ καὶ οἱ ἄνθρωποι ποὺ πράττουν τὰ ἔργα τοῦ διαβόλου. Τα εἶπεν, λοιπόν, αὐτὰ διὰ νὰ δηλώσῃ δι. καὶ τοὺς δαίμονας ἐκβάλλει. Ἄλλος καὶ τὴν αἰκουμένην ὅλοκληρον θὰ ἀπαλλάξῃ ἀπὸ τῆς πλάνης, E καὶ τὰς μαγίας αὐτοῦ θὰ καταλύσῃ καὶ θὰ ἀχρηστεύσῃ διὰ τὰ τεχνάσματα αὐτοῦ. Καὶ δὲν εἶπεν δι. θὰ ἀρπάσῃ τὰ πράγματα τοῦ διαβόλου, ἀλλὰ «θὰ τὰ διαρπάσῃ», δι. νὰ δείξῃ δι. αὐτὸ θὰ ἐν νετὸ μετὰ τὴν ἐξουσίαν. Ἐπ' αὐτοῦ, ὀνομάζει. Ἰσχυρὸν τὸν διάβολον δι. ἐπεὶ δι. ἐκ φύσεως εἶναι ἰσχυρός, μὴ γένετο, ἀλλὰ διὰ νὰ δείξῃ τὴν δύναμιν που ἔχει προηγουμένως, ἥ ὅποια ἐδημιουργήθη ἀπὸ τὴν ἰδικήν μας ἀσφορίαν καὶ ραθυμίαν.

Ἐκεῖνος ποὺ δὲν εἶναι μαζί μου, εἶναι ἐναντίον μου καὶ ἐκεῖνος ποὺ δὲν μαζεύει μαζί με ἐμέ, αὐτὸς σκορπίζει. «44» Na καὶ τὸ τέταρτον ἐπιγε. Ἐπει. Δι. δι. ἐπ' αὐτῶν ἐνῷ λέγει. Na σὰς ὁδηγήσω κοντὰ εἰς τὸν Θεόν, νὰ σὰς διδάξω τὴν ἀρετὴν, νὰ σὰς καταστήσω γνωστὴν τὴν βασιλείαν τῶν οὐρανῶν. Τι θέλεις δι. ὁ διάβολος καὶ οἱ δαίμονες. Ἰὰ ἀνθετο ἀπὸ αὐτά. Κωτὰ πο. σὺ λογικὴ. λοιπόν, ἐκεῖνος ποὺ δὲν μαζεύει μαζί μου, ὅτε εἶναι μετὰ τὸ μέρος μου, ἐπρόκειτο νὰ συμπράξῃ με ἐμέ, καὶ δι. λέγω νὰ συμπράξῃ. Ἀνθετο θὰ εἶχε τὴν ἐπιθυμίαν νὰ διασκορπισθῇ διὰ τὰ ἰδὴ καὶ μου. Αὐτὸς λοιπόν, ποὺ ὅχι μόνον δὲν συμπράττει μαζί μου, ἀλλὰ καὶ διασκορπίζει, πῶς ἥτο δυνατόν νὰ δείξῃ τὴν δύναμιν πρὸς ἐμέ, ὥστε μαζί μου, νὰ ἐκβιβάσῃ τοὺς δαίμονας, Αὐτὸ δὲ εἶναι, φυσικόν νὰ ὁποτετεύωμεν δι. δὲν ἐλέγχθῃ μόνον διὰ τὸν διάβολον ἀλλὰ καὶ διὰ τὸν ἐαυτὸν τόν. B δι. καταπολεμῶ τὸν διάβολον καὶ διασκορπίζει τὰ υπάρχοντα αὐτοῦ.

Καὶ πῶς ἐρωτᾷ κάποιος, εἶναι ἐναντίον μου, ποῖος δὲν εἶναι μετὰ τὸ μέρος μου. Ἀκριβῶς μετὰ τὸ δι. δε. μαζεύει μαζί μου. Ἐάν δὲ αὐτὸ εἶναι ἀληθινόν, πάλιν πρ. σσοτερον θὰ εἶναι ἐχθρὸς ἐκεῖνος ποὺ εἶναι ἐναντίον μου. Δὲν, εἴαν ὁποῖος δὲν συμπράττει εἶναι ἐχθρὸς, οἱ λυ. περισσότερον θὰ εἶναι ὁποῖος τὸν καταπολεμῇ. Ὅλ' αὐτὰ τὰ λέγει διὰ νὰ δείξῃ δι. μεγάλη καὶ ἀνεκφράστος εἶναι ἡ ἐχθρὰ αὐτοῦ πρὸς τὸν διάβολον. Δὲν περ. μου, σὲ παρακαλῶ, εἴαν ὑπάρχῃ ἀνάγκη νὰ πολεμήσῃς ἐναντὶν κάποιου, ἐκεῖνος ποὺ δὲν θέλει νὰ συμπράξῃ

μας, σου δὲν εἶναι ἐχθρός σου δι' αὐτοὺς ἀκριβῶς τὸν λόγον. Ἐάν δὲ εἰς ἄλλα σημείον λέγε, «ὅπως δὲν εἶναι ἐναντὶν σου εἶναι μὲ τὸ μέρος σου»¹² αὐτὸ δὲν ἀντιφάσκει πρὸς δι. λέγεται. ἔδω δι. εἰς τὴν προκειμένην περιπτώσιν ἀπέθεξεν ὅτι εἶναι ἐναντὶν αὐτῶν. Ὁ ἐνὶ ἐκείᾳ ἀποδεκνύει δι. μερικῶς εἶναι μαζί των. Διότι δι. τῆς πίστεως εἰς αὐτὸν λέγει. ἐκδιώκουν τοὺς διαιμονίας.¹³ Ἐγὼ νομίζω δι. ἔδω ἀναφέρεται καὶ εἰς τοὺς Ἰουδαίους τοὺς ὁποίους ἐποθετήσε μὲ τὸ μέρος τοῦ διαβολοῦ. Διότι καὶ αὐτοὶ ἦσαν ἐναντὶν τοῦ καὶ ἐσκόρπιζαν ὅσα συνεκέντρωνεν. Τὸ δὲ ἐπαίνισσεται καὶ τοὺς Ἰουδαίους τὸ ἐδήλωσε, ὅταν εἶπεν. «Δι' αὐτὸ σὺς λέγεις δι. πᾶσα ἁμαρτία καὶ θεολογία θὰ συγχωρηθῇ εἰς τοὺς ἀνθρώπους».¹⁴

Ἀφοῦ ἀπελογήθη καὶ κατέρριψε τὰς ἀντιρρήσεις τοὺς καὶ τοὺς ἀπέθεξεν δι. μάταια ἀνασχυντοῦν τῶρα λοιπὸν τοὺς ἐκφοβῆ. Διότι καὶ αὐτὸς ὁ τρόπος δὲν εἶναι μὲ κρὸν μέσον συμβουλῆς καὶ διορθώσεως, τὸ νὰ μὴ ἀπολογηται καὶ νὰ μὴ προσπαθῇ νὰ τοὺς πείσῃ μόνον ἀλλὰ καὶ νὰ τοὺς ἀπειλή. Δι. πρῶτον πού τὸ κάνει πολλὰς φορές, ὅταν νομοθετῇ καὶ τοὺς συμβουλεύει. Καὶ ἐκ πρώτης ὁφείτως τὰ λεχθέντα διδοῖν τὴν ἐντύπωσιν, ὅτι εἶναι πολὺ ἀσφαλὴ. Ἐάν, ὅμως, προσεχῶμεν θὰ τὰ ἐννοήσωμεν εὐκόλως.

Καὶ κατὰ πρῶτον εἶναι καλὸν νὰ ἀκουσῶμεν τὰ ῥα τὰ λόγια. «Πᾶσα ἁμαρτία», λέγει. «καὶ θεολογία θὰ συγχωρηθῇ εἰς τοὺς ἀνθρώπους. Ἡ θεολογία ὅμως κατὰ τοῦ Ἁγίου Πνεύματος δὲν θὰ συγχωρηθῇ εἰς τοὺς ἀνθρώπους. Καὶ ἐκεῖνος πού θὰ εἴπῃ λόγον ἐναντίον τοῦ Ν. οὗ τοῦ ἀνθρώπου, θὰ συγχωρηθῇ. Ἐκεῖνος, ὅμως, πού θὰ εἴπῃ θεολογίαν λόγον κατὰ τοῦ Ἁγίου Πνεύματος, δὲν θὰ συγχωρηθῇ οὔτε εἰς τὴν παροῦσαν οὔτε εἰς τὴν μέλλουσαν ζωὴν».¹⁵ Ἡ Π. σημαίνει λοιπὸν τὰ ῥα λέγει. ἔδω, Πολλὰς κατηγορίας εἶπατε ἐναντίον μου, δι. εἴμαι πλάνος, δι. εἴμαι ἀντιθετός. Ὅλα αὐτὰ σὺς τὰ συγχωρῶ εἰάν μετανοήσετε καὶ δὲν ζῆτῃ τὴν τιμωρίαν σου, ἐνῶ ἡ θεολογία κατὰ τοῦ Ἁγίου Πνεύματος δὲν θὰ συγχωρηθῇ. ἔστω καὶ ἂν μετανοήσετε. Καὶ πῶς δὲ καὶ οὐλοῦνται.

¹² Λευκ. 9, 50
¹³ Πρὸς Κορ. 7, 22
¹⁴ Ματθ. 12, 31
¹⁵ Ματθ. 12, 31-32

αὐτό, διότι καὶ αὐτὴ ἡ θεολογία συγχωρηθῇ εἰς ἐκεῖνους πού μετενόησαν. Πραγματικῶς, πολλοὶ ἀπὸ ἐκείνους πού εἶπαν τὰς κατηγορίας αὐτάς ἐπιστευσαν ἀργότερον καὶ τοὺς συγχωρήθησαν διὰ τὰς ἁμαρτίας. τῶν.

Τι σημαίνουν, λοιπὸν, τὰ ῥα λέγει. «Ὅτι ἀπὸ ὅσας τὰς ἄλλας ἁμαρτίας αὐτὴ εἶναι ἀσυγχώρητος. Δι. αὐτοῖς λόγον, διότι δὲν ἐγνώριζαν ἀκριβῶς ποῖος εἶναι ὁ Κύριος εἰς τὴν πραγματικότητά. ἐνῶ εἶχαν γνωρίσει, εἰς ἱκανοποιητικὸν βαθμὸν τὸ ἅγιον Πνεῦμα. Διότι πραγματικῶς οἱ προφήται δι. εἶπαν, τὸ εἶπαν δ' αὖτὴς ἐμπνεύσεως τοῦ ἁγίου Πνεύματος καὶ ὅλοι οἱ ἄνθρωποι τῆς Παλαιᾶς Διαθήκης εἶχαν ὑψηλὴν ἰδέαν καὶ γνώσιν δι' αὐτό. Ὅτι λέγει. ἔχε, τὴν ἀκόλουθον σημασίαν. ἔστω δι. δὲν ἡμπορεῖτε νὰ σχηματίσετε σαφὴ γνώμην δι. ἐμέ, ἐπεὶ δὲ φέρω ἀνθρώπινον σῶμα, μήπως, ὅμως, ἡμπορεῖτε νὰ εἰπῇτε καὶ διὰ τὸ ἅγιον Πνεῦμα, δὲν τὸ γνωρίζομεν, Δ' αὐτὸ λοιπὸν, θὰ εἶναι ἀσυγχώρητος ἡ θεολογία σου καὶ θὰ τιμωρηθῇτε καὶ ἔδω εἰς τὴν γῆ. καὶ ἐκεῖ εἰς τὸν οὐρανόν. Διότι πολλοὶ ἐτιμωρήθησαν ἔδω μόνον, ὅπως εἶναι ὁ ἄνθρωπος πού ἐπέσεν εἰς τὴν πορνείαν» καὶ ἐκεῖνοι πού ἀναξίως μετεχοῦν εἰς τὰ μυστήρια ἀπὸ τοὺς χριστιανούς τῆς Καρίνθου. Σεις, ὅμως, θὰ τιμωρηθῇτε καὶ ἔδω καὶ ἐκεῖ.

Ὅσας θεοὺς θεολογίας εἶπατε ἐναντίον μου προτοῦ νὰ σταυρωθῶ, σὺς τὰς συγχωρῶ. Καὶ αὐτὸ ἀκόμη τὸ τόλμημα τοῦ σταυροῦ σὺς τὸ συγχωρῶ. Καὶ οὔτε θὰ κατακριθῇτε διὰ τὴν ἀπιστίαν σου μόνον. (Διότι καὶ ἐκεῖνο πού ἐπιστευσαν πρὸ τοῦ σταυροῦ δὲν εἶχαν τε λείαν πίστιν. Εἰ ἄλλοι, εἰς πολλὰς περιπτώσεις παραγγέλλει, εἰς τοὺς ἀνθρώπους νὰ μὴ ἀνακοινώσιν τὴν πίστιν τῶν εἰς τὴν θεότητά του πρὸ τοῦ πάθους. Καὶ ὅταν εὐρσκετο εἰς τὸν σταυρόν εἶπεν εἰς τοὺς Πατέρας σου καὶ τοὺς συγχωρήσῃ τὴν ἁμαρτίαν αὐτῆς). Ὅσα, ὅμως, εἶπατε κατὰ τοῦ ἁγίου Πνεύματος αὐτὰ δὲν συγχωροῦνται.

Τὸ δὲ λοιπὸν τὰ ῥα λέγει δ' αὖτὸν ἑαυτοῦ τοῦ ἀναφέρει πρὸ τῆς σταυρώσεως τὸ ἀποδεικνύει μὲ ῥα λέγει. «Καὶ ἐκεῖνος πού θὰ εἴπῃ λόγον ἐναντίον τοῦ Υἱοῦ τοῦ ἀνθρώπου, θὰ συγχωρηθῇ. Ἐκεῖνος, ὅμως, πού θὰ εἴπῃ θεολογίαν λόγον κατὰ τοῦ ἁγίου Πνεύματος».

δεν θα συγκλησθῇ Διὰ τὸ ἄγιον Πνεῦμα οὐκ εἶναι γνωστὸν καὶ φέρεσθε μὲ ἀναισχυρίαν πρὸς τὸ εἶναι φανερόν. Διότι καὶ ἂν λέγετε ὅτι ἐμὲ δὲν με γνωρίζετε, δὲν ἀγνοεῖτε θεόθεν καὶ ἐκείνο διότι ἡ ἐκδοσις τῶν δαμνόνων καὶ ἡ θεραπεία τῶν ἀσθενῶν εἶναι ἔργον τοῦ ἁγίου Πνεύματος Συνεπιῶς, δὲν ὑβρίζετε ἐμὲ μόνον, ἀλλὰ καὶ τὸ ἄγιον Πνεῦμα Δι' αὐτὸν τοῦ λόγου ἡ τιμωρία σας εἶναι ἀναπόφευκτος καὶ ἐδῶ καὶ ἐκεῖ.

Διότι, πραγματικὰ ἀπὸ τοὺς ἀνθρώπους, ἄλλο μὲν τιμωροῦνται καὶ ἐδῶ καὶ ἐκεῖ **Δ** "Ἄλλοι πάλιν μόνον ἐδῶ, ἐνῶ ἄλλο μόνον ἐκεῖ. Τέλος, ἄλλοι οὔτε ἐδῶ, οὔτε ἐκεῖ. Ἐδῶ μὲν καὶ ἐκεῖ, ὅπως συνέβη μὲ αὐτοὺς τοὺς Ἰ. δούς. Διότι καὶ ἐδῶ ἐτιμωρήθησαν ὅταν ὑπέστησαν τὰ φοβερά ἐκεῖνα θάνατον κατὰ τὴν ἄλυσιν τῆς πόλεως τους" καὶ ἐκεῖ θὰ ὀπισθοῦν τὴν πλέον φοβεράν τιμωρίαν. Ἐπίσης ὅπως ἐτιμωρήθησαν οἱ Σοδομίται καὶ πολλοὶ ἄλλοι. Ἐκεῖ δὲ μόνον ὅπως ὁ πλοῦσιος πού ἐκαυέτο καὶ δὲν εἶχεν οὔτε μίαν σταγόνα νεροῦ. Ἐδῶ δὲ ὅπως ὁ χρυσταῖος εἰς τὴν Κύρηνθον πού ἔπεσεν εἰς τὴν πορνείαν. Οὔτε ἐδῶ, οὔτε ἐκεῖ. Ὅπως οἱ ἀπόστολοι, οἱ προφῆται, καὶ ὁ μακάριος Ἰωβ Διότι τὰ ὅσα ὑπέστησαν δὲν ἦσαν τιμωρία. Ἐ ἀλλὰ ἀγῶνες καὶ παλαιώματα.

Ἀς φροντισώμεν λοιπόν, νὰ ἀνῆκωμεν εἰς τὴν μερίδα αὐτῶν. Καὶ ἐάν δὲν ἐπιτύχωμεν αὐτὸ ὅς συμπεριληφθώμεν ἔστω εἰς ἐκείνους πού ἐδῶ εἰς τὴν γῆν καθαρίζονται ἀπὸ τὰς ἀμαρτίας των Διότι τὸ δικαιοσύριον ἐκεῖνο εἶναι φοβερόν, καὶ ἡ τιμωρία ἀναπόφευκτος καὶ ἀφόρητος ἡ κόλασις. Ἐάν, ὁμως, βέλῃς νὰ μὴ τιμωρηθῇς οὔτε ἐδῶ, τότε νὰ ὁ κάσῃς τὸν ἑαυτὸν σου, νὰ ζητήσῃς εὐθυνὰς ἀπὸ αὐτοῦ. **450** "Ἀκούσε τοὶ Παῦλον πού λέγει: "Ὅ ὅτι, ἐάν ἀνακρίνωμεν καὶ ἐξετάζωμεν τοὺς ἐαυτούς μας, δὲν θὰ καταδικαζώμεθα" **19** "Ἄν κάνῃς αὐτὸ τὸ πρᾶγμα, θὰ προσδεύῃς σ' αὐτὸ καὶ θὰ φθάσῃς μέχρι τῶν στέφανων.

Καὶ πῶς θὰ ζητήσωμεν τὴν τιμωρίαν τοῦ ἑαυτοῦ μας ἐρωτᾷ κάποιος. Νὰ θρηνησῇ, νὰ στεναλῇς πικρά νὰ ταπεινωσῇς τὸν ἑαυτὸν σου, νὰ τὸν ὑποβάλῃς εἰς ταλαιπωρίας καὶ νὰ ἐνθυμηθῇς ἕνα ἕνα τὰ ἀμαρτήματα

18. Ἀποφραγεῖς εἰς τὴν θύραν σου, Γερουσιαστῆ, ὅπου τὸν Γ. σου τὸ
70. X
19. 1 Κορ. 10. 11. 31

σου. Αὐτὰ δὲ εἶναι μικρὸν θάνατον τῆς ψυχῆς. Καὶ ἐάν κάποιος εὐρίσκειται εἰς πνευματικὴν κατάνυξιν, γνωρίζει καλὰ ὅτι, ἔτσι, πρὸ πάντων, τιμωρεῖται ἡ ψυχὴ. Ἐάν κάποιος ἔχῃ συνεχῶς εἰς τὸ μυστὸν τοῦ τὰς ἀμαρτίας του, γνωρίζε, ἐπίσης καλὰ τὴν δδὸν νὰ νωθεῖ ἀπὸ αὐτῶν. Δι' αὐτὸ καὶ ὁ Θεὸς ὡς θεοφάειν τῆς μετανοίας καὶ τοῦ τοῦ εἶδους ὁρίζε τὴν δ' αἰώσιν. Ἀλέγε συ πρῶτος τὰς ἀμαρτίας σου, διὰ τὰς δ' αἰώσιν. **19** **Β** Δὲν εἶναι πραγματικὰ δὲν εἶναι καθόλου ἀσημαντὸν μέσον διὰ τὴν διόρθωσιν μας τὸ νὰ ἀνακρινώμεθα ὅλας τὰς ἀμαρτίας μας καὶ νὰ τὰς σκεπτιώμεθα καὶ νὰ τὰς συλογισώμεθα συνεχῶς. Διότι, ἐκεῖνος πού κάνει τὴν πράξιν αὐτὴν θὰ φθάσῃ εἰς τὸσον μεγάλην πνευματικὴν κατανύξιν ὥστε θὰ νομίσῃ ὅτι δὲν ἀξίζει, οὔτε νὰ ζῇ. Καὶ ἐκεῖνος πού ἔχει τὴν πίστιν αὐτὴν θὰ γίνῃ πρὸ ἐμπλαστός καὶ ἀπὸ τὸ κηρὶ.

Μὴ μοι ἀναφέρῃς θεόθεν, μόνον τὰς πορνείας οὔτε τὰς μοιχείας, οὔτε ἐκεῖνα τὰ ἀμαρτήματα πού εἶναι φανερά καὶ τὰ γνωρίζουν καὶ τὰ παραδέχονται ὅλοι οἱ ἄνθρωποι. Ἀλλὰ νὰ συμπεριλάβῃς καὶ τὰς ἀποκρύφους κακίας, τὰς συκοφαντίας, τὰς κατηγορίας, τὰς κενδοσυχίας, τὸν φθόνον καὶ ὅλας τὰς παρωκτοῦς ἀμαρτίας. Διότι καὶ αὐτὰ δὲν φέρουν μικρὸν κόλασιν. Διότι καὶ ὁ λοδορός θὰ ραφθῇ εἰς τὴν γεννητὴν καὶ ὁ μεθύσιος δὲν ἔχει καμμίαν σχέσιν μὲ τὴν θουλείαν. **Ε** Ἀλλὰ καὶ ἐκεῖνος πού δὲν ἀγαπᾷ τὸν πλησίον του ἔρχεται εἰς τὴν μεγάλην συγκρούσιν πρὸς τὸν Θεόν, ὥστε οὔτε τὸ μαρτύριον δὲν τοῦ διδε, καμμίαν ὠφέλειαν. Καὶ ἐκεῖνος πού πορνεύει τοὺς ἰδικούς του ἔχει ἀρνηθῇ τὴν πίστιν του. Καὶ ὅποιος περ φρονεῖ τοὺς παγῶς καταδικάζεται εἰς τὸ πῦρ. Κατὰ συνέπειαν μὴ τὰ θεωρῇς ἀσημαντὰ καὶ μικρά αὐτὰ ἀλλὰ νὰ τὰ συγκεινέρωσῃς ὅλα καὶ νὰ τὰ καταγράψῃς σάν εἰς βιβλίον. Διότι, ἂν τὰ γράψῃς σὺ ὁ Θεὸς τὰ στήνῃ. Ὅπως πάλιν ἐάν δὲν τὰ καταγράψῃς ὁ ἴσος, τὰ καταγράψῃ ὁ Θεὸς καὶ ζητῇ τὴν τιμωρίαν σου. Εἶναι λοιπόν, πολὺ καλλίτερον νὰ καταγράψῃς αὐτὰ ἀπὸ ἡμᾶς καὶ νὰ τὰ στήσῃ ὁ Θεός παρά νὰ τὰ λησμονήσωμεν ἡμεῖς καὶ νὰ νῶς τὰ παρουσιασθῇ ὁ Θεός. **Δ** κατὰ τὴν ἡμέραν ἐκείνην τῆς κρίσεως.

Ὅτε διὰ τὰς οὐμῇ αὐτὸ ὅς ἐξετάζωμεν τὰ πυντα μὲ ἀκρῶς ἐάν καὶ θὰ εὐρωμεν ὅτι εἰμεθα ὅπως νομίζομεν διὰ πολλὰς ἀμαρτίας. Πραγματικὰ τὸ εἶναι κα

θαρδὺς ἀπὸ τὴν πλεονεξίαν. Δὲ μὴ μὲν προβάλλῃς ὡς ἐπιχειρήματα τὸ ὅτι εὐρίσκουσι εἰς μίαν μετρίαν κατάστασιν, ἀλλὰ νὰ σκέπτεσαι ὅτι καὶ διὰ τὰ μικρὰ ἁμαρτήματα θὰ τμωρηθῶμεν ὁμοίως καὶ δι' αὐτὰ νὰ μετανοήσῃς. Ποῖος εἶναι ἀπληρογέμενος ἀπὸ τὴν ὕβριν, Αὐτὴ ρίπτει εἰς τὴν γέενναν. Ποῖος δὲν κατηγοροῖτε κρυφὰ τὸν πλησίον τοῦ. Καὶ αὐτὸ τὸ ἁμαρτήμα σοῦ στερεῖ τὴν διασπίαν. Ποῖος δὲ ἐπεσεν εἰς τὴν ὑπερηφάνειαν. Αὐτὸς εἶναι περισσότερο ἀκάθαρτος ἀπὸ τοῦ Ποῖος δὲν ἐκτύπαζέ με ἀκόλαστα μάτια. Ἐ Αὐτὸς εἶναι τέλειος μοι γὰρ. Ποῖος δὲν ὥρῃ σὴν μάτια κατὰ τοὺς ἀδελφοὺς τοῦ. Αὐτὸς εἶναι ἔνοχος ἐνώπιον τοῦ συνδρίου. Ποῖος δὲν ὠκίσθη; Καὶ ὁ ὄρκος προερχεται ἀπὸ τὸν ποιητὴν. Ποῖος δὲν ἐπιόρκησεν. Καὶ ἡ ἐπιόρκια εἶναι πρῶτος ἀμαρτωλὴ περισσότερο ἀπὸ τοῦ ὄρκου τοῦ εἶναι ἐκ τοῦ ποιητοῦ. Ποῖος δὲν ἐδούλευσεν εἰς τὸν μαμωνά. Αὐτὸς ἐξέτεσε ἀπὸ τῆς γῆς αὐτὸν δουλείαν εἰς τὸν Χριστόν. Ἥμε πορῶ καὶ ἄλλαι σπουδαιότερα ἀπὸ αὐτὰ νὰ ἀναφέρω. Ἄλλ' εἶναι ὀρεκτοὶ αὐτὰ **11** καὶ ἵκανά νὰ ὁδηγήσιν εἰς κατανύξιν ἐκεῖνοι τοῦ δὲν εἶναι, σκληρὸς σάν πέτρα καὶ δὲν κατεγείνατο ἀπὸ μεγάλῃ ἀνασθησίν. Διότι ἐάν καθέ μίς ἀπὸ τὰς παραπάνω ἁμαρτίας καταδικάζῃ εἰς τὴν κόλασιν, τί δὲν θὰ ἔκαναν, ἐάν συγκεντρωθῶν ὅλοι μαζί εἰς ἓνα άτομον,

ἢ καὶ πῶς λοιπὸν εἶναι δι' αὐτὸν νὰ σωθῶμεν; ἐρωτᾷ κάποιος. Ἐάν λάθωμεν τὰ φάρμακα τοῦ θεραπεύειν ἀπὸ τὰς ἀσθενείας αὐτάς. Ὅπως εἶναι ἡ ἐλεημοσύνη αἱ προσευχαὶ ἡ κατανύξεις ἡ μετανοοῖα ἡ ταπεινοφροσύνη ἡ συνετρεμμένη καρδιά, ἡ περὶ φρονήσεις τῶν ὀφειλῶν ἀγαθῶν, Διότι ὁ Θεὸς μᾶς ἐχάραξε πολλοὺς δρόμους σωτηρίας, ἐάν θέλωμεν νὰ προσέχωμεν. Δι' αὐτὰ λοιπὸν, ἂς προσέχωμεν καὶ ἂς καθαρίζωμεν τὰ τραυμάτα μας με πᾶθε μέσον με τὴν ἐλεημοσύνην τὴν ἀνεγκλίαν τὴν εὐχαριστίαν πρὸς τὸν Θεόν δι' ὅλα, τὴν κατὰ δύναμιν ἡμῶν, τὴν ἀληθῆ προσευχὴν καὶ τὴν ἀπόκτησιν φιλῶν με καλὴν χρῆσιν τῶν χρημάτων.

Β. Ἐτσι, λοιπὸν, θὰ ἡμπορέσωμεν νὰ εὐρωμεν συγγνώμην διὰ τὰ ἁμαρτήματά μας καὶ νὰ ἀποκτήσωμεν τὰ ὑπεσχημένα ἀναθά: τὰ ὅποια εἶθε νὰ φανώμεν ὅλο ἄξιοι νὰ λάθωμεν νὰ τὴν χάριν καὶ τὴν φιλελευθωπείαν τοῦ Κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ εἰς τὸν ὅποιοι φημίκε ἡ βοῆα καὶ τὸ κράτος εἰς τοὺς αἰῶνας τῶν αἰώνων. Ἀμήν.

ΟΜΙΑ Α ΜΒ (42)

(Μαθ. θ', 38-39)

«Ἡ παραδεχθεῖτε καὶ διακηρύξατε διὰ τὸ δένδρον εἶναι καλὸν καὶ ὁ καρπὸς αὐτοῦ καλός, ὁ δὲ διακηρύξατε διὰ τὸ δένδρον κακὸν καὶ ὁ καρπὸς αὐτοῦ κακός. Διότι ἀπὸ τὸν καρπὸν διακρίνεται. τί εἰδους δένδρον εἶναι.»

Πᾶν με ἄλλον τρόπον τοὺς κάνει νὰ νομίσουν ἐντροπὴν καὶ δὲν ὀρεκίται εἰς τοὺς προηγούμενους ἐλέγχους. Αὐτὸ τὸ κάνει ὁ Κύριος διὰ νὰ ἀπαλλάξῃ τὸν ἑαυτὸν τοῦ ἀπὸ τὰς κατηγορίας. (Ὅσοι ἦσαν ὀρεκτοὶ τὰ ὅσα εἶπε παραπάνω), ἀλλ' ἐπειδὴ θέλει νὰ διορθώσῃ αὐτοὺς, «Ὅ, τι λέγε, ἐδῶ ἔχει τὴν ἀκόλουθον σημασίαν, Κανείς ἀπὸ σᾶς δὲν κατηγοροῖτε καὶ δὲν περιέπαίξε τοὺς θεραπευθέντας διὰ τὰς δὲν ἐθεραπεύθησαν οὔτε εἶπεν διὰ εἶναι κακὸν πρᾶγμα ἡ ἀπελευθέρωσις ἀπὸ τοῦ σαίμονος. Διότι, ἐάν καὶ ἐφέροντο με μεγάλην ἀναισχυρίαν δὲν ἡμποροῦσαν νὰ τὸ ὑποστηρίξουν αὐτό. Ἐπειδὴ, λοιπὸν, δὲν κατηγοροῦν τὰ ἔργα, ἀλλὰ διέβαλλον ἐκεῖνοι τοῦ τὰ ἐπρωττεν, τοὺς ἀποδοκίμει ὁ Κύριος διὰ τὴν κατηγορίαν τοῦ εἶναι. Ἐξ ἀπὸ τὴν κινήν λογικὴν καὶ ἀπὸ τὴν φυσικὴν τάξιν τῶν γεγονότων. Αὐτὸ εἶναι, δειγνύει μεν ὅτι ἀναισχυρία, τὸ ὅτι οὐκ ἔστι μόνον ἐσκεπτόμενο ποιητὰ ἀλλὰ καὶ ὅτι ἔκαναν καὶ σκηνοθεσίας καὶ πλεκτικὰς αἱ ὁποῖαι ἤρχοντο εἰς σύγκρουσιν πρὸς τὴν κινήν ἀντιλήψιν καὶ νοημοσύνην.

Καὶ κύτταζε τὴν φιλειργητικὴν διάθεσιν τοῦ Ἰησοῦ. Διότι δὲν τοὺς εἶπεν. Ἥ Νὰ παραδεχθῆτε τὸ δένδρον ὡς καλόν, ἐπειδὴ καὶ ὁ καρπὸς τοῦ εἶναι καλός. Ἀλλὰ διὰ νὰ τοὺς ἀφοπλίσῃ ὁλοκληρωτικὰ καὶ νὰ παρουσιάσῃ

τὴν ἰδικήν του ἐπιτίκειαν καί, παρόλληλα, νὰ ἀποδείξῃ τὴν ἀναποσυντέλειαν των, λέγει. Εἰν θέλετε νὰ κατηγορήσετε καὶ τὰ ἔργα μου, δὲν οὐδὲν ἐμποδίζω καθόλου. Μόνον νὰ μὴ διατυπώνετε ἀντιφατικὰς καὶ ἀνακολουθούσας κατηγορίας. **¶ 252** Διότι ἔτο ἐπρόκειτο καθαρώτερα νὰ ἀποδῇ χθὴ ἢ ἀσυγκρίτῃα τους, ἀφοῦ ἔφεροντο χωρὶς ἐντροπὴν μὲ τὸ νὰ ἀμφισβητοῦν τὰ τελείως φανερά γεγονότα. Ὡστε ἀσκοποῖ σκέπτεσθε ποιηρίας τοὺς λέγει, καὶ ὑποστηρίζετε ἀντιφατικὰς ἀπόψεις. Δὲν εἰς τὴν πραγματικότητά το δένδρον διακρίνεται ἀπὸ τοῦ καρπὸν του καὶ ὅχι ὁ καρπὸς ἀπὸ τοῦ δένδρον. Σεῖς, διῶς, κάνετε τὸ ἀντίθετον. Διότι ἐν καὶ τὸ δένδρον εἶναι ἡ αἰτία τῆς ποιότητος τοῦ καρποῦ, ἐν τούτῳ ὁ καρπὸς εἶναι τὸ μέσον διὰ τοῦ ὁποῖου γνωρίζεται τὸ δένδρον. Καὶ ἢ το φυσικόν, ἢ νὰ διαβάλλετε καὶ τὰ ἔργα μου, ἀφοῦ κατηγορεῖτε ἐμὲ, ἢ ἀφοῦ καὶ ἐπιτιμῶνται νὰ ἀπαλλάσσεται καὶ ἐμὲ, πού τὰ πραγματοποιοῦ ἀπὸ τὰς κατηγορίας αὐτάς. Τώρα, διῶς, κάνετε τὸ ἀντίθετον. Ἐπειδὴ δὲν ἠμπορεῖτε νὰ διατυπώσετε καμμίαν κατηγορίαν ἐναντὶ οὐ τῶν ἔργων, τὰ ὁποῖα εἶναι ὁ καρπός, **¶** ἀφορᾶτε ἐντίθετον γνώμην διὰ τοῦ δένδρον μὲ τὸ νὰ μὲ ὀνομάζετε δαιμονισμένον πρᾶγμα πού εἶναι ἀπόδειξις τῆς χειροτέρας ἀνοήσιας. Δὲν ἐκεῖνο πού εἶπε παραπάνω, τὸ ἴδιον ἐπαναλαμβάνει καὶ τώρα ὅτι δηλαδὴ δὲν εἶναι δυνατὸν δένδρον χρῆσιμον νὰ θῷ γὰρ καρποὺς ἐπιβλαβεῖς, οὔτε καὶ τὸ ἀντίθετον θεσπῶν, ἰσχύει. Ὡστε αἱ κατηγορίαι τοὺς ἦσαν ἔξω ἀπὸ κάθε λογικὴν ἀκολουθίαν καὶ φυσικὴν τάξιν.

Εἰς τὴν συνέχειαν, ἐπεὶ δὴ ὁμολογεῖ, ὅτι διὰ τοῦ θαυμάτων του, ἀλλὰ διὰ τοῦ ἁγίου Πνεύματος τοὺς ἐμπλήνυτε, μὲ δέσνηται καὶ τοὺς λέγει. «Ἀπόγονοι φαρμακερῶν ὀφθῶν πῶς ἠμπορεῖτε σεῖς νὰ λέγετε καλοὺς καὶ ἀναίτους λόγους, ἀφοῦ εἰσθε ποιητοὶ». **¶** Οἱ λόγοι αὐτοὶ ἀποτελοῦν ἀφ' ἑνὸς μὲν κατηγοροῦν καὶ αὐτῶν, ἀφ' ἑτέρου δὲ ἀποδοξάζουν εἰς ὅσον τοὺν πού προέρχεται ἀπὸ τοὺς ἰδίους τοὺς λόγους των. Ἰδοὺ, λέγει, σεῖς, πού εἰσθε δένδρα ποιητὰ δὲν ἠμπορεῖτε νὰ παράγετε ἀγαθοὺς καρποὺς. **¶** Δὲν αὐτοὶ λοιπὸν, δὲν παραξενεύονται. Ἐπεὶ δὴ λέγετε τὰς κατηγορίας αὐτάς. Διότι ἔχετε ἀνατραφεῖ μὲ κακὸν

τρόπον, κατὰγεσθε ἀπὸ ποιητῶν προγόνους καὶ ἔχετε ποιητὰν διάνοιαν.

Καὶ κοττάζε μὲ πόσῃ ἀκρίθειαν, χωρὶς νὰ θῶσιν καμμίαν εὐκαιρίαν δι' ἀμφισβήτησιν, ἐξέθεσε τὰς κατηγορίας των. Δὲν εἶπεν. Πῶς ἠμπορεῖτε σεῖς νὰ λέγετε ἀγαθοὺς λόγους, ἀφοῦ εἰσθε ἀπόγονοι ὀφθῶν. Διότι αὐτοὶ δὲν ἔχει καμμίαν σχέσιν πρὸς τὴν συμπεριφορὰν. Ἀλλ' εἶπεν. Ὡς ἠμπορεῖτε νὰ λέγετε ἀγαθοὺς λόγους, ἀφοῦ εἰσθε ποιητοί. **¶**

Τοὺς ἀνόμεσε δὲ ἀπογόνους τῶν ὀφθῶν, ἐπειδὴ ἔκαυοντο ὁ αὐτὸς προγόνους των. Ἀφοῦ τοὺς ἀπέδειξε ἰσοτόν, ὅτι κανένα κέρδος δὲν εἶχαι ἀπὸ τοὺς προγόνους, τοὺς ἀπεμάκρυνεν ἀπὸ τὴν συγγένειαν πρὸς τὸν Ἀβραάμ καὶ τοὺς ἔδωκε προγόνους πού ἦσαν ἄλλοι. μὲ αὐτοὺς **¶** καὶ ἔτσι, τοὺς ἀπεγύμνωσεν ἀπὸ τὸν ἐγωισμόν αὐτῶν.

«Δὲν τὸ στόμα ὁμολογεῖ ἐκεῖνα ἀπὸ τὰ ὁποῖα εἶναι γεμᾶτη ἡ ψυχὴ καὶ ὑπερεκχειλίζου ἐν αὐτῇ». **¶** Ἐδῶ πάλιν ἀποδείκνυται τὴν θεοτήτά του, ἡ ὁποία γνωρίζεται ἀποκρυφικῶς σκέψεις τοῖς. Ἐπίσης, ὅτι δὲν θά τ μω, ἡθοῦν μόνον διὰ τοὺς λόγους τοὺς ἀλλὰ καὶ διὰ τὰς ποιητίας σκέψεις τοὺς. Ἀκόμη τοὺς ἀποδείκνυται ὅτι ὡς Θεὸς τὰς γνωρίζει. Λέγει δὲ καὶ εἰς τοὺς ἀνθρώπους εἶναι δυνατὸν νὰ τὰς γνωρίζουν. Διότι εἶναι φυσικὸν ἐπιπολοῦσθον ὅταν μέσα εἰς τὴν ψυχὴν πλημμυρίζῃ ἡ ποιηρία, νὰ ἐκχυλῶνται ἔξω μὲ τὸ στόμα οἱ ποιητοὶ λόγοι. Ὡστε ὅταν ἀκούσῃς ἀνθρώπων νὰ ὁμολογῇ ποιητικὰς λόγους νὰ μὴ σχηματίζῃ τὴν γνώμην ὅτι μόνον αὐτὸ τὸ ποσοὶ τῆς ποιητίας ὑπάρχει μέσα του, τὸ ὁποῖον παρῶσιν οἱ λόγοι τὰς, **¶** ἀλλὰ συλλογίζου. ὅτι ἡ πηγὴ τῆς ποιητίας εἶναι πολὺ μεγαλύτερα. Δὲν ὅτι λέγεται καὶ ἐρχεται εἰς τὴν ἐπιφάνειαν εἶναι ὅτι, περισσεύει ἀπὸ τὴν ἐσώτερην κακίαν.

Εἰδες πόσον σφοδρὰ τοὺς ἡλεγεῖν, Δὲν ἐάν ἡ κατηγορία τοὺς κατὰ τοῦ Κυρίου ἦτο τόσον ποιητικὰ καὶ πρᾶγμα ἀπὸ τὴν αὐθιμίαν τοῦ διαβάλοι, σκέψου πόσον μεγάλη θὰ ἦτο ἡ ριζὰ καὶ ἡ πηγὴ τῶν λόγων τοὺς. Καὶ αὐτὸ εἶναι φυσικόν νὰ συμπεραίνῃ. **¶** Διότι πολλὰς φορές ἡ γλώσσα ἀπὸ ἐντροπὴν δὲν ἐκφέρει ὅλην μαζὶ τὴν ποιηρίαν. Ἐνῶ ἡ καρδιά, ἐπεὶ δὴ δὲν ἔχει κανέ-

2 Πρὸς Ματθ. 7, 18.
3 Ματθ. 12, 34.

να μάτωνα, γεννᾷ ὅσα κακὰ θέλει χωρὶς φόβου, διότι δὲν δίδει μεγάλην σημασίαν εἰς το γεγονός διὰ ὃ Θεὸς τὰ γινώσκει. Ἐπειδὴ λοιπὸν, ὅσα λέγονται εἶναι δυνατὰ νὰ ἐξετασθῶν καὶ νὰ γινώσκων ὅλοι οἱ ἀνθρώποι, ἐνῷ ἡ καρδία εὐρύσκεται εἰς τὴν σκίαν, δι' αὐτὸ τὰ δὲ τῆς γλώσσης ἐκφραζόμενα εἶναι ὀλιγώτερα, ἐνῷ τὰ ὅσα κρύπτεται ἡ καρδία εἶναι περισσότερα. Ὅτι δὲ, αὐτῶν πολλὰ τὰ ἐντός εὐρυσκόμενα, τότε μὲ μεγάλον θαυμάσιον ἐξέρχοντα, τὰ μέχρι τῶρας κρυπτόμενα καὶ διὰ τὴν ἀρχὴν νὰ συγκρατήσων εἰς τὸ στομάχι τοὺς τοὺς χυμούς τοὺς ἐκπιδοῦνται, ὅπως δὲ νικηθῶν εἰς τὴν προσπάθειαν τοὺς αὐτῶν, θηάζων μὲ ἀφρονίαν τὴν θδελύγμην. Ὡς καθ' ὅμοιον τρόπον, ἐνεργοῦν καὶ ἐκεῖνοι, τοὺς ἀκρίβητα, πονηρὰ καὶ κατήγοροὺς τοὺς ἀνθρώπων.

«Ὁ ἀγαθὸς ἄνθρωπος», λέγει, «ἔχει τὴν ψυχὴν τοῦ πολὺτον θησαυροφυλάκῳ ἀγαθῶν ἀκρίβειαν καὶ θηάζει, ἀπὸ ἐκεῖ ἀγαθοὺς λόγους. Καὶ ὁ πονηρὸς ἄνθρωπος ἀπὸ τὸν πονηρὸν θησαυρὸν τοῦ θηάζει, πονηρὰ καὶ βλάσφημα λόγια». Διότι νὰ μὴ νομίσῃς λέγει, δι' αὐτὸ συμβαίνει μόνον εἰς τὴν πονηρίαν, διότι καὶ εἰς τὴν ἀγαθότητα γίνεται, τὸ ἴδιον ἀκριβῶς. Πραγματικὰ καὶ εἰς τὴν περίπτωσιν τῆς ἀγαθότητος ἡ ἐσωτερικὴ ἀρετὴ εἶναι περισσότερα ἀπὸ τοὺς ἑξωτερικοὺς λόγους. Μὲ τὰ ὅσα λέγει ἀπεδείκνυνται καὶ ἐκεῖνοι ἐπρεπε νὰ τοὺς θεωροῦν πρὸ πονηρῶν ἀπὸ ὅσων τοὺς ἐνεφύοντο οἱ λόγοι τοὺς. Ὡς καὶ τὸν ἴδιον νὰ τὸν πιστεύουν περισσότερο ἀγαθόν, ἀπὸ ὅσων τὸν ἀπεκαλύπτει τὰ λεγόμενά τοι. Διότι εἶπε «θησαυροὶν» διὰ νὰ φανερώσῃ τὸ πλῆθος.

Εἰς τὴν συνέχεια, προσπαθεῖ νὰ τοὺς διορθώσῃ μετὰ τὸν φόβον διότι νὰ μὴ νομίσῃς λέγει δι' τὸ θέματα ματὰ μέχρις ἐδῶ καὶ περιορίζεται εἰς τὴν ἐκ μέρους τοῦ κόσμου καταδικήν. Ὅχι, διότι θὰ ὑποσταῖ τὴν θαυμάσιαν τιμωρίαν ὅσοι προσκυνῶντες εἰς τὰς πονηρίας αὐτοῦ τοῦ εἶδους. Καὶ δὲν εἶπεν, ἔσθι. Διότι ἡθέλει ἀφ' ἐνός μὲν νὰ διδάξῃ ὅλους τοὺς ἀνθρώπους, ἀφ' ἑτέρου δὲ νὰ καταστήσῃ τὸν λόγον ὀλιγώτερον ἐννοητικόν. «Διότι οὗς λέγω ὅτι διὰ καθεὶ λόγον ἀργόν», λέγει, «τὸν ὁποῖον θὰ εἴπουν τυχὸν οἱ ἄνθρωποι, θὰ δώσουν λόγον

δι' αὐτὸν κατὰ τὴν ἡμέραν τῆς κρίσεως». * Δ' Ἀργὸς λόγος εἶναι ἐκεῖνος ποὺ δὲν ἀνταποκρίνεται πρὸς τὴν πραγματικότητα, ὁ ψευδὴς ποὺ ἀποτελεῖ καθάραν σκωφαντίαν. Μερικοὶ λέγουσιν ὅτι «ἀργὸς λόγος» εἶναι καὶ ὁ ἀσκόπος ὅπως ὁ λόγος τοῦ προκαλεῖ ἀσκότων γέλωτα ἢ ὁ αἰσχροὺς, ὁ ἀναισχυντος καὶ ὁ δουλικὸς λόγος.

«Διότι ἀπὸ τοὺς λόγους σου ταὶς καλὰς θὰ δικαιώθῃς καὶ ἀπὸ τοὺς πονηροὺς σου λόγους θὰ καταδικασθῇς». Ἐἴδες πῶς τὸ δικαστήριον εἶναι ἀντικειμενικόν. Πῶς αἱ εὐθύναι εἶναι ἐλαφραί. Διότι ὁ δικαστὴς δὲν θὰ θυγάλλῃ τὴν ἀπόφασιν τοῦ ἀπὸ ὅσα κάποιος ἄλλος εἶπεν εἰς ὅρος σου, ἀλλὰ ἀπὸ ὅσα σὺ ὁ ἴδιος εἶπες. Πράγμα ποῖ εἶναι πρὸ δικαίου ἀπὸ κάθε ἀλλήν διαδικασίαν. Διότι εἰς τὴν πραγματικότητα εἰς τὸ χέρ σου εἶναι νὰ εἴπῃς κάτι ἢ νὰ μὴ το εἴπῃς. Δι' αὐτὸ λοιπὸν, δὲν πρέπει νὰ ἀγωνισθῇ καὶ νὰ τρέμωιν οἱ κατηγορούμενοι, ἀλλ' οἱ κατηγοροὶ. Ἐπειδὴ δὲν ἀναγκάζονται νὰ ἀπολογηθῶν οἱ κατηγορούμενοι. Ὡς δι' ὅσα κατηγορίας τοὺς ἀπεδὸ θῆσαν, ἀλλὰ οἱ κατήγοροι δι' ὅσα κακὰ εἶπαν. Καὶ αὐτοὺς ἀπελὲξ ἔξ ὀλοκληρῶν ὁ κινδύνος τῆς καταδικῆς. Ὡστε ἐκεῖνοι τοὺς σκωφαντοῦντας πρέπει νὰ εἶναι ἡσυχοὶ καὶ ἀμέριμνοι, ὅτι δὲν θὰ δώσουν λόγον καὶ εὐθύναν δι' ὅσα οἱ ἄλλοι εἶπαν εἰς ὅρος των. Ἀντὶ ταῦτα οἱ σκωφάνται, πρέπει νὰ ἀγωνισθῶν καὶ νὰ τρέμωιν δι' αὐτὸ, πρόκειται νὰ συρθῶν εἰς τὸ δικαστήριον ἐξ αἰτίας αὐτῶν. Διότι, πραγματικὰ ἡ παγίς αὐτὴ εἶναι διαβολικὴ καὶ εἶναι ἀναρτία τοῦ δὲν παρέχει καμμίαν ἡδονὴν παρά μόνον ζήμιαν. ~~435-2~~ Καθ' ὅσον ὁ ἄνθρωπος οἴτοιο τοῦ εἶδους συγκεντρώνει, εἰς τὴν ψυχὴν τοῦ θησαυρὸν πονηρίας. Ἐὰν δὲ ἐκεῖνος ποὺ ἔχει, εἰς τὸ σῶμα αἰμα δηλητὴρ ἀσμένον ὀφιστοσά, πρῶτος τὰ κακὰ τῆς νόσου, πολὺ περισσότερο θὰ πάθῃ τὰ χειρότερα ἐκείνος ποὺ θησαυρίζει εἰς τὸν ἑαυτοῦ τοῦ κακοῦ πικρότερον ἀπὸ τὴν γολὴν, δηλαδή τὴν πονηρίαν ἐπεὶ δι' προκαλεῖ φθορὰν ἀσθένειαν, εἰς τὸν ἑαυτοῦ τοῦ. Καὶ αὐτὸ ἀποδοῖ, κινεῖται ἀπὸ ὅσα λεγέει ὁ ἄνθρωπος αὐτός. Διότι, ἐὰν μὲ τοὺς λόγους τοῦ προεβή τῶσιν, λύπην, εἰς τοὺς ἄλλους, πολὺ περισσότεροι θὰ θλίσκωνται αὐτὸν τὴν ψυχὴν ποὺ τοὺς γεννᾷ. Πράγμα καὶ ὁ φθονερὸς καὶ ἐπιθυλοὺς τὸν ἑαυτοῦ τοῦ καταστρέφει πρῶτον. Διότι, ὅποιος κατεῖ εἰς

τὴν φωτὶν καλεῖται ὁ ἴδιος. Καὶ ἐκεῖνος ποὺ κτυπᾷ τὸν ἀδίκωσαντα, θλάπτεται ὁ ἴδιος. Ἀκόμη, θποιος λακτίζει τὰ καρφὰ, πληγώνει τὸ σῶμά του. Β. Διότι ἐκεῖνος ποὺ ἀδικεῖται καὶ γινώσκει νὰ ὑποφέρει μὲ γενναϊότητα τὰς ἀδικίας ἐμυστρεῖ, μὲ τὸν ἀδικωσαντα, τὰ καρφὰ καὶ τὴν φωτὶν. Ἐνῷ ἐκεῖνος ποὺ ἔχει ὡς ἔργον τὸν τὴν ἀδικίαν εἰ νὰ π. ὁ ἀσθενὴς καὶ ἀπὸ τὸν πηλόν.

Κατὰ συνέπειαν δὲν εἶναι κακὸν τὸ νὰ ὑφίσταται κανεὶς ἀδικίας, ἀλλὰ τὸ νὰ ἀδικῇ καὶ τὸ νὰ μὴ νενωρῇ καὶ σιγῇ κρυπτόντα. ὅταν ἀδικῇ. Διότι πόσας ἀδικίας ὁπότεσι ὁ Δαυὶδ, Πόσας ἀδικίας διέπραξε; ὁ Σαουλ, Ποῖος, ὅμως ἀπεδείχθη ἰσχυρότερος καὶ μακαριώτερος, Ποῖος ὅλῳ ὑπερῶς καὶ ἔλεε ἰσχυρότερος, ὅχι ἐκείνος ποὺ διέπραξε τὰς ἀδικίας, Πράσχει λοιπὸν ὅπως ἐπείσθη ὁ Σαουλ εἰς τὸν Δαυὶδ ὅτι ἐάν φονεύσῃ τὸν δαυὶδ, οὐκ ἔστιν ἐν τῇ καρδίᾳ τοῦ καὶ θά τὸν δώσῃ τὴν θυγατέρα του μὲ μεγάλην εὐχαριστίαν. Ἐφώνησεν ὁ Δαυὶδ τὸν ἀλλοφύλον καὶ ὁ Σαουλ, ὅχι, μόνον δὲ ἐτήρησε τὴν ὑπόσχεσίν του. Ὁ Σαουλ καὶ ἐπεχείρησε νὰ τὸν φονεύσῃ. Ποῖος λοιπὸν, ἐν περὶ σποότερον ἐνδοξὸς. Μήπως ὁ Σαουλ δὲν ἐβασανίζετο ἀπὸ τὴν λυγρὴν του καὶ τὸν πονηρὸν θα μόνον ἐνῷ ὁ Δαυὶδ δὲν ἐλάμπει περὶ σποότερον καὶ ἀπὸ τῶν ἡλόν μὲ τὰ τρόπα αὐτοῦ καὶ τὴν εὐνοίαν τοῦ Θεοῦ. Ἀλλὰ καὶ εἰς τὸν κύκλον τῶν γυναικῶν, μήπως ὁ Σαουλ δὲν ἐπνίγετο ἀπὸ τὸν φθόνον ἐνῷ ὁ Δαυὶδ, ποὺ ὑπέφερε ὅλα πάντα σωματικὰ, μήπως δὲν προσεβόλῃσεν ὅλας μὲ τὸ μέρος τοῦ καὶ δὲν τὰς ἔκαλεν αἰχμαλώτους, ὅταν, πάλιν ὁ Δαυὶδ συνέλαβε τὴν Σαουλ καὶ δὲν τὸν ἐφόνευσεν ποῖος ἦτο καὶ τότε μακάριος, Ποῖος ὁ ἄβελος, Ποῖος ὁ ἀσθενέστερος, Ποῖος ὁ δυνατωτέρος, Μήπως δὲν ἦτο ὁ Δαυὶδ, ποὺ δὲν ἔλαβε δικαίαν ἐκδοκίαν, Καὶ πολλὰ φυσικὰ. Διότι ὁ Σαουλ εἶχε στρατὸν ὡς ἀπλ. σμένους. Δ. ἐνῷ ὁ Δαυὶδ εἶχε ὡς σὺ μάχον καὶ θαύμα, τὴν δικαιοσύνην ποὺ εἶναι ἰσχυρότερα ἀπὸ χιλιάρχους στρατῶν. Δ. αὐτὸν ἀκριβῶς τὸν λόγον, οὐ καὶ ἐκ νδύνεισεν αὐτὸν καὶ δὲν ἤμπορεσε νὰ φονεύσῃ τὸν Σαουλ, ἔστω καὶ δικαίως. Δ. ἐνῷ ἔγνωρει ἀπὸ τὰ προηγουμένα περὶ σποότερον καὶ δὲν δὲν δὲν δύναντο νὰ κακοποιῇ καὶ τὸν ἄλλο τὸ νὰ κακοποιῇ ἦτο ἴδιον.

ἰσχύει καὶ δὲ τὰ σώματα, τὸ ἴδιον συμβαίνει, καὶ εἰς τὰ φυτὰ.

Ἀλλὰ καὶ εἰς τὸν Ἰακώβ τί συνέβη. Μήπως δὲν ἠδικήθη ἀπὸ τὸν Λάβαν καὶ δὲν ἐκακοποιήθη; Ποῖος ἦτο, ὅμως ἰσχυρότερος. Ἐκεῖνος ποὺ τὸν συνέλαβε καὶ δὲν εἶχε τὴν τολμὴν νὰ τὸν ἐγγίση, ἀλλὰ ἐφοβεῖτο καὶ ἔτρεμεν, ἡ δὲ Ἰακώβ, ὁ ὁποῖος χωρὶς βίβλα καὶ στρατιώτας ἐπροέβησεν εἰς τὸν Λάβαν περισσότερον φόβον ἀπὸ πολλοὺς βασιλεῖς.

Ε. Ἀλλὰ διὰ νὰ σὰς δώσω καὶ ἄλλην μεγαλυτέραν ἀπόδειξιν ἐν δι' ὅσα σὰς λέγω ὅς ἐπανελάθωμαι πάλιν εἰς τὸν Δαυὶδ καὶ ὅς τὸν ἐξετάσωμεν ἀπὸ τὴν ἀντίθετον πλευρᾷ. Διότι αὐτὸς ποὺ, ὅταν ἠδικήθη ἐφάνη ἰσχυρός, ἀργότερα, ὅταν ἠδικῇσεν, ἔγινε πάλιν ἀσθενέστερος. Πράγματι καὶ, ὅταν ἠδικῇσεν τὸν Οὐρίαν, ἡλλαξεν ἡ τὰς εἰς τὸν πραγματικῶν. καὶ ἡ μὲν ἀδυναμία ἐπέβησεν εἰς τὸν ἀδικῶσαντα, ἡ δὲ δύναμις εἰς τὸν ἀδικηθέντα. Διότι ὁ Οὐρίαν καὶ νεκρὸς ἀκόμη ἐξεπόρθησε τὸ σπέρμα τοῦ Δαυὶδ. Καὶ ὁ μὲν Δαυὶδ δὲν καὶ ἦτο βασιλεὺς καὶ εὐρίσκετο εἰς τὴν ζωὴν, δὲν εἶχε καμμίαν δύναμιν. Ἐκεῖνος, ὅμως, δὲν καὶ ἦτο ὁπλὸς στρατιώτης καὶ εἶχε φονεῦσθαι, ἐν τούτῳ ἀνεστάντως τὴν ζωὴν τοῦ Δαυὶδ.

Θέλετε καὶ ἀπὸ ἄλλης ἀπόψεως νὰ σὰς καταστήσω σαφέστερον ὅτι λέγω, ὅς ἐξετάσωμεν καὶ ἐκεῖνος ποὺ δικαίαν ἀμύνονται. Βάθαια, ὅτι οἱ ἀδικῶντες εἶναι κατώτεροι ἀπὸ ὅλους καὶ καταπολεμοῦν τὴν ἰδίαν τὴν ψυχὴν εἶναι, νομίζω, ἀπ' ἀποδείκτον. Β. Ἀλλὰ ποῖος ἀντέταξε δικαίαν ἀμύναν καὶ ἦν καὶ ἀμετρήτα κακὰ καὶ εἰς πολλὰς συμφοράς καὶ ὁδύνους ἔφριξε τὸν ἑαυτὸν τοῦ ὁ στρατηγός; τοῦ Δαυὶδ. Διότι αὐτὸς καὶ πόλεμον φοβερόν ἐπεχείρησε καὶ πολλὰ κακὰ ἔπαθε ἀπὸ τὰ ὁποῖα δὲν θὰ συνέβαινε κανένα, ἂν ἐγνώριζε νὰ φύλοισσθαι.

Κατὰ συνέπειαν, ὅς ἀπαφύγωμεν τὴν ἀμαρτίαν αὐτὴν καὶ ὅς μὴ ἀδικώμεν τοὺς συνανθρώπους μας οὔτε μὲ λόγους οὔτε μὲ ἔργα. Δ. ὅτι ὁ Ἰησοῦς δὲν εἶπεν, ἐάν κατηγορήσῃς καὶ ἐάν φέρῃς εἰς τὸ δικαστήριον ἄλλ' ἀπλῶς, ἐάν κακολογήσῃς κάποιον ἔστω καὶ μέσα σου, καὶ πάλιν θὰ ὑποστής βαρεῖαν τιμωρίαν. Καὶ ἂν ἀκόμη

είναι ἀληθής ἡ κατηγορία καὶ οὐ εἶσαι βέβαιος δι' αὐτὴν καὶ τὴν διατύπωση καὶ τότε θὰ τμωρηθῇς. Ὁ Διότι ὁ Θεὸς δὲν θὰ ἐκδῶσθαι τὴν ἀπόφασίν του μεθ' ὅσον τὰ δὲ ἐπὶ προῶν ἐκείνος ποὺ κατηγορεῖς, ἀλλὰ μεθ' ὅσον τὰ δὲ σὺ εἶπες «Δι' ὅτι ἀπὸ τῶν λόγων σου θὰ καταδικασθῇς», λέγε. Δὲν ἀκούεις ὅτι καὶ ὁ Θεοῦ σαῖος εἶπε τὴν ἀλήθειαν καὶ τὰ γνωστὰ εἰς ὅλους ἐξέθεσεν, χωρὶς νὰ ἀποκαλύψῃ τίποτε τὸ κρυφόν. Καὶ ὅμως ὑπέστη τὴν ἐσχάτην τιμωρίαν. Ἐάν, λοιπόν, δὲν πρέπει νὰ κατηγοροῖμεν διὰ τὰ γνωστὰ καὶ παραδεκτὰ γεγονότα πολὺ περισσότερο, ἀπαγορεύεται αὐτὸ διὰ τὰ ἀμφισβητούμενα. Δι' ὅτι ὁ ἀμαρτήσας ἔχει ὡς δικαστὴν τὸν Κύριον. Μὴ προσπαθῇς, λοιπόν, νὰ ἀρπάξῃς τὸ δίκαιωμα τοῦ Μονογενοῦς. Δ' αὐτὸν προορίζεται ὁ θρόνος τοῦ κριτοῦ.

Ἀλλὰ μήπως κατέχευται ἀπὸ τὴν ἐπιθυμίαν νὰ δικάζῃς, ὡς ἀρχεὶ δικαστήριον δ' ἐσέ, ποῦ μεγάλο κέρδος σοῦ εἶδε, χωρὶς νὰ σοῦ προσάπτη καμμίαν κατηγορίαν. Βάλε εἰς τὴν συνέθειάν σου ὡς δικαστὴν τὴν λογικὴν. Δ' καὶ φέρε εἰς τὸ μέσον βλαβερὰ ἀμαρτήματά σου. Ἐξέτασε τὰ ἀμαρτήματα τῆς ψυχῆς σου καὶ ἐξήγησε εὐθύμως μετὰ ἀκριβείας καὶ λέγε. Διατί ἐτόλμῃσες νὰ διαπραξῇς ἐκεῖνο καὶ τὸ ἄλλο, καὶ ἐάν ἀποφύγῃς νὰ ἀπαντήσῃς εἰς αὐτὰ καὶ ἐξετάζῃς τὰς ἀμαρτίας τῶν ἄλλων νὰ τῆς λέγῃς. Δὲν σε κρίνει δ' αὐτὰ, οὔτε ἡλθεσ ἐδῶ νὰ ἀπολογηθῇς δ' ἐκ τὰς ἀμαρτίας αὐτὰς. Δι' ὅτι τί σημασίαν ἔχει δ' ἐσέ ἐάν ὁ θεὸς εἴναι ποιητὴς τῶν λόγων ἔκαστος τὴν μίαν καὶ τὴν ἄλλην ἀμαρτίαν; Ἀπολογησαί, μὴ κατηγορῇς. Τὸν ἑαυτὸν σου νὰ ἐξετάζῃς, ὅχι τοὺς ἄλλους. Καὶ συνεχῶς νὰ τὴν κρατῇς εἰς αὐτὴν τὴν ἀγωνίαν. Ἐπειτα ἐάν δὲν ἔχῃ καμμίαν δικαιοσύνην, ἀλλὰ προσπαθῇ νὰ ἀποφύγῃ τὴν κρίσιν νὰ τὴν πληγῶνῃς μετὰ τὸ μαστίγιον. Ἐσὺ νὰ ἴπῃ κάποιος δούλη ἄσματος ποὺ πίπτει εἰς τὴν πορνείαν.

Καὶ αὐτὸ τὸ δικαστήριον νὰ τὸ στήνῃς κάθε ἡμέραν καὶ νὰ παρουσιάζῃς τὸν πύρινον ποταμόν, τὸν σκόληκα καὶ τὸν ἰοδόλον καὶ τὰ ἄλλα βασανιστήρια τῆς κολάσεως. Καὶ νὰ μὴ τὴν ἀφήσῃς πλέον νὰ συναναστρέφεται τὸν διάβολον, οὔτε νὰ τὴν ἀνεχθῇς νὰ λέγῃ ἀναισχυντίας καὶ νὰ δικάσῃ, ὅτι τάχα ὁ διάβολος ἔρχεται κοντά μου, αὐτὸς με ἐχθρεύεται, αὐτὸς με παρασύρει. Ἀλλὰ νὰ τῆς εἴπῃς Ἐάν σὺ δὲν θέλῃς, βλαβερὰ τεχνήματα τοῦ διαβόλου εἶναι. μάταια. ~~ἔσθ~~ Καὶ ἐάν, πάλιν,

σοῦ λέγῃ εἶναι συνθεθεμένη ἀρρηκτικὰ μετὰ τὸ σῶμα φέρω σάρκα, κατοικῶ εἰς τὸν κόσμον. Ὡς εἰς τὴν γῆν, νὰ τῆς ἀπαντήσῃς, ὅτι δι' αὐτὰ εἶναι δικαιοσύνη καὶ προφάσεις. Δι' ὅτι καὶ ὁ θεὸς ἔφερε σῶμα, καὶ ὁ ἄλλος, ἐν καὶ εἰς τὸν κόσμον κατοικοῦσε καὶ ἐξοῦσεν εἰς τὴν γῆν, ἐν τούτοις προώδευεν εἰς τὴν ἀρετὴν. Καὶ σὺ, λοιπόν, ἡ ἴδια εἶσαι πρῶτης τὸ καλὸν ἐν καὶ περιβάλλεσαι τὸ σῶμα ἐξ ἑνάρετος.

Καὶ ἐν λυγρῇ πολὺ, εἶσαι θὰ ἀνοῇς αὐτὰ νὰ μὴ σηκώσῃς τὸ χεῖρ σου ἀπὸ ἐπάνω της, Δι' ὅτι, ἐάν θὰ ἀποθῇς ἐάν τὴν κτυπήσῃς, ἀλλὰ θὰ τὴν σώσῃς ἀπὸ τοῦ θανάτου. Β' καὶ, ἐάν πάλιν λέγῃ, ὅτι ὁ ταδε τὴν παρέσυρε εἰς τὴν ὁργὴν νὰ τῆς ἀπαντήσῃς. Ναι, ἀλλὰ εἶχες τὴν δυνατότητα νὰ μὴ ὀργισθῇς. Δι' ὅτι, πολλὰς φορές συνεκράτησες τὴν ὁργὴν σου. Ἐπισῇς, ἐάν ἰσχυροσθῇ, ὅτι ἡ ὁμορφία τοῦ ταδε με παρέσυρεν, νὰ τῆς εἴπῃς. Ναι, ἀλλὰ ἡμποροῦσες νὰ συνεκρατῇς. Φέρε σὺν παράδειγμα ἐκείνους ποὺ ἐνίκησαν τὸν πειρασμόν. Ὅσα φέρε τὴν πρώτην γυναῖκα ποὺ εἶπεν «Ὁ θεὸς με ἐξηπάτησεν»¹ χωρὶς νὰ ἀπαλλαγῇ ἀπὸ τὴν εὐθύνην τῆς ἀμαρτίας.

Ὅταν, ὅμως, θὰ κἀνῃς τὴν κρίσιν αὐτὴν νάνη εἶναι κανένας ἄλλος παρὰ τὸν Κενεὶς νὰ μὴ σε ἀπασχολῇ. Ἀλλ' ὅπως οἱ δικασταὶ κρίνουν καθ' ἑαυτόν, πῶς ἀπὸ παρακατασκευα, ἔτσι, καὶ σὺ ἀντὶ παραπαρασκευαῖς νὰ ζητήσῃς καὶ τὸν καὶ τὸν τοῦτον ἡσυχίας. Καὶ εἶσαι μετὰ τὸ δεῖπνον σηκώθῃς καὶ πρόκειτα νὰ κοιμηθῇς τότε νὰ κἀνῃς τὴν κρίσιν αὐτὴν. Ὁ αὐτὴν ἡ ὥρα εἶναι, κατὰλλήλος δ' ἐσέ. Καὶ τόπος κατὰλλήλος εἶναι, τὸ κρεβάτι, καὶ τὸ δωμάτιον τοῦ ὕπνου. Αὐτὴν τὴν προτροπὴν, εἴδωκε καὶ ὁ προφήτης, ὅταν εἶπεν «Ὅσα ἔχετε εἰς τὰς καρδίας, νὰ τὰ λέτε μετὰ κατανύξεως εἰς τὰ κρεβάτια σας»².

Νὰ ζητῇς μεγάλας εὐθύνas καὶ δ' αὐτὰ μὴ κρᾶ ἀμαρτήματα ὥστε νὰ μὴ φθάσῃς ποτὲ κοντὰ εἰς τὰ μεγάλα. Ἄν τὸ κἀνῃς αὐτὸ κάθε ἡμέραν θὰ σταθῇς μετὰ τὴν ἰσχύαν ἐκωπιοῦ τοῦ φανεροῦ ἐκείνου δημῶτος. Με αὐτὸν τὸν τρόπον ἔγινε καθαρός καὶ ὁ Παῦλος, δι' αὐτὸ καὶ ἔλεγεν «ὅτι ἐάν ἀνεκρινόμεθα καὶ ἐξετάζωμεν τὸν ἑαυτὸν μας, δὲν θὰ καταδικάζωμεθα»³. Μετὰ τὸν τρόπον αὐ-

¹ Γεν 3, 13.

² Ψαλμ. 4, 5.

³ Α. Κορινθ. 11, 31.

τόν ὁ ἰωθ ἐπέτυχε τὴν πνευματικὴν καθαρίαν τῶν παιδιῶν τοῦ. Διότι, αὐτός που προσέφερε θυσίας διὰ τὰ ἁγία καὶ ἀφανῆ πράγματα, πολὺ περισσότερον ἐζητούσεν εὐθυσίας διὰ τὰ φανερά ἀμαρτηματα.

Ἀλλ' ἡμεῖς δὲν κάνομεν τὸ ἴδιον, ἀλλ' ἀκριβῶς τὸ ἀντ' ἑκτον. Ὁ Διότι, μάλιστα κατακλινόμεθα, ἀμέσως ἀγίζομεν νὰ ἐξετάζωμεν ὅλα τὰ βιοτικὰ πράγματα. Καὶ ὅλοι, μὲν ἀπασχολοῦνται μετὰ συλλογὴν τοῦ ἀκαθάρτου, ἄλλοι δὲ βασανίζονται μετὰ δάμνα, μετὰ συμβολαῖα καὶ ὅλας ματαιὰς φροντίδας. Καὶ ὅταν ἔχωμεν κόρην παρθένον, τὴν φυλάσσωμεν μετὰ μεγάλην προσοχὴν καὶ ἀκριβείαν, ἐκεῖνο, βίως, ποὺ εἶναι κατὰ πολὺ ἀνώτερον ἀπὸ τὴν κόρην δηλαδὴ ἡ ψυχὴ, τὴν ἀφήνομεν νὰ πορνεύει καὶ νὰ μολύνεται μετὰ τὸ νὰ εἰσέλθῃ εἰς αὐτὴν ἄπειρους πονηροὺς σκέψεις. Καὶ εἴτε ὁ ἔρως τῆς πλεονεξίας ἢ τῆς τρυφῆς καὶ τῆς ἀπολαύσεως, ἢ τῶν ὁρῶν σωματίων, ἢ τοῦ θυμοῦ, ἢ ὁποιοσδήποτε ἄλλος θελεῖ νὰ εἰσέλθῃ εἰς τὴν ψυχὴν μας ἀνοιγομένη τὰς θύρας τῆς καὶ τὸν προσελκύομεν καὶ τὸν προσκαλοῦμεν. Ἐκ τούτου ἐπὶ τρέπομεν νὰ ἔρχεται εἰς ἐπαφὴν μετ' αὐτὴν χωρὶς φόβου. Καὶ ποῖα πράξις ἡμπορεῖ νὰ θεωρηθῇ περισσότερον ἁμαρτία ἀπὸ αὐτὴν, ὅταν τὴν ψυχὴν μας ποὺ εἶναι τὸ πιὸ τιμιώτατον πρᾶγμα ἀπὸ ὅλα τὴν ἀφήνομεν μετὰ ἀφορίας νὰ προσβάλλεται ἀπὸ τάσους μοιχοῦς καὶ μάστιγας τῆς ἐπιτρέψεως νὰ ἔρχεται, εἰς τὴν μεγάλην ἐπαφὴν μετ' αὐτοὺς μέχρις ὅτου νὰ χορτάσουν ἐκείνοι. Καὶ αὐτὸ δὲν θὰ γίνῃ ποτέ.

Δι' αὐτὸ, ὅταν ἔλθῃ ὁ ὕπνος τότε μόνον φεύγουν ἀπὸ τὸν νοῦν καὶ τὴν ψυχὴν μας αὐτοὶ οἱ ἐπισκέπται. Ἡ μὲν ὅταν οὕτως τότε δὲν ἀπομακρύνονται. Διότι αἱ φαντασιώσεις καὶ τὰ ὄνειρα τὰς ἰδίας εἰκόνας παρουσιάζουν εἰς τὴν ψυχὴν μας. Ὅθεν ὅταν ἔλθῃ ἡ ἡμέρα, ἡ ψυχὴ ποὺ κατέχευται ἀπὸ τὰς φαντασίας αὐτοῦ τοῦ εἰδους πολλὰς φορὰς φθάσει εἰς τὴν πραγματοποίησιν αὐτῶν.

Σὺ λοιπὸν, δὲν ἐπιτρέπεις νὰ εἰσέλθῃ εἰς τὴν κόρην τοῦ ματιοῦ σου οὔτε μία μικρὰ σκότη ἀλλὰ ἀδιαφορεῖς διὰ τὴν ψυχὴν σου ποὺ εἶναι φορτωμένη καὶ αερεμένη. Τίς ἐνὰ ὄγκον τόσο μεγάλων κακῶν. Πότε, ὅμως, θὰ ἡμπορέσωμεν θὰ καθαρῶμεν τελείως τὴν νοητὴν αὐτὴν, ὅταν κάθε ἡμέραν προσθέτωμεν νέαν, Πότε θὰ κ-

ψάμεν τὰς ἀκαθάρτας, Πότε θὰ ρίξωμεν τὰ σπέρματα τοῦ καλοῦ; Δὲν γνωρίζεις, ὅτι, ἐφθασε πλέον ὁ καιρὸς τοῦ θεοσκόπου, ἢ ἡμεῖς, ὅμως, οὔτε τὰ χωράφια δὲν ἐκαλῶμεν ἡμεῖς ἀκόμη. Ἄν λοιπὸν, ἔλθῃ ὁ γεωργὸς καὶ μᾶς κατηγορή διὰ τὴν ἀδιαφορίαν μας αὐτὴν εἰς τὰ τοῦ εἰπωμεν. Ποῖα ἀπάντησιν θὰ δώσωμεν, Μήπως, ὅτι καὶ ἐγὼ δὲν μᾶς ἔδωκε τὸν σπόρον, Ἀλλὰ κάθε ἡμέραν σὰς προσφέρονται ἀφθονία Μήπως, ὅτι κανεὶς δὲν ἔκαψε τὰς ἀκαθάρτας, Καὶ ὅμως κάθε ἡμέραν ἀκονίζομεν τὸ δρεπάνον. Μήπως, ὅτι μᾶς ἀπασχολοῦν αἱ ὁστικαὶ ἀναγκαι; Καὶ διατὶ δὲν ἐσταύρωσας τὸν ἑαυτὸν σου ὡς πρὸς τὰ πράγματα τοῦ κόσμου, Διότι, ἐάν ὁ δοῦλος ἐκείνος τοῦ ἀπέδωκεν ἐκεῖνο μόνον ποὺ τοῦ εἶχεν ἐμπιστευθῇ θεωρητῶν πονηρὸς, ἐπεὶ δὲ τὸ ἐδιδόσασαι, τί θὰ ἀκούσῃ ἐκεῖνος ποὺ ἐφθασε τὴν ἀρχὴν προσφορὰν, Ἐάν ἐκεῖνος ἐδέθη καὶ ἀδηγήθη ἐκεῖ ποὺ εἶναι ὁ τριγμὸς τῶν ὁδόντων, τὸ θὰ πάθωμεν ἡμεῖς, ὅταν ἀμετρητοὶ ἀνθρώποι καὶ καταστάσεις μᾶς προσελκύουν πρὸς τὴν ἀρετὴν καὶ ἀρνουμεθα καὶ ὁσάζομεν; Διότι τοῖον πρᾶγμα δὲν εἶναι ἱκανὸν νὰ σὲ προστρέψῃ πρὸς τὴν ἀρετὴν. Ὁ δὲν ἐλέγξει τὴν εὐτέλειαν τοῦ θένου, τὴν ἀθεοσεβήτητα τῆς ζωῆς, τοῦ κόπον ποὺ ἀπαιτοῦν τὰ ἐπιχειρήματα, τὸν ἰδρωτὰ Μήπως εἶναι δυνατόν τὴν μὲν ἀρετὴν μετὰ κόπου νὰ τὴν ἐπιτύχωμεν, τὴν κακίαν χωρὶς κόπου; Ἐάν, λοιπὸν, καὶ ἡ ἀρετὴ καὶ ἡ κακία ἀπαιτοῦν κόπον, ὅτι δὲν ἐπιτρέψῃς τὴν ἀρετὴν ποὺ τόσο κέρδος καὶ ὠφέλεια σοὶ παρέχει, Ἡ μὲν ὅταν ὑπάρχουν καὶ ἡμεῖς καὶ ἐκδηλώσεις τῆς ἀρετῆς ποὺ δὲν χρειάζονται καθόλου κόπον. Διότι, πραγματικὰ, ποῖος κόπος χρειάζεται, ὅταν νὰ μὴ κατηγοροῦμε, νὰ μὴ κενθώμεθα, νὰ μὴ ἐκδικώμεθα καὶ νὰ μὴ ὀργίζωμεθα κατὰ τὸν συληθρότητων μας. Ἀπ' ἑξῆς τὸ νὰ πράττωμεν ὅλα αὐτὰ εἶναι πολὺ καιρὰς καὶ καὶ, παρ' ὅλην τὴν πολλὰς φροντίδας ἀπ' αὐτὰ. Ὁ Ποῖον λοιπὸν, ἀπολογίαν θὰ ἔχωμεν καὶ ποῖαν συγχώρησιν, ὅταν οὔτε οὐδὲν ἐλθῇ εἰς θέσιν νὰ ἐπιτυγχώμεν. Διότι, ἀπὸ αὐτὰ γίνεται φανερόν ὅτι καὶ τὰ πρὸς τὴν δύσκολα μᾶς διαφεύγουν ἀπὸ ἀδιαφορίας καὶ ἀμέλειαν.

Κατὰ συνέπειαν αὐτὰ ἀφορᾷ σκεφθῶμεν καλὰ, ὅς ἀποφύγωμεν τὴν κακίαν καὶ ὅς προτιμώμεν τὴν ἀρετὴν διὰ τὴν ἀποκτήσωμεν καὶ τὰ παρόντα καὶ τὰ μελλοντικά ἀγαθὰ μετὰ τὴν χάριν καὶ τὴν φιλανθρωπίαν τοῦ Κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ εἰς τὸν ὁποῖον ἀνήκει ἡ δόξα καὶ τὸ κράτος εἰς τοὺς αἰῶνας τῶν αἰώνων Ἀμήν.

ΟΜΙΛΙΑ ΜΓ' (43)

(Μα-θ β, 88 4ο)

430 «Τότε ἤλαθάν τινι λόγον μερ-
κοί ἀπὸ τοὺς γραμματεῖς καὶ τοὺς
Φαρισαίους καὶ εἶπαν· Ὁ δάσκαλε,
θέλωμεν ἰδεῖν ἀπὸ σέ κάποιο
ἐξαίρετὸν θαῦμα. Ὁ δὲ Ἰησοῦς
ἀπεκρίθη καὶ τοὺς εἶπεν· Γενεὰ πο-
νηρὰ καὶ μοιχαλὶς, ἐπ' αὐτῇ νὰ ζη-
τῇ θαῦμα ἀλλὰ θαῦμα δὲν θά τῆς
δοθῇ, παρά τὸ θαῦμα τοῦ προφήτου
Ἰωνᾶ».

Ἄραγε ποιοὶ ἤμποροὺν νὰ θεωρηθοῦν πρὸ ἀνθρώπου
ἀπὸ αὐτοὺς καὶ ὅχι πρὸ ἀσεβεῖς μόνον. ■ Ο, ὅποιο ὅσοι
ἀπὸ τόσοι μεγάλα θαύματα, σὺν νὰ μὴ εἶχε γινε κα-
νενα, λέγει· «Θέλωμεν νὰ ἴδωμεν ἀπὸ σέ κάποιο ἐξαι-
ρετὸν θαῦμα» Δὲ ποῖον λόγον, ὅμως, τὸ ἔλεγαν αὐ-
τό. Διὰ νὰ εἴδωμεν εὐκαιρίαν νὰ τὸν κατηγορήσωμεν πα-
λιν. Ἐπεὶ δὲ, δηλαδὴ τοὺς ἀπεστόμωσε μὲ τοὺς λόγους
μ' αὐτοὺς καὶ πολλὰς φορές, καὶ τοὺς ἐφράζε· τὴν
ἀναίσχυτον γλώσσαν, ἐπιστρέφουν ἐκ νέου εἰς τὰ ἔργα.
Δι' αὐτὸ καὶ παραξενύεται ὁ εὐαγγελιστὴς καὶ λέγει·
«Τότε ἤλαθαι τὸν λόγον μερικοὶ ἀπὸ τοὺς γραμματεῖς»
οἱ ὅποιοι ἐζήτουν κάποιο θαῦμα.

«Τότε» πότε, «Ὅταν ἦτο πλέον καιρὸς νὰ ἀπακούσῃ ν.
νὰ ἐκδηλώσῃ τὸν θαυμασμόν τοὺς νὰ δοκιμάσῃ κα-
τάλληλιν καὶ νὰ ὑποχωρήσῃν τότε δὲν ἀφήνουν τὴν πο-
νηρίαν τοὺς. Πρὸς αὐτὸν ἀκόμη ὅτι οἱ λόγοι τοὺς εἶναι
γεμάτοι κολακείαν καὶ εὐφωρίαν. Διότι ἤλπιζαν ὅτι μὲ
τὸν τρόπον αὐτὸν θὰ προσελκύσουν τὴν εὐνοίαν τοῦ Κυ-
ρίου. Ἐκείνοι δὲ, τὸν ὀφρρίζουν ὅλοιον δὲ τὸν κο-
λακεύουν. Ἐπιστῇ τὴν μίαν φοράν τὸν ὀνομάζουσι δα-

μονιζόμενον καὶ τὴν ἑλλην διδάσκαλον. Ὅλα ὅμως αὐ-
τά, ἂν καὶ ἔρχονται εἰς ἀντίθεσιν μετὰ τῶν, ἐκπηγά-
ζουν ἀπὸ τὴν πονηρίαν διαθέσιν τοὺς. Δι' αὐτὸ καὶ τοὺς
ἐπιπλήττει μὲ σφοδρότητα. Καὶ ὅταν μὲν τὸν ἡρώτων μὲ
σκληρότητα καὶ τὸν ὀφρρίζαν, ἡ ἀπάντησις τοῦ ἦτο ἐπιει-
κής. Ὅταν, ὅμως, ἤθελαν νὰ τὸν κολακεύσων, τότε ἡ
ἀπάντησις τοῦ ἦτο ἐπιτιμητικὴ καὶ πολὺ σφοδρὰ. Ἔτσι,
τοὺς ἀπέδειξε· ὅτι καὶ ἀπὸ τὰ δυο παθὴ αὐτὰ εἶναι ἀνώ-
τερος, δηλαδὴ, ὅτι οὐτε εἰς τὴν ὀργὴν παρασύρεται, οὐ-
τε καὶ ἀπὸ τῆς κολακείας γάνει. τὴν αὐτοκωριαρ-
χίαν τοῦ. Κυττάτε ἀκόμη, ὅτι ἡ ἐπιπλήξις τοῦ Ἰησοῦ
πρὸς αὐτοὺς δὲν εἶναι μόνον ἀπλὴ λοιδορία, ἀλλὰ, συγ-
χρόνως, ἀποδοκνύει καὶ τὴν πονηρίαν αὐτῶν. Διότι, τι
τοὺς λέγει· «Γενεὰ πονηρὰ καὶ μοιχαλὶς, ἐπιμένει νὰ ζη-
τῇ θαῦμα».

■ Ὅτι λέγει· ἔχει τὴν ἀκόλουθον σημασίαν. Πι τὸ
παράδοξον ὑπάρχει, ἐὰν συμπεριφέρεσθε μὲ τὸν τρόπον
αὐτὸν πρὸς ἐμὲ, ποὺ μέχρι τώρα δὲν με ἐγνωρίζετε. Ὁ-
ταν, θεθεῖα ἐκάνετε τὸ ἴδιον ἀκριβῶς καὶ εἰς τὸν Πα-
τέρα, τὸν ὅποιον τόσοι πολὺ ἐγνωρίζετε ἀπὸ τὰς ἐκδη-
λώσεσιν τοῦ πρὸς ὑμᾶς καὶ τὸν ἐγκαταλείψετε καὶ ἐπρέ-
χετε πρὸς τοὺς δαίμονας ἐπιδικῶντες νὰ ἀποκτήσετε
πονηροὺς θαυμαστας. Δι' αὐτὸ τὸ πρᾶγμα καὶ ὁ ἱεζε-
κὴλ συναγῶς τοὺς ἐπέτιμα. Τοὺς λόγους αὐτοὺς τοὺς
ἔλεγεν ὁ Ἰησοῦς, διὰ νὰ ἀποδείξῃ ὅτι εὐρίσκεται εἰς
ἀπόλυτον συμφωνίαν πρὸς τὸν Πατέρα καὶ ὅτι αὐτοὶ δὲν
ἔκωναν τίποτε τὸ ἀγνωστον καὶ ἀκόμη διὰ νὰ ἀποκαλύ-
ψῃ τὰς ἀποκρυφούς σκέψεις τοὺς καὶ ὅτι, μὲ ὑποκρι-
τικὴν καὶ ἐχθρικήν διάθεσιν, ἐζήτουν τὸ θαῦμα.

Δι' αὐτὸ τοὺς ὀνόμασεν, «γενεὰν πονηράν», Ἐ διότι
πάντοτε ἐφέροντο μὲ ἀγνωμοσύνην πρὸς τοὺς εὐεργέ-
τας τοὺς καὶ ὅταν ἐδηγοῦτο τὸν τόπον χειρότερον ἐγ-
γόντα. Αὐτὸ τὸ πρᾶγμα εἶναι ἀπόδειξις τῆς μεγαλυτέ-
ρας πονηρίας. Ἐπιστῇ τοὺς ὀνόμασε γενεὰν «μοιχαλ-
δας», διὰ νὰ τόνισῃ καὶ τὴν παλαίστραν καὶ τὴν τωρ-
νὴν τοὺς ἀπαιτοῦν. Ὅθεν, καὶ πάλιν ἀποδεικνύεται ἡ ἐαυ-
τὸν τοῦ Ἰσὺ πρὸς τὸν Πατέρα, ἀφοῦ, θεθεῖα, καὶ ἡ ἀπαι-
σίαν εἰς αὐτὸν καθιστᾷ τὴν γενεὰν αὐτὴν «μοιχαλιδαν».

Ἀφοῦ, λοιπὸν, τοὺς ἐπέτιμην τι λέγει, εἰς τὴν συ-
νέχεια, «Καὶ θαῦμα δὲν θά τῆς δοθῇ». ■ ■ ■

θαύμα του προφήτου Ιωνά. Τώρα πάλι κάνει λόγον διὰ τῆς ἀνάστασις τοῦ καὶ διαθεσάμενος αὐτὴν ἀπὸ τὸν τυπὸν τοῦ προφήτου ὡνά.

Τ. λοιπὸν, Δὲν τοὺς ἐδόθη θαύμα, ἐρωτᾷ κάποιος. Δὲν τοὺς ἐδόθη, ὅταν τὸ ἐζητοῦν. Δ. ὅτι ὁ ἡσοὺς δὲν ἔκανε τὰ θαύματα διὰ τὴν προσελκύσῃ αὐτοὺς, ἐπειδὴ ἐγνώριζε καλὰ ὅτι ἦσαν πεπωρωμένοι, ἀλλὰ διὰ τὴν διορθώσῃ τοὺς ἀλλοιους ἀνθρώπους, ἡ δὲ τὴν παραπάνω ἀπάντησιν ἡμποροῦμεν νὰ δώσωμεν, ἡ δὲ δὲν ἦν τοὺς δοθῇ ἄλλο θαύμα παρόμοιον μὲ ἐκεῖνο. Δ. ὅτι θαύμα αὐτοῦ πεκαλύφθη εἰς αὐτοὺς, ὅταν μὲ τὴν κόλπον τοὺς ἐγνώρισαν τὴν δύναμιν τοῦ Κυρίου.

Εἰς τὸ σημεῖον αὐτοῦ ὁ λόγος τοῦ Ἰησοῦ περὶ κλεῖ. εἰπε λίην καὶ αὐτὸ ἀκριβῶς ὑπανίσταται, σὰν νὰ ἔλεγε ἠλιαδὴ Σας ἔκανον τόσα θαύματα καὶ τόσας εὐεργασίας. Ὡς τότε ὅμως, δὲν σας ἔφερε κοντὰ μου, οὔτε ἡ-θαλήσατε νὰ προσκυνήσετε τὴν δύναμιν μου. Θὰ γνωρίσετε λοιποὶ, τὴν ἰσχύν μου μὲ τὰς ἀντιθέτους ἐκδηλώσεις. ὅταν θὰ ἰδῇτε τὴν πόλιν σας νὰ ἔχῃ κατεδαφισθῇ τὰ τεῖχη νὰ ἀφανίζονται, τὸν ναὸν νὰ κείτῃ εἰς ἐρείπειαν, ὅταν θὰ χάσετε τὴν πολιτικὴν σας ὑπόστασιν καὶ τὴν ἐλευθερίαν που εἶχατε προσηγουμένως καὶ ἀρχισατε νὰ πλανᾶσθε εἰς κάθε σημεῖον τῆς γῆς χωρὶς σκίτια καὶ χωρὶς πατόδα. Ὅλα αὐτὰ θεσθαία συνέβησαν μετὰ τὴν σταύρωσιν τοῦ Κυρίου. Τὰ γεγονότα αὐτά, λοιπὸν, θὰ σὰς δοθοῦν ἀντὶ μεγάλων θαυμάτων. Διότι πραγματικὰ ἦτο θαῦμα κατεπληκτικὸν τὸ ὅτι τὰ θάσσονται τῶν ἐμεῶν καὶ ἀθεράτευτα καὶ τὸ ὅτι, παρὰ τὰς πολλὰς τῶν πρὸς σποθεῖας κανένας δὲν ἡμπόρεσε νὰ ἐπανορθώσῃ τὴν τιμωρίαν πρὸς τοὺς ἐπεβλήθη μὲν φόρον.

Ἀλλὰ δὲν τοὺς λέγει τίποτε ἀπὸ αὐτά, παρὰ τὰ αὐτὴν νὰ τὰ κατανοήσουν ἀργότερα μὲ τὴν πάροδον τοῦ χρόνου. Ὡς πρὸς τὸ παρὸν τοὺς ἐξασκεῖ εἰς τὸν λόγον διὰ τὴν ἀνάστασιν τοῦ, τὸν ὁποῖον θὰ ἐντελεμαθάνοντο πλήρως μὲ ὅσα θὰ ἐπιβῇ ἀργότερα.

«Διότι, καθὼς τότε ὁ Ἰωνᾶς ἦτο» λέγει «μέσα εἰς τὴν κοιλίαν τοῦ κήτους τρεῖς ἡμέρας καὶ τρεῖς νύκτας, ἔτσι θὰ εἶναι καὶ ὁ υἱὸς τοῦ ἀνθρώπου, μέσα εἰς τὴν κοιλίαν τῆς γῆς ἐπὶ τρία ἡμέρονυκτας.» Δὲν τοὺς εἶπεν, θεσθαία καθαρὰ ὅτι, θὰ ἀναστήθῃ, ὅτι, θὰ τὸν περιέποι-ζαν. Ἐκάνεν, ὅμως, ὑπαινιγμὸν διὰ αὐτὴν ἀρχετὰ σαφή

ὥστε νὰ πιστεύσουν ἐκεῖνοι, ὅτι ἐγνώριζεν ἐκ τῶν προτέρων, ὅτι θὰ ἀναστήθῃ. Πραγματικὰ, ἐπειδὴ τὸ ἤξεραν, δι' αὐτὸ λέγουσιν πρὸς τὸν Πιλάτον, «Ἐκεῖνος ὁ Ἰουδαῖος», λέγουσιν, εἶπεν, ὅταν ἀκόμη ἔζη, ὅτι μετὰ τρεῖς ἡμέρας ἀπὸ τοῦ θανάτου μου θὰ ἀναστήθω.»⁴ Μολοντοὶ οἱ μαθηταὶ δὲν τὸ ἐγνώριζαν, αὐτὸ διότι εἰς τὴν ἀρχὴν ἦσαν π.δ. ἀσύνετοι ἀπὸ τοὺς φαρισαίους. Ὡς Δ. αὐτὸ καὶ οἱ γραμματεῖς καὶ φαρισαῖοι κτεδ.κάσθησαν ἀπὸ τὴν ἰδίαν τοὺς τὴν συμπεριφορὰν.

Κύτταξε, ὅμως, μὲ πόσον καθαρὸν ὑπαινιγμὸν ἀναφέρει μὲ ἀκριβείαν τὸ ὅτι θὰ ἀναστήθῃ ἐκ νεκρῶν. Διότι, δὲν εἶπεν, ὅτι, θὰ εὐρισκεται μέσα εἰς τὴν γῆν, ἀλλὰ, «εἰς τὴν κοιλίαν τῆς γῆς» διὰ τὴν φανερώσῃ τοὺς τάφους καὶ κανένας νὰ μὴ νομίσῃ ὅτι πρόκειται διὰ φαινόμενικόν θάνατον. Ἐπίσης, δ. αὐτὸ ἐπὶ τρεῖς ἡμέρας παρεχώρησε νὰ παραμῇ εἰς τὸν τάφον, ὅς νὰ πιστεύσῃ οἱ, ἀπέθανε πραγματικὰ, διότι, αὐτὸ δὲν διαπιστώνεται ἀπὸ τὴν σταύρωσιν καὶ τὴν ἰδὴν ἀντιληψὶν τῶν τότε ἀνθρώπων, ἀλλὰ καὶ ἀπὸ τὴν διάδοσιν τῶν τριῶν ἡμερῶν. Πραγματικὰ τὴν ἀνάστασιν θὰ τὴν ἀπεδείκνυνεν ὅλος ὁ χρόνος τοῦ ἐπέρασεν, ἀπὸ τὴν σταύρωσιν, μέχρι νὰ συμβῇ αὐτὴ. Ὡς Δ. ὅτι ἡ σταύρωσις ἦτο δυνατὴ νὰ ἀμφισβητηθῇ ἐάν δὲν ὑπῆρχαι τότε καὶ πολλὰ ἄλλα θαύματα τοῦ τὴν ἀπεδεικνύναν. Ἐάν, ὅμως, δὲν ἐγένετο πιστευτὴ ἡ σταύρωσις, τότε καὶ ἡ ἀνάστασις δὲν θὰ ἐπιστεύετο. Δ. αὐτὸ καὶ ὀνομάζει αὐτὸ θαῦμα. Ἐπειδὴ ἐάν δὲν ἔστα-ρῶντο, δὲν θὰ ἐδόδετο καὶ τὸ θαῦμα τῆς ἀναστάσεως. Διὰ τοῦ λόγον αὐτοῦ φέρει εἰς τὸ μέσον τὸν τυπὸν, διὰ νὰ πιστευθῇ ἡ ἀλήθεια.

Διότι πρὸς μὲν σέ παρακαλῶ, μήπως εἶναι φαντασία τὸ ὅτι ὁ Ἰωνᾶς εὐρέθη εἰς τὴν κοιλίαν τοῦ κήτους; **460** Δὲν ἡμπορεῖς θεθεῖαι, νὰ ἰσχυρ.σθῇς αὐτὸ τὸ πρῶτον. Συνεπῶς δὲν ἀρνείσαι, ὅτι καὶ ὁ Χριστὸς ἐτάφη εἰς τὴν κοιλίαν τῆς γῆς. Διοτι, δὲν εἶναι νοήτων νὰ εἶναι ἀληθ.νός ὁ τύπος καὶ νὰ ἀποτελῇ φαντασίαν ἡ ἀλήθεια. Δι. αὐτὸ εἰς κάθε περιπτώσιν ἀναφέρομεν τὸν θάνατον τοῦ Κυρίου καὶ εἰς τὸ μυστήριον τῆς θείας Εὐχαριστίας καὶ εἰς τὸ θάπτισμα καὶ εἰς ὅλα τὰ ἄλλα. Δι. αὐτὸ καὶ ὁ Παῦλος ἐκήρυττε μὲ δυνατὴ φωνὴν «Μὴ γένοιο ποτὲ ἐγὼ νὰ καυχῶμαι διὰ τὸτε ἄλλο παρὰ διὰ τὴν σταυ-
4 Νικητ. 27 83.
5 Τὸ παραδειγμα τοῦ Ἰωνᾶ.

ρόν τοῦ Κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ»⁶

Κατὰ συνέπειαν εἶναι φανερόν ὅτι εἶναι παιδιά τοῦ διαβόλου ἐκεῖνοι, πού δεχόνται τὴν νοσηρὰν διδασκαλίαν τοῦ Μαρκαίου, ἐπειδὴ προσπαθοῦν νὰ ἀφανίσουν ἐκεῖνα, διὰ τὰ ὅποια τόσον πολλὰ ἔκανε ὁ Χριστός, ὥστε νὰ μὴ ἀφανισθοῦν. **Β** καὶ τόσον πολὺ ἐφρόντισεν ὁ διάβολος νὰ τὰ ἀφανίσῃ. Ἐνωθὶ τὸν σταυρὸν καὶ τὸ πάθος. **Δ**· αὐτὸν τὸν λόγον ἔλεγεν εἰς ἄλλας περιπτώσεις· «Κηρύσσετε τοὺς ναοὺς αὐτοῦ καὶ εἰς τρεῖς ἡμέρας θὰ τὸν ἀνεγείρω»⁷. Καὶ «Θὰ ἔλθουν ὁμοῦς ἡμέρας, πού θὰ παρουν ἀπὸ αὐτοὺς τοὺς Νυμφίους»⁸. Καὶ εἰς τὴν προκειμένην περιπτώσει· «Ἀλλὰ θεοῦ μὴ δὲν θὰ τῆς δόξῃ, παρὰ τὸ βαῖμα τοῦ πρῶφίτου ὧντα»⁹. Ἐπίσης, τοὺς φανερώνει, ὅτι θὰ πάθῃ χάριν αὐτῶν καὶ ὅτι αὐτοὶ δὲν ἀποκομίζουσι ἀπὸ τοῦ πάθος κανένα ὄφελος. Ἀὐτὸ αὐτοὺς ἀπέδειξε εἰς τὴν συνέχειαν. Ἀλλὰ αἱ καὶ τὰ ἐγκώριζεν αὐτά, ἐν τούτῳ ἀπέθανεν Ἰωάννης μεγάλη ἡτοῖα ἀγάπηται.

Διὰ τὰ μὴ νομίσης, ὁμοῦς, ὅτι εἰς τὸ μέλλον θὰ συμβῇ με τοὺς Ἰουδαίους ὅτι, συνέβη με τοὺς Νινευίτας καὶ ὅτι, θὰ ἐπιστρέψωσι πρὸς τὸν Ἰησοῦν, **Γ** καὶ ὅπως ἐκεῖνοι, ἔσωσε τὴν πόλιν τοὺς πού ἔσεετο καὶ τοὺς θαρσύνους ἀπεμάκρυνεν ἔτσι καὶ αὐτοὶ, μετὰ τὴν ἀνάστασιν θὰ ἐπιστρέψωσι. ἄκουσε πῶς φανερώνει ἀκριβῶς τὸ ἀντίθετον.¹⁰ Πραγματικὰ, ὅτι δὲν θὰ ἀποκαμίσουν τίποτε διὰ τὴν ἰδίαν τῶν ὀφείλων ἀπὸ τοῦ πάθος τοῦ Κυρίου, ἀλλὰ ἀντὶθετο θὰ ὑποστοῦν καὶ κακὰ ἀθάστακτα τὸ ἐδηλώσει καὶ αὐτὸ μὲ τὸ παραδειγμα τοῦ διαβόλου πού ἀνέφερεν.

Ἰώρα μὲν ἀπολογεῖται δι' ὅσα πρόκειται νὰ πάθουν ὕστερα ἀπὸ αὐτὰ καὶ ἀποδεικνύει, ὅτι, δικαιολογημένα θὰ τὰ πάθουν. Ἀὐτὰ τὰς συμφορὰς καὶ τὴν ἐρήμωσιν αὐτῶν τὰ παριστᾷ μὲ τὸ παράδειγμα αὐτὸ. Ἐπὶ τοῦ παρόντος θέλει νὰ τοὺς δείξῃ ὅτι βλάθαι τὰ ὑποστοῦν, δικαίαι. Τὸ ἴδιον ἔκανε καὶ εἰς τὴν Παλαιὰν Διαθήκην. **Δ** Πραγματικὰ, ὅταν ἐσκόπευε νὰ καταστρέψῃ τὰ Σόδομα, ἀπελογεῖται προηγουμένως εἰς τὸν Ἀβραάμ, μὲ τὸ νὰ δείξῃ τὴν

6. Πρλ. 8 14

7. Ἰωάν. 2 19

8. Ματθ. 9, 10.

9. Πρλ. Ματθ. 12, 41

10. Πρλ. Ματθ. 12, 43 45.

ἐλλειψιν καὶ τὴν ἀνυπαρξίαν τῆς ἀρετῆς, ἀφοῦ, θάβαια, εἰς τόσον μεγάλῃ πόλιν δὲν εὐρέθησαν οὔτε δέκα ἀνθρώποι, νὰ ζοῦν μὲ τὴν θέλησιν τοὺς κατὰ τὸν αἵματι καὶ σώφρονα. Καὶ εἰς τὸν Λῶτ ἐπίσης, ἔδειξε τὴν ἀφλοξενον διαθεσιν αὐτῆν καὶ τοὺς παρόντους ἔρωτας τοὺς καὶ ὕστερα ἔρρηψε τὸ πῦρ. Καὶ εἰς τὸν κατακλυσμὸν ἔκανε τὸ ἴδιον ἀκριβῶς καὶ μὲ τὰ ἔργα ἀπελογεῖται εἰς τὸν Νῶε.¹¹ Καὶ εἰς τὸν ἑλεκὴλ, ἐπίσης, ἔκανε τὸ ἴδιον, ὅταν εὐρίσκετο εἰς τὴν Βαβυλῶνα καὶ τὸν κατέστησεν ἱκανὸν νὰ ἴδῃ τὰ κακὰ πού θὰ συνέβαιναν εἰς τὴν Ἱερουσαλήμ.¹² Ἀλλὰ καὶ εἰς τὸν Ἰερραμ, πάλιν, ὅταν ἔλεγεν· **Ε**· «οὐ μὴ προσεύχησαι, ἢ δὲν θλέπεις τι, κάνουν αὐτό»,¹³ τὸ ἔλεγε ἀπολογούμενος.¹⁴

Καὶ πάντοτε ἔκανε τὸ ἴδιον ἀκριβῶς, ὅπως καὶ εἰς τὴν προκειμένην περίπτωσιν. Τί λέγει, δι' ἡλαθῇ, «Ἄνδρες Νινευίται, θὰ ἀναστηθῶν καὶ θὰ κατακρύνουν τὴν γενεάν αὐτήν, διότι ἐκεῖνοι μετενόησαν εἰς τὸ κήρυγμα τοῦ Ἰωάν. Καὶ ἰδοὺ ἐδῶ πολὺ περισσότερα συντίθενται εἰς τὸ νὰ γινῇ δεκτὸν τὸ ἱδικόν μου κήρυγμα παρ' ὅσα συνέτρεχαν διὰ τὸ κήρυγμα τοῦ Ἰωάν»¹⁵. Διότι ἐκεῖνος ἦτο δοῦλος, ἐνῷ ἐγὼ εἰμὶ ὁ Κύριος. Ἐκεῖνος ἐθνήκεν ἀπὸ τὸ κῆτος, ἐγὼ, ὁμοῦς, ἀνέστηθην ἀπὸ τῶν θανάτων. Ἀκόμη ἐκείνος ἐκήρυξε τὴν καταστροφὴν ἐνῷ ἐγὼ ἦλθα διὰ νὰ κηρύξω τὴν βασιλείαν τοῦ οὐρανῶν. Καὶ οἱ μὲν Νινευίται ἐπίστευσαν χωρὶς κανένα θαῦμα. **Α**· ἐνῷ ἐγὼ σὰς ἐπαρουσίασα πολλὰ θαύματα. Καὶ ἐκεῖνοι δὲν ἤκουσαν τίποτε περισσότερον ἀπὸ τοὺς λόγους ἐκείνους τοῦ Ἰωάν· ἐνῷ ἐγὼ ἔθεσα εἰς κίνησιν κάθε Ἰδεῖαν φιλοσοφίας διὰ νὰ σὰς διδάξω. **Β**· Ἰωάνης, ἐπίσης, ἐπήγειν ὡς ἐκπρόσωπος τοῦ Θεοῦ διὰ νὰ προσφέρῃ τὰς ὑπηρεσίας τοῦ, ἐγὼ, ὁμοῦς ἦλθα ὁ ἴδιος, ὁ δεσπότης καὶ κύριος τῶν πάντων. ὅχι διὰ νὰ σὰς ἀπελθῶ, οὕτως νὰ ζητήσω εὐθύνες, ἀλλὰ διὰ νὰ σὰς φέρω συγχώρησιν. Καὶ ἐκεῖνοι μὲν ἦσαν εὐλογησάμενοι, ἐνῷ αὐτοὶ εἶχαν ἔλθει εἰς ἐπιστῆν καὶ εἶχαν διδοχθῇ ἀπὸ πολλοῦς προφήτας. Καὶ διὰ τὸν Ἰωάνην δὲν εἶχε κάνει κανεὶς καμμίαν προφητείαν ἐνῷ δὲ ἀμὲ εἶχαν ἐμύλησει ὅλοι ἀνεξαίρετως, οἱ προφῆται καὶ τὰ ἔρ

11. Πρλ. Γεν. 19, 1 45.

12. Πρλ. Γεν. 6 10.

13. Πρλ. Ἰεζ. 5, 1 45.

14. Πρλ. Ἰερ. 7 16 17.

15. Ματθ. 12 41.

γα· καὶ ἦσαν σύμφωνα μετὰ τὰς προφητείας ἐκεῖνας. Ἐπίσης, ὁ Ἰωάννης ἐδραπέτευσεν, ἐπειδὴ ἐπτόκειτο ἐν ἀποφυγῇ τὴν ἀποστολὴν τοῦ διακ. καὶ μὴ γινῇ ἀντικείμενον χλευασμοῦ, ἐνῷ ἐγώ, ὃν καὶ ἤξερα καλὰ ὅτι θά μὲ σταυρώσουσαν καὶ θά μὲ ἐμπαίξουν, ἐν ταῖς ταῖς ἡμέραις τῆς γῆς. Β. Καὶ ὁ Ἰωάννης ἐν ἡν. χετο να ὀνειδίθη χάριν τὴν σωζομένων, ἐνῷ ἐγὼ ἐπέμενα θάνατον καὶ μολῶσιν τὸν χειρότερον, καὶ ὕστερα ἀπὸ οὗτ' αὖθις ἀποστείλω καὶ ἄλλους διακ. να σὰς ὑδάρουν. Ἀκόμη, ἐκεῖνος ἦτο ἕνας ξένος, ἀλλοεθνὴς καὶ ἀγνώστος, ἐνῷ ἐγὼ σὰς εἶλαι αὐτοεθνὴν καὶ ἐκ τῶν ἰδίων προγόνων μὲ σὰς καὶ πολλὰς ἄλλας παρατήρησε σὺ θὰ ἡμποροῦσ' να κόνη κοινῆς, ἐὰν ἤθελε να ἐξαντήρησιν τὸ θέμα.

Ἄλλα ὁ Κύριος δὲν περιτορίζεται, εἰς τοὺς Ἱουδαίους μόνον, ἀλλὰ φέρει καὶ ἅλο παρόδωγμα καὶ λέγει· Ἡ βασιλεία τοῦ νότου καὶ ἀναστήθῃ κατὰ τὴν ἑσχάτην κρῖσιν μαζί με τὴν γενεάν αὐτὴν καὶ θά τὴν κατακρίνῃ διότι, ἤθελε αὐτὴ ἀπὸ τὴν ἔκρη τοῦ κόσμου να ἀκούσῃ τὴν σοφίαν τοῦ Σολομῶντος. Καὶ ἰδοὺ ἐδῶ εἶνα περισσώτερον ἀπὸ τὸν Σολομῶντα· Ὁ Χ το παρόδωγμα τοῦτο εἶνα, σημαντικώτερον τοῦ προηγούμενου. Ὁ ὅτι, ὁ Ἰωάννης ἐπῆγειν ὁ Ἰῶος πρὸς τοὺς Νινευίτας, ἐνῶ ὁ βασιλὸς τοῦ νότου δὲν ἐπερίμενε να ὑπάγῃ ὁ Σολομῶν πρὸς αὐτήν, ὅλλ' αὐτὸ ἐπῆγγεν εἰς αὐτὸν, ἀν κα. Πτο γυναικὰ καὶ ἐπίσταμεν εἰς τὰ εἰδῶλα καὶ τοσοῦτο πάλαι μακριὰ εὐρίσκοτο χωρὶς να τὴν ἀπελθῇ τυποτε, οὕτε να φοβήτο τὸν θάνατον, ἀλλὰ μόνον ἀπὸ τὸν μεγάλων πόνον δ' αὐτοὺς σφοδρὸς λόγους, Ἄλλ' ἰδοὺ ἐδῶ εἶνα περισσώτερον ἀπὸ τοῦ Σολομῶντα Ὁ ὅτι, ἐκεῖ ἤλθε πρὸς τὸν Σολομῶνα ἡ βασίλισσα, ἐνῶ ἐδῶ ἤλθα ἐγὼ ὁ Ἰῶος. Καὶ ἐκεῖ μὲν ἐτάξιθευσεν, ἀπὸ τὴν ἔκρη τοῦ κόσμου, ἐνῶ ἐγὼ περιδεῶθα τὰ πόλεις καὶ τὰ χωρία. Καὶ ὁ μὲν Σολομῶν ἔκανε λόγον διὰ δένδρον καὶ ἔλαια, τὰ ὅποια καμιάιν σπουδαῖα ἀφέλασεν δὲν ἡμποροῦσαν να ποσφερῶν εἰς ἐκείνην. Ἐνῶ ἐγὼ σὺς ὁμοῖο διὰ τὰ ἀπὸρήτητα πράγματα καὶ τὰ πλέον φρικτὰ μυστήρια.

Ἔτο, λοιπόν, τοὺς κατέκρινεν, μὲ τὸ ὅτι ἀπέδειξαν ἀνευ ἀντιρρήσεως, ὅτ. τὰ ἁμαρτηματικά τους ἦσαν ἀνυγώρητα καὶ ὅτι παρακολοῦν προήγοιο ἀπὸ τὴν ἰδικὴν τὴν ἀγνωμοσύνην καὶ ὅχι ἀπὸ τὴν ἀσθένειαν τοῦ διδασκάλου. Καὶ αὐτὸ τὸ κατέστησε φανερὸν καὶ μὲ πολλὰ

ἀλλὰ, ἀλλὰ καὶ μὲ τὸ παράδειγμα τῶν Νινευιτῶν καὶ
τῆς Βαβυλῶνις.

Εἰς τὴν συνέχειαν λέγει καὶ τὴν τιμωρίαν ποῦ θὰ ὑποστούν. Τὸ λέγει, καποὶς ἀνινωματικός, πάντως τὸ λέγει, καὶ μεγάλαν φόβον ὀφείναι μέσαι εἰς τὴν διηγήσιν τοῦ «Διότι ὅταν τὸ ἀναστήθαι πνεῦμα» λέγει, «ὅσῳ ἂν ποῦ τοῦ ἀνθρώπου, περὶ ἀπὸ τήνου, που δὲν ἔχουν νεκρὸ καὶ ζῆται ἀνάστασιν. ἄλλα δὲν εὐρίσκει. αὐτὴν Εἰς λέγει. Θὰ γυρίσω πάλιν εἰς τὸ σπῆτι. μοι, ἀπὸ τοῦ ὁποῖον ὄσῳ κἂν. Καὶ ὅταν εἴθῃ εὐρίσκει. τὸ σπῆτι ἄδῃ ἀνὰ καὶ παρωμένον καὶ στολζόμενον. Τότε γίγνεται, καὶ παραλαμβάνει ἑαῶ. τοὺ ἄλλα ἑπτὰ πνεύματα πονηρότερα ἀπὸ τοῦ, αὐτοῦ τοῦ καὶ, ὁποῦ ἀεθάλου, κατακαίον πλέον ἐκεῖ μέσα. Καὶ γίνεται ἡ ὁσότης αὐτῇ κατάστασις τοῦ ἀνθρώπου ἐκείνου χειρότερα ἀπὸ τὴν πρώτην. Ἐπὶ, θὰ συμῆθῃ καὶ εἰς τὴν γενεάν αὐτῇν.» Μὲ ὅσο λέγει, ἐδὼ ἀποδείκνυσι, ὅτι, ὅχι, εἰς τὴν μέλλουσαν ζωὴν μόνον, ὅλα καὶ ἐδὼ εἰς τὴν παρουσίαν θὰ ὑποστοῦν τὴν ἑσπεράσαν τιμωρίαν. **4:33** Ἐπειδὴ, δηλαδὴ εἶπεν, «ὅτι ἀνδρες Ν. νεώτῃ, θὰ ἀναστήθῃσι εἰς τὴν μέλλουσαν κρίσιν καὶ θὰ κατακρίνῃσι τὴν γενεάν αὐτῇν» διὰ τὰ μὴ καταφύγῃσι τοὺς λόγους τοῦ ἐπειδὴ ὁ χρόνιος τὴν κρίσεως ἐτοιμασέτε τοὺς πολὺ ἀνὰ καὶ καταστοῦν περισσότεροσι ἀνὰ διὰφορὰν διὰ αὐτὸ καὶ μὲ αὐτὰ ποῦ τοὺς λέγει, τοὺς παρολοποιεῖ ποῦ κατὰ τοὺς τὴν τιμωρίαν, Ἀὐτὸ ἔκρινε καὶ ὁ προφήτης Ὡς δὲ ὅταν τοὺς ἡπείλει τοὺς ὅπως ἔλεγεν ὅτι θὰ γινῶν, «ὅπως ὁ προφήτης ποῦ ἔχει, χάσας τὴν λογικὴν τοῦ, ὅπως ὁ ἀνθρώπος ὁ δαίμων ἐξόμενος»¹¹ δηλαδὴ, ὅπως ὁ ἀνθρώπου, ποῦ μαινόμενα, καὶ παρασπύρονται ἀπὸ τὰ ποιητὰ πνεύματα, ὅπως εἶναι, οἱ ψευδοπροφήται. Ὁ δὲ ἐδὼ προφήτῃ ποῦ ἔχει, χάσας τὴν λογικὴν τοῦ ὀνόματος, τὸν ψευδοπροφήτην. ὅπως εἶναι, παραδόξως χάριν οἱ μάντις. **Β** Αὐτὸ, λοιπόν, δηλώνει, καὶ ὁ Χριστὸς καὶ λέγει ὅτι θὰ ὑποστούν τὰς ἑσπεράσαν τιμωρίας.

Εἶδες πότε ἀπὸ κάθε ἀνθρώπου, τοὺς παραδείξαι γὰρ προσέ-
χων ναὶ τοὺς λόγους του καὶ ἀπὸ τὰ παρανότα καὶ ἀπὸ τὰ
μελλοντικὰ καὶ ἀπὸ ἐκείνους ποὺ ἐδίδεχν ἁπλῆ διαγνώ-
σιν ἐννοῶ τοὺς Νινευίτας καὶ τῆς Βαβυλῶσας, καὶ ἀ-
πὸ ἐκείνων πάλι κατεδικάσθησαν. ὅπως εἶναι οἱ κάτοικοι
τῆς Ἰουδα καὶ τῶν Σαδδουμαίων. Τὸ ἴδιον ἔκαστον καὶ οἱ

17. Nov. 1949 - 45.

18 12 9. 7

προφήτα, που έφεραν ως παράδειγμα τους ε'δους¹⁹ τοῦ Ρηχαβὶν²⁰ καὶ τὴν νύμφην ποὺ δὲν ξεχνᾷ τὴν σεμνότητά της καὶ τὸν στήθόδεσμόν²¹ καὶ τὸν θοὸν ποὺ γνωρίζε τὸν κύριον τοῦ καὶ τὸν ὄνον ποὺ διακρίνει τὴν φάντην τοῦ²² "Ἔτσι λοιπὸν, καὶ ἐδῶ ἀφοῦ μὲ σύγκρουν ἀπέδεξε τὴν ἀγνωμοσύνην τοῦ λέγει πλέον καὶ τὴν τιμωρίαν τοῦς.

Ὁ Ἄλλὰ τί σημαίνουν τέλος πάντων τὰ ὅσα εἶπεν διὰ τὸν δαίμονα. Ὅπως ἀκριβῶς οἱ δαίμονοι, λέγει, ὅταν ἀπολλογούν ἀπὸ τὴν ἀσθένειαν αὐτῆν καὶ ὁ στερὰ δειξοῦν ὅδ' ἀφορᾷ καὶ ραββί, αὐν, προσελκύνει ἐπάνω τῶν εἰς χειρότερον θόσμον τὴν ἀσθένειαν ἔτσι γίνεται καὶ μὲ σὰς Διότη καὶ προηγουμένως εὐδοκασθε ὑπο τὴν ἐξουσίαν τοῦ δαίμονος ὅταν ἐλατρώσῃ τὰ εἰλωλα καὶ ἐδυσίασῃ τὰ παιδιὰ σας εἰς τοὺς δαίμονας καὶ μεγάλη μανία ἐξαρκητήρῃ τὰς πράξεις σας. Εἰ γὰρ, ὁμῶς, δὲν σὰς ἐγκατελείψα ἀλλὰ ἐξεδίωξα τὸν δαίμονα ἐκείνου μὲ τοὺς προφήτας καὶ ἐπὶ πλέον ἤλθα πάλιν ὁ ἰδιος, ἐπειδὴ ἤθελα νὰ σὰς καθάρσω περ σότερον. Ἐπειδὴ λοιπὸν, δὲν θέλετε νὰ προσέξετε, ἀλλὰ ἐπέσατε εἰς μεγαλύτεραν πονηρίαν διότι ἀπὸ τοῦ νὰ σφάζετε τοὺς προφήτας εἶναι πολὺ μεγαλύτερον καὶ χειρότερον νὰ σφάζετε ἐμὲ. Ὁ δὲ αὐτὸ θὰ πάθετε χειρότερα ἀπὸ ὅσα ἐπαθὲν οἱ πρόγονοί σας. Ἐννοῦν τὰ ὅσα ἐπαθὲν εἰς τὴν Βαβυλῶνα, τὴν Αἴγυπτον καὶ ἀπὸ τὸν Ἀντίοχον τὸν πρῶτον²³. Διότι τὰ ὅσα συνέθησαν εἰς αὐτοὺς ἐπὶ τοῦ Οὐεσπασιανοῦ²⁴ καὶ τοῦ Γ' τοῦ²⁵ ἦσαν πολὺ χειρότερα ἀπὸ τὰ προηγουμένα. Δι' αὐτὸ καὶ ἔλεγεν ὁ Κύριος· Ἐὰν

19. Πρβλ. 1^{ος} 43, 1 ἔξ.

20. Ρηχάβ ἡ Ρηχαβὶν. Ἦτο παῖς τοῦ Ισραὴλ καὶ ἐκείνη ἐστὶν ἡ ποὺ τὸν πιστῶν εἰς τὸν Βαβυλῶνα κατὰ τὰς ἡμέρας τοῦ Βασιλεῦς Αἰχμαν 880 π.Χ.

21. Πρβλ. 1^{ος} 2, 38.

22. Πρβλ. Ἰω. 1, 8.

23. Ἀντίοχος. Πρόκειται εἰς τὸν Ἀντίοχον τὸν Γ' τῶν 170-168 π.Χ. ὁ ὁποῖος ἐπέχεσθαι καὶ ἐπέβλη τὸν Γαλιλαϊστὴν εἰς τὸν Ἰουδαϊσμός.

24. Οὐεσπασιανὸς ἡ Βεσπασιανὸς Ρωμαῖος ἀνταρκατοῦ ὁ ὁποῖος εἰς τὴν προσπάθειάν του νὰ ἐκβάλῃ τὴν παῖδα αὐτὸν εἰς τὸν Βαβυλῶνα καὶ τοὺς Ἰσραηλῆς.

25. Τίτος Ρωμαῖος ἀνταρκατοῦ ὁ ὁποῖος τὸ 70 μ.Χ. κατέλαβε τὴν Ἱερουσαλὴμ καὶ διέλυσεν δρισταῖα τὰ χράτος τὴν Ἱερουσαλὴμ.

εἶναι τότε μεγάλη θλίψις, ποὺ ποτὲ μέχρι τώρα δὲν ἔχῃ σήμερ, οὔτε καὶ θὰ σήμερ²⁶.

Τὸ παράδειγμα αὐτὸ δὲν ἔχει μόνον τὴν παραπάνω σηματοδοτοῦν, ἀλλὰ, παρὰλλήλα, θέλει νὰ δείξῃ ὅτι θὰ στερηθοῦν καὶ ἀρετὴν καὶ θὰ εἶναι τώρα περ σότερον εὐκολοὺς λεία εἰς τὴν δόξαν τῶν δαιμόνων παρ' ὅσων ἦσαν τότε. Διότι, ὅτε ἂν καὶ περιέπιπτον εἰς ἀμαρτίας, ὑπάρχοντες ὁμῶς καὶ ἐκείνοι, ποὺ μετὰ τὸ αὐτῶν πρῶτον δεικνύει εἰς τὴν ἀρετὴν, ἢ ἦτο κοντὰ τοὺς ἡ πρόνοιαν τοῦ Θεοῦ καὶ ἡ χάρις τοῦ ἁγίου Πνεύματος ποὺ τοὺς ἐφρόντιζεν τοὺς κατηύθυνε καὶ ἔκανεν ὅτι ἐξηρτάτο ἀπὸ αὐτῆν. Τώρα, ὁμῶς, θὰ στερηθοῦν τελείως τὴν κηδεονίαν αὐτῆν, λέγει. Ὡστε τώρα καὶ ἡ ἐλπίς τῆς ἀρετῆς θὰ εἶναι μεγαλύτερα καὶ αἱ συμφοραὶ θὰ αὐξηθῶν καὶ ἡ ἐπενέργεια τῶν δαιμόνων θὰ γινῇ πᾶσι πυρρὰ καὶ Γνωρίζετε, θέτω καὶ τὰ ὅσα συνέθησαν ἐπὶ τῆς ἰδίας μας ἐπισχῆς, ὅταν ὁ Ἰουλιανός, καὶ ἐπέπεσε τοὺς πάντας εἰς τὴν ἀσέβειαν, περιέπεσεν εἰς τὴν αἰδωλολατρείαν, πῶς θεώρου τοὺς ἑαυτοὺς τῶν εἰδωλολάτρων²⁷ καὶ μὲ ποίαν προθυμίαν ἐτέλουν τὴν λατρείαν ἐκεῖνοι.

Ὡστε εἰναι τώρα φαίνονται, ὅτι ζοῦν μὲ καποῖαν σωφροσύνην, τὴν κάνουν δὲ τὸν φόβον τῶν θεῶν λέγει. Διότι εἰναι δὲν ὑπάρχει ὁ φόβος αὐτὸς θὰ ἐτόλμων πολὺ χειρότερα πράγματα ἀπὸ τὰ προηγουμένα. Πραγματικὰ, εἰς μὲν τὰ ἄλλα πονηρὰ ἔργα ὑπερβαίνουν τοὺς παλαιότερους, ἀφοῦ ἐπὶ βίδοντα μὲ μεγάλην ὑπερβολὴν εἰς τὰς μαγείας, τὰς μαγανείας καὶ τὰς ἀσελγείας. Ἀλλὰ καὶ εἰς τοὺς ἄλλους τιμὲς ἐν καὶ τόσα χαλνὰ τοὺς αὐγυκρατοῦν. ἐν τούτῳ πολλὰς φορὰς ἐσταύρωσαν καὶ ἐπὶ νεκρῶν κατὰ τῶν βασιλέων ὥστε ἐφθασαν νὰ δαπνάζουν τὰ μεγαλύτερα κακὰ.

Ποῦ εἶναι τώρα ἐκείνοι ποὺ ζητοῦν τὰ θαιματα, ἢ ἄς ἀκούσωμεν ὅτι χρειάζεται εὐγνώμων δ' αἰθέρας καὶ εἰναι δὲν ὑπάρχει αὐτῇ κανένας ἄγγελος δὲν προκρίπτει ἀπὸ τὰ θαιματα. Ἰδοὺ λοιπὸν, ποὺ οἱ Νινευίται ἐπ' ἔστησαν χωρὶς θαύματα ἐνὸς αὐτοῖς ἴσπερα ἀπὸ τῶν θαιματα ἔγιναν χειρότεροι, καὶ κτήστησαν τοὺς ἑαυτοὺς τῶν κατωτέρων δαιμόνων καὶ ἀμετρήτους συμφορὰς ἐπαθῆναι ἐπάνω τοὺς. Καὶ πολλοὺς φυσικὰ ἀδὲν ὅταν καποῖος ἀπαισθητὴν μίαν φορὰν ἀπὸ τὰ κακὰ καὶ δὲν συνεισέβη, θὰ πάθῃ πολὺ χειρότερα ἀπὸ τὰ προηγουμένα.

Δι' αυτό, θέβαλα εἶπε ὁ Κύριος ὅτι «δὲν εὗρεσκε ἀν-
πανουι τὸ πονηρὸν πνεῦμα», διὰ τὴν δεξιὴν ὅτι δηλωσθή-
ποτε καὶ κατ' ἀνάγκην θὰ καταλάβῃ τὸν ἄνθρωπον αὐ-
τοῦ τοῦ εἴδους ἢ ἐπιδρασίαν τῶν δαιμόνων. Διότι αὐτὸς
ἔπρεπε νὰ συνετελεσθῇ διὰ δύο λόγους, ἀπ' ἑνὸς μὲν διότι
ἔπρεπε προηγουμένως, ἀπ' ἑτέρου δὲ ὅτι ἀπὸ ἀπὸ ἀπὸ ἀπὸ
τὸ πᾶθος C Μαλλον, διωκὲς προστίθεται καὶ τρίτος
λόγος, ἢ ἀπειλὴ θηλασθῇ ὅτι θὰ πάθῃ χειρότερα. Καὶ
διωκὲς μὲ καίνενα ἀπὸ αὐτὰ δὲν ἔγιναν καλλίτερα.

Αὐτοὶ οἱ λόγοι, ὅχι μόνον πρὸς ἐκείνους, ἀλλὰ καὶ
πρὸς ἡμᾶς τὰ ράβδου, οἱ ὁποῖοι ἀπὸ τοῦ εἴδους
ἐπαισθημένοι καὶ ἀπὸ τῶν προηγουμένων κακῶν,
ἐπανερχόμεθα καὶ πάλιν εἰς τὴν ἰδίαν πονηρίαν. Διότι,
πραγματικῶς, ἡ τ.μ.ω.α. τῶν καταπ.ν.ω.ν, ἀμαρτημάτων θὰ
εἶναι πλέον χειρότερα. Δι' αὐτὸ καὶ εἰς τὸν παραλυτὸν
ἔλεγεν ὁ Χριστὸς «ἴδοι τώρα ἔχεις γινε. ὕγιος. Πρόσε-
ξε, λοιπόν, νὰ μὴ ἀμαρτησῇς πλέον διὰ τὴν νὰ μὴ σοὺ συμ-
θῇ τίποτε χειρότερον»²⁷ Καὶ αὐτὰ τὰ ἔλεγε πρὸς ἀνθρώ-
πον ποὺ ἐπὶ τριάντα ὅκτω χρόνια ἦτο παρὰλυτός.

Δ Καὶ τ. γερότεροι ἐρωτᾷ κάποιος ἀπὸ αὐτὰ ἐπὶ
κεῖτο νὰ πάθῃ, Πολὺ χειρότερον καὶ ἁρύτερον. Διότι
εἴθε νὰ μὴ συμθῇ νὰ ὑποφέρωμεν τόσα, ὅσα ἡμποροῦμεν
νὰ πάθωμεν. Ἐπεὶ δὲ ὁ Θεὸς δὲν ἐδρασκεῖται εἰς ἀδυνα-
μιαν νὰ τιμωρῇ. Ἀλλὰ ἡ ὀργὴ τοῦ Θεοῦ εἶναι ἀνάγκη γὰρ
πρὸς τὸ πολὺ ἔλεος αὐτοῦ. Τὴν ἴδιαν κατηγορίαν ἀπευ-
θύνει καὶ πρὸς τὴν Ἱερὰν ἐκκλησίαν, ὅταν λέγῃ ὁ αὐτοῦ προ-
φήτης. Ἰεζεκιήλ «Διότι σὲ εἶδον» λέγει, «νὰ πλέης μέσσω
εἰς τὸ αἷμά σου καὶ σὲ ἔλυσαι καὶ σὲ ἔλεψα μὲ λάδι
καὶ τὸ κάλλος σου ἐγένετο ζακουστόν. Ἀλλὰ σὺ ἐπαρνε-
σας μὲ τοὺς περὶ οἴκους σου»²⁸ λέγει. Δ' αὐτὸ καὶ σὲ ἔ-
πε μὲ θανάτω καὶ χειρότερα κακὰ ἐπεὶ δὲ αἱμα-
τάνεις.

Απὸ τοὺς παραπάνω λόγους νὰ μὴ σκέπτεσθαι
τὴν κόλασιν μόνον, ἀλλὰ καὶ τὴν ἀπερὸν μακροθυμίαν
τοῦ Θεοῦ. Πραγματικῶς, πόσας φορές ἐπέσκαμεν εἰς τὰ
ἴδια κακὰ B καὶ διωκὲς, μακροθυμῶν ἀκούει. Ἀλλ' ἡ μα-
κροθυμία αὐτῆς μὴ μᾶλλον διδῇ θάρρος, ἀλλ' ὡς νο-
σῶμεν φόβον. Διότι καὶ ὁ Θεὸς ἐκεῖ ἐδιδάσκειτο ἀπὸ
τὴν πρώτην πληγὴν δὲ θὰ ὑφίσταται τὰς ἄλλας κατὰ
σειρὰν καὶ ὕστερα ἀπὸ αὐτὰ δὲ θὰ καταποντίζετο μαζὶ

27 Ἰωάν. 8, 14.
28 Ἰεζ. 38, 9, 14, 24.

μὲ τὸν στρατὸν τοῦ. Τὰ λέγον αὐτὰ, ἐπεὶ δὲ γνωρίζω παλ-
λούς, ποῦ, ὅπως ὁ Φαρασαῖ τότε, λέγουν τώρα, δὲν γνωρί-
ζω τὸν Θεόν, καὶ καθελάνουν εἰς τὸν πηλὸν καὶ τὰς πλιν-
θούς τοὺς ὑπευθύνους. Καὶ πόσο, ἄνθρωποι, ἐνθὺς ὁ Θεὸς
προσπάσσει νὰ παύσουν νὰ ἀπειλοῦν, δὲν ἀνέχονται, οὐ-
τε τὸν πόνον νὰ χαλαρώσουν ὅλγον.

46.4. Ναι, μὰ τώρα δὲν ὑπάρχει, πλέον, ἀνάγκη νὰ
διασώμεν τὴν Ερυθρὰν Θάλασσαν. Ἀλλὰ ὑπάρχει πέλ-
γος πυρός, πέλγος ποῦ δὲν ὁμοιάζει, εἰς ἑκτασιν καὶ
μέγεθος, μὲ κανένα ἄλλο, ἀλλὰ εἶναι κατὰ πολὺ μεγα-
λύτερον καὶ ἀγριώτερον, καὶ ἔχει, τὰ κύματα τοῦ ἀπὸ
φωτῆς, μίαν φωτιαν ἀγνωστον καὶ φοβεράν φλόγα. Εἰς κάθε ση-
μεῖον εἶναι δυνατόν νὰ ἴδῃς φωτιὰ νὰ τρέχῃ, ὁμοία μὲ
ἀγριον θηρὸν. Διότι, ἐάν ἐδῶ εἰς τὴν γῆν τὸ αἰσθητὸν
πῦρ, ὅταν σὺν θηρῶν ἐκπηδήσῃ ἀπὸ τὴν κάμινον, κατα-
καίει ἐκείνους ποὺ κάθονται ἐξῶ, τὴν δὲν θὰ κάνη ἐκεῖνο
τὸ πῦρ εἰς ὅσους θὰ ριφθοῦν εἰς αὐτό.

B Ἀκούσε τοὺς προφήτας, ποὺ λέγου διὰ τὴν ἡμέ-
ραν ἐκείνην. Ἡ ἡμέρα τοῦ Κυρίου εἶναι ἀληθινὰ, γεμά-
τη ἀπὸ θυμὸν καὶ ὀργῆς. Διότι δὲν θὰ ὑπάρχῃ κανέ-
νας διὰ τὴν σοὺ συμπαράστασιν, κανένας διὰ τὴν σὲ λυ-
τρώσῃ. Πουθενά δὲν θὰ φαίνεται τὸ ἡμέρον καὶ γαλή-
μιον πρόσωπον τοῦ Χριστοῦ. Ἀλλ' ὅπως ἐκεῖνοι ποὺ νο-
θεύουν τὰ μέταλλα παραδίδονται εἰς μερικὸς σκληροῦς
ἀνθρώπους καὶ δὲν φλέπουν κανένα ἀπὸ τοὺς ἰδικούς
ἀνθρώπους, παρὰ μόνον τοὺς προετοιμαμένους τοὺς, ἔτσι καὶ τό-
τε θὰ συμθῇ. Ἡ ὁμοίαν δὲ, ἔτσι, ἀλλὰ καὶ πολὺ χει-
ρότερα. Διότι εἰς τὴν περίπτωσιν τῶν παραπάνω ἀνθρώ-
πων ὑπάρχει ἡ δυνατότης νὰ πλησιάζῃ κανεὶς τὸν Θεόν
συνεχῶς νὰ τὸν παρακαλῇ καὶ νὰ ἐπιτύχῃ τὴν ἀπελευ-
θέρωσιν τοῦ καταδικαι. Ἐκεῖ, ὅμως, δὲν εἶναι πλέον δυ-
νατὸν αὐτὸ διότι δὲν ἐπιτρέπεται. Ἀλλὰ παραμένουν
σταθερὰ ἐκεῖ καὶ καίγονται. καὶ δοκιμάζουν τὴν ὁδὸν
τὴν, ποὺ δὲν εἶναι δυνατόν νὰ περιγραφῇ. C Πραγματι-
κά, ἐάν δὲν εἶναι δυνατόν νὰ παρουσιάσῃ κανεὶς μὲ λό-
γους τοὺς φρικτοὺς πόνους ἐκείνων ποὺ καίγονται, ἐδῶ
εἰς τὴν γῆν, πολὺ περισσότερον συμβαίνει αὐτὸ δι' ἐκεί-
νους ποὺ παθαίνουν τὰ ἴδια ἐκεῖ. Διότι, ἐδῶ εἰς μίαν σὺν-
τομον στιγμὴν τοῦ χρόνου τελειώνουν τὰ πάντα. Ἐκεῖ,
ὅμως, καίεται μὲν, ἀλλὰ δὲν ἐξαφανίζεται τὸ καίμενον

Τ. θά κάνω μὲν, λοιπόν, ἐκεῖ, Διότι τὴν ἐρώτησιν αὐτὴν τὴν ἀπειθήναι κυρίως πρὸς τὸν ἑαυτοῦ μου. Καὶ εἰς αὐτὸν λέγει, ὁ διδάσκαλος τὰ λέγεις αὐτὰ διὰ τὸν ἑαυτοῦ σου, δὲν μοῦ μένει πλέον κομμία φροντίδα. Διότι τί τὸ παράδοξον, εἰάν ἐγὼ τιμωροῦμαι, Μὴ, παρακαλῶ, ἅς μὴ ἐπιζητῇ κανεὶς αὐτὴν τὴν παρηγορίαν. Διότι αὐτὸ δὲν εἶναι ἀνακαμφσίς. Διότι πρὸς μου, σὲ παρακαλῶ, μήπως ὁ διάβολος δὲν ἦτο δυνάμεις ἀκόματος, ὁ Μήπως δὲν ἦτο ἀνώτερος ἀπὸ τοὺς ἀνθρώπους, Ἀλλ' ὁμῶς ἐξέπεσεν. Ὑπάρχει, ὁμῶς, κανεὶς που θά παρηγορηθῇ ἀπὸ τὸ γεγονὸς ὅτι δὲν τιμωρεῖται μαζί με ἐκείνους. Ὁχ, θεέοι. Ἀλλ' ὡστε τ' ἔκαναν ὅλοι οἱ κάτοικοι τῆς Α γύπτου. Μήπως δὲν ἔβλεπαν τοὺς ἀρχοντας νὰ τιμωροῦνται καὶ καθεστὴ νὰ πεινρῇ, Μήπως λοιπόν, ἀπὸ τὸ γεγονὸς αὐτὸ ἀνέτηνυσαν καὶ παρηγορήθησαν. Ὁχ, ἀσφαλῶς. Καὶ αὐτὸ γίνεται φανερόν ἀπὸ ὅσα ἔκαναν ὕστερα, που, σάν νὰ ἐμαστίζοντο ἀπὸ κάποια φλόγα, ἐξηγέρθησαν κατὰ τὸ ὅσα λέγεις καὶ τὸν ἐξηνάγκασαν νὰ ἐκδῶσιν τὸν λαὸν τῶν Ἑβραίων. Πραγματὶ καὶ εἶναι πολὺ ψυχρὰ ἡ ἀντιλήψις αὐτῇ, τὸ νὰ νομίζῃ κανεὶς ὅτι εἶναι παρηγοροῦν τὸ γεγονὸς ὅτι τιμωρεῖται μαζί με ὅλους, τὸ νὰ λέγῃ, ὅπως ὅλοι καὶ ἐγώ.

Ἐ Τί πρέπει, λοιπόν, νὰ εἰπώμεν διὰ τὴν γέννησιν Σκέψου, σὲ παρακαλῶ, ἐκείνους που ὑποφέρουσι ἀπὸ πόνους εἰς τὰ πόδια. Αὐτοί, ὅταν τοὺς βασανίσῃ φοβερός πόνος, καὶ αὐτοὶ ἀκόμη τοὺς παρουσιάσῃ ἄλλους που ὑποφέρουν χειρότερα, δὲν λαμβάνουσιν τίποτε διὰ τὸν αὐτὸν. Διότι ἡ ἐνίσχυσις τοῦ πόνου δὲν ἀφήνει περιθώριον εἰς τὸ μισθὸν νὰ σκεφθῇ τοὺς ἄλλους καὶ νὰ εὐρὴ παρηγορίαν.

Ἀς μὴ τραφώμεθα, λοιπόν, με τὰς ψυχράς αὐτάς ἐλπίδας. Διότι τὸ νὰ ἀντλήσωμεν παρηγορίαν ἀπὸ τὰ κακά που ὑφίστανται οἱ ἀνθρώποι μὴ συμβαίνει μόνον εἰς τὰ μέτρια παθήματα. Ὅταν ὁμῶς τὸ πάθος εἶναι μεγάλο καὶ ὅλος ὁ ψυχρὸς κόσμος εἶναι γεμάτος ζάλη ἀπὸ που θά πάρῃ κανεὶς παρηγορίαν,

Ὡστε ὅλοι οἱ λόγοι αὐτοὶ εἶναι γελοῖοι καὶ μῦθοι ἀνοήτων παιδῶν. Διότι αὐτὸ που ὑποστηρίζεις, συμβαίνει εἰς μίαν στενωχωρίαν καὶ μάλιστα εἰς μίαν μετρίαν στενωχωρίαν ὅταν ἀκούσῃμεν ὅτι καὶ ὁ θεὸς ἔπαθε τὸ ἴδιον. Πολλὰς φορές ὁμῶς δὲν ἰσχύει οὔτε εἰς τὴν στενωχωρίαν. Ἐάν ὁμῶς καὶ εἰς τὴν στενωχωρίαν δὲν ἔχει κομμίαν σὺν πολὺ περισσότερον δὲν ἰσχύει εἰς τὴν ἐξουσίαν καὶ τὴν ἀπερίγραπτον πόνον ὅπως ἀποδεικνύει ὁ θρυγμὸς τῶν δδόντων.

Ἐ Γνωρίζω, θεέοι, ὅτι με τοὺς λόγους αὐτοὺς γινώμα φορτικός, καὶ ὅτι σὰς κάνω νὰ λυπήσῃ. Ἀλλὰ τί νὰ κάνω; Διότι δὲν ἤθελα νὰ λέγω αὐτὰ τὰ πράγματα, ἀλλὰ καὶ διὰ τὸν ἑαυτὸν μου καὶ δι' ὅλους σας νὰ ἐγκωριζα ὅτι εἰμῶθα ἐνέκερτος. Ἐπεὶ δὲ ὁμῶς οἱ περισσότεροι εὐρυσκόμεθα μέσα εἰς τὰς ἀμαρτίας, ποῖος θά μοῦ δώσῃ τὴν δυνατότητα νὰ ἡμπορέσω νὰ σὰς λυπήσω πραγματικά καὶ νὰ ἐγγίσω τὴν ψυχὴν τῶν ἀκροατῶν, ἴδιον ἔτσι ἴσως νὰ ἡσυχάσω. Ἰώρα ὁμῶς κατέχομαι ἀπὸ φόβου μήπως μερικοὶ περιφρανήσουσι τοὺς λόγους μου καὶ τιμωρηθῶσι ἀσχητότερα, ἔπειθ' ἐδείξαν ἀδ' ἀφορίαν ὅτι τὸ κήρυγμα Διότι δὲν θά ἀφῆνε χωρὶς τιμωρίαν ὁ ὀργισμένος κύριος που, ἐνῶ διετυπώνει μ' αὐτὴν ἀπὸ τοὺς δούλους περιφρανήσας τὴν ἀπειλήν. Ὁ ἄλλος αὐτὸ θά ἐγίνετο ἀφορμὴ νὰ ὑποστῇ μεγαλυτέραν τιμωρίαν.

Δι' αὐτὸ, σὰς παρακαλῶ, νὰ το ὥσωμεν πνευματικὴν συγκίνησιν, ὅταν ἀκούωμεν νὰ γίνεταί, λόγος διὰ τὴν γέννησιν. Διότι δὲ ὑπάρχει τίποτε γλυκύτερον ἀπὸ τὴν ὁμιλίαν αὐτὴν ἔπειθ' τίποτε δὲν εἶναι πὸ πικρόν ἀπὸ τὰ ἴδια τὰ πράγματα. Καὶ πῶς εἶναι ἐχάρ στον νὰ ἀκούωμεν διὰ τὴν γέννησιν ἐκαστὸς κατὰ ὅσον. Ἐπεὶ δὲ εἶναι δύσπρεστον τὸ νὰ πέσωμεν εἰς τὴν γέννησιν καὶ αὐτὸ εἶναι που δὲν μᾶς ἀφήνει νὰ δεχθῶμεν τοὺς λόγους τοῦ μᾶς φαίνοντα φορτικός. Ἀλλὰ καὶ πρὶν ἀπὸ αὐτὸ καὶ ἄλλην ἡδονὴν παρέχε. Πραγματὶ καὶ συγκρατεῖ τὰς ψυχὰς μᾶς καὶ τὰς κάνει περισσότερον εὐλαβεῖς, καὶ ἐξυμνῶναι τὴν διάνοιαν καὶ διδῇ περὶ εἰς τὸν λογισμὸν καὶ ἀπελευθερώνει ἀπὸ τὴν πονηρὰν πολιτικὴν τῶν ἐπιθετῶν καὶ γενικῶς τὸ ὅλον θεῖον παρέχε ψυχικὴν θέρανσιν.

Διὰ τὸν λόγον αὐτὸν, λοιπόν, ἐπ' τρέψατε μοι μαζί με τὴν κόλπον νὰ σὰς ἀναφέρω καὶ τὴν αἰσχύνην. Διότι ὅπως ἀκριβῶς θά κατακρύψουσιν τοὺς Ἰουδαίους οἱ Ἰουδαῖοι τότε, καθ' ὅσον τρόπον καὶ ἡμᾶς πολλοὶ που τώρα φαίνονται κατώτεροι καὶ ἀσχημάτοι, θά μᾶς καταδικάσουσι τότε. Ἀς καταλάβωμεν λοιπόν πόσον γελοῖο θά γίνωμεν καὶ πόσον θά καταγορηθῶμεν. Ἀς αὐλλοῦσθωμεν καὶ ὅς θάλωμεν ἔστω καὶ τῶρα, μίαν ἀρχὴν καὶ μίαν θύραν μετανοίας. Πρὸς τὸν ἑαυτὸν μου τὰ λέγω αὐτὰ πρῶτον τὸν εἰσαγγέλλον μου ἀμβολεύω καὶ κανέναν ἅς μὴ ὀργίζεται. ὅτι τάχα κατακρίνεται. Ἀς ἀκοιουθῶμεν τὴν στενὴν ὁδόν. Μέχρι πότε τρυφή, Μέχρι πότε ἀνεσις, Δὲν ἐχγορτάσῃμεν νὰ ἀδιανοοῦμεν νὰ γελῶμεν καὶ νὰ ἀναβαλλώμεν, Ἐ Μήπως δὲν θά ἔπαυαν

ληφθού· ταῦν τὰ ἴσα τραπέζια αἱ ἀθῆναι, αἱ πολυτέλειαι, τὰ χρήματα, τὰ κτήματα καὶ αἱ οικοδομαί, καὶ ποῖον τὸ τέλος, Ὁ θάνατος. Ποῖον τὸ τέλος, Στάκτη, σκόνῃ πτώματα καὶ σκωλήκας.

Ἄς δειξώμεν λοιπὸν μὲν νέαν ζωὴν. Ἄς κάνωμεν τὴν γῆν οὐρανόν. Ἔτσι θὰ δειξώμεν εἰς τοὺς εἰδωλολάτραις πόσα κακά ἔχουν γάστρῃ. Διότι θύαν θὰ μᾶς ἴδουν νὰ ζῶμεν ἐκάρετα, θὰ ἀντὶ κρυσσοῦν τὴν ἰδίαν τὴν θάλασσαν τῶν οὐρανῶν. **Α**λλὰ Πραγματικά θὰ ἴδουν ὅτι εἰμεθα ἔπει κεί, ἀπηλλαγμένοι ἀπὸ ὀργῆς, ἀπὸ τὴν πονηρίαν ἐπιθυμίας, ἀπὸ τὸν φθόνον ἀπὸ τὴν πλεονεξίαν καὶ νὰ ἐφαρμόζωμεν ὅλας τὰς ἄλλας ἀρετάς, τότε θὰ εἴπουν· Ἐὰν ἐδῶ εἰς τὴν γῆν ἔχαι· γίνεαι ἄγγελος· αἱ χρυστανοί, εἰ θὰ εἶναι μετὰ τὴν ἀποδημίαν ἀπὸ τὴν γῆν, Ἔσθι ἔκε' που εἶναι ἔξνοι, ἀκτινοβολοῦν τοσοῦ πόσοι θὰ λάμπουν, θύαν θὰ ἀποκτήσουσι τὴν πατριδα τοὺς, Ἔτσι καὶ ἐκεῖνοι θὰ γίνουσι καλλιτεροὶ καὶ ὁ λόγος τῆς εὐσεβείας μὲ ταχυτητα θὰ ὁδοθή, ὅχι μικροτέρῃ ἀπὸ ἐκείνην, καὶ διεδίδετο εἰς τοὺς καρδοὺς τοῦ ἀποστόλου. Διότι ἔσαν ἐκεῖνοι που ἦσαν δώδεκα ἔκτον· ἔφεραν εἰς τὸν Χριστὸν πόλεως καὶ χώρους ὀλοκλήρους, ἐάν ἡμεῖς ὅλοι μᾶς γινώμεν διδασκαλοὶ μὲ τὴν φροντίδα τοῦ θὰ δεικνύωμεν δια τὸν τρόπον τῆς ζωῆς μᾶς συλλογίσαι εἰς ποῖον ὕψος θὰ φθάσῃ ἡ ἰδική μᾶς πίστις. **Β** Διότι οὐτε ὁ νεκρὸς ποῦ ὀνιστάται δὲν προσεγγίζει τοσοῦ τὸν εἰδωλολάτρην, ὅσον ὁ εὐσεβὴς ἀνθρώπος. Διότι ἀπὸ τοῦ θαύματος θὰ δοκιμασθῇ κατὰ πλῆξιν ἡ ἐνθ' ἀπὸ τὴν εὐσεβείαν θὰ ὠφελήθῃ. Τὸ θαῦμα ἔγινε καὶ ἐπεράσεν· ἐνθ' ἡ εὐσεβεία παρομένη, καὶ εἰς ὅλην τοὺς τὴν ζωὴν καλῶς ἐργεῖ τὴν ψυχὴν.

Ἄς φροντισώμεν λοιπὸν τοὺς ἑαυτοὺς μᾶς, διὰ νὰ κερδίσωμεν τοὺς εἰδωλολάτραις. Δεῖ σοῦ λέγω τίποτε τὸ δύσκολον· Δεῖ σοῦ λέγω νὰ μὴ νυμφευθῇς Δεῖ σοῦ λέγω νὰ ἐγκαταλείψῃς τὴν πόλιν· νὰ ἀπομακρυνθῇς ἀπὸ τὰ πολιτικά πράγματα. Ἀλλὰ ἀσχολούμενος μὲ αὐτὰ νὰ φροντίσῃς διὰ τὴν ἀρετὴν. Διότι ἐκεῖνοι ποὺ ζοῦν μετὰ εἰς τὰς πόλεις θέλουσι νὰ προσδεύουσιν εἰς τὴν πίστιν περισσότερον ἀπὸ ἐκείνους ποὺ κατέφυγον εἰς τὰ ὄρη. Διότι Διότι, ἔτσι μεγάλο κέρδος προέρχεται. **Γ** Ἐπεὶ δὴ κανεὶς δὲν ἀνάντιει λυχνον διὰ νὰ τὸν θάλῃ κάτω ἀπὸ τὸν κόδον.³⁰ Δ' αὐτὸ θέλουσι ὅλοι οἱ λυχνοὶ νὰ ἐρόσκωνται ἑκάτω εἰς τὸν λυχνοστάτην διὰ νὰ ὑπάρξῃ πολὺ φῶς. Ἄς ἀναφώμεν λοιπὸν, ἐδῶ τὸ πῦρ, ἃς κάνωμεν ἐ-

κεῖνους ποὺ κάθονται εἰς τὸ σκοτάδι· νὰ ἀπολλυγοῦν ἀπὸ τὴν πλάνην.

Καὶ μὴ μὲν προβάλλῃς ὡς δικαιολογίαν, ὅτι εἶσαι ἐργαζόμενος, ὅτι ἔχεις παιδιὰ, ὅτι ἀσχολεῖσαι μὲ τὸ σπιτί σου καὶ δὲν ἔμπορεῖς νὰ ἐπιτελέῃς αὐτὰ τὰ πράγματα. Διότι καὶ εἰς περιπτώσειν ποῦ τίποτε ἀπὸ τὰ παραπάνω δὲν σε ἀπασχολεῖ, ἀλλ' εἶσαι ἀδύνατος, τότε θὰ ἐκασθῇ. Ἀντίθετα καὶ εἰ ἀκόμη τὰ ἔχεις ὅλα αὐτά, ἀλλὰ εἶσαι προσεκτικὸς καὶ δραστήριος, τότε θὰ γίνῃς ἐνάντιος. Διότι ἔνα πράγμα εἶναι ποὺ ζητοῦμεν, τὴν προετοιμασίαν τῆς γενναίας ἀποφάσεως, **Δ** Καὶ οὐτε ἡ ἡλικία, οὐτε ἡ πενία, οὐτε ὁ πλοῦτος, οὐτε ἡ δυσκολία τῶν πραγμάτων οὐτε τίποτε ἄλλο θὰ ἔμπορεῖ νὰ σταθῇ ἐμπόδον. Διότι οἱ γέροντες καὶ οἱ νέοι, οἱ ἔγγαμοι καὶ οἱ γονεῖς, ποὺ ἀνατρέφουν παῖδας, οἱ τεχνίται καὶ οἱ στρατιῶται κατωρθώσαν νὰ ἐπιτελέσουν ὅλας τὰς θαυμαστάς πράξεις ἐν γένει. Πραγματικά, ὁ Διονύσιος ἦτο νέος, ὁ Ἰωσήφ δούλος ὁ Ἀκύλας³¹ ἦτο τεχνίτης, ἡ πορφύρα πωλίσ³² διεκίνησεν ἕνα ἐργαστήριον, ὁ ἄλλος ἦτο δεσμοφύλαξ³³ ὁ ἄλλος ἑκατόνταρχος, ὅπως ὁ Κορινθίος,³⁴ ὁ ἄλλος πάλιν ἄσθενης ὅπως ὁ Τιμόθεος³⁵ καὶ ἄλλος δραπετής, ὅπως ὁ Ὀυῖς μᾶς³⁶. Καὶ ὅμως τίποτε ἀπὸ αὐτὰ δὲν ἐστάθη ἐμπόδιον εἰς κατέναν ἀπὸ αὐτοῦ, ἀλλ' ὅλοι προώδεσαν ἄνδρες καὶ γυναῖκες. **Ε** νέοι καὶ γέροντες, δοῦλοι καὶ ἐλευθέροι, στρατῶται καὶ ἰδιῶται.

Ὡστε ἃς μὴ προσβάλλωμεν περὶ τὰς προφάσεις ἄλλα ἃς προετοιμάσωμεν ἀρίστην διάθεσιν. Ὅτιδήποτε καὶ ἂν εἴμεθα ἃς ἀγαπήσωμεν, ὅπως ὅτιδήποτε τὴν ἀρετὴν καὶ θὰ ἐπιτυχώμεν τότε τὰ μελλοντικά ἀγαθὰ μὲ τὴν χάριν καὶ τὴν φιλανθρωπίαν τοῦ Κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ, μὰς μὲ τὸν ὁποῖον εἰς τὸν Πατέρα καὶ συγχρόνως εἰς τὸ ἄγιον Πνεῦμα ἀνηκεῖ ἡ δοξαία, τὸ κράτος καὶ ἡ τιμὴ τώρα καὶ πάντοτε καὶ εἰς τοὺς αἰῶνας τῶν αἰώνων Ἀμήν.

30. Ματθ. 5 15

31. ἀνέλας οὐδαὶς ἐργαζόμενος ἀπὸ τὰ μέρη τοῦ Πόντου. Ἦτοι ἀπὸ τοποῦς εἰς τὴν Κορινθίων θύαν καὶ συνεθεῖς, καὶ τὸν Πάβλον καὶ αὐτὸς μὲ τὴν πόλιν τοῦ Λορέν, καὶ ἀναβείχθησαν ἀπὸ τοῦ Ἰσίου πρὸς αὐτὸς τοὺς συνεργάτας.

32. Πρῶτ. Πρῶτ. 16 14

33. Πρῶτ. Πρῶτ. 18 27 - 34

34. Πρῶτ. Πρῶτ. 10 11

35. Πρῶτ. Πρῶτ. διὰ τὸν σπένδον συνεργάτην τοῦ Παύλου

36. Πρῶτ. Πρῶτ. διὰ τὸν σπένδον συνεργάτην τοῦ Παύλου

467 Ἐνῶ δὲ αὐτὸς ὥμιλε πρὸς τὰ πλήθη τοῦ λαοῦ ἰδὼν ἡ μητέρα του καὶ οἱ ἀδελφοὶ τοῦ ἐστέκοντο ἔξω καὶ ἐζητοῦσαν τὸ τοῦ ὧμιλῶν Εἶπε δὲ κάποιος πρὸς αὐτὸν· Νὰ ἡ μητέρα σου καὶ οἱ ἀδελφοὶ σου στεκοῦν ἔξω καὶ ζητοῦν τὸν σοῦ δμῶλησιν· Ὁ δὲ Κῦρ. οὐκ ἀπεκρίθη καὶ εἶπεν εἰς ἐκείνους, ποῦ τοῦ εἶπε ταῦτα· Ποία εἶναι ἡ μητέρα μου καὶ ποῖοι οἱ ἀδελφοί μου; Καὶ ἀφοῦ ἠπλώσε τὴν χεῖρα του ἐπάνω εἰς τοὺς μαθητάς του, εἶπε· Ἰδοὺ ἡ μητέρα μου καὶ οἱ ἀδελφοί μου.

Ἐκεῖνο ποῦ εἶπεν προηγουμένως, ὅτι δηλαδὴ δὲται ἀπὸ αὐτοῦ ἡ ἀρετὴ εἶναι τὰ πάντα περιττά, αὐτὸ καὶ τώρα ἀποδίδεται περὶ τριῶν· Διότι, ἐγὼ σὰς εἶπεν· δὲτι καὶ ἡ ἡλικία καὶ ἡ φύσις καὶ ἡ παρανομία εἰς τὴν ἐρημίαν καὶ εἰς τὰ παρόντα εἶναι ἀνώφελα· ἔστι δὲν ὑπάρχει εἰς τὸν ἄνθρωπον ἀγαθὴ ὁ ἀφῆσις. Σήμερον ὁμῶς, μαθαίνουμεν καὶ κάτι περισσότερον· ὅτι οὔτε ἡ κυφορὰ τοῦ Χριστοῦ καὶ ἡ πραγματοποίησις τῆς θαυμαστῆς ἐκείνης γεννήσεως παρέχουν κάποιο κέρδος εἰς τὴν μητέρα, ὅταν δὲν ὑπάρχῃ ἡ ἀρετὴ.

Καὶ αὐτὸ πρὸ πάντων ἀποδεικνύεται ἀπὸ ὅσα λέγονται ἐδῶ· Ἐνῶ δὲ αὐτὸς ὥμιλε πρὸς τὰ πλήθη τοῦ λαοῦ λέγει· Ὁ τοῦ εἶπε κάποιος· Νὰ ἡ μητέρα σου καὶ οἱ ἀδελφοί σου σὲ ζητοῦν· Ὁ δὲ Κύριος λέγει· Ποία εἶναι ἡ μητέρα μου καὶ ποῖοι εἶναι οἱ ἀδελφοί μου;

Αὐτὰ τὰ εἶπεν οὐκ ἐπεὶ δὲ ἐντρέπετο δὲ τὴν μητέρα του, οὔτε ἐπεὶ δὲ ἠρνεῖτο ἐκείνην ποῦ τὸν ἐγέννησεν· Διότι, ἐὰν ἐντρέπετο, δὲν θὰ ἐγεννᾶτο ἀπὸ τὴν μητέρα ἐκείνην· Ἀλλὰ τὰ εἶπε διὰ τὸ δὲ ἐπὶ δὲ, δὲν εἶχε ἐκείνη κατένευεν ἀπὸ αὐτοῦ, ἐὰν δὲν πράττει ὅλα τὰ πρέποντα· Διότι αὐτὸ ποῦ ἐπεχέλοισεν ἡ μητέρα προήγαγε αὐτὸ περὶ τὴν φιλοδοξίαν· Ἦθελε, δηλαδὴ, τὸ δὲ εἰς τὰ πλήθη τοῦ λαοῦ, ὅτι κυριαρχεῖ καὶ κατεστρέφει τὸ τέκνον τῆς ἐπειδὴ δὲν ἐφαινόμηνό τῆς τὸ μεγάλο δὲ αὐτὸ ἀκόμη· Διότι αὐτὸ καὶ τὸν ἐπληροῖσε μὲ ἀνάμυστοι τρόποι· Διότι, κῆρυγμα καὶ αὐτῆς καὶ ἐκείνων τὴν ὑπερηφάνειαν· Διότι, ἐνῶ ἔπρεπε νὰ εἰσέλθῃ καὶ μαζὶ με τὸν κόσμον νὰ ἀκούσῃ τῆς ὁμιλίας τοῦ Ἰησοῦ, ἡ δὲν δὲν τοῦ ἤθελεν αὐτὸ, νὰ περιμένῃ νὰ τελειώσῃ τὸν λόγον τοῦ καὶ τότε νὰ τὸν πληροῦσιν· Αὐτοὶ, ὁμῶς, τὸν φωνάζουν· ἔξω καὶ αὐτὸ τὸ κάνουν ἐνώπιον ὅλων, φερόμενοι μὲ περιττὴν φιλοδοξίαν καὶ ἐπιθυμοῦντες νὰ ἀποδείξωσι δὲν μὲ μεγάλην ἐξουσίαν τὸν διὰ τῶν αὐτῶν· Αὐτὸ τὸ φανερώμεν καὶ ὁ εὐαγγελιστής, ὅταν τοὺς κατηγορῇ κατὰ κάποιον τρόπον· Διότι, πραγματὶ καὶ αὐτὸ ἀκρῶς ὑπαινίσσεται καὶ ὁμιλῇ· ἔτι· «Ἐνῶ δὲ αὐτὸς ὥμιλε, ἀπὸ μὴ πρὸς τὰ πλήθη τοῦ λαοῦ»· Σὺν τῷ εἶπεν, δηλαδὴ· Μήπως δὲν ὑπάρχει ἄλλος κακός, Μήπως δὲν ἔμπορὸν· σὺν τῷ ὁμιλῇ σου διακρίτως.

Ἐξ ὅλων, τί ἤθελεν νὰ τοῦ εἶπῃ· Ἐὰν θεοὶ αὐτὸν ἤθελεν νὰ τοῦ ὁμιλῇ διὰ τὰ δόγματα τῆς ἀληθείας, ἔπρεπε νὰ ἐκτεθῇ αὐτὰ ἐνώπιον ὅλων· νὰ τὰ ἀκούσῃ ὅλοι, ὥστε καὶ οἱ ἄλλοι ἄνθρωποι νὰ κερδίσουν· Ἐὰν, ὁμῶς, ἤθελεν νὰ ἀποσφαλῇ τὸν Ἰησοῦν δὲ ὅλα προήματα ποῦ ἐνβίβερτον μόνον αὐτοῦ, δὲν ἔπρεπε νὰ ἐκτεθῇ τὸς· Διότι, ἀφοῦ δὲν ἐπέτρεψεν εἰς τὸν λαὸν τὴν ἐπὶ τὴν νὰ ὑπάγῃ καὶ νὰ θάψῃ τὸν πατέρα του, διὰ τὴν μὴ διακόψῃ τὴν μαθητείαν κοντὰ τοῦ πολλοῦ περισσέτεροι δὲν ἔπρεπε νὰ διακόψῃ τὴν ὁμιλίαν τοῦ διὰ τὰ πρόματα τὰ ποῦ δὲν εἶχαν καμμίαν θίαν.

Κατὰ συνέπειαν εἶναι φανερόν· δὲν ἀπὸ φιλοδοξίαν καὶ μόνον ἔκανεν τὴν ἐνέργειαν αὐτὴν οἱ ἀδελφοὶ τοῦ· Αὐτὸ τοῦ ἐδήλωσε καὶ ὁ Ἰωάννης· ὅταν εἶπεν· «Ὅστε οἱ ἀδελφοί του δὲν ἐπιστεύσαν εἰς αὐτόν»·² Ἐπειδὴ μὲν παραθέτει τοὺς λόγους αὐτῶν, ποῦ εἶναι γεμῆ

τοι ἐγὼ ῥῶν, καὶ μᾶς λέγει, ὅτι, παρώτρυναν τὸν Ἰησοῦν νὰ ὑπάγῃ εἰς τὰ Ἱεροσόλυμα, ὅχι, διὰ κανένα ἄλλον λόγον, παρὰ ὅτι νὰ δοξασθοῦν ἐκεῖνον, ἀπὸ τὰ θαύματά του. «Διότι, ἐφ' ὅσον κάνεις τὰ θαύματα αὐτὰ ἐργάζαι, λέγει, κτανέρωσιν τὸν ἑαυτὸν σου εἰς τὸν κόσμον. Ἐπειδὴ κανέναν δὲν κάνε, τίποτε κρυφά, ὅταν ζητήσῃ αὐτὸς νὰ γίνῃ δημοσία γνωστός.» Καὶ τότε ὁ Ἰησοῦς τοὺς ἐπιτίμῃσιν καὶ τοὺς κατηγόρησεν ὅτι, εἶχαν καθαρῶς κοσμηθῇ διαθεῖν.

Διότι, ἐπειδὴ οἱ Ἰουδαῖοι, τὸν περιέβαιναν καὶ ἔλεγαν, Δὲν εἶναι αὐτός ὁ υἱὸς τοῦ μοραγκᾶ. Δὲν γνωρίζομεν ἡμεῖς τὸν πατέρα καὶ τὴν μητέρα του. Καὶ οἱ ἄδελφοι, του δὲν ζοῦν μετὰς μας, ὅτι αὐτὸς ὁ ἄδελφος του, ἤθελεν νὰ ἀπομακρύνουν τὴν ἀσχημότητα τοῦ, τοὺς ἐδίδεν ἢ ταπεινῇ τοὺς καταγωγή καὶ τὸν προέτρεπαν νὰ κάνῃ ἐπιδείξιν τῶν θαυμάτων του. Διὰ τὸν λόγον αὐτὸν τοὺς ἀποφευγε, ἐπειδὴ ἤθελε νὰ θεραπεύσῃ τὸ πάθος αὐτῶν. Διότι, ἔαν θεῖται νὰ ἀπαρνηθῇ τὴν μητέρα του, θὰ τὴν ἠρνεῖτο τότε, ὅταν τὸν περιέβαιναν οἱ Ἰουδαῖοι.

Ἀντίθετα, ὁ Ἰησοῦς φαίνεται ὅτι, τὸσον πολὺ φοροῖται, διὰ τὴν μητέρα του, ὥστε καὶ ὅταν εὐρίσκετο εἰς τὸν σταυρὸν τὴν ἐνεπιστεύθη εἰς τὸν πῶ ἀγαπημένον του μαθητὴν καὶ του εἶπε νὰ τὴν ἔχῃ σάν μητέρα του. Εἰς τὴν προκειμένην περιπτώσει, ὅμως, δὲν κάνει τὸ ἴδιον, ἐπειδὴ ἐνδιαφέρεται, καὶ φοροῖται, διὰ αὐτὴν καὶ τοὺς ἀδελφούς του. Ἐπειδὴ θηλασθῇ τὸν ἐπιλογισμὸν σάν ἀπλὸν ἀνθρώπον καὶ κατεῖχοντο ἀπὸ κενόδοξον, εἰς τοὺς ἀσφαρεῖ τὸ πάθος, ὅχι μετὰ ὅσον, ἀλλὰ μετὰ τὸ νὰ τοὺς δι-ορθώσῃ.

Σὺ ὅμως, νὰ μὴ ἐξετάζῃς μόνον, σὲ παρακαλῶ, τοὺς λόγους τοῦ Κυρίου πού περιέχουν μίαν σύμμετρον ἐπιτίμην, ἀλλὰ νὰ λαμβάνῃς ὅτι, ὅσον σου καὶ τὴν ἀσχημότητα καὶ τὴν τὸλμην πού ἐδέξαντο οἱ ἀδελφοί του, καὶ ἀκόμη, ποῖος ἦτο ὁ ἐπιτιμῶν. Ὅτι δὲν ἦτο ἀπλὸς ἀνθρώπος, ἀλλ' ὁ Μονογενὴς Υἱὸς τοῦ Θεοῦ. Ἐπειδὴ, τί ἤθελε νὰ ἐπιτύχῃ μετὰ τὴν ἐπιτίμην. Διότι, δὲν, ἐπέδιδε νὰ τοὺς φέρῃ εἰς δυσκολίαν, ἀλλὰ νὰ τοὺς ἀποδόξῃ ἀπὸ τὸ τωρινικὸν πάθος καὶ νὰ τοὺς ὡδηγήσῃ σιγά σιγά εἰς ἀρμόζουσαν γνώμην δι' αὐτὸν καὶ νὰ τοὺς πείσῃ ὅτι

Ἡ ἱστορία 74.

4. Πρὸς Ματθ. 13 ὅτι - 66 Ματθ. 6, 2.

δὲν ἦτο μόνον υἱὸς αὐτῆς, ἀλλὰ καὶ Κύριος. Καὶ τότε θὰ καταλάβῃς ὅτι ἡ ἐπιτίμῃσιν ἀρμόζει, εἰς τὸν Κύριον καὶ εἶναι, ὠφέλιμος εἰς τὴν μητέρα καὶ ὅτι εἶναι, πολὺ ἡπία. Ὅτι δὲν εἶπεν Πηγάινε καὶ πᾶς εἰς τὴν μητέρα μου, ὅτι δὲν εἶναι μητέρα μου, ἀλλ' ἀπευθύνεται πρὸς ἐκεῖνον που τοῦ ἀγγέλειεν ὅτι τὸν ζητοῦν ἡ μητέρα του καὶ οἱ ἀδελφοί, του καὶ τοῦ λέγει, «Ποῖα εἶναι ἡ μητέρα μου».

Μὲ τὰ ὅσα λέγει καὶ κάτι ἄλλο ἐπιτιμᾷ Πηγάινε. Ποῖον εἶναι αὐτό, Νὰ μὴ ἀμελοῦν τὴν ἀρετὴν, ὅτε ἐκεῖνοι, οὐτε ἄλλοι, θαυζόμενοι εἰς τὴν συγγένειαν. Ὅτι, ἔαν εἰς αὐτὴν δὲν παρέχῃ, κανένα ὄφελος τὸ γεγονός ὅτι εἶναι ἡ μητέρα του, ἔαν δὲν εἶναι, ἐνάρτετος, ὁπωσδήποτε, δὲν θὰ σωθῇ κανένας ἄλλος ἀπὸ τὴν συγγένειαν. Διότι, μὴ συγγένεια μόνον ἰσχύει, τὸ νὰ πράττῃ κανεὶς τὸ θέλημα τοῦ Θεοῦ. Αὐτός ὁ τρόπος τῆς εὐγενεῖας εἶναι, ἀνωτερος καὶ σπουδαιότερος ἀπὸ τὴν κληρονομικὴν εὐγένειαν.

Ἐν αὐτῇ ἀφορμῇ κατανοήσωμεν πληρῶς, ὅτι μὴ καυχῶμεθα διὰ τὰ παιδιὰ μας καὶ ἀνεδύχθησαν σπουδαία, ἔαν δὲν ἔχωμεν τὴν ἀρετὴν αὐτῶν, ὅτε δ' αὐτοὺς γενναίους πατέρας μας, ἔαν δὲν εἴμεθα ὅμοιοι πρὸς αὐτούς. Διότι, εἶναι δυνατὸν καὶ ὁ γεννησας νὰ μὴ εἶναι πατέρας καὶ ὁ μὴ γεννησας νὰ εἶναι. Διὰ τὸν λόγον αὐτὸν ἀκριβῶς καὶ ὅταν μία γυναῖκα τοῦ εἶπεν, «Μακαρία ἡ κοιλία που σὲ ἐθάύσας, καὶ οἱ καστοὶ τοὺς ὅποιους ἐθήλασας» (ἡ δὲν τῆς ἀπήντησεν, Δὲν με ἐθάύσας, κοιλία οὐτε ἐθήλασα μαστοὺς, ἀλλὰ τὸ ἔζης ὡς Ἀληθὴς, ἀλλὰ μακάριον, εἶναι κυρίως ἐκεῖνο, πού ἀκούουν τὸν λόγον τοῦ Θεοῦ καὶ φυλάσσουν αὐτόν). Ὁρῶντες ὅτι, με κανένα τρόπον δὲν ἀρνεῖται τὴν φυσικὴν συγγένειαν, ἀλλὰ προσθέτε, καὶ τὴν συγγένειαν πού θασιζέται, εἰς τὴν ἀρετὴν.

Ἐξ ἁλλου καὶ ὁ Πρόδρομος, ὅταν ἔλεγεν, ὁ Ἀπόγονο, τῶν φαρισαίων ὀχιδῶν νὰ μὴ σὰς ἀρέσῃ νὰ λέγετε μέσας σας, Πατέρα ἔχομεν τὸν Ἀβραάμ, δὲν ἀποδεκνύε αὐτὰ, ὅτι, δὲν κατήγοντο φυσικῶς ἀπὸ τὸν Ἀβραάμ, ἀλλ' ὅτι, δὲν τοὺς ὠφελεῖ καθόλου ἡ καταγωγή τοὺς ἀπὸ τὸν Ἀβραάμ, ἔαν δὲν ἔχουν τὴν συγγένειαν πού θασιζέται, εἰς τὴν συμπεριφορὰν. Τὸ ἴδιον ἐδίδασκε

5. Λουκ. 11, 27.

6. Λουκ. 11, 28.

7. Ματθ. 5, 1-9.

καὶ ὁ Χρὶστὸς ὅταν ἔλεγεν «Εἰς ἡσαστε τέκνα τοῦ Ἀβραάμ, θὰ ἐκάνετε τὰ ἔργα τοῦ Ἀβραάμ»,¹⁰ ὅχι διὰ νὰ τοὺς στερῇ τὴν σαρκικὴν συγγένειαν, ἀλλὰ διὰ νὰ τοὺς δδάξῃ νὰ ἐπιζητοῦν τὴν ἀνωτέρα καὶ σπουδαιότεραν ἀπὸ αὐτὴν.

Β Αὐτὸ λοιπὸν διδάσκει καὶ εἰς τὴν προκειμένην περ πτωσὶν ἄλλα κατὰ τρόπον ἥπιον καὶ μαλακόν Δ ὅτι, ὁ λόγος ἀνεφέρετο πρὸς τὴν μητέρα του. Ὅτε εἶπεν, δέσπαια, δὲν εἶναι μητέρα μου οὔτε ἐκεῖνοι ἀδελφοί μου, ἐπεὶ δὲν κάνουν τὸ θέλημά μου. Οὔτε ἐβγολεν ἀποφασίαι καὶ δεῖ τοὺς καταδικάσειν. Ἀλλὰ τοὺς ἀφήσει ἐλευθέρους νὰ ἀποφασίσουν, ὅταν ὠμίλησε μὲ τὴν ἐπιείκειαν πρὸς τοὺς ἡμιούκτους εἰς αὐτοὺς «Διότι ἐκεῖνος λέγει, «ποῦ κἀνε, τὸ θέλημά τοῦ Πατρὸς μου, αὐτὸς εἶναι ἀδελφός μου καὶ ἀδελφὴ μου καὶ μητέρα μου».¹¹ Ὡστε, εἰς τὸν θέλουν νὰ εἶναι ἀδελφοὶ καὶ μητέρα, ὅς ἀκολουθήσιν αὐτὴν τὴν ὁδόν. Καὶ ὅταν ἡ γυναῖκα ἐκεῖνη ἐφώνησε καὶ τοῦ εἶπεν «Μακαρία ἡ κοιλία σου σὲ εὐλόγησεν», δὲν τῆς εἶπεν, δὲν εἶναι, μητέρα μου, ἀλλὰ, εἰς τὸν θέλῃ νὰ εἶναι μακαρία, ὅς καὶ τὸ θέλημα τοῦ Πατρὸς μου. Ὁ Διότι, ὁ ἀνθρώπος πρὸς τὸ θέλημα τοῦ Πατρὸς μου εἶναι ἀδελφός μου, ἀδελφὴ μου καὶ μητέρα μου. Πόσον μεγάλη τιμὴ! Πόσον σπουδαία εἶναι ἡ ἀρετὴ! Εἰς τοῖς ὅσους ἀνεθέσκει ἐκεῖνος, πρὸς τὴν συμφωνίαν μὲ αὐτὴν.

Πόσαι γυναῖκες ἐμακάρισαν τὴν ἀγίαν ἐκεῖνην Παρθένον καὶ τὴν κοιλίαν καὶ προσευχήθησαν νὰ γίνουν παρόμοια, μητέρες καὶ ὡς γάσων τὰ πάντα καὶ ποῖον ἐμπόδιον ὑπάρχει λοιπὸν, Ἰδοὺ ὁ Κύριος ἐχάραξε πλάτων δρόμους καὶ ὑπάρχει ἡ δυνατότης ὅχι μόνον αἱ γυναῖκες, ἀλλὰ καὶ οἱ ἄνδρες νὰ καταταγῶν εἰς τὴν ἰδίαν τάξιν. Ἡ μάλλον καὶ εἰς πολλοὺς ἀνωτέρους θέσιν ἀκόμη.

Διότι, αὐτὸ σὲ καθιστᾷ πολὺ περισσότερον, μητέρα πατρὸς αἱ δούλες τοῦ τοκετοῦ. **Δ** Ὡστε, εἰς τὸν θέλῃ νὰ εἶναι μακαρίου τοῦ φυσικοῦ τοκετοῦ, πολὺ περισσότερον εἶναι ἡ πνευματικὴ συγγένεια καὶ μάλα στα κυριώτερα τῆς φυσικῆς. Συνεπῶς, νὰ μὴ ἐπιθυμῇς μόνον, ἀλλὰ νὰ θαυμάζῃς μὲ μεγάλῃν προθυμίαν καὶ τὴν ὁδὸν πρὸς τὴν πραγματοποίησιν τῆς ἐπιθυμίας σου.

Ἀφοῦ εἶπεν αὐτὰ ἐβλήκει ἀπὸ τοῦ σπιτι, Εἶδες μὲ ποῖον τρόπον καὶ τοὺς ἐπέπληξε καὶ συγκρόνως, ἔκα-

¹⁰ Ἰωάν. 8, 39
¹¹ Ματθ. 12, 50

νεν ἐκεῖνο πρὸς ἐπιθυμία; Τὸ ἴδιον ἀλλοστὲ ἔκανε καὶ εἰς τὸν γάμον.¹² Διότι καὶ ἐκεῖ τὴν ἐπιτίμησεν, ἐπεὶ δὲ τοῦ ἐζήτησε κατὰ πρός τῆς ὥρας του, ἀλλ' ὅμως δὲν τῆς ἔφερεν ἀντίρρησην. Μὲ τὴν πρώτην του ἐνέργειαν ἤθελε νὰ διορθώσῃ τὴν ἀδυναμίαν τῆς, μὲ τὴν δευτέραν ἀπέδειξε τὴν εὐνοίαν του διὰ τὴν μητέρα του. **Ε** Ἔτα, λοιπὸν, καὶ εἶδεν ὅτι ἐνὸς μὲν ἐθεράπευσεν τὸ πάθος τῆς κενοδοξίας, ἄλλ' ἑτέρου δὲ ἐτίμησε πρεπόντως τὴν μητέρα του καὶ ἀκαίρως πράγματα ἐζητοῦσεν.

«Κατὰ τὴν ἡμέραν ἐκεῖνην» λέγει, ὁ εὐαγγελιστής, «ἐξῆλθεν ὁ Ἰησοῦς ἀπὸ τοῦ σπιτι καὶ ἐκάθησε πλησίον τῆς θαλάσσης».¹³ Ἐὰν θέλετε λέγειν, νὰ μὲ ἰδῇτε καὶ νὰ μὲ ἀκούετε Ἰδοὺ ἐξερχομαι καὶ ὁμιλῶ. Ἐπειδὴ, δηλαδή, ἔκανε πολλὰ θαύματα, πάλιν τοὺς προσέφερε, τὴν ὠφέλειαν τοῦ χαρίζε, ἡ διδασκαλία. Καὶ ἐκάθησε κοντὰ εἰς τὴν θάλασσαν. **ΣΤ** Διὰ νὰ ἀλέσῃ καὶ νὰ πείσῃ τοὺς ζῶντας εἰς τὴν γῆν. Ἐκάθησε δὲ κοντὰ εἰς τὴν θάλασσαν ὅχι ἀσκοπῶν καὶ δ' αὐτὸ τὸ ἀνέφερεν αὐτὸ ὁ εὐαγγελιστής διὰ νὰ κινήσῃ ὅπου γὰρ οἱ ἀκούον αὐτοῦ. Διὰ νὰ δείξῃ, δηλαδή, ὅτι ἐπειδὴ μὲ ἀκρίθειαν ἠθέλει ὁ Ἰησοῦς νὰ τακτοποιήσῃ τοὺς ἀκροατάς του, τὸ ἔκανε αὐτό, ὥστε νὰ μὴ ἔχη κανένα ὁρῶν τοι. Ἀλλὰ νὰ ἔχη τοὺς πάντας ἀπέναντι τοι.

«Καὶ ἐμαζεύθησαν πλῆθος τοι» λέγει, «πλήθη πολλὰ λαοῦ, ὥστε αὐτὸς ἠναγκάσθη νὰ ἀνεβῇ εἰς πλοῖον καὶ νὰ καθίσῃ εἰς αὐτό. Καὶ ὅλος ὁ λαὸς ἐσέκκετο εἰς τὴν ἀμμουβιάν τῆς παραλίας».¹⁴ Αφοῦ ἐκάθησεν ἐκεῖ τοὺς ὁρῶν μὲ παραβολὰς. «Καὶ εἶπεν εἰς αὐτούς, λέγε, «πολλὰ διὰ παραβολὰς».¹⁵ Βεβαίως κατὰ τὴν ὁμιλίαν τοι, εἰς τὸ ὅρος δὲν ἔκαμε τὸ ἴδιον. Ὁ οὔτε ἐπλέξε τὸν λόγον του τόσον μὲ παραβολὰς, διότι, τότε οἱ ἀκροαταὶ του ἦσαν ὁ ὅλος ὁ λαὸς καὶ τὸ πλῆθος τὸ συνήκροτον. Ἐδῶ, ὅμως, περιστάντο καὶ οἱ γραμματεῖς καὶ οἱ φαρισαῖοι.

Σὺ πρόσεξε, σὲ παρακαλῶ, ποῖαν παραβολὴν λέγει πρώτην καὶ πῶς τὰς παραθέτε κατὰ σειράν ὁ Ματθαῖος. Ποῖαν λέγει πρώτην λοιπὸν; Ἐκεῖνη πρὶν ἀπὸ ὅλας τὰς ἄλλας ἔπρεπε νὰ παροισάσῃ, ἡ ὁποία ἔκανε

¹⁰ Ἰωάν. 8, 39

¹¹ Ματθ. 12, 50

¹² Ματθ. 12, 50

¹³ Ματθ. 12, 46

τόν άκροατήν περισσότερον προσεκτικόν Ἐπειδή, διηλασθή, σκοπεύει νά τοὺς διμλήσῃ κάπως αἰνιγματικῶς κεντρύζον. πρῶτον τήν διάνοιαν τῶν άκροατῶν μέ τήν παραβολήν. Δι' αὐτό καί ἄλλος εὐαγγελιστής λέγει. ὅτι τοὺς ἐπετίμησεν ἑπειδή δέν ἀντιλαμβάνονται τοὺς λόγους τοῦ, καί τοὺς εἶπεν «Δέν ἐκαταλασθεαί τήν σημασίαν τῆς παραβολῆς αὐτῆς».¹⁴ Δέν χρησιμοποιοεῖ, ὁμῶς, τας παραβολάς δι' αὐτόν τόν σκοπόν μόνον. Ἐάντις δ. αὖ νά καταστήσῃ πιδ παραστατικόν τόν λόγον καί νά ἐντυπωθῇ ἐντονώτερα εἰς τήν μνήμην τοὺς καί νά τοὺς παροισιάσῃ καθορά τὰ πράγματα. Ἔτσι ἔκαναν καί οἱ προφῆται.

Καί ποια εἶναι ἡ παραβολή, «Ἰδοὺ αὐτός ποι σπερνει, ἐβγῆκεν ἔξω εἰς τὸ χωράφι διὰ νά σπεύρῃ»¹⁵ λέγει. Ἀπό ποῦ ἐβγῆκεν, αὐτός ποι εἶναι πανταχοῦ παρών καί γεμίζει μέ τήν παρουσίαν του τὰ πάντα. Ἡ πῶς ἐβγῆκεν, «Οχι τοπικῶς, ἀλλά ἐβγῆκεν ἀναφορικῶς μέ τήν σχέσιν καί τήν σ'κονομίαν του ποῦ θέσει εἰς ἐνέργειαν δι' ἡμᾶς μέ τὸ νά ἐλθῇ πὸ κοντά μας μέ τήν περὶ τὴν τοῦ σώματος Ἐπειδή, δηλαδὴ ἡμεῖς δέν εἴχαμεν τήν δυνατότητα νά εἰσαέλθωμεν, διότι τὰ ἀμαρτήματα μας ἀπέκλειαν τὴν εἰσοδον, ἐξέρχεται ὁ ἴδιος καί ἐρχεται πρὸς ἡμᾶς.

Καί διατί, ἐβγῆκεν, Μήπως δ' αὖ νά καταστρέψῃ τήν γῆν ποῦ ἦτο γεμάτη ἀκόθως; Δι' Μήπως διὰ νά τιμωρήσῃ τοὺς γεωργούς; «Οχι, θέθειαι» Ἀλλά διὰ νά καλλιεργήσῃ καί νά φροντίσῃ τήν γῆν καί νά σπεύρῃ τόν λόγον τῆς εὐσεβείας. Διότι, σπόρον ἔδω, δνοουάζει τήν διδασκαλίαν Γῆς, τας ψυχὰς τῶν ἀνθρώπων καί σπορέα τὸν ἑαυτὸν τοῦ.

Καί, τ γινεται, λοιπόν, μέ τόν σπόρον αὐτοῦ, τὰ τρία μέρη χάονται καί μόνον τὸ ἕνα σώζεται. «Καὶ ὅταν αὐτός ἔσπερνει» λέγει, «ἄλλοι μὲν σπόρο, ἔπεισαν κοντά εἰς τόν δρόμον τοῦ χωράφου καί, ἵλθαι τὰ πετεινά καί τοὺς κατέφαγαν»¹⁶ Δέν εἶπεν διό, αὐτοὺς τοὺς ἐρριξεν, ἀλλ' ὅτι, ἔπεισαν. «Ἄλλοι δ' αὖ σπόρο, ἔπεισαν ἐπάνω εἰς τόπους ποῦ ἔχουν ὑποκάτω στρώμα πέτρων καί ὁ ποι δει ὑπῆρχε πολὺ χῶμα καί ἀμέσως ἐθάπτησαν προτοῦ καί ριζοῦν θαθείας ρίζας διότι δέν εἶχον θαθὸς γῆς

14. Ματθ. 13, 3.
15. Ματθ. 13, 8.
16. Ματθ. 13, 4.

Κ' Ὅταν δ' ἀνέλκειν ὁ ἥλιος, ἐκάσσει ἀπὸ τῆν ἔσπην καί ἑπειδή δέν εἶχον ρίζαν ἐξηράνθησαν. Ἀλλοι, δ' αὖ σπόροι, ἔπεισαν εἰς μέρη ποῦ εἶχον σπόρους ἀγκάθων. Καί ἐθαλάσθησαν τὰ ἀγκάθια καί τοὺς ἔπνξαν τελείως. Ἀλλοι, δ' αὖ σπόροι, ἔπεισαν ἐπάνω εἰς τήν γῆν τήν εὐφορον καί ἀπέδιδαν καρπὸν ἄλλος μὲν σπόρος ἑκατὸν ἄλλος δ' ἐξήκοντα ἄλλος δ' αὖ τριάκοντα. Ἐκείνος ποῦ ἔχει, αὐτὸς αὖ πλεονεκεῖ καὶ διὰ νά ἀκούῃ, ἀς ἀκούῃ»¹⁷.

Ἰς ἐνα τετάρτον ἀπὸ τῶν σπόρων ἐσώθη. Καί, αὐτὸς ἔχει εἰς ἴσην ποσότητα, ἀλλὰ καί ἐδῶ μέ μεγάλην διαφορὰν. Τοὺς λόγους αὐτοὺς τοὺς ἔλεγε δ' αὖ νά δεῖξῃ ὅτι πρὸς ὅλους ἀμύλασε μέ ἀφθονίαν. Ὅπως, δηλαδὴ, ὁ σπόρεὺς δέν χωρίζει, εἰς κομμάτια τὸ χωράφι τοῦ, 12, 1, ἀλλὰ ἀπλῶς καί χωρὶς κόμμιαν διακρίσιν σπέρνει τοὺς σπόρους, ἔτσι, καί ὁ Κύριος δέν ξεχωρίζει, πλούσιον καί πτωχόν, σοφόν καί ἄσοφον, ράθυμὸν καί σπουδαῖον, ἀνδρῶν καί θειῶν ἀλλὰ πρὸς ὅλους ἀμύλασε καί ἕκαστον ἐξ ὧν ἐξήρτητο ἀπὸ αὐτοῦ, ἂν καί ἐγνωρίζε καλὰ τὸ ἀποτελέσμα, δ' αὖ νά ἡμπορῇ νά λέγῃ «Τί ἔπρεπε νά κάνω καί δέν τὸν ἔκαμα»¹⁸ Καί, οἱ μὲν προφῆται ὁμιλοῦν δια τὸν λαόν, σὺν νά πρόκεται, δ' αὖ ἀμύλας «Ἀμύλας ἐφ' ἑαυτῷ», λέγει, «διὰ τοῦ ἡγαπημένου»¹⁹ καί, «Ἀμύλων ἐπῆρκεν ἀπὸ τῆν Αἰγύπτου»²⁰ ὁ Κύριος, δ' αὖς ὁμύλας διὰ σπόρον.

Τι, θέλει, λοιπόν, νά δεῖξῃ; «Ὅτι, τώρα θα εἶναι ταχέας ἡ ὑπακοή καί πὸς εὐκόλος καί διό, γρήγορα θα δώσῃ καρπὸν.

Ὅταν πάλι, ἀκούῃς διό, Β' Εβγῆκεν αὐτός ποῦ σπέρνει διὰ νά σπεύρῃ, νά μὴ νομίζῃς ὅτι πρόκεται διὰ ταυτολογίαν. Διότι, πολλὰς φορές ὁ σπορεὺς ἐξέρχεται καί δι' ἄλλο πρᾶγμα, ἢ διὰ νά σκαλίῃ ἢ νά κόψῃ κακὰ χόρτα, ἢ νά ξεριζώσῃ τὰ ἀγκάθια, ἢ νά κάνῃ κάποιαν ἀλλήν, σχετικὴν, ἐργασίαν. Ὁ σπορεὺς, ὁμῶς, τῆς παραβολῆς ἐβγῆκεν, εἰς τὸ χωράφι διὰ νά σπεύρῃ.

Πες μοῦ ὁμῶς διὰ ποίαν αἰτίαν ἐχάθη τὸ μεγαλύτερον μέρος τοῦ σπόρου, «Οχι, θέθειαι, ἐξ αἰτίας τοῦ σπορέως ἀλλὰ ἐξ αἰτίας τῆς γῆς ποῦ ἐβγῆκεν τοῦ σπόρου δηλαδὴ, ἐξ αἰτίας τῆς ψυχῆς ποῦ δέν τὸν ἡκούσεν

17. Ματθ. 13, 8.
18. Ματθ. 13, 4.
19. Ματθ. 13, 1.
20. Ματθ. 13, 9.

Καὶ διατί δὲ λέγε· ὅτι ἄλλους μὲν σπόρους ἐδέχθησαν οἱ ῥάθυμοι καὶ τοὺς κατέστρεψαν, ἄλλους δὲ οἱ πλούσιοι καὶ τοὺς ἀπέπνιξαν, ἄλλους δὲ οἱ ἀμέλεις καὶ τοὺς πρόδωσαν. Δεῖν θέλει, νὰ τοὺς θίξῃ κατ' εὐθείαν μὲ σφοδρότητα, ὅ αὐτὰ μὴ τοῖς ῥυμῇ εἰς ἀπελπίσῃσι· ἀλλ' ἀφῆνε τὸν ἔλεγχον εἰς τὴν συνέθεσιν τῶν ἀκροατῶν τοῦ C. Ἐξ ἄλλου δὲν ἔπαθεν ὁ σπόρος μόνον αὐτό, ἀλλὰ καὶ τὸ δ. κτυοῦν Δ ὅτι καὶ αὐτὸ ἔπασσε πολλὰ ἀχρηστά.

Αὐτὴν τὴν παραβολὴν τὴν λέγει, διὰ τὴν γυναικαὶ καὶ δ δόξῃ τοὺς μαθητὰς τοῦ νὰ μὴ ἀπελπίζοντα καὶ δεῖν αἱ περισσώτεροι, ἀπὸ ἐκείνου τοῦ ἀκούον· τὸ κῆρυγμα τοὺς χάνοντα. Διότι καὶ εἰς τὸ. Κυριοῦ τοῖς ἰδιον συνέθη καὶ αὐτοὺς παύ δ' ὁπωσδήποτε, ἤξερε ἐκ τῶν προτέρων ὅτι θὰ γίνον αὐτὰ, δὲν παρέλειπε τὸ ἔργον τῆς σποράς.

Καὶ πῶς δὲ καὶ ὁλογοῦται, ἐρωτᾷ κατὰ τὸ ὅτι ἔσπειρεν εἰς τὰ ἀγκάθια· εἰς τὴν πέτραν καὶ εἰς τὸν θρόνον· Ἄναφορ κῶς μὲ τὸν σπόρον που σπείρεται εἰς τὴν γῆν δὲν ὑπάρχει δικαιοσύνη. Δ ἀλλὰ ἀναφορ κῶς μὲ τὰς μηχανὰς τῶν ἀνθρώπων καὶ τὴν ὁδὸν καλῶν, ὅχι μόνον δικαιολογεῖται, ἀλλὰ καὶ πολὺ ἤμπορε· νὰ ἐπαυεθῇ. Πραγματικὰ δ' γεωργὸς πολὺ φρονικᾷ καὶ κατηγορεῖτο, ἂν ἔκανε αὐτὸ τὸ εἶδος τῆς σποράς. Δ ὅτι δὲν ἦτο δυνατόν νὰ γίνῃ ἡ πέτρα χῶμα· οὔτε ὁ θρόνος νὰ μὴ εἶναι θρόνος, οὔτε τὰ ἀγκάθια νὰ μὴ εἶναι ἀγκάθια. Ἀλλ' εἰς τὰ λογικὰ ὅντα δὲν αἰ μὲν τὸ ὄν.

Δ ὅτι εἶναι δυνατόν ἡ πέτρα νὰ μεταβληθῇ καὶ νὰ γίνῃ εὐφορος γῆ. Καὶ ὁ θρόνος νὰ μὴ κατατατῆται πλεον, οὔτε νὰ εἶναι εἰς τὴν διάθεσιν τοῦ δαυν τῶν δ' ἀβαστῶν. ἀλλὰ νὰ γίνῃ χωράφι παραγωγικόν. Καὶ τὰ ἀγκάθια ἤμπορε νὰ ἀφανισθῇ καὶ νὰ ἀφήσῃ τελείως ἐλευθεροὺς τοὺς σπόρους νὰ ἀναπαύθῃ. Ἐπεὶ δ' ἑα, δὲν ὑπῆρχαν αἱ δυνατότητες αὐταί, δὲ θὰ ἔσπειρεν ὁ Κύριος. Ἐάν, ὅμως, δὲ, ἐπραγματοποιήθῃ εἰς ὅλους τοὺς ἀνθρώπους ἡ μεταβολή, ἢ αὐτὸ δὲν δεῖται εἰς τὸν σκοπεῖα· ἀλλὰ εἰς ἐκείνους που δὲν ἠθέλησαν νὰ μεταβληθῇ. Ὁ Κύριος, θεῖα, ἔκρινεν ὅτι ἐξηρτᾶτο ἀπὸ αὐτοῦ, ἐάν, ὅμως, ἐκείνοι ἐπρόδωσαν τὴν προσφορὰν τοῦ, ὁ ὅς, πού τὴν φιλανθρωπίαν ἐπέδειξεν, εἶναι ἀνεύθυνος.

Σὺ, σὲ παρακαλῶ, νὰ προσεξῇς τὸ ἀκόλουθον, ὅτι δὲν εἶναι ἕνας ὁ θρόνος ποὺ ὁδηγεῖ εἰς τὴν ἀπώλειαν.

ἀλλ' εἶναι πολλοὶ καὶ ὁ ἀφαιροῦν μετὰ τὰς πράγματ' καὶ ἐκείνοι ποὺ παρομοιάζονται μὲ θρόνον. Εἶναι οἱ θάνατοι, οἱ ῥάθυμοι καὶ οἱ ἀδ' ἀφοροί. 472. Ἐκείνοι που παρομοιάζονται πρὸς τὴν πέτραν εἶναι ἡ πῶς ἀδυνατο. Ἐκεῖνος δὲ τοῦ ἐσπάρῃ εἰς τὸ πετρῶδες ἔδαφος λέγει· αὐτὸς εἶναι ὁ ἀνθρώπος που ἀκούει τὸν λόγον τοῦ εὐαγγελίου καὶ ἀμέσως τὸν δέχεται, μὲ χαρὰν. Δὲν ῥπτε ὅμως μέσα τοῦ θαλάσσης ῥίχας ὁ λόγος, ἀλλ' ὁ ἀνθρώπος αὐτὸς εἶναι ἀσταθὴς καὶ ἡ προθυμία που ἔδειξε διαρκεῖ ὀλίγον χρόνον. Ὅταν δὲ συμβῇ θλῖψις ἡ θωμὸς δ' αὐτὸν λόγον τοῦ εὐαγγελίου, ἀμέσως σκανδαλίζεται ὁ ἀνθρώπος αὐτός. 21

« Ἀπὸ καθέναν » λέγει, « ποῦ ἀκούει τὸν λόγον τῆς ἀληθείας καὶ δὲν τὸν ἐνωρεῖ, ἔρχεται ὁ πονηρὸς καὶ ἀρπαίξει ἐκεῖνον που ἔχει σπαρῇ εἰς τὴν καρδίαν τοῦ. Αὐτὸς εἶναι ὁ σπόρος τοῦ ἐσπάρῃ πλῆστον τοῦ θρόνου. » Δ ὅτι δὲν εἶναι τὸ ἴδιον νὰ μαρτυρῇ ἡ διδασκαλία, χωρὶς καὶ ἄλλος, ἢ τὴν θλῖπτον οὔτε νὰ τὴν καταπαλεμῇ καὶ ὅταν πολλοὶ περσασμοὶ ἐπιβροῦν εἰς αὐτὴν. Καὶ ἐκεῖνοι που ὁμοιάζουν μὲ τὴν γῆν τὴν ἀκατωθὴν B εἶναι, πολλὸν περισσώτερον ἀσυνγῶρον τὸ ἀπὸ τοὺς ἄλλους.

Δ ὅτι νὰ μὴ πάθωμεν, λοιπὸν, τίποτε παρόμοιον, ὅς προστατεύσωμεν τὰ λεγόμενα μὲ τὴν προθυμίαν μας καὶ τὴν συνεχὴ μνημὴν αὐτῶν. Διότι καὶ ὁ διάβολος τὰ ἀρπάζει, ἡμεῖς εἰσθετα εἰς θέσιν νὰ ἐμποδίσωμεν τὴν ἀρπαγὴν. Διότι ἂν καὶ αἱ σπόροι ἐπραγματοποιήσιν, οὔτε γὰρ αὐτὸ ἀπὸ τὸν καυσσιν (ἔπε δὲ δὲν εἶπεν ὅτι ἐξηρτᾶται ἀπὸ τὸν καυσσιν, ἀλλὰ δὲν δὲν εἶχεν θεθεῖαι, ῥίξαν). Ἐπισσης, δὲν καὶ ἀποπνιγνόντα τὰ λεγόμενα, αὐτὸ δὲν συμβαίνει, ἀπὸ τὰ ἀγκάθια, ἀλλ' ἀπὸ ἐκείνους ποὺ ἐπιτρέπουν νὰ μὲ ναιώσιν τὰ ἀγκάθια. C Δ ὅτι ὑπάρχει δυνατότης, ἂν θέλῃς νὰ ἐμποδίσῃς τὴν πονηρὰν αὐτὴν θλαστήσιν καὶ νὰ χρησιμοποιοῖς τὸν πλοῦτον σου, ὅπως πρέπει. Πράγματ' καὶ δὲν εἶπεν, ὁ αἰὼν ἀλλὰ « Ἡ θασανστικὴ φρονὶς τοῦ αἰῶνος » οὔτε εἶπεν ὁ πλοῦτος ἀλλὰ « Ἡ ἀπάτη τοῦ πλοῦτος » 22.

Ὅποτε, δὲς μὴ κατηγορευθῇς τα πράγματα ἀλλὰ τὴν διεφθαρμένην γνῶμην. Ἐπεὶ δὲ εἶναι δυνατόν νὰ ἐγώμει πλοῦτον, χωρὶς νὰ μὴς παρασύρῃ ἡ ἀπάτη αὐτοῦ. Ε.

21 Mt. 13, 20 - 21

22 Mt. 13, 19.

22a Mt. 13, 22.

πίσης, να ζώμεν ες τὸν παρόντα αἰῶνα, χωρίς νὰ μᾶς καταπιεῖται αἱ φροντίδες. Διότι ὁ πλοῦτος ἔχει δύο ἐλαττώματα ἀντίθετα. Τὸ ἓν εἶναι, ὅτι δημιουργεῖ ἐντασι καὶ προκαλεῖ αἰσκότην, ἡ μὲρ μὴ δὴλαδὴ. Τὸ ἄλλο εἶναι, ὅτι μᾶς καθ' οὗτο ἄσθενεστέροις, δηλαδὴ ἡ τρυφή.

Καὶ σωστά εἶπεν «Ἡ ἀπάτη τοῦ πλούτου». **Δ** ὅτι ὅλα τὰ πράγματα τοῦ πλούτου εἶναι μία ἀπάτη. Εἶναι μόνον ὀνόματα, ποὺ δὲν ἀνταποκρίνονται πρὸς τὴν πραγματικότητα. Πραγματικά, ἡ ἡδονὴ ἡ δόξα ὁ καλλωπισμός καὶ ὅλα αὐτὰ εἶναι ἓνα εἶδος φαιτασίας καὶ ὄχι ἡ ἀλήθεια τῶν πραγμάτων.

Λογὸν λοιπὸν ἐξέθεσε τοὺς τρόπους τῆς ἀπωλείας. ἀναφέρει ἔπειτα τὴν εὐφορίαν γῆν διὰ τὴν μὴ μᾶς ἀφήσῃ νὰ περιπέσωμεν εἰς ἀπελπισίαν, ἀλλὰ νὰ μᾶς δώσῃ ἐλπίδα μετενοίας καὶ νὰ μᾶς ἀποδείξῃ ὅτι εἶναι δυνατόν ἀπὸ τῆς κατὰστασι ποιὶ περιέγραψε νὰ φθάσωμεν εἰς τὴν μετάνοιαν.

Καὶ ἐδῶ δὲν εἶναι καὶ ἡ γῆ εἶναι εὐφορος καὶ ἔνους εἶναι ὁ σπορέας καὶ ἰδὼν τὰ σπέρματα διατὶ ἄλλο μὲν σπόρο ἀποδίδει ἑκατὸν, ἄλλοι δὲ ἐξήκοντα καὶ ἄλλοι τρεῖς ἄκοντα. Καὶ εἰς τὴν παροῦσαν περίπτωσιν πάλιν ἡ διαφορά ὀφείλεται, εἰς τὴν φύσιν τῆς γῆς. Διότι θοῦν ἡ γῆ εἶναι εὐφορος ἐκεῖ παρατηρεῖται καὶ ἡ μεγαλύτερα διαφορά εἰς τὴν ἀποδοσιν. Βλέπετε ὅτι δὲν εἶναι οὔτως ὁ γεωργός, οὔτε ὁ σπόρος ἀλλὰ ἡ γῆ τοῦ τοῦ δεχέται. **Ε** Οὐχὶ θεάσατο ἐξ αἰτίας τῆς φύσεως, ἀλλ' ἐξ αἰτίας τῆς διαθέσεως. Καὶ εἰς τὸ θέμα αὐτὸ μεγάλη εἶναι ἡ φιλανθρωπία τοῦ Κυρίου. Ἐπειδὴ δὲν ζητεῖ ἓνα μετρον ἀρετῆς ἀλλὰ δεχεται τοὺς πρώτους χωρίς νὰ ἐκδώσῃ τοὺς δεύτερους, καὶ δίδει τόπον καὶ εἰς τοὺς τρίτους. **Ὁ** αὐτὰ ταῦτα λέγει, ὅτι νὰ μὴ νομίσουν ὅσο τὸν ἡκολούθουν ὅτι εἶναι ἀρκετὴ δια τὴν σωτηρίαν ἡ ἀκράσας τῶν λόγων τοῦ μόνου.

473 Καὶ διὰ τοῖν λόγον, ἐρωτᾷ κάποιος, δὲν ἀνέφερε καὶ τὰς ἄλλας ποιηρίας, ὅπως εἶναι, παραδειγματὸς χάριτος ἡ σαρκική ἐπιθυμία καὶ ἡ κενόδοξια. Μὰ ὅταν ἔκανε λόγον διὰ τὴν μερμυκὴν τῆς παρουσίας ζωῆς καὶ διὰ τὴν ἀπάτην τοῦ πλούτου, συμπεριέλαβε τὰ πάντα. Διότι καὶ ἡ κενόδοξια καὶ ὅλα τὰ ἄλλα, ἀνήκουν εἰς τὰ πράγματα τῆς παρουσίας ζωῆς καὶ εἰς τὴν ἀπάτην τοῦ πλούτου. Ὅπως εἶναι ἡ ἡδονὴ ἡ γαστριμαργία ὁ

φθονος, ἡ κενόδοξια καὶ ὅλα τὰ παρόμοια.

Προσέθεσεν, ἐπίσης, καὶ τὸν δρόμον καὶ τὴν πέτραν, ὅτι νὰ δείξῃ ὅτι δὲν ἀρκεῖ νὰ ἀπαλλαγῶμεν ἀπὸ τὰ χρηματὰ μόνον, ἀλλ' εἶναι ἀνάγκη νὰ ἀσκῶμεν καὶ τὴν ἀληθινὴν ἀρετὴν. Διότι τί σημασία ἔχει εἰς αὐτὸν ἐλεύθερος ἀπὸ τὰ χρηματὰ, ἀλλὰ εἶσαι ἀνάνδρος καὶ μολθάκος; Καὶ τὸ θῆλος, εἰς δὲν εἶσαι ἀνάνδρος, ἀλλ' ὁ ἀσφορεῖς καὶ δὲν προσέχεις εἰς τὸ κήρυγμα; **Β** Διότι δὲν εἶναι ἀρκετὸν ἓνα μέρος τῆς ἀρετῆς διὰ τὴν σωτηρίαν, ἀλλὰ χρειάζεται κατὰ πρώτον προσωπικὴ ἀκράσας καὶ διατήρησις εἰς τὸν νοῦν μας ὅλων τῶν λεγομένων, ἔπειτα ἀνδρεία, ὅστερα περὶ φρόνησις τῶν χρημάτων καὶ ἀπαλλαγὴ ἀπὸ κάθε θοτικῆν φροντίδα.

Δι' αὐτὸ, λοιπὸν, προτάσσει τὴν ἀκράσας τοῦ λόγου τοῦ Θεοῦ ἀπὸ ὅλα τὰ ἄλλα, ἔπειδὴ αὐτὴ χρειάζεται κατὰ πρώτον («Διότι πῶς θὰ ἀκούσῃς χωρίς νὰ ὑπάρχῃ κάποιος ποὺ νὰ κηρύττῃ,» **Κ** Καθ' ἑαυτοὺς τρόπον καὶ ἡμεῖς ἐὰν δὲν προσέχωμεν εἰς ὅσα λέγονται, δὲν θὰ ἡμπορέσωμεν νὰ μάθωμεν τί πρέπει νὰ πράττωμεν) ὅστερα τοποθετεῖ τὴν ἀνδρείαν καὶ τὴν περὶ φρόνησιν τῶν πόντων.

Αὐτὰ, λοιπὸν, ἀκούοντες, εἰς προστατεύσωμεν τοὺς ἑαυτοὺς μας ἀπὸ κάθε πλεονεξίας, προσέχοντες εἰς τὰ λεγόμενα ἀφίνοντες αὐτὰ νὰ ρίπτουν θεθείας ρίζας εἰς τὴν ψυχὴν μας καὶ καθαρῶντες τοὺς ἑαυτοὺς μας ἀπὸ κάθε θοτικῆν μέριμναν. Ἄν δὲν κάνωμεν τὰ μὲν καὶ παραλείπωμεν τὰ δε, τότε δὲν κερδίζομεν τίποτε. **Δ** Διότι, εἰς δὲν γράθωμεν μὲ τὸν ἑνα, θὰ γράθωμεν ὁπωσδήποτε μὲ τὸν ἄλλον τρόπον. Διότι ποῖα διαφορά ὑπάρχει, εἰς δὲν θὰ διασφαρῶμεν ἀπὸ τὸν πλοῦτον, ἀλλὰ ἀπὸ τὴν φτωχὸν ἢ ἐὰν ὄχι ἀπὸ τὴν φτωχὸν ἀλλ' ἀπὸ τὴν ἀνάνδρην. Ἐπειδὴ καὶ ὁ γεωργὸς ἔμοιρα πένθη, εἴτε ὅπως, εἴτε ἄλλως χάσει τὸν σπόρον. Δι' αὐτὸ, λοιπὸν, νὰ μὴ παρηγορηθῶμεν, ἐπειδὴ δὲν καταστρεφόμεθα μὲ τοὺς τοὺς τρόπους, ἀλλὰ νὰ νοιώθωμεν πόνον, μὲ ὅποιονδήποτε τρόπον καὶ ἂν χανώμεθα. Καὶ ἔς κατακαύωμεν τὰ ἀγκάθια, διότι καταπνίγνουν τὸν λόγον. Αὐτὸ τὸ γνωρίζουν καλὰ οἱ πλοῦτοι, ποὺ δὲν εἶναι χρήσιμοι, ὄχι μόνον δι' αὐτὰ ἀλλὰ καὶ δι' ἄλλα πολλά. Πραγματικά, ἔπειδὴ γίνονται αἰχμάλωτοι τῶν ἡδονῶν εἶναι ἀκατάλληλοι καὶ δια τὰ κοσμικὰ πράγματα. **Κ** Καὶ ἂν

είναι άχρηστο. δι' αυτά, πάλι περισσότερο θά είναι άχρηστοι διὰ τὰ ούρανια πράγματα. Διότι διτλή φθορά γίνεται από τὸν πλοῦτον εἰς τὴν σκέψιν καὶ ἀπο τὴν τρυφήν καὶ ἀπὸ τὰς φροντίδας. Καθένα ἀπὸ τὰ πάθη αὐτὰ εἶναι ἱκανὸν καὶ μόνον τοῦ νὰ καταποντίσῃ τὸ σκάφος. Ὅταν, ὁμως, συνυπάρχουν καὶ τὰ δύο, σκέψου πόσον μεγάλο θά εἴναι τὸ ναυάγιον.

Καὶ μὴ παραξενεύεσαι ἐπειδὴ ὠνόμασε τὴν τρυφήν ἀγκάθια. Διότι οὐ δὲν ἡμπορεῖς νὰ ξερῇς, ἐπειδὴ σε μεθ' τὸ πάθος. Ὅσοι, ὅμως, εἶναι ὅγ' εἰς γνῶρ ζοῦν καλὰ καὶ πλὴγνῶναι περισσότερο ἀπὸ ἀγκάθι καὶ ἄν. ἡ τρυφή περισσότερον παρὰ ἡ μερίμνα φθαίρει τὴν ψυχὴν. Ἐκείνη θαραύτερας λυπᾷ προκαλεῖ καὶ εἰς τὸ σῶμα καὶ εἰς τὴν ψυχὴν. Πραγματικὰ, δὲν θλαπτεται κανεὶς τόσο ἀπὸ τὴν φροντίδα, ὅσον ἀπὸ τὴν ἀφθονίαν. Διότι εἶναι τὸν ἀνθρώπου αὐτοῦ τοῦ εἶδους τὸν βασανίζον ἀγρυπνίαι, σπασμοὶ εἰς τοὺς κροτάφους, κεφαλόπονοι καὶ ὀδύνη εἰς τὴν ψυχὴν, σκέψου πόσον χειρότερα εἶναι αὐτὰ ἀπὸ τὰ ἀγκάθια.

Καὶ ὅπως ἀκριβῶς τὰ ἀγκάθια ἀπὸ τοῦ καὶ ἂν τὰ πιάσῃς 474 πλὴγνῶναι τὰ χέρια σου τὰ κρατᾷ, καθ' ὁμοίον τρόπον καὶ ἡ τρυφή τὰ πόδια, τὰ χέρια, τὸ κεφάλαιον, τὰ μάτια καὶ ἅλα ἐν γένει. τὰ μέλη τοῦ σώματος τὰ φθείρει εἰς τὴν κυρτοεξίαν. Ἐπίσης, εἶναι, ἡνρά καὶ ἡ καρπός, ὅπως τὸ ἀγκάθι, καὶ τραυματίζει περισσότερο ἀπὸ αὐτὸ καὶ μάλιστα εἰς τὰ κακὰ σημεῖα. Πραγματικὰ, προκαλεῖ πρόωρον γήρας, ἐξασθενεῖ τὰς αἰσθησεις, συσκοτίζει τὴν σκέψιν, ἀχρηστεύει τὸ βέλτυον μολό, κάνει τὸ σῶμα πλαθαρὸν φτεῶνε. πὸ πλῆυσται τὴν ἀποθήκην τῆς κοιλίας, συγκεντρώνει ἀφθονα κακά, μεγαλύνει τὸ φορτίον καὶ κάνει ὑπερφορτικὸν τὸ θάρος. Β. Δι' αὐτὸ πολλά καὶ συνεχῆ εἶναι τὰ παραπτώματα καὶ πικρὰ τὰ ναυάγια.

Πές μου, σὲ παρακαλῶ. δὲ τι παθαίνεις τὸ σῶμά σου. Μήπως σὲ παραξένωμεν διὰ θυσιᾶν, μήπως θά σὲ προσφέρωμεν εἰς κάποιο τραπέζι, τὰς θυνίβας μόνον τρέφεις καλὰ διὰ νὰ παχύνουν. Ἡ μάλλον οὔτε καὶ αὐτὰς τὰς θ' ατρέφεις πολὺ καλά, διότι εἶναι παραπαχύνουν, εἶναι ἀκατάλληλοι διὰ τὴν ὑγιεινὴν σου διατροφήν. Τόσον μεγάλο κακὸν εἶναι ἡ τρυφή, ὥστε καὶ εἰς αὐτὰ τὰ ζῶα φανερώνας τὴν καταστρεπτικὴν τῆς δυνάμειν. Ἀφοῦ καὶ τὰς θρ. θας ἡ ὑπερβολικὴ τρυφή τὰς κά-

ναι, ἀχρήστους δ' αὐτὰς τὰς ἰδ. καὶ δι' ἡμᾶς. Διότι τὰ περιττώματα παραμένουν ἀκατέργαστα καὶ ἡ ρευστὴ σαπιλα ἀπὸ τὸ πάχος αὐτὸ διμειορρεῖται. Ἀντίθετα, ἐκεῖνα τὰ ζῶα ποὺ δὲν τρέφονται μετὰ τὸν τρόπον αὐτὸν, ἀλλὰ, ἡμπορεῖ νὰ εἴπῃ κανεὶς, περνοῦν σάν νὰ νηστεύουν καὶ τρώγουν συμμετρικὰ καὶ κοπιᾶζουν καὶ ταλαιπωροῦνται αὐτὰ εἶναι περισσότερο χρήσιμα καὶ διὰ τὸν ἑαυτοῦ τοῦ καὶ β' αὐτοὺς ἄλλους καὶ ὡς τροφή καὶ δι' ἅλα τὰ ἄλλα. Πραγματικὰ, ὅσοι ἀνθρώποι τρέφονται μετὰ αὐτὰ εἶναι πρὸ ὅγ' εἰς ἑ. ὡ. ὅσοι θ' ατρέφονται μετὰ πρῶτα ὁμοιάζου μετὰ αὐτὰ καὶ γίνονται καθροὶ καὶ φιλάνθρωποι. καὶ θεομενούνται μετὰ τὸν θεὸν. Διότι, τίποτε δὲν εἶναι, τόσο πολέμοι καὶ θλασθεροὶ β' αὐτὸ σῶμα ὅσον ἡ τρυφή. Τίποτε δὲν καταστρεφεί, καὶ δὲν ἀφαινεῖται καὶ δὲν ἀσθενεῖ, τόσο αὐτὰ, ὅσον ἡ ἀσπλαγξία.

Διὸ καὶ ἀπὸ αὐτὸ θά ἡμπορούσε κανεὶς νὰ δοκίμασῃ κατὰπλῆξιν διὰ τὴν ἀνοησίαν τοὺς ἀφοῦ δὲν θέλουν νὰ φροντίζουν διὰ τὸν ἑαυτοῦ τοῦ αὐτὸς ὅσοι φροντίζουν οἱ ἄλλοι β' αὐτοὺς ἀσκούς. Διὸ Πραγματικὰ, οἱ ἡμποροὶ τοῦ οἴνου δὲν γεμίζουν τοὺς ἀσκούς περισσότερο τοῦ θεόντος, διὰ νὰ μὴ σπᾶσιν ἐνῶ αὐτοὶ δὲν θεωροῦν τὴν ἀθλίαν τοὺς κοιλίας ἀλλ' αὐτὰς παρομοίως φροντίζουσιν. Ἀλλ' ἀφοῦ τὴν γεμίσουν καὶ τὴν κάνουν νὰ διαρροῇ γεμίζουν τὰ πάντα μέχρι τὰ αὐτὰς, μέχρι τὴν ὠτὴν μέχρι τοῦ φάρυγγος καὶ ἔτσι, προκαλοῦν β' τὴν στενοχωρίαν, καὶ εἰς τὸ πνεῦμά τοῦ καὶ εἰς τὴν δύναμιν ποὺ κατευθύνει καὶ συντηρεῖ τὸ ζῶον.

Μήπως ὁμως δι' αὐτὸ σοὺ ἐδόθη ὁ φάριγξ διὰ νὰ τὸν γεμίσῃς μέχρις ἐπάνω εἰς τὸ σῶμα μετὰ ὅποιο κρᾶσι καὶ ἄλλην διαφθοράν. Ὁχι, θεάνα, δι' αὐτὸν τὸν σκοτὸν ἀνθρώπε, ἀλλὰ κατὰ πρῶτον διὰ νὰ ὀμνῇς τὸν Θεόν. καὶ νὰ ἀναπέμψῃς τὰς ιερὰς προσευχὰς καὶ νὰ ἀνομιώσῃς τοὺς θεοὺς ἰδιώτας καὶ νὰ συμβουλευῇς τὰ σιμφορόντα εἰς τοὺς συνανθρώπους σου. Σὺ ὁμως σάν νὰ ἐλασθῇς τὸν φάρυγγα διὰ τὸν πρῶτον ἀπὸ τοὺς παρσάνων σκοποὺς δὲν τοῦ ἀφῆρες οὔτε ἐλόχστους χρόνους διὰ νὰ ἐπιτελέσῃ τὴν δεῖνεραι αὐτὴν ἀποστολήν τοῦ, ἀλλ' εἰς ὀλοκλήρου τὴν ζωὴν σου τὸν ὑποτάσσας εἰς τὴν ποιήσαν αὐτὴν δουλείαν. Καὶ ὅπως εἶναι κάπως τοῦ ἐπῆρε μίαν καθάραν ποὺ εἶχε χρυσὰς χορδὰς καὶ ἦτο καλὰ κομψομένη 475 ἀντὶ νὰ παίζει μετὰ αὐτὴν τὴν πανσύνοντι μελωδίαν τὴν καταχώσῃ μέσα εἰς

τὴν κοίτην καὶ τὴν λαοπύην. ἔτσι καὶ αὐτοὶ κάνουν τὸ ἴδιον.

Κοιτῶν θεθεῖαι, δὲν ἀντόμασα τὴν τροφήν, ἀλλὰ τὴν τρυφήν καὶ τὴν ὑπερβολικὴν ἐκείνην ἀσέλγειαν. Δὲν εἶναι τὸ πέραν τοῦ ἀπαυμένου δὲν εἶναι τροφή, ἀλλὰ φθορὰ μόνον. Δὲν εἶναι ἡ κοιλία ἕως διὰ νὰ δέχεται τὴν τροφήν, ἐνῶ τὸ στόμα, ὁ φάρυγξ καὶ ἡ γλῶσσα ἐγίναν καὶ δι' ἀλλὰ πρὸ ἀναγκαῖα ἀπὸ αὐτὰ. Ἡ μὲλλον οὐτε ἡ κοιλία δὲν ἐπλάσθη διὰ νὰ δέχεται, τὰς τροφὰς μόνον ἀλλὰ τὰς συμμέτρους τροφὰς. Καὶ αὐτὸ τὸ φανερῶνται ἡ ἰδία, ποὺ διαμαρτυρεται, ἐντονα, ὅταν τὴν θλάψωμεν μὲ τὴν πλεονεξίαν αὐτὴν. Καὶ ὅχι μόνον διαμαρτυρεται. Β' ἀλλὰ καὶ σμύνεται, καὶ ἀπαιτεῖ σκληράν τιμωρίαν διὰ τὴν ἀδίκαιαν ποίησιν. Καὶ κατὰ πρόωτον τιμωρεῖ τοὺς πόδας ποὺ μᾶς βασταίνουν καὶ μᾶς διηγούν. εἰς τὰ πονηρὰ ἐκείνα συμπόσια. "Ἐπειτα, δεσμεύει τὰ χέρια τοῦ τὴν ὕπνιστον εἶπε δι' ἡς ἐδόσαν τὸσον πολλὰ φαγητά. Πολλοὶ ἀνθρώποι, καὶ αὐτὸ τὸ στόμα κατέστρεψαν καὶ τὰ μάτια καὶ τὸ κεφάλι. Καὶ βίως ἀκρωτῶς ἐκείνους ἀνηρέτης, εἰς τὸν ὅποιον ἀνατέθη κάποιον ἔργον ποὺ ὑπερβαίνει τὰς δυνάμεις τοῦ σώματος. Πολλὰς φορές τοὺς μὲν τοὺς καὶ ὅρξε ἐκείνους ποὺ τοὺς ἔδωκε τὴν διαταγὴν καθ' ὅσον τρόπον καὶ ἡ κοιλία μᾶς ζῇ μὲ τὴν φθορὰν ποὺ προκαλεῖ εἰς τὰ μέλη αὐτὰ τοῦ σώματος. ὅταν πεισθῇ πολλὰς φορές θλάσσει καὶ διαφθερε καὶ τὸ ἴδιον τὸ μυαλό.

Καὶ αὐτὸ τὸ ἔκτακτον ἦσαν ὀρθὰ ὁ Θεός. ὥστε ἀπὸ τὴν ὑπερβολὴν νὰ προκαλῆται, τὸσον μενύαλη θλάσσει, μὲ τὸν σκοπὸν, ὅταν σὺ δὲν φιλοσοφῇς μὲ τὴν θέλησίν σου, νὰ διδασθῇς. Ὁ Θεὸς καὶ χωρὶς τὴν θέλησίν σου νὰ ζῇς μὲ μέτρον ἀπὸ τὴν φθορὰν τῆς τὸσον μεγάλης φθορᾶς.

Ἀφοῦ, λοιπόν, γνωρίζομεν αὐτὰ καλὰ ὡς ἀποφύγῃ τὴν τρυφήν καὶ ὡς φροντίζομεν διὰ τὴν μετρημένην ζωὴν, διὰ νὰ ἀπολαύομεν τὴν ὕψον τοῦ σώματος καὶ τὴν ψυχὴν μᾶς ἀπαλλάξωμεν ἀπὸ καθὲ ἀσθένειας καὶ ἀποκτήσωμεν τὰ μελλοντικὰ ἀγαθὰ, μὲ τὴν χάριν καὶ τὴν φιλανθρωπία τοῦ Κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ εἰς τὸν ὅποιον ἐνίκη ἡ δοξὰ καὶ τὸ κράτος εἰς τοὺς αἰῶνας τῶν αἰώνων. Ἀμήν.

ΟΜΙΛΙΑ ΜΕ' (45)

(Ματθ. γ', 10-23)

«Καὶ ἀφοῦ προσήλθον οἱ μαθηταὶ τὸν ἠρώτησαν θίγει, διὰ παραβολῶν ὁμιλεῖς πρὸς αὐτούς. Αὐτὸς δὲ τοὺς ἀπήντησεν. **Β** δὲ ὅτι, εἰς σὰς ἔχει, δοθῇ (τὸ χάρισμα) νὰ γινώρξετε τὰ μυστήρια τῆς Βασιλείας τῶν Οὐρανῶν, ἐν ᾧ εἰς ἐκεῖνους δὲν ἔχει, δοθῇ» (Ματθ. 13, 10-11).

Ἀξίζει νὰ θαυμάσῃ κανεὶς τοὺς μαθητάς, πῶς γνωρίζουν πότε πρέπει νὰ ἐρωτήσουν καὶ ὅταν ἀκόμη ἐπιθυμοῦσαν νὰ μάθουν. Δὲν αὐτοὶ δὲν τὸ κάνουν ἐνώπιον ὅλων. Καὶ αὐτὸ ἐφάνερωσε, ὁ Μωϋσῆς ὅταν ἔλεγε «καὶ ἀφοῦ προσήλθον» Καὶ ὅτι, τὰ λόγια αὐτὰ δὲ, εἶναι ἀπλὴ ὑπόθεσις, τὸ ἔδειξεν ὁ Μάρκος. Ἐπὶ καθαρὰ μὲ τὸ νὰ εἴπῃ πῶς «ἔδωκεν προσήλθον κοντά του». Αὐτὸ θεοβαρῶς ἔπρεπε νὰ κάνουν καὶ οἱ ἀδελφοὶ καὶ ἡ μητέρα καὶ ὅχι, νὰ τὸν καλέσουν ἔξω καὶ νὰ τὸ ἀντιληφθοῦν ὅλο. Πρόσεξε δὲ καὶ πᾶσαν φιλόστοργον ἦσαν οἱ μαθηταί, πῶς, δηλαδή, χάριν τῶν ὅλων κάνουν λόγον (εἰς τὸν Κύριον) καὶ πρῶτα ζητοῦν νὰ ἱκανοποιηθῶν ἐκεῖνους καὶ, μετὰ νὰ λύσων τὰς ἀπορίας τῶν «διδασκάλων». **478** Δὲν τοῦ εἶπαν «θίγει διὰ παραβολῶν ὁμιλεῖς εἰς ἡμᾶς» Βεβαίως καὶ ἄλλοι μὲ πολλὰς τρόπους δεχνοὺν πρὸς ὅλους τὴν στοργὴν τοῦς. ὅπως ὅταν λεγόν «ἔδωκεν διαταγὴν νὰ φύγουν οἱ δούλοι» καὶ ὅτι «γινώρξετε πῶς ἐκκαθαρίσθησαν»¹

Τοὺς ἀπήντησε λοιπὸν ὁ Χριστὸς· «Ὅτι εἰς σὰς ἔχει, δοθῇ (τὸ χάρισμα) νὰ γινώρξετε τὰ μυστήρια τῆς

¹ Λουκ. 9, 12

² Ματθ. 13, 12

Βασιλείας τῶν Οὐρανῶν, ἐνῷ εἰς ἀκαίρους δὲν ἔχε δοθῆναι. Το εἶπε δὲ αὐτό (ὁ Κύριος) ὅχι διὰ τὴν διδασκίαν ἀναγκαιότητα, οὔτε κάποια ἀποκλήρωση, ποὺ ἔγινε ἐπὶ ἀπλῶς καὶ ὡς εἴποτε, ἀλλὰ διὰ τὴν φανέρωση πὺς αὐτοὶ εἶναι αἱ τοὶ ὅλοι των κακῶν καὶ διότι θελεῖ νὰ πορυσίαισι διὰ αὐτὸ τὸ πρῶγμα (τὴν ἱκανότης τῶν μαθητῶν νὰ γνωρίζουν τὰ μυστήρια τῆς Βασιλείας τῶν Οὐρανῶν) εἶναι δωρεὰ καὶ χάρις ποὺ προσφέρεται ἀπὸ αὐτοῦ Β' Οὐ. χι ὅμως ἐπειδὴ εἶναι δωρεὰ δὲ αὐτὸ πρέπει νὰ δεχθῶμεν) κατηργηθῇ τὸ αὐτεξουσίον. Καὶ τοῦτο γίνεται φανερόν ἀπὸ τὰ ἐπόμενα. Διὰ τὴν μὴ ἀπογοητευθῶν λαόν ἐκεῖνο, ἀλλὰ καὶ διὰ τὴν μὴ ἀδιαφορήσαν καὶ αὐτοὶ, ὅταν ἀκούσων ὅτι ἔχει δοθῇ (τὸ χάρισμα) προσέξε πὺς φανερῶναι διὰ μὲς εἰς ἡμᾶς ὑπάρχει ἡ αἰτία (καὶ τῶν δύο περιπτώσεων) «Διότι, ὅποιος ἔχει καλὴν διάθεσιν, θὰ δοθῇ εἰς αὐτόν μετὰ τὰ πάντα πᾶν ἡ γυνώσις τῶν μυστηρίων τοῦ Θεοῦ. Ἀπὸ ἐκεῖνον ὅμως ποὺ δὲν ἔχει πίστιν, θὰ ἀφαιρεθῇ ἀπὸ αὐτόν καὶ αὐτὸ τὸ δίδον, ποὺ νομίζει, ὅτι ἔχει»⁵. Καὶ πολλὰ μὲν ἀσφαλεῖς παρουσάζει, τὸ ῥητόν φανερῶναι ὅμως (μὲν) ἀπεριγραπτον δικά οὐκ ἔστιν. Τὸ νόημα τοῦ, λοιπόν, εἶναι τὸ ἐξῆς περὶ τοῦ «Ὅταν καὶ εἰς ἔχη προθυμίαν καὶ ἐπιμέλειαν, θὰ δοθῶν εἰς αὐτόν καὶ ὅλα τὰ ἄλλα ἀπὸ τοῦ Θεοῦ ὅταν ὅμως δὲν τὰ ἔχη αὐτὰ καὶ δὲν καταβάλλῃ ὅσα ἐξαρτῶνται ἀπὸ τὸν ἑαυτὸν τοῦ τότε οὔτε καὶ (τὰ χάρισμα τὰ) τοῦ Θεοῦ διδόνται εἰς αὐτόν. Διότι καὶ «αὐτὸ ποὺ νομίζει, ὅτι ἔχει», λέγει, «θὰ ἀφαιρεθῇ ἀπὸ αὐτόν». Ὁ δὲ διότι ὁ Θεὸς τὸ ἀφαιρεῖ, ἀλλὰ διότι, ὁ ἴδιος δὲν ἀξιοποιεῖ τὰ ἱδικά του.

Αὐτὸ κἀμινόμεν καὶ ἡμεῖς ὅταν ἴδωμεν κάποιον νὰ ἀκούῃ μετὰ ἀδιαφορίαν καὶ ἐνῷ τὸν παρακαλοῦμεν πολλὰ νὰ προσέχῃ δὲν τὸν πείθωμεν, ἀπὸ ἐκεῖ καὶ πέρα σιωποῦμεν. Διότι ἂν ἐξακαλοῦσάμεν, νὰ ἐπιμενώμεν, τότε ἀξιοῖ μετὰ τοῦ ἡ ἀδιαφορίας. Ἐκείνον ὅμως ποὺ φροντίζει νὰ μάθῃ, τὸν προσελλυόμεν καὶ μετὰ πολλὰς γνώσεις τὸν γεμίζωμεν. Καὶ σωστά εἶπεν «καὶ αὐτὸ ποὺ νομίζει πὺς ἔχει» διότι, οὔτε καὶ αὐτὸ τὸ ἔχει πραγμα-

5. Ἐνῷ ἡ γυνώσις τοῦ Θεοῦ, ποὺ ἀρνεῖται καὶ ἐκτελεῖται τῆς θεολογίας εἰς τὸν ἀνθρώπου καὶ ἀπεδέχεται, τὴν ἐξάρτησιν «ὅν τρέφει» καὶ ἀνθρώπου ἀπὸ κτίσεως ἐξωτερικῆς, ποὺ κατ'ἐξουσίαν ἀναγκαστικῶς καὶ ἐξουλήτους τὸν ἀνθρώπου. Ἡ θεωρία αὐτῆς ἀνομιάζεται, ἔτε, πρὸς α.

4. Ματθ. 13. 12.

τὰ καὶ Μετὰ ἀποσαφηνίζε καὶ περισσότερον αὐτὸ ποὺ εἶπε, μετὰ τὸ νὰ δείξῃ τί σημαίνει τὸ «εἰς αὐτόν ποὺ ἔχει θὰ δοθῇ ἐνῷ αὐτὸ ὅποιον δὲν ἔχει, καὶ αὐτὸ ποὺ νομίζει, πὺς ἔχει» θὰ ἀφαιρεθῇ ἀπὸ αὐτόν» «Διότι αὐτόν, λέγει, ἐμὲ παροδοῦναι διὰ αὐτοὺς διότι, ἐνῷ ἔχουν μάτια δὲν βλέπουν» «Ἐπρεπε λοιπόν, λέγει, νὰ ἀνοίξουν τὰ μάτια, ἔαν δὲν, βλέπουν, Διὰ αὐτὸν ἡ ἀδελφία τους προήρχετο ἀπὸ τὴν φύσιν, ἔπρεπε νὰ ἀνοίξουν τὰ μάτια ἐπὶ τῆς ὁμοίας ἡ τυφλότης αὐτῆς εἶναι θεληματικὴ καὶ περὶ σματὶ καὶ δι' αὐτὸ δὲν εἶπεν (ὁ Κύριος) ἀπλῶς «δὲν βλέπουν» ἀλλὰ «καὶ καὶ ἔχουν ὀφθαλμούς δὲν βλέπουν» «Ὡστε ἡ τυφλότης αὐτῆς ὀφείλεται εἰς τὴν πονηρίαν των. Διότι εἶδαν καὶ δὲν μόνον νὰ ἐξέρχονται (ἀπὸ τοὺς ἀνθρώπους) καὶ ἐλεγον «μετὰ τὸν Βεελζεβούλ, τὸν ἀρχόντα τῶν δαιμονίων, ἐκδύωκε τὰ ἱερὰ ἡμῶν»⁶. Τὸν ἤκουσαν νὰ τοὺς διδάσκει πρὸς τὸν Θεόν καὶ νὰ ἔχῃ ἀπόλυτον συμφωνίαν ἀκρίβειαν πρὸς Αὐτόν καὶ λέγον, πὺς αὐτὸς δὲν εἶναι ἀπὸ τὸν Θεόν»⁷. Ἐπειδὴ λοιπόν διεκήρυξαν τὰ ἀντιθετὰ ἀπὸ ὅσα καὶ εἶδαν ποὺ καὶ ἀκούσαν Ἐδ' αὐτὸ, λέγει, ἀπαρτῶ ἀπὸ αὐτοὺς καὶ τὴν (ἐσωτερικὴν ἀκοήν). Διότι αὐτοὶ ὅχι μόνον δὲν γίνονται καλὰ τεροὶ ἀπὸ δὲν εἶναι, ἀλλ' ἀντιθέτως αὐξάνονται τὴν καταδικὴν των. Ἐπειδὴ ὅχι μόνον δὲν ἐπίστευαν, ἀλλὰ καὶ κατέκριναν καὶ κατηγοροῦσαν καὶ ἐσκέπτοντο πονηρὰ ἐναντίον τοῦ Κυρίου. Δὲν λέγει, ὅμως αὐτὸ ὅτι δὲν θελεῖ νὰ εἶναι σκληρὸς κατηγορῶντας αὐτοὺς διότι δὲν θελεῖ νὰ εἶναι σκληρὸς κατηγορῶντας (αὐτοὺς). Ἀπὸ τῆς ἀρχῆς δὲν συνωμύησε μαζί τους ἐπὶ αὐστηρά, ἀλλὰ πᾶρα πολὺ καθαρά ἐπειδὴ διὰς ἐκεῖνο δ' ἐσπερα, μετὰ τοὺς τὸ νόημα (ὅταν ἀκούσων), 477 δι' αὐτὸ πλέον ὁμολογεῖ μετὰ παροδοῦναι.

Μετὰ διὰ τὴν μὴ νομίσῃ κανεὶς πὺς τὰ λεγόμενα εἶναι σκέπη κατηγόρια, οὔτε νὰ λογιζόμεναι, ὅτι ἐπειδὴ εἶναι ἐχθρὸς μας, μὲς ἀποδίδει τὰς κατηγορίας αὐτῶν καὶ μὲς κατεκρίνει, ἐπικαλεῖται καὶ τὸν Προφήτην νὰ συμφωνῇ μετὰ Αὐτόν «ὅτι ἐφαρμόζεται εἰς αὐτοὺς» λέγει, «τὴν προφητείαν Ἠσαίου, ποὺ λέγει «θὰ ἀκούσῃ μετὰ αὐτὰς καὶ δὲν θὰ καταλαβαίνετε καὶ θὰ βλέπετε μετὰ μάτια σας, καὶ δὲν θὰ εἰδῆτε»⁸. Εἶδες, διότι καὶ ὁ προφήτης κατηγορεῖ μετὰ τὴν ἰδίαν ἀκρίβειαν, Διότι οὔτε καὶ Αὐτὸς εἶπεν «ὅτι δὲν βλέπετε» ἀλλὰ, «θὰ βλέπετε (με-

6. Ματθ. 12. 24.

7. Γαλ. 3. 18.

8. Ἠσαίου 6. 9.

τά μάτια σας) και δεν θα ιδήτε» ούτε (είπεν) «δεν θα ακούετε», αλλά «θα ακούσετε και δεν θα καταλαβείτε». Β "Ωστε πρώτα οι ίδιοι εξέκομαν τούς έαυτούς των (από την έλπίδα της σωτηρίας), αφού έδούλωσαν τα αυτά τους, έκλεισαν τα μάτια τους και παύσανε την καρδιά τους. Διότι όχι μόνον δεν έδιδον καμμίαν προσοχήν εις όσα τους παράγγελλεν ο Θεός, αλλά και με «διανοήσαν τα ακούσαντες». Τά έκαναν δέ αυτό λέγει, «μή τυχόν έπιστρεψούν και τούς θεραπεύσω» αναφερόμενος (με τά λόγια αυτά, εις την μεγάλην τους πονηρίαν και την πεισματικήν τους περιφρόνησιν. Και τό λέγει αυτό, διότι τάς τραπήει κοιτά τον και να τους κινήση την προσοχήν) και να τους δείξη ότι αν έπιστρέψουν, θα τους θεραπεύση. Ωσαν να έλεγε και ποιος «δεν ήθέλησε να με ιδή και τώ έχω χάριν» διότι αν τον έδεχάμουν άμεσως θά ύπχωρούσα. Γ' Αυτό δέ τό λέγει, δείχνοντας πώς θά ήτο δυνατός να συμπιλώθη "Ετσι λοιπόν λέγει, και έδω «λίπως κάποτε έπιστρέψουν και θεραπεύσω αυτούς», φανερώνοντάς ότι και ή έπιστροφή είναι δυνατή και όταν μετανοήσουν ήμπορούν να σωθούν και ότι όλα τα έκανε όχι διά την δόξαν Του αλλά διά την σωτηρίαν των.

Δ ότι εάν ήθελε να άκούσουν και να σωθούν, έπρεπε τελείως να ο γήση και να μή ήμιλη με παραβολάς. Γώρα όμως δια τό ίδιον πράγμα τούς παρακινεί με τό να τούς ήμιλη συγκεκριμένως (με παραβολάς) «Διότι ο Θεός δεν θέλει τον θάνατον του άμαρτωλού, μέχρι να έπιστρέψη και να ήγήση αυτός». 8 "Οτι δέ το άμάρτημα δεν όφείλεται εις την ήμισιν ούτε είναι συνέπεια άναγκής και θάνατος, πρόσθετε να ιδής) τί λέγει προς τούς 'Αποστόλους. Δ' «Καλοτύχη τά δικά σας μάτια διότι βλέπουν και τά αυτά σας, διότι άκουνε» δεν εννοώ αύτήν (την σωμότητα, ήρασαν ούτε την άκρίαν, αλλά αυτήν της διανοίας. Δ ότι και αυτοί, οι 'Αποστολοι, ήσαν 'Ιουδαίοι και είχαν άνατροφή με τάς ίδιαις (παραδόσεις) αλλά όμως δεν έζημώθησαν καθόλου από την προφητείαν, έπειδή είχαν την ρίζαν των αγαθών δηλαδή την προαίρεσιν και την γνώμην καλήν. Βλέπεις πως τό «εις Σάς έχει δοθή» δεν ήτο συνέπεια άναγκαίου περιορισμού, Διότι δεν θά ήτο δυνατό και να καλοτύχ

8. Ια' 18. 28.

9. «ναυ, όρα κα' νός άκούε».

αθούν αν δεν ήτο προσωπικόν τους τό κατόρθωμα. Μη μου ειπής τούτο, διότι δηλαδή (ή φράσις) έλέγετο με άσάφειαν διότι ήμπορούσαν να έλθουν κοντά (εις τον Χριστόν) και να τον έρωτήσουν, όπως άκριως έκαναν και οι Μαθηταί. 9 Αλλά δεν ή ήθέλησαν, έπειδή ήσαν νωθροί και άσάφιστοι. Γι' λέγω, δεν ήθέλησαν, "Έκταναν λοιπόν και τά αντίθετα. Διότι όχι μόνον δεν έπιστεύαν ούτε μόνον δεν άκούσαν, αλλά και έπολεμούσαν. και έδοκίμαζαν μεγίστην άποστροφήν προς τά λεγόμενα πράγμα, που παρουν άξει τον προφήτην να κατηγορή, με την φράσιν «με διανοήσαν ακούσαντες».

Αλλά δεν ήσαν τέτοιοι, και εκείνοι, δι' αυτό και τάς καλοτύχιζε. Και εις άλλην περίπτωση, ο Κύριος) τούς θεολογεί πάλιν με αυτά τά λόγια. 10 «Αλλά ούς λέγω, πολλοί προφήται και δικαιοί (από τούς παλαιούς χρόνους) έπέθυμησησαν να ίδαν αυτ όπου βλέπετε και δεν τά είδαν, και να άκουσουν αυτά που ακούετε και δεν ήκουσαν». 11 εννοώ δηλαδή, την έπί γής παρουσίαν μου, αυτά τα θαύματα, την φωνή μου, την διδασκαλίαν μου. Εδω πλέον τους τοποθετεί εις καλύτεραν μοίραν όχι μόνον άπεναντι αυτών των χαμένων, αλλά και απέναντι εκείνων, που (εις τό παρελθόν) έπέτυχαν. Και από εκείνους λοιπόν λέγει πώς είναι πιο εύτυχ ομείνει οι Μαθηταί. 12 συμβαίνει, "Οτι αυτοί βλέπουν όχι μόνον όσα δεν έδον οι 'α δαίον, αλλά και όσα έπεθυμήσαν να ίδαν εκείνοι (οί παλαιοί). Διότι ενώ εκείνοι διά της πίστεως μόνον έγιναν θεοί, αυτοί τα βλέπουν με τά μάτια τους και ακόμη πιο καθαρά. Είδες ακόμη πώς συλλέγει την Παλαιάν με την καινήν Διαθήκην. Β με τό να φανερώνη εκείνους όχι μόνον να γνωρίζου τά μέλλοντα, αλλά και με σφοδρότητα να τά έπιθυμούν, Δέν θά ήτο δυνατόν δέ να τά έπιθυμήσουν, αυτά, αν ήσαν κάποιου ξένου και αντίθετου Θεού.

«Σεις λοιπόν άκούσατε την παραβολήν του σπειροντας» 13 λέγει, και αναφέρει όλα όσα προηγουμένως σάς έχω ειπή, δηλαδή τά περί άδιανοίας και δραστηριοτήτος τά περί δελίας και ανθρωπείας, τά περί χρημάτων και άκτηματοσύνης. Μετά παρουν άξει, τους άσάφους τρόπους της άρετής. Διότι, ωσαν φιλήθρωπος ποιείναι (ο Κύριος) δεν έχαραξεν μόνον ένα δρόμον ούτε

10. Ματ' 13. 17

11. Ματ' 13. 18

εἶπεν ἂν κανεὶς ἂν δὲν παραγαγῇ ἑκατόν χάθηκε· ἀλλὰ καὶ αὐτὸς ποὺ παράγει Ὁ τὰ ἐζήντα σώζεται. καὶ ὅχι μόνον αὐτὸς, ἀλλὰ καὶ αὐτὸς, ποὺ παράγει, τὰ τριάντα. Αὐτὸ δὲ τὸ ἔκανε, διὰ νὰ καταστήσῃ εὐκόλῃ τὴν σωτηρίαν.

Καὶ οὐ λοιπὸν δὲν ἠμπορεῖς νὰ ἀσκήσης παρθενίαν, νὰ νυμφευθῇς μὲ σαφροσύνην. Δὲν ἠμπορεῖς νὰ γίνῃς ἀκτμήμιον, Δώσε ἕνα μέρος ἀπὸ τοῦ ἔχεις. Δὲν ἠμπορεῖς νὰ σηκώσῃς ἐκεῖνο τὸ φορτίον, Μοίρασέ μὲ τὸν Χριστὸν τὰ ὑπάρχοντα. Δὲν θέλεις νὰ τοῦ τὰ δώσῃς ὅλα, Δώσε του, ἔστω, τὸ μισὸ μερίδιόν, ἢ καὶ τὸ ἕν τρίτον ἀκόμη. Ἀδελφός σου εἶναι καὶ συγκληρονόμος κάνε του καὶ ἐδῶ συγκληρονόμος. "Ὅσα θὰ ἦτο βλαπτόν νὰ δώσῃς εἰς ἐκεῖνον, εἰς τὸν ἑαυτὸν σου τὰ προσφέρεις. Δὲν ἀκούεις τι λέγει ὁ Προφήτης, «Τοὺς ἰδοὺς σου, τῆς οἰκογενείας σου, δὲν θὰ τοὺς περιφρονήσῃς»¹². Ὁ "Ὁ λοιπὸν δὲν πρέπε, συγγενεὺς νὰ περιφρονῇ, πολὺ περισσότερον τὸν Θεοπότην ποὺ ἔχει ἀπέναντί σου ὅχι μόνον τὰ δικαιώματά τῆς δεσποτείας, ἀλλὰ καὶ τῆς συγγενείας, καὶ ἄλλα πολὺ περισσότερα. Διὸ μέτοχον σὲ ἔκανε τῶν αγαθῶν Του, καὶ χωρὶς νὰ πάρῃ τίποτε ἀπὸ σένα καὶ ὅλα κάνοντας πρῶτος ἀρχὴν τῆς ἀπεριγράπτου αὐτῆς εὐεργεσίας. Πῶς λοιποὶ νὰ μὴ θεωρῇται ἀξεπέραστη ἀνοησία τὸ νὰ μὴ γινῇ κανεὶς καθόλου φλανθρωπὸς ἐξ ἀφορμῆς τῆς θεωρεῖς αὐτῆς, οὔτε νὰ ἀνταποδοσῇ τὴν χάριν καὶ νὰ προσφέρῃ τὰ εὐτελέστερα ὅντι τῶν μεγαλύτερων, Διὸ αὐτὸς μὲ σὲ κατέστησε κληρονόμον τῶν Οὐρανῶν, σὺ δὲ νὰ μὴ τοῦ δώσῃς ἕ. οὔτε ἕνα μέρος ἀπὸ τὰ γήινα, Αὐτὸς, χωρὶς σὺ νὰ καταρτίωσῃς τίποτε καὶ ἐχθρὸς ἀκόμη ποὺ ἦσεν (ἀπέναντί Του), συμφιλίωθη μαζί σου οὐ λοιπὸν δὲν προσφέρεις οὔτε τὴν εὐγνωμοσύνην σου πρὸς φίλον καὶ εὐεργέτην. Μήπως δμως δὲν εἶναι ὁ καὶ ὁ πέρων ἀπὸ τὴν Βίαν λείαν καὶ πέρων ἀπὸ ὅλας (τὰς ἄλλας εὐεργεσίας), νὰ ἔχῃ χάριν κανεὶς εἰς Αὐτόν, δι' αὐτὴν καὶ μόνῃ τὴν δωρεάν (τοῦ Θεοῦ πρὸς τὸν ἀνθρώπον), Διὸ καὶ οἰκτεῖται δασκὰς προσκαλοῦν Θεοπότης διὰ νὰ τοὺς παραθέσῃ ν γεῦσθαι νομίζουσι, πὼς δὲν προσφέρουν, ἀλλὰ λαμβάνουν.¹³ Ἐδῶ δμως συνέβη ἔντε-

λῶς τὸ ἀντιθετὸν. **479** Ἐπεὶ δὲ δὲν ἐκάλεσεν ὁ οἰκότης τὸν Θεοπότην, ἀλλὰ πρῶτος ὁ Θεοπότης (ἐκάλεσεν) τὸν οἰκότην εἰς τὸ τροπέζ. Του οὐ λοιπὸν οὔτε μετὰ ἀπὸ αὐτῆς τὴν τὴν τὸν προσκαλεῖς, Πρῶτος σὲ ἐκάλεσε κάτω ἀπὸ τὴν στέγην Του οὐ λοιπὸν οὔτε δευτέρως (δὲν τὸ κανεὶς), "Ὅταν ἦσουν γυμνὸς σὲ ἐνέδυσεν οὐ λοιπὸν οὔτε μετὰ ἀπὸ αὐτῶ, ὅταν εἶναι ἕντος, δὲν τὸν εἰσάγεις (εἰς τὸ σπιτ. σου), Πρῶτος σὲ ἐπότ.σε ἀπὸ τὸ ποτήριον Του οὐ δὲν τοῦ προσφέρεις οὔτε ὄλγον κρῦον νερό, Σὲ ἐπότ.σε μὲ τὸ "Ἄγιον Πνεῦμα σὺ δὲν κανοποιεῖς οὔτε τὴν σωματικὴν δῶσαν, Σὲ ἐπότ.σε Πνεῦμα, ἐνθ' εἶσαι διέως κολλάσεως οὐ λοιπὸν τὸν περιφρονεῖς διωσμένον. καὶ ὅλα αὐτὰ μάλιστα, ὅταν πρόκειται νὰ εἰς κάνης ἀπὸ τὰ ἰδικὰ Τοι (ἀγαθὰ). Διὸ δὲν θεωρεῖς μεγάλο πρῶγμα τὸ νὰ κροτῇς **B** εἰς τὰ χέρια σου τὸ ποτήριον, ἀπὸ τὸ ὁποῖον πρόκειται νὰ πῇ ὁ Χριστὸς καὶ νὰ τὸ φέρῃς εἰς τὸ στόμα σου, Δὲ, ἔχεις ὅτ' ἄρην σου, ὅτ' μόνον αἰεὶς τὸν ἱερέα ἐπιτρέπεται νὰ προσφέρῃ τὸ ποτήριον τοῦ αἵματος. Ἐγὼ δμως λέγει, δὲν δίδω προσοχὴν εἰς τίποτε ἀπὸ αὐτὰ ἀλλὰ δέχομαι καὶ ἐγὼ τὸ ἱερός (ὁ ἱερεὺς) τὸ προσφέρειν καὶ ἂν εἶσαι λαϊκός, δὲν περιφρονῶ. καὶ δὲν ἀπαυτῶ αὐτὸ ποὺ ἔδωκε διὸ δὲν ἐζητῶ αἷμα, ἀλλὰ κρῦον νερό. Σκέψου καλὰ ποῖον ποτίζεις, καὶ φρίξῃς. Βόλε το καλὰ εἰς τὸν νοῦν σου, ὅτ' σὺ γινεσθαι ερεῖς τοῦ Χριστοῦ, προσφέρων μὲ τὸ ἱδρὸς τὸ χερί σου, ὅχι σάρκα, ἀλλὰ ἄρτον, ὅχι αἷμα, ἀλλὰ ἕνα ποτήρ κρῦον νερό.¹⁴ Σὲ ἐνέδυσεν μὲ τὸ ἱμάτιον τῆς σωτηρίας, καὶ σὲ ἐνέδυσεν μὲ τὸν ἑαυτὸν Του σὺ νὰ τὸν ἐνδύσῃς ἔστω καὶ μὲ (τὸ ἱμάτιον ποὺ θὰ προσφέρῃς εἰς) τὸ παιδί.

Σὲ κατέστησεν ἐνδοξόν εἰς τοὺς οὐρανοὺς οὐ **C** ἀπάλλαξεν ἀπὸ τὸ τρεμουλιασμά, καὶ τὴν γυναικίτητα, καὶ τὴν ἀσχημοσύνην (τὸν ἀδελφὸν σου). Σὲ ἔκανε συμπολίτην μὲ τοὺς Ἀγγέλους σὲ τοῦλάχιστον, προσφέρει εἰς Αὐτὸν μίαν θεοσύλαν κάτω ἀπὸ τὴν στέγην σου. Ἐδῶ σὲ τοῖς τέλους, ἕνα σπ.τάκι, ὅπως εἰς τὸν ὀπτηρέτην σου δὲν περιφρονῶ αὐτὸ διὰ τὸ (ἀσχημοσύνην) καταφύγειν, καὶ μὴ σὲ θάταν πρὸς χάριν σου ἀνοίξῃς ὁλόκληρον τὸν οὐρανόν. Σὲ ἐλευθέρωσεν ἀπὸ μίας καταπονητικῆς φυλακῆς ἐγὼ δὲν ἀπαυτῶ αὐτὸ τὸ ἱδρὸς, οὔτε λέγω, ἀπάλλαξέ

12. Mt. 5:27.

13. Ὁ ἱερός συγγραφεὺς ἔδειξε, τὴν χάριν καὶ τὴν τιμὴν ἃς τῆς παρουσίας τοῦ Θεοπότη. Ἦς ὁ ποτὶστικὸν παρ' ἑαυτοῦ τοῦ σ' ἔχεται. Ἐἴναι, αὐτὸ ἀκριβὲς ποὺ ἐνομιζέμεν κατακαταβῆσθαι. Θεοῦ.

14. Ἐδῶ ὁ ἱερός συγγραφεὺς ἀναφέρει εἰς τὸν παλαιὸν χρόνον Μεταλλοφάνης, καὶ δὲν ἐν μετακλήθον καὶ οἱ πιστοὶ χειροτονήσαντες ἐκ τῶς Ἀγίας Πόλεως.

με και συ, ὁλλὰ ἔστω καὶ ἂν με ἴδῃς (μὲ ἀγάπην), ὅταν θὰ εἶμαι θεμένος, μοῦ εἶναι ἀρκετὸν νὰ παρηγορηθῶ.

Ἐνῷ ἦσαν νεκρός, σὲ ἀνέστησα· ἐγὼ ἀπὸ ἐσὲ δὲν ἀπαυτῶ τὸ Β ο, ὁλλὰ λέγω μονάχα, νὰ μὲ ἐπισκεφθῇς ὅταν ἀρρωσταίνω. Ὅταν λοιπὸν εἶναι τόσον μεγάλα αὐτά, ποῦ μᾶς ἔχει, δώσε καὶ τόσον ἐσήμενία. Δ αὐτά, ποῦ ἀπαιτεῖ ἀπὸ ἡμᾶς καὶ οὔτε αὐτά τοῦ προσφέρομεν, πόσης, ἀραγε, τιμωρίας εἰς τὴν γέννησιν δὲν θὰ εἴμεθα ἄξιοι, Δικαιολογημένα θὰ τῶμα εἰς τὸ πῦρ που ἔχει, ἐτοιμασθῇ διὰ τὸν διαβολὸν καὶ τοὺς ἀγγέλους του. Ἐφ' ὅσον εἴμεθα πρὸ ἀνασθητοῦ καὶ ἀπὸ τοῦς λίθους Δ ὅτ' εἴπῃ μοι, πόση ἀνασθησία (ὑπάρχει), ὅταν, ἀφοῦ ἐλαθώμα τόσα καὶ ἀφοῦ πρόκειται, νὰ λάβωμεν τόσα παραμένοντι δοῦλοι χρημάτων ἀπὸ τὰ ὀπίσθια, μετὰ ἀπὸ ὀλίγου, θὰ ἀποσταθούμε καὶ ἀθλήτῃ, Καὶ ὅλλοι μὲν καὶ τὴν ζωὴν των προσέφεραν καὶ τὰ αἶμα τους ἔχυσαν· σὺ λοιπὸν αὐτὲ τὰ περ τὰ δὲν ἀπορρίπτεις χάριν τῶν οὐρανῶν, χάριν τῶν τόσων στεφάνων, Καὶ δ α ποῖαν συγγνώμην θὰ ἡμποροῦσες νὰ εἶσαι ἄξιος καὶ ποῖαν ἀπολογίαν Ε (θὰ εἶχες), ὅταν εὐχαριστῶς ἐρρηκτες τὰ πάντα εἰς τὸν σπόρον τῆς γῆς καὶ βίαι ἐδάνειζες ἀνθρώπους τιποτα δὲν ἐταγκουνεύεσαι, εἰς τὸ νὰ διατρέφῃς ὁμῶς τὸν Δεσπότην, διὰ μέσου τῶν πενήτων ἐφαινέσαι ὡμός καὶ ἀνάνθρωπος.

Ἀφοῦ λοιπὸν ἐβόλωμεν καλὰ εἰς τὸν νοῦν μας ὅλα αὐτά καὶ ἀφοῦ λογαριάσωμεν αὐτά, ποῦ ἔχουμεν λάθε, καὶ αὐτά, ποῦ πρόκειται νὰ λάβωμεν αὐτά ποῦ ζητοῦμε (ἀπὸ τὸν Θεόν), ἄς δεῖξωμεν ὅλην μας τὴν φροντίδα εἰς τὰ πνευματικά.

¶ Ἄς γινώμεν, ἐπὶ τέλους, ἡμερο, καὶ φιλόανθρωποι, διὰ νὰ μὴ ἐπιούρωμεν ἐπάνω μας τὴν συντριπτικὴν καταδίκην. Δ ὅτι τὶ δὲν θὰ εἶναι ἱκανὸν νὰ μᾶς κατακρίῃ; Τὸ ὅτ' ἀπελευσάμεν ἀπὸ τὸν Θεόν τόσα πολλά καὶ σπουδαία, τὸ ὅτι δὲν ἐζητήσαμεν κονέναν ἀξέδολον, τὸ ὅτι ἐζητήσαμεν τέτοιω, που καὶ παρὰ τὴν θέλησίν μας, θὰ ἐγκαταλειψόμεν ἐδῶ τὸ ὅτ' ἐπέβλεψαμεν ὑπερμετρον ἀγάπην εἰς τὰ βιωτικά. Δ ὅτ' τὸ καθένα ἀπὸ αὐτὰ καὶ μόνον τοι εἶναι ἱκανὸν νὰ μᾶς καταδικάσῃ. ὅταν λοιπὸν συντρέξουν ὅλα μαζί, πο α θὰ εἶναι, τότε ἡ ἐλπίς τῆς σωτηρίας μας.

Διὰ νὰ ἀποβλέπωμεν λοιπὸν ὅλην αὐτὴν τὴν καταδίκην, ἄς δεῖξωμεν κάποια γενναιοδωρία Β πρὸς τοὺς

πτωχοῦς. Διότι ἔτσι, θὰ ἀπολαύσωμεν ὅλων καὶ τῶν ἐδῶ καὶ τῶν ἐκεῖ ἀγαθῶν τὰ ὁποῖα εὐχομαι νὰ ἐπιτύχωμεν ὅλοι, με τὴν χάριν καὶ τὴν φιλανθρωπίαν τοῦ Κυρίου ἡ μῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ. εἰς τὸν ὁποῖον ἀνήκει ἡ δοξα καὶ τὸ κράτος εἰς τοὺς αἰῶνας τῶν αἰώνων. Γέναιτο.

ΟΜΙΛΙΑ ΜΣΤ' (46)

(Ματθ. γ' 24-38)

«Ἀλλήνη παραβολὴν τοὺς ἀνέφερε, λέγων· Εἶνα, ὁμοίᾳ ἢ Βασίλειά τῶν Οὐρανῶν, με ἕνα ἀνθρώπου ποῦ ἔσπερεν εἰς τὸ χωράφι τοῦ καλοῦ σπέρμα. Ἦν ὥραν δὲ μὲν, ποῦ ἔκοιμᾶτο, οἱ ἀνθρώποι τοῦ ἡλθεν, ὁ ἔχθρος τοῦ καὶ ἔσπερε· ζιζάνια ἔανάμεισσε εἰς τὸ σιτάρι καὶ ἔφυγε. Ὅταν δὲ ἐβλάστησε τὸ σιτάρι, καὶ ἐθγάλε στάχυν, τότε ἐφάνηκαν καὶ τὰ ζιζάνια. Ἀφοῦ λοιπὸν προσήλθον οἱ θεόλοι τοῦ αἰκοδεσπότου, τοῦ εἰπόν· Κύριε, Σὺ δὲν ἔσπερες καλὸν σπόρον εἰς τὸ χωράφι σοι; Ἀπὸ ποῦ λοιπὸν ἔχουσιν φυτρώσει τὰ ζιζάνια; Ἐκεῖνος δὲ τοὺς ἀπήντησε· αὐτὸ τὸ ἔκανεν ἀνθρώπος ἔχθρος· οἱ δὲ θεόλοι τοῦ εἰπόν· θέλεις λοιπὸν νὰ πάμε καὶ νὰ τὰ μαζέψωμε; Ἐκεῖνος πάλιν ἀπήντησεν· ὅχι, μήπως, καθὼς μαζεθεῖτε τὰ ζιζάνια, ξεμρζώσετε μαζὶ με αὐτὰ καὶ τὸ σιτάρι. Ἀφήρατέ τα· Ὡς νὰ μεγαλώσουν καὶ τὰ δύο, μέχρι (τὴν ἐποχὴν) τοῦ θερισμοῦ» (Ματθ. 13, 24-30).

Ποιᾷ διαφορά μετὰ αὐτῆς καὶ τῆς προηγουμένης παραβολῆς; Ἐκεῖ (εἰς τὴν προηγουμένην) ὁμοίᾳ δὲ, ἐκεῖνος, ποῦ δὲν ἔχουν προσέξει καθόλου εἰς αὐτόν, ἀλλ' ἀπεμακρύνθησαν καὶ ἀπερρίψαν τὸν σπόρον ἐνῶ ἐδῶ λέγει· διὰ τὰ συστήματα τῶν αἰρετικῶν, διότι, διὰ νὰ μὴ ἀναστατώσῃ αὐτοὺς μᾶλλον, καὶ αὐτὸ τὸ προλέγει, μετὰ τὴν διδασκαλίαν ποῦ τοὺς ἔκανε, διατί ὁμοίᾳ

λεῖ με παραβολὰς. Ἐκεῖνη λοιπὸν ἡ παραβολὴ λέγει· πῶς δὲν ἐδέχθησαν (τὴν διδασκαλίαν) αὐτὴ δὲ (λέγει) πῶς (τὴν) ἐδέχθησαν καὶ ἀπατεῶνες· διότι καὶ αὐτὸ εἶναι μέθοδος τοῦ Διαβόλου, τὸ νὰ σερβίρῃ πάντοτε ὑποκρίματα πλάνην μαζὶ με τὴν ἀλήθειαν καὶ νὰ τὴν καμουφαλάρῃ με τὰ ὁμοιώματα (τῆς ἀληθείας), ὥστε νὰ ἀχολωτίζῃ εὐκόλως αὐτοὺς ποῦ ἀχολωτίζονται εὐκόλως. αὐτὸ καὶ ὅχι ἄλλο σπέρμα ὅλα ζιζάνια ὀνομάζει, ποῦ κατὰ τὴν ἐξωτερικὴν μορφήν ὁμοιάζει, καὶ πῶς με τὸν σίτον. ~~46~~ Μετὰ ἐκείνους καὶ τὸν τῆς κακοδοῦλου ἐνεργείας. Ὅταν ἔκομῶντο οἱ ἀνθρώποι, λέγει

Δὲν κρεμᾷ καὶ κρόν κιδουνον, ἀπ' ἐδῶ ἐπάνω εἰς τοὺς ἀρχοντας, εἰς αὐτοὺς ποῦ κυριῶς, ἔχουν ἐπιστεῦθῇ τὴν φρουρὴν τοῦ χωραφιοῦ. Ὅχι δὲ μόνον εἰς τοὺς ἀρχοντας, ἀλλὰ καὶ εἰς τοὺς ἀρχομένους. Δείχνει δὲ πῶς καὶ ἡ πλάνη ἡμπορεῖ νὰ ὑπάρξῃ μετὰ ἀπὸ τὴν ἀλήθειαν· πράγμα ποῦ τὸ ἐπιθεωροῦνται τὰ ἴδια τὰ γεγονότα. Πράγμα μετὰ ἀπὸ τοὺς Προφήτας ἐνεφανίσθησαν οἱ ψευδοπροφῆται καὶ μετὰ τοὺς Ἀποστόλους οἱ ψευδοστόλοι, καὶ μετὰ τὸν Χριστὸν ὁ Ἀντιχρίστος. Διότι ὅταν δὲ ἰδῇ ὁ Διαβόλος τὴν ἀπάτην, ἡ ἐναντίον τῶν ὧν θὰ ἐργήσῃ κακοδοῦλως, αὐτὴ ἐπιχερεῖ τὴν οὐτέ γνωρίζε

Καὶ τώρα λοιπὸν ἐπεὶ δὴ εἶδεν, ὅτι ὁ ἕνας ἔκανε ἐκκρίσιν, ὁ ἄλλος ἐζήντα, ὁ ἄλλος τρεῖς, ὁ ἄλλος ἑκατὸν εἰς τὸ ἐξῆς ἄλλον δρόμον. Ἀφοῦ δηλαδὴ δὲν ἡμπορεῖ νὰ ἀποσπάσῃ αὐτοὺς τοῦ ἐριζοβολήσε, οὕτως καὶ τὸ ἀποσπᾷ, ἐν ἡμῶν τὰ ἀγκάθια, ὥστε νὰ τὸ κατακαύσῃ σκέπτεται νὰ κἀν τὸ κακὸ, μετὰ τὴν ἀπάτην, παρὲς θάλλοντας (εἰς τὸν ἀγρόν) τὰς πλάνους τοῦ.

Καὶ τὸ σφῆριον λέγει, αὐτοὺς ποῦ κομῶνται ἀπὸ αὐτοὺς ποῦ παρομοιάζονται μετὰ τὸν δρόμον. Διότι ἐκεῖ ἀμέσως ἤρπασεν τὸν σπῆρμα ἀπὸ τὸν δρόμον, δὲν τὸν ἄφησε οὕτως νὰ ριζωσῇ ἐνῶ ἐδῶ χρεάσθηκε τὸ παλιντοκοῦν (μεθοδὸν ἐνεργείας). Ἀὐτὰ δὲ τα λέγει, ὁ Χριστὸς, διότι θέλει νὰ ἴδῃ ὅτι πᾶντοτε πρέπει νὰ εἰμῶθα ἐκκλησίαν. Ἐπεὶ δὲ καὶ ὁ ἀντικρίστος λέγει, ἀποφυγὴς ἐκείνας τὰς θαλάσσας, ὑπάρχει καὶ ἄλλη θαλάσση, διότι ὅπως ἀκριβῶς ἐκεῖ ἡ καταστροφή γίνεται μετὰ τὸν δρόμον καὶ τὴν πέτραν καὶ τὰ ἀγκάθια, ἔτσι καὶ ἐδῶ (ἡ καταστροφὴ ἐπέρχεται). Ὁ μετὰ τὸν ὕπνον ὥστε χρεάζε-

τα. ὁ δὲ ἀκόπος ἐπιφιλικάῳ Δι' αὐτὸ καὶ εἰλεγεν «ὅπως ὑπομένει, μέχρι τὸ τέλος αὐτὸς θα σωθῇ».

Καὶ, τέτοιο ἔγινε καὶ εἰς τὴν ἀρχὴν. Πολλοὶ ἀπὸ τοὺς προσεστώτας ἐβαλόν μεσα εἰς τὰς ἐκκλησίας πονηροὺς ἄνδρας, ποὺ ἦσαν κρυπτοαιρετικοὶ καὶ διηκόλουναν πᾶσα πολὺ νὰ ἐπιτύχουν αὐτὰ τὰ κακοδοῦλα σκέδα (τοῦ Διαβόλου) ὁ Διὶ δὲν γρεῖζεται, πλέον δ' Διὰ βολὰς νὰ κωρυασθῇ ὅταν φευγεὶ ἐκείνους ἀνακμεσας (εἰς τοὺς πσιους). Καὶ πῶς εἶνα, δυνατὸν, λέγει, νὰ μὴ καὶ μάταια, Δι' αὐτὸν φυσικὸν θεοβίως, ὕπιον (αὐτὸ) δὲν εἶναι δυνατὸν. Διὰ τὸν ὕπιον δὲως τῆς προαρέσεως εἶναι δυνατὸν. Δι' αὐτὸ καὶ ὁ Παῦλος ἔλεγεν ὅτι «παραμένετε ἐμπνητοὺς, σταθῆτε ἀμετακίνητοι εἰς τὴν πίστιν». Μετὰ δεῖχνε πῶς τὸ πρᾶγμα εἶνα καὶ περιττὸν, ὅχι, μόνον θλασθεροὶ. Διὸτι ἀφοῦ πλέον καλλιεργηθῇ τὸ χωράφι καὶ δὲν ὑπάρχει ἀνάγκη ἀπὸ τίποτε, τότε ἔρχεται ὁ Διαβόλος καὶ σπέρνει κρυφὰ αὐτὰ ἀκριβῶς κάμουν καὶ οἱ αἵρετοι καὶ οἱ ὅποιοι διὰ τίποτε ἄλλοι, παρὰ μόνον διὰ κενδοσύειαν, ριπτοὺν μέσα εἰς τὴν ἀλήθειαν, τὸ θηλῆν τῶν ληητῶν.

Ὅχι, δὲ μόνον ἐδῶ ἄλλα καὶ εἰς τὰς ἐπομένους φράσεις υπογραμμίζει (ὁ Κύριος) με ἀκριβέως ἀλόκληρον τὴν ὑποκρισίαν τῶν Διὸτι λέγει «ὅταν ἐβλαστήσῃ τὸ χορτάρ καὶ ἔκανε καρπὸν, τότε ἐφάνησαν καὶ τὰ ζιζάνια» πρᾶγμα ποὺ κάμνουν καὶ αὐτοὶ. Εἰς τὴν ἀρχὴν θηλασθὶ κρύπτουν ἐπιμελῶς τὴν πλάνην τῶν, ὅταν δὲως ξεσπάρουντο ἔ (εἰς τὴν συζήτησιν) καὶ κάποιος τοὺς ἐπιδείξει νὰ διμυήσουν, τότε χύνουν τὸ θηλητήριον. Διὰ τοῖς δὲ αἰτίαι (ὁ Κύριος) παρουσιάζει τοὺς δούλους νὰ ἀναφέρουν αὐτὸ, τοὺς ἐγνε. Διὰ νὰ εἴπῃ, ὅτι δὲν πρέπει νὰ τοὺς φανεύουν. Χαρακτηρίζει δὲ αὐτὸν ὡς ἐχθρὸν ἀνθρώπων διὰ τὴν θλάσθην ποὺ προξενεῖ εἰς τοὺς ἀνθρώπους. Ἡ θλασθερά λοιπὸν, ἐιέργει (τοῦ Διαβόλου) στρέφεται ἐναντὶς μας ἡ ἀρχὴ δὲως τῆς θλασθερίας αὐτῆς ἐνεργεῖας προήλθεν ὅχι ἀπὸ τὴν ἐχθραν (τοῦ Διαβόλου) ἐναντίον μας ἀλλ' ἀπὸ τὸ μῖσος τοῦ πρὸς τὸν Θεόν. Ἀπὸ αὐτὸ γίνεται φανερόν, ὅτι ὁ Θεὸς μᾶς

1. Ματθ. 10. 22.

2. Βυζαντινὴ ἀναγνώσις. ὁ ἐρὼ, Χριστοστομὸς εἰς τὴν πρώτην περιόδον τῆς Ἐκκλησίας, τὴν ἐκκλησίαν ἢ ἀρχὴν ὅπου οἱ διαβόλοι διηκτοῦνται, εἰς τὴν ἐκκλησίαν, ἀνατρεφόντων νὰ ἐμμένουσιν, οἱ λόγοι τοῦ Θεοῦ, κατὰ τὴν προσηγορίαν τῶν χριστῶν.

3. Α. Καρ. 16. 18.

ἀγοστὰ περισσότερον, ἀπὸ ὅσον ἡμεῖς τοὺς ἐαυτοὺς μας.

Πρόσεξε δὲ (νὰ ἴδῃς) καὶ ἀπὸ ἄλλου τὴν κακοεργίαν τοῦ διαβόλου. Διὸτι δὲν ἐσπεῖρεν πρὶν ἀπὸ αὐτὸν, ἐπειδὴ δὲν θὰ εἶχε τίποτε νὰ καταστρέψῃ, ἀλλ' ὅταν πλέον εἶχε συμπληρωθῇ ἡ καλλιέργεια διὰ νὰ καταστρέψῃ τὰς φροντίδας τοῦ γεωργοῦ ἔτσι, λοιπὸν ἐπειδὴ ἐχθρεύετο ἐκείνους (τὸν Ἰσχυρῆσιον Γεωργόν) τὰ ἔκαστα δὲλα Σκέψου δὲως καὶ τὴν φιλοσοφίαν τῶν ὑπηρετῶν. Β. ἀξιοῦναι νὰ ἐρριζώσῃ ἀμέσως τὰ ζιζάνια, ἀν καὶ δὲν ἐνεργοῦν σινετὰ αὐτὸ θέσασαι δεῖχνη, τὸ ἐνδοκίον φέρον τοὺς διὰ τὸν σπόρον καὶ ὅτι ἀπέβλεπαν εἰς ἕνα μόνον, ὅχι, πῶς θὰ τιμωρηθῇ ἐκεῖνος, ἀλλὰ πῶς νὰ μὴ χαθῶν οἱ φθόντες (εἰς τὴν γῆν) σπόροι. Διὸτι θεοβίως δὲν ἦτο αὐτὸ τὸ ἀπολύτως ἀναγκαῖον. Δι' αὐτὸ σκέπτονται πῶς νὰ Β. ἀφαιρέσῃ σὺνταμα τὴν ἀσθενεῖαν.

Καὶ οὕτω αὐτὸ τὸ θέλον ἀμέσως διότι, δὲν παύουν μόνον τὰς τῆς ἀπόφασιν, ἀλλὰ περιμένει νὰ θὰ τοὺς εἴπῃ ὁ Δεσπότης (τῶν) καὶ τὸν ἐρωτοῦν «βλαβεῖς». Τί (ἀπαντᾷ) λοιπὸν ὁ Δεσπότης. Τοὺς ἐμποδίζω ἡμῶν, τοὺς λέγει, «ἐρριζώσετε μαζί με αὐτὰ καὶ τὸ σιτάρι». Τὸ ἔλεγε δὲ αὐτὸ διὰ νὰ ἐμποδίσῃ νὰ γίνωνται αἰματηροὶ πόλεμοι καὶ σφαγαί. Διὸτι δὲν πρέπει, νὰ φονεύσῃς αἵρεται, ἐπειδὴ ἐπρόκειτο νὰ ἐγερθῇ εἰς τὴν Οὐκουμένην ἀσπίνθος πόλεμος.

Με αὐτὰς λοιπὸν, τὰς δύο σκέψεις τοὺς συγκρατεῖ με τὴν μίαν νὰ μὴ καταστραφῇ τὸ σιτάρι με τὴν ἄλλην, νὰ ἀφῇσιν τὴν κόλασιν διὰ τοὺς ὁποσδήποτε ἀθεράπευτα ἀσθενεῖς (αἵρετικούς). Ὡστε, ἂν θέλῃς καὶ αὐτοὶ νὰ τιμωρηθῶν καὶ ὁ οἷτος νὰ μὴ θλασθῇ. Ὁ περιμένει τὸν κατὰλληλον καιρὸν (Δευτέρων παρουσίαν).

Τι δὲ (σημαίνει) «νὰ μὴ ἐρριζώσετε μαζί με αὐτὰ τὸ σιτάρι». Ἡ αὐτὸ λέγει, ὅτι ἂν πρόκειται νὰ παρὲτε τὰ ὅπλα καὶ νὰ κατασφάζετε τοὺς αἵρετικούς, κατ' ἀνάγκην θὰ πῖπουν μαζί καὶ πολλοὶ ἀπὸ τοὺς ἀγίους. Ἡ δὲ πολλοὶ ἀπὸ αὐτὰ τὰ ζιζάνια εἶναι πιθανὸν νὰ μεταθληθῶν καὶ νὰ γίνωνται σιτάρι. Ἀν λοιπὸν σπεύσετε καὶ τοὺς ἐρριζώσετε καταστρεφете αὐτοὺς, ποὺ εἶναι ἐνδε-

4. Ἀποδοκίμασις ἡ ἔσσις αὐτῶν τοῦ ἱεροῦ Χριστοστομῶτος, ὅτι καὶ οἱ οἱ κληρικοί πόλεμοι, δὲν θὰ εἶναι καλῶς, εἰς τὴν χάριν τῆς πασάντη, περὶ ἀρετῶν.

5. Προφανὲς ἐκείνους ὁ ἐρὼς Χριστοστομῶτος ἵνα νὰ ὁρεῖ αὐτὰ, ἐρασιματῶς ἐκερβόλης ἀπὸ τὴν ἀνέκδοτον φωνὴν ἡμῶν.

χόμενοι να γίνη σιγάρι αὐτούς, δηλαδή, πού ἡμπορεῖ νά μεταβληθῶν καὶ νά γίνου καλότεροι, ἂν δὲν τοὺς φονεύσετε ἢ δὲν ἐμποδίζε, λοιπόν, ὁ Κύριος νὰ παρεμποδίζου τὴν δρᾶσιν τῶν αἱρετικῶν, καὶ νὰ τοὺς ἀποστατώσῃ καὶ νὰ τοὺς κόβῃ τὴν ἀναδείαν καὶ νὰ ἀλλύσῃ τὰ συνέδριά των καὶ τὰς συνάξεις των ἄλλ' (ἐμπόδ. ζε) νὰ τοὺς φονεύσῃ καὶ νὰ τοὺς κατασφάζῃ. Πρόσεξε **Δ** σὺ τώρα τὴν προσηγορίαν πῶς δὲν ὁμιλεῖ ἀπαγορευτικά οὕτω ἐμποδίζε, ἀλλὰ ἀπλῶς ὑποβάλλει (εἰς τοὺς ἀκροατάς) σκέψαι. Τί λοιπόν (θα συμβῇ) ἂν λέγουν μέχρι τέλους τὰ ζήζα, «τότε θα εἰπῶ εἰς τοὺς θεριστάς» μαζεύσατε πρώτα τὰ ζιζάνια καὶ δεσάτε τα σὲ δέματα διὰ νὰ τὰ κατακαύσῃτε. Τοὺς ὑπενθυμίζε, πάλιν τὰ λόγια τοῦ Ἰωάννου⁸ πού παρουσιάζου τὸν ἴδιον τοῖς Κριτῆν καὶ λέγε πῶς ἕως ὅτου παραμένουν κοντά εἰς τὸ σιτάρι, πρέπει νὰ τὸ εὐσπλαγχίζονται **Ε** διότι ἐνδέχεται νὰ γίνου σιτάρι, ὅταν ὁμοῦ φύγου ἀπὸ τὸν κόσμον αὐτὸν χωρὶς νὰ ἔχουν κερδίσει τίποτα, τότε κατ' ἀνάγκην θα ὑποστοῦν τὴν ἀπαραίτητον ἔκλησιν. «Θὰ εἰπῶ εἰς τοὺς θεριστάς» λέγει «μαζεύσατε πρώτα τὰ ζιζάνια» διὰ τὴν πρώτην, ἃ νὰ μὴ φοβηθῶν οὕτω. οἱ θερισταί, ὅτι μαζὶ με αὐτὰ τὰ ζιζάνια) θα πάρουν καὶ τὸ σιτάρι. «Ἢ καὶ δεσάτε αὐτὰ σὲ δέματα διὰ νὰ τὰ καύσῃτε τὸ δὲ αὐτὰρ συγκεντρώσατέ το εἰς τὴν ἀποθήκην».

183 Ἄλλην παραβολὴν διδάσκει εἰς αὐτοὺς καὶ εἰπὲν ἡ βασιλεῖα τῶν οὐρανῶν ὁμοιάζει με κόκκον σινάπιδος. Ἐπεὶ δὲ εἶπεν, ὅτι ἀπὸ τὸν (ρπτόμενον εἰς τὸ χωράφι) σπόρον τρεῖς μέρη γίνονται, καὶ ἕνα μισθὰ διασώζεται καὶ ὅτι εἰς αὐτὸ τὸ διασωζόμενον μέρος προξεύεται (ἀπὸ τὰ ζιζάνια) τὴν μεγάλην θλάσιν, διὰ νὰ μὴ λέγουσιν λοιποὶ οἱ Μισήται καὶ (τότε) ποιοὶ καὶ πόσοι θὰ εἶναι οἱ πιστοί, ἀποβάλλει καὶ αὐτὸν τὸν φόβον καὶ τοὺς σπληνισμοὺς μετὰ τὴν παραβολὴν τοῦ σινάπιδος εἰς τὴν πίστιν καὶ διεχνεῖ, ὅτι ὁπωσδήποτε θὰ ἀπλωθῇ τὸ κήρυγμα. Ἄ' αὐτὸ παραιοῦσε τὴν εἰκόνα τοῦ λαχάνου (οἱ ναπιδιοὶ) πρὸς ἴδιον καταπληκτικὰ τετραπλασεῖ μετὰ τὴν πε-

⁸ π. δ. α. ἀποδοθῇ ὁ λόγος α. π. ἡ ἀνάγκη ἐκρησματοποιεῖται ἐκ τῆς γράφης καὶ ἀνακατασκευάζεται ἐκ τοῦ καὶ τοῦ αἰῶνος.

⁹ οὐδὲ τὸ πρῶτον ἐν τῇ γλῶσσῃ καὶ ἔπειτα ἐν τῇ ἀνακρίσει τοῦ Ἰωάννου αὐτοῦ, καὶ σὺν τῇ τῶν σπληνισμῶν αὐτοῦ ἐν τῇ ἀποκάλυψιν τὸ δὲ ἄλλοτερον κατακαύσει.

¹⁰ Μισήται. (Ματθ. 8:12)

¹¹ Μισήται. 13:31-32

ριπτιῶσιν **Β** «Αὐτὸς ὁ σπόρος» — λέγει — «εἶναι ὁ μικρότερος ἀπὸ βλαστὰς σπέρματος» ὅταν ὁμοῦ (οὐ φθῇ εἰς τὸ χωράφι) καὶ μεγαλώσῃ, εἶναι τὸ μεγαλύτερον ἀπὸ βλαστὰς λαχάνου καὶ γίνετα. διενθρον, ὥστε νὰ ἔλθουν τὰ πετὰ νὰ τοῦ οὐρανοῦ, καὶ νὰ φωλιάσῃ εἰς τὰ κλαδιά του. (Μετὰ τὴν εἰκόνα αὐτῇ) ἡθέλησεν ὁ Κύριος νὰ παρουσιάσῃ τὴν ἰσχυρὴν ἀπόδοσιν τοῦ μεγέθους. Ἐστὶ λοιποὶ — λέγει — θα συμβῇ καὶ εἰς τὸ κήρυγμα. Ἄ' ὅτι ἀπὸ ὅλους τοὺς ἄλλους πρὸ ἀδύνατον ἦσαν οἱ Μισήται, καὶ ἀπὸ ὅλους οἱ πρὸ ἀσημαντοὶ ἐπεὶ δὲ ὁμοῦ ἦτο μεγάλη ἡ δύναμις πού εἶχαν μέσα τῶν (τὸ κήρυγμα τῶν) ἐξαπλώθηκε εἰς βλαστὰς μέρη τῆς οἰκουμένης.

Μετὰ προσέτε. εἰς αὐτὴν τὴν εἰκόνα καὶ τὴν (παραβολὴν) τοῦ ζιμαροῦ καὶ λέγει. ἡ βασιλεῖα τῶν οὐρανῶν ὁμοιάζει με προζύμην. πού τὸ ἐπῆρε ἡ ἰα γυναικα καὶ τὸ ἀνακάτεψε με πολὺ ἄλευρον, μέχρι πού ζυμώθηκε ὁλόκληρος ἡ ποσότης. **Γ** Ὅπως δηλαδὴ ἀκριβῶς τὸ προζύμη μεταβάλλει μετὰ τὴν δύναμιν τοῦ τοῦ πολυῦ ἄλευρου. ἔτσι καὶ σεῖς θὰ μετακινήσῃτε (πρὸς εὐσέθειαν) ὅλον τὸν κόσμον. Καὶ προσέτε πόσον σκεπτικὸν εἶναι τὸ ἐπιχειρημα. διότι ἐπικαλεῖται αὐτὰ πού συμβαίνει εἰς τὴν φύσιν διὰ νὰ θεῖται ὅτι ὅπως ἀκριβῶς ἐκείνα (τα φυσικὰ φαινόμενα) εἶναι ἀδύνατον νὰ μὴ γίνου, ἔτσι καὶ αὐτὰ Μη μου λέγῃς λοιπόν αὐτό. τὴν ἡμπορεῶμεν νὰ κάωμεν διωδικὰ ἀνθρώπων. ὅταν πέσωμεν εἰς ἕνα τόσον μεγάλο πλῆθος, ἃ ὅτι αὐτὸ πρὸ παντὸς κάνει νὰ λήμῃ ἡ δύναμις σας, τὸ νὰ ἀναμυχθῇτε, θλάσῃ μετὰ τὸ πλῆθος καὶ νὰ μὴ ἀποφυγετε. Ὅπως λοιπόν ἀκριβῶς τὸ προζύμη μεταβάλλει τὸ ζύμαρ! ὅταν εὐρεθῇ κοντά εἰς τὸ μίγμα τοῦ ἄλευρου, καὶ ὅχι ἀπλῶς κοντά ἀλλὰ ἔτσι πού νὰ ἀνοικτεῖται μαζί του (ὅτι δὲν εἶπεν ὁ πλῶς ἐποπιδέθηκε, ἀλλὰ ἐχώσε μέσα εἰς τὸ μίγμα). ἔτσι σὲς ὅταν εἴβετε **Δ** εἰς ἐπαφὴν καὶ ἀναμυχθῇτε με αὐτοὺς πού σὰς πολεμοῦν, τότε θὰ τοὺς νικῆτε. ⁹ Καὶ καθὼς (τὸ προζύμη) ἐκείνο σκεπτικῶς τελεῖται εἰς τὸ μίγμα τοῦ ἄλευρου, δὲν ἐξαφανίζεται ὁμοῦ ἀλλὰ σὺ γὰρ σιγὰ μεταβάλλει τὰ στοιχεῖα τοῦ μίγματος σὲ ζύμαρ, μετὰ τὸν

⁸ Μισήται 18:32-33.

⁹ ἢ Κορινθ. 6:11.

¹⁰ Ὅταν αὐτοὶ ὁ ἑρμ. Κρυπτοστομὸς δὲν εἶναι τῆς κατὰ τὴν ἀνάγκην καὶ νῦν, ἀλλὰ τῆς ἐκ τῆς ἀνακρίσεως παραδειγματικῆς καὶ τῆς ἀνάγκης τοῦ βίου, μεταστρεφῇ εἰς ζήτησιν ἂν ἐνθρονὸς ἡσυχίας.

ἴδιον τρόπον θαυμάσει τὸ ἰδὼ καὶ εἰς τὸ κήρυγμα. Μὴ φοβηθῆτε, λοιπὸν, ἐπεὶ δὴ Σὺς εἶπα ὅτι εἶναι πολλοὶ οἱ περσασαί, διότι ἔτσι θὰ λάμψετε καὶ θὰ ἐπικρατήσετε. Γραὰ δὲ σάτα ἐδῶ λέγει, τὰ πολλὰ διότι τὸν ἀριθμὸν αὐτῶν τὸν χρῆσις μοποιεῖ, διὰ νὰ φανερώσῃ τὴν ἐννοίαν τοῦ πλήθους.

Ἄς μὴ θαυμάσῃς δε, ἂν ἀναφέρῃ σπόρον καὶ ζῦμην, ἐνῷ αὐξητεῖ διὰ τὴν Βασιλείαν (τῶν Οὐρανῶν) διότι οὐ μὲν πρὸς ἀνθρώπους ἀμαθεῖς καὶ ἀπλοῦς, που ἔχουν ἀνάγκη ἀπὸ αὐτὰ διὰ νὰ θεοσιωθοῦν. Ἐὰν ἦσαν τόσον πολὺ ἀπλοῖκοι ὥστε καὶ μετὰ ἀπὸ όλα αὐτὰ νὰ ἔχουν ἀνάγκη ἀπὸ πολλὴν ἐξήγησιν. Ποῦ εἶναι λοιπὸν τὰ παιδιὰ τῶν Ἑλλήνων; Ἄς μάθουν τὴν δύναμιν τοῦ Χριστοῦ, καθὼς βλέπουν τὴν ἀλήθειαν τῶν πραγμάτων καὶ ἀπὸ δυο λόγους. Ἄς τὸν προσκυνοῦν, ὅτι, δηλαδή, καὶ προσέτι εἶναι τόσον μεγάλο πρᾶγμα καὶ τὸ ἐξεπλήρωσε. Διότι Αὐτός ὁ ἰσως εἶναι, ποῦ ἐβόλε μέσα εἰς τὴν ζῦμην τὴν δύναμιν. Δι' αὐτό καὶ ἀνεκένεψε μὲ τὸ πλῆθος (τῶν ἀνθρώπων) αὐτοῦς, ποῦ τὸν πστεύουν διὰ νὰ μεταδώσωμεν εἰς τοὺς ἄλλους ἀπὸ τὴν εὐσεβείᾳ μας.

Κανείς, λοιπὸν ἄς μὴ προσας ζετα τὸ ὀλίγον. Διότι ἡ δύναμις τοῦ κηρυγματος εἶναι μεγάλη καὶ αὐτὸ ποῦ μία φορὰ ζυμώθηκε γίνεται πάλιν προζύμη διὰ τὸ ὑπόλοιπον. Καὶ καθὼς ἡ σπῆθα ποῦ θὰ πῆσῃ σὲ ζῦλα τότε μονάχα πετάγεται, σὲ ἄλλα, ὅταν πρῶτα τὰ κατακαύσῃ καὶ φουτώσῃ μὲ αὐτὰ τὴν φύλα. ἔτσι θεοσιώας καὶ τὸ κήρυγμα. Δὲν εἶπεν ὁμοῦς πῦρ ἀλλὰ ζῦμη, διότι, ἐκεῖ δὲν ἐξαρτεῖται, τὸ πᾶν ἀπὸ τῆς φωτὸς ἀλλὰ καὶ ἀπὸ τὰς ζῦλας τοῦ ἀνάθου. ἐδῶ ὁμοῦς ὅλον τὸ ἀποτέλεσμα τὸ ἐπιτελεῖται μόνη τῆς ἡ ζῦμης.

Ἄν δὲ δωδεκα ἀνθρώποι, ἐζύμωσαν ὀλόκληρη τὴν οἰκουμένην σκέψαι καλὰ πόση εἶναι ἡ κακία μας, ὅταν, ἐνῷ εἴμεθα τόσο, δὲν ἠμπορέσωμεν νὰ διορθώσωμεν. Β' τοὺς ὑπολοίπους ἀνθρώπους που θὰ ἔπρεπε νὰ ἐπαρκέσουν διὰ νὰ γνοῦν προζύμη εἰς ἀναριθμήτους κόσμους.¹¹ Ἀλλὰ ἐκεῖνοι, λέγει, ἦσαν Ἀπόστολοι. Καὶ τι μ' αὐτό, Μήπως δὲν μετέσχον εἰς ὅσα καὶ σὺ, Δὲν ἀνετράφησαν εἰς πόλεις, Δὲν ἀπῆλθον τὰ ἴδια, Μήπως τέχναις δὲν

¹¹ ὅς ἐν ἐν ὁμοίᾳ μέτρον με ζυμεται.

¹² ὅς ἐν ἐν ὁμοίᾳ μέτρον με ζυμεται.

¹³ ὅς ἐν ἐν ὁμοίᾳ μέτρον με ζυμεται. ὅς ἐν ἐν ὁμοίᾳ μέτρον με ζυμεται. ὅς ἐν ἐν ὁμοίᾳ μέτρον με ζυμεται.

μετεχειρισθῇ, Μὴ τυχὼν ἦσαν ἄγγελοι, Μὴ τυχὼν κατεβῇ ἀπὸ τοῦ οὐρανοῦ, Ἀλλὰ τὰ σημεῖα λέγει εἶχον. Δὲν τοὺς ἔκομα θαυμαστούς τὰ σημεῖα. Μεχρι τότε θὰ χρησιμοποιοῦμεν ἐκεῖνα τὰ θαύματα ὡς ὅσον σκεπτάσματα τῆς ὀκνηρίας μας, Ἦδε τὸν χορὸν τῶν Ἀγῶν. ὅς δὲν ἐλπίσῃς μὲ ἐκεῖνα τὰ θαύματα. Διότι πολλοὶ, ὅς καὶ ἐξέβησαν δαμόνα, ὅς μόνον δὲν ἔγνων θαύματα, ἀλλὰ καὶ ἐκολάσθησαν, ἔπει δὴ εἰργάσθησαν τὴν αἰσιν. Καὶ τι εἶναι λοιπὸν ἐκεῖνο, λέγει, ποῦ τοὺς ἀνέδεξε μεγάλους, τὸ νὰ καταφρονοῦν χρήματα, τὸ νὰ περιφρονοῦν δοῦν, τὸ νὰ ἔχουν ἀπαλλαγὴ ἀπὸ τοὺς περισπασμούς τῆς ζωῆς. Ἐπεὶ δὲν ἀνάγκη δὲν εἶχον αὐτὰ ἄλλα ἦσαν δοῦλοι τῶν παθῶν, καὶ δὲν ἀκόμη εἶχον ἀναστήσει μωράδας νεκρούς, ὅς μονάχα σὲ τιπτο δὲν θὰ εἶχαν ὠφεληθεῖ ἀλλὰ θὰ ἠμποροῦσαν καὶ ἀπατεῖσθαι νὰ θαυρηθοῦν. Μονάχα ὁ Θεὸς εἶναι αὐτός ποῦ λάμπει παντοῦ, αὐτός ποῦ καὶ τὴν χάριν τοῦ Πνεύματος τραθεῖ. Ποῖον θαῦμα ἔκανε ὁ Ἰωάννης ποῦ τόσας πόλεις ἐξυρε κοντὰ τοῦ. ὅς πρᾶγμα καὶ καθόλου δὲν ἔθεου. ὅς πρᾶγμα ἔκανε, λέγει, ὁ Εὐαγγελιστὴς ὅς Ἰωάννης δὲν ἔκανε κανένα θαῦμα. ὅς ἂν τὸ Προφήτης Ἠλίας ἐν νε θαυμαστός, Μήπως ὅχι ἀπὸ τοῦ ζῆλου τοῦ ἀπέναντι τοῦ Βασιλέως. Μήπως ὅχι ἀπὸ τὴν ἀκτιμωσύνην τοῦ, Μήπως ὅχι ἀπὸ τὴν προφειά, τὸ σπῆλαιν καὶ τὰ ὄρη, Διότι τὰ θαύματα μετὰ ἀπὸ όλα αὐτὰ τὰ ἔκανε. Ποῖον δὲ θαῦμα τοῦ Ἰωβ εἶδεν ὁ Διάβολος καὶ ἐξεπλάγη, Κανένα μὲν θαῦμα, θία ὁμοῦς ποῦ ἔλαμπε (εἶδεν) καὶ ποῦ ἐφανερώων ὑπομονὴν πρὸς ἀκαταπίτη καὶ ἀπὸ τὸ διαμάντι. Ποῖον θαῦμα ἔκανε ὁ Δαυὶδ, ὅταν ἦτο ἀκόμη νέος, Ἐδὲ νὰ εἶπῃ ὁ Θεός, «Εὐρήκα τὸν Δαυὶδ τὸν υἱόν» τοῦ Ἰεσσαί, ἄνδρα ὅπως τὸν ἠθέλην ἡ καρδιά μου.¹⁴ ὁ δὲ Ἰεσσαί καὶ Ἰσαὰκ καὶ Ἰακώβ ποῖον νεκρὸν ἀνέστησαν. Ποῦ, λεπρὸν ἐκαθάρισαν, Δὲν γνωρίζεις ὅτι τὰ σημεῖα, ὅς δὲν προσεχωμέν. ὅλσπται, πολλὰς φορές, ἔτσι πολλοὶ ἀπὸ τοὺς Κορηθούς ἐκατέστησαν ἀπὸ τοὺς ἄλλους, πολλοὶ ἀπὸ τοὺς Ρωμαιοὺς ἔχασαν τὸν νοῦν τῶν ἔσο. ὁ Σίμων ἐξεβόλη ἔτσι αὐτός ποῦ τότε ἐπεθύμησε νὰ ἀκολουθήσῃ τὸν Χριστὸν κατεκρήθη καὶ ἔκρουσε καὶ ἀλώπεκες ἔχουν φωνῆς καὶ τὰ πετενα τοῦ οὐ-

¹⁴ Τὸν 1, 41

¹⁵ Ἦδε τὸν 18, 22

ρονοῦ μέρη, τοὺς κοινιάρχους. * 16 Διότι καθενὸς ἀπὸ αὐτῶν, ἄλλος ἐξ αὐτῶν χρημάτων, ἄλλος ἀπὸ ἐπιθυμίας νὰ δοξασθῇ ἀπὸ τὰ σημεῖα, ἐπιτιποῦν καὶ ἐχάνουντο. Ἡ φρονιτὶς δὲ οὕτως δὲ τὴν πνευματικὴν ζωὴν καὶ ἡ σφοδρὰ ἀγάπη τῆς ἀρετῆς οὐκ ἀποκλείει τὴν ἐξωτερικὴν ἐπιθυμίαν ἀλλὰ καὶ ἀν' ὑπάρχει τῇ ἐξοφάνει.

* Ἀλλὰ καὶ ὁ 16ος (ὁ Χριστός) ὅταν ἐδίδασκε τοὺς Μαθητὰς Του, τί ἔλεγε, Κάνετε σημεῖα, ὅ ἀνὰ ἰδοὺν οἱ ἀνθρώποι, καθόλου ἄλλα τί, * Ὡς λαμβάνω τὸ φῶς Σας ἐμπρός εἰς τοὺς ἀνθρώπους, διὰ νὰ ἰδοὺν τὰ καλά Σας ἔργα καὶ νὰ δοξάσων τὸν πατέρα Σας εἰς τοὺς Οὐρανούς. Καὶ εἰς τὸν Πέτρον πάλιν ἔειπεν, ὅ μὲ ἀγαπάς, ὅ καὶ ἐποίησας, ἀλλὰ, ἐδόσκει τὰ προθέατά μου. * Καὶ ὅταν πάντες προτιμῶσιν αὐτὸν ἀπὸ τοῦ ἄλλου, καὶ ἐγὼ μὲ τὸν ἰσχυρόν καὶ ἰσχυρὸν, ἀπὸ τοῦ ἐλπί μου, τοὺς προτιμῶσιν. Ἀπὸ τῶν σφαιρῶν καὶ ὅμως ὅλοι ὁμοῦ καθαρίζοντες τοὺς λεπτροὺς καὶ ἀνασταίνοντες τοὺς νεκροὺς, καὶ ἐς ἑλίκους ἐξ ἰσοῦ ἐδόσκει τὴν ἐξουσίαν. Ἀπὸ τοῦ λοιποῦ αὐτοὶ εἶχαν τὸν περισσώτερον, Ἀπὸ τῆς ἀρετῆς τῆς ψυχῆς.

Βλέπετε ὅτι πάντες εἶναι ἀνάγκη (καθαροί) ὅλοι καὶ τῆς φαιερῶσεως ἀπὸ τὰ ἔργα, Διότι αὐτὸ τοὺς καρποὺς τῶν, λέγει, ὅτι τοὺς γνωρίζετε καλῶς. * Ἀλλὰ καὶ τὴν ζωὴν μας τὴν φερόμεν. Ὡς ἄραγε ἡ ἐπίδεξις θαυμάτων, ἢ ἡ ἀκριβὴς ἀρσενία τρόπου ζωῆς. Ὁλοφάνερον πῶς τὸ δεύτερον ἀλλὰ καὶ τὰ θαύματα ἀπὸ αὐτοῦ ἐκ νῦν καὶ εἰς αὐτὸ καταλήγει. Διότι αὐτὸς ποιεῖ ἔργα νὰ παρουσιάσῃ ἀρσενία ὅν τὰς ἐξουσίας τοῦ καὶ αὐτῇ τὴν εὐκρίνη χάριν (τῆς θαυματουργίας) ἄλλαν καὶ αὐτὸς ποὺ λαμβάνει (αὐτῇ) τὴν χάριν δι' αὐτὸ τὴν λαοὺς ὅπως διὰ νὰ δ' ὁρθώσῃ τὸν λαὸν τῶν ἀλλῶν. Ἐπεὶ δὲ καὶ ὁ Χριστὸς δι' αὐτὸ ἐκάνε ἐκείνην τὴν θαύματα, ὅ ἀνὰ φερί ἀπὸ αὐτῶν ὅς ὅπως καὶ ἀποδοῖαι καὶ τοῦ (τότε) νὰ παρουσιάσῃ τῇ ἀρετῇ εἰς τὸν λαόν (τῶν ἀνθρώπων). Δι' αὐτὸ καὶ τὴν περισσώτερον φρονιτὶς τὴν καταθέσει χάριν αὐτοῦ (τοῦ σκοποῦ). Δι' αὐτὸ δὲν ἄρκει τὸ μόνον εἰς τὰ θαύματα ἀλλὰ ἀπειλεῖ καὶ γεννᾷ καὶ ὁποῦ σέβεται Βασιλεῖ ἀνὰ καὶ θέτει τοὺς παροιδεξέους ἐκείνους.

16 Ματθ. 8, 20.
17 Ματθ. 8, 16.
18 Γου. 8, 15.
19 Ματθ. 1, 18.

νόμους. Διότι καὶ πρὸς ἐπιτυχίαν αὐτοῦ κατεργάζεται. καὶ πάντα, διὰ νὰ τοὺς καταστήσῃ ἱσαγγέλους. Καὶ διατὶ λέγω δὲ ὁ Χριστὸς ὅλα ταῦτα καὶ ὁ αὐτὸν τὸν σκοπὸν; Διότι ἀνὰ κάποιος σοῦ εἶδεν τὸ δ' καὶ ὡς ἀκαλογῆς εἰπέ μου— νὰ ἀναστήσῃς νεκροὺς εἰς τὸ ὄνομά σου, ἢ νὰ ἀποθανῇς διὰ τὸ ὄνομά σου, τί θὰ ἠμπορούσες νὰ προτιμήσῃς. Δὲν εἶναι ὁλοφάνερον πῶς θὰ προτιμῶσιν τὸ δεύτερον, καὶ ὅμως τὸ εἶναι εἶναι σημεῖον ἐντὶ τὸ ἄλλο ἔργον. Ἀλλὰ καὶ ἀκριβὴς ἀνὰ κάποιος σοῦ ἐπρότεινε (νὰ δεχθῇς) νὰ κάμῃς τὸ χορτάρι χρυσάφι ἢ νὰ ἡμπερῇς νὰ περιφρονήσῃς ὅλα ταῦτα χρήματα σάν νὰ ἦται χορτάρι, δὲν θὰ προτιμῶσιν τὸ δεύτερον. Καὶ πολλοὶ σωστὰ. Διότι αὐτὸ θὰ ἐπέσει περὶ σάσπερον τὴν προσοχὴν τῶν ἀνθρώπων. Ἐ δὲ ὅτι ἐβλέπαν τὸ χορτάρι, νὰ γίνεταί χρυσάφι, θὰ ἐπιθυμοῦσαν καὶ αὐτοὶ νὰ λάθων αὐτὴν τὴν δόξαν, ὅπως ὁ Σίμων, * καὶ θὰ πύξανετο ἔτσι, εἰς αὐτοὺς ἡ σφοδρὰ ἀγάπη πρὸς τὰ χρήματα ἀνὰ ὅμως ἐβλέπαν ὅλους νὰ καταφρονούν σάν χορτάρι, τὸ χρυσάφι καὶ νὰ μὴ τὸ προσέχουν ἀπὸ κατὰ θὰ εἶχαν ἀκαταλήγη ἀπὸ αὐτῇ τὴν γόσον.

* 16 Βλέπετε πῶς μάλλινος ὁ (ἐνδύεται) ὁ ὅλος ἡμπερῇ νὰ ἀφελῇ. Βίον δὲ λέγω εἰς τὴν προκειμένην περιπτῶσιν, ὅτι τὸ νὰ ἡμπερῇς οὕτως τὸ νὰ κοιμηθῇς ἐπάνω σὲ τρεῖς ὅλα καὶ σπῆκται ἀλλὰ ἀνὰ περιφρονήσῃς τὰ χρήματα, ὅπως πρέπει, νὰ τὰ περιφρονήσῃς, ἀνὰ εἰσα φιλόστοργος, ἀνὰ διώκῃς τὸν ἄρτον σοῦ εἰς τὸν πεινασμένον ἀνὰ κρατῆς τὸν θυμὸν σοῦ, ἀνὰ διώκῃς ἀπὸ ἐπὶ σοῦ τὴν κενόδοξον ἀνὰ σκοτώσῃς τὸν φθόνον. * Ἐπεὶ καὶ Αὐτὸς (ὁ Κύριος) ἐδίδασκε, ἐμάθετε, ἔλεγεν, ἀπὸ ἐμὲναι δὲ εἶμαι, πρῶτος καὶ ταπεινός κατὰ τὴν καρδίαν. * Δὲν εἶπεν δὲ, ἐμπερῇς ἀνὰ καὶ θὰ ἡμπερῶσιν νὰ εἴπῃ διὰ τὰς τεσσαράκοντα ἡμέρας, * ἀλλὰ δὲν τὸ λέγει αὐτὸ ἀλλὰ «ἐπὶ εἶμα, πρῶτος καὶ ταπεινός κατὰ τὴν καρδίαν». Καὶ δὲν πάλιν τοὺς ἀποστέλλει εἰς τὸ κήρυγμα δὲν τοὺς εἶπε ὅτι «μὴ σπεύετε» ἀλλὰ «κάθε τι ποῦ σὰς προσφέρουν, τρώγετε». * Ἐντὶ δὲ τὰ χρήματα ἀπῆρθετε ἀπὸ αὐτοὺς πολλὰν ἀκριβείαν καὶ τοὺς εἶπε, ἐνὰ μὴ ἀποκτήσετε καὶ νὰ μὴ φιλάσσετε εἰς τὴν ζωὴν σας χρυσὰ νομίσματα οὐ-

20. Ματθ. 8, 24.

21. Ματθ. 11, 29.

22. Ματθ. 4, 9.

23. Λουκ. 10, 8 καὶ 1' Κορ. 10, 27.

τε ἀσημένια, οὔτε χαλκὸν καὶ»²⁴ Αὐτὰ δὲ τὰ λαγῶν οὐκ ἔστιν ἡ κακολογίᾳ τὴν νηστείαν μὴ γένοιτο, ἀπὸ ἐναντίας πάρα πολὺ τὴν ἐπαίνῳ ποιῶ ὁμῶς οἷον, ἐνῶ παραμειλύνεται τὰ ἄλλα, νομίζετε αὐτὴν οὐ εἶναι ἀρκετὴ διὰ τὴν σωτηρίαν σας, ποὺ κατέχευε, τὸ τελευταῖον μέρος εἰς τὸν χορὸν τῆς ἀρετῆς. Διότι, τὸ κυριώτερον μέρος τοῦ κατέχευε ἡ ἀγάπη καὶ ἡ ἐπεύκεια καὶ ἡ ἐλεημοσύνη, ἅπασι καὶ ἀπὸ αὐτῆς τὴν παρθενοῦσαν εἶναι ὑπέρτεραι²⁵ Ἐπεὶ οὖν θελῶν νὰ ὁμοιάσῃ με τοὺς Ἀποστόλους, τίποτε δὲν σὲ ἐμποδίζει. Διότι εἶναι ἀρκετὸν νὰ πλησιάσῃ κανεὶς αἰτὴν τὴν ἀρετὴν καὶ εἰς τίποτε δὲν θά ὑστερήσῃ ἀπὸ ἐκείνων, Κανεὶς λοιπὸν ὅς μὴ μεταθέτῃ τὴν ἀξίαν, εἰς τὰ θαύματα. Διότι πῶς καὶ ὑποφέρει ὁ Δαβὴν οἷον ἐκδωχθῇ ἀπὸ τοῦ (ἀνθρώπου), σώμα περισσώτερον ὁμῶς πῶς, οἷον ἴσῃ μίαν ψυχὴν νὰ ἐλευθερώσῃται ἀπὸ τὴν ἀμαρτίαν. Ἐπεὶ οὖν αὕτη εἶναι ἡ μεγάλη δύναμις τοῦ Δι' αὐτὴν ἀπέθανεν ὁ Χρ. στός, διὰ νὰ καταργήσῃ αὐτὴν τὴν δύναμιν. Ἐπεὶ οὖν αὕτη ἔφερε τὸν θάνατον, ἐξ αἰτίας αὐτῆς διὰ τὴν νου δυνάμει κατὰ ἄνθρωπον αὐτὴν ἐξαρραγίσῃς, ἔκοψεν τελείως τὰ νεύρα τοῦ ἀσώλου, τοῦ ἔσπασεν τὸ κεφάλι, κατέστρεψεν ἐντελῶς ὅλην τὴν δύναμιν τοῦ. **Δ**ι' ἐξέσπασεν τὸ στρατόπεδον ἐφανέρωσεν σημεῖον μεγαλύτερον ἀπὸ ὅλα τὰ σημεῖα. Αὐτὰ τὰ λόγια δὲν εἶναι ἰδικὰ μου, ἀλλὰ τοῦ μακαρίου Παύλου. Διότι μετὰ τὸ νὰ εἰπῇ ἐπιθυμεῖτε μετὰ ζήλον καὶ προσπαθεῖτε νὰ ἀποκτήσῃτε τὰ καλύτερα χαρίσματα καὶ ἀκόμη οὐκ εἰδὼν ἕνα ἐξαιρετικὸν δρόμον²⁶ δὲν ἐπρόβαλε σημεῖον, ἀλλὰ τὴν ἀγάπην, ποὺ εἶναι ἡ ρίζα ὅλων τῶν καλῶν. Ἀν' λοιπὸν προσπαθοῦμεν νὰ ἐφαρμόζωμεν αὐτήν, καὶ διὰ τὰ σοφὰ διδάγματα, ποὺ προσέρχονται ἀπὸ τὴν ἀγάπην, δὲν θὰ ἔχωμεν καμμιὰ ἀνάγκη ἀπὸ σημεῖα ὅπως ἐκριθῶς ἂν δὲν τὴν ἐφαρμόζωμεν, τίποτε δὲν θὰ κερδίσωμεν ἀπὸ τὰ σημεῖα.

Ἀπὸ λοιπὸν θάλλομεν διὰ αὐτὰ καλὰ εἰς τὸ νουὰς μᾶς ἀπὸ τὰ ὅποια οἱ Ἀπόστολοι ἐγένοντο μεγάλοι, ὅς τὰ ποθήσωμεν μετὰ ζήλου. Ἀπὸ πού, τέλος πάντων ἐγένετο ἐκείνου μεγάλα. Ἀκούσε Ἐτ' λέγει ὁ Πέτρος ἡ ἀνά

²⁴ Ματθ. 10, 9.

²⁵ Ὁ ἱερὸς Χρυσόστομος παρατηρεῖ: τὰς ἀνέκας μετὰ ἀλλήλων χοροὺς μετὰ κερδισμῶν ἢ ἀγάπης. Ἀλλ' οὐκ ἔστιν ἀπὸ τὴν ἐργασίαν τῶν ἀρετῶν.

²⁶ Α. Κερὸν 12, 31.

ἡμεῖς τὰ ἀφήσαμεν διὰ καὶ πρὸς ἡκολούθησάν ποῖον τόξα θὰ εἶναι τὸ κέρδος μας,²⁷ Πρόσεξε καὶ τί ἀπὸ τῆς τῆς ὁ Χρ. στός πρὸς αὐτοὺς, ὅτι: «Θὰ καθίσητε εἰς ὡσεὶ δέκα θρόνους» καὶ ὅτι «καθῆνας, ποὺ ἀφῆσε σπίτα ἢ ἀδελφὰ ἢ πατέρα ἢ μητέρα, ἑκατὸ φοράς περισσότερα θὰ λάβῃ εἰς αὐτὴν τὴν ζωὴν, καὶ θὰ κληρονομήσῃ αἰῶνα ζωὴν»²⁸.

Ὅς ἀποχωρισθοῦμε λοιπὸν ἀπὸ τὰς βίαις καὶ φροντίδας καὶ ὅς ἀναθεώσωμεν τοὺς ἑαυτοὺς μᾶς εἰς τὸν Χρ. στόν²⁹ δὲ νὰ γίνωμεν ἴσοι καὶ μετὰ τοὺς Ἀποστόλους, συμφωνοῦμεν μετὰ τὴν ἀπόφασιν Αὐτοῦ, καὶ νὰ ἀπολαύσωμεν τὴν αἰώνιον ζωὴν τὴν ὅποιαν εὐχόμεθα. ἡμεῖς νὰ κερδίσωμεν μετὰ τὴν χάριν καὶ φιλανθρωπικὴν τοῦ Κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ, εἰς τὸν ὅποιον ἀνῆκε, ἡ δόξα καὶ τὸ κράτος εἰς τοὺς αἰῶνας τῶν αἰώνων. Ἀμήν.

²⁷ Ματθ. 13, 27.

²⁸ Ματθ. 13, 28, 29.

²⁹ Πῶς ἐν ὑπέρτατοι, σπείρει. Παράδειγμα εἶναι καὶ ἡ ἱκανότης ἑαυτοὺς καὶ ἀλλήλους καὶ πᾶσαν τὴν ζωὴν ἡμῶν Χριστῷ τῷ Θεῷ παραθεμελιώμεν.

ΟΜΙΛΙΑ ΜΖ' (47)

(Μαθ. γ', 34-38)

47 «Ὅλα αὐτὰ ἐδίδαξεν ὁ ἡσυχῆς με
παραβολὰς, καὶ χωρὶς παραβολῆς
τίποτα δὲν τοὺς ἐδίδασκεν· καὶ ἔτσι
ἐφηρμύσθη αὐτὸς, ποῦ εἶχεν εἰπεῖν ὁ
προφήτης «Θὰ ανοίξω τὸ στόμα μου
μέ παραβολὰς καὶ θὰ φωνάξω ἀπὸ
τὰ βάθη μου ὅσα ἦσαν κρυμμένα
ἀπὸ τὴν δημιουργία τοῦ κόσμου»·

Ἡ Ὁ Μάρκος λέγει, ὅτι ἀνάλογα μετὰ τὴν ἱκανότητά
των νὰ ἀκολουθοῦν τοὺς ἐδίδασκε με παραβολὰς·¹ Μετὰ
ἀποδεικνύει, πῶς αὐτὸς καθόλου δὲν ἐφαρμόζει νεωτερι-
σμον (εἰς τὴν ὁ βασκαλιαν) καὶ (δὲ αὐτὸ) παρουσιάζει
τὸν προφήτην νὰ προλέγῃ ἐκείνος τὸν τρόπον τῆς διδα-
σκαλίας. Μὰς πληροφορεῖ διὰ τὸν σκοπὸν τῆς διδασκα-
λίας τοῦ Χριστοῦ· ὅτι δηλαδὴ ὁμιλεῖ ἔτσι (πρὸς τοὺς
Μαθητάς) ὅχι διὰ νὰ ἀγνοοῦν ἀλλὰ διὰ νὰ τοὺς κατευ-
θύνῃ νὰ ἐρωτοῦν (καὶ δὲ αὐτὸ) προσέθεσεν «καὶ χω-
ρὶς παραβολῆς τίποτα δὲν τοὺς ἐδίδασκεν»·² Αὐ καὶ πολ-
λά τοὺς εἶπε χωρὶς παραβολῆς, τότε ὅμως τίποτα. Παρὰ
ταῦτα κανεῖς δὲν τὸν ἠρώτησεν ἐνὶ τοῦς Προφήταις
πολλὰς φορὰς τοὺς ἐρωτοῦσαν, ὅπως τὸν Ἰεζεκιήλ, ὅ-
πως ἄλλους πολλούς. Αὐτοὶ ὅμως τίποτα τέτοιο δὲν ἔκα-
ναν. Ἀν καὶ ὅσοι ἐλέγοντο ἦσαν ἀρκετὰ νὰ τοὺς θύ-
λουν·³ εἰς ἀγωνίαν καὶ νὰ προκαλέσων εἰς αὐτοὺς τὴν
περιέργειαν νὰ ἐρωτήσουν διὰ τὰ παραβολὰς ἀπελοῦ-
σαν καὶ τρομακτικὴν κόλασιν· ὥστε ὅσοι ὅμως οὐτε καὶ
ἐστὶν πορεὶα νῆθησαν· Δὲ αὐτὸ τοὺς ἀφῆκε καὶ ἐφεῖγε
«Τότε», λέγει, «ἀφῆσεν ὁ Ἰησοῦς τὰ πλῆθη καὶ ἦλθεν
εἰς τὴν οἰκίαν Του»·⁴ Καὶ κανεῖς δὲν ἀκολουθεῖ ἀπὸ τοὺς

1 Ματθ 13, 34-35. Ψαλμ 77 B.
2 Μαρκ 4, 34.
3 Ματθ 13, 38.

Γραμματεῖς. Εἶνα λαϊκὸν φανερόν, πῶς διὰ τίποτε ἄλ-
λο δὲν ἀκολουθοῦσαν, παρὰ μόνον διὰ νὰ προσέλλουν
ἀντ' ῥήσεως. Ἐπειδὴ δὲ δὲν ἀντελήφθησαν τὴν σημασίαν
τῶν λεγομένων, τοὺς ἀφῆκε. Πλεον «καὶ ἐρχονται κοντά
Τοι οἱ Μαθηταὶ Αὐτοῦ καὶ τὸν ἐρωτοῦσαν διὰ τὴν ση-
μασίαν τῆς παραβολῆς τῶν ζιζανίων», καὶ πραγματικὰ
ἐφλέγοντο ἀπὸ τὴν ἐπιθυμίαν νὰ μάθουν καὶ συγχρόνως
ἐφοβοῦντο νὰ ἐρωτήσουν. Ἀπὸ ποῦ λοιπόν ἀπέκτησαν
ἐδὼ αὐτὸ τὸ θάρρος, ἢ ἤκουσαν πῶς «ὁ Σάς ἔχει δο-
θῇ τὸ χάρισμα νὰ γνωρῶσι τὰ μυστήρια τῆς Βασιλείας
τῶν Οὐρανῶν»· καὶ πῆρσαν θάρρος· Δὲ αὐτὸ καὶ ἰδιαι-
τέρως ἐρωτοῦν, ὅχι ὅτι φοβοῦν τὸ πῆθος· ἀλλὰ ὅτι
ἐφαρμόζουσι τὸν νόμον τοῦ Δεσπότη, Δὲ «εἰς αὐτοὺς»
λέγει, «δὲν ἐδόθη»·⁵

Καὶ διὰ τὴν παραβολὴν τῆς ζιζανίας
καὶ τοῦ συναποῦ καὶ ζητοῦν πληροφορίας δι' αὐτήν (τῶν
ζιζανίων), τὰς ἀφῆσαν διὰ ἐκείναι ἦσαν σαφέστεραι·
ἠθέλησαν ὅμως νὰ μάθουν αὐτήν, ἔπειθ' ἐπιδείκνυται
συγγενεῖς μετὰ τὴν προσηκουμένην (τοῦ σπορέως) καὶ φα-
νερώει, κατὰ παρά τὸν ἀπὸ ἐκείνην· Δι' οὐτε ἦτο δυ-
νατὸν νὰ εἴπῃ τὴν ἰδίαν δὲ δευτέραν φοράν πρὸς (μὴ)
ἐπ' ἐπιθυμίας νὰ μάθουν ἐθελῶσι πράγματι νὰ προ-
βάλλῃ ὁλοφάνερα ἀπὸ αὐτῆς (τὴν παραβολήν) μεγάλη
ἢ ἀπελὴ· Ἐ Δ' αὐτὸ δὲν τοὺς κατηγόρει· ἀλλ' ἀπενοι-
τίας καὶ τοὺς ἐπεξηγεῖ τὰ ὅσα (προσηγουμένως) εἶπε.

Καὶ ὅπως ἔλεγον πάντοτε ὅτι τὰς παραβολὰς δὲν
πρέπει νὰ τὰς ἐρμηνεύῃ κανεῖς κατὰ γράμμα, ἔπειθ' ὅτι
περιπέσει σὲ πολλὰ ἄποστα (συμπεράσματα)· τὸ 18.ο μὰς
διδάσκει ἐδὼ καὶ Αὐτὸς (ὁ Κύριος) καὶ μετὰ τὸν τρόπον
αὐτὸν ἐξηγεῖ τὴν παραβολήν· Δὲ αὐτὸ οὐτε λέγει, ποῖοι
εἶναι οἱ θόρυβοι, ποῦ ἦλθαν κοντά, δεύει ὅτι τοὺς ἐχρη-
σιμοποιοῦσιν ἀπλῶς διὰ κάποιαν λογικὴν σφραν, ὅτι νὰ
φινάξῃ τὴν ἐκείνην· **48** καὶ δ' αὐτὸ ἀφῆκε τὸ μέρος
ἐκείνο καὶ ἐρμηνεύει τὰς ἀξιοσημειώτους καὶ κατ' ἐξοχὴν
σημαντικὰς διὰ τὰ ὅποια καὶ κυρίως ἐδόχθη ἡ παραβολή

4 Ματθ 13, 11.

5 Ματθ 13, 11.

6 Ἡ προσέγγιση τοῦ ἀντικειμένου μὲν ὁρατὴ, εἰ, ἄλλοι ἰσχυροὶ καὶ
κρίνεται, ἀναγκαστὰ ὅτι τὴν ἀκολουθεῖν ἀποδοῦν τοῦ νόμου καὶ
ἐρμηνεύει κατὰ τὴν ἐποχὴν ὅπου οὐδεὶς νὰ ἀναγκαστῇ ὡς
ὁ νόμος ἀποδοῦν ἐννοεῖται.

και αποδε κινε πως αυτος ειναι Κυριος και Κυριος του παντος «και εις απαντησιν», εξήγησεν «επι προς αυτους» αυτος που σπερνει το καλον σπερμα ειναι ο Υιος του ανθρωπου· ο δε αγρος ειναι ο κοσμος το καλον σπερμα ειναι οι υιοι της βασιλειας τα δε ζιζαα (ειναι) οι υιοι του πονηρου· ο δε εχθρος που σπερνει αυτα ειναι ο Διαβολος ο θερισμος ειναι το τελος του αιωνος (του κοσμου) τουτου οι θερισται ειναι οι «Αγγελοι»· Οπως λοιπον μαζευονται (απο τους θεριστας) τα ζιζανια και καιγονται εις την φωτια, ετσι θα σιωθη και Β εις το τελος του αιωνος (κασιου) αυτου θα αποστειλη ο Υιος του ανθρωπου τους αγγελους του και θα μαζευσουν απο την Βασιλειαν του δλους που σκανδαλίζουν και κανουν την ανωμαλιαν και θα τους θάλουν εις την κωμιν του πυρος· εκει θα ειναι το ασταμάτητο κλσμα και το αδιακοπο (απο τραυμα) τραυμα των θνητων· Τότε οι δικαιο θα λαμβουν δολαμπρα οπως ο ηλιος εις την Βασιλειαν του πατρος των· Δεοι δεον ειναι ο ιδος που σπερνει, και το ιδιον του χωροφ και απο την ιδικην Του Βασιλειαν συγκεντρωνη, τότε ειναι ολοφανερα πως και ο παρων κοσμος ειναι ιδιος του. Προσεξε δε και την απεραντον φιλανθρωπια Του, και την ροπήν Του προς ευεργεσιαν, αλλά και το δει η κόλασις ειναι ξενη προς την φύσιν Του· Όταν ηπλασθή στερνη, μόνος Του, από τον εαυτον Του (σπερνει) ενώ όταν κολάζη (τους αμαρτωλους) με άλλους (κολάζει), τους Αγγελους· «Τότε οι δικαιο θα λάβουν δολαμπρα, οπως ο ηλιος, εις την Βασιλειαν του επουρανιου Πατρος των»· C· «Οχι τούτον μοναχα, ωσαν τον ηλιον, αλλά επι δη δεν γνωρίζουμε κανενα άλλο αστρο φωτε, ιστερν από αυτό (τον ηλιον), χρησιμοποει γνωστά εις ημάς παραδειγματα· Αν και άλλοι λεγει, ότι ο θερισμός τωρα μολις ερχεται· οπως όταν λέγει δια τους Σαμαρείτας· «Μα, σός λεγω σηκώσατε τα μύτια σας και κινιτάξατε τας χώρας, διότι ειναι ετοιμο πλέον δια θερισμόν»¹⁹· Και εις άλλην περπτωσην πάλιν (λέγει)· «Ο μέν θερισμός ειναι πολυς ενώ ο εργάται ειναι ολιγοι»· Πώς λοιπον λεγει εκει.

8. Ησφα· καὶ ὁμοιωσὶ τὸν Περσὸν ξυμῶν· Ἰω. 4. 37.

9. Ἐξὸς τοῦ γε. δ. ὅτι, ὁ θεός εἶναι μόνος τῆς γῆς ὁμοιωσὶ.

10. Ἰω. 4. 38· Ὁ Κύριος εἶπε τοὺς λόγους αὐτούς, ὅταν εἶδε ἔχον μένους τοὺς Σαμαρείτας.

11. Ἰω. 4. 38.

δτι εφθασεν ηδη η περιουδος του θερισμου, ενω εδω ειπε, οτι προκεινται να ελθη ο θερισμος· Αλλο ασφαλως θα υπονοι· D· Και πως αλλου ειπε «αλλος ειναι αυτος, που εχε σπερνει και αλλος αυτος που θεριζει»·² και εδω λεγει οτι ο ιδος ειναι που σπερνει, διότι και εκει ωμιλουσιν περι των ουδαιων και περι των Σαμαρειτων και ελεγχοντε τους αποστδλους οχι απο του εαυτου του, αλλα απο τους προφητας· Επειδη ο ιδος εσπερε και δια εσους των προφητων· Συγκυα όμως, με τας λέξεις «θερισμός και σπόρος» το ιδιον πράγμα ονομάζει, και από δε το ισημα των αναλόγως των περιπτώσεων· Οτι δηλαδή λεγει δια την υπακοήν και ευπειθειαν των ακρατων ονομάζει την περιπτωσιν θερισμόν, διότι ετελειωσε το πάν (εις την μυχην των)· όταν, πάλιν, ζητη επιμονώς τον καρπόν της ακροάσεως (που κηρύγματος, οτε ονομάζει την περιπτωσιν) σπόρον και θερισμόν το τέλος του κόσμου λέγει· E· Και πως εις άλλο μέρος λεγει, ότι πρώτο· οι δικαιο αρπάζοντα·³ Αρπάζονται πρώτοι αφού όμως παρουσιασθή ο Χριστος και οι άλλοι παραδοσθον εις την κόλασιν, τότε και εκείνοι· άπερχοντα εις την Βασιλειαν των Ουρανών· διότι, επειδη αυτοι πρέπει να ειναι εις τον Ουρανόν· ο δε Κύριος θα ελθη εδω και θα κρινη δλους τους ανθρώπους· αφού εκδώση την απόφασιν δια τούτους (τους κολαζομένους), σηκώνεται, ωσαν Βασιλεύς·⁴ με τους φίλους του και τους οδηγεί εις εκείνην την εβλογημένην μακαριότητα (του Παραδεισου)·⁵ Ειδως πως η κόλασις ειναι διπλή· και κατακαονται και από την δόξαν εκείνην ξεμεινουν· Αλλά δια ποιον λόγον και όταν εκείνοι (τα πληθη) άνοχωρησουν ξεσκολυθει με παραβολάς να διδάσκει αυτούς (τους μαθητάς)· Εγένοντο σοφώτεροι από τους άλλους· Επει ο Κύριος ώστε να αντιλαμβάνωνται (τα μυστικά ισηματα)·⁶ Εται λοιπον μετά από αυτά τους έρωτά· «τά έννοησατε όλα αυτά»· και εκείνοι· «λέγου εις αὐτόν· νάλιστα, Κύριε»·⁷ Ετα· «μαζι με τα άλλα καταρωσε και τοῦτο η παραβολή· να τούς κάνη κανους να εισέρχωντα περισσότερον (εις τα μυστήρια του Θεου)·⁸·

B· Τι λέγει, πάλιν, «Ονομάζει η Βασιλεια των Ουρανών»·

12.· πού 4. 37.

13. Α. θεα. 4. 38.

14. Ο ιδός πάλιν προειπας· το κρησιν από την εδωσιν των δικαίων.

15. Ματθ 13. 51.

νῶν με θησαυρὸν ποῦ ἔχει κρυφθῇ εἰς ἓνα χωράφι ποῦ, ἀφοῦ τὸν εὗρηκε κάποιος ἄνθρωπος, τὸν ἐκρύψε πάλιν καὶ ἀπὸ τῆν χάραα τοῦ πωλεῖ ὅλα ὅσα ἔχει καὶ ἀγοράζει ἐκεῖνο τὸ χωράφι. Ὁμοίως, πάλιν, ἡ βασιλεία τῶν Οὐρανῶν με ἔμπορον ποῦ ζητεῖ νὰ ἀγοράσῃ πολὺν μαργαριτάρη ἀπὸ τοῦ εὗρηκε ἕνα πολυτίμητο μαργαριτάρη ἐπὶ τῆν ἀμέσως, ἐπώλησεν ὅσα εἶχε καὶ τὸ ἡγδράσεν ἀμέσως.¹⁶ Ὅπως εἰς τὰς προηγουμένους παραβολὰς ὁ σπάρρος τοῦ σικαποῦ καὶ τὸ προζύμιον κρᾶν διαφορὰν ἔχουν μετὰ τῶν, ἔτσι καὶ ἐδῶ αἱ δύο παραβολαὶ τοῦ θησαυροῦ καὶ τοῦ μαργαριτοῦ. Τὸ ἴδιον πράγμα, δηλαδὴ καὶ μετὰ τὰς δύο παραβολὰς ὑπενίσταται, ὅτι πρέπει νὰ προστιμῶμαι τὸ κήρυγμα ἀπὸ ὅλα τὰ ἄλλα. Καὶ ἐκεῖνι μὲν (ἡ παραβολὴ τῆς ζυμῆς καὶ τοῦ σικαποῦ) ἀναφέρονται εἰς τὴν θύναμιν τοῦ κηρύγματος. Καὶ ὅτι ὅπουδήποτε (τὸ κήρυγμα) θὰ περῇ εἰς ὁλοκληρὸν τὴν οἰκουμένην (καὶ θὰ ἐπικρατήσῃ) ἐνῶ αὐτὰ (αἱ παραβολαὶ) παρουσιάζουν τὴν πολὺν μὲν ἀξίαν (τοῦ κηρύγματος). Διότι, ἀπλῶς, ὅπως τὸ σπάρρον, νικά ὅπως τὸ προζύμιον, εἶναι πολυτίμητον ὅπως τὸ μαργαριτάρη καὶ προσφέρει ἀφθονίαν ὅπως ὁ θησαυρός.¹⁷

Δὲν εἶναι δὲ μοναχὰ αὐτὸ ποῦ πρέπει νὰ ἀκούσῃ, δὲν δηλαδὴ πρέπει νὰ ἀφοσιωθῇ εἰς τὸ κήρυγμα ἀφοῦ ἀπαλλαγῇ ἀπὸ ὅλα τὰ ἄλλα ἀλλὰ καὶ ἐπὶ αὐτὸ πρέπει νὰ τὸ κάνουν με χάριν καὶ τὰ ὑπάρχοντά του ἔαν χάσῃ καὶ εἰς (χάριν τοῦ κηρύγματος) πρέπει νὰ γνωρίζῃ ὅτι τὸ πρᾶγμα δὲν εἶναι ζημία, ἀλλ' ἐπικερδὴς ἐμπορική ἐπιχείρησις. Βλέπετε πῶς ἔχει κρυφθῇ καὶ εἰς τὸν κόσμον τὸ κήρυγμα καὶ μέσα εἰς τὸ κήρυγμα τὰ ἀγαθὰ. **Δ** καὶ ἂν δὲν τὰ πωλήσῃς ὅλα) δὲν ἀγοράζεις (τίποτα) καὶ ἂν δὲν ἔχῃς ψυχὴν τέτοια ποῦ νὰ εἶναι ναιμάχη ἀπὸ τὴν φροντίδα (τῆς πνευματικῆς προόδου) καὶ νὰ ἀνοήτῃ (τὴν κατὰ Χριστὸν τελειότητα), δὲν εὕρισκεις (τὸν θησαυρὸν). Διὸ λοιπὸν πράγματ'αὐτὸ πρέπει νὰ συνυπάρχουν (εἰς τὴν ψυχὴν) καὶ ἡ ἀπομάκρυνσις ἀπὸ τὰς μερικῶν τοῦ κόσμου καὶ ἡ ἀγρυπνία προσοχῇ. Διότι λέγει ἡ βασιλεία τῶν οὐρανῶν ὁμοίως, με ἔμπορον ποῦ «ζητεῖ καὶ λαὸ μαργαριτάρη» καὶ ποῦ ὅταν εὕρῃ ἓνα πολυτίμητον

¹⁶ Ματθ 13, 44-46.

¹⁷ Θεμελιώδης ἐστὶν ἡ περὶ τὴν διακρίσιν ἀπὸ τῶν ἄλλων τῶν ἡμετέρων ἐκείνων ἐννοεῖται εἰς τὰς παραβολὰς.

πολυτίμητον τὰ ὑπάρχοντά του καὶ τὸ ἀγοράζῃ. Διότι μὰ εἶναι ἡ ἀλήθεια καὶ δὲν διαβεβαίωται. Καὶ ὅπως αὐτὸς ποῦ ἔχει τὸν μαργαριτάρη, ὁ ἴδιος γνωρίζει πῶς εἶναι πολυτίμητος, εἰς τοὺς ὑπολοίπους δὲν εἶναι γνωστὸν πολλάκις, ὅτι τὸν κρατᾷ εἰς τὸ χέρι. Διότι, δὲν πρόκειται περὶ μεγάλου εἰς ὅγκον σώματος — ἔτσι, συμβαίνει καὶ εἰς τὸ κήρυγμα αὐτοῦ, ποῦ γεμίζει ἡ ψυχὴ τῶν ἀπὸ αὐτοῦ, γνωρίζουν ὅτι πολυτίμητον ἐνῶ οἱ ἄλλοι, ἔπειθ' ἂν θέλουν, μὲ τὰ ψυχικά τοις μάταια τὸν θησαυρὸν αὐτοῦ. Ἐάντων καὶ τὸν πλουτοῦντας. Μετὰ διὰ τὴν μὴ ξεθαρεῦσθαι εἰς τὸ κήρυγμα μονάχ' αὐτὸ καὶ νὰ μὴ νομιζώμεν πῶς μοναχὴ ἢ πῶς εἶναι ἀρκετὴ δὲ τὴν σωτηρίαν μᾶς, λέγει καὶ μὴ ἀλλήν φοβερόν παραβολὴν. Ποία εἶναι αὕτη ἡ παραβολή;

Ἡ παραβολὴ τῆς σαγήνης. Ὁμοίως, λοιπὸν ἡ βασιλεία τῶν Οὐρανῶν με δίδωσιν, ποῦ ἐκρυφθῇ εἰς τὴν θάλασσαν καὶ ἐμάζευσεν παντὸς εἶδους ψάρια. Ὅταν ἐγέλῃ τὸ ἀνέουρον (οἱ ψαράδες) εἰς τὴν ἀκρογιαλὴν καὶ καὶ ἀφοῦ ἐκάθισαν, **18** **19** ἐμάζευσαν τὰ κατὰ εἰς ἀγγεῖα καὶ τὰ ἄχρηστα τὰ ἐπέταξαν ἔξω.¹⁸ Καὶ εἰς τὴν διαφέρει, ἡ παραβολὴ αὕτη ὅσα τὴν παραβολὴν τῶν ζιζανίων. Διότι καὶ ἐκεῖ ἄλλοι σώζονται ἄλλοι χάνονται. Ἄλλ' ἐκεῖ ἐξ ἰτίας τῆς αἰρέσεως ποιητῶν δογματῶν καὶ αἱ προηγουμένως πάλιν, διότι δὲν ἐπρόκειτο εἰς τὰ λεγόμενα. Αὐτοὶ ὅμως ἐδῶ διὰ τὸν ποιητὸν τοὺς θύον. Αὐτοὶ εἶναι οἱ πρὸ ὅλων ἀπὸ ὅλων δὲ ἐνῶ ἐπέτυχον νὰ γνωρῶσιν (τὴν ὁρμὴν πιστῆς) καὶ νὰ ἀντιμετωπῶν (εἰς τὰς ἀπίστεας τῆς Ὀρθοδοξίας) δὲν ἠμπούρεσαν νὰ σωθῶν.¹⁹ Ἀλλοῦ λέγει, ὅτι ὁ ἴδιος ὁ ποιητὴν ξεχωρίζει (τοὺς δικαίους ἀπὸ τοὺς ἀδίκους) **20** ἐνῶ ἐδῶ ὅτι οἱ ἄγγελοι καὶ νὰ νὰ αὐτὸ το ξεχωρῶν σμα ὅπως καὶ εἰς τὴν παραβολὴν τῶν ζιζανίων. **Β** Διότι, τότε ὁμοίως πρὸς αὐτοὺς πρὸ ὅλων καὶ τότε πρὸ πνευματικῶν καὶ αὐτῶν (τὴν παραβολὴν) τὴν ἐρμηνεύει, χωρὶς νὰ ἐρωτηθῇ μόνος τοῦ τὴν κάνε γνωστὴν ἀπὸ τὸ ἕως καὶ (ἔτσι) ἐμεγάλωσε τὸν φόβον. Διὸ καὶ νὰ μὴ νομίσῃς ὅμως ὅτι ἀκούσῃς ὅτι ἐρρίψε τὰ ἄχρηστα ἔξω πῶς εἶναι ἀκρίβως αὕτη ἡ ἀπώλεια ἀπαρῶν αὐοε μετὰ τὴν ἐρμηνείαν τὴν κολάσιν, καὶ εἶπε ὅτι «εἰς

¹⁸ Ματθ 13, 17-18.

¹⁹ Παντὸς εἶδους ἀπὸ παντὸς τὴν ἀνάγκην τοῦ ἐκείνου εἶναι πρὸς τὸ ἀναστῆναι τὴν ἐκείνην τὴν ἰδέαν. Ματθ. 25, 32.

κάμινον θα βάλλουν»²⁰ ἐφανερώσεν, ἀκόμη, τὸ τρυφερό των δοντῶν καὶ ὅτ' ἡ ὁδὸν θὰ εἶναι ἀπερίγραπτος. Εἶδες πόσοι εἶναι οἱ ὁράοι, τῆς ἀπολείας, Αὐτοὶ (ποὺ συμβολίζουν, ἡ πέτρα, τὰ ἀγκάθια, ἡ ὁδός, τὰ ζῶζια ἡ σαγήνη) Δὲν ἔλεγε λοιπὸν ἀδικία (ὁ κύριος), ὅτ' «εἶναι πλατεῖα ἡ ὁδός, ποὺ ἀδηγεί εἰς τὴν ἀπώλειαν. Ὁ καὶ πολλοὶ εἶναι αὐτοὶ, ποὺ εἰσέρχονται εἰς αὐτήν»²¹. Ἀφοῦ λοιπὸν εἶπει αὐτὰ καὶ ἐτελείωσε τὴν ὁμιλίαν του μετὰ τὴν φοβερὰν ὑπεθυμίαν (τῆς καλᾶσεως) καὶ περισσότερο ἀπὸ αὐτὰ τοὺς ἐφανερώσεν — μετὰ αὐτὰ προπαντός ἡσυχλήθη — ἐρώτησεν «τὰ ἐννοήσατε διὰ αὐτὰ τοῦ ἀπαντοῦν να, Κύριε»²². Μετὰ ἐπειδὴ ἐννοήσαν, πάλιν τοὺς ἐπανεί λέγοντας «διὰ τοῦτο (ὅς ἐγὼ, βῆ) καθέναις ποὺ ἐδιδάχθη καὶ ἐμασθη- τευσεν εἰς τὴν θαλίαν των οὐρανῶν ὁμοῦς μετὰ ἐνὰ πλοῦτον νακοκρυπὴν ποὺ θναίει ἀπὸ τοὺς θησαυροὺς τοῦ καινούργιου καὶ παλαιοῦ»²³. Δ' αὐτὸ καὶ εἰς ἄλλο μέρος λέγει. «Ἐγὼ θὰ ὁμιλήσω σοφοὺς καὶ διδασκαλοὺς»²⁴. Εἶδες πῶς δὲν ἀπορρίπτει τὴν Παλαιὰν (Διαθήκην), ἀλλὰ τὴν ἐγκωμιάζει καὶ τὴν παρουσιάζει ὁλοφάνερως. Ὁ ὁμοῦς των αὐτὴν θησαυρὸν, «Ὡστε ὅσοι δὲν ἔχουν μελετήσει τὸς Ἀγίους Γραφάς, δὲν ἔμπορεῖ να εἶναι οἰκοδόμοι τοῦ ὅσοι οὐτε οἱ ἴδιοι ἔχουν (τοὺς θησαυροὺς των Ἀγίων Γραφῶν), οὐτε ἀπὸ τοῦς ἄλλους παρῶν, ἀλλὰ ἀφήνουν τοὺς ἑαυτοὺς των να ὑποφέρουν ἀπὸ πείνα. Ὅχι, δὲ μόνον αὐτοὶ, ἀλλὰ καὶ οἱ αἰρετικοὶ εἶναι ἔξω ἀπὸ αὐτὸν τόναϊκορ σμόν. Διότι δὲν θγάξουν καινούργια καὶ παλαιὰ. Διότι δὲν ἔχουν τὰ παλαιὰ, δ' αὐτὸ δὲν ἔχουν οὐτε τὰ καινούργια. Ὅπως θέθαια καὶ αὐτοὶ τοῦ δὲν ἔχουν τὰ καινούργια, οὐτε τὰ παλαιὰ ἔχουν, ἀλλὰ ἔχουν χάσεν καὶ τὰ δύο ἐπειδὴ αὐτὰ (ἡ Παλαιὰ καὶ ἡ Καινὴ Διαθήκη) ἔχουν συνδεθῇ καὶ συμπλεχθῇ ἀχώρητα μετὰ των»²⁵.

Εἰς τὴν προσεζῶμεν λοιπὸν ὅσο παραμελούμεν τὴν ἀναγνώσιν των Ἀγίων Γραφῶν, πόσον θλαπτόμεθα, πόσον πείνουν ὑποφέροντες. Διότι, πότε θὰ φροντισαμεν διὰ τὰ καλὰ ἔργα τῆς ἐναντίου πολιτείας, ἀφοῦ ἀκόμη δὲν γινώ-

20. Ματθ. 13. 50.

21. Ματθ. 7. 13.

22. Ματθ. 13. 51.

23. Ματθ. 13. 52.

24. Ματθ. 23. 34.

25. Τονίζε ὁ ἱερός Χριστοστόμους, ὅτι ἐκινετο πρὸς τὴν ἰσορροπίαν τῆς Παλαιᾶς καὶ Καινῆς Διαθήκης.

ζομεν τοὺς νόμους σύμφωνα με τοὺς ὁποίους πρέπει νὰ ζῶμεν. Ἀλλ' αὐτοὶ ποὺ θέλουν νὰ πλουτίζουν, ὅσοι τρελὰ κινεῖται διὰ χρήματα, τινάζουν συνεχῶς τὰ ἱμάτιά τους, διὰ νὰ μὴ καταστραφῶν ἀπὸ τὸν σκόρπον»²⁶. Εἰς αὐτὸν ποὺ βλέπεις τὴν ἡγεμονίαν νὰ καταστρέφῃ τὴν ψυχὴν σου γερότερα ἀπὸ τὸν σκόρπον, δὲν μελετᾷς ὁ θῆλα δὲν ἀποφενεῖς τὴν θλάσθην, δὲν στολίζεις τὴν ψυχὴν σου, δὲν προσέχεις συνεχῶς τὴν εἰκόνα τῆς ἀρετῆς, δὲν φροντίζεις νὰ μάθης καλὰ τὰ μελὴ καὶ τὸ κεφάλι αὐτῆς (τῆς ἀρετῆς). Διὰ καὶ κεφάλι ἔχει (ἡ ἀρετὴ) καὶ μελὴ ὁμορφότερα ἀπὸ καθεὶ ὥρα καὶ ἀρμονικὸ σώμα. Ποιοὶ λοιπὸν εἶναι τὸ κεφάλι τῆς ἀρετῆς, ἡ ταπεινοφροσύνη. Διὰ αὐτὸ καὶ ἀπὸ αὐτὴν ἀρχίζει ὁ Χριστὸς «μακάριοι» λέγει «εἶναι» οἱ πτωχοί»²⁷. Το κεφάλι αὐτὸ δὲν ἔχει καλὸςτεν σμένε καλὰ καὶ μακάριοι ἀλλὰ (ἔχει) τέτοια ὁμορφὰ ποὺ νὰ τραβήξῃ καὶ αὐτὸν τὸν Θεόν. Ὡς ἀδύνατον εἶναι τὸ κεφάλι μου — λέγει — «παρὰ μόνον εἰς τὸν ἡσυχὴν καὶ ταπεινὸν αὐτὸν ποὺ φοβεῖται τοὺς λόγους μου»²⁸ καὶ «τὰ ματὰ μου (βλέπειν) ἐπάνω εἰς τοὺς πρῶτους τῆς γῆς»²⁹. Καὶ «ὁ Κύριος εἶναι κοντὰ εἰς τοὺς ἔχοντας συντετριμμένην καρδίαν»³⁰. Αὐτὸ τὸ κεφάλι, ὅτι τριχῶν καὶ κτεν σμένων μαλλῶν, φέρεται προσηγορικῶς θυσίας, ποὺ ἔχουν χαρισθῇ εἰς τὸν Θεόν. Εἶναι χρυσοὺς θωμάς καὶ πνευματικὸν θυσιαστήριον. Διότι λέγει «θυσία εὐπρόσδεκτὴ ἀπὸ τὸν Θεόν εἶναι, το συντετριμμένον (ἀπὸ ταπεινώσεως, πνεύματος)». Αὕτη (ἡ ταπεινοφροσύνη) εἶναι ἡ μητέρα τῆς σοφίας. Ἀν' ἔγης αὕτη, θὰ ἔγης καὶ τὰ ὑπολοιπὰ. Εἶδες κεφάλι, ποὺ οὐδέποτε ζιναεῖδες, θέλεις τώρα καὶ τὸ πρόσωπον νὰ ἴδῃς. ἢ μᾶλλον νὰ τὸ μελετήσῃς, Μάθε λοιπὸν ἀμέσως τὸ χρῶμα τοῦ προσώπου τὸ κακὸν καὶ θαλλερὸ, ποὺ εἶναι τόσο χαριτωμένο. Ὁ καὶ προσέειπεν νὰ ἴδῃς πῶς ἔχει σχηματισθῇ. Ἀπὸ ποῦ ἔχει σχηματισθῇ, Ἀπὸ τὴν ἐντροπαλότητά καὶ τὸ κακὸν σμόν (τῶν παρεόντων). Διὰ αὐτὸ καὶ λέγει «ἀπὸ τὸν ἐντροπαλὸν προηγείται, χάρις»³¹. Αὐτὸ σκόρπον παλὺ ὁμορφὰ καὶ εἰς τὰ ἄλ-

26. Ματθ. 6. 3.

27. Ματθ. 6. 2.

28. Ματθ. 23. 10.

29. Ματθ. 23. 10.

30. Ματθ. 23. 10.

31. Ματθ. 23. 10.

λαμμένη. Καὶ αὖ ἀκόμη ἀνακατέμειξε ἀναρ.θ.μητα χρωμα-
τα, δὲν θὰ ἐπιτυχῆς τέτοιος ἀμορφᾶ. *Ἄν δὲ θέλῃς νά-
δῃς καὶ τὰ μάτ.σ. πρόσεξε πόσον ἁρμονικὰ διακρίνονται
ζωγραφισμένα με σεμνότητά καὶ σώφροσύνην. Δι' αὐτό
καὶ γίνονται τόσοι ὥρα'α καὶ δ' ἀκρινῶν τόσοι μακρ. ἀ-
ώστε νὰ βλέπουν καὶ αἱ τὸν τοῦ Κυρίου «Μακάριοι»
λέγει. «οἱ καθαροὶ κατὰ τὴν καρδίαν, διότι αὐτοὶ θὰ ἴ-
δουν τὸν Θεόν»³² Στόμα δὲ αὐτῆς (εἶναι) ἡ σοφία καὶ
φρονιμᾶδα, ποὺ γνωρίζει (νὰ ψάλλῃ) πνευματικούς ἑ-
μους. Καρδία δὲ αὐτῆς (εἶναι, ἡ θαθεῖα γνώσις τῶν Ἀ-
γίων Γραφῶν ἡ διατήρησις τῶν ὁρθῶν δογμάτων (τῆς
πιστεως) καὶ ἡ φιλανθρώπινα καὶ ἡ κοινωσύνη. Δ' Καὶ, κα-
θὼς χωρὶς τὴν οὐκτικὴν καρδίαν θεὸς ἡμπορεῖ κανεὶς νὰ ζή-
σῃ, ἔτσι καὶ χωρὶς τὴν καρδίαν (τῆς ἀρετῆς) δὲν ἡμπο-
ρεῖ κανεὶς νὰ σωθῇ. Δ' ὅτ' ἀπὸ ἐκεί γινώσκονται ὅλα τὰ κα-
λὰ ὑπαρχοῦν εἰς αὐτὴν καὶ πόδια καὶ χεῖρα, (ποὶ εἶναι)
τὰ καλὰ ἔργα ἔχει καὶ ψυχὴν (ποὺ εἶναι) ἡ εὐσεβεία ἔ-
χει καὶ χρυσὸ στήθος, ποὺ ἰσχυρὸ καὶ ἀπὸ τὸ διακρίνεται,
(ποὶ εἶναι) ἡ ἀνδρεία καὶ εἶναι πρὸς εὐκόλο νὰ κερ. ευθουν
ὅλα παρὰ νὰ σπάσῃ αὐτὸ τὸ στήθος. Τὰ δὲ πνεύμα (ποὶ
ἐδρεῖται) εἰς τὸν ἐγκέφαλον καὶ τὴν καρδίαν, εἶναι ἡ ἀ-
γάπη.³³

Θέλε εἰς νὰ σοὶ φανερώσω τὴν εἰκόνα (ζωγιανήν), καὶ
ἐπὶ αὐτὴν εἰς τὴν πραγματικότητα. Φέρε εἰς τὸν νοῦν σου
αὐτὸν τὸν ἴδιον τοῦ Εὐαγγελιστῆ (Ματθαίου), αὐτὸ καὶ
δὲν ἔχωμεν ὁλόκληρον τὴν ζωὴν τοῦ γραμμένην διωκ. καὶ
ἀπὸ τὰ ὅλ' ἴσα (ποὺ γνωρίζομεν) ἢ ἡμποροῦμε νὰ ἴδωμεν
τὴν εἰκόνα (τῆς ἀρετῆς τοῦ) νὰ λαμπρ. Ὅτ' ἦτο πραγμα-
τικὰ ταῦτε νὰς καὶ συντετριμμένους (κατὰ τὴν καρδίαν) ἀ-
κούσει πῶς τὸν ἑαυτοῦ τοῦ μετὰ τὸ Εὐαγγέλιον τοῦ ὀνο-
μάζει τελωνιῆ³⁴. ὅτ' δὲ ἦτο καὶ ἐλεημων, ἔλεπε πῶς ὅλα
τὰ ἐπέτοξε ἀπὸ ἐπ' αὐτὸν τοῦ καὶ ἠκολούθησε τὸν Ἰησοῦν
ὅτ' ἦτο καὶ εὐσεβὴς, φανερὰ καθάραι αὐτὸ τὰ δογματά
(ποὺ ἀναγράφει εἰς τὸ Εὐαγγέλιον). Ἀλλὰ καὶ τὴν συ-
νεργασίαν τοῦ εὐκόλου νὰ ἴδῃς ἀπὸ τοῦ Εὐαγγελιστοῦ τοῦ
συνεγραψ. καθὼς καὶ τὴν ἀγάπην τοῦ ὅτ' ἐφρόντισε
διὰ τὴν οἰκουμένην. ~~Ἐξάρ.~~ καὶ τὸ ὅτ' ἔχει νὰ παροιστά-

32 Ματθ. 5, 8.

33. Πραγματικὸν ποιῆμα ἡ εἰκόνα τῆς ἀρετῆς, ὅπου τὴν περιγράφει
ἡ ἐξῆς ἐκφράσις. Καί (εἰς) κενεὴν δεξιάν αὐτοῦ ἐκτεταμένην καὶ ἔχου-
σαν

34 Ματθ. 10, 3.

ση καλὰ ἔργα (τὸ βλέπομεν) ἀπὸ τὸν θρόνον τοῦ προ-
κειται νὰ καθίσῃ³⁵ καὶ τὴν ἀνδρείαν (τὴν βλέπομεν)
ἀπὸ τὴν χαρὸν μετ' ἣν ὅποιοι ἐπέστρεψεν ἀπὸ τὸ Σιλέ-
ριον.³⁶

*Ὡς προσπαθῶμεν λοιπὸν νὰ μιμηθῶμεν τὴν ἀρε-
τὴν αὐτὴν καὶ, πρὸ παντός, τὴν ταπεινοφροσύνην καὶ τὴν
ἐλεημοσύνην, ποὺ χωρὶς αὐτάς εἶναι ἀδύνατον νὰ σωθῶ-
μεν. Καὶ, μᾶς τὸ δείχνουν αὐτὸ αἱ πάντα παρθενοὶ καὶ με-
τὰ ἀπὸ ἐκείνας ὁ Φαρισαῖος. Διότι χωρὶς παρθενοὶ εἶναι
δύνατον νὰ ἴδωμεν τὴν Βασιλείαν τῶν Οὐρανῶν, χωρὶς ὁ-
μῶς ἐλεημοσύνην, ἀδύνατον διότι ἡ ἐλεημοσύνη εἶναι, ἀ-
πὸ τὰ ἀναγκαῖα καὶ καὶ ποὺ περιέχουν τὸ πᾶν. Δὲν ἔχα-
ρηρ σαμεν λοιπὸν, χωρὶς λόγον, τὴν ἐλεημοσύνην ὡς τὴν
κωδὶσαν τῆς ἀρετῆς. Β' Ἀλλ' αὐτὴ ἡ καρδία αὐτὴ δὲν χορη-
γῇ εἰς ὅλα τὰ πνεύμα (τῆς ζωῆς), γοηγοῦσα σῶσιν. Κα-
θὼς καὶ ἡ πηγὴ ἢ ἀν. κρατᾷ μέσα τῆς πᾶ νερά, σπάζει. ἔ-
τσι καὶ οἱ πλοῦσοι, ὅσοι κρατοῦν μόνον τὰ τα (ὅλα καὶ)
ὑπάρχοντά τῶν. Δ' αὐτὸ καὶ συνήθισαμε νὰ λέγωμεν,
πολλὴ ἡ σάπια τοῦ πλούτου εἰς τὸν τάδε καὶ δὲν λέγο-
μεν πολλὴ ἡ ἀφθονία, πολὺς ὁ θησαυρός. Καὶ διότι εἶναι
σάπια ὅχι μόνον αὐτῶν, ποὺ κατέχου, ἀλλὰ καὶ τοῦ
ἰδιοῦ τοῦ πλούτου. Δ' ὅτ' καὶ τὰ φορέματα ὅσα παραμε-
νοὺν ἀχρησιμοποίητα καταστρέφονται, καὶ τὸ χρυσάφι
σκοῦρ. ἄζει καὶ τὸ σιτάρι κατατρώγεται καὶ ἡ ψυχὴ δὲ
αὐτοῦ τοῦ ἔχει αὐτά (τὰς ὅλας καὶ φροντίδας) σκοῦρ. ἄ-
ζει καὶ σπάζει, μετὰ τὰς φροντίδας, περ σποτέροι ἀπὸ ὅ-
λα τὰ ὅλ' ἴσα (πράγματα). Ἄν θελήσῃς νὰ ἐσκεπάσῃς
τὴν ψυχὴν τοῦ φλαργύρου. C (θὰ εἶναι) ὥσαν φορέμα
φανερωμένο ἀπὸ ἀναρίθμητα σκωροσκοῦλα καὶ ποὺ δὲν
ἔχει τίποτε τὸ γερό, ἔτσι θὰ τὴν εὐρύς κατατρωπυμένην
παντοῦ ἀπὸ φροντίδας, σαρπητωμένη ἀπὸ τὰ ἀμαρτηματα
σκοῦρ. αὐτῆς. Ἀλλὰ θεὸς εἶναι τετὸς αὐτῆς ψυχῇ τοῦ πτω-
χοῦ, αὐτοῦ ποὺ μετ' ἡθελήσιν τοῦ εἶναι πτωχός (σέ) θαμ-
πύνη ὥσαν χρυσάφι, λάμπει ὥσαν μαργαρίτι, εἶναι αὐ-
θηρὸν ὥσαν τριαντάφυλλον.

Διότι δὲν ὑπάρχει ἐκεῖ (εἰς τὴν ψυχὴν τοῦ πτωχοῦ)
σκῶρος, δὲν ὑπάρχει ἐκεῖ κλέπτῃς, δὲν ὑπάρχει φροντι-

35. εἰς τὰς Γραφὰς αὐτὴν αὐτοὶς ἡ γλῶσση λέγει ὅτι ὁ φάρος οὐ θέλει
ἔχει σπινθῆρα καὶ καθίσταται ὡς ὁ φάρος οὐ θέλει ἔχει σπινθῆρα (Ματθ. 5, 19, 28).

36. εἰς τὴν αὐτὴν ἐκφράσιν τοῦ γράσιντος ἀπὸ προσποιοῦ εἰς πνεύμα
ἐστὶν ὅτι ὁ φάρος οὐ θέλει ἔχει σπινθῆρα καὶ καθίσταται ὡς ὁ φάρος οὐ θέλει ἔχει σπινθῆρα. Πράξ. 13, 11.

δα θωπική, αλλά ώσάν οι "Αγγελοι έτα, ζούν ελευθερά. Θέλεις νά ίδης αὐτῆς τῆς ψυχῆς τήν ὁμορφίαν, θέλεις νά μάθης καλά τόν πλοῦτον τῆς θεληματικῆς πτωχείας, Δέν προστάζει ἄνδρας, ἀλλά δαίμονας προστάζει. Δέν στέκει ὑπ᾿ αἰς θασιλέα, ἀλλά στάθηκε κοντά εἰς τόν Θεόν, δέν θαδίζει μαζί με ἀνθρώπους, ἀλλά θαδίζει, μαζί με ἀγγέλους. Δέν ἔχει κισῶτ αἰῶνα καί τράκα καί εἴκοσ μονόχα, ἀλλά τέτοια ἀσθενία, ὥστε νά νομίζει ὅτι, ὁλόκληρος ὁ κόσμος εἶναι, μὴδέν. Δέν ἔχει (ἐφήμερον) θῆσαυρόν, ἀλλά τόν οὐρανόν. Δέν ἔχει ἀνάγκην ἀπό δούλους, μάλλον ὥσάν δούλους ἔχει. τὰ πάθη ἔχει ὥσάν δούλους τους λογισμούς που δυναστεύουν βασίλεις. Δι.ε.τ. ὁ λογισμός που προστάζει αὐτόν, που φορᾷ τήν ἀλουργίδα, τόν φοβάται, καί δέν τολμᾷ νά τόν ἰδῇ κατὰματα. Βασίλειον δέ ἀξίωμα καί χρυσάφι καί δακά αὐτά, τα περ γελά ὥσάν παιδικά παιχνίδια, καί ὥσάν τροχαῖς καί ἀστραγάλους καί κεφαλᾶς καί σφαίρας. Έτσι τὰ θεωρεῖ, ὡς τεχνία δακά αὐτά. Δότ ἔχει, κόσμον, που δέν ἔμπορεῖ νά ἰδοῦν, ὅσοι παίζουν με αὐτά, τι καλύτερον λό που ἔμπορεῖ νά γινῇ ἀπό αὐτόν τόν πτωχόν. "Εδωρος (που ποτᾷ ἐπάνω) ἔχει τόν οὐρανόν. 4913 "Αἱ δὲ τὰ ἔδωρος (εἶναι, τέτοια, σκέψου τήν ὁροφὴν. Αἱ δὲ ἔχει ἀλογα καί ὀχμήματα, ἴί τὰ χρειάζεται ὅμως, αὐτός που πρόκειται, ὁ θαδίζει ἐπάνω εἰς τὰς νεφέλας καί νά εἶναι ποντοπινά μωρὶ με τόν Χριστόν.

"Αφοῦ λοιπόν τα δακωμεν δακά αὐτά καλά εἰς τόν νοῦν μας καί ἄνδρες καί γυναῖκες, ὅς ἐπιζητῶμεν ἑκένον τόν (οὐράνιον) πλοῦτον καί τήν ἀνεξάντητην ἀφθομίαν, δια νά ἐκ τυχῶμεν τήν Βασιλείαν τῶν Οὐρανῶν, με τήν χάριν καί φιλοφροσύνην τοῦ Κ. ρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ, εἰς τόν Ὅποιον παντοῦ νά ἀνῆκε ἡ δόξα καί τὸ κράτος. Ἀμήν.

ΘΜΙΑ. Α ΜΗ (48)

(Μαθ γ 58 β' 12)

Β.Κ.α. δταν ἐτελεωσεν ὁ Ἰησοῦς τὰς παραβολὰς αὐτὰς ἔφυγεν ἀπὸ ἐκεῖ. (Μαθ 13. 53)

Διατί εἶπεν αὐτὸς (τὰς παραβολὰς). "Επειδὴ ἐπρόκειτο καί ἄλλας, νά εἶπῃ. Δ.α.τ. δὲ καί ἀναχωρεῖ, "Επειδὴ ἤθελε νά σπερῇ παντοῦ τὸν λόγον. «Καὶ ἀφοῦ ἦλθεν εἰς τὴν πατρίδα του, ἐδίδασκεν αὐτοὺς τοὺς Ναζαρηνοὺς) εἰς τὴν αἰναγωγὴν των». Καί ποῖαν πατρίδα του ὀνομάζει τώρα, Κατὰ τὴν γινωμὴν μου τὴν Ναζαρετ. «Δέν ἔκρινεν ἐκεῖ πολλὰ θαύματα», λέγει. "Εἰς τὴν Καπερναοὺμ βίμως ἔκανε θαύματα. Δ. αὐτό καί ἔλεγε. «Καὶ σὺ Καπερναοὺμ, που ἐξυμῶθης μέχρι τὸν οὐρανόν, μέχρι τὸν Ἀδὴν θά κατακλημνησθῇς, διότι, αἱ τὰ μεγάλα θαύματα που ἔχουν σὲ σένα, ἐπραγματοποιούντο εἰς τὰ Σόδομα, θά ἔμπορεῖσαι νά παραμείνουν μέχρι σημεῖον». "Οταν ἦλθεν ἐκεῖ ἀφησεν τὰ θαύματα, διὰ νά μὴ τοὺς ἀνάψῃ περισσότερον φθόνου, μήτε νά τοὺς καταδικάσῃ αὐστηρότερον, ἐφ' ὅσον ἡ ἀπιστία των θά ἐνισχύεται, πρῶτον τὴν διδασκαλίαν που δέν εἶναι μικρότερον θαῦμα ἀπὸ τὰ θαύματα. Δ. ὅτ καί οἱ καθ' ὅλοκληρίαν ἀνόητοι, πρέπει νά θαυμάσουν καί Δ. νά ἐκπλαγούν ἀπὸ τὴν δύναμιν τῶν λεγομένων, ἐνῶ αὐτοὶ ἀντιθέτως τὸν ταπεινῶναι ἀπὸ τὸν νομίζομενόν ὡς πατέρα του (τὸν Ἰωσήφ), ἂν καί εἶχαν πολλὰ παραδείγματα ἀπὸ τὰ παλαιὰ χρόνια καί εἶδαν γενναῖα παιδιὰ ἀπὸ ἀσήμερις πατέρων. Δ. ὅτ καὶ ὁ Δα. εἶπτο μὲς κάποιον

1 Μαθ 13, 54.

2 Μαθ 13, 58.

3 Μαθ 11, 20.

4 Περὶ τῆς περιφρονητικῆς εὐαγγελικῆς ἀντιθέσεως ἐπὶ τῶν ἐκτελεσθέντων θαυμάτων, βλ. Μαθ 13, 55.

λίας ἦλθε πρὸς τοὺς συγγενεῖς, ἀλλὰ πρὸς τὴν χήραν. ποῦ ἦτο ἀπὸ ἀλλήν; φιλήν; οὐτε ἀπὸ τῶν Ἑλισσαίων ἐθεραπεύθη κανένας ἄλλος λεπρὸς (πατριώτης του) παρὰ ὁ ξενομεριτής Νεεμάν. ὁρατὴ γίνεται οὕτε εὐεργετήθησαν. οὐτε ἔβδερυνθήσαν, ἀλλὰ οἱ ἔβησαν. Ἦ αὖτε λέγει δὲ αὐτὰ δὲ καὶ φανερώσῃ τὴν πονηρίαν τοὺς σκίτῃς αὐτοῦ καὶ πῶς κανένας κακουργῶ δὲν συμβαίνει τῶρα μὲ αὐτοῦ.

«Κατ' ἐκείνους τὸν καιρὸν ἐπληροφόρηθη ὁ Ἡρώδης ὁ τετράρχης τὴν φήμην τοῦ Ἰησοῦ»¹¹ Διότι ὁ βασιλεὺς Ἡρώδης ὁ πατέρας του, ποῦ εἶχε σκοτώσει τὰ παιδιά εἶχε ἀποθάνει. Δὲν σημειώνει, δὲ ὁ Εὐαγγελιστὴς εἶποι ἀπλῶς χωρὶς λόγον, τὸν καιρὸν ἄλλα διὰ τὴν μάθησιν τὴν ἀλαζυνείαν τοῦ τυραννοῦ καὶ τὴν ἀδικοφροσύνην αὐτοῦ. **12** Δὲν ἐφρόντισεν νὰ μάθῃ ἀπὸ ἐκείνου δι' αὐτὸν (τὸν Ἰησοῦν) ἀλλὰ μετὰ ἀπὸ πολλῶν καιρῶν Πραγματικὰ τέτοιον εἶναι αὐτοῦ, ποῦ ἔχουν εἰς τὰ χεῖρά του τὴν ἐξουσίαν αὐτοῦ τοῦ κόσμου καὶ φέρουσιν ἐπ' αὐτὸν τοὺς ὄγκον, μεγάλην ὀλικίαν συνάμεινον πολλὰ ἀργὰ τὰ μαθαίνουσι αὐτὰ ἐπεὶ δὲ πολυασχολοῦνται μὲ αὐτὰ (τὰ πνεύματα καὶ ζητήματα). Σὺ κάνε μου τὴν χάριν νὰ προσέξῃς ποσὸν μεγάλο πρᾶγμα εἶναι ἡ ἀρετὴ ἀφοῦ καὶ ὅταν ἔχῃ τὰ ἀποθάνει (ὁ ἐναρτέος) τὸν φοβᾶται καὶ ἀπὸ τὸν φόβον φροσφείδῃ τὴν ἀνάστασιν. Διότι λέγει «εἶπεν (ὁ Ἡρώδης) εἰς τοὺς ἀνθρώπους τοῦ αὐτοῦ εἶναι ὁ Ἰωάννης τοῦ ἐγὼ ἐσκοτώσα αὐτὸς ἀνεστήθη ἀπὸ τοὺς νεκροῦς»¹² καὶ δι' αὐτὸ μέσῳ αὐτοῦ γίνονται θαύματα»¹³ Εἴθετε ποσὸν ἔχει ἐνταῖθ' ὁ φόβος, Διότι οὕτε καὶ τότε ἐτάλμησε νὰ φανερώσῃ τιποτέ τι ἐξω (εἰς τὸν κόσμον), ἀλλὰ τὸ λέγει μοναχὰ εἰς τοὺς ὁπίω (εἰς τὸν κόσμον). Ἀλλὰ ὅμως καὶ αὐτὴ ἡ γνώμη εἶναι παρὰ λόγον καὶ στρατιωτικὴ Διότι καὶ πολλοὶ ἄλλοι ἀνεστήθησαν ἀπὸ τοὺς νεκροῦς καὶ κοινεῖς δὲν ἔκλειε τίποτε τέτοιο. Ἐγὼ τὴν γνώμην διότι αὐτὰ εἶναι λογικὰ φίλοι μῆς καὶ φοβοῦ. Διότι κατὰ τέτοιον παθάνον οἱ παρὰ λόγοι ἄνθρωποι μπερδεύουν μῆς εἰς τὴν ψυχὴν τῶν πολλὰς φορές ἀντιθετὰ πᾶσι. Ὁ δὲ Λουκᾶς λέγει δὲ εἰς τοὺς οἱ οὐλοὶ «Αὐτὸς εἶναι ὁ Ἠλίας, ὃς ὁ Ἰερεμίας ἢ κάποιος ἀπὸ τοὺς ἀρχαίους προφητῶν»¹⁴ αὐτὸς δὲ ὁ

11 Αποκ 1, 27
12 Ματθ 14, 1
13 Ματθ 14, 2
14 Αποκ 9, 8

Ἡρώδης ὥσπερ νὰ λέγει κατὰ σαφύτερον ἀπὸ τοὺς ἄλλους εἶπεν αὐτὸ φυσικὰ ὁ ἴδιος προηγούμενος, ὅταν οἱ ἄλλοι ἔλεγον πῶς αὐτὸς ὁ Ἰησοῦς) εἶναι ὁ Ἰωάννης (ὁ οὐ πολλοὶ ὁ καὶ αὐτὸ ἰσχυρίζονται τὸ ἠρνεῖτο καὶ ἔλεγε μὲ ὑπερηφάνειαν καὶ καμάρω, πῶς ἐγὼ τὸν Ἰωάννην, ἐγὼ σκοτώσει. Αὐτὰ τὸ θεοβαίνει καὶ ὁ Λουκᾶς καὶ ὁ Μάρκος, πῶς δηλαδὴ ἔλεγε ἐγὼ ἀπεκτεφάλασα τὸν Ἰωάννην»¹⁵ Ὅταν ὁμοῦς αὐτὴ ἡ φήμη ἔσται μακτοῦς, τότε πλεον καὶ αὐτὸς τὰ ἴδια λέγει, μὲ τοὺς πολλοὺς. Μετὰ ὁ Εὐαγγελιστὴς μᾶς διηγείται καὶ τὴν ἱστορίαν. Καὶ διὰ τοῦτον λόγον δὲν μᾶς τὴν παρουσίαν προηγούμενος. Διότι καὶ ἀλόκληρον τὸ συγγραφεὶν τοὺς ἔργον εἶχε σκοπὸν νὰ ἀναφέρῃ τὴν ἱστορίαν τοῦ Χριστοῦ καὶ δὲν ἠσυχολοῦντο μὲ τιποτέ τι ἄλλο ἀσχετόν. μὲ αὐτὸ, ἐκτός αὐ καὶ παλιν αὐτὴ ἡ παρέκθεσις ἐπρόκειτο νὰ καταλήξῃ εἰς τὴν 18 αὐ (ὁπόθεν τῆς ζωῆς τοῦ Χριστοῦ). **16** Ἐπομένως, οὕτε τῶρα θὰ ἀνέφεραν τὴν ἱστορίαν (τοῦ Ἰωάννου) ἀλλὰ δὲν ἐπρόκειτο διὰ τὸν Χριστὸν καὶ διότι ἔλεγε ὁ Ἡρώδης, διότι ἐκεῖνος (ὁ Ἰωάννης) ἀνεστήθη. Ὁ δὲ Μάρκος λέγει, διότι ὁ Ἡρώδης ἐπ' ἡμῶν παρὰ πολλὴν τὴν ἀνδρῶν παρ' ὅλον ὅτι ἡλέγχοντο (ἀπὸ τῶν Ἰωάννην).¹⁶ Τόσοι σπουδαῖον πρᾶγμα εἶναι, ἡ ἀρετὴ Μετὰ προχωρῶντας εἰς τὴν ἀφήγησιν, λέγει τὰ ἐξῆς «Διότι συνέλαβεν ὁ Ἡρώδης τὸν Ἰωάννην τὸν ἑρμῆν καὶ τὸν ἔρριψε εἰς τὴν φυλακὴν. ἐξ αἰτίας τῆς Ἡρωδιάδος τῆς γυναίκος Φιλίππου τοῦ ἀδελφοῦ του. Ἐπεὶ δὲ τοῖς ἔλεγε ὁ Ἰωάννης: "δὲν σοὶ ἐπιτρέπεται νὰ τὴν ἔχῃς παρανόμως". Καὶ ἐνῷ ἤθελε νὰ τὸν σκοτώσῃ, (δὲν τὸ ἔκλειε διότι) ἐφοβήθη τὸν ὄχλον. Ἐπεὶ δὲ τὸν θεωροῦσαν προσήτην»¹⁷ Καὶ δὲ ποῖον αἶψον δὲν λέγει, τιποτέ τι εἰς ἐκείνην (τὴν Ἡρωδιάδα), ἀλλὰ ἀπειθύνεται πρὸς τὸν ἄνδρα, Διότι ἐκεῖνος ἦτο ὁ πρὸ ἀρμόδιος. Πρόσεξε δὲ ποσοὶ ἀπαλὰ ἐκ περιγράφει τὴν κατηγορίαν μάλλον ἔσσαν νὰ διηγῆται ἱστορίαν, παρὰ ὥσπερ νὰ παρουσιάσῃ κατηγορίαν αὐτοῦ. Ὅταν ὁμοῦς ἐώρτασε ὁ Ἡρώδης τὰ γενεθλῆα του, — λέγει, «ἐχόρευσε ἄνα δέσποτα ἡ κόρη τῆς Ἡρωδιάδος ἑμπρός εἰς τοὺς προσκεκλημένους καὶ αὐτὸς) εὐχарιστήσας τὸν Ἡρώδη»¹⁸ Ὁ δὲ

15 Ματθ 16 κα 17, 9
16 Ματθ 16, 27
17 Ματθ 14, 5
18 Ματθ 14, 6

βολικόν συμπόσιον ὡς σατανικόν θέατρον· δι' παράνομον χορὸν καὶ ἀκόμην, τὰ παρὰ νόμον κέρδος τοῦ χοροῦ Διδότι (ὁ Ἡρώδης) ἐτόλμησε νὰ κάνει φόνον, τὸν πρῶτον ἀπὸ δούλους τοὺς ἄλλους φόνους, 43¹⁹ καὶ ἐκεῖνος, ποὺ ἤξελε νὰ στεφανωθῇ καὶ νὰ ἀνακηρυχθῇ (νικητής), κατεσφάξετο μέσα (εἰς τὴν φυλακὴν) καὶ τὸ πρόπαιον τῶν δαυμόνων τοποθετήθηκε ἐπάνω εἰς τὸ τραπέζι. Δὲν λέγει, ἐξόρευσε ἀναθέστατα ἢ κόρη τῆς Ἡρώδιδος, ἐμπρός εἰς τοὺς προσκεκλημένους καὶ (αὐτὸ) εὐχαρίστησε τὸν Ἡρώδη. Διὰ τοῦτο μὲ ἔρκον τῆς ὑπεσχέθῃ (δημοσίας) πῶς θὰ τῆς δώσῃ ὁτιδήποτε τοῦ ζητήσῃ. Ἐκενὴ δασκαλεμένη ἀπὸ τὴν μητέρα της, δώσε μου — εἶπε — ἐπάνω σὲ πλάτο τὸ κεφάλι τοῦ ἰωάννου τοῦ βαπτιστοῦ. 20²⁰ Τὸ ἐγκλημα εἶναι διπλόν, καὶ διότι ἐξόρευσε καὶ ὁ δὲ ἄρρεσι (εἰς τὴν συντροφίαν) καὶ ἄρρεσι πόσον, ὥστε καὶ φόνον νὰ εἰσπράξῃ ὡς μισθὸν. Εἶδες πῶς εἶναι ὁμῶς Πῶς εἶναι ἀνασθητός, Πῶς εἶναι ἀνητός, διότι τὸν ἐν ἑαυτὸν τοῦ τὸν κρίνει ὑπεβυθιστοὶ νὰ τηρήσῃ τὸν ἔρκον. Β' ἐνδὲ εἰς ἐκεῖνον (τὴν κόρη τῆς Ἡρώδιδος) τῆς δίδει τὴν ἐξουσίαν νὰ ζητήσῃ (δ.τ. θέλει). Αὐτὴ δὲ εἶδε πῶς (ἀπ' ὅλα αὐτὰ) ἐθύγη τὸ κακόν, ἐλ. πῆθη λέγει, ἂν καὶ ἀπὸ τὴν ἀρχὴν (τὸ κακόν) τὸν ἔθεσεν. Διατί λοιπὸν λυπάται; Τέτοια εἶναι ἡ ἀρετὴ κρίνεται ἀξία θαυμασμοῦ καὶ ἐπαινῶν καὶ ἀπὸ τοὺς κακοὺς ἀκόμα. Ἀλλ' ὡς τὴν τρελλήν! 21²¹ Ἐπρεπε καὶ αὐτὴ νὰ τὸν θαυμάσῃ, ἔπρεπε καὶ αὐτὴ νὰ τὸν προσκυνῇ, διότι τὴν ὑπερῆκε (ἐν ἑαυτῇ τὴν ἀνιμάσεν) (ὁ Ἡρώδης). 22²² αὐτὴ ὁμῶς συνήργησε εἰς τὸ ῥάδιον καὶ τοποθετεῖ παρὰ καὶ ζητεῖ χάριν σατανικῶν. Αὐτὸς δὲ ἐφοβήθη διὰ τοὺς δούλους. 23²³ λέγει — «καὶ διὰ νὰ μὴ ἐκτεθῇ εἰς τοὺς συνδοιτημόνας». 24²⁴ Καὶ πῶς (ὁ Ἡρώδης) δὲν ἐφοβήθη; C τὸ φανερώτερον, διότι ἂν ἐφοβήθη τὸ ὅτι θὰ ἔχῃς μάρτυρας τῆς ἐπιορκίας σου, πολὺ περισσότερον ἔπρεπε νὰ φοβηθῇ νὰ ἔχῃς τόσοι μάρτυρας ὡς ὅσοι παρὰ νόμον οὐκ ἔχῃς.

Ἐπειδὴ δὲ νομίζῃ ὅτι πολλοὶ ἀγνοοῦν καὶ τὸ θέλω τοῦ ἐγκλήματος ἀπὸ τοῦ ὅποιον ἐγεννήθη ὁ φόνος εἶναι

19 Ματθ 14, 7-8

20. Εἰλέγξιν ὁ Ἰωάννης ὁ Πρόδρομος, τὸν Ἡρώδη, ὅς ἐστιν ὁ πρῶτος μετὰ τὴν Ἡρώδην ὑπερῆκε τὴν τὴν τῆς γυναικὸς. ὁ δὲ αὐτὸς τὸ θαύμαστον τῆς προσομοιωτικῆς τῆς γυναικὸς.

21 Ματθ 14, 9.

ἀνύγκη νὰ τὸ ἀναφέρωμεν καὶ αὐτὸ, διὰ νὰ μὴ θέτε τὴν συνέσει τοῦ νομοθέτου. Ποῖος λοιπὸν ἦτο ὁ παλαιὸς νόμος ποὺ κατετάκτησαν ὁ Ἡρώδης καὶ ὑπερῆκεν ὁ Ἰωάννης. Αὐτοῦ τοῦ ἀπέθνησκε χωρὶς παιδὸς ἢ γυναικὸς ἔπρεπε νὰ δοθῇ εἰς τὸν ἀδελφόν. 22²² Ἐπειδὴ ἦτο ἀπαρνηδότης κακόν B ὁ θάνατος καὶ ὅλα διετίθεντο διὰ τὴν ζωὴν νομοθετεῖ (ὁ Νομοθέτης) νὰ παίρνῃ γυναῖκα τοῦ τὴν χήραν ὁ ἐπὶ ζωὴν ἀδελφός καὶ νὰ ὀνομάσῃ τὸ παιδί, ποὺ θὰ γεννηθῇ μετὰ τὸ ὄνομα τοῦ ἀποθανέντου, διὰ νὰ μὴ χάσῃ ἡ οἰκογενεὶα τοῦ. Διότι, ἂν δὲν ἄφηνε παρὰ αὐτόν, ποὺ ἀπέθνησκε, πράγμα ποὺ εἶναι ἡ μεγίστη κατηγορία τοῦ θανάτου, τὸ πένθος θὰ ἦτο ἀθεράπευτον. Δι' αὐτὸ λοιπὸν ἐσκέφθη ὁ Νομοθέτης αὐτὴν τὴν παρὰ γορίαν δ' αὐτοὺς ποὺ εἶχαν στερηθῇ τὰ παιδιά ἀπὸ τὴν φύσιν καὶ διετάσσει τὸ νεογέννητον νὰ θεωρῇται παῖς ἐκεῖνου (τοῦ μακαρίου). 23²³ Ὅταν ὁμῶς ὑπῆρχε παῖς, δὲν ἐπέτρεπε το πλεον αὐτὸς ὁ γάμος. Καὶ διὰ ποῖον λόγον; Ε' λέγει διότι ἂν μὲ ἄλλοι ἐπετρέπετο (νὰ ὑπανδρευθῇ), πολὺ περισσότερον μὲ τὸν ἀδελφόν καθόλου (ὁ Νομοθέτης) ἐπιθυμεῖ νὰ συνεχισθῇ ἡ συγγένεια καὶ νὰ ὑπάρχουν πολλοὶ ἀφορμαὶ ἐνισχύσεως τῶν μεταξὺ (συγγενῶν) δεσμῶν. Διατί λοιπὸν καὶ δταν (ὁ ἀνδρας) ἀπέθνησκε χωρὶς παῖς δὲν ἐνιμφοῦτο (τὴν χήραν) ἄλλος, Δὲν ἔτσι, δὲν θὰ ἠμποροῦσε νὰ θεωρηθῇ ὅτι «ὁ παῖς ἦτο τοῦ μακαρίου» τῶρα δὲ ὁμῶς ποὺ τὸν ἔσπερνε ὁ ἀδελφός τὸ ἐπ' νόμῳ γινόνταν περὶ σι. κόν. 24²⁴ Ἀλλ' ὅσοι οὐτε καὶ εἰς ἄλλος εἶχεν ἀνάγκη νὰ ἀναστήσῃ τὴν οἰκογένειαν τοῦ ἀποθανέντου αὐτὸς ὁμῶς εἶχεν ἀπακτήσει. τὸ δὲ καὶ ὡς ἀπὸ τὴν συγγένειαν 25²⁵ Ἐπειδὴ λοιπὸν ὁ Ἡρώδης ἐπ' αὐτὴν ἐρωτικὰς σχέσεις μετὰ τὴν γυναῖκα τοῦ ἀποθανέντου ἀδελφοῦ τοῦ, ἂν καὶ εἶχε παῖς, διὰ τοῦτο τὸν κατηγορεῖ ὁ Ἰωάννης, καὶ κατηγορεῖ μοιχαλικά, δειχνοῦντας καὶ τὴν ἐπ' ἐκείνῃ μὲ τὰ αὐστηρά λόγια. Σὺ κάνε μου τὴν χάριν καὶ πρόσδεξέ πῶς ἦτο σατανικὸν ὅλο τὸ θέατρον. Διότι πρῶτον ἐσχηματίσθη ἀπὸ μεθύσι καὶ ἀπόλαυσιν δι' αὐτὸ καὶ τίποτε καλὸν δὲν ἠμποροῦσε νὰ γίνῃ. Δεύτερον, διότι εἶχε δ' ἐφοβήμενους θεατὰς καὶ αὐτοὺς ποὺ τοὺς ἐκάλεσε διὰ δασκαλέδασιν ὁ π. οὐ παρὰ νόμον.

22 δευτ. 23, 6-10.

23²³ Διὰ τὴν ἐκείνην οὐ ἐπὶ τῶν Χριστοσφορῶν οὐ νομοθέτης τῆς Κ. καὶ δὲ ὁ δὲ πρῶτος παραγὰρ τὸ δὲ αὐτὸ τοῦ γάμου αὐτοῦ μὴν μὴν οὐκ ἐκτελεσθῆναι ὑπὲρ τοῦ ἀποθανέντος ἀδελφοῦ.

μος από όλους. Τρίτον ή σκέψις ή παράλογη Τέταρτον ή κόρη, διὰ τὴν ὁποίαν ὁ γάμος ἦτο παράνομος καὶ που ἔπρεπε νὰ κρύβεται, ἐπειδὴ ἐξ αἰτίας τῆς διευρυτοῦ ἢ ὑπόληψις τῆς μητέρας τῆς ἔρχεται γεμάτη ἀδικαντροπία εἰς τὴν διασκέδασιν) καὶ σκεπάζει ἐν καὶ κόρη ὅλας τὰς πόρναις (μὲ τὴν ἀναδειάν τῆς). Ἀλλὰ καὶ Β ὁ καιρός (τῆς ἐορτῆς) δὲν προσφέρει, καὶ μικροτέραν ἀφορμὴν διὰ νὰ κατηγορήσῃ κανεὶς αὐτὴν τὴν παρὰνομον. Διότι ὅταν αὐτὸς (ὁ Ἡρώδης, ἔπρεπε νὰ εὐχαριστῇ τὸν Θεόν, διότι κατὰ τὴν ἡμέραν ἐκείνην τὸν ἔφερεν εἰς τὸ φῶς, τότε ἀκριβῶς ἀποτολμᾷ ἐκεῖνα τὰ παρὰνομα (πρὸς γυναικας),²³ ὅταν ἔπρεπε νὰ τὸν ἐλευθερώσῃ ἀπὸ τὰ δεσμά, τότε προσθέτει καὶ τὴν σφαγὴν εἰς τὰ δεσμά.²⁴ Ἀκουσατε ὅσα ἀπὸ τὰ ἀνυπερβλάστα καρτάρια πρὸ τινὸς δεσμοῦ ἀπὸ τὰς ὑπερβλάστα γυναικας καταδεδεσθε νὰ κανετὲ τοσαύτας ἀσχημίας εἰς τοὺς γάμους ἄλλων, νὰ πηδᾶτε καὶ νὰ χορεύετε καὶ νὰ ἐντροπιάζετε ἔτσι τὴν ἀνθρωπίνην φύσιν. Ἀκούσατε καὶ οἱ ἄνδρες ὅσοι τρέχετε εἰς τὰ (πολυέξοδα καὶ πολυτελῆ συμπτώσια καὶ γεμάτα μέθη) καὶ φοβηθήτε τὸ θάνατον τοῦ Διαβόλου. Διότι μὲ αὐτὸν τὸν τρόπον ἐκίνησε κατὰ κράτος τότε καὶ ἐκεῖνον τὸν ἄθλον, ὥστε νὰ ὀρκισθῇ πῶς θὰ ἐδνε καὶ τὰ μισὰ ἀπὸ τὴν βασιλείαν τοῦ Αὐτοῦ λέγει μετὰ βεβαιώσεως ὁ Μάρκος, πῶς ἐώρησθη εἰς αὐτὴν, πῶς ὅτι καὶ ἐν μοῦ ζήτησης, θὰ σοῦ τὸ δωσῶ, μέχρι καὶ τὴν μισή μου βασιλείαν.²⁵ Ὅσον δὲ ἐκτὸς μοῦσε τὴν ἰδικὴν του ἐξουσίαν καθὼς ἔτσι αἰχμαλωτισθῇ ἀπὸ το πάθος του, ὥστε νὰ παρὰ τῆς αὐτῆς ὅτι ἕνα χορὸν. Καὶ διατί θαυμάζεις, ἐν τότε οὐκ ἐθελοῦσαν αὐτὰ, ἀφ' οὗ καὶ τώρα ἀκούω μετὰ ἀπὸ τοσαύτων διηγήσεων, πολλοὶ ἀπὸ αὐτοὺς τοὺς θηλυπρεπεῖς νέους καὶ τὰς ψυχὰς των ἀκόμη προσφέρουσι διὰ τὸν χορὸν χωρὶς νὰ ἔχουν ἀνάγκην καὶ ἀπὸ ὀρκίου. Διότι, ἀφ' οὗ καταντήσουσι αἰχμαλώτοι D τῆς ἡδονῆς ἀγνοοῦν καὶ φέρονται ὅσοι ἡμῶς, νὰ τοὺς τραβήξῃ ὁ λύκος. Αὐτὸ που ἔπαθε τότε καὶ ἐκεῖνος ὁ παράφρων που παρεφρόνησεν εἰς δύο περιπτώσεις ἀξίως πρώτου παραφροσύνης, νὰ θῶν ἐξουσίαν εἰς

²³ ἡ δὲ διδασκαλία νὰ ἐπαρκεσθῇ τὴν θέαν κατὰ τὴν ἐκείνην ὥν ἡμεῖς οὐκ ἐστὶν ἐξ ἑκείνων, τὸ φῶς ἡς ἡμεῖς.
²⁴ II ἐπὶ ἀρετῆς αὐτῆς αὐτὴ θῶν ἡμεῖς οὐκ ἐστὶν ἐξ ἑκείνων, τὸ φῶς ἡς ἡμεῖς.
²⁵ ἡ δὲ διδασκαλία νὰ ἐπαρκεσθῇ τὴν θέαν κατὰ τὴν ἐκείνην ὥν ἡμεῖς οὐκ ἐστὶν ἐξ ἑκείνων, τὸ φῶς ἡς ἡμεῖς.

ἐκείνην, τοῦ εἶχε τόσοι τρελλαθῇ καὶ μεθύσει, ἀπὸ τὸ πάθος καὶ σὲ τίποτα δὲν ὑποχωροῦσε καὶ νὰ θέσῃ κατὰ τὴν ὑπόσχεσιν του μὲ τὸν περιορισμὸν τοῦ ὄρκου. Ἀλλὰ ἐν ὑπέρβην ἐκεῖνος τόσοι παρὰνομον, πρὸ παρὰνομον ἀπὸ ὅλους ἦτο τὸ γύναιον, καὶ ἀπὸ τὴν κόρη καὶ ἀπὸ τὸν τιράννον. Διότι ἡ ἀρχιτεκτονιστὴς ὅσα θῶν τὸν κακῶν καὶ τοῦ ἐξυφάνε διακλήρη τὴν τραγωδίαν ἦτο αὐτὴ αὐτὴ που πρὸ πάντων ἔπρεπε νὰ εὐγνωμοῖ τὸν προφήτην (Ἰωάννην). Ἐπειδὴ καὶ ἡ θυγατέρα τῆς Ε ἀπὸ αὐτὴν ἔπε. καὶ αὐτὴν ἀντιπρὸς καὶ ἐχόρευσε καὶ ἐζήτησε τὸν φόνον (τοῦ ὁ ὡάννου) καὶ ὁ Ἡρώδης ἀπὸ αὐτὴν ἐπαγγεινήθη. Ἐλπίε τὸς πῶς ἔλεγε αὐτὰ ὁ Χριστὸς ἐπὶ τοὺς ἀγαπᾶ τὸν πατέρα του ἢ τὴν μητέρα τὸν περισσύτερον ὑπὸ ἐμένα δὲν εἶναι ἀξίος μου.²⁶ Διότι ἐν αὐτῇ ἐφήρμοζεν αὐτὸν τὸν νόμον (τοῦ Χριστοῦ) δὲν θὰ παρέβαινε τοσούτους νόμους, δὲν θὰ διέπραττεν αὐτὸν τὸν ἀποτρόπαιον φόνον. Διότι τί ὑπάρχει, γερότερον ἀπὸ τὴν θηρωδίαν αὐτῆς, φόνον που τὸν ζητεῖ ὡς χορὸν, φόνον παρὰνομον, φόνον (που τὸν ἀπαυτῇ) ἐμπρός εἰς ὅλους καὶ ἀδικαντροπίας. Διότι δὲν ἐπλησίασε (τὸν Ἡρώδη) ἰδαντέρως (καὶ δὲν) συνῶν ἡμεῖς (κρυφὰ καὶ τῶν) δ' αὐτὰ ἀλλὰ δημόσιως καὶ ἀφ' οὗ ἐπεται κατὰ τὴν μάσκα καὶ ἐπὶ συνήγορον τὸν Διόλου. ἔτο πλέον εἶπεν αὐτὸ που εἶπεν. Πραγματικὰ ἐκεῖνος (ὁ Διόλου) καὶ αὐτὴν ἔκανε νὰ ἐπιτύχῃ εἰς τὸν χορὸν καὶ τὸν Ἡρώδη, τότε νὰ αἰχμαλωτισθῇ. Διότι δ' οὗ χορὸς ἐκεῖ καὶ Διόλου. Διότι οὐτε καὶ ὁ Θεὸς μὲς ἔδωκε τὰ πόδια δι' αὐτὸ (νὰ χορεύωμεν), ἀλλὰ δ' αὐτὸν θαυμάζωμεν κανονικὰ ὅχι διὰ νὰ συμπεριφερῶμεν θε ἀδικαντροπία ὅχι διὰ νὰ πηδῶμεν ὡς τὰς καμῆλους (καὶ ἐν ἐκείνῃ, προκαλοῦν ἀνθρώπων ὅταν χορεύουν, πολλὸν περισσύτερον θέσθαι αἰ γυναικας, ὅλα δ' αὐτὰ νὰ χορεύωμεν καὶ μὲ τοὺς Ἀγγέλους. Β Διότι ἐν τὸ αὐτὸ εἶναι αἰσχρὸν ὅταν τέτοιαι ἀσχημίας δ' ἀπρόσβλητον, πολλὸν περισσύτερον ἢ μὴ. Τέτοιους χοροὺς χορεύουν οἱ βασιλεῖς, τέτοιαι ἀδικαντροπία ἀπείρῃ κανόνι οἱ ὑπὲρ τῶν Διόνων. Πρόσεξε δὲ καὶ τὴν ἰδίαν τὴν αἰτίαν. Ἀδῶς καὶ ἐδῶ ἐπάνω εἰς τὸ πᾶν τὸ κεφάλαιον τοῦ Ἰωάννου τοῦ Βαπτιστοῦ. Ἐδῶ τὴν ἀνασχυντὴν τοῦ ἔχει χάσει, πᾶν τὸ

²⁶ Ματθ. 10. 37
²⁷ Ματθ. 14. 8

κοκκινίσμα της έντροπής που είχε δοθεί ολόκληρη εις τὸν Δάσολον. Καὶ τὸ ἀξιωμακρὸν ἐνθουσιάζεται καὶ οὕτως ἀντιλαμβάνεται ἐντροπῇ. Ἄλλα ὡσάν να δὴ μὴ δα κάποιο φαγητόν, ἔτσι ζητεῖ νὰ τῆς φέρουν ἐπάνω εἰς ἕνα πᾶσι τοῖς ἐσθλὰ ἐκείνο καὶ μακάρι τὸ κεφάλαιον (τοῦ Προδρόμου). Καὶ οὕτως κἀν ἀναφέρει τὴν αἰτίαν διότι οὕτως καὶ εἶχε νὰ εἰπῇ τιποτέ. Ἄλλ' ἔτσι, χωρὶς λόγον, ἔχει τὴν ἀξίωσιν νὰ τιμηθῇ μὲ τὰς συμφορὰς τῶν ἄλλων. Καὶ δὲν εἶπεν, ὡδήγησε αὐτὸν C (τὸν Ἰωάννην) ἐδῶ μεσὰ καὶ κατασφράξας τὸν δότι δὲν ἤμπορούσε νὰ ὑποφέρει τὸ θάρος τῶν ἐλέγχων τοῦ οὗτοι ὅταν ἐπρόκειτο νὰ ἀποθάνῃ. Καὶ διότι ἐφωβήτο ὅτι θὰ ἀκούσῃ τὴν φρικτὴν φωνὴν καὶ ὅταν ἀκόμη θὰ κατεσφράζετο· διότι οὕτως ὅταν θὰ ἐπρόκειτο νὰ ἀποκεφαλίσθῃ θὰ ἤμπορούσε νὰ σιγήσῃ. Δ' αὐτὸ λέγει. «Ὡς μὲν ἐδῶ ἐπάνω εἰς τὸ πᾶσι» εἶπε δι' ἐπ' αὐτῶν νὰ ἴδω ἐκεῖνην τὴν γλῶσσαν νὰ σιωπᾷ. Διότι δὲν ἐφρόντιζε μόνον νὰ ἀπαλλαγῇ ἀπὸ τοὺς ἐλέγχους, ἀλλὰ καὶ νὰ τὸν πενήσει καὶ νὰ τὸν περιγελάσῃ νεκρὸν. Ὁ δὲ Θεὸς μακροθυμοῦσε καὶ οὕτως ἔρριξε κεραυνοὺς ἀπὸ ὀψηλά, οὕτως κατέφλεξε τὸ ὅλον ἀνθρώπου πρόσωπον οὕτως διέταξε τὴν γῆν νὰ ἀνοιξῇ καὶ νὰ καταπιῇ τὸ ἄμαρτάνων ἐκεῖνο συμπόσιον σπερματωμάτων. ἔτσι καὶ τὸ δ' κεῖνον μὲ τὸ πάρος πᾶσι καὶ D ἀφηνιόντας συνεχρῶνως μεγάλῃ παραγορᾷ ἐν τῷ ὅσους, μετὰ ἀπὸ αὐτὰ θὰ πᾶσιν κατ' ἀδίκως.

Ἄς τὰ ἀκούσωμεν λοιπὸν τοῦ ὑποφαινομένου ἀπὸ τοὺς ἀνθρώπους, ἐπειδὴ ζῶμεν ἐν ἀρετῇ. Διότι καὶ τότε ὁ Θεὸς ἀνεχότανε μακροθυμῶς νὰ κατασφραγίσῃ αὐτοὺς πᾶσι εἰς τὴν ἐρήμιον που ἦτο σφ' ἑνός μὲ τὴν δερματίνην ζώνην που ἦτο ἐνδεκνόμενος μὲ τὰ τριχίνων ἱματίων, ὁ προφήτης, ὁ μεγαλύτερος ἀπὸ τοὺς προφήτας αὐτοῦ, που δὲν ἔχει μεγαλύτερον τοῦ ὁ ἡμέτερος εἰς αὐτοῦ, που ἐγέννησαν γυναῖκες καὶ νὰ κατασφραγίσῃ αὐτοὺς ἀπὸ ἀκαλαστή πόρνη καὶ δεσπομένην πόρνην σὲ στήνῃ που ἡγωνίζετο διὰ τοὺς θεικοὺς νόμους. Σκεπτόμενοι λοιπὸν αὐτὰς ὡς ὑποφαινομένην ὅλα ὅσα θὰ ἦτο δυνατόν νὰ πάσχωμεν μὲ γενναιοφύτητα. Διότι καὶ τότε αὐτὴ ἡ κακοῦργα καὶ παρανομία, μὲ ὅση αὐτὴ ἐπέθυσε νὰ ἀποκρούσῃ αὐτοὺς που τὴν εἶχε ἀπῆλθε, μὲ πόσῃ δυναμείᾳ ἀντίστηκε, που ἐχόρτασε ὅλον τὸν θυμὸν τῆς καὶ ὅπως ὁ Θεὸς τὸ ἀνεχότανε. Ἄν καὶ πρὸς αὐτὴν (ὁ Προδρόμος) δὲν εἶπε τίποτα οὕτως τὴν κατηγοροῦσε

ἀλλὰ μόνον τὸν ἀνδρα κατηγορεῖ. Ἀλλὰ ἡ συνέθεσις (τῆς) ἐστὶν πικρὸς κατηγορίας. Δι' αὐτὸ καὶ ἐξέσπασε μὲ ἀσυγκράτητη μανίᾳ, σὲ μεγαλύτερα κακὰ πονοῦσε καὶ δογκωνότανε ἀπὸ τὸ κακὸ τῆς, καὶ ἐντροπάζε ὅλους μαζί τὸν αὐτὸν τῆς, τὴν θυγατέρα τῆς, τὸν πεθεμὸν ἀνδρα τῆς, τὸν ζώντανον μοιχόν (Ἡρώδη) καὶ τὸν πατέρα τῆς νὰ ἐπετραπῇ (σὲ κακὰ) τὰ προηγούμενα. Διότι - ἔλεγεν - δι' ὑποφέρειν (ὁ Προδρόμος) ὅτι μοιχεύει, (ὁ Ἡρώδης) ἐγὼ θὰ τὸν κάνω καὶ φονέα καὶ σφαγέα τοῦ κατηγοροῦ. Ἀκούσατε ὅσοι αἰσθάνεσθε ἀδυναμία, περισσότερον ἀπὸ ὅσον πρέπει, εἰς τὰς γυναῖκας. Ἀκούσατε ὅσοι πρᾶγματι εἴσαθε νὰ δοκιμάσθε δι' ἀφαιρώσα πράγματα καὶ κάνετε ὅλους κυρτοὺς τοῦ χαμοῦ σας καὶ σκάθετε τὸν λάκκον σας. Διότι καὶ αὐτός (ὁ Ἡρώδης) ἔτσι ἐσχάτη. Περιελενε δηλαδὴ πῶς αὐτὴ ἡ κορὴ τῆς Ἡρωδιᾶδος θὰ ζητήσῃ κατὰ φαντασίαν μὲ τὸ δεικνύναι ἐπεδὴ ἦτο (ἀνύπανδρος) κορὴ καὶ θὰ ἔπρεπε νὰ ζητῇ μέσα εἰς ἐορτὴν καὶ συμπόσιον καὶ παρρησίαν μὲ ἄλλοι χαρούμενοι καὶ εὐχάριστοι. ὅχι πάντως νὰ ζητῇ (καμμένην) κεφαλὴ καὶ ἐξηπατήθη. Ἄλλ' ὅμως καὶ ἐκείνη ἀπὸ αὐτὰ δὲν θὰ τὸν δικαιολογήσῃ. Διότι, ἐν ἐκείνῃ ἀπέκτισσε ψυχὴν σκληρῶν ἀνδρῶν, που μάχονται μὲ θῆρα. αὐτὸς ὅμως δὲν ἔπρεπε νὰ παραλογισθῇ οὕτως ἐπὶ ἀποκρίσεως καὶ πρόθυμα νὰ ἐκτελέσῃ πρὸς τὸν διάταγαν. Διότι, ποὺς δὲν θὰ ἤμπορούσε νὰ ἀναστρέψῃ καὶ καθὼς θὰ ἐβλεπε τὸ ἑρὸν ἐκεῖνο κεφάλαιον νὰ στάξῃ αἷμα σπινθῆρον εἰς τὸ δεικνύναι. Ἀλλ' ὅχι, ὅμως καὶ ὁ παρανομὸς Ἡρώδης οὕτως ἡ πρὸ ἀμαρτωλὴ ἀπὸ αὐτοῦ γυναικίκα. Διότι τέτοιο εἶναι αἱ γυναῖκες, που πιπτοῦν εἰς τὴν πορνείαν εἶναι ἀπὸ ὅλους τοὺς ἀδιδανθρώπους καὶ πρὸ σκληροῦ. Διότι ἐν ἡμεῖς ὅσον ἀκούομεν αὐτὰ ἀισθανόμεθα φρικτὴν. π ἔπρεπε νὰ πᾶσῃ τότε ἐκεῖνο τὸ πρόσωπον (που τὰ ἐβλεπε). Τὶ νὰ πᾶσιν οἱ συνθηματιῶνες ὅταν ἐβλεποῦν εἰς τὸ μέσον τοῦ συμπόσιου ἕνα νεκρὸν κεφάλαιον νὰ στάξῃ αἷμα. Ἀλλ' ἡ αἰμοθυμία ἐκείνη γυναικίκα καὶ πρὸ ἀγνείας ἀπὸ τῆς C Ἐρινίας⁴⁸ δὲν ἔπαυε τιποτέ ἀπὸ αὐτὸ τὸ θέαμα ἀπ' ἐναντίας ὑπερφανεύετο ὅτι καὶ ἀπὸ τῆς ὅλης ἀπὸ τὸ θέαμα μόνον ἐπρεπε νὰ παραλίσσῃ πλέον. Ἀλλὰ τιποτα τέτοιον δὲν ἔ-

⁴⁸ Ἡ Ἐρινία ἡ τῆς τῶν ἐκείνων ἡ Συναθρομένη, που ἐλάτουναι εἰς ἀναστά. Ἡ Ἐρινία δὲ ἡ ἑορτὴν εἰς τὴν αὐτὴν ἀφῆν καὶ φέρεται εἰς τὴν εἰς τὸν νεφέλῃ τῶν.

παβε ἢ κακούργα, που διψοῦσε ἀπὸ αἵμα πρᾶφτῃ κὼ. Δὲν τέτοια εἶναι ἢ πορνεῖα δὲν κάνει (τάς νυναικάς) μονόχα ἀσελγείς, ἀλλὰ καὶ φόνισσες. Αὐταί, θεοδίκως, ποῦ ἐπιθυμοῦν νὰ περπέσουν εἰς μοιχεῖαν, ἔχουσι προετοιμασθῇ νὰ σφάζουν καὶ τοὺς ἀδικημένους ἀνδρας (τῶν) καὶ ὅχι μονάχα ἕνα, οὔτε δύο, ἀλλὰ εἶναι πρὸ θυμοῦ νὰ ἀποτολμήσουν ἀναρβμήτους φόνους. Καὶ δι' αὐτάς τὰς προσηθείας υπάρχουν. Δὲ πολλοὶ μάρτυρες. Πρᾶγμα, ποῦ καὶ ἐκεῖ τὸ ἔκανε τότε ἀναμένουσα νὰ λησμονηθῇ πλέον τὸ ἀμάρτημά της καὶ νὰ τὸ ἀποκρύψει. Ἀπὸ αὐτοῦ δὲν συνεθῆ ἐντελῶς τὸ ἀντίθετον, ὅτι μετὰ ἀπὸ αὐτὰ ἱσχυρότατα ἐφώταξε, ὁ Ἰωάννης. Ἀλλὰ ἡ κακία θάλεπε μονόχα τὸ παρὸν καθὼς καὶ αὐτοὶ ποῦ φλογίζονται ἀπὸ τὸν πυρετὸν, ὅταν ζητοῦν ἄκαρπα ψυχρὸν (νερό). Διότι, ἂν δὲν ἔσφαζε τὸν κατηγοροῦν, δὲν θὰ εἶχε τόσο ἐσοκεπασθῇ τὸ τόλμημά της. Οἱ μαθηταί, του, τοῦ δόλῳσαν, δὲν θὰ εἶπον τιποτέ σχετικῶς, ὅταν τὸν ἔρριψαν εἰς τὴν φυλακὴν. ὅταν θυμῶς τὸν ἐσκώτωσε, τότε ἠναγκάσθησαν νὰ ὁμολογήσουν τὴν αἰτίαν. Διότι ἐπιθυμοῦσαν νὰ ἀποκρυμῶν τὴν μοχλοῦσαν καὶ δὲν ἠθέλουν νὰ διαπομπεύσων. Ἐπὶ τὰς ἀμφοτέρων συνανθρώπων τῶν ἀφοῦ θυμῶς ἐξηναγκάσθησαν ἀπὸ τὰ γεγονότα, τότε ἀποκαλύπτεται πλέον ὁλοκληρῶν τὸ τόλμημα. Διότι διὰ νὰ μὴ ὀποπτευθῇ κανεὶς κατὰ ποιητῶν, ὡς αἰτία τῆς σφαγῆς, ὅπως εἰς τὴν περτωσίαν, Θεοῦδᾶ καὶ ὁ οὐδ' αὖ²¹ ἀναγκάζονται νὰ ἐκθέσωσι τὴν ἀφορμὴν τοῦ φόνου. Ὡστε, ὅσον καὶ ἂν θελήσης νὰ σκεπάζῃς ἀμαρτῶν μὲ αὐτὸν τὸν τρόπον, πόσον περισσότερον τὴν διαπομπεύεις. **ΣΟΟ** Διότι, ἡ ἀμαρτία δὲν σκεπάζεται μετὰ προσθήκην ἀμαρτίας, ἀλλὰ μετὰ τὴν μετάνοιαν καὶ τὴν ἐξομολόγησιν. Προσεξε δὲ τοὺς Εὐαγγελιστῶν, πῶς τὰ βήγουν ὅλα ἀδίκως καὶ ὅσοι τοῦ εἶναι δικάτον ἀκρόμῃ καὶ ἀπολογῶν. Ὑπερ τοῦ Ἡρώδου, θηλασθῇ λέγει, καὶ τοὺς ἄρκους καὶ τοὺς συνδατημένους, καὶ ὅτι ἐλυτῆθη διὰ δὲ τὴν κόρη (τῆς Ἡρώδους) ὅτι αὐτὸς σκαλεῖται ἀπὸ τῆς μητέρας καὶ ὅτι «ἐφέρειν εἰς τὴν μητέρα τὴν κεφαλὴν», ὡς νὰ ἔλεγεν, ὅτι ἐπραγματοποίησε τὸ πρόσταγμα ἐκείνης. Διότι, ὅλοι οἱ δίκαιοι θάβονται, ὅχι δι' αὐτοὺς που πάσχουν, ἀλλὰ δι' αὐτοὺς που προσένομι κακὰ (εἰς τοὺς ἄλλους) ἐπειδὴ αὐτοὶ

πρὸ πάντας εἶναι που πάσχουν ἀπὸ τῆς κακίας. Διότι, ὁ Ἰωάννης δὲν εἶχεν ἐκδικηθῇ ἀλλ' αὐτοὶ που τὰ ἐφύλαξαν ἔτσι.

Β Αὐτοὶς καὶ μνησθῶμεν καὶ ἡμεῖς καὶ νὰ μὴ προσβάλωμεν τοὺς συνανθρώπους μας διὰ τὰς ἀμαρτίας των, ἀλλ' ὅσον ἡμποροῦμεν νὰ σκεπάζωμεν. Ὡς ἀποκλήσωμεν φιλοσοφον ψυχὴν. Διότι, καὶ ὁ Εὐαγγελιστῆς διηγοῦμενος διὰ πόρνην καὶ φόνισσαν γυναῖκα, ὠμίλησεν, ὅσον ἡμποροῦσε μολανά. Δὲν εἶπεν, ἀναφύοντος εἰς τὴν Ἡρώδιαν, ἀπὸ τῆς φονίσσας καὶ ἐφθαρμένην ἀλλὰ καὶ σκαλενθεῖσα ἀπὸ τῆς μητέρας (ἐχρησιμοποιήσας) τὰς πλέον καλὰς καὶ δημοφιλῶς τὰς λέξεις. Σὺ θυμῶς καὶ ὀδρίζεις καὶ κακολογεῖς τὸν πλῆστον καὶ δὲν ἠθέλεις ἀνεχθῇ, ὅτε νὰ ἐλυτῆθῃς εἰς ἀδελφόν που σὲ λυπήσῃ ἔτσι ἀπαθῶς, ὅπως (ὁ εὐαγγελιστής, ἐκεῖνος ἐνεθυμήθη τὴν πόρνην, ἀλλὰ (θὰ τὸν ἐνεθυμείσῃ) μετὰ πολλὴν θηροδῶσαν καὶ προσθητικὸν τρόπον τὸν ποιητῶν (θα ἔλεγες ἀνασκητισμένους, τὸν κακοῦργον, τὸν ὑποκλιν, τὸν ἀνόητον καὶ θὰ τὸν ἀνομιάζεις μετὰ πολλὰ ἄλλα. **Ο** χειρότερα ἀπὸ αὐτὰ. Διότι, πραγματικὰ γινόμεθα ὡς ἂν θῆρα καὶ ὁμοῦ μετὰ ὡσαν νὰ ἐπρόκειτο δι' ἀλλογενεῖς (καὶ ἐχθροὶ) ἀνθρώπων τὸν κατηγοροῦμε τὸν κακολογοῦμε τὸν ὕβριζομεν. Οἱ ἄνθρωποι δὲν ἔκαναν ἔτσι, ἀλλὰ πρὸς μούσαν νὰ θρηνοῦν διὰ τοὺς ἀναρτάνοντας παρὰ νὰ τοὺς καταρῶνται.

Αὐτὸ λοιπὸν εἰς κἀμῶμεν καὶ ἡμεῖς, καὶ ὅς κλαίωμεν τὴν Ἡρώδιαν καὶ αὐτοὺς, που ζητοῦν νὰ τὴν μνησθῶν. Διότι καὶ σήμερον πολλὰ τέτοια συμβῶσιν γινόντα καὶ ἂν δὲν φονεύετα ὡάννης, (φονεύοντα) ὁμοῦς τὰ μέλη τοῦ Χριστοῦ καὶ πολλὰ τὰ χειρότερα. Δὲν αὐτοὶ που χορεύουν τώρα δὲν ζητοῦν κεφαλὴν ἐπὶ αὐτοῖς. **Δ** τὸ πᾶσι, ἀλλὰ τὰς ψυχὰς αὐτῶν, που διασκεδάζουν. Διότι, ὅταν τοὺς κάνομεν ὁμοῦς (τῶν ἡδονῶν) καὶ τοὺς σπρώχνουν εἰς παρανομίας ἑρώτας καὶ στήριζον πάρεας, τότε δὲν κόβου κεφαλὴν, ἀλλὰ σφάζουν τὴν ψυχὴν καὶ φτάνουν μοιχοὺς καὶ πόρνους καὶ μυναικωτοὺς. Δὲν θὰ μοὶ εἴπῃς, ὅτι ὅταν πῆγῃς κραστὶ καὶ μεθῇς καὶ ἐλθῇς γυναῖκα νὰ χορεύῃ καὶ νὰ αἰσχρολογῇ δὲν νικῇς ἀπὸ αἰσχρῶν πάθος δι' αὐτὴν οὕτως. Δὲν ἐφεύγεις πρὸς τὴν ἀσωτίαν καὶ κημένους ἀπὸ τῆς (αἰ

²¹ ὁ ἁγὸς Ἄνδρέας, θεωρεῖ ὅτι καὶ ὁσὶς τῶν κληρικών ἐκ τῶν

σχράν ἡδονῇ. Καὶ παθαίνεις ἐκεῖνο τὸ φρικτὸν· κάνεις τὰ μέλη τοῦ Χριστοῦ μέλη πόρνῃς.¹¹ Διότι, ἂν καὶ δὲν παραινέσεται ἡ θυγατέρα Ἰ. τῆς Ἡρακλείδας, ἀλλ' ὅμως ὁ Δ. ἄσβολος, ποῦ τότε ἐχθρεύσε διὰ μέσου ἐκείνης, χορεύει καὶ σήμερον δ' αὐτῶν καὶ φεύγει, ἀφ' οὗ προηγούμενως ἀνιχνεύσῃ τὰς ψυχὰς τῶν συνδαιτημένων. Ἄν δὲ σείεις ἡμπορεύεσθε νὰ μὴ μεθύετε, ὥσπερ οὐκ ἐπὶ κοινῇ μεθ' ἡμῶν, ἀλλὰ πρὸ φερεστέρας ἀμαρτίας, διότι αὐτὰ τὰ συμπτώματα εἶναι γεωμένα ἀπὸ πολλὰς κλημάτων. Διότι, μὴ ἰδῆς μονάχα τὰ κρέατα, ποὶ ἐχούσι σερβὶρ σὲ ἐμπρός σου. οὐτὲ τὰ γλυκώματα, ἀλλὰ σκέψου καλὰ πῶς ἔχουν συγκεντρωθῇ καὶ τότε θὰ ἴδῃς, **20** ὅτι (προέρχονται) ἀπὸ ζήμειαν (πτωχῶν) καὶ πλεονεξίαν καὶ θαν καὶ κλοπῇ. Ἀλλὰ βεῖ προέρχονται ἀπὸ ποικίλων (ἀδικιών) τὰ συμπτώματα αὐτὰ λέγει. Μὴ γένοιτο διότι, οὐτὲ καὶ ἐγὼ τὸ ἐπὶ θυμῷ ὡσπερ οὐκ ἂν ἤθελε εἶναι καθάραι ἀπὸ αὐτὰ ἐν τούτοις τὰ πολυτελῆ θεῖα βεῖ εἶναι ὁπωσδήποτε ἀπὸ ἀπληροφάνειας ἀπὸ ἐγκλήματα. Ἀκούσε λοιπὸν, πῶς, καὶ χωρὶς αὐτὰς τὰς προϋποθέσεων, ὁ προφήτης κατηγορεῖ τὰ συμπτώματα λεγόντας· Ἄλλοι μόνον σείεις τοὺς πινέτε τὸ ἐκλεκτὸ κρασί, καὶ λουξεσθε μετὰ τὰ ἀκρίβωτερα μύρα.¹²

Βλέπετε πῶς κατηγορεῖ καὶ τὴν φιληδοσίαν. Διότι ἐδῶ δὲν κατακρίνει τὴν πλεονεξίαν, ἀλλὰ τὴν ἀσώτην μονάχα. Καὶ σὺ μὲν τραγεῖς ἔξω ἀπὸ τὸ μέτρον ἐνῷ ὁ Χριστὸς οὐτὲ τὸ ἀπαραίτητον σὺ διάφορα γλυκώματα, ἐκεῖνος οὐτὲ ξερὰ ψωμί. οὐ πινεῖ κρασί τῆς θάλας, εἰς ἐκεῖνον ὅμως τοῦ δ' οὐκ ἔχει προσαφένες. **21** οὐτὲ εἶνα ποτὴρ κρῖναι νερόν σου κομᾶσαι ἐπ' αὐτῷ σε ἀπαιτῶ καὶ δωροφροσυνόμενον στρώμα ἐκεῖνος ὅμως ἀργεσθεσθαι ἀπὸ τὸ κρύον.

Δι' αὐτὸ καὶ ἂν ἀκούῃς τὰ δεινὰ εἶναι καθάραι ἀπὸ πλεονεξίας, εἶναι ἀμαρτωλὰ καὶ ἀπὸ αὐτὰ ἀκούῃς ὅτι, δηλαδὴ ἐνῷ σὺ τὰ ἀπολαυθένεις πέραν ἀπὸ τῆς ἀνάγκης, εἰς ἐκεῖνον δὲν ὁδεῖς οὐτὲ τὸ ἀπαραίτητον, καὶ ὅταν μάλιστα δ' ἀσκεδάσῃς τὰ ἱδικὰ τοῦ ἀγαθοῦ, ἀλλ' ἂν μὲν ἦσαν ἐπιτροπὸς ἀνὴρ καὶ παιδοῦ, καὶ ἀφ' οὗ τοῦ τὰ ἐπαρνεῖς διὰ τὸ ἀφηνεῖς νὰ θυσιάζῃ θὰ ἡμπορούσες

νὰ ἔχῃς ἐναντίον σου ἀνακριθῆναι κατηγόρους καὶ θὰ ἐδικάζεσθαι σύμφωνα μετὰ τοὺς νόμους τῶρα ὁμῶς ποὶ παρνεῖς τὰ ἀγαθὰ τοῦ Χριστοῦ καὶ τὰ ἐξοβένεις ἐπὶ ἀσκοπῇ εἰς ματαιότητας, δὲν νομίζεις ὅτι θὰ ὁ κακὸς ὡς ὑπευθύνος. **22** Καὶ τὰ λέγω αὐτὰ ὅχι μονάχα δι' αὐτοὺς, ποὶ προσκαλοῦν πέρνας εἰς τὰ τραπέζια τῶν δούλων πρὸς αὐτοὺς δὲν λέγω τίποτα ὁπωσὶ καὶ εἰς τὰ σκυλάκια οὐτὲ καὶ δι' ἐκεῖνους ποὶ ἀρπαύζουσιν καὶ γεμίζουν τὴν κοιλίαν αὐτῶν ἀπὸ τοὺς ἄλλους (διότι οὐτὲ καὶ μετὰ αὐτοὺς ἔχω τίποτα κοινόν, ὁπωσὶ οὐτὲ μετὰ τοὺς χοίρους καὶ τοὺς αἰγούς, ἀλλὰ τὰ λέγω δι' ἐκεῖνους ποὶ ἀπολαύουσιν μὲν τὴν περιουσίαν τῶν ἄλλων δὲν διδόναι εἰς τοὺς ἄλλους, ἀπλῶς δ' αὐτοὺς ποὶ ἐξοβένουσιν τὰ πατρικά τοὺς ἀγαθὰ. Διότι καὶ αὐτοὶ δὲν εὐρίσκοντα ἔξω ἀπὸ καθ' ἑκατέστη κατηγορία. Διότι, **23** ἰπέ μοι, πῶς θὰ ὁ ἀφύγῃς τὴν κατηγορίαν καὶ τὰ παρὰ ποῖα θὰν γεμίσῃ τὴν κοιλίαν αὐτῶν ποὶ πρῶς κοντά σου καὶ σὲ κάνει νὰ γελάς) καὶ ὁ σκύλος ποὶ στέκεται διπλῶς, ἐνῷ ὁ Χριστὸς οὐτὲ δ' αὐτὰ δὲν σου φαίνεται ἄξιός. **24** Ὅταν ὁ μὲν ἐλευθερωθῇ τὰ ῥητὰ τὰ πολλὰ διὰ τὰ γένηται τοῦ, ἐνῷ ὁ Χριστὸς δ' αὐτὴν βασιλεῖαν τῶν Οὐρανῶν δὲν παρνεῖ. οὐτὲ τὸ πὶ ἀπὸ τῶν ποσοστῶν ἀπὸ αὐτῶν. Καὶ ἐκεῖνος μὲν διὰ τὰ μὴ εἴπῃ κάποιο ἀστεῖον ἐφυγε χορτάτος, ἐνῷ αὐτὸς ὁ Χριστὸς ἀφ' οὗ μὴς ἐδίδασκε ὅσα ποῖ εἰς τὰ μαθαίναμε δὲν θὰ διαφέραμε τίποτα ἀπὸ τοὺς σκύλους, δὲν κρινέται ἄξιός οὐτὲ διὰ τὰ ἴσα με ἐκεῖνον. Ἀνατριχίλας βταῖ ἀκούς Ἄνατριχίλας λοιπὸν διὰ τὰ ἔργα. Διότι τὰ παρὰ ταῖς (ἀπὸ τὸ τραπέζι σου) καὶ προσκάλεσε συνδαιτημόνα σου τὸν Χριστόν. Ἄν παρὴν μέρας εἰς τὴν φιλοξενίαν σου καὶ τὸ τραπέζι σου. **25** τότε θὰ εἶναι ἡμέρας ὅταν θὰ σε δικάσῃ γνώριζε νὰ σέβεται τὸ φιλικὸν τραπέζι. Διότι ἂν τὸ γνωρίζουν αὐτὸ οἱ λησται, πολὺ περισσύτερον ὁ Δεσπότης φέρε εἰς τὸν νοῦν σου πῶς ἀπὸ τραπέζι (ἵππου εἶχε προσκαλήθῃ) ἐδικάζει τὴν πόρνην καὶ κατηγόρησε τὸν Σίμωνα λέγοντας· «φιλημα δὲν μοῦ ἐδώκες» **26** Διότι ἂν σὲ πρὸς χωρὶς νὰ τὰ κάνῃς αὐτὰ, πολὺ περισσύτερον θὰ σε ἀνταμείψῃ ὅταν τὰ κάνῃς. **27** Μὴ ἴδῃς τὸν πενητήριον ποὶ ἐρχεται κοντά σου λαρωμένον καὶ ἀπλῶς ἀλλὰ φέρε εἰς τὸν νοῦν σου ὅτι ὁ Χριστὸς διὰ μέσου ἐ-

¹¹ Α. Κεφ. 13. 6. 1.

¹² Α. 13. 2. 1.

¹³ 13. 2. 1.

καινοι ββαλε τὸ πόδι τοῦ εἰς τὸ σπῆτι σου καὶ σταμά-
τησε τὴν σκληρότητα καὶ τὰ προσβλητικὰ λόγια μετὰ τὰ
ὅποια συνήθως ἐπέλα μεις τοὺς ζητιάνους, ὡσὺ ἀπα-
τεῶνες, τε μὲλῆδες καὶ ἄλλα φροδωτέρα ἀπὸ αὐτὰ με-
τὰ ὅποια τοὺς ἀνομάζεις.⁹⁴ Καὶ σκέψου, ὅταν σὺ λέγῃς
αὐτὰ, ποῶν ἔργα κάνουν τὰ παράσιτα, εἰς τὴν ὠφέλειον
τὸ σπῆτι σου. Σὺ κάνουν ὁπωδιότερα εὐχάριστον τὸ
φαγητὸν. Καὶ πῶς ἤμπαρε νὰ εἶναι, εἰχάρστον, ὅταν
χαστοί π ζῶντα, καὶ ἀσχυρολογαῖον.⁹⁵ Καὶ τι πῶς β παρε-
στοι ἀπὸ αὐτὰ διὰ κτυπᾶς αὐτὸν ποὺ ἐγὼ νῦν κατ' ἐκὼ-
να θεοῦ καὶ σὺ β βιασικεδοῦς ἀπὸ τὴν προσβολὴν τοῦ
τοῦ κάνεις, ὅταν κάνεις τὸ σπῆτι σου θέατρον, ὅταν γε-
μίζεις μετὰ θεατρίων τὸ συμπόσιον καὶ ὅταν ἀπομνήσκῃς
αὐτοὺς τοὺς ζυρζοντα ἔπαινον εἰς τὴν σκηνὴν. σὺ δ' εὖ
γενῆς καὶ ὁ ἐλευθερός.⁹⁶ Διότι καὶ ἐκεῖ εἰς τὴν σκη-
νὴν ὑπάρχουν γέλα καὶ κτυπήματα. Αὐτὰ λοιπὸν ἀνο-
μάζεις ἡδονήν, εἶπέ μοι ποὺ εἶναι ἄξια διὰ πολλὰ δακ-
ρυα, διὰ πολλοὺς θρήνοι καὶ δάκρυα. Καὶ ἐγὼ πρέ-
πει νὰ τοὺς ἐδῇγῃς εἰς σπουδαίαν ζωὴν. ἐνδὸς πρέπει
νὰ τοὺς συμβουλεύσῃς τὰ πρέποντα σὺ τοὺς παρακ-
νεῖς εἰς ἐπιτοκίας καὶ ἀνύγητα λόγια. Καὶ ἀνομάζεις
αὐτὸ τὸ πρῶτον εἰχάρστησι, καὶ θεωρεῖς ἰπὸθεοί, ἡ
δοῦναι αὐτὸ ποὺ προέβη τὴν τιμωρίαν τῆς γενένης. δι-
ὅτι ὅταν δὲ εἶχον πᾶσι νὰ εἴποῦν ὅστε σιωπῇς. ὅτε τὰ
διαλύουν δὲ καὶ μετὰ τοὺς καὶ ἐπιτοκίας. Αὐτὰ λοιπὸν τὰ
θεωρεῖς ἄξια διὰ γέλα καὶ ὅχι διὰ δάκρυα καὶ θρή-
νους. Καὶ πεινῶς, λυσιπικρίας θὰ ἡμπαροῦσε τὰ τὰ ἰσχυ-
ρισθῇ αὐτὰ.

Καὶ μετὰ τὰ ποὺ λέγει δὲν ἐμποδίζω νὰ τρέφωτον
καὶ αὐτοὶ ἀλλὰ ὅχι μετὰ τὴν ἀφορμὴν. Ἡ β ἀτροφία τῶν
δηλαδὴ ὅς ὅπως λείπει εἰς φλαυθρωπίαν καὶ ὅχι εἰς σκλη-
ρότητα εἰς ἐλεημοσύνην καὶ ὅχι εἰς περ φρόνησιν.⁹⁷ Ὅρε-
ψε τον ἔπε δὴ εἶναι πτωχός, ὅτι ὁ Χριστός τρέφεται διὰ
αὐτοῦ θρέψει τον, ὅχι ἔπε δὴ λέγει σατανὰ καὶ λόγια καὶ

⁹⁴ Ἡ ἀποστολὴ ἀπέδωκε, ὅ, εἰς ἐκκλησίαν παρεφρονισμένην τοῦ ὅτι σὺ
δὲν εἶναι ἀπὸ τὸν θεὸν ἀλλὰ ἐκ τῶν ἀνθρώπων, καὶ ἐκ τῶν ἀνθρώπων καὶ ἐκ
τῶν προσβλητικῶν ἀπὸ τῶν ἀνθρώπων καὶ ἐκ τῶν ἀνθρώπων καὶ ἐκ τῶν ἀνθρώπων.

⁹⁵ Ὁ ἱερεὺς Χρυσοστόμους, ὁ ὅτι εἶναι ὁ Πάτερ, εἶναι ἐκ τῶν ἀνθρώπων τῶν
θεσπίων, οὐδὲν κατὰ τὸν πᾶν τῆς ἐκκλησίας καὶ ἐκ τῶν ἀνθρώπων καὶ ἐκ
τῶν ἀνθρώπων καὶ ἐκ τῶν ἀνθρώπων.

⁹⁷ Θεωρεῖται ὅτι καὶ ἐκ τῶν ἀνθρώπων καὶ ἐκ τῶν ἀνθρώπων καὶ ἐκ τῶν ἀνθρώπων.

καταντροπάζει τὴν ζωὴν τοῦ. Μὴ τοὺς βλέπεις ποὺ γε-
λα ἐξωτερικῶς, ἀλλὰ ἐξέτασε τὴν συνειδήσιν τοῦ, καὶ τὸ
τε θὰ τὸν ἰδῇς νὰ καταρέται τὸν ἑαυτοῦ τοῦ ἀναριθμή-
τους φόρος. Ὁ καὶ νὰ ἀναστενάζῃ καὶ νὰ θρηνηῇ. Καὶ ἂν
δὲν τὸ δείχνῃ καὶ αὐτὸ ἐξ αἰτίας σοι. Ἄς εἶναι λοιπὸν
οἱ συνδαιτημόνες σου ἀνθρώποι πτωχοὶ καὶ ἐλευθεροί,
καὶ ὅχι ἐπαινοκτοῦν οὔτε θεατρίων. Ἄν θέλῃς δὲ νὰ τοὺς
ζητήσῃς ἐκβουλεύσῃς διὰ τὴν τροφήν τοῦ τοὺς προσφέ-
ρεις, διὰ τὰς δὲ ἰδοὺ τιποτέ, ἄτοπον, νὰ ἐπιπλήξῃς νὰ
συμβουλεύσῃς, νὰ βοηθήσῃς εἰς τὴν φροντίδα τοῦ σπῆ-
τιοῦ, εἰς τὴν ἐπιτήρησιν τῶν ὑπηρετῶν τοῦ σπῆτιοῦ. Ἐ-
χεῖς παῖδά, Ἄς εἶναι, καὶ σὺ, ποτέρες τῶν ἄς μο-
ρσθῶν καὶ ποὺ τὴν προστάσῃς τῶν παιδῶν ἄς σοὺ
φέρουν κέρδη, ποὺ τὰ ἀνοστή ὁ θεὸς βάλῃ τοὺς ἰσχυ-
ροὺς καὶ τὸν ἐκδοῦναι σὺν ἄς σοὺ προσφέρουν διὰ τὴν
τροφὴν τῶν αὐτῶν τοῦ καὶ σὺ καὶ ἐκείνους ὠφελεῖ καὶ
ποὺ δὲν ἔχει ἀνάγκη προστάσῃς, διὰ τὰς νὰ βοηθῇ
σοὺν, παρακλήσῃς νὰ ἐκπληρώσῃς. Μετὰ αὐτοὺς νὰ κυ-
νηγᾷς τοὺς ξένους βὰ νὰ τοὺς φλοξέῃς, μετὰ αὐτοὺς νὰ
ἐνδύῃς τοὺς γυμνοὺς, μετὰ αὐτοὺς νὰ στέλλῃς δώρα εἰς
τοὺς φιλακισμένους, Ἐνὰ ἱκανοποιῇς τὰς ξένους ἀνάγ-
κας. Αὐτὴν τὴν ἐκδοῦναι σὺν ἄς σοὺ προσφέρουν διὰ τὴν
τροφὴν τῶν αὐτῶν τοῦ καὶ σὺ καὶ ἐκείνους ὠφελεῖ καὶ
ποὺ δὲν ἔχει καμωμένην κατηγορίαν.⁹⁸ Μετὰ αὐτὰ τὰ ἔργα
καὶ ἡ φιλία βένεται περισσότερον. Διότι τώρα καὶ ἂν
κοιμῶν πῶς ἀνσπῶνται ἐντρέποντα δώματα, ὅτι ζοῦν
κοντὰ σοὺ ὡς παράσιτα. **99** ἂν καταρθώσῃς νὰ ἐπι-
τυχεῖς αὐτὰ καὶ αὐτοὶ μετὰ περισσότερον ἂν σὺ θὰ στα-
θεῖς πλησίον σοι, καὶ οὐ μετὰ περισσότερον εὐχάριστον
σὺν θὰ τοὺς ἀσθρένῃς, εἰδὼς δὲν θὰ δοκίμας ἀσκήσια
καὶ ἐκεῖ νο θὰ στέκωνται κοντὰ σοι μετὰ βάρους καὶ τὴν
ἐλευθερίαν πολὺ ταυριάζει, καὶ τὸ σπῆτι σου θὰ γένη ἐκ-
κλησία ἀντὶ θεάτρον. καὶ ὁ Διᾶβολος θὰ δοκίμας ἐκδοῦναι
καὶ ὁ Χριστός θὰ εἰσέλθῃ καὶ μαζὶ τοῦ ὁ χορὸς τῶν
Ἀγγέλων. Ὅτι ὅταν εἶναι ὁ Χριστός ἐκεῖ καὶ οἱ ἄγγε-
λοι, ἐκεῖ ὅταν πᾶσι λαλοῦν καὶ ἀπὸ τῶν ἡλ ακόν. Ἄν
θέλῃς δὲ νὰ καρπωθῇς, διὰ αὐτῶν καὶ ἄλλων πνευματ-
κῆν ὠφελεῖται, παρακλήσῃς τοὺς, ὅταν ἀναπαύσῃς νὰ

⁹⁸ Ἡ ἀποστολὴ τῆς ἀρετῆς διὰ τὸν ἀνθρώπον ζῶν κατὰ τὸν θεόν καὶ τὸν
ἐκ τῶν ἀνθρώπων καὶ ἐκ τῶν ἀνθρώπων καὶ ἐκ τῶν ἀνθρώπων καὶ ἐκ τῶν ἀνθρώπων.
ὅταν σὺν αὐτοῖς καὶ ἐκ τῶν ἀνθρώπων καὶ ἐκ τῶν ἀνθρώπων καὶ ἐκ τῶν ἀνθρώπων.

πάραυν ἑθελιοι καὶ νὰ διαθαζοῦν τὸν Θεῖον Νόμον. Πολὺ πρὶ εὐχάρστια θὰ σὲ ἐξυμνήσῃσιν αὐτὰ παρα ἐκεῖνα. Διότι αὐτὰ καὶ σὲ καὶ ἐκείνους κάνουν πρὸ σεμνοῦς. **Β** ἐνθ' ἐκεῖνα ἄλλους μαζί καταστρατεύουσιν σὲ μὲν ὥσαν ὑπερήφανον καὶ μέθυσον, αὐτοὺς δὲ ὥσαν ἀβήλους τοῦ ζῶνι μονάχα διὰ νὰ γεμίσουν τὴν κοιλίαν των. Διότι αὐτοὺς τρέφεις δὲ νὰ τοὺς προσβάλλῃς, εἶναι πιο φοβερώτερον ἀπὸ καὶ τοὺς σκοτώσεις. ἂν ὁμως τοὺς τρέφεις δὲ ὠφέλειαι καὶ πνευματικὸν κέρδος, τότε πάλιν προσφέρεις κρησφύτερον ἀπὸ τὸ νὰ τοὺς ἐπιστρέψῃς ἐνθ' τοὺς ὠδηγῇσαι πρὸς τὸν θάνατον. Καὶ τώρα μὲν τοὺς καταστρέφεις ἀλλὰ περ σότερον καὶ ἀπὸ τοὺς ὑπηρέτας πράγματι οἱ ὑπηρέται, ἔχουν περισσότερον θάρρος καὶ ἐλευθέρσι συνείδησι, ἀπὸ αὐτοὺς τότε ὁμως θὰ τοὺς κἀνῃς ἱσχυροὺς μὲ τοὺς ἀγγέλους.

Καὶ αὐτοὺς λοιπὸν καὶ τὸν ἑαυτοῦ σου ἀπάλλαξε καὶ ἀπὸ ἀφαιρέσεως τὸ ὄνομα τῶν παρασιτῶν, ὄνομα ζε τοὺς συσσίτους (= ὁμοστροφείους) καὶ ἀπὸ πετάξεως τὴν ἰδιότητα τῶν κοιλῶν. Ἐνὰ τοὺς χαιρετῇς ὡσαν φίλοις. Διὰ τοῦτο ἔκανε, ὁ Θεὸς τὰς φιλίας, ὅχι πρὸς τὸ κακόν, τῶν ἀγαπώμενων καὶ τῶν ἀγαπώντων, ἀλλὰ πρὸς τὸ καλόν καὶ τὸ ὠφέλιμον. Ἐνθ' αὐταὶ αἱ φιλίαι τῶν παρασιτῶν εἶναι πρὸ φοβεραὶ ἀπὸ κάθε ἐχθρα. Διότι ἀπὸ τοὺς ἐχθρούς αὐθελήσῃ κερδίζουσι, ἀπὸ τῶν παρόστων ὁμως αὐτὰ ὁπωδήποτε κατ' ἀνάγκην, θὰ ζημιωθῶμεν. Μὴ κρατῇς λοιπὸν κοντὰ σοὶ φίλους, ποὺ ζημιωνοῦν, μὴ κρατῇς κοντὰ σοὶ ἀνθρωποὺς ποὺ ἀγαποῦν περισσότερο τὰ τραπέζια ἀπὸ τὴν φιλίαν. Διότι ὅλοι οὗτοι ἐν σταματήσεως τὰς διασκέδασεως καταργοῦν καὶ τὴν φιλίαν ἐκείνην, ὁμως, ποὺ σὲ συναναστρέφοντα. Ὡς σκοποὶ τὴν ἀρετὴν, παραμένοντες συνεχῶς ὑπομένοντες, κάθε εἰδους ἀτυχίαι. Ἐνθ' τὸ γένος τῶν παρασιτῶν σὲ ἀντιμετωπίζουσιν, πᾶντα ὡς ἐχθροὶ καὶ σὲ περιβάλλουσιν μὲ κακὴν φήμην. Ἐξ αἰτίας αὐτῶν γνωρίζω πολλοὺς ἐλευθέρους, ποὺ ἐφορτώθησαν μὲ πονηρίας διαβάσεως ἄλλοι, δηλαδὴ, ἐσυκοφαντήθησαν διὰ μαγειρίας, ἄλλοι διὰ μοικρείας, ἄλλοι διὰ παιδοφθορίας.³⁹ Διότι οἱ ἐν ἔχουσιν καμμία ἀπασχόλησιν, ἀλλὰ ζοῦν ἀσκοπα τὴν ζωὴν τοὺς ὥσαν τὰ παιδ' ἀ ἐξυμνήτομεν νῦν εἰς πολλοὺς θὰ γεννοῦν ὑποκα

³⁹ Ὁ ἐχθρὸς ἀντικειμενικῶς ἡ παρακλήρη. Οἱ ἀγνοοῦντες αὐτὰ τὰ εἶδη τῆς πονηρίας καὶ ἐκείνην ὅταν κερταῖν, αὐτὴν

Καὶ τοὺς ἑαυτοὺς μας λοιπὸν θὰ ἀπασχάξωμεν ἀπὸ κάθε πονηρίας ὑποφίαν καὶ πρὸ πάντων, ἀπὸ τῆς μελαγχολικῆς γενέσθαι καὶ θὰ κάνωμεν ὅσα θελεῖ ὁ Θεός, ἐν καταργήσωμεν αὐτὴν τὴν διαβολικὴν συνήθειαν. Ἐνὰ νὰ τρώγωμεν καὶ πίνωμεν καὶ νὰ τὰ κἀνώμεν ὅλα εἰς δόξαν Θεοῦ, καὶ δὲ νὰ ἀπολαύσωμεν ἀπὸ Αὐτοῦ τὴν δόξαν. Τοι: τὴν ὁποίαν εἶθε ὅλοι νὰ ἐπιτύχωμεν μὲ τὴν χάριν καὶ φιλαυθαρκίαν τοῦ Κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ εἰς τὸν ὁποῖον ἀνήκει ἡ δόξα καὶ ἡ ἐξουσία καὶ τῶρα καὶ πάντοτε καὶ εἰς τοὺς αἰῶνας τῶν αἰώνων. Γενοίτο.

ΟΜΙΛΙΑ ΜΘ (42)

304 «Ὅταν δὲ ἤκουσεν αὐτὰ ὁ Ἰησοῦς ἀνεχώρησεν ἀπὸ ἐκεῖ διαποιοῦν εἰς ἔρημον τόπον ὥστε νὰ μείνῃ μόνος με τοὺς μαθητάς του. Καὶ ὅταν ἤκουσαν τὰ πλήθη τοῦ λαοῦ ὅτι ἀπεχώρησεν εἰς ἔρημον τόπον, τότε ἠκολούθησαν πεζοὶ ἀπὸ δόλας τὰς πόλεις»¹

Κύπταξε ὅτι συνεχῶς καὶ εἰς κάθε περὶ πτωσὶν ἀπομακρυνεταὶ ἀπὸ τοῦς ἀνθρώπους καὶ ὅταν συνελήφθῃ ὁ Ἰωάννης καὶ ὅταν ἀπεκεφαλίσθῃ καὶ ὅταν ἐμάθουν οἱ Ἰουδαῖοι, ὅτι πολλοὺς ἀνθρώπους τοὺς κάνει μαθητάς του. Αὐτὸ γίνεται ὅτι ἐπιθυμία τοῦ Ἰησοῦ εἶναι νὰ κινήται ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον μέσος εἰς τὰ ἀνθρώπινα πλῆθη, ἐπειδὴ δὲν ἦτο ἀκόμη ὁ καταλλήλως καιρὸς νὰ ἀποκαλύψῃ τελείως τὴν θεότητα του. **Β** Διὰ τὸν λόγον αὐτὸν ἔλεγε καὶ εἰς τοὺς μαθητάς του νὰ μὴ εἰποῦν εἰς κανέναν ὅτι αὐτὸς εἶναι ὁ Χριστὸς, διότι ἤθελε μετὰ τὴν ἀνάστασιν νὰ γινήῃ περὶ σφόδρην γινωστή ἡ μερσανικὴ που ἰδομένη δι' αὐτὸ καὶ εἰς τοὺς Ἰουδαίους ἔκεινους, ποὺ δὲν ἐπιστεῦσαν τότε εἰς αὐτόν. Δὲν ἦτο πολὺ σκληρὸς, ἀλλὰ τοὺς ἀντιμετώπιζε μετὰ διάθεσιν συγχωρήσεως. Ἀφοῦ ἐφυγεν ἀπὸ ἐκεῖ, δὲν κατευθύνεται εἰς καμμίαν ἄλλην πόλιν ἀλλὰ πηγαίνει εἰς τὴν ἔρημον, καὶ μάλιστα παρ' ἰδεῖν μετὰ πλοῖον, ὥστε νὰ μὴ ἡμπορέσῃ νὰ τὸν ἀκολουθήσῃ κανένας ἄλλος.

Σὺ, ὅμως, πρόσδεξ, σὲ παρακαλῶ ὅτι οἱ μαθηταὶ τοῦ Ἰωάννου ἀισθάνονται πλέον περισσότεροι οἰκτιροὶ πρὸς τὸν Ἰησοῦν. Πραγματικὰ, αὐτοὶ εἶναι, ποὺ τοῦ ἀνήγγελλον τὸ γεγονός τοῦ ἀποκεφαλίσματος τοῦ Ἰωάννου. Ἀφήσαντες πάντας καὶ καταφεύγουν πλέον εἰς τὸν Κύριον.

¹ Ματθ 14, 13

ριον. Τοῦτο ἦτο ἀποτέλεσμα καὶ τῆς συμφορᾶς ἀπὸ τὸν θάνατον τοῦ Προδρόμου. Ἀλλὰ καὶ τῆς ἀπαντήσεως ποὺ τοὺς ἐβώσεν ὁ Ἰησοῦς. **Γ** Ἡ ὁποία καὶ ἐπέτυχεν νὰ τοὺς φέρῃ κοντὰ του.

Ἀλλὰ διὰ ποῖον λόγον δὲν ἀνεχώρησεν ἀπὸ τὸν τόπον ἐκεῖνον προτοῦ νὰ τοῖς ἀναγγελοῦν τὸν θάνατον τοῦ Ἰωάννου; Ἐπειδὴ μετὰ κάθε πράξιν τοῦ ἠθέλε νὰ ἀποδοκινῇ τὴν ἀλήθειαν τῆς θείας οἰκονομίας. Διότι, δὲν ἐπεθύμει μόνον μετὰ τοὺς λόγους, ἀλλὰ καὶ μετὰ τὰ ἔργα νὰ καταστήσῃ πιστευτὸν αὐτό. Ἐπειδὴ ἐγνώριζε τὴν καιρικότητα τοῦ διαθόλου καὶ ὅτι αὐτοὺς θὰ ἔκανε τὰ πάλαι διὰ τὰς ἀφανίσαι τὴν ἀντιλήψιν αὐτῶν.

Καὶ ὁ μὲν Ἰησοῦς λαπὼν δι' αὐτοὺς ἀναχωρεῖ ἀπὸ ἐκεῖ. Τὰ πλήθη τοῦ λαοῦ ὅμως, καὶ πάλιν δὲν ἀπομακρύνονται ἀπὸ κοντὰ του, ἀλλὰ τὸν ἀκολουθοῦν μετὰ φόβου καὶ χαρᾶς, χωρὶς νὰ τοὺς φοβήσῃ καθόλου τὸ δραματικὸν τέλος τοῦ Ἰωάννου. **Δ** Τόσον μεγάλη εἶναι ἡ δύναμις τοῦ πύθου, τόσον λαχύρα εἶναι ἡ ἀγάπη, δι' αὐτὸ καὶ τὰ κρῖν καὶ ἀποκροῦσιν εὐκόλως ὅλους τοὺς κινήτους. Δι' αὐτὸ ἔλασαν ἀμέσως καὶ τὴν ἀμοιβὴν τοὺς «καὶ ὅταν ὁ Ἰησοῦς», λέγει ὁ εὐαγγελιστής, «ἐβγήκεν ἀπὸ τὸ ἔρημικόν καταφυγόν του, εἶδε πολλὸν λαόν καὶ τοὺς συνεπάσθησε πολὺ καὶ ἐθεράπευσε τοὺς ἀρρωστοὺς τῶν»²

Ἄν καὶ ἡ προθυμία τοῦ λαοῦ ἦτο μεγάλη ἐν τούτοις τὰ ὅσα ἐπιδραμεν εἰς αὐτοὺς ὁ Ἰησοῦς ἦσαν ἀνώτερα ἀπὸ τὴν ἀμοιβὴν κάθε προθυμίας καὶ σπουδῆς. Δι' αὐτὸ καὶ ὁ εὐαγγελιστὴς ἀναφέρει, ὡς αἰτία τῆς θεραπείας τῶν ασθενῶν τὴν εὐσηπταγωγίαν τοῦ Ἰησοῦ καὶ μάλιστα τὴν συνεχὴ καὶ καθολικὴν εὐσηπταγωγίαν, ἡ ὁποία θεράπευε τοὺς πάντας. Καὶ ἐβόδ δὲν ζητεῖ πιστὴν ἀπὸ τοὺς θεράπευμένους. **Ε** Διότι τὸ γεγονός ὅτι ἔπρεξαι κοντὰ του ὅτι ἐγκατέλειπον τὰς πόλεις, ὅτι τὸν ἐζητήσαν καὶ τὸν εὗρηκαν μετὰ μέγαλιν ἐπιμέλειαν καὶ τὸ ὅτι παρέμεναν μαζὶ του ἂν καὶ ἡ πείνα τοὺς ἐπέεζεν ἦσαν ἀρκετὰ διὰ νὰ ἀποδεξοῦν τὴν πίστιν τοὺς.

Πρόκειται, δὲ νὰ διαθρέψῃ τὰ πλήθη τοῦ κόσμου. Καὶ αὐτὸ δὲν τὸ κάνει μετὰ ἰδιότητος πρωτοθουλίας, ἀλλὰ περιμένει νὰ τοῦ τὸ ζητήσουν. Διότι, ὅπως εἶπα καὶ ἄλλας φορές, τηρεῖ εἰς κάθε περίπτωσιν τὴν ἀρχὴν αὐτὴν, δηλαδὴ δὲν σπεύδει νὰ θαυματουργήσῃ προηγου-

² Ματθ 14, 14

μένως, παρά δὲται τοι παρακαλέσασθαι.

ΒΟΒ Καὶ διατ. δὲν τὸν ἐπληρώσας καπο ος ἀπὸ τὸ πληθὺς δ' αὖ καὶ τοῦ ὅμ' λήση ἐξ ὀνόματος θλῶν τῶν ἀλλῶν. Διότ' τὸν ἐσέθεντο ὑπερβολὰ καὶ καὶ, ἀκόμῃ δὲν ἐνοιώθει τὴν πείναν ἀπὸ τῶν πόνων ποὺ εἶχαν νὰ εὐρ-σκωιτὰ συνεχῶς κοντά τοι. Ἀλλὰ καὶ οἱ μαθηταὶ του, ἔται τὸν ἐπληρώσαν δὲν τοῦ εἶπαν, θρέψε τὸ πληθὺς τοῦ κόσμου, ὅ ἐτι δὲν ἐγνώριζαν ἀκόμῃ τὴν δύναμιν του τελειῶς. Ἀλλὰ τι λέγουν, «Ὅταν δὲ ἐπληρωθῇς νὰ θρα-δυάσῃ, προσήλθοι εἰς αὐτὸν οἱ μαθηταὶ του λέγοντες. Εἶναι ἔρημος ὁ τόπος καὶ ἡ ὥρα πλέον ἐπέρασεν. Δόσε διαταγὴν νὰ ἀλυθούν τὰ πλήθη τοῦ λαοῦ διὰ νὰ ὑπά-γουν εἰς τὰ χωρία καὶ νὰ ἀγοράσουσιν διὰ τοὺς ἑαυτοῦς πάντων τροφάς.»³ Διότ', ἀφοῦ καὶ ὑπερὰ ἀπὸ τὸ θαυμα ἐ-λησημόνησαν τὸ συμβῆναι καὶ μετὰ ἀπὸ τὰ κοφίνια ποὺ ἐ-γέμισαν ἀπὸ τὰ περ σσεύματα ἐνόμιζαν, ὅτι τοὺς ὁμ-λεῖ διὰ τὸ ψωμὶ, ὅταν ὠνόμαζε ζῆμην τὴν δ' βασκάλισαν τῶν Φαρισαίων.⁴ **Β** πολλὴν περ σούτερον τῶρα, καὶ δὲν εἶ-χαν ἀκόμῃ γνωρίσει παρόμοιον θαύμα, δὲν ἠλπίζαν, ὅτι ἦτο δυνατόν νὰ γίνῃ κατὰ τέτοιο. Ἄν καὶ πρὶν ἀπὸ αὐ-τὸ ἐθεράπευσε πολλοὺς ἀρρώστους, ἐν τούτῳ δὲν ἐπε-ριμεναν τὸ θαῦμα τοῦ πολλαπλασιασμοῦ τῶν ἀρτων. Το-σὸν ἀτελεῖς πνευματικῶς ἦσαν ἀκόμῃ.

Σὺ τράσεδε, σὲ παρακαλῶ τὴν σοφίαν τοῦ Δ.δα-σκάλοι μὲ ποιοὶ τρόπον τοὺς προσκολεῖ καθαρά πρὸς τὴν πίστιν. Δηλαδή δὲν τοὺς εἶπε κατ' εὐθείαν, θὰ δια-θρέμω τὸ πληθὺς, διότι αὐτὸ δὲν ἐπροκετὸ νὰ τὸ δι-εχθῶν εὐκόλως. Ἀλλὰ τί ἔκανεν; Ὁ δὲ Ἰησοῦς⁵ λέγει, ὁ εὐαγγελιστὴς, «τοὺς εἶπεν. Δὲν ἔχουν ἀναγκὴν νὰ ἀ-πέλθω, νὰ νὰ ἀγοράσουσιν τροφὰς. Δώσατέ τους σείς νὰ φάσιν.»⁶ Δὲν εἶπεν, δίδω ἐγὼ εἰς αὐτοὺς, ἀλλὰ δὴ-σαστέ τους σείς. Ὁ Διότης ἀκόμῃ τοῖς ἔθεώρουν ὡς ἀνθρώ-πον. Αὐτοὶ δὴμος οὔτε καὶ τότε υφιστάμενοι πνευματικῶς. Ἀλλ' ἐξακολουθοῦν τὰ τοῦ ὁμιλοῦν σάν νὰ ἦτο ἀνθρώ-πος καὶ τοῦ λέγουσιν. «Δὲν ἔχουν εἰδῶ παρὰ πέντε ψω-μιά καὶ δύο ψάρια.»⁷ Δι' αὐτὸ καὶ ὁ εὐαγγελιστὴς Μάρ-κος λέγει, «Δὲν ἐκαταλαβάν ὅτι αὐτὸς εἶπε μετὰ ψωμιά,

ὅ ἐτι ἡ δυνάμις τοὺς ἦτο παχυλὴ καὶ θροδινκίντος.»⁸ Ἐπειδὴ λοιπὸν τὸ μυαλὸ τοὺς ἦτο προσκολλημένον εἰς τὴν γῆν τότε πλέον παίρνει πρὸς τοὺς αὐτοὺς ὁ Κύριος καὶ προσφέρει τὴν βοήθειάν του καὶ τοὺς λέγει, «Φερετέ τὰ μου εἰδῶ.»⁹ Διότι αὐτὸς ὁ τόπος εἶναι ἔρημος, παρευρίσκε-ται εἰδῶ ἑκεῖνος ποὺ τρέφε, τὴν οἰκουμένην ἀλόκληρον. Ἄν ἐπέρασεν ἡ ὥρα καὶ ἐνέκωσεν, σὰς ὁμιλεῖ ἑκεῖνος ποὺ δὲν ὑπόκειται εἰς ὥρας. Ὁ δὲ εὐαγγελιστὴς¹⁰ ὡάν-νης λέγει, ὅτι, τὰ ψωμιά αὐτὰ ἦσαν κριθῖνα.¹¹ Καὶ δὲν λέ-γει τυχεῖα τὴν λεπτομέρειαν αὐτῶν, ἀλλὰ τὴν προσθε-τει. **Β** διὰ νὰ μᾶς δώξῃ ν' ἀποφεύγωμεν τὸν ἐγωισμὸν τῆς πολυτελείας. Ἐξ ἄλλου καὶ τῶν προφητῶν τὸ τρα-πέζι, ἦτο παρόμοιον.

«Καὶ ἀφοῦ ἔλαθεν ὁ Ἰησοῦς, λέγει ὁ εὐαγγελιστὴς, καὶ πέντε ψωμιά καὶ τὰ δύο ψάρια καὶ προέτρεψε τὰ πλήθη τοῦ λαοῦ νὰ καθίσουν εἰς τὰ χόρτα, ἐσήκωσε τὰ μᾶτια του εἰς τὸν οὐρανόν, ἠύχαριστήσας καὶ ἐπεκαλέ-σθη τὸν Πατέρα του καὶ ἔκοψε τὰ ψωμιά καὶ τὰ ἐδώκεν εἰς τοὺς μαθητάς του καὶ οἱ μαθηταὶ εἰς τὰ πλήθη τοῦ λαοῦ. Καὶ ἔφαγον ὅλοι καὶ ἐχορτάσαν, καὶ ἐσήκωσαν ὅτι ἐπερισσεύον ἀπὸ τὰ κομμάτια δώδεκα κοφίνια γε-μῖτα. Ἐκεῖνοι δὲ ποὺ ἔφαγον ἦσαν περὶ πέντε χι-λᾶδες ἄνδρες, χωρὶς τὰ συνυπολογίζοντα εἰς τὸν ἀ-ριθμὸν αὐτῶν γυναῖκες καὶ παῖδάς.»¹²

Διὰ ἐσήκωσε τὰ μᾶτια του πρὸς τὸν οὐρανόν καὶ ἐπεκαλέσθη τὸν Πατέρα του, **Ε** διότι ἐπρόκειτο νὰ πιστεῦ-σούν οἱ ἄνθρωποι, ὅτι εἶναι ἀπεσταλμένος τοῦ Πατρός καὶ ὅτι εἶναι ἴσος μετ' αὐτόν. Ἀλλὰ αἱ πράξεις, ποὺ ἀπὲ-δε κινῶν αὐτὰ, ἐδῶσαν ἐκ πρώτης ὁμιλίας τὴν ἐντύπωσιν ὅτι συνεκρούοντο μετὰ τοῦ, διότι τὴν ἰσότητά τὴν ἀ-πεδεκνύετο τὸ γεγονός, ὅτι, ἔκανε τὰ πάντα μετ' αὐτοῦ ἐξ-ουσίας ὁ Κύριος. Τὸ δὲ δῆμος, προήρχετο ἀπὸ τῶν Πατέ-ρων δὲν ἤμποροῦσαν νὰ τὸ πιστεύουσιν διαφανητικὰ. Ἐὰν δὲν ἐπαρτε τὰ πάντα ἀνοφερῶν καὶ ἀποδίδων αὐτὰ μετὰ γάλην ταπεινῶσιν εἰς τὸν Πατέρα. Διὰ τὸν λόγον αὐ-τόν, οὔτε τὸ εἶναι ἔκανε μόνον οὔτε τὸ ἄλλο, διὰ νὰ δε-θαιωθοῦν καὶ τὰ δύο. **ΒΟΒ** Καὶ ἄλλοτε μὲν θαυματοῦρ-

³ Ματθ 14, 15.
⁴ Πρὸς Ματθ 16, 6.
⁵ Ματθ 14, 16.
⁶ Ματθ 14, 17.

⁷ Ματθ 9, 52, 8, 17.
⁸ Ματθ 14, 18.
⁹ 1 πρὸς Κορινθ 5, 9.
¹⁰ 10, Ματθ 14, 19, 21.

γὰρ μὲ ἐξουσιᾶν οὐκ ἀπόλυτος Κύριος, ἀλλοτε δὲ θαυματουργεῖ, ἀφοῦ προσληθῇ εἰς τὸν Πατέρα.
Ἐπίσης, διὰ τὰ μὴ θεωρηθῇ ὅτι αἱ ἐνεργεῖαι αὐταὶ δὲν συσχετίζονται μεταξὺ τούτων εἰς μὲν τὰ μικρότερα θαύματα ἀνυμῶνα, τὸ θέλημα τοῦ πρὸς τὸν οὐρανὸν καὶ ἐπικαλεῖται τὴν βοήθειαν τοῦ Πατρὸς ἐνῶ εἰς τὰ μεγαλύτερα θαύματα πρόκειται τὰ πάντα μὲ ἀπόλυτον ἐξουσίαν, διὰ τὰ καταλύσθαι ὅτι καὶ εἰς τὰ μικρότερα δὲν θαυματουργεῖ ἀνυμῶν δύναμις ἀπὸ κάποιον ἄλλον ἀλλ' ὅτι ἐνεργεῖ ἔτσι διὰ τὰ ἀποδόση τὴν εἰς τὸν γεννησαντα αὐτὸν Πατέρα. Ὅταν λοιπὴν συνεχώρησε τὰς ἀμαρτίας, ὅταν ἦτο ἡ ἐξουσία τὸν παράδεισον καὶ εἰσάγαγεν ἐκεῖ τὸν ληστὴν, ὅταν κατέλυσε τὸν παλαιὸν νόμον εἰς τὰς περικοπὰς τὰς ἐντολάς, ὅταν πολλοὺς νεκροὺς ἀνέστησεν. Ὡς ὅταν ἐδόξασε τὴν θάλασσαν ὅταν ἤλεγξε τὰς ἀποκρυφούς σκέψεις τῶν ἀνθρώπων ὅταν ἐδημοσιεύσῃ τὰ μυστήρια τῶν τυφλῶν, πρᾶγμα ποῦ εἶνα ἀποκλειστικὸν κατόρθωμα τοῦ Θεοῦ καὶ καὶ ἐνός ἄλλου, δὲν φαίνεται εἰς ἡμῶν ἀπὸ τὰς παραπάνω περιπτώσεων νὰ προσέχεται πρὸς τὸν Πατέρα. Ὅταν διὰ τὴν ἐκπλαστικὰς τούτων ἀρτίων πρᾶγμα ποῦ συγκρινόμενον μὲ τὰ ἄλλα εἶνα μικρότερον ἀπὸ ἅλα, τότε ἀκρωνὲς τὰ μᾶτια τοῦ πρὸς τὸν οὐρανὸν καὶ προσέχεται, ἀφ' ἑνὸς μὲν, ὅτι θέλει νὰ συνιδῶσιν τὰς ἐνεργείας τοῦ αὐτοῦ τὰς ὅπως εἶπα, ἀφ' ἑτέρου δὲ διὰ τὰ νὰ μᾶς διδάξῃ νὰ μὴ ἀρχίζωμεν προηγουμένως τὸ φαγητὸν παρὰ ὅταν εὐχαριστήσωμεν πρῶτον ἐκεῖνον ποῦ μᾶς δίδει τὴν τροφήν. Καὶ, διὰ τὸ δὲν πυρᾶται τροφήν ἀπὸ μὴ ὑπάρχοντα. Διὰ τὴν ἀποστομῶσιν τὸν Μαρκιανὸν καὶ τὸν Μαχχαίου, ποῦ τὸν ἀποξενώνουν ἀπὸ τὴν δημιουργίαν καὶ τὴν κτίσιν καὶ νὰ διδάξῃ μὲ τὰς πράξεις του ὅτι καὶ τὰ ὅρατα ἅλα εἶναι ἔργα καὶ κτισμὰτα ἰδικὰ τοῦ. C καὶ ἀκόμη ὅτι αὐτὸς εἶναι ποῦ δίδει τοὺς καρπούς καὶ εἶπε κατὰ τὴν ἀρχὴν τῆς δημιουργίας «ἢ αὐτὸς ἔπλασθη ἢ γῆ βοτάνη γόρταιν» καὶ «ἢ αὐτὸς ἔπλασθη ἢ ὕδατα ἐρπετα ζῶντα». Ἐπειδὴ τὸ παρὸν θαῦμα δὲν ἦτο μικρότερον ἀπὸ ἐκεῖνο. Διὸς ἂν καὶ ἐκεῖνα τὰ ἐδημοσιεύσῃ ἀπὸ μὴ ὅτι αὐτὸς εἶναι ποῦ εἶπε κατὰ τὴν ἀρχὴν τῆς δημιουργίας «ἢ αὐτὸς ἔπλασθη ἢ ὕδατα ἐρπετα ζῶντα». Διὸς ἂν καὶ ἐκεῖνα τὰ ἐδημοσιεύσῃ ἀπὸ μὴ ὅτι αὐτὸς εἶναι ποῦ εἶπε κατὰ τὴν ἀρχὴν τῆς δημιουργίας «ἢ αὐτὸς ἔπλασθη ἢ ὕδατα ἐρπετα ζῶντα».

1. Ἰ. 1
12. Ἰ. 1. 20

γῆν τὰ καρποφόρα δένδρα καὶ ἀπὸ τὸ νερὸ τὰ ζῶντα ἐρπετὰ τὸ γεγονός ὅτι ἀπὸ πάντε ἀρτίους ἐδημοσιεύσῃ τὸς πολλὰ ψωμιά καὶ ἀπὸ τὰ δύο ψάρια ἐπίσης. Αὐτὸ ἦτο ἀπαδείκτις ὅτι, ἦτο κυρίου καὶ τῆς ἐκκλησίας καὶ τῆς θαλάσσης.

Ἐπεὶ δὲ ὅμως τὰ θαύματά του ἐγίνοντο συνεχῶς εἰς τοὺς ἀσθενεῖς, εἰς τὴν προκειμένην περίπτωσιν καὶ εἰς τὰ καθολικὴν θαυματοουργικὴν εὐεργεσίαν. D ὅστες καὶ μὴ εἶναι μόνον οἱ πολλοὶ ἄνθρωποι, θεοπαῖ τῶν θαυμάτων ποῦ ἐγίνοντο εἰς τοὺς ἄλλους, ἀλλὰ καὶ ἀποκαταστάσιν καὶ οἱ ἴδιοι τῇ δωρεᾷ τῶν θαυμάτων του. Καὶ ἐκεῖνο ποῦ εἰς τὴν ἐρημὸν ἐφαινετο ἄξιον θαύματος εἰς τοὺς οὐδαίους διότι ἔλεγαν «Μήπως ἡμπορεῖ νὰ μᾶς δώσῃ ψωμιά ἢ νὰ ἐτοιμάσῃ τραπέζιν εἰς τὴν ἐρημὸν»¹², αὐτὸ τὸ ἀπαδείκτις εἰς τὴν πρᾶξιν Δ' αὐτὸ τοῦ ὁδηγεῖ εἰς τὴν ἐρημὸν, ὥστε νὰ ἀπαλλάξῃ τελειῶς τὸ θαῦμα ἀπὸ καθε υποψίας καὶ νὰ μὴ νομισθῇ κανένας ὅτι κάποιος πόλις, ποῦ εἰρίσκετο ἐκεῖ κοντὰ, προσέφερε τὰ ἀπαράτητα ὅσα τὸ τραπέζιν Δ' αὐτὸ δὲ ἐδωκεν ἐκείνους καὶ τὴν ὥραν καὶ δὲν περιορίζεται μόνον εἰς τὴν ἀναφορὰν τοῦ τόπου.

Ἀλλὰ καὶ κάποιον ἄλλο διδασκόμεθα ἀπὸ τὸ γεγονός αὐτό, τὴν φιλοσοφίαν τῶν μαθητῶν διὰ τὰ ἀνταγὰς καὶ ἀπαράτητα καὶ ποσὴν ἀδυναμίαν ἐδεικνύειν διὰ τὴν τροφήν τοὺς. E Πραγματὶ καὶ, ἂν καὶ ἦσαν δώδεκα ἀτόμα, εἶχαν μόνον πέντε ψωμιά καὶ δύο ψάρια. Τόσους πᾶν ἔργα ἦσαν διὰ αὐτοὺς τὰ σωματικὰ πράγματα καὶ μόνον διὰ τὰ πνευματικὰ ἐνδεδέχοντο. Καὶ δὲ ἐκράτησαν τὰ ὅλα νὰ αὐτὰ τρῶμεν διὰ τὸν ἑαυτὸν τοὺς ἄλλὰ τὰ προσέφεραν ὅταν τοὺς τὸ ἐξήγγισεν ὁ Ἰησοῦς. Ὅθεν πρέπει νὰ διασφαλίσωμεν ὅτι καὶ ἂν ἀκόμη ἔχωμεν ἀλλὰ καὶ αὐτὰ νὰ τὰ δίδωμεν εἰς τοὺς ἐχόντας ἀνάγκην. Ὅταν λοιπὸν τοὺς ἔδωκεν ἐντολὴν ὁ Κύριος νὰ φέρουν τὰ πέντε ψωμιά δὲν λέγουσιν. Καὶ πῶς θὰ τραφῶμεν ἡμεῖς, ~~καὶ~~ πῶς θὰ χορηγῶμεν τὴν πείναν μᾶς. Ἀλλ' ὑπακούουν μὲ προθυμίαν.

Πέραν τῶν ὧν ἐλέγχθησαν, ὅπως ἐγὼ τοῦλάχιστον νομίζω διὰ τὸν λόγον αὐτὸν θαυματουργεῖ μὲ θάσιν τὰ ὑπάρχοντα ψωμιά καὶ τὰ ψάρια διὰ τὴν ὁδηγήσιν τοὺς μαθητὰς τοὺς εἰς τὴν πίστιν, διότι ἦσαν ἀκόμη ἀδύνατοι.

πνευματικῶς. Δι' αὐτό καὶ ὑψώνει τὰ μάτια του εἰς τὸν οὐρανόν. Δι' οὗτο τὰ ἄλλα θαύματα εἶχαν πολλὰ ἴδε ἀλλὰ κανένα παρόμοιον μὲ αὐτό.

Ἀφοῦ, λοιπόν, ἐπῆρε τὰ ψῶμα αὐτοῦ ὁ Κύριος καὶ τὰ ἔδωκεν εἰς τοὺς μαθητάς του νὰ τὰ διαμοιράσων εἰς τὸν κόσμον καὶ ἔτοι μὲ τὴν χειρονομίαν αὐτῆν τοὺς τιμᾷ. Καὶ ὅχι μόνον τοὺς τιμᾷ, ἀλλὰ τὸ κάνει διὰ νὰ μὴ δείξουν ἀπιστίαν, ὅταν βᾷ γίνῃ το θαῦμα οὔτε νὰ τὸ ἐσχάσουν, ὅταν περάσῃ ἀφοῦ θὰ ἦσαν μάρτυρες αὐτοῦ τὰ ἴσα τὰ χέρια τοῦ Κυρίου. Δι' αὐτό, ἐπίσης, ἀφῆκε καὶ τὰ πλήθη τοῦ κόσμου νὰ γοῦσων καλὰ τὴν πείναν. Ὡς καὶ περιμένε νὰ ἔλθουν πρῶτο οἱ μαθηταὶ νὰ τὸν ἐρωτήσων καὶ διὰ μέσου τῶν μαθητῶν τακτοποιᾷ τὸν κόσμον εἰς τὸ χορτόν καὶ μὲ αὐτοὺς μοιράζει τὸ ψῶμα καὶ τὰ ψάρια. Ἐπειδὴ ἤθελε νὰ δεομεύσῃ τὸν καθένα μὲ τὴν ἰσχύϊν του ὁμολογῶν καὶ τὰς πράξεις του. Δι' αὐτό καὶ παίρνει ἀπὸ τοὺς μαθητάς τὰ ψῶμα διὰ νὰ ἔχουν πολλὰς ἀποδείξεις τοῦ γεγονότος καὶ πολλὰς περιστατικὰς νὰ τοὺς υπαινικίζων τὸ θαῦμα. Πραγματικῶς, ἔάν τὸ ἐλητηριώσῃ μολονόν, συνέστησαν αὐτά, τί δὲν θὰ ἐπ' αὐτῶν, ἔάν δὲν εἶχε πρῶτον ὅλα αὐτά. Καὶ διδοὶ ἐντολήν εἰς τὸν κόσμον νὰ καθίσουν κατὰ παρέας, ἕπειδὴ θέλει νὰ τοὺς μάθῃ νὰ φιλοσοφῶν. Ὁ Δι' οὗτο δὲν ἤθελε νὰ διασπάρῃ τὰ σωμάτια τοὺς μόνον, ἀλλὰ νὰ τοὺς ὁ δάξῃ καὶ τὴν ψυχὴν.

Συνεπῶς, καὶ ἀπὸ τὸν τόπον καὶ ἀπὸ τὸ ὅτι δὲν τοὺς ἔδωκε τίποτε περισσώτερον παρὰ ψῶμα καὶ ψάρια καὶ ἀπὸ τὸ ὅτι εἰς οἷον προσέφερε τὰ ἴδια καὶ τὰ ἕκαστον κοινὰ καὶ ἀπὸ τὸ ὅτι δὲν ἔδωκεν εἰς κανένα περισσώτερον ἀπὸ τὸν ἄλλον τοὺς ἐδίδασκε τὴν ταπεινοφροσύνην, τὴν ἐγκράτειαν, τὴν ἀγάπην, τὴν ὁμοῦσιν συμπεριφορὰν πρὸς πάντας καὶ τὴν ἰδέαν ὅτι τὰ πάντα εἶναι κοινὰ.

«Καὶ ἀφοῦ ἔκαμε τὰ ψῶμα ὁ Κύριος, τὰ ἔδωκεν εἰς τοὺς μαθητάς του καὶ οἱ μαθηταὶ εἰς τὰ πλήθη τοῦ κόσμου». Τὰ πέντε ψῶμα ἔκαμε καὶ ἔδωκε καὶ τὰ πέντε αὐτὰ ψῶμα εἰς τὰ χέρια τῶν μαθητῶν ἐπολλαπλασιάζοντο. Καὶ δὲν ἐπαυμάτισε τὸ θαῦμα εἰς αὐτὸ τὸ σημεῖον, ἀλλὰ τὸ ἐπαραχώρησε μέχρις ὅτου ἐπερίσσευσαν τὰ ψῶμα. Ὁ Καὶ δὲν ἐπερίσσευσεν ψῶμα δολοκλήρως ἀλλὰ κομμάτια, διὰ νὰ δείξῃ ὅτι αὐτὰ ἦσαν ὑπόλοιπα ἐκείνου καὶ ἔτοι νὰ πληροφωρηθῶν οἱ τοὺς γεγονότος.

Δι' αὐτό ἀφῆκε τὸν κόσμον νὰ πενῶσῃ διὰ νὰ μὴ νομίσῃ κανένας ὅτι πρόκειται διὰ φαντασίαν. Δι' αὐτό ἔκαμε νὰ περισσεύσων δώδεκα κοφίνια, διὰ νὰ κρατήσῃ ἕνα καὶ ὁ Ἰουδαῖος ἠμποροῦσε, θέλων, νὰ σφίξῃ τὴν πείναν. Ἀλλὰ τότε δὲν θὰ ἐγνωρίζον οἱ μαθηταὶ τὴν δυναμίαν τοῦ Κυρίου καὶ εἰς τὸν ἕλκισαν τὸ ἴδιον ἔργον. Τόσον πολλοὶ λοιπὸν κατεπλάγησαν ἀπὸ τὸ θαῦμα αὐτὸ οἱ Ἰουδαῖοι. Ἐὗτε ἤθελαν νὰ τὸν ἀνακηρύξουν βασιλέα, πράγμα ποῦ δὲν ἔκανον εἰς κανένα ἄλλο θαῦμα.

Ποῖα, γὰρ, λοιπόν, θὰ ἠμποροῦσε νὰ παραστήσῃ τὰ πῶς ἐπολλαπλασιάζοντο τὰ ψῶμα, Πῶς ἔρρεαν εἰς τὴν ἕρημον. Πῶς ἐπῆρκεσαν διὰ τόσον πλῆθος ἀνθρώπων. (Δι' οὗτο, ἦσαν πέντε χιλιάδες ἄνδρες, χωρὶς νὰ συνυπολογίζοντα, αἱ γυναῖκες καὶ τὰ παῖδιά. Καὶ ἀποτελεῖ μὲν ἄλλο ἕνα ποῦ τοῦ λαοῦ δι' οὗτο καὶ αἱ γυναῖκες καὶ τὰ παῖδιά ἐτρέχαν μὲ προθυμίαν κοντὰ εἰς τὸν Κύριον.) Πῶς ἐπερίσσευσαν τὰ κομμάτια, Δι' οὗτο καὶ αὐτὸ δὲν εἶναι μικρότερον θαῦμα ἀπὸ τὸ ἀρχικόν. **ΜΟΜ** Καὶ μάλιστα ἦσαν τόσα τὰ ὑπόλοιπα ὥστε νὰ γεμισοὺν τὰς κοφίνια, ὅσα καὶ οἱ μαθηταὶ, χωρὶς νὰ εἶναι οὔτε περισσότερα οὔτε ὀλιγώτερα. Ἀφοῦ ἐπῆρε, λοιπόν, τὰ ὑπολείμματα, δὲν τὰ ἔδωκεν εἰς τὰ πλήθη τοῦ κόσμου ἀλλὰ εἰς τοὺς μαθητάς, ὅτι τὸ πλῆθος εὐρίσκειται εἰς πολλὰ χαμηλότεραν πνευματικὴν κατὰστασιν ἀπὸ τοὺς μαθητάς.

Ἀφοῦ ἔκαμε τὸ θαῦμα ὁ Κύριος «Ἀμέως ἠνάγκασε τοὺς μαθητάς του νὰ εἰσελθεῖν εἰς τὸ πλῆθος καὶ νὰ περάσων. προτῆτερα ἀπὸ αὐτὸν εἰς τὸ ἀπέναντι μέρος τῆς λίμνης, ἕως ὅτου αὐτὸς διαλύσῃ τὰ πλήθη τοῦ λαοῦ». Δι' οὗτο καὶ ὅταν ἦτο παρὼν ἐνομιζέτο ὅτι ἐπὶ τὸ κρητὸν δὲ φαντασίαν καὶ ὅχι διὰ πραγματικότητάς, ἀσφαλῶς, ὅταν ἀποσταζέων δὲν συνέβαινε τὸ ἴδιον. Δι' αὐτόν, ἀκριβῶς τὸν λόγον διὰ νὰ θεωρῇ τὴν εὐκαρίαν νὰ ἐξεπασθῇ μὲ ἄκρατον τὸ σμῆδαν. ἔδωκεν ἐντολήν εἰς ἐκείνους, ποῦ ἔλαβον τὰ ὑπόλοιπα καὶ τὰ πειστήρια τοῦ θουμιστοῦ, νὰ ἀπαχωρησθῶν ἀπὸ κοντὰ τοῦ Κυρίου. Ἐξ ἄλλων καὶ εἰς ἄλλας περιπτώσεις ἔστιν ἐπιτελεῖ μὲν ἄλλα θαύματα ἀπαλλάσσεται ἀπὸ τὸ πλῆθος καὶ τοὺς μαθητάς ποῦ διὰ νὰ μὴς διδάξῃ νὰ μὴ ἐπιβώσκωμεν τὴν δύσιν τῶν πολλῶν καὶ νὰ μὴ παρὰσυνώμεθα ἀπὸ τὸν κόσμον.

σιμον. Οπου δὲ ὁ εὐαγγελιστὴς λέγει, «τοὺς ἡναγ-
κασεν» ἀποδεικνύει τὴν μεγάλην ἐπιθυμίαν τῶν μαθη-
τῶν νὰ παραμείνουν κοντὰ εἰς τὸν Κύριον. Καὶ ἀπέστε-
λεν τοὺς μαθητὰς μὲ τὸ προσήγημα τῆς διαλυσεως τοῦ
πληθους, ἀλλ' ὁ Κύριος ἤθελε ν' ἀνέβῃ εἰς τὸ θῶνον. Τὸ
ἔκανε δὲ αὐτὸ διὰ νὰ μὴς διδάξῃ νὰ μὴ ἀναμειγνυόμε-
θα συνεχῶς μὲ τὸ πλῆθος, οὔτε πάλιν διαρκῶς νὰ τὸ
ἀποφεύγουμεν, ἀλλὰ καθὲς φορά νὰ κάνωμεν, εἴτε τὸ ἕνα
εἴτε τὸ ἄλλο, διὰ τὴν ὠφέλειαν αὐτοῦ καὶ νὰ ἐναλλάσ-
σωμεν τὸ καθέναν ἀναλόγως τῆς ἀνάγκης.

Ἄς μάθωμεν καὶ ἡμεῖς, λοιπόν, νὰ παραμείνωμεν
συνεχῶς κοντὰ εἰς τὸν Ἰησοῦν, ὅχι, ὡς ἀποθιμένοις
εἰς τὴν ὀλικήν, ἀνταπόδοσιν, ἀλλ' ὅτι νὰ μὴ μας κατηγόρη-
σῃ ὅπως ἔκανε, εἰς τοὺς Ἰουδαίους. Ἐπὶ Πραγματικὰ,
ἐζητεῖτε νὰ μὲ εὗρετε» λέγει, «ὅχι, ὅτι εἶδατε τὰ θαύ-
ματά μου, ἀλλὰ διότι ἐφαύσατε ἀπὸ τοὺς ἄρτους καὶ ἐ-
χορτάσατε». Ἐὰν τὸν λόγον αὐτὸν δεῖ κάνει συνεχῶς
τὸ ἴδιον θαῦμα, ἀλλὰ τὸ θέτει εἰς δευτέραν σεράν διὰ
νὰ διδάσκαλὸν αὐτοὶ νὰ μὴ εἶναι δοῦλοι εἰς τὴν κοιλίαν
τοὺς ἀλλὰ νὰ ἐπιβιώσῃ διαρκῶς τὴν ἀπόκτησιν τῶν
πνευματικῶν ἀγαθῶν.

Αὐτὰ, κατὰ συνέπειαν, ἔς ἐπιβιώσῃ καὶ ἡμεῖς καὶ
ὡς ζητοῦμεν τὸν οὐρανὸν ἄρτον καὶ ἄφοδ' τοῖς λάθωμεν,
ὡς ἀπολλασθῶμεν ἀπὸ κάθε βιωτικῆς μέριμνας. Διότι,
ἐάν ἐκεῖνο ἀφῆσαν τὰ σπιντιά του, τοῖς πόλεως, τοὺς
συγγενεῖς καὶ τὰ πάντα καὶ παρῆκεν εἰς τὴν ἐρήμῳ
καὶ δὲν ἀπεμακρυνόντο ἀπὸ ἐκεῖ, μολοντ' τοὺς ἐπείξεν
ἡ πείνα. Ἡ πρὸς περισσότερον ἡμεῖς πᾶσι πλησιάζομεν
μὰς το αὐτὴν γράπτειν, πρέπει νὰ δεῖξωμεν μεγα-
τέραν εὐσέθειαν καὶ νὰ ζητῶμεν κατὰ πρῶτον μὲ με-
γάλαν πῶθον τὰ πνευματικὰ ἀγαθὰ, καὶ ὕστερα τὰ αἰ-
σθητὰ. Διότι καὶ οἱ Ἰουδαῖοι κατηγοροῦντο, ὅχι, ἐπει-
δὴ ἐζήτησαν νὰ συναυτήσονται Κύριον διὰ τὸν ἄρ-
τον. Ἀλλ' ἐπειδὴ τὸν ἐζήτησαν μόνον διὰ τὸν σκοπὸν αὐ-
τὸν καὶ μάλιστα πρῶτον δι' αὐτὸν Πραγματικὰ, ἐάν κά-
ποιος καταφρονῇ τὰς μεγάλων καὶ ὀλιγῶν δωρεῶν καὶ
προσκαλῆται εἰς τὰς μικράς καὶ ἀσημάντους, τότε καὶ
ὁ διωροδόχης τὸν περφρονεῖ καὶ δ' ἐκεῖνα που αὐτὸς ἐ-
πιθυμεῖ καὶ εἶται τὰ χάνει καὶ ἐκεῖνα. Ὅπως πάλιν ἐάν
ποθῶμεν τὰ πνευματικὰ, μὴς προσθεῖντα, μὰς μὲ αὐ-

τα καὶ τὰ ὀλικά, ἢ Δὲ εἰς τὴν πραγματικότητα, τὰ
τελευταῖα εἶναι προσθήκη εἰς τὰ πρῶτα. Ἰόσον ἀσημάν-
τα καὶ μικρά εἶναι αὐτά, ἐάν συγκριθοῦν πρὸς τὰ πνευ-
ματικά, καὶ ὡς ἱσχυρίζεται, μεγάλα.

Ὡστε νὰ μὴ ἀσχολοῦμεθα μὲ αὐτὰ, ἀλλὰ νὰ θεω-
ροῦμεν καὶ τὴν ἀπόκτησιν καὶ τὴν ἀπωλείαν αὐτῶν χω-
ρὶς διατέραν σημεῖων. Ὅπως καὶ, ὁ ἴσως ὁ ὁποῖος,
οὔτε, ὅταν τὰ εἶχε ἐπιδροκαλῆται εἰς αὐτὰ οὔτε, ὅταν
τὰ ἔχασε τὰ ἐζήτησε μὲ ἀγωνίαν. Δὲν δι' αὐτὸν τὸν λο-
γὸν λέγονται χρήματα, ὅχι, διὰ νὰ τὰ θάψωμεν εἰς τὴν
γῆν, ἀλλὰ διὰ νὰ τὰ χρησιμοποιῶμεν ὅπου χρειαζοῦται
καὶ, ὅπως ὁ καθένας ἀπὸ τοὺς τέχνιτας ἔχει τὴν τέχνην
τοῦ καὶ τὰς ἰδιαιτέρας γνώσεις ἐπὶ αὐτῇ. **ΣΟΦ**
ἔτσι καὶ ὁ πολὺς οὐκ ἐν γνῶριζέ νὰ δουλεύῃ τὸν σὸν
ροῦ, οὔτε νὰ κατασκευάζῃ πλοῖα, οὔτε νὰ ἴσῃ νη-
οῦτε νὰ κτίζῃ οὔτε τιποτέ ἄλλο παρόμοιον ἔργον.
Ἄς μάθῃ, λοιπόν, νὰ χρησιμοποιῇ τὸν πλοῦτον ὅπου εἶ-
ναι ἀνάγκη καὶ νὰ ἐλεῇ τοὺς πτωχοὺς καὶ τότε θὰ μά-
θῃ τὴν τέχνην πολὺ ἀνωτέραν ἀπὸ ὅλως τὰς παραπάνω.
Δὲν ἡ τέχνη αὐτὴ εἶναι ἀνωτέρα ἀπὸ ὅλως αὐτὰς. Τὸ
ἐργαστήριον αὐτῆς εἶναι κτισμένον εἰς τοὺς οὐρανούς.
Τὰ ἐργαλεῖα τῆς θεῆς εἶναι φτιαγμένα μὲ σιδηροὺς καὶ
χαλκῶν, ἀλλὰ ἀπὸ ἀγαθότητα καὶ καλὴν διαθέσιν. Ὁ
δὲ δασκαλὸς τῆς τέχνης αὐτῆς εἶναι ὁ Χρὶστός καὶ ὁ Πα-
τήρ τοῦ. Ἡ Δὲ εἰς λέγει «ἵνα σὺ εὐσπλαγχνῶς καθὼς
καὶ ὁ Πατήρ σὺς ὁ οὐρανός» καὶ τὸ π. ὁ ἀξιοθαύμα-
στον εἶναι, ὅτι, ἐνῶ εἶναι τόσοι πολλοὶ καλλιτέρας ἀπὸ τὰς
ἄλλων τέχνας, δὲν ἀπαιτεῖ οὔτε κόποι οὔτε χρόνον διὰ
νὰ τὴν μάθῃ τελειῶς κάποιος καὶ νὰ τὴν ἐφαρμόζῃ μὲ
ἐπιτυχίαν. Ἄρκε' νὰ τὸ θελήσῃ καὶ τὸ πᾶν ἐπιτελεῖ.

Ἄς ἴδωμεν, ὁμῶς, ποῦν εἶναι τὸ τέλος τῆς τέχνης
αὐτῆς. Ποῦν εἶναι, λοιπόν, τὸ τέλος τῆς ὁ οὐρανός
τὰ ἀναθὰ τοῦ οὐρανοῦ, ἢ ἀπόρρητος ἐκείνη δόξα, αἱ
πνευματικαὶ ἐκεῖνα παστάδες, αἱ λαμπραὶ λαυτάδες ἢ
συνήφαρες μὲ τὸν νύμφον καὶ ὅλα τὰ ἄλλα που καμ-
μια γλώσσα οὔτε μυαλό ἔμπορεῖ νὰ τὰ παραστήσῃ καὶ
νὰ τὰ σκεθῇ.

Ὡστε, καὶ, ἀπὸ τὴν ἀποψιν αὐτὴν μεγάλη εἶναι ἡ
υπεροχὴ τῆς τέχνης αὐτῆς. Πραγματικὰ, αἱ περισσότε-
ραι ἀπὸ τὰς τέχνας εἶναι χρήσιμοι διὰ τὴν παροῦσαν

ζωήν. Ο ἄνθρωπος αὐτὴν χρῆσις μεθ' ἐκείνην καὶ διὰ τὴν μέλλουσιν ζωὴν. Ἐάν, λοιπόν, πόσον ὑπερέχει αὐτὴ ἀπὸ τῶν τεχνῶν που μᾶς εἶναι ἀπαρατήτοι διὰ τὴν παρουσίαν ζωῆς μας, ἐννοῶ τὴν ἱατρικὴν, τὴν οἰκοδομικὴν καὶ ὅλας τὰς τέχνας αὐτοῦ τοῦ εἴδους, ἀσφαλῶς, θὰ ὑπερέχει ἀπὸ ὅλας τὰς ἄλλας, τὰς ὅπου, εἴαν κανεὶς ἐξετάσῃ μετὰ ἀκριβείας, θὰ ἠμποροῦσε νὰ εἰπῇ ὅτι, δὲν εἶναι καθόλου τέχνη.

Κατὰ συνέπεια, ἐγὼ τοῦλάχιστον δὲν θὰ ὀνομάσω αὐτὴ καὶ τέχνη. Τὰς ἄλλας, τὰς περὶ τὰς θηλασθῆ Πραγματικὰς, εἰς τί μᾶς χρησιμεύουν; ἢ μαγειρικὴ καὶ ἡ καρικευτικὴ, Πουθενά. Ἀλλ' ἀντίθετα μᾶς εἶναι, καὶ πᾶσα πολὺ ἐλευθερία, ἐπεὶ δὴ καταστρέφουσι τὸ σῶμα καὶ τὴν ψυχὴν μας, δεδομένου ὅτι, εἰσάγουσι εἰς αὐτὰ μετὰ φθορίαν τὴν τροφὴν, ποὺ εἶναι ἡ μὴτέρα ὧν ἐν γένει τῶν νοσημάτων καὶ τῶν παθημάτων.

Δ Ὅχι μόνον αὐτὰς, ἀλλ' οὐτε καὶ τὴν ζωγραφικὴν, οὐτε καὶ τὴν ἀκαδημαϊκὴν θὰ ἠμποροῦσα ἐγὼ τοῦλάχιστον νὰ ἀποκαλέσω τέχνη. Ὅτι μᾶς ὑποχρεῶναι μόνον εἰς περιττὰς δαπάνας. Αἱ τέχναι, ὅμως, πρέπει νὰ μᾶς παρέχουν καὶ νὰ μᾶς κατασκευάζουν ἐκεῖνα ποὺ εἶναι ἀναγκαῖα καὶ μᾶς διατηροῦν τὴν ζωὴν. Δ' αὐτὸ ἀλλοίως, ὁ Θεὸς μᾶς ἔδωκε καὶ σοφίαν, διὰ νὰ εἰσάγῃ μὲν τὰς μεθόδους, μετὰ τὴν ἐπιθεσίαν, τῶν ὅπου οὐ θὰ ἠμπορέσωμεν νὰ ὀργανώσωμεν τὴν ζωὴν μας. Αἱ ζωγραφικαὶ ὅμως, τῶν ζωῶν, ποὺ γίνονται, ἢ εἰς τοὺς τοίχους ἢ τὰ ἐνδύματα εἰς τί μᾶς χρησιμεύουν, πῶς μοι.

Διὰ τὸν ἴδιον λόγον πρέπει, νὰ ἀφαιρεθοῦν παλλὰς στο χεῖρ ἀπὸ τὴν τέχνην τῶν ὑποδηματοποιῶν καὶ τῶν ὑφαντουργῶν. Διότι αὐτὰ περιεπεσαν ὥς ἐπὶ τὰ πλεῖστοι εἰς τὴν θανατικότητα. Ἐὰν ποὺ παρεβλεῖται τὴν ἀνάγκην ποὺ ἐξυπηρετοῦσαν καὶ ἀνέμελξαν τὴν κακοτέχνειαν μετὰ τὴν τέχνην. Τὸ ἴδιον συνέβη καὶ μετὰ τὴν οἰκοδομικὴν τέχνην.

Ἀλλ' ἐφ' ὅσον αὐτὴ κατασκευάζει σπιτὰ καὶ οἷα θεάτρα, θηλασθῆ ἐργάζετα δ' αὖτὰ ἀναγκαῖα καὶ, ὅχι διὰ τὰ περιττὰ τὴν ὀνομάζω τέχνην. Ὅμοια καὶ τὴν ὀφθαλμικὴν ἐφ' ὅσον φτεράχνη ἐνδύματα καὶ ἄλλα ἀναγκαῖα ὑφάσματα καὶ δὲν ἀμῆτα τὰς ἀνάγκας δ' αὖτὰ ἀποκαλύπτει μεγάλον ἐγὼσμον τὰς ἀνάγκας δ' αὖτὰ ἀποκαλύπτει μεγάλον ἐγὼσμον καὶ ἀπεργαζομένη ὅλας καὶ τὴν ὀνομάζω τέχνην. **ΒΙΘ** Ἐπειδὴ, καὶ τὴν τέχνην τῶν ὑποδηματοποιῶν ἐφ' ὅσον φτεράχνη ὑποδήματα δὲν θὰ τῆς ἀρνηθῶ τὸ ὄνομα τῆς τέχνης. Ὅταν, δ-

μως, κἀντὶ τούτων ἀνδράς νὰ φαίνωνται ὡς γυναῖκες καὶ τοὺς κἀντὶ μετὰ τὰ ὑποδήματα νὰ φέρονται μετὰ θηλυπρέπειαν καὶ νὰ χάνουν τὸν ἀνδρισμὸν τοὺς τότε θὰ τὴν κατατάξωμεν εἰς τὰς ἐλευθερίας καὶ περὶ τὰς καὶ δὲν θὰ τὴν ὀνομάσωμεν καθόλου τέχνην.

Καὶ γινώσκω ὅτι εἰς πολλοὺς θὰ φαῖτο λεπτολόγος, ἐπεὶ δὴ ἐξετάζω τὰ πράγματα αὐτά. Ἀλλὰ δὲν θὰ τοῦσώ νὰ τὸ κῆρυξ ἀπὸ αἰτίας αὐτοῦ. Δ' οὐ τοῖς αἰτίαι ὧν ἐγενέσθησαν κακῶν αὐτὸ εἶναι. τὸ ὅτι, θηλασθῆ τὰ ἀμαρτήματα αὐτὰ θεωροῦνται μικρὰ καὶ δι' αὐτὸ παραμέλονται.

Καὶ ποῖον ἀμάρτημα ἐρωτᾷ κάποιος, ἠμπορεῖ νὰ θεωρηθῇ πρὸ ἀσχημάτων. **Β** ἀπὸ τοῦ νὰ φορῇ ἕνας ἄνθρωπος ὑποδήματα μετὰ στολῆς καὶ γυαλισμένα καὶ προσηρμοσμένα ὡραία εἰς τὰ πόδια ἐάν θεῖται φαίνεται, ὅρθον νὰ ὀνομάσωμεν αὐτὸ ἀμαρτίαν. Θέλετε λαβόν, νὰ ἀπαντήσω εἰς αὐτὸν καὶ νὰ ἀποδείξω τὸ μέγεθος τῆς ἀσχημοσύνης, χωρὶς νὰ σᾶς καταλάβῃ ἡ ὀργή. Ἡ μᾶλλον καὶ ἂν ὀργίζεσθε δὲν τὸ προσέχω καὶ πολὺ. Δ' οὐ σὺ εἰσθε αἰτία, τῆς ἀνοησίας αὐτῆς οἱ ὁποῖοι, οὕτε καὶ τὴν θεωρεῖτε ἀμάρτημα καὶ ἐν αὐτῷ μὲ ἀναγκάζετε νὰ ἀσχοληθῶ μετὰ τὴν κατηγορίαν τῆς ἀσωτίας αὐτῆς.

Ἐλθέτε λοιπόν, νὰ τὸ ἐξετάσωμεν καὶ νὰ διαπιστώσωμεν τὸ πόσον μεγάλο κακὸν εἶναι αὐτὸ. Πραγματικὰ εἶναι τὰ μεταξὺ τῶν νημάτων ποὺ δὲν εἶναι ὁμοῖον οὐτε εἰς τὰ ἐνδύματα νὰ ὑφάνωνται. ὡς στολίδια τὰ συνράπτετα ἐπάνω εἰς τὰ ὑποδήματα, πόσον γλυυαῖ καὶ πόσον γελῶτος δὲν εἶναι αὐτὰ αὐτά. Ὁ ἔστι δὲμως, περιφορὴ τὴν ἰδίαν μοῖν γυνῆν, τότε ἀκούσε τὴν φωνὴν τοῦ Παύλου, ποὺ μετὰ μὲν μεγάλην σφοδρότητα τὰ ἀπαγορεύει αὐτὰ καὶ θὰ καταλάβῃς τὸ γελῶτον τῆς ὑποθέσεως. Ἦ λέγει λοιπὸν ἐκεῖνος, ὅτι Ὅχι μετὰ φιλαρέσκια πλεξιμάτων τῶν μαλλῶν ἢ μετὰ χρυσῆ ἢ μαργαριτάρνια κοσμημάτων ἢ μετὰ ρούχα πολυτελῆ. Ποῖαν συνχωρησὶν ἀέξεις λαβόν, νὰ εὖρης σὺ, ὅταν ὁ Παῦλος ἀπαγορεύῃ εἰς τὴν σύζυγον νὰ φορῇ πολυτελὴ ἐνδύματα καὶ σὺ ὁδηγῇς τὴν ἑλαιοκείαν αὐτὴν καὶ εἰς τὰ ὑποδήματα καὶ πολλὰ κάνεις δ' αὖτὰ καὶ καταγέλαστοι αὐτὴν ἀνοησίαν;

Πραγματικά και πασιον ναυπηγείται και κωπηλάται. ἐκλέγονται. **Δ** και ὁδηγός και κυβερνήτης προσλαμβάνονται και τὰ παιδιὰ ἀνοίγονται και τὸ πέλαιος διασχιζεται και ὁ ἥμιπορος ἐγκσταλε περὶ τὴν γυναῖκα και τὰ παιδιὰ και τὴν πατρὶα και παραδίδε τὴν ζωὴν του εἰς τὰ κύματα και ἔρχεται εἰς τὴν χώραν τῶν θαρβάρων και πολλοὺς ὀφίσταται κινδύνους διὰ τὰ νήματα αὐτὰ ὥστε ὑστερα ἀπὸ αὐτὰ, νὰ τὰ πάρης ἐσὺ θὰ νὰ τὰ ράψῃς εἰς τὰ ὑποδήματά σου και νὰ στολίσῃς τὸ ἔνδυμα.

Και ποια πρῆξις ἡμπορεῖ νὰ θεωρηθῇ χειρότερα ἀπὸ τὸν παραλογισμόν αὐτῶν. Ἀλλὰ παλαιότερα δὲν ἐγένετο τὸ πρᾶγμα αὐτὸ ἀλλὰ ἦσαν τὰ πάντα ἀνδρὸς πρεπῆ **Ὁ**θεν, ἐγὼ περιμένω διὰ τὴν παράδοσιν τοῦ χρόνου οἱ νεομῖαι θὰ φορέσουν τὰ ὑποδήματα τῶν γυναικῶν και καθόλου δὲν θὰ ἐντρέπωνται. Καὶ τὸ χειρότερον εἶναι ὅτι καὶ οἱ ποτερες θάβουν αὐτὰ καὶ δὲν ἀνασκόπου. **Ε** ἀλλὰ θεωροῦν ὅτι τὸ πρᾶγμα αὐτὸ εἶναι χωρὶς σημασίας.

Θέλετε νὰ σὰς εἰπῶ καὶ τὸ ἀκόμη χειρότερον ὅτι, δηλαδή, γίνονται αὐτὰ ἐνῷ ὑπάρχουν πολλοὶ πτωχοί. Θέλετε νὰ φέρω εἰς τὸ μέσον τὸν Χριστὸν ποὶ πεινᾷ ποὺ εἶναι γυμνός, ποὶ περιφέρεται παντοῦ σαν ξένος, ποὺ εἶναι φυλακισμένος. Καὶ τούτους κερανοὺς δὲν ἀξίεζε, ὅταν ἀποφρόνιτε διὰ ἐκείνον ποὶ στερεῖτε και τὴν ἀπαράττητον διὰ τὴν αἰτήρησίν του τροφὴν. **ΣΤΙ** και στολίζετε μετὰ τὴν φροντίδα τὰ δέρματα. Καὶ ὁ μὲν Κύριος, ὅταν ἔθετε τοὺς νόμους του εἰς τοὺς μαθητάς του, δὲν τοὺς ἐπέτρεψε νὰ ἔχουν καθόλου ὑποδήματα. **Η'** μὲν δὲ, ὡς, βλῆ, μόνον δὲν ἀσχόμεθα νὰ θαδίζωμεν μετὰ γυναικῶν ποδὶς ἀλλ' οὔτε νὰ φορῶμεν ὑποδήματα διὰ τὰ μᾶς προστατεύον ὡνόν.

Πῶς ἡμπορεῖ λοιπὸν νὰ θεωρηθῇ χειρότερον ἀπὸ τὴν ἀκωσμίαν αὐτὴν. **Τ** ἀπὸ τῆς γελοῦς αὐτῆς, **Τ**ραγματικά, ἡ κατάσταση αὐτὴ προέρχεται ἀπὸ μωχρήθη λυτρεπῆ ἀπηνή. ὡμὴν περιεργον και μοταυπονον. **Δ** ὅτι πότε θα ἡμπορέσῃ νὰ ἀσχοληθῇ μετὰ τὸ σὺβαρον και ἀναγκαῖον, ὁ ἀνθρώπος ποὶ ἀσχαλεῖται μετὰ περὶ αὐτὰ. Πότε θα ἀνεχθῇ ὁ νέος αὐτοῦ τοῦ εἶδους νὰ φροντίσῃ διὰ τὴν μωχρήτην ἢ και νὰ σκεφθῇ ἀκόμη ὅτι ἔχει μωχρήτην. Πραγματικὰ, ὁ κραδῶνος θὰ εἶναι ἐκεῖνος. **Β** ποὺ ἀναγκάζετα νὰ θαυμάζῃ τὰ πράγματα

αὐτὰ και σκληρὸς ἐκείνος ποὺ χάριν αὐτῶν παραμελεῖ τοὺς πτωχοὺς και θὰ ἀτερηθῇ κάθε ἀρετὴν ἐκεῖνος ποὺ βλῆ τὴν φροντίδα τὴν κατανάλωσιν εἰς αὐτὰ. Πραγματικὰ, ὅποιος ἀσχαλεῖται μετὰ τὴν ποσότητα τῶν ἡμετέρων, μετὰ τὴν λαμπρότητα τῶν χρημάτων και μετὰ τὰ σχέδια ποὺ γίνονται, μετὰ τὰ ὑφάσματα αὐτὰ, πότε θα ἡμπορέσῃ νὰ ἴδῃ τὸν οὐρανόν. Πότε θα θαλάσῃ τὸ κάλλος τοῦ οὐρανοῦ. Ἐκεῖνος ποὶ προσκολλᾶται εἰς τὸ κάλλος τῶν δερμάτων και εἶναι διαρκῶς σκυμμένος πρὸς τὴν γῆν. Καὶ ὁ μὲν Θεὸς ἤλκυσε τὸν οὐρανόν και ἦναψε τὸν ἥλιον διὰ νὰ προσελκύσῃ τὰ μάτια σου πρὸς τὰ ὄντα σου, ὅμως, ἀνοηκαίεις τὸν ἑαυτὸν σου νὰ κυττάζῃ πρὸς τὰ κάτω και πρὸς τὴν γῆν ὅπως οἱ χοῖροι και ὑπακούεις εἰς τὸν διάβολον. **Δ** ὅτι τὴν ἀσχημοσύνην αὐτὴν ἐπέσκησεν ὁ ποιητὴς δαίμων θὰ νὰ σὲ ἀπομακρύνῃ ἀπὸ τὸ οὐράνιον κάλλος. **Δ** αὐτὸ και σὲ ἐφέρει εἰς τὸ κατάντημα αὐτό, ὥστε νὰ παραμελήτῃς ὁ Θεὸς ποὶ δεικνύει τὸν οὐρανόν και νὰ ἀπασπᾷ τὸ ἐξ ἀφέρων ὁ διάβολος ποὶ δεικνύει τὰ δέρματα. **Ε'** **Ἡ** ὡλλων οὕτε τὰ δέρματα δεικνύει, διότι, καὶ αὐτὰ εἶναι ἔργον τοῦ Θεοῦ ἀλλὰ παροῦς ὡς θλακεῖται και κακοτεχνία.

Και ὁ νέος περιφέρεται προσηλωμένος εἰς τὴν γῆν αὐτός ποὺ ἔλαθε τὴν ἐντολήν νὰ φιλοσοφῇ διὰ τὰ οὐράνια πράγματα ἢ μάλλον καμάρωνε. **Β'** αὐτὰ παραέειν εἶχεν ἐπιτελέσει, κάποιον μεγάλον κατόρθωμα, και ἀκροβατεῖ εἰς τὴν ἀγοράν και δημιουργεῖ εἰς τὸν ἑαυτὸν του λύπας και στενοχωρίας περιττάς, διὰ νὰ μὴ τὰ λερῶσιν μετὰ τὴν λίσπην, εἶναι εἶναι χειμῶν ἢ νὰ μὴ τὰ σκονίσῃ, ὅταν ἔρχεται τὸ καλοκαίρι.

Τ λέγε, ἀνθρωπά μου, τὴν ψυχὴν σου ὁλόκληρον ἔρριψες εἰς τὴν λίσπην μετὰ τὴν ἀσπίδαν αὐτὴν. **Δ** και ἐνῷ σῦρεται εἰς τὸ γῶμα ἀσφορεῖς και ἔχεις ποσὸν ἀγωνίας διὰ τὰ ὑποδήματά σου. Μόθεις εἰς τὴν χρησιμῆσιν αὐτὰ και γὰρ ὡς ἐντροπὴν διὰ τὴν γῶμην, ποὺ εἶχεις δι' αὐτὰ. Δὲν ὑπάρχει ἀμφιβολία διὰ τὰ ὑποδήματα ἐγὼναι δια νὰ πατοῦν τὴν λίσπην και τὸν θόρυβον και κάθε ἀκαθοροσίαν τοῦ ἀθῶφους. **Ε** ἔνθεν δὲν ἀνεχέσεται αὐτὸ νὰ τὰ σκώσης και νὰ τὰ κρεμάσῃς εἰς τὸν λαμόν σου, ἢ νὰ τὰ τοποθετήσῃς εἰς τὸ κεφάλι σου ἐπάνω.

Και σὺς μὲν γελάτε ποὶ ἐκώετε αὐτὰ. **Ε**γὼ, ὅμως, θέλω νὰ δοκιμῶ διὰ τὴν μανίαν αὐτῶν και τὴν προθυμίαν τοὺς δι' αὐτὰ. **Ε** **Δ** ὅτι αὐτοὶ μετὰ τὴν εὐ-

χαριστησιν θα έμολυναν τὰ σώμα τους μέ λίστην παρὰ τὰ θέματα ἐκείνα. Με τὸν τρόπον αὐτὸν γίνονται μικρολόγοι οἱ ἄνθρωποι αὐτοί.

Ἐπίσης, κατ' ἄλλαν τρόπον γίνονται φιλαρχήματα. Πραγματικά, ὁ ἄνθρωπος πού κατέχεται ἀπὸ καλὴν δι' αὐτὰ καὶ ἔχει συνήθειαν νὰ προσέχη ὑπερβολικά καὶ τὰ ἐνδύματα του καὶ ἄλλα τὰ σχετικὰ, χρειάζεται μεγάλα ἐξοδα καὶ ὅπως εἶναι φυσικόν, πολλά ἐσοδα. Καὶ ἂν μὲν ἔχη γενναιοδωρὰν πατέρα γίνεταί περισσώτερον αἰ χμαλώτος εἰς τὰ πάθη αὐτά. **Σ12** "Α. ὁ πατέρας του εἶναι μικρολόγος, ἀναγκάζεται νὰ πράττη καὶ ἄλλας ἀσχημίας, ὥστε νὰ συγκεντρώσῃ χρήματα δια τὰς διαπάνας τοῦ εἵδους αὐτοῦ. Ἐξ αἰτίας αὐτῶν πολλοὶ ἀπὸ τοὺς νέους καὶ τὴν νεότητά τους ἐπωλήσαν καὶ ἂν παράσιτα προσκολληθῶσιν εἰς τοὺς πλουσίους καὶ ἄλλας δουλοπρεπεῖς ἐργασίας ὑπέμνηται με μοναδικόν ἀντ' κρυσμα τὴν ἱκανοποίησιν τῶν παροικίων ἐπιθυμῶν.

"Οτι, λοιπόν, ὁ ἄνθρωπος αὐτοῦ τοῦ εἵδους θὰ γυνή φιλαρχήματος καὶ μικρολόγος καὶ ἀβέβηρος δια τὰ ἀναγκαῖα καὶ ἀπαραιτήτα ζητήματα καὶ ὅτι πολλές ἀμαρτίας θὰ ἀναγκασθῇ νὰ διαπράξῃ εἶναι φανερόν ἀπὸ ὅσα εἶπα. Ἀλλὰ διὰ τὸ ὅτ' θὰ εἴναι ἐπίσης ὁμῶς καὶ κενόδοξος δὲν θὰ τὸ ἀμφισβήτησῃ κανένας. Πραγματικά θὰ εἶναι ὁμῶς ὅταν ἔλεγε τὸν πτωχόν, καὶ ἀπὸ τὸν πόνον τοῦ καλλωπισμοῦ νομίζε, ὅτι δὲν τὸν εἶδε, ἀλλὰ, τὰ μὲν ὑποδήματα καλλωπίζε με χρυσόν, **Β** δὲ ἐκείνου δὲ πού πεθαίνει ἀπὸ τὴν πείναν. Ἀδιαφορεῖ θὰ εἶναι, ὁμῶς καὶ κενόδοξος ὅταν καὶ ὁ τὰ μικρὰ καὶ ἀσημαντα θηρεύῃ τὴν δόξαν τῶν πολλῶν. Δὲν πιστεύω ὅτι δὲν καυχῶνται τόσοι ἕνας στρατηγὸς θὰ τὸν στρατὸν του καὶ τὰς νίκας του, ὅσοι καυχῶνται οἱ ἀκόλαστοι αὐτοὶ νέοι δια τὸν καλλωπισμὸν τῶν υποδημάτων τους, διὰ τὰ συνδύματα εἰς τὴν γῆν ἐνδύματά τους καὶ διὰ τὴν κομρὰν τῆς κεφαλῆς τους. ὅι καὶ ἄλλα αὐτὰ εἶναι ἔργα ξένων τεχνιτῶν. Καὶ ἀφοῦ δὲν παραλείπουν νὰ κενόδοξῶσιν διὰ τὰ ἔργα τῶν ἄλλων, πότε θὰ παύσων νὰ καυχῶνται διὰ τὰ ἴδια τους.

Θὰ εἶπω καὶ ἄλλα χειρότερα ἀπὸ αὐτὰ ἢ καὶ αὐτὰ ὅς εἰναι σκεπτά. Ἀλλ' εἶναι ἀνάγκη ἐδῶ νὰ τελώσω τὸν λόγον. **Γ** Δὲν καὶ τὰ ὅσα εἶπα ἐλέγχθησα διὰ τοὺς ἀντιρρησίας πού ἔχουν τὴν γνώμην ὅτι ἡ πρῶτος αὐτὴ δὲν εἶναι καθόλου ἔσπορος.

Καὶ γνωρίζω καλὰ ὅτι πολλοὶ ἀπὸ τοὺς νέους δὲν θὰ δώσουν καμμίαν σημασίαν εἰς τὰ λεχθέντα ἐπειδὴ τοὺς μεθύει τὸ πάθος. Ἀλλὰ δι' αὐτὸ δὲν ἔπρεπε νὰ σιωπῶ. Διότι οἱ πατέρες πού ἔχουν μωαλό καὶ σκέπτονται σωστά ἀκόμη, θὰ ἡμπορέσων νὰ ἐπιναφέρουν αὐτοὺς. Ἐγὼ καὶ ἄκοντας, εἰς τὴν ἀρμόζουσαν συμπεριφοράν.

Συνεπῶς, μὴ λογιζέσθαι ὅτι κανένα κακόν δὲν προκύπτει ἀπὸ τὴν μίαν ἢ τὴν ἄλλην κατὰστασιν. Διότι ἔπρεπεν οἱ γονεῖς καὶ ἀπὸ ἐδῶ νὰ διδάσκουν τοὺς νέους καὶ ἀπὸ ἐκεῖνα πού θεωροῦνται μικρὰ νὰ τοὺς κάνουν σεμνοὺς, μεγαλοφυχοὺς καὶ ἀνωτέρους ἀπὸ τὰ ἐξωτερικά σχήματα, διότι, ἔτσι, θὰ τοὺς εὐρώμεν ἄλους καὶ εἰς τὰ μεγάλα καὶ σπουδαῖα ζητήματα.

Πραγματικά, πῶς εἶναι πὸ ἀπλό καὶ πὸ εὐτελές ἀπὸ τὰ θέα κα στοχεῖα τῆς μαθήσεως, **Δ** Καὶ ὁμῶς ἀπὸ αὐτὰ γίνονται, οἱ ρήτορες οἱ σοφοὶ καὶ οἱ φιλόσοφοι. Καὶ ἂν δὲν μάθουν αὐτὰ δὲν θὰ γνωρίσων ποτὲ τὴν ἀνωτέραν μάθησιν.

Αὐτὰ ὁμῶς, δὲν τὰ εἶπα μόνον πρὸς τοὺς νέους, ἀλλὰ καὶ πρὸς τὰς γυναῖκας καὶ πρὸς τὰς κόρας. Διότι καὶ αὐταὶ περιπίπτουν εἰς τὰς ἀμαρτίας αὐτῶν τοῦ εἴδους, καὶ μάστιχα εἰς μεγαλύτερον θάθμον ὅσοι θέσασα περισσότερον βλέπουν πρὸς τὸν καλλωπισμὸν αἰ παρθένου. Συνεπῶς, ὅσα ἐλέγχθησαν πρὸς τοὺς νέους νὰ τὰ θεωρήτε ὅτι ἀπηυθύνοντο καὶ πρὸς αὐτὰς, διὰ νὰ μὴ χρειασθῇ νὰ τὰ ἐπαναλάβω. Διότι, εἶναι πλέον ὥρα νὰ κλείσω τὴν ὁμιλίαν αὐτὴν με μίαν εὐχὴν. Καὶ ὁμοί, μαζὶ εὐχῆσθε ὥστε οἱ νέοι ποὺ ἀνήκουν πρὸ πάντων εἰς τὴν ἐκκλησίαν νὰ ἡμπορέσων νὰ ζήσων, με κασμώτητα καὶ νὰ φθάσων εἰς τὸ ἀρμόζον γήρας. **Ε** Διότι ὅσοι δὲν ζοῦν με τὸν τρόπον αὐτόν, δὲν εἶναι καλὸν νὰ φθάσων εἰς τὸ γήρας. Ὅσοι, ὁμῶς, πού ἂν καὶ νέοι ἔχων τὴν γερὸν κλὴν σύνεσιν, εὐχόμεν νὰ φθάσων εἰς θάθον γήρας καὶ νὰ γίνων πατέρες καλῶν καὶ ἀξιῶν παιδῶν καὶ τοὺς γονεῖς τους νὰ εὐφράνουν καὶ πρὶν ἀπὸ ὅλα τὸν δημιουργόν τους Θεόν καὶ νὰ ἀφανίσουν κάθε νόσον. **Σ13** ὅχι, μόνον αὐτὴν πού ἀναφέρεται εἰς τὰ ὑποδήματα καὶ τὰ ἐνδύματα, ἀλλὰ νὰ ἀφανίσουν κάθε κακὸν ἐν γένει. Διότι ὅπως εἶναι ἡ γῆ πού παραμένει, χέρσος, ἔτσι εἶναι καὶ ἡ νεότης πού παραμελεῖται διότι, πολλές ἀκόμβας ἀπὸ πάσης ἀπόψεως θλασόνται.

Ἄς ἀφήσωμεν λοιπὸν τὸ πῦρ τοῦ Πνεύματος καὶ ἅς κατακαυσώμεν τὰς πονηρίας αὐτὰς ἐπιθυμίας καὶ ἅς καλλιεργήσωμεν τὰ χωράφια καὶ ἅς τὰ ἐτοιμάσωμεν νὰ ὑποδεχθοῦν τὸν σπόρον καὶ ἅς καταστήσωμεν τοὺς νέους μας πρὸ συνετούς ἀπὸ τοῦς ἐκτὸς τῆς ἐκκλησίας γερνῶντες, διότι αὐτὸ εἶναι τὸ ἄξιον θαύμασμά· ὅταν δηλαδὴ, ἡ σωφροσύνη κοσμήῃ τοὺς νέους ἐπειδὴ ὁ σώφρων γέρονς δὲν δικάζεται καὶ μεγαλυτέρῃ ἀμειβῇ. Ὡς ὅτι ἡ ἡλικία τοῦ παρέχει πλήρη ἀσφάλειαν. Τὸ παρὰδοξόν εἶναι νὰ ἔχῃς γαλήνην μέσα εἰς τὴν τρικυμίαν, νὰ μὴ καεσαι μέσα εἰς τὴν κόπην καὶ νὰ μὴ συμπεριφέρεσαι μὲ ἀσέλγειαν, ὅταν εἶσαι νέος.

Αὐτὰ λοιπὸν ἀφοῦ σκεφθώμεν καλά, ἅς μιμηθῶμεν τὸν μακάριον ἐκεῖνον Ἰωσήφ, ὁ ὁποῖος ἔλαμψε δι' ἔλαιον αὐτῶν ὅ ἃ νὰ λάβωμεν τοὺς δίκους μετ' αὐτὸν στεφάνους, τοὺς ὁποίους εἶθε ἔλοι μας νὰ ἐπιτυχώμεν, μετ' ἡν χάριν καὶ τὴν φιλοφροσύνην τοῦ Κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ, μαζί με τὸν ὁποῖον εἰς τὸν Πατέρα καὶ συγχρόνως εἰς τὸ ἅγιον Πνεῦμα ἀνῆκε, ἡ βασις, τώρα καὶ πάντοτε καὶ εἰς τοὺς αἰῶνας τῶν αἰώνων Ἀμήν.

ΟΜΙΛΙΑ Ν (50)

(Μετ' 8 23-90)

Ὁ ΚΑΙ ΑΦΑΘ ΔΕΛΟΥΣΕ ΤΑ ΠΛΗΘΗ
ΑΝΕΘΗΕΙΣ ΤΟ ΘΟΥΝΟΝ ΒΑΝΑ ΠΡΟ-
ΣΕΥΧΗΘΗ ΜΟΝΟΣ ΤΟΥ. Ὅταν δὲ ἐθρᾶ
δύσασε καλὰ ἦτο ἐκεῖ μοναχὸς Ἰὼ
δὲ πλοῖον εἶχε προχωρήσει πλέον
εἰς τὸ μέσον τῆς λίμνης καὶ συν-
εταράσσαστο ἀπὸ τὰ κύματα διότι
ἦτο ἐναντίος ὁ ἀνεμὸς.

Διὰ τοῖτον λόγον ἀνεθαίνει εἰς τὸ θουνόν, Δ ἃ νὰ
μάς διδάξῃ, ὅτι ἡ ἐρημία καὶ ἡ μόνωσις εἶναι καλόν
πράγμα, Ὡς ὅταν πρέπει νὰ ἐπικοινωνήσωμεν μετ' ὁ Θε-
όν. Δ' αὐτὸ ἀκριβῶς ἀποσύρεται συχνὰ εἰς τὰς ἐρημίας
καὶ πολλές φορές θ' αὐ κτερεῖται ἐκεῖ προσευχόμενος ὅ ἃ
νὰ μάς δώσῃ παράδειγμα νὰ ἐπιθώκωμεν τὴν ἀπολυ-
ταν ἡσυχίαν εἰς τὴν προσευχὴν καὶ ἀπὸ τὴν ὥραν καὶ
ἀπὸ τὸν τόπον διότι ἡ ἐρημία εἶναι μητέρα τῆς ἡσυ-
χίας καὶ τόπος γαλήνης καὶ λιμάνι πού μάς ἀπαλλάσ-
σιν ἀπὸ κάθε θόρυβου.

Καὶ δὲ μεν Ἰησοῦς δι' αὐτὸ ἀνέβαινεν εἰς τὸ θουνόν.
Οἱ δὲ μαθηταὶ κινδυνεύουσι καὶ πάλιν ἀπὸ τὰ κύματα
καὶ ὑποφέρουσι ἀπὸ τῆς θαλασσοταραχῆς ὅπως καὶ προ-
ηγουμένως. Ἀλλὰ τότε ἐπάθαιναν αὐτὸ ἔχοντες τὸν
Ἰησοῦν μαζί τους εἰς τὸ πλοῖον τώρα δὲως ἦσαν τε-
λειῶς μόνο. Διότι ἤρξατο καὶ σ' αὐτὰς τούτοις εἰσάγει
καὶ τοὺς οἰκεῖοντες μετὰ τὸ σπουδαῖα καὶ συγχρόνως
τούς κάνει νὰ ὀφίστανται, τὰ πάντα μετ' γενναϊότητά. Δι'
αὐτὸν ἀκριβῶς τὸν λόγον, ὅταν ἐπρόκειτο διὰ πρώτην
φορὰν νὰ κινδυνεύουσιν. Ἐπὶ τὸ παρὼν ἀλλά ἐκοιμήτο
ὥστε ἀμέσως νὰ τοὺς προσφέρῃ τὴν βοήθειάν τε. Ἰω-
ρὰ δὲως ὅ ἃ νὰ τοὺς ὁδηγήσῃ εἰς μεγαλυτέραν ὑπο-

1 Ματθ 14 28-34

2 Π. 2, Ματθ 8 23-27

μονήν, δὲν κάνει τὸ ἴδιον, ἄλλα φεύγει ἀπὸ κοντά τους καὶ ἐπιτρέπει, νὰ σηκωθῇ ἡ τρικυμία, ἐνῶ αὐτοὶ εὐρίσκονται εἰς τὸ μέσον τῆς θαλάσσης, ὥστε νὰ μὴ περιμένουν ἀπὸ πούθεν ἑλπίδα σωτηρίας, καὶ τοὺς ἀφήνει νὰ κλυδωνίζονται ὅλην τὴν νύκτα, **25 14** δ' αὖ νὰ ἐκπύση, ὅπως νομίζω τὴν καρδίαν τους πού εὐρίσκετο εἰς νάρκην. Δὲν ὅτι ὁ φόθος, τὸν ὁποῖον τοὺς προκαλοῦσε, ἦ τρικυμία καὶ ἡ νύκτα ἔχει τὴν ιδιότητα αὐτὴν. Μαζὶ, ὅμως, μὲ τὴν κατάνυξιν, τοὺς ἔκανε νὰ τὸν ἐπιθυμοῦν περισσότερο καὶ νὰ τὸν ἐνθυμοῦνται συνεχῶς.

Δι' αὐτὸ ἀλλώστε, καὶ δὲν ἐνεφανίσθη ἀμέσως εἰς αὐτοὺς «κατὰ δὲ τὸ τελευταῖον τριῶν τῆς νυκτός ὅποτε παρελθόντων τὴν στρατιωτικὴν φρουρὰν τὸ τέταρτον τμήμα τῶν σκοπῶν, ἦλθε πρὸς αὐτοὺς ὁ Ἰησοῦς περιπατῶν ἐπάνω εἰς τὴν θάλασσαν»· **26** Ἐπὶ τοὺς ἐδίδασκε νὰ μὴ ζητοῦν ταχέως ἀπαλλαγὴν ἀπὸ τοὺς κινδύνους πού τοὺς ἀπελοῦν, ἀλλὰ νὰ ὑποφέρουν τὰ συμφορόντα μὲ γενναϊότητα. «Ὅταν λοιπὸν ἤλπισαν βτ. θά σωθοῦν ἀπὸ τὴν θαλασσοταραχὴν, τότε ὁ φόθος τοὺς ἐνίκε μεγαλύτερος, ὡς ὅτι, ὅταν τὸν εἶδαν οἱ μαθηταὶ νὰ περιπατῇ ἐπάνω εἰς τὴν θάλασσαν, ἦ ἐταράχθησαν λέγοντες, ὅτι αὐτὸ πού ἔβλεπαν εἶναι φάντασμα. Καὶ ἀπὸ τὸν φόθον τοὺς ἐφώνηζαν δυνατὰς»· **27** Διότι πάντοτε τὸ κάνει αὐτὸ. Ὅταν, δηλαδὴ, πρόκειται, νὰ τοὺς ἀπαλλάξῃ ἀπὸ τοὺς κινδύνους, τότε προκαλεῖ ἄλλους χειρότερους καὶ φοβερότερους. Τὸ ἴδιον, λοιπὸν, συνέβη καὶ εἰς τὴν προκειμένην περίπτωσιν. Πραγματικὰ, μαζὶ μὲ τὴν τρικυμίαν ἢ ἐμφάνισιν τοῦ Κυρίου, δὲν τοὺς ἐφόδῃσεν ὀλιγώτερον ἀπὸ τὴν θέλλαν. Δι' αὐτὸ οὔτε τὸ σκοτὸς διέλιπεν οὔτε καὶ ἀπεκάλυψε ἀμέσως τὸν ἑαυτοῦ του. Διὰ νὰ τοὺς ἐξασκήσῃ ὅπως εἶπα παραπάνω, μὲ τὴν διάρκειαν τῶν φόθων αὐτῶν καὶ νὰ τοὺς καταστήσῃ τὸ κοριτερούς. Τὸ ἴδιον ἔκανε καὶ, εἰς τοὺς Ἰωάν. Δὲν ὅταν ἐκοίμειε νὰ τὸν ἀπαλλάξῃ ἀπὸ τὸν φόθον καὶ τὸν περασμὸν, τότε ἀφῆκε νὰ γίνῃ χειρότερον τὸ τέλος. Δὲν ἀναφέρωμαι εἰς τὸν θάνατον τῶν παιδιῶν του καὶ τοὺς λόγους τῆς σύζουγας του. **28** Ἀλλὰ εἰς τοὺς ὅνε

δ. Οἱ Ἰωάν. 14, 25. **26** Ἐπὶ τοὺς ἐδίδασκε νὰ μὴ ζητοῦν ταχέως ἀπαλλαγὴν ἀπὸ τοὺς κινδύνους πού τοὺς ἀπελοῦν, ἀλλὰ νὰ ὑποφέρουν τὰ συμφορόντα μὲ γενναϊότητα. **27** Διότι πάντοτε τὸ κάνει αὐτὸ. Ὅταν, δηλαδὴ, πρόκειται, νὰ τοὺς ἀπαλλάξῃ ἀπὸ τοὺς κινδύνους, τότε προκαλεῖ ἄλλους χειρότερους καὶ φοβερότερους. Τὸ ἴδιον, λοιπὸν, συνέβη καὶ εἰς τὴν προκειμένην περίπτωσιν. Πραγματικὰ, μαζὶ μὲ τὴν τρικυμίαν ἢ ἐμφάνισιν τοῦ Κυρίου, δὲν τοὺς ἐφόδῃσεν ὀλιγώτερον ἀπὸ τὴν θέλλαν. Δι' αὐτὸ οὔτε τὸ σκοτὸς διέλιπεν οὔτε καὶ ἀπεκάλυψε ἀμέσως τὸν ἑαυτοῦ του. Διὰ νὰ τοὺς ἐξασκήσῃ ὅπως εἶπα παραπάνω, μὲ τὴν διάρκειαν τῶν φόθων αὐτῶν καὶ νὰ τοὺς καταστήσῃ τὸ κοριτερούς. Τὸ ἴδιον ἔκανε καὶ, εἰς τοὺς Ἰωάν. Δὲν ὅταν ἐκοίμειε νὰ τὸν ἀπαλλάξῃ ἀπὸ τὸν φόθον καὶ τὸν περασμὸν, τότε ἀφῆκε νὰ γίνῃ χειρότερον τὸ τέλος. Δὲν ἀναφέρωμαι εἰς τὸν θάνατον τῶν παιδιῶν του καὶ τοὺς λόγους τῆς σύζουγας του. **28** Ἀλλὰ εἰς τοὺς ὅνε

δ' αὐτοὺς τῶν διηρητῶν, καὶ τῶν φίλων τοι. Καὶ ὅταν, πάλιν, ἐπρόκειτο νὰ σώσῃ τὸν Ἰακώβ ἀπὸ τὰς τολαιπωρίας πού ὑπέφερε εἰς τὴν ξένην χώραν, ἐπέτρεψε νὰ διημιουργηθῇ καὶ νὰ γίνῃ μεγάλος θόρυβος. Πραγματικὰ, ὁ πεινθερός του τὸν συνέλαβε καὶ τὸν ἠπείλει μὲ θανάτου καὶ ὑστερα ἀπὸ αὐτὸν ἦλθεν ὁ ἀδελφός του πού παρ' ὀλίγον νὰ τὸν φονεύσῃ· **29** Ἐπειδὴ, δηλαδὴ, δὲν εἶνα, θανατὸν νὰ δοκιμάζονται ἐπὶ πολλὸν χρόνον καὶ μὲ μεγάλους περασμούς, δι' αὐτὸ, ὅταν πρόκειται νὰ ἀπαλλαγῶν ἀπὸ τοὺς ἀγῶνας οἱ δίκαιοι, ἐπειδὴ θέλει νὰ τοὺς προσφερῇ μεγαλύτερον κέρδος, ἐπιτείνει τοὺς ἀγῶνας. Τὸ ἴδιον ἔκανε καὶ εἰς τὸν Ἀβραάμ μὲ τὸ νὰ τοῦ θέσῃ τὴν τελευταίαν δοκιμασίαν, δηλαδὴ τὴν θυσίαν τοῦ παιδιοῦ του. Μὲ τὸν τρόπον αὐτὸν τὰ ἀβάστακτα δάσαναι γίνονται ὑποφερτά, ἀφοῦ ὁ Θεὸς, ὡς εἶπει εἰς τὸ τέλος τῆς δοκιμασίας, δταν πλέον, ἢ ἀπαλλαγὴ ἀπὸ αὐτὰ εἶναι, κοντά.

30 Τὸ ἴδιον, λοιπὸν, ἔκανε καὶ εἰς τὴν περίπτωσιν αὐτὴν ὁ Χριστὸς καὶ δὲν ἐφανέρωσεν προηγουμένως τὸν ἑαυτοῦ του, παρὰ ὅταν οἱ μαθηταὶ τὸν ἐφώνησαν. Διότι, ὅσον πὸ πολλὰ ἐμεγάλωνεν ἡ ἀγωνία τοὺς τόσον περισσότερον ἐζήτουν τὴν παρουσίαν του.

Ἐπειτα, ἀφοῦ τὸν ἐφώνησαν, λέγει ὁ εὐαγγελιστὴς ἀμέσως ὡμίλησεν εἰς αὐτοὺς ὁ Ἰησοῦς καὶ εἶπεν· Ἐγὼ εἰμι· **31** Ἰὰ λόγια αὐτὰ διέλιπεν τὸν φόθον τοὺς καὶ τοὺς ἔβασαν θάρρος. Ἐπειδὴ, δηλαδὴ, δὲν τὸν ἀνεγνώσαν ἀπὸ τὴν ἐμφάνισιν του καὶ ἀκόμη ἀπὸ το παρῶσαν ἐπὶ τῆς θαλάσσης δαδίσμα καὶ τὴν ὥραν πού συνεβάνην αὐτὰ δι' αὐτὸ φανερώσει τὸν ἑαυτοῦ του μὲ τὴν γνώριμον εἰς τοὺς μαθητάς φωνὴν του.

Καὶ τὸ ἔκανε τότε ὁ Πέτρος πού ἦτο θερμὸς εἰς ὅλας τοὺς ἐκδηλώσεις καὶ πάντοτε προέτρεχεν εἰς ἐκδηλώσεις ἀπὸ τὰς ἄλλους μαθητάς· **32** Ἀκύριος λέγει, ἔστω εἰσα σὺ, δάταξέ με νὰ ἔλθω πρὸς σὲ ἐπάνω εἰς τὸ νερόν· **33** Δὲν εἶπε προσευχήσου καὶ παρακάλεσαι, ἀλλὰ, δέταξέ. Ἐβλεπὸν πόση θερμότης; Πόση πίστις; Ἄν καὶ πολλὰς φορές λόγῳ αὐτῶν τῶν γνωρισμάτων του, ζή-

6. Πρὸς Γεν. κεφ 22, 13.
7. Πρὸς Γεν. 22, 13.
8. Ματθ. 14, 27.
9. Ματθ. 14, 28.

τῇ πράγματι που υπερβαίνουν τὸ μέτρον. Διότι καὶ ἐδῶ ἐζήτησε μεγάλο πράγμα, ἀπὸ ἀγάπην, ὅμως, καὶ ὅχι διὰ νὰ ἐπιδειχθῇ. **ΣΤΙΒ** Πραγματικά, δὲν εἶπεν, διὰ τὰς με νὰ θαλάσσω ἐπάνω εἰς τὰ νερά, ἀλλὰ τί: «Διὰ τὰς με νὰ ἔλθω πρὸς σέ». Διότι κανένας δὲν ἠγάπα τόσον τὸν Ἰησοῦν. Τὸ ἴδιον ἔκανε καὶ μετὰ τὴν ἀνάστασιν ὁ Πέτρος, ὅταν δὲν ἠνεχθῇ νὰ ὑπάγῃ εἰς τὸν τάφον μαζὶ με τοὺς ἄλλους μαθητὰς ἀλλὰ προέτρεξεν αὐτῶν. Καὶ δὲν ἀπαδεικνύει μόνον τὴν ἀγάπην του ἀλλὰ καὶ τὴν πίστιν του. Διότι δὲν ἐπίστευεν ὅτι μόνον ὁ Ἰησοῦς ἔχει τὴν δύναμιν νὰ περιπατῇ ἐπὶ τῆς θαλάσσης, ἀλλὰ ὅτι καὶ εἰς ἄλλους ἡμπορεῖ νὰ δώσῃ τὴν ἰδίαν ἰσχύν. Διὰ αὐτὸ τὸν κατεῖχεν ἡ ἐπιθυμία νὰ εὐρεθῇ κοντὰ του τὸ συντομώτερον.

«Ὁ δὲ Κύριος εἶπεν "Εἰλα Καὶ ἀφοῦ κατέβη ἀπὸ τὸ πλοῖον ὁ Πέτρος περιπάτησεν ἐπάνω εἰς τὰ νερά διὰ νὰ ἔλθῃ πρὸς τὸν Ἰησοῦν. **Β** Ἀλλ' ὅταν εἶδε τὸν ἄερα διὸ ἦτο δυνατός ἐκλονίσθῃ ἡ πίστις του καὶ ἐφοβήθη καὶ ὅταν ἤρξατο νὰ θωλιάζῃ ἐφώνησε θανάτῳ καὶ εἶπεν Κύριε σώσέ με, διότι κινδυνεύω νὰ πνιγῶ. Ἀμέσως δὲ ὁ Ἰησοῦς ἤπλωσε τὸ χερί του τὸν ἔπιασε καὶ τοῦ εἶπεν "Ὁλγώπαστε, διατί ἐδεύλασσε;"»

Τὸ θαῦμα αὐτοῦ εἶναι περισσότερο παραδόξον ἀπὸ τὸ προηγούμενον, δι' αὐτοῦ καὶ πραγματοποιεῖται ἕνεκα ἀπὸ ἐκεῖνο. Ὅταν, διηλαθῇ, ἀπέδειξεν ὅτι εἶναι κυρίαρχος τῆς θαλάσσης, τότε προχωρεῖ καὶ εἰς τὴν πρὸ ἀξιοθαύμαστον πράξιν. Διότι τότε τοὺς ἀνέμους μόνον ἐπετίμησε, ἐνῶ τώρα καὶ ὁ ἴδιος θάσσει ἐπάνω εἰς τὰ νερά καὶ εἰς ἄλλων δ' ἔδωκε τὴν δύναμιν νὰ κινήσῃ τὸ ἴδιον. Αὐτὸ, ὅταν τὸ εἶχεν ἀφήσει, νὰ γίνῃ ἀπὸ τὴν ἀρχήν, ἀσφαλὲς δὲν θὰ τὸ ἐδέχετο μετὰ τὸν ἴδιον ἐνθουσιασμόν ὁ Πέτρος, ἐπειδὴ δὲν εἶχεν ἀκόμη ἀποκτήσῃ τοσην πίστιν.

Ὁ Δατὶ, ὅμως, ὁ Χριστὸς τὸ ἐπέτρεψε νὰ γίνῃ αὐτό, διὰ ὅτι, ὅταν τοῖς ἔλεγει, ὅτι δὲν ἡμπορεῖς νὰ θαλάσσης ἐπὶ τῆς θαλάσσης, ὁ Πέτρος ἐπειδὴ ἦτο θερμός, θὰ εἶχεν ἀντιρρήσεις. Διὰ αὐτὸ τὸν πείθει μετὰ τὰ γεγονότα ὥστε εἰς τὸ μέλλον νὰ εἶναι πρὸ σώφρων. Ἀλλὰ καὶ ἔτσι δὲν ἡμπορεῖ νὰ συγκρατήσῃ τὸν ἑαυτὸν του εἰς τὴν ἐκφάνειαν. Ἀφοῦ, λοιπόν, κατέβηκε ἀπὸ τὸ πλοῖον κλυδωνίζεται, ἐπειδὴ ἐφοβήθη. Καὶ τὸν κλυδωνισμοῦ ἐπρο-

καλέσεν ἡ τρικλιμα, τὸν δὲ φόβον τὸν ἐδημαύργησεν ὁ ἀνέμος. Ὁ δὲ εὐαγγελιστὴς Ἰωάννης λέγει ὅτι: «Οἱ μαθηταὶ ἤθελαν νὰ πάρουν τὸν Ἰησοῦν εἰς τὸ πλοῖον. Καὶ ἀφοῦ τὸν ἐπῆραν, ἀμέσως τὸ πλοῖον ἐφθάσεν εἰς τὴν ξηράν, εἰς τὴν ὁποίαν ἐπήγαγον». Ὡστε ὅταν ἐπρόκειτο νὰ προσεγγίσουν τὴν ξηράν τότε ὁ Ἰησοῦς ἀνέβη εἰς τὸ πλοῖον.

Ἀφοῦ, λοιπόν, κατέβηκε ὁ Πέτρος ἀπὸ τὸ πλοῖον ἐθάσσει πρὸς τὸν Ἰησοῦν, χαίρων ὅχι τόσο ἐπειδὴ ἐπερπάτει ἐπὶ τῆς θαλάσσης ἀλλὰ ἐπειδὴ ἤρχετο κοντὰ εἰς τὸν Κύριον. **Β** καὶ ἐνῶ εἶχε κινήσει τὸ σπουδαιότερον ἐπρόκειτο νὰ κακοπαθήσῃ ἀπὸ τὸ μικρότερον ἐνῶ τὴν ὁρμὴν τοῦ ἄερος καὶ ὅχι τὴν θαλάσσαν. Πραγματικά, τέτοια εἶναι ἡ ἀνθρώπινη φύσις, πολλές φορές διηλαθῇ ἐπιθυμᾷ τὰ μεγάλα καὶ ἀποπνιγνῇ εἰς τὰ ἐλάττωτα. Ὅπως ἐγὼ εἰς τὸν Ἥλιον μετὰ τὸν Ἰεζάβελ τὸν Μωυσῆν μετὰ τὸν Αἰνυπτίον καὶ τὸν Δαυτὶ μετὰ τὴν Βηρσαβέ. Ἔτσι λοιπόν καὶ ὁ Πέτρος. Ἐνῶ ἦτο ἀκόμη φοβισμένος, ἐπῆρε τὸ θάρρος νὰ πατήσῃ ἐπάνω εἰς τὰ κυμάτα ἀλλὰ δὲν ἡμάρταν νὰ ἀντισταθῇ εἰς τὴν ὁρμὴν τοῦ ἀνέμου. Ὁ καὶ εὐρίσκειτο κοντὰ εἰς τὸν Χριστόν. Ἔτσι δὲν τὸν ἀφελεῖ καθόλου τὸ ὅτι εὐρίσκειτο κοντὰ εἰς τὸν Χριστὸν ταπεινός, ἅπν δὲν εἶναι κοντὰ του μετὰ τὴν πίστιν. Το γεγονός αὐτὸ ἐφανερώσκει καὶ τὴν διαφοράν μεταξὺ τοῦ διδασκάλου καὶ τοῦ μαθητοῦ καὶ εἶδιε παρατηροῦν καὶ εἰς τοὺς ἄλλους μαθητὰς. **Β** διότι, ὅταν ἡ γαλιλαῖος διὰ τοὺς δύο ἀδελφούς παρ' ἐζήτησαν τὰ πράγματα, πολλοὺς περισσότερον θὰ ἠγανακτήσαν ἐδῶ, ἐπειδὴ δὲν εἶχαν λάβει τὸ ἅγιον Πνεῦμα. Μετὰ τὴν δωρεάν τοῦ ἁγίου Πνεύματος ὅμως δὲν συμπεριφέρονται ἔτσι. Διότι εἰς κάθε περιπτώσει παραχωροῦν τὰ πρῶτα εἰς τὸν Πέτρον καὶ εἰς τὴν ἐκκλησίαν πρὸς τὸν λαόν αὐτὸν προσβάλλουν. Ὁ καὶ ἦτο ὁ πρὸ ἀμόρφωτος ἀπὸ τοὺς ἄλλους.

ΣΤΙΒ Καὶ, ὁ Δατὶ δὲν ἐτάξεν ὁ Ἰησοῦς πρὸς ἀνέμους νὰ σταματήσουν ἀλλὰ ἠκλῶσεν ὁ ἴδιος τὸ χερί του καὶ τὸν ἔπιασε. Διότι, ἐχεράζετο καὶ ἡ πίστις τοῦ Πέτρον. Ἐπειδὴ ὅταν δὲν γίνετο ὅτι ἐξαρτάται ἀπὸ τὴν μάς τότε πᾶσι καὶ ἡ βοήθεια τοῦ Θεοῦ. Ἀνὰ νὰ τοῦ δείξῃ, λοιπόν, ὅτι δὲν τὸν παρέσυνεν ἡ δύναμις τοῦ ἀνέμου, ἀλλὰ ἡ ἰσχύς του ἀλγαστί, λέγει: «Ὁλγώπαστε,

ὁ αὐτὸ ἐδεδίκασεν· ὥστε ἐάν δὲν τοῦ ἑλεπτεν ἡ πίστις, θά ἤμπορούσε μὲ εὐκολίαν νὰ ἀντιμετωπίσῃ καὶ τὸν ἀνεμὸν. Δ' αὐτὸ, ἀκριβῶς, ἀφοῦ τὸν ἐπίασεν ἀπὸ τὸ γέρι, ἀφῆκε τὸν ἀνεμὸν νὰ φυσᾷ, διὰ νὰ τοῦ ἀποδείξῃ ὅτι καθόλου δὲν ἤμπορεῖ νὰ τὸν θλάσῃ ὁ ἀνεμὸς, ὅταν ἡ πίστις τοῦ εἴναι. οὐδ' αὖτε καὶ ἀμετακινήτος. Β' Καὶ ὅπως τὸ μικρὸ πουλάκι, ποὺ πρὸ ὅλα γὰρ ἐπέταξεν ἀπὸ τῆς φωλιάς του καὶ κινδυνεύει νὰ πέσῃ εἰς τὴν γῆν, τὸ παρῶν εἰς τὰ πτερά της ἢ μητέρα του καὶ τὸ ἐπαναφέρει εἰς τὴν φωλιάν, ἔτσι ἔκανε καὶ ὁ Χριστὸς.

«Καὶ ὅταν ὁ Χριστὸς καὶ ὁ Πέτρος ἀνέβηκαν εἰς τὸ πλοῖον, τότε ἤσυχασεν ὁ ἀνεμὸς.» Προηγουμένως ἔλεγαν· «Τὸ ἄνθρωπος εἶναι αὐτὸς διότι καὶ οἱ ἀνεμοὶ καὶ ἡ θαλάσσα ὑπακούουσιν εἰς αὐτόν.» Τώρα ὁ μὲν, δὲν λέγουσι τὰ ὅσα «Αὐτοὶ δὲ ποὺ ἦσαν εἰς τὸ πλοῖον», λέγει, «ἦλθαν καὶ τὸν ἐπροσκύνησαν καὶ ἔλεγον· Ἀληθινὰ εἶσαι Υἱὸς τοῦ Θεοῦ.» Βλέπετε μὲ ποῖον τρόπον σ' γὰρ σιγὰ τοὺς ἀνεβαίνει ὑψηλότερα. Πραγματικὰ, ὅπου τὸ γεγονός ἐστὶ ἐξόφθισεν ὁ Ἰδιὸς ἐπάνω εἰς τὴν θάλασσαν καὶ ἀπὸ τοῦ καὶ εἰς ἄλλον ἐβίωσε τὴν ἐντολήν νὰ κἀν τὸ ἴδιον καὶ τὸν ἑαυτοῦ, ὅταν ἐκινδύνευσεν, ἠέξηθη κατὰ πολὺ ἡ πίστις αὐτῶν. Τότε βέβαια, ἐπετίμησε τὴν θάλασσαν, τῶρα ὁ μὲν, δὲν τὴν ἐπιτίμησεν, ἀλλὰ μὲ ἄλλου τρόπου ἀποδεικνύει περισσότερον τὴν διευαμίαν τοῦ C Δι' αὐτὸ καὶ ἔλεγαν· «Ἀληθινὰ, εἶσαι Υἱὸς τοῦ Θεοῦ».

Ποιῶν. Τοὺς ἐμάλωσεν ἔπειθ' εἶπαν αὐτὸν τὸν λόγον, Ὅχι, βέβαια, ἀλλὰ ἀντιθετὰ καὶ ἐπεθεώσαμε τοὺς λόγους των, μὲ τὸ νὰ θεραπεύῃ μὲ μεγαλυτέραν ἐξουσίαν τοὺς πάσχοντες, ποὺ ἤρχοντο κοντὰ του καὶ ἀχι ὅπως προηγουμένως. «Καὶ ἀφο' ἐτέρασσαν» λέγει ἀπὸ τὸ εἶναι μέρος τῆς λιμνῆς εἰς τὸ ἄλλο ἦλθαν εἰς τὴν χώραν τῆς Γεννησαρέτ. Καὶ ὅταν οἱ ἄνθρωποι τοῦ τόπου ἐκείνου τοὺς ἀντελήφθησαν ἔσταν ἄπειτα μὲνους εἰς ὅλην τὴν περιφέρειαν ἐκεῖνη, διὰ νὰ εἰδοποιήσων τοὺς κατοίκους τῆς περὶ τῆς ἀφίεώς του, καὶ τοῦ ἔφεραν ὅλους τοὺς ἀσθενεῖς. Καὶ τὸν παρεκάλουν νὰ τοὺς ἀφήσῃ νὰ ἐγγίουν μόνον τὸ ἄκρον τοῦ ἐξώτερου του ἐνδύματος. Καὶ ὅσα, τὸ ἡγγισίαν ἐθεραπεύθησαν τε-

12 Ματθ. 14, 32
13 Ματθ. 8, 27
14 Ματθ. 14, 33

λεως.»¹² Πραγματικὰ, δὲν ἐπήγαγον κοντὰ του, ὅπως προηγουμένως ποὺ τὸν ἐκάλεον εἰς τὰ σπίτια D καὶ ἐζήτουν νὰ ἐγγίῃ μὲ τὸ χερὶ του τοὺς ἀσθενεῖς καὶ νὰ δώσῃ ἐντολήν διὰ τὴν θεραπείαν. Τώρα τὸν πλησιάζουν μὲ ὑψηλότερον φρόνημα καὶ μὲ μεγαλυτέραν εὐσέθειαν καὶ μὲ μεγαλυτέραν πίστιν ζητοῦν καὶ ἐπιτυχάνουν τὴν θεραπείαν. Διότι ἡ αἰμορροῦσα γυναῖκα τοὺς ἐδεδίκασεν ὅλους νὰ φλοσοφούν.

Διὰ νὰ δεῖξῃ δὲ ὁ εὐαγγελιστὴς ὅτι ἐπὶ πολὺν χρόνον παρέμενεν εἰς τὰ μέρη ἐκεῖνα λέγει ὅτι· «Ὅταν οἱ ἄνθρωποι τοῦ τόπου ἐκείνου τὸν ἀντελήφθησαν ἔστειλαν ἀπεσταλμένους εἰς ὅλην τὴν περιοχὴν ἐκεῖνη διὰ νὰ εἰδοποιήσων τοὺς κατοίκους τῆς περὶ τῆς ἀφίεώς του, καὶ τοῦ ἔφεραν ὅλους τοὺς ἀσθενεῖς.» Καὶ ὁ μὲν ἡ μακρὰ παραμονὴ του εἰς αὐτοὺς ὅχι μόνον δὲν παρέλυσεν τὴν πίστιν τους, ἀλλὰ τὴν ἔκανε μεγαλυτέραν καὶ τὴν ἐκρατήσεν εἰς ἀκμὴν.

Ε' Ὅς ἐγγισάμεν, λοιπόν, καὶ ἡμεῖς τὸ ἄκρον τοῦ ἐνδύματός του. Ἡ μάλλον, ἐάν θελωμεν τὸν ἐλαμεν ὁλοκληρὸν κοντὰ μας Διότι καὶ τὸ σῶμα του ἔχει παρατεθῆ τῶρα ἔμπροσθέν μας. Ὅχι μόνον τὸ εἶδωμά, ἀλλὰ καὶ τὸ σῶμα. Ὅχι νὰ τὸ ἐγγισάμεν μόνον ἀλλὰ νὰ τὸ φάγωμεν καὶ νὰ χορτάσωμεν Δ' αὐτὸ ὅς τὸν πλησιάζωμεν με πίστιν, καθέννας μας τοῦ ὑποφέρει ἀπὸ κάποιαν ἀσθένειαν Διότι ἐάν ἐκεῖνο ποὺ ἡγγισίαν τὸ ἄκρον τοῦ ἐνδύματός του ἐπήραν τόσο μεγάλην δύναμιν πόσῃν θὰ λάβωμεν ἡμεῖς τοῦ ἐχομεν ὁλοκληρὸν.

Ἄλλὰ τὸ νὰ πλησιάζωμεν τὸν Χριστὸν μὲ πίστιν **Σ 17** δεῖ σημαίνει νὰ λάβωμεν μόνον τὴν Θεοῦ Κρίνωσιν ἀλλὰ νὰ τὴν δεχθώμεν μὲ καθαρὰν τὴν καρδίαν καὶ νὰ εὐρισπώμεθα εἰς τοιαύτην ψυχικὴν διάθεσιν, ὡς νὰ ἐσθίωμεν πρὸς τὸν ἴδιον τὸν Χριστόν. Διότι τὴ σημασία ἔχει ὅτι δὲν ἀκούμε τὴν φωνὴν του. Βλέπετε τὸν ἴδιον νὰ σοῦ προσφέρεται Ἡ μάλλον ἄκουε καὶ τὴν φωνὴν του ἀφοῦ σοῦ σιωπεῖ διὰ μέσου τῶν εὐαγγελιστῶν. Πατεύσατε, λοιπόν, διὰ καὶ τῶρα ἐκεῖνο τὸ δεῖ πνον γίνεται εἰς τὸ ὅποιον καὶ ὁ ἴδιος παρενρισκετο Διότι αὐτὸ δὲν δ' ἀφέρει εἰς τιποτε ἀπὸ ἐκεῖνο. Ὅποτε, βέβαια αὐτὸ μὲν τὸ παραβέβηκε ἄνθρωπος, ἐνθ' ἐκεῖνο ὁ

Κυριος, αλλά και τὸ ἓνα και τὸ ἄλλο τὸ παρασκευάζει ὁ πσοὺς Συνεπὼς ὅταν θά ἴδῃς τὸν ἱερέα νὰ σοὺ τὸ προσφέρει νὰ μὴ ἔχῃς τὴν γνῶμην ὅτ ὁ ἱερεὺς τὸ κάνει αὐτό. Ὡστόσο νὰ πιστεύῃς ὅτ τὸ χέρι τοῦ ἀπλώνεται εἶναι τοῦ Χριστοῦ. Διότι, ὅπως ὅταν θάπτῃς δὲν εἶναι ὁ ἱερεὺς ποὺ σὲ θοπτίζει, ἀλλ' ὁ Θεὸς ποὺ σοὺ ἐγγίζει τὸ κεφάλι, μὲ ἀόρατοι δυνάμεις, καὶ οὔτε ἀγγέλους οὔτε ἀρχαγγέλους, οἷον κανεῖς ἄλλος δὲν τολμᾷ νὰ πλησιάσῃ καὶ νὰ σὲ ἐγγύσῃ καθ' ἑαυτοὺς τρόπον καὶ τώρα.

Πραγματικὰ ὅταν ὁ Θεὸς ἀναγεννᾷ καποῖον ἡ δωρεὰ εἶναι αὐτοῦ τοῦ Θεοῦ μόνον. Δὲν βλέπετε ἐκεῖνος ποὺ ἰσχυρίζεται εἰς τὴν γῆν ὅτ, δὲν ἀναθέτουν τὴν δικαιοσύνην τῆς υιοθεσίας εἰς τοὺς δούλους τῶν, ἀλλὰ προσέρχονται οἱ ἴδιοι εἰς τὸ δικαιοσύνην, καθ' ἑαυτοὺς τρόπον καὶ ὁ Θεὸς δὲν ἀνέθεσεν εἰς τοὺς ἀγγέλους τὴν δικαιοσύνην τῆς δωρεᾶς του, ἀλλὰ παρευρίσκειτο ὁ ἴδιος καὶ μᾶς συμβουλεύει, καὶ μᾶς λέγει «καὶ πατέρα σας νὰ μὴ καλέσετε ἐπὶ τῆς γῆς»,¹⁶ διότι νὰ ἀποκαταστήσῃ τοὺς γονεῖς σου. Ὡστόσο διὰ νὰ θεῖς ἐπάνω ἀπὸ τοὺς ἐκείνους ποὺ σὲ ἐδημοουργήσῃ καὶ σὲ συμπεριελάσῃ εἰς τὰ πατὴρά του. Διότι ἐκεῖνος ποὺ ἔδωκε τὸ σπουδαῖον, δηλαδὴ προσέφερε τὸν ἑαυτόν του, πολὺ περισσότερον δὲν θὰ ἀπαξιώσῃ νὰ σοὺ δώσῃ τὸ σώμα του.

Ἄς ἀκούσωμεν λοιπὸν ἱερεῖς καὶ λαοὶ χριστιανοὶ πόσον μεγάλην δωρεάν ἐλάβομεν. Ἄς τὰ ἀκούσωμεν καὶ ἄς νὰ ὠσωμεν φρίκην. Μὴς ἔδωκε τὸ δικαίωμα νὰ χορτάσωμεν μὲ τὰς ἀμίας τοῦ σαρκὸς προσέφερε τὸν ἑαυτόν του νὰ θυσιασθῇ. Ποῖαν ἀπόλογον θὰ ἔχωμεν, ὅταν ἐνῶ πρεσβεύομεν μὲ τὴν τροφήν αὐτοῦ τοῦ εἰδους, διαπράττωμεν τόσους μεγάλους ἀμαρτίας. Ὅταν, ἐνῶ τρώγομεν ἀρνίον γινώμεθα λύκοι, Ὅταν, ἐνῶ τρώγομεν τράβατοι ἀρπαζώμεν, ὅπως οἱ λέοντες. Διότι, τὸ μυστήριον αὐτὸ μᾶς δὲν ἐντολὴν, οὐ μόνον νὰ εἴμεθα τελειῶς καθαροὶ ἀπὸ ἀρπαγῆν, ἀλλὰ καὶ ἀπὸ τὴν ἀπλήτην ἔχθρας. Διότι τὸ μυστήριον αὐτὸ εἶναι μυστήριον εἰρήνης. Δὲν ἐπιτρέπει νὰ τὸ ἀνταλλάσσωμεν μὲ χρήματα. Πραγματικὰ ἐάν ὁ Κύριος δὲν ἐλυτήθῃ τὸν ἑαυτόν του δι' ἡμᾶς ποῶς τιμωρίας εἴμεθα ἄνθρωποι ἡμεῖς ὅταν ἐνδωκώμεθα διὰ τὰ χρήματα καὶ ἀδιαφοροῦμεν διὰ τὴν ψυχὴν μας, χάριν τῆς ὁποίας ὁ πσοὺς ἐβύβασε τὸν

16. Ματθ. 23. 9.

ἑαυτόν του, εἰς μὲν τοὺς Ἰουδαίους ὁ Θεὸς καθώρσας τὰς ἐτήσιους ἐορτάς διὰ νὰ ἐνθυμούνται τὰς εὐεργεσίας τοῦ πατρὸς ἔκαστον, ἐνῶ εἰς σὲ τὰς ὑπερυψιζούντων κάθε ἡμέραν, ὅπως ἡμπορεῖ νὰ εἰπῇ κανεὶς, τὰ μυστήρια αὐτά.

Συνεπὼς, νὰ μὴ ἐντρέψῃς τὸν σταυρὸν διότι αὐτὰ εἶναι δι' ἡμᾶς τὰ ἀξία σεβασμοῦ, αὐτὰ εἶναι τὰ μυστήρια μας. Ὡστόσο αὐτὸ τὸ δῶρον κοσμοῦμεθα, μὲ αὐτὸ δοξαζόμεθα. Καὶ ἂν εἶπω ὅτι ὁ Θεὸς ἔπεισε τὸν αὐρανό, ἡπλώσε τὴν γῆν καὶ τὴν θάλασσαν καὶ ἀπέστειλε τοὺς ἀγγέλους, δὲν θὰ εἰπῶ τότε τὸ ἰσχυρὸν μὲ αὐτό. Διότι αὐτὸ εἶναι τὸ κεφάλαιον τῶν ἀγαθῶν, δι, δηλαδὴ, ὁ Θεὸς προσέφερε τὸν Υἱόν του, διὰ νὰ σώσῃ τοὺς ἀπομακρυνθέντας ἀπὸ κοντὰ τοῦ θούλου.

Δι' αὐτὰς μὴ πλησιάζῃς εἰς τὴν πρᾶξιν αὐτὴν κανέναν Ἰουδαῖον, κανέναν Σίμαιον. Διότι καὶ οἱ δύο ἐχάθησαν ἀπὸ τὴν φιλοργίαν τοὺς. **Σ 14.** Ἄς ἀποφύγωμεν, λοιπὸν, τὸ θαρραλὸν αὐτὸ, καὶ ἄς μὴ νομιζώμεν ὅτι εἶναι ἀρκετὸν διὰ τὴν σωτηρίαν μας, ἐάν ἀπογυμνώσωμεν χίρως καὶ ὀφθαλμοὺς, τὸ νὰ προσφέρωμεν εἰς τὴν πρᾶξιν χρυσὸν καὶ σολομὸν μὲ πολυτιμους λίθους ποτήριον. Ἐάν ὁμοίως θέλῃς νὰ τιμήσῃς τὴν θυσίαν, νὰ προσφέρῃς τὴν ψυχὴν σου διὰ τὴν ὁποίαν καὶ ἐβυστάσθη ὁ Χριστὸς. Αὐτὴν νὰ κάνῃς χρυσὴν. Ἐάν αὕτη, ὁμοίως εἶναι χειρότερα ἀπὸ τὸ μολύβι καὶ τὸ δοσρακόν, ποῖα εἶναι ἡ ὠφέλεια, καὶ ἂν ἀκόμη τὰ σκευῖα εἶναι ἀπὸ χρυσόν;

Ἄστε, δὲς μὴ φροντίζωμεν μόνον τὸ πῶς θὰ προσφέρωμεν εἰς τὴν ἐκκλησίαν χρυσὰ σκευῖα, ἀλλὰ τὸ πῶς ἡ προσφορά μας θὰ προέρχεται ἀπὸ δικαίους κόπους καὶ πλοῦτη. Διότι ἐκεῖνα αἱ προσφοραὶ εἶναι πλεονέκτημα καὶ ἀπὸ τὸν χρυσόν, αἱ ὁποῖαι δὲ, εἶναι προϊόντα πλεονεξίας. Ὡστόσο εἶναι, θέβαια χρυσοχοεῖον, οὔτε ἀργυροκοπεῖον ἢ ἐκκλησιαστικὰ ἀλλὰ πανήγυρις ἀγγέλων. Δι' αὐτὸ καὶ ψυχὰς χρειαζόμεθα ἀγαθὰς. Διότι, καὶ ὁ Θεὸς διὰ τὰς ψυχὰς τὰ προσφέρει. Διὰ αὐτὰ δὲν ἴπτο, θέβαια, ἀργυρὰ τότε ἡ πρᾶξις ἔκειναι οὔτε τὸ ποτήριον χρυσόν μὲ τὸ ὁποῖον ἔδωκε ὁ Χριστὸς τὸ αἷμα του εἰς τοὺς μαθητάς του. Ἀλλ' ἴσως τίμα καὶ φρικτὰ ἐκεῖνα.

17. Πρὸς Κορ. 8. 9.

ἐπεὶ δὴ ἦσαν πλήρη ἀπὸ τοῦ ἁγίου Πνεύματος.

Θέλεις νὰ τὸ τμήσης τὸ σῶμα τοῦ Χριστοῦ; Νὰ μὴ ἀδιαφορήσης νὰ εἶναι γυμνός. Ὅτε νὰ τὸν τιμήσης εὖ εἰς τὸν καιρὸν μὲ μεταξὺ ἐνδύματα, καὶ ἐξω νὰ τὸν περιφρουρήσης ὅταν θὰ θασαλίζεσαι ἀπὸ τὸ πῦχος καὶ τὴν γυμνότητα. Δὲν ἐκεῖνος ποὺ εἶπεν «αὐτὸ εἶναι τὸ σῶμα μου»¹⁸ ὁ Χρὶςτος καὶ ἐπεθεβαίωσε μετὰ τὸν λόγον τοῦ τοῦ προτύπου, ὁ ἴδιος εἶπεν. Μὲ εἶδαντες πεντακλήτοι καὶ δὲν μὲ ἐθρεύσατε,¹⁹ καὶ ἀκούει τι ποὺ δὲν ἐκάματε εἰς ἕνα ἀπὸ αὐτοὺς τοὺς ἐλαχιστοὺς οὔτε εἰς ἐμὲ τὸ ἐκάματε.²⁰ Τὸ σῶμά του, λοιπόν, δὲν χρειάζεται ἐνδύματα, ἀλλὰ καθαρόν ψυχὴν, ἢ δὲ καθαρά ψυχὴ ἀπαιτεῖ μεγάλην φροντίδα.

Ἄς μάθωμεν, λοιπόν, νὰ φιλοσοφώμεν καὶ νὰ τιμώμεν τὸν Χριστὸν, ὅπως αὐτὸς θέλει. Διὰ τὸν τιμώμενον ἢ πὺς εὐχάριστος τιμὴ εἶναι ἐκεῖνη ποὺ ὁ ἴδιος ἐπιθυμεῖ καὶ οὐκ ἐκείνη ποὺ ἡμεῖς νομίζομεν ὅτι ἐπιζητεῖ. Ἐπειδὴ καὶ ὁ Πέτρος ἐνόμει ὅτι τιμᾷ τὸν Χριστὸν μὲ τὸ νὰ τὸν ἐμποδίσῃ νὰ νύξη τοὺς πόδας τῶν μαθητῶν. Ἡ πράξις του, ὅμως, δὲν ἦτο τιμὴ ἀλλὰ τελείως τὸ ἀντίθετον. Ἔτσι καὶ αὐτὸς νὰ τιμᾷ τὸν Ἰησοῦν μὲ τὴν τιμὴν ποὺ ὁ ἴδιος καθάρει, δηλαδὴ μὲ τὸ νὰ ἐξουδεύῃ τὰ πλοῦτά σου εἰς τοὺς πτωχοὺς. Πραγματικὰ ὁ Θεὸς δὲν χρειάζεται χρυσὰ σκευή, ἀλλὰ ψυχὰς χρυσὰς.

Καὶ αὐτὰ τὰ λέγω, οὐκ διὰ νὰ σοὺς ἐμποδίσω νὰ κατασκευάζετε ἀφιερώματα χρυσὰ εἰς τὸν Θεόν, ἀλλὰ τὰ λέγω, ἐπεὶ δὴ ἔχω τὴν ἀξίωσιν μαζί μὲ αὐτὰ, καὶ μάλιστα πρὶν ἀπὸ αὐτὰ, νὰ κάνετε ἐλεημοσύνην. Διότι ὁ Θεὸς τὰ δέχεται αὐτὰ, ἀλλὰ πολὺ περισσότερον δέχεται τὰ ἔργα τῆς ἐλεημοσύνης. Πραγματικὰ, μὲ τὰ ἀφιερώματα θὰ ὠφεληθῇ μόνον ὁ προσφέρων ἐνῶ μὲ τὴν ἐλεημοσύνην ὠφελεῖται καὶ ὁ λαμβάνων αὐτήν. Εἰς τὴν πρώτην περιπτώσει πιθανόν νὰ θεωρηθῇ ὅτι ἡ προσφορά εἶναι ἀφορμὴ φιλοδοξίας, ἐνῶ εἰς τὴν δευτέραν τὸ πᾶν προέρχεται ἀπὸ τὴν ἐλεημοσύνην καὶ τὴν φιλοanthropiάν. Διότι ποῖα ἡ ὠφέλεια, ὅταν ἡ τράπεζα τοῦ Χριστοῦ εἶναι γεμάτη ἀπὸ χρυσὰ ποτήρια. Ἐνῶ ὁ ἴδιος πεθαίνει ἀπὸ τὴν πείναν. Πρώτα νὰ χορτάσῃς αὐτόν, ποὺ πε νᾶ.

18. Ματθ. 26, 28.
19. Πρὸς Κορ. 13, 12.
20. Πρὸς Κορ. 13, 12.

καὶ ὑστερὰ στολίσαι καὶ τὴν τράπεζάν του μὲ ἀφθονία. Φτελέχνης χρυσὸν ποτήριον, καὶ δὲν προσφέρεις ἕνα ποτήριον κρύο νερό. Καὶ ποῖα ἡ ὠφέλεια Χριστοποικίλτα τραπεζομάνηλα κατασκευάζεις διὰ τὴν τράπεζάν του, καὶ εἰς τὸν ἴδιον δὲν δίδεις οὔτε τὰ ἀναγκαῖα ἐνδύματα. Καὶ πρὶν τὸ κέρδος ἀπὸ αὐτὰ, Διότι περὶ μου, σὲ παρακαλῶ ἐὰν ἴδῃς κάποιον, ποὺ δὲν ἔχει οὔτε τὴν ἀπαραίτητον διὰ νὰ συντηρηθῇ τροφήν, καὶ τὸν ἀφήσῃς μόνον τοῦ νὰ ἀντιμετωπίσῃ τὴν πείναν ἀλλὰ παράλληλως στολίσῃς τὴν τράπεζάν μὲ ἀργυροῖς. Ἐὰν γὰρ θὰ σοὺ χρεωστῇ ἐγγνωμοσύνην αὐτός, ἢ θὰ ἀνοικτήσῃ πολὺ ἐναντίον σου. Τί δὲ. Ἐὰν θλήπῃς ἕνα ποῦ φορεῖ κουρέλια καὶ πογώνε, ἀπὸ τοῦ κρύου καὶ δὲν τοῦ δώσῃς ἐνδύματα ἀλλὰ κατασκευάζῃς χρυσοὺς κίονας, ἱσχυροζόμενος ὅτι τὸ κάνεις πρὸς τιμὴν αὐτοῦ, δὲν θὰ νομίσῃ ὅτι τὸν εὐνοεῖς καὶ τὸν περιποιεῖς καὶ μάλα καὶ μὲ τὸν χειρότερον τρόπον. Τὸ ἴδιον νὰ σκέπτεσαι καὶ ὁ Χρὶςτος, ὅταν περιφερεται ἀστεγὸς καὶ ἐξυμνῶν καὶ ζήτησιν. Σὺ ὅμως, παραλείπεις νὰ τὸν ὑποδεχθῇς, καὶ καλλωπίζεις τὸ ἔδαφος καὶ τοὺς τοίχους καὶ τὰ κινύκρενα. Καὶ ἀπλώνεις ἀρνιῶν ἀλλοδαπὰς ἀνάμεσά εἰς τὰς λαμπάδας, ἐνῶ δὲν θέλεις οὔτε νὰ ἴδῃς τὸν ἴδιον ποὺ εἶναι ἀεὶ μόνος εἰς τὴν φυλακὴν.

Αὐτὰ τὰ λέγω οὐκ διὰ νὰ σοὺς ἀφορεῖται τὴν προθυμίαν σας διὰ αὐτὰς τὰς προσφορὰς, ἀλλὰ διὰ νὰ σοὺς προτρέψω μαζί μὲ αὐτὰ νὰ πράττετε καὶ ἐκεῖνα, ἢ μάλιστα νὰ προτάσσετε ἐκεῖνα ἀπὸ αὐτὰ. Β. Διότι κοινῶς δὲν κατηγορηθῇ ποτέ, ἐπεὶ δὴ δὲν ἐπράξεν αὐτὰ ἐνῶ δι' ἐκεῖνα καὶ μὲ τὴν γέννησιν ἐτυπώθη ἀπὸ αὐτὰ καὶ μὲ τὸ ἀσθεσθῆναι πόρκα μὲ τὴν τρώσκειν μὲ τοὺς βαρβάρους. Συνεπῶς νὰ μὴ ἀδ' ἀφορῇς διὰ τὸν ἀδελφόν σου ποὺ θαυμάζεται, ἐνῶ στολίζεις τὸν οἶκόν τοῦ Θεοῦ, διότι αὐτὸς εἶναι πρὸς σπουδαίους καὶ ἀπὸ ἐκεῖνον. Πραγματικὰ αὐτὰ τὰ κειμήλια θὰ ἠμπορέσουν νὰ τὰ ἀρπάξουν θάσιλες ὅσοι στοὶ τυραννοὶ καὶ ληστὰς. Ὅσοι ὅμως θὰ προσφέρῃς εἰς τὸν ἀδελφόν σου ποὺ πεινᾷ καὶ εἶναι ξένος καὶ γι' αὐτὸν οὔτε ὁ δ' ἀδελφὸς δὲν θὰ ἠμπορήσῃ νὰ τὰ ἀρπάξῃ ἀλλὰ θὰ φυλαχθοῦν εἰς θυσίαν ὀφειλόμεν ὅσον ἐσὺ ληστὴν.

Τότε διατ. λέγε ὁ ἴδιος ὁ ἰσχυρὸς πτωχὸς τοὺς ἔχετε πάντοτε μαζί σας, ἐνῶ ἐμὲ δὲν μὲ ἔχετε πάν-

ποτε»²¹ Μά, δὲ, αὐτὸ ἀκριβῶς πρέπει περισσώτερον νὰ ἐλεῶμεν, ἐπειδὴ δὲν τὸν ἔχαμεν πάντοτε νὰ πεινᾷς παρὰ μόνοι κατὰ τὴν δ' ἀρκεῖαν τῆς παρουσίας ζωῆς μας.

Ἐάν, ὅμως ἐπιθυμῆς νὰ μάθῃς ἐξ ολοκλήρου τὸ νόημα τῶν λόγων αὐτῶν, Ἦ μάθα ὅτι αὐτὰ δὲν τὰ εἶπε πρὸς τοὺς μαθητάς του, ἀλλ' καὶ ἐκ πρώτης ὁμιλίας εἶται φαίνεται, ἀλλὰ τὰ εἶπεν ἀποσπείων εἰς τὴν ἀδυναμίαν τῆς γυναίκας. Ἐπειδὴ, δηλαδὴ, ἐκείνη εὗρισκετο εἰς ἀτελὴ κατάρτισιν ἀκόμη καὶ οἱ μαθηταὶ τὴν ἔφεραν εἰς ἀδ. ἐξέδον, ὃ Ἰησοῦς λέγει τοὺς λόγους αὐτοὺς διὰ νὰ τὴν ἐν σχύσῃ καὶ τῆς δώσῃ θαρρὸς. Πραγματικὰ, διὰ νὰ δείξῃ ὅτι αὐτὰ τὰ ἔλεγε διὰ νὰ τὴν παρηγορήσῃ, προσέθετει «Διατί ἐνοχλεῖτε τὴν γυναῖκα,»²² Ὅτι, δὲ τὸν ἔχομεν πάντοτε κοιτᾷ μας τὸ ἀπῶδες, ὅταν εἴπῃ «Καὶ ἰδοὺ ἐγὼ θὰ εἵμαι μαζί σας ὅλας τὰς ἡμέρας μέχρις ὅτοι σὺ τελευτήσῃ καὶ λάθῃ τέλος ὁ αἰὼν αὐτός»²³ Ἀπὸ ὧν αἱ τὰ γίνεταί φανερόν, ὅτι διὰ τίποτε ἄλλο δὲν τὰ ἔλεγεν αὐτά, **Δ**ιὰ νὰ μὴ καταμαράνῃ τὴν μόλις θλαστήσασα πικριν τῆς γυναίκας ἢ ἐπιτίμῃς τῶν μαθητῶν.

Ἀλλὰ, τώρα, ὅς μὴ φέρωμεν εἰς τὸ κῆσον τὸ θέμα διὰ τὸ ὅποιον ἐλέγχθησαν αὐτὰ Μά, ὅς ἀναγινώσκωμεν ὁλοὺς τοὺς νόμους καὶ τῆς Παλαιᾶς καὶ τῆς Καινῆς Διαθήκης ποὺ κάνουν λόγον ὅς τὴν ἐλεημοσύνην καὶ ὅς δεῖξωμεν μεγάλην προθυμίαν διὰ τὴν ἀρετὴν αὐτὴν. Δι' ὅτι αὐτὴ ἀπαλεῖφει τὰς ἁμαρτίας «Δώσατε, λοιπόν, ἐλεημοσύνην καὶ ὅλα σας θὰ εἶναι καθάραι»²⁴ Αὐτὴ εἶναι ἀνωτέρα ἀπὸ τὴν θυσίαν «Ἐλεος θέλω καὶ ὄχι θυσίαν»²⁵ Αὐτὴ ἀνοίγει τὸν οὐρανόν «Αἱ προσευχαὶ σου καὶ αἱ ἐλεημοσύναι σοι ἀνέβησαν εἰς τὸν οὐρανόν. Ἐὼς προσφορὰ ἀξία ὅς νὰ σὲ ἐνθυμῶται»²⁶ Αὐτὴ εἶναι πῶς ἀναγκαῖα καὶ ἀπὸ τὴν παρθενίαν Δ' ὅτι ἔτσι ἐξεδιώχθησαν ἀπὸ τὸν νυμφῶνα αἱ μαρμαί παρθένοι καὶ δὲ αὐτῆς εἰσῆλθαν αἱ φρόνιμοι.²⁷

²¹ Ματθ. 26, 11.

²² Ματθ. 26, 10.

²³ Ματθ. 28, 20.

²⁴ Λουκ. 11, 41.

²⁵ Ψαλ. 6, 6.

²⁶ Πρξ. 10, 4.

²⁷ Ίδ. Ματθ. 25, 9.

Αὐτὰ, λοιπόν, ἀφοῦ κατανοήσωμεν καλά, ὅς σπεύρωμεν μὲ γενναιοφροσύνην, διὰ νὰ θερίσωμεν μὲ ἀφθονίαν καὶ διὰ νὰ ἐπιτύχωμεν τὰ μελλοντικὰ ἀγαθὰ μὲ τὴν χάριν καὶ τὴν φιλοφροσύνην τοῦ Κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ, εἰς τὸν ὅποιον ἀνήκει ἡ δόξα εἰς τοὺς αἰῶνας. Ἀμήν.

ΟΜΙΛΙΑ ΝΑ (51)

Ματθ κ 1 20)

520 «Τότε έρχονται πρὸς τὸν Ἰησοῦν γραμματεῖς καὶ Φαρισαῖοι ἀπὸ ἐκείνους τοῦ ἔμμεναι εἰς τὰ Ἱεροσόλυμα καὶ εἶπαν· Διὰ τί οἱ μαθηταί σου παραβαίνουν τὴν παράδοσιν τῶν παλαιωτέρων μας διδασκάλων; Παραβαίνουν δὲ πράγματι τὴν παράδοσιν, ὅτι, δὲν νίπτουν τὰ χεῖρά τους, ὅταν τρώγουν ἄρτοι. Ὁ δὲ Κύριος ἀπεκρίθη καὶ τοὺς εἶπεν· Διὰ τί καὶ σεῖς παραβαίνετε τὴν ἐντολὴν τοῦ Θεοῦ, διὰ νὰ συμμορφωθῆτε πρὸς τὴν παράδοσιν σας; Ὁ Θεός, δηλαδή, ὥρισεν ἐντολὴν καὶ εἶπεν· Τίμα τὸν πατέρα καὶ τὴν μητέρα καὶ ἐκείνος τοῦ διασέμει καὶ ὑβρίζει τὸν πατέρα τοῦ ἢ τὴν μητέρα τοῦ, πρέπει νὰ θανατώνεται. Σεῖς, ὅμως, λεγετέ· Ὁποιοσδήποτε υἱὸς εἴπῃ εἰς τὸν πατέρα ἢ τὴν μητέρα τοῦ ζητοῦν κάτ', ὡς εὐθῆσαι ἀπὸ τῶ παιδὶ τοὺς ὡς εἶναι ἀφιερωμα εἰς τὸν Θεὸν ἐκεῖνο που θέλεις νὰ λάβῃς ὡς εὐθῆσαι καὶ ἐνλοχυσὶν ἀπὸ ἐμέ. καὶ ἔτσι, ὁ υἱὸς αὐτοῦ δὲν θὰ τιμῇ τὸν πατέρα τοῦ ἢ τὴν μητέρα τοῦ. Καὶ ἀκυρώσατε τὴν ἐντολὴν τοῦ Θεοῦ ἕνεκα τῆς παραδόσεώς σας».

«Τότε» Πότε, ὅταν ἔκανε τὰ ἀμέτρητα θαύματα ὅταν μετὰ τὴν ἀφῆν τοῦ ἄκρου τοῦ ἐνδύματος τοῦ θεράπευε τοὺς ἄρρωστους· Δι' αὐτὸ, ἄλλωστε, καὶ ὁ εὐαγγελιστὴς προσδιορίζει τὸν χρόνον, διὰ νὰ δείξῃ τὴν ἀνεκφοραστὴν πονηρίαν τους, ποὺ εἰς τίποτε δὲν ὑπεχώρει.

Β Καὶ τί σημαίνουν οἱ λόγοι «Οἱ γραμματεῖς καὶ οἱ Φαρισαῖοι τοῦ ἔμμεναι εἰς τὰ Ἱεροσόλυμα»; Αὐτοὶ ἦσαν δεσποζόμενοι εἰς ὅλας τὰς φυλάς καὶ εἶχαν διακριθῇ εἰς δώδεκα μέρη ἄλλ' ἄλλοι ἀπὸ αὐτοῦς εὐρισκοὶ το εἰς τὴν μητρόπολιν ἦσαν πλεονηροὶ ἀπὸ τοὺς ἄλλοις.

1. Ματθ. 15, 1 6.

ΕΙΣ ΤΟ ΚΑΤΑ ΜΑΤΘΑΙΟΝ ΟΜΙΛΙΑ ΝΑ (Κεφ. 15,

206

λους, ἐπειδὴ τοὺς ἐπιμάθσαν περισσότερον καὶ κατεῖχον το ἀπὸ μεγάλων ἐγωισμῶν.

Πρόσεξε σὲ παρακαλῶ, πῶς παγιδεύονται καὶ μετὰ τὴν ἰδίαν τὴν ἐρώτησιν τους. Πραγματικὰ, δὲν λέγουν, διὰ τί παραβαίνουν τὸν νόμον τοῦ Μωυσέως; ἀλλὰ, «τὴν παράδοσιν τῶν παλαιωτέρων μας διδασκάλων». Ὅθεν, εἶναι φανερόν, ὅτι, πολλὰς καινοτομίας ἔκαναν οἱ ἱερεῖς, δὲν καὶ ὁ Μωυσὴς πολλοὺς τοὺς ἐφοβήσε καὶ τοὺς ἠπειλήσεν, διὰ νὰ μὴ προσθέσουν, ὅτε νὰ ἀφαιρέσων (τίποτε εἰς τὸν νόμον. C «Νὰ μὴ προσθέσετε», λέγει, «εἰς τὰς ἐντολάς, τοῦ ἐγὼ σὰς θεσπίσω σήμερον, ὅτε νὰ ἀφαιρέσετε ἀπὸ αὐτὰς». Καὶ ὅμως καθόλου δὲν ἀπέφυγαν τὰς καινοτομίας. Ὅπως εἶναι τὰ παραπάνω, ὅτι, δηλαδή, δὲν ἐπέτρεπαν νὰ τρώγουν μετὰ ἀντίπα χεῖρα, τὸ ὅτι ἔκτανον ἐ δικούς καθαρισμούς εἰς τὰ ποτήρια καὶ τὰ δοχεῖα καὶ τὸ ὅτι οἱ ἱδοὶ ὑπεβάλλοντο εἰς καθαρισμούς.

Ὅταν λοιπόν, ἦλθεν ὁ καιρὸς νὰ ἀπαλλαγῇ ἀπὸ τὰς λεπτολογίας αὐτὰς, τότε πὸ πολὺ ἐδεσμεύσαι τὸν λαὸν μετὰ περισσότερας λεπτομερείς καὶ ἀσχημονεῖς ἐντολάς ἐπειδὴ ἐφοβοῦντο μήπως τοὺς ἀφαιρήσῃ κανεὶς τὴν ἐξουσίαν καὶ ἐπειδὴ ἀκόμη ἤθελαν νὰ εἶναι πὸ φοβερὸν μετὰ τὴν ἰδεάν, ὅτι, εἶναι καὶ αὐτοὶ νομοθέται.

Ὅθεν, εἰς τὸσον μεγάλην παρανομίαν ἔφθασεν ἡ ὁπάδα, ὥστε ἐφύλασσον τὰς ἰδικὰς τῶν ἐντολάς καὶ παρέβαινον τοὺς νόμους τοῦ Θεοῦ. B Καὶ εἶχαν τὸσην ἰσχύν, ὥστε ἢ μὴ τηρήσῃ τῶν ἐντολῶν τους νὰ ἀποτελῇ κατηγορίαν. Καὶ αὐτὸ συλλογιστὴν διπλὴν κατ' αὐτῶν κατηγορίαν, διότι ἀπὸ ἑνὸς μὲν ἑκαυτονομούν, ἀπὸ ἑτέρου δὲ μετὰ τὴν ἐπιμέλειαν ἐφρόνιζαν διὰ τὰς ἰδικὰς τῶν ἐντολάς, χωρὶς νὰ ἐν ἀφαιρῶνται καθόλου διὰ τὸν Θεόν καὶ ἀποδοῦναι πᾶσι τὰ ἄλλα τὰ ποτήρια καὶ τὰ δοχεῖα (ποὺ ἦσαν καταγελάσται) καὶ τὰ ὅποια κατὰ τὴν γνώμην τους ἦσαν ἀεὶ ὀλογοί, τὰ φέρουν εἰς τὸ μέσον ἐπεὶ δὴ ὅπως ἐγὼ τοῦλάχιστον νομίζω, ἠθέλουν νὰ ἐξεργίσων τὸν Ἰησοῦν δι' αὐτὸ καὶ ἀνέφερον τοὺς πρεσβυτέρους, ὥστε νὰ δώσῃ ἀφορμὴν κατηγορίας ἐναντίον τοῦ, ὅτι τάχα περιφορονεῖ τὴν παράδοσιν αὐτῶν.

Ἀλλ' ἔτι, ὅμως, νὰ ἐξετάσωμεν κατὰ πρῶτον διὰ τί οἱ μαθηταὶ ἔτρωγον μετὰ ἀντίπα χεῖρα διὰ ποῖον λόγον.

2. Δευ. 3 2

λοιπόν, βρωγαί έτοι; Ε Δέν τό έκαναν σκόπια, αλλά παρέλειπαν, πλέον, τά περιττά καί επρόσεχαν εἰς τά τὰ ἀπαραιτήτα. Δέν εἶχαν νόμοι δια νά νικῶντα οὐτε νά μή νίπτανται, ἀλλά έκαναν τό καθένα ὅπως ἐτύχαιεν. Διότι αὐτοί ποῦ παρημέλουν καί τήν ἀπαραιτήτον δια τήν συντήρησιν τούς τροφήν, πῶς ἦτο δυνατόν νά θεωροῦν σπουδαία αὐτά;

Ἐπειδή, λοιπόν, πολλές φορές συνέβαινε νά γινετο αὐτό ἀνευ προθέσεως, ὅπως ὅταν βρωγαί εἰς τήν ἐργον ὅταν ἐμαρδοῦσαν τά στάχυα προβάλλουν αὐτό ὡς παράθεσιν. **§2** αὐτοί ποῦ παρέβλεπον συνεχῶς τά μεγάλα καί ἔδιδαν μεγαλύτεραν προσοχήν εἰς τά περὶ τὰ

Τί κάνα, ὅμως ὁ Χριστός, Δέ, ἐστάθη εἰς αὐτό, οὔτε ἀτελογήθη. ἀλλ' εὐθέως τοὺς αὐτοὺς κατηγορεῖ καί τοὺς διαλύει τὸ θράσος καί ἀποδεικνύει ὅτι ἐκεῖνος ποῦ διαπράττει μεγάλας ἀμαρτίας δέν πρέπει νά λεπτολογῇ τὰς μικράς παραβάσεις τῶν ἄλλων. Ἐνῶ πρέπει νά κατηγορηθῇ λέγει, ἐσείς κατηγορεῖτε τοὺς ἄλλους,

Σὺ, ὅμως, πρόσειξε ὅτι κάθε φορά ποῦ ὁ Κύριος θέλει νά καταργήσῃ κάποια διατάξιν τὸ κάνα σὰν καὶ ἀκέραιον. Αὐτό έκανε καί τότε, διότι δὲν ἔρχετα ἀμέσως εἰς τήν παραθεσιν, οὔτε λέγει, δέν εἶναι τίποτε αὐτή. Διότι τότε, πραγματικῶς, θά τοὺς έκανε πὸ θρασείας. **§** Ἀλλά κατὰ πρῶτον τοὺς διαλύει, τήν θρασυτητα μὲ τὸ νά φέρῃ εἰς τὸ μέσον τήν μεγάλην τοὺς παραθεσιν καί νά τήν ἐπ' αὐτῇ κατὰ τῆς κεφαλῆς τοὺς. Καί δέν τοὺς λέγει, ὅτι καλὰ κάνουν οἱ μαθηταί καί παραβαίνουν τὰς ἐντολάς αὐτάς, δια νά μή τοὺς δώσῃ λαθὴν δια κατηγορίαν. Ὅποτε πόλιν, κακίζε τήν πράξιν, δια νά μή δώσῃ κύρος εἰς τήν ἐντολήν. Ἐπισης δέν κατηγορεῖ τοὺς πρεσβυτέρους ὡς παρανόμους καί μισρούς διότι, ἀσφαλῶς, θά τὸν ἀπευτρέφοιτο τότε ὡς λόγον καί ὁρῶσιν.

Ἀλλ' εἰς αὐτὰ τὰ ἔφησε καί ἠκολούθησεν ἄλλην ὁδόν. Καί ἐκ πράξης ἄμεως διδοει τήν ἐντύπωσιν, ὅτι ἐπιτιμᾷ αὐτοὺς ποῦ τὸν ἠρώτησαν, ἀλλά κατηγορεῖ ἐκεῖνοὺς ποῦ ἐνομοθέτησαν αὐτά. Τούς μὲν πρεσβυτέρους δέν τοὺς ἀναφέρει, καθόλου, ἀλλά μὲ τῇ κατηγορίᾳ ποῦ διατυπώνει, κατὰ πῶν γραμματέων καί φαρμακείων κατὰ κάζε καί ἐκείνους. **§** καί ἀποδεικνύει, ὅτι τὸ ἀμαρτημά τοὺς εἶναι διπλὸ διότι καί εἰς τὸν Θεόν δέν ὕπα-

κοοῦν καί αὐτὸ τὸ κάνουν ἐξ αἰτίας τῶν ἀνθρώπων. Σάν νά εἴλεγει, δηλαδὴ. Πραγματικῶς, αὐτὸ εἶναι, ποῦ σὰς κατέστρεψεν, τὸ ὅτι ὑπακούετε κατὰ πάντα εἰς τοὺς πρεσβυτέρους.

Ἀλλὰ δέν τοὺς ὁμιλεῖ μὲ τὸν τρόπον αὐτόν, παρά τὸ δεικνύσασθαι αὐτό, ὅταν τοὺς διδοῖ τήν ἀκόλουθον ἀπάντησιν. «Διὰ καί σεις παραβαίνετε τήν ἐντολήν τοῦ Θεοῦ δια νά συμμορφωθῆτε πρὸς τήν παραθεσιν σας, Ὁ Θεός, δηλαδὴ, ὥρυσεν ἐντολήν καί εἶπεν. Τίμα τὸν πατέρα καί τὴν μητέρα καί ἐκεῖνος, ποῦ θαλάσφη με' καί ὕδριζε τὸν πατέρα τοῦ ἢ τὴν μητέρα τοῦ, πρὲς νά θανατώνεται. Σεις, ὅμως, λέγετε. Ὅποιοςδήποτε υἱὸς εἴπῃ εἰς τὸν πατέρα ἢ τὴν μητέρα ποῦ ζητοῦ κατὰ ὡς θεοθήμα αὐτοῦ τὰ παρὰ τοὺς ἄς εἶναι ἀφέρωμα εἰς τὸν Θεόν ἐκεῖνο ποῦ θέλεις νά λάθῃς ὡς θεοθήμα καί ἐνίσχυσιν ἀπὸ ἐμέ. καί. ἔτσι ὁ υἱὸς αὐτοῦ δέν θά τιμῇ τὸν πατέρα τοῦ ἢ τὴν μητέρα τοῦ. **§** Καί ἀκριβοῦστε τήν ἐντολήν τοῦ Θεοῦ ἐνεκα τῆς παραθεσεως σας».

Καί δέν εἶπεν, ἐνεκα τῆς παραθεσεως τῶν πρεσβυτέρων. ἀλλ' ἐνεκα τῆς παραθεσεως σας. Καί. «Εσείς, ὅμως, λέγετε» Δέν εἶπεν, οἱ πρεσβύτεροι, λέγουσι, ὥστε νά καταστήσῃ τὸν λόγον ὀλιγωτερον ἐνοχλητικόν. Ἐπειδὴ δηλαδὴ, ἠθέλησαν αὐτοὶ νά ἀποδείξουν ὅτι οἱ μαθηταί ἦσαν παράνομοι, ὁ Χριστὸς τοὺς ἀποδεικνύει ὅτι οἱ ἴδιοι παραβαίνουσι τὸν νόμον, ἐνῶ οἱ μαθηταί, εἰναι ἀπηλλαγμένοι ἀπὸ κάθε κατηγορίαν, διότι, δέν εἶναι, θεότατοι νόμοι ἢ ἐπιταγὴ τῶν ἀνθρώπων (Δι' αὐτὸ καί τὴν ὀνομάζει, παραθεσιν.) Καί μάλιστα ἡ ἐπιταγὴ παρανόμων ἀνθρώπων.

Καί ἐπειδὴ ἡ ἐντολή ποῦ ἔδιδαν νά νικῶν τὰ χέρια τοὺς δέν ἦτο ἀντίθετος πρὸς τὸν νόμον. Ε φέρε εἰς τὸ μέσον ἄλλην παραθεσιν ἢ ὅποια ἀντιστρατεύεται, εἰς τὸν νόμον. Ὅτι λέγει. ἔχε τὴν ἀκόλουθον σημασίαν. Ἐπαίδευσαν τοὺς νέους μὲ τὸ πρόσχημα τῆς εὐσεβείας νά περιφρονῶσι τοὺς γονεῖς τοὺς. Πῶς καί με ποῖον τρόπον, ἔσάν κάποιος ἀπὸ τούς γονεῖς εἴλεγεν εἰς τὸ παιδί του. Δὲς μου αὐτὸ τὸ πρόβατόν ποῦ ἔχεις ἢ τὸν μόσχον ἢ κάποιον ἄλλον παράνομον ἡμπαροῦσε νά τοῦ ἀπαντήσῃ. Εἶναι ἀφιερωμένον εἰς τὸν Θεόν αὐτὸ ποῦ θέλεις νά πάρῃς ὡς θεοθήμα ἀπὸ ἐμέ καί δέν ἡμπαροῖς νά τὸ λάθῃς.

§2 Καί ἔτσι τὸ κακόν ἦτο διπλόν. Διότι οὔτε εἰς τὸν Θεόν τὸ προσέφεραν καί ἀπὸ τοὺς γονεῖς τὸ ἀπο-

στεροῦσαν μετ' ἡν πρόφασιν τῆς προσφορᾶς. Μετ' ὅν τὸν τρώ-
πον αὐτὸν καὶ τοὺς γονεῖς προσέβαλλον ἐν ὀνόματι τοῦ
Θεοῦ καὶ τοῦ Θεοῦ ἐν δυνάμει τῶν γονέων.

Δὲν τὸ λέγει, ὅμως, αὐτὸ κατ' εὐθείαν ἀλλὰ κατὰ
πρῶτον διασάξει τὸν νόμον, μετ' ὅν ὅποιον ἀπαθεῖ κινεῖ
ὅτι ὁ Θεὸς θέλει, πολὺ νὰ τ' ἰδῇ τοὺς γονεῖς. «Τίμα»,
λέγει, «τὸν πατέρα σου καὶ τὴν μητέρα σου διὰ νὰ εἴ-
σαι μακροχρόνιος ἐπὶ τῆς γῆς»². Καὶ πάλιν «Εκεῖνος
ποῦ βλασφημεῖ καὶ ὕβριζει τὸν πατέρα του ἢ τὴν μητέ-
ρα του πρέπει νὰ θανατωθῇ»³. Ἀλλὰ ὁ Κύριος πα-
ρέλαβε τὸ κείμενον ποῦ ἔπαυε τοὺς τιμῶντας τοὺς
γονεῖς τοὺς καὶ παραθέτε τὸ πῶς φοβερόν. Β ἐννοῶ τὴν
τιμωρίαν ποῦ ἐπικρέματα εἰς ἐκείνους ποῦ τοὺς ὕβρι-
ζον, ἐπεὶ δὴ ἤθελε καὶ αὐτοὺς νὰ κατασιλήσῃ καὶ τοὺς
νουνεχεῖς νὰ προσελκύσῃ. Καὶ, ἔτσι, ἀποδεικνύει, ὅτι αὐ-
τοὶ εἶναι αἱ οὐ νὰ θανατωθῶν. Πραγματικά, ἐὰν τ' ἰμο-
ρήται ἐκεῖνος ποῦ μετ' ὅν λόγον προσβάλλει τοὺς γονεῖς
του, πολὺ περισσότερο ἔσται, ποῦ τοὺς ἀτιμάζετε, ἀλ-
λά τὰ ἔργα σας. Καὶ ὅχι μόνον ἐσεῖς τοὺς ἀτιμάζετε ἀλ-
λά διδάσκετε καὶ ἄλλους νὰ κάνουν τὸ ἴδιον.

Πῶς λοιπόν, ἐσεῖς, ποῦ ὀφείλατε νὰ μὴ ζῆτε, κατη-
γορεῖτε τοὺς μαθητάς. Καὶ τί τὸ παράδοξον ὑπάρχει,
ἐάν βλασφημῇ ἐμὲ τὸν ὅποιον μέχρι πρὸ ὀλίγου δὲν
ἐγνωρίζετε ὅταν καὶ εἰς τὸν Πατέρα ἀπαθεῖ κινεῖται ὅ-
τι ἐκάνετε τὰ ἴδια. Δ ὅτι εἰς καθὲς περιπτώσει λέγει καὶ
ἀποδεικνύει, ὁ Κύριος ὅτι ἀπὸ τοῦ Πατέρα ἤρχισαν τὴν
ἀλόγιστον αὐτῇν ἀμπεριφορὰν.

Ἐμερ κοί καὶ ὅλλων τροπῶν ἐρμηνεύουσι τὴν φρά-
σιν «Διὸρον ὅ ἐστι ἐξ ὁμοῦ ὠφελήθης». Δηλαδή Δὲν ὀ-
φελω νὰ σὲ τ' ἰμῶσω ἀλλὰ σοῦ κάνω χάριν, ἐάν, θέ-
βαιαι, σὲ τιμῶσω. Ἀλλ' ὁ Χριστὸς δὲν θὰ ἀνέφερε πα-
ρομοίαν ὕβριν. Καὶ ὁ εὐαγγελιστὴς Μάρκος καθιστᾷ
πρὸ σαφὲς τὸ χάριτον ὅταν λέγῃ «Ἄς εἶναι καρδία»⁴. Ἐ-
κεῖνο ποῦ θέλεις νὰ λάθῃς ὡς ὠφέλειαν καὶ ὀφίθεαν
ἀπὸ ἐμὲ»⁵. Αὐτὸ δὲν εἶναι δωρεὰ καὶ προίκα, ἀλλὰ κυ-
ρίως ἀναμένεται προσφορά.

² Ἀφοῦ λοιπόν τοὺς ἀπέδειξεν ὅτι δὲν ἔχουν τὸ δι-

² Ἐβρ. 90, 12

³ Ἐβρ. 91, 18

⁴ Ἐβρ. 91, 18

⁵ Ἐβρ. 91, 18

καιώμα νὰ κατηγοροῦν τοὺς παραβαίνοντας τὴν ἐντο-
λήν τῶν πρεσβυτέρων ἐκεῖνοι, ποῦ καταπατοῦν τοὺς νό-
μον τοῦ Θεοῦ, ἀποδεικνύει τὸ ἴδιον ἀκριβῶς καὶ μετ' ἡν
μαρτυρίαν τοῦ προφήτου Ἐπειδὴ ὁμολογῇ, τοὺς ἀπέ-
σπάρωσε τελείως, προχωρεῖ ἀκόμη περισσότερο. Δ
τὸ ἔργον ποῦ τὸ κάνει, εἰς καθὲς περίπτωσιν μετ' ὅν νὰ φέ-
ρῃ εἰς τὸ μέσον τὴν Γραφήν καὶ νὰ ἀποδεικνύῃ ἔτσι, ὅτι,
συμφωνεῖ ἀπολύτως μετ' ὅν Θεόν. Τί λέγει, ὅμως, ὁ προ-
φήτης «Ὁ λαὸς αὐτὸς μετ' ἡμῶν τὸν ὁμολογῇ»⁶. Ὁ
καρδία του, ὅμως, ἀπέχει μακρὰν ἀπὸ ἐμὲ. Ματαίως
δὲ καὶ ψεύτικα μετ' ἡμῶν ἐπειδὴ ὁ δάσκαλος διδά-
σκαλίας, ποῦ εἶναι παραγγέλματα καὶ ἐντολὰι ἀνθρώ-
πων»⁷.

Εἶδες προφητεία ποῦ συμφωνεῖ ἀκριβῶς μετ' ἡν λε-
γόμενα καὶ προαναγγέλλει, τὴν κακίαν τοὺς ἀπὸ πα-
λαιᾶ. Πραγματικά, ἐκεῖνο ποῦ ὁ Χριστὸς τοὺς κατη-
γόρησε τώρα, τὸ ἴδιον εἶπεν παλαιότερα ὁ Ἰσάκας, ὅ-
τι, δηλαδή, καταφρονοῦν τὰς ἐντολάς τοῦ Θεοῦ «Μα-
ταίως καὶ ψεύτικα» λέγει, «μετ' ἡμῶν»⁸. Ἀλλὰ πολὺ
προσέχον τὰς ἱδικὰς τοὺς διατάξεις «Ἐπειδὴ διδά-
σκουν διδασκαλίας, ποῦ εἶναι παραγγέλματα καὶ ἐντο-
λαὶ ἀνθρώπων»⁹. Ε Δίκαια, λοιπόν, δὲν τὰς τιμῶν αἱ μα-
θηταὶ τοῦ.

Ἀφοῦ, λοιπόν, τοὺς ἐδῶκε καὶ ὅν κτύπημα ὁ Κυ-
ρίου καὶ ἀπὸ τὰ γεγονότα καὶ ἀπὸ τὴν ἰδίαν τὴν γνώ-
μην, καὶ, ἀκομή, ἠθέλησε τὴν κατηγορίαν μετ' ἡν μαρ-
τυρίαν τοῦ προφήτου, δὲν τοὺς λέγει, τιποτὶ ἄλλο πλέ-
ον ἐπειδὴ ἦσαν ἀδελφωτοὶ καὶ ἀμετανόητοι ἀλλὰ
στρέφει τὸν λόγον πρὸς τὸ πλῆθος διὰ νὰ τοῦ μεταδώ-
σῃ τὴν διδασκαλίαν αὐτῇν, ποῦ ἦτο ὕψηλὴ καὶ γεμάτῃ
φιλοσοφίαν. ~~καὶ~~ Καὶ μετ' ἀφορμὴν τὸ θέμα αὐτό, ἐνυ-
φαίνει, πλέον τὸ ὕψιλότερον καὶ καταδικάζει, τὴν λεπτο-
λογίαν διὰ τὰ φαγητά.

Πρόσεξε, ὅμως, πότε τὸ κάνει, αὐτὸ. Ὅταν ἐκαθά-
ρισεν τὸν λεπρόν ὅταν κατέλυσε τὸ Σάββατον, ὅταν ἀ-
πέδεξε τὸν ἑαυτὸν τοῦ βασιλέως τῆς γῆς καὶ τῆς θαλάσ-
σης, ὅταν ἔθηκε νόμους, ὅταν ἀνεχώρησε τὰ ἀμαρτή-
ματα, ὅταν ἀνέστησε τοὺς νεκρούς, ὅταν πολλὰς ἀπο-
δείξεις τῆς Θεότητός του ἔδωκεν εἰς αὐτούς, τότε πλέ-
ον τοὺς ὁμιλεῖ καὶ διὰ τὰ φαγητά. Διότι ὅλος ὁ Ιου-

⁶ Ματθ. 15, 8. 9. 10. 13

δαισμός εις αὐτὸ ἔγκειται. Καὶ ἂν καταργήσῃς τὰς σχε-
τικὰς μὲ αὐτὰ ἐντολάς, καταργήσῃς τὸ πᾶν. Μὲ αὐτὰ
ἀποδεικνύει, ὅτι καὶ τὴν περιτομὴν ἔπρεπε νὰ καταργή-
σουν. Ἀλλὰ δὲν εἰσάγεται ὁ ἴδιος προηγουμένως τὴν
κατάργησιν αὐτῆς, ὅτι ἔπειθ' ἦτο παλαιότερα ἀπὸ τὰς
ἄλλας ἐντολάς καὶ τὴν εἶχαν εἰς μεγαλύτεραι ἐκτιμή-
σιν οἱ Ἰουδαῖοι. Θεωρεῖ, ὅμως, τὴν κατάργησιν τῆς
περιτομῆς διὰ μέσου τῶν μαθητῶν τοῦ Τουοῦ σπουδαί-
ου πράγματος ἦτο αὐτὴ ὥστε καὶ οἱ μαθηταὶ οἱ ὅποιοι ὑ-
στερὰ ἀπὸ τόσο χρόνον ἦθελαν νὰ τὴν καταργήσουν,
κάνουν παραχωρήσεις καὶ τὴν ἐπιτρέπουν καὶ ἔτσι σιγά
σιγά τὴν καταργοῦν.

Κύριε μὲ ποῖον τρόπον εἰσάγει τὸν νόμον «Καὶ
ἀφοῦ προσεκάλεσε τὰ πλῆθη τοῦ λαοῦ τοὺς εἶπεν· Ἀ-
κούσατε αὐτὰ πῶς θὰ εἴπω, καὶ προσέξατε νὰ τὸ κα-
ταλάβετε»⁹. Δὲν τοὺς ὁμιλεῖ ἀπλῶς ἀλλὰ μὲ τὴν τιμὴν
καὶ τὴν διάκρισιν καθιστᾷ κατὰ πρότον τὸν λόγον εὐ-
πρόσδεκτον. (Δι' αὐτὸ ἐδήλωσεν ὁ εὐαγγελιστὴς ὅτι
εἶπεν· «Ἀφοῦ τοὺς προσεκάλεσε».) Ἐπειτα, ὁ λόγος
τοῦ γίνεται ἀποδεκτὸς καὶ ἀπὸ τὴν κατὰλληλὴν στήμην
ποῦ λέγεται· Οἱ Πράγματι καὶ, μετὰ τοῦ ἔλεγχου καὶ τὴν
νίκην τοῦ κατὰ τὴν γραμματικὴν καὶ Φαρισαίων καὶ τὴν
κατηγορίαν τοῦ προφήτου ἐναντίον τοὺς τότε ἀρχίζον-
τες νόμοθετῶν τοῦ ἔργου ὅταν θὰ ἐδέχοντο μὲ μεγα-
λυτέραν εὐκολίαν τὰ λεγόμενα.

Καὶ δὲν τοὺς προσκαλεῖ μόνον, ἀλλὰ τοὺς συνιστᾷ
νὰ δείξουν μεγαλυτέραν προσοχὴν. Διότι τοὺς λέγει·
«καὶ προσέξατε νὰ τὸ καταλάβετε». Δηλαδὴ σκεφθῆ-
τε, ἐμπνῆστε. Διότι ὁ νόμος ποῦ ἐπρόκειτο νὰ θεοπισθῇ
ἀπαυτοῦσε τὴν προσοχὴν αὐτῆς. Πραγματικὰ εἶναι οἱ
γραμματεῖς καὶ οἱ Φαρισαῖοι κατέλυσαν τὸν νόμον, καὶ
μάλιστα παράκαρτα, διὰ νὰ τηρήσουν τὴν ἰδίαν τοὺς
παραδόξους καὶ τοὺς ὀπακοῦσατε, πολὺ περισσότερον
πρέπε νὰ ὑπακούετε εἰς ἐμέ, ποῦ ἦλθα εἰς τὸν κατὰ-
λληλον καιρὸν καὶ σὰς ἀγαγῶ εἰς ὑψηλοτέρας φιλοσο-
φίας.

Δὲν τοὺς εἶπεν θεότατα ὅτι δὲν ἔχει κομμῆσαι ὡς
ἡ διάκρισις πᾶσι φαγητῶν. Ὡς οὕτως ὅτι ὁ Μωυσὴς κοινῶς
ἔθετε τὰς ἐντολάς αὐτοῦ τοῦ εἶδους οὕτως ὅτι αὐτὸ ἔγινε
κατὰ συγκυρίαν, ἀλλὰ σὺν τὰς τοὺς προτρέτει καὶ

⁹ Ματθ. 15, 10.

νὰ τοὺς συμφολεῦν, ἀφοῦ ἐπεκαλέσθη τὴν ἀπόδειξιν
ποῦ στήριζεται εἰς τὰ πράγματα λέγει «Δὲν κάνει θε-
θλον καὶ ἀκαθάρτον θρησκευτικῶς τὸν ἄνθρωπον ἐκεῖ-
νο ποῦ εἰσάγεται μὲ τὴν τροφήν εἰς τὸ στόμα, ἀλλ' ἐ-
κεῖνο ποῦ θύγεται ἀπὸ τὸ στόμα»⁹. Ἐτσι, καταφεύγει
εἰς τὴν φύσιν τῶν πραγμάτων καὶ νομοθετεῖ καὶ δικαί-
ετα.

Καὶ ἐνῶ ἤκουον αὐτὰς τὰς λέξεις δὲν ἔφεραν καμ-
μὰν ἀντηρησὶν ἐκεῖνοι. οὕτως τοῦ εἶπαι· Τί λέγεις, Ὁ
Θεὸς τούτοις ἐντολάς ἔδωκε διὰ τὴν διάκρισιν τῶν φα-
γητῶν καὶ συθεσίζεις τοὺς νόμους αὐτοῦ τοῦ εἶδους,
Ἀλλ' ἐπειδὴ τοὺς ἀπεστόμωσεν τελειῶς ὅχι μόνον μὲ
τὸ ὅτι τοὺς ἔλεγε, ἀλλὰ καὶ μὲ τὸ ὅτι ἀπεκάλυψε τὸν
δολὸν τοὺς καὶ διεπόμενους ἐκεῖνο ποῦ ἔκανον λα-
θραῖα αὐτοῖς καὶ ἀκόμη, ἀπεκάλυψε τὰς ἀντιφροσύνας τῆς
δικαιοσύνης τοὺς. Ἐποῦ ἀφοῦ τοὺς ἀφώπλισεν ἀπὸ κάθε
ἐπιχειρήματος, ἔφυγον.

Σὺ ὅμως, κύριε, ὅτι δὲν ἀποφορᾷς ὁ Κύριος νὰ
στραφῇ καθαρά κατὰ τῶν φαγητῶν. Διότι δὲν εἶπεν,
τὰ φαγητὰ ἀλλὰ «Δὲν κάνει θεθλὸν καὶ ἀκαθάρτον
θρησκευτικῶς τὸν ἄνθρωπον ἐκεῖνο ποῦ εἰσάγεται μὲ
τὴν τροφήν εἰς τὸ στόμα». Αὐτὸ ἦτο φυσικὸν νὰ τὸ με-
ταφέρουν καὶ εἰς τὰ ἀντίπα χεῖρα. Ὁ ἴδιος θεότατα, ἐ-
κάνε λόγον διὰ τὰ φαγητὰ, ἀλλὰ ἦτο εὐνόητον ὅτι ἀνε-
φύετο καὶ εἰς τὰ χεῖρα. Διότι, ἦτο τόσο μεγάλη
ἡ συνθεσις νὰ διακρίνουν τὰ φαγητὰ εἰς καθάρα καὶ
μὴ ὥστε καὶ μετὰ τὴν ἀνάστασιν ὁ Πέτρος εἶπεν· «Μὲ
κατένα τρόπον δὲν θὰ κάνω τοῦτο, Κύριε. Διότι οὐδέποτε
εἰς τὴν ζωὴν μου δὲν ἔφαγα τίποτε τὸ μολυσμένον
ἢ τὸ ἀκάθαρτον»⁹. Ἄν καὶ τὸ ἔλεγεν αὐτὸ διὰ τοὺς
ἄλλους καὶ διὰ νὰ ἔχη δικαιολογίαν πρὸς ἐκεῖνους ποῦ
τὸν κατηγοροῦσαν, διὰ νὰ ἀποδείξῃ ὅτι ἔφερον ἀντι-
ρησιν, ἐν τούτοις οὕτως καὶ ἔτσι τοῦ συνεχωρήθη αὐτοῦ,
ὡμῶς ἀποθε κνύει ὅτι μεγάλη φροντίς καὶ ὑποψία ὑπάρ-
χε διὰ τὸ ζήτημα αὐτό.

Διότι, αὐτὸν ἀκριβῶς τοὺς λόγους καὶ ὁ πρὸς δὲν
ὡμίλησεν ἀπὸ τὴν ἀρχὴν διὰ τὰ φαγητὰ, ἀλλὰ πᾶσι τὰ
εἰσερχόμενα διὰ τοῦ στόματος. Καὶ πάλιν, ὅταν εἰς τὴν
συνέχεια εἶδε ὅτι ὡμίλει πᾶσι καθάρα, συνεσκεύασε τὸ

⁹ Ματθ. 15, 11.

¹⁰ Πρεβ. 10, 14.

θέμα εἰς τὸ τέλος. ὅταν εἶπεν «Τὰ νὰ φάγη δὲ κανεὶς μὲ ἀνίπτα χέρια δὲν μολύνει τὸν ἄνθρωπον». Ὁ δὲ διὰ νὰ ἀποδείξῃ ὅτι ἀπὸ τὴν περίπτωσιν αὐτὴν ἔλαβε τὴν ἀφορμὴν οὗ. ὅσα εἶπε καὶ ὅτι ὁ αὐτὸ τὸ θέμα ἔκανε λόγον ἐν προκειμένῳ. Δι' αὐτὸ δὲν εἶπεν Δὲν μολύνουσι τὸν καθάρωνται τὰ φαγητά. ἀλλὰ πᾶν νὰ ἔκανε λόγον διὰ τὸ ζήτημα τῶν ἀνίπτων χειρῶν μόνον κλεῖει τὸν λόγον, ὥστε νὰ μὴ ἡμποροῦν νὰ τοῦ φέρουν καμμίαν ἀντίρρηση ἐκεῖνοι.

Ὅταν λοιπὸν ἤκουσαν αὐτὰ ἐσκανδαλισθῆσαν λέγει, οἱ Φαρισαῖοι, ὅχι ὅμως καὶ τὰ πλήθη τοῦ κόσμου. «Διότι, ἦλθον πρὸς αὐτὸν», λέγει, καὶ μαθηταὶ τοῦ καὶ τοῦ εἶπαν Ὡς οὗτοι. οἱ Φαρισαῖοι ὅταν ἤκουσαν τὸν λόγον τοῦ εἶπε δὲ αὐτοὺς τροφῆς, ἐσκανδαλισθῆσαν». Ὁ δὲ ἄν καὶ δὲν εἶπε τότε πρὸς αὐτοὺς. Τί ἔκανεν λοιπὸν ὁ ἦσους. Δὲν διέλυσε τὸν σκανδαλισμὸν ἐκείνων, ἀλλὰ τοὺς ἐπέτιμα καὶ τοὺς εἶπε «Κάθε φυτεία, ποὺ δὲν τὴν ἐφυτεύσεν ὁ Πατήρ μου ὁ οὐράνιος, θὰ ξεριζωθῇ». Ὁ δὲ Ὡς οὗτοι, θέσται ἄλλοτε νὰ ἀδιαφορῇ διὰ τὰ σκανδαλά καὶ ἄλλοτε νὰ μὴ ἀδιαφορῇ. Πραγματὶ καὶ εἰς ἄλλη περίπτωσιν λέγει «Διὰ νὰ μὴ τοὺς σκανδαλίσωμεν, ὅμως ρίψε σὺ κιστὴν εἰς τὴν θάλασσαν». Ὁ δὲ ὅμως, λέγει «Ἀφήσατέ τοὺς εἶνα ὁδηγοὶ τυφλοὶ ποὺ ὁδηγοῦν τυφλοὺς. Ἐάν δὲ ἓνας τυφλὸς ὁδηγῇ ἄλλον τυφλόν, θὰ πέσω. καὶ οἱ δύο εἰς θάβη λακκῶν».

Αὐτὰ τὰ εἰλεγον οἱ μαθηταὶ. ὅχι μόνον ἀπολογουμένων δι' ἐκεῖνους, ἀλλ' ἐπειδὴ καὶ οἱ ἴδιοι ἐταράσσοντο ὀλίγον. Ἐπειδὴ ὅμως δὲν εἶχαν τὴν ταλμὴν νὰ τὰ εἶπουν ὡς ἰσχυρῶν τῶν ἀπομὴν ἤθελαν νὰ μάθουν τὴν ἀπάντησιν ἀναφερόμενοι εἰς τὸν σκανδαλισμὸν τῶν ἄλλων.

Ὁ δὲ ὅτι, θέσται συνθέσθαι αὐτὸ ἀκούει μὲ ποῖον τρόπον εἰς τὴν συνέχισιν ὁ θεμικὸς καὶ προηγουμένος εἰς ὅλα Πέτρος τὸν ἐπληροῖσεν καὶ τοῦ λέγει «Ἐξήγησέ μοι τὴν παραβολὴν αὐτὴν». Ὁ δὲ ἀπεκάλυψε τὴν παραβολὴν τῆς ψυχῆς τοῦ ποῦ δὲν ἐτόλμα νὰ τὴν φανερώσῃ καὶ νὰ εἴπῃ ὅτι σκανδαλίζονται μὲ ὅσα ἀκούει,

11. Ματθ. 15. 90

12. Ματθ. 15. 19

13. Ματθ. 15. 13

14. Ματθ. 15. 27

15. Ματθ. 15. 14

16. Ματθ. 15. 15

ἀλλὰ εἶχε τὴν ἀξίωσιν νὰ ἀπαλλαγῇ ἀπὸ τὴν παραβολὴν καὶ τὴν ἐρμηνείαν τοῦ Ἰησοῦ. αὐτὸ καὶ ἐπιτιμᾶται.

Τί λέγει λοιπὸν ὁ Χριστός, «Κάθε φυτεία, ποὺ δὲν τὴν ἐφυτεύσεν ὁ Πατήρ μου ὁ οὐράνιος, θὰ ξεριζωθῇ». Οἱ ὅπαδοι τῶν Μαθητῶν νομίζουσι βλ. αὐτὰ τὰ εἶπε διὰ τὸν νόμον τοῦ Μωυσέως ἐν γενεῇ. Ἀλλὰ τοὺς ἀποστολῶναι τὰ ὅσα εἶπεν ἄμεως παραπάνω. Πραγματὶ καὶ ἔαν τὰ ἔλεγε δὲ τὸν νόμον, ἔτι τότε διατὶ προηγουμένως ἀπολογεῖται καὶ ἀγωνίζεται δι' αὐτόν, ὅταν λέγῃ «Διὰ καὶ οὗτοι παραβαίνετε τὴν ἐντολὴν τοῦ Θεοῦ διὰ νὰ σὺμμορφωθῆτε πρὸς τὴν παράδοσιν αὐτῶν». Ἐπίσης, διατὶ ἀναφέρει τὸν προφήτην, Ἄλλὰ αὐτὰ τὰ λέγει δι' αὐτοὺς καὶ διὰ τὰς παραδόσεις τῶν. Διὸ ἔαν εἶπεν ὁ Θεός «Νὰ τῶμας τὸν πατέρα σοὶ καὶ τὴν μητέρα σου», κατὰ ποῖαν λογικὴν δὲν εἶνα φυτεία τοῦ Θεοῦ αὐτὸ ποῦ εἶπεν ὁ Θεός. Ὁ δὲ καὶ τὸ ἀπομεινὸν ἀποδεικνύει. Διὸ αὐτὸ ἐλεγχθὲ διὰ τοὺς γραμματεῖς καὶ τοὺς Φαρισαίους καὶ τὰς παραδόσεις τῶν. Διὸ, προσέθεσε, ὁ ἦσους «Εἶνα ὁδηγοὶ τυφλοὶ ποὺ ὁδηγοῦν τυφλοὺς. Ἐάν, ὅμως, τὸ εἴλεγεν αὐτὸ διὰ τὸν νόμον, θὰ εἴλεγεν. Εἶνα ὁδηγὸς τυφλὸς ποὺ ὁδηγῇ τυφλοὺς. Ἀλλὰ δὲν ἐμύλησεν ἔτι παρα εἶπεν «Εἶνα ὁδηγοὶ τυφλοὶ ποὺ ὁδηγοῦν τυφλοὺς». Ἐταὶ ἀπῆλλαξε τὸν νόμον ἀπὸ τὴν κατηγορίαν, καὶ ἔρριπεν ὅλην τὴν εὐθύνην εἰς αὐτοὺς.

Εἰς τὴν συνέχισιν δὲ νὰ ἀπομακρύνῃ ἀπὸ κοντὰ τοὺς καὶ τὸ πλῆθος ποῦ ἐπρόκειτο νὰ παρασυρθῇ εἰς τὸ θάρακρον ἐξ αἰτίας τῶν λέγει «Ἐάν δὲ ἓνας τυφλὸς ὁδηγῇ ἄλλον τυφλόν, θὰ πέσω. καὶ οἱ δύο εἰς θάβη λακκῶν». Μεγάλον θέσται κακὸν εἶνα νὰ εἶνα καὶ νεὶς τυφλός. Ἀλλὰ τὸ νὰ εἶνα καὶ νεὶς τυφλός καὶ νὰ μὴ ἔχῃ ἐκείνους ποὺ θὰ τὸν ὁδηγῇ ἀλλὰ νὰ εἶνα ὁ ἴδιος ὁδηγός. Ὁ δὲ εἶνα ὁ πλῶν καὶ τριπλῶν τὸ ἐγκλημα. Πραγματὶ καὶ εἶνα ἐπικινδύνουν τὸ νὰ μὴ ἔχῃ ὁδηγόν. Ὁ τυφλὸς ἀσφαλῶς, εἶνα πολὺ πρὸ ἐπικινδύνουν τὸ νὰ θελῇ αὐτὸς νὰ εἶνα ὁδηγός ἄλλου.

Τί κάνει λοιπὸν ὁ Πέτρος, Δὲν λέγει τί εἶνα τέλος πάντων αὐτὸ ποὺ εἶπες. Ἀλλ' ἐρωτᾷ διατὶ τάχα εἶνα ἀσάφης. Καὶ δὲν λέγει Διὰ εἶπες παρόνομον λόγον. Διὸ, ἐφοβεῖτο μήπως θεωρηθῇ ὅτι ἐσκανδαλισθῇ. Ἀλλὰ λέγει ὅτι ὁ λόγος εἶνα ἀσάφης. Ὅτι, θέσται δὲν περ εἶπεν ἀσάφως ἀλλ' ἐσκανδαλίζετο, εἶνα φανερόν. δεδῶμένοι ὅτι τὰ λεγόμενα δὲν ἦσαν καθόλου ἀ

σαφή. Δι' αὐτό καὶ ἐπιπλήττει τὸν Πέτρον καὶ λέγει· «Ἀκόμη καὶ τώρα ὕστερα ἀπὸ τόσας διδασκαλίας εἰσθε καὶ οἷς ἀνίκανοι νὰ ἐννοήσετε τὴν ἀλήθειαν ποὺ σὰς εἶπα».¹⁷

Βέβαια, τὸ πλῆθος τοῦ κόσμου ἴσως νὰ μὴ ἐκατάλαθε τὸ λεγθέν. Ἀλλὰ οἱ μαθηταὶ ἦσαν ποὺ ἐσκοινδάλισθησαν. Ὁ Δι' αὐτό κατ' ἀρχὰς ἤθελεν νὰ μάθουν ἐρωτῶντες δὴθεν διὰ λογαριασμόν τῶν Φαρισαίων. Ὅταν, ὅμως, ἤκουσαν τὸν Κύριον νὰ διατυπῶν μεγάλην ἀπειλήν καὶ νὰ λέγῃ, ὅτι· «Κάθε φυτεία, ποὺ δὲν τὴν ἐφύτευσεν ὁ Πατήρ μου ὁ οὐράνιος, θὰ ξεριζωθῇ», καὶ ὅτι εἶναι «τυφλοὶ ὀδηγοὶ ποὺ ὀδηγοῦν τυφλοὺς» τότε κατεταράχθησαν. Ὁ δὲ θεμιὸς εἰς κάθε περίπτωσιν Πέτρος δὲν ἀνέχεται καὶ τώρα νὰ μένῃ σιωπηλός, ἀλλὰ λέγει· «Ἐξήγησέ μας τὴν παραβολὴν αὐτὴν». Τί κάνει, ὅμως, ὁ Χριστός; Τοὺς διδὲ ἀπάντησιν ποὺ περιέχει μεγάλην ἐπιπλήξιν· «Ἀκόμη καὶ τώρα ὕστερα ἀπὸ τόσας διδασκαλίας εἰσθε καὶ οἷς ἀνίκανοι νὰ ἐννοήσετε τὴν ἀλήθειαν ποὺ εἶπα; Ἀκόμη δὲν καταλαβαίνετε;». Τὰ ἔλεγεν αὐτὰ καὶ τοὺς ἐμβάλλωνεν, διὰ νὰ τοὺς θγάλῃ τὴν προκατάληψιν. Δὲν ἐσταμάτησεν, ὅμως, μέχρις ἐδῶ, ἀλλὰ προσέθεσε καὶ ἄλλα, ὅταν τοὺς εἶπεν Δ· «Ὅτι ἐκεῖνο ποὺ εἰσάγεται εἰς τὸ στόμα μὲ τὰς τροφὰς προχωρεῖ πρὸς τὴν κοιλίαν καὶ ἀποβάλλεται εἰς τὸν κοπρῶνα. Ἐκεῖνα, ὅμως, ποὺ θγαίνουσι ἀπὸ τὸ στόμα, ἐξέρχονται ἀπὸ τὴν καρδίαν, καὶ ἐκεῖνα μολύνουσι τὸν ἄνθρωπον. Διότι ἀπὸ τὴν καρδίαν θγαίνουσι σκέψεις πονηραί, φόνοι, μοιχεῖαι, πορνεῖαι, κλοπαί, θλασφημίαι, ψευδομαρτυρίαι. Αὐτὰ εἶναι ἐκεῖνα, ποὺ μολύνουσι τὸν ἄνθρωπον. Τὸ νὰ φάγῃ δὲ κανεὶς μὲ ἀνίπτα χεῖρια, δὲν μολύνει τὸν ἄνθρωπον».¹⁸ Εἶδες μὲ πόσῃν ἀφοδρότητι τοὺς ἀπαντᾷ καὶ πόσον τοὺς ἐπιτιμᾷ;

Ἀλλὰ καὶ τὰ ἐπιχειρήματά του τὰ στηρίζει εἰς τὴν συνήθη φύσιν τῶν πραγμάτων, μὲ σκοπὸν νὰ τοὺς ὠφελήσῃ. Διότι ὅταν λέγῃ· «Προχωρεῖ εἰς τὴν κοιλίαν καὶ ἀποβάλλεται εἰς τὸν κοπρῶνα». Ἐξ ἀκολουθεῖ ἀκόμη νὰ ὁμιλῇ σύμφωνα μὲ τὴν Ἰουδαϊκὴν ταπεινότητα. Λέγει, δηλαδὴ, ὅτι δὲν παραμένει μέσα ἡ τροφή, ἀλλὰ ἐξ-

17. Ματθ. 15, 16.

18. Ματθ. 15, 16 - 17.

19. Ματθ. 15, 17 - 20.

έρχεται. Ἀλλὰ καὶ ἂν ἔμενεν, πόλιν δὲν θὰ ἐμόλυνε τὸν ἄνθρωπον. Δὲν εἶχαν, ὅμως, ἀκόμη τὴν δύναμιν νὰ τὸ ἀκούσουν αὐτό. Δι' αὐτό καὶ ὁ νομοθέτης τόσον χρόνον ἀφήνει, ὅσον χρειάζεται νὰ παραμείνῃ ἡ τροφή ἐντός. Ὅταν ἐξέλθῃ, δὲν κάνει πλέον κανένα λόγον. Κατὰ τὴν νύκτα, λοιπόν, τοὺς προτρέπει νὰ λουῶνται καὶ νὰ εἶναι καθαροί, ὁπολογίζων τὸν χρόνον τῆς πέψεως καὶ τῆς ἐκκρίσεως.

226 Ἀντίθετα, τὰ προερχόμενα ἀπὸ τὴν καρδίαν, λέγει, ὅτι μένουσι ἐντός καὶ μολύνουσι τὸν ἄνθρωπον καὶ ὅταν ἐξέλθουν καὶ οὐ μόνον ὅταν μένουσι μέσα του. Καὶ κατὰ πρῶτον ἀναφέρει τὰς πονηρὰς σκέψεις, ποὺ ἦσαν γνώρισμα τῶν Ἰουδαίων. Καὶ δὲν κάνει τὸν ἐλεγχον θασιζόμενος εἰς τὴν φύσιν τῶν πραγμάτων, ἀλλὰ ἀπὸ τὰ προϊόντα τῆς κοιλίας καὶ τῆς καρδίας καὶ ἀπὸ τὸ γεγονός ὅτι τὰ μὲν παραμένουν, ἐνῶ τὰ δὲ δὲν παραμένουν. Πραγματικά, ἐκεῖνα ποὺ ἀπὸ ἐξω εἰσέρχονται, πάλιν κατευθύνονται πρὸς τὰ ἐξω. Ἐκεῖνα, ὅμως, ποὺ γεννῶνται ἐσωτερικά καὶ ὅταν ἐξέλθουν θεθλώνουν τὸν ἄνθρωπον, καὶ μάλιστα τότε τὸν θεθλώνουν περισσότερο, ὅταν, δηλαδὴ, ἐξέλθουν. Δὲν εἶχαν, ὅμως, ἀκόμη τὴν δύναμιν, ὅπως εἶπα παραπάνω, νὰ τὰ ἀκούσουν αὐτὰ μὲ τὴν ἀρμόζουσαν εὐσέθειαν.

Ὁ εὐαγγελιστὴς Μάρκος λέγει ὅτι τὰ ἔλεγεν αὐτὰ μὲ σκοπὸν νὰ δείξῃ ὅτι ὅλα τὰ φαγητὰ εἶναι καθαρά.²⁰ Δὲν τὸ ἐφανέρωσεν, ὅμως, αὐτό, οὔτε εἶπεν ὅτι δὲν μολύνει τὸν ἄνθρωπον τὸ νὰ φάγῃ τὰ θεωρούμενα ἀκάθαρτα φαγητὰ. Β Διότι δὲν θὰ ἠνείχοντο νὰ τὸ ἀκούσουν ἔτσι καθαρὰ αὐτό. Δι' αὐτό καὶ προσέθεσεν· «Τὸ νὰ φάγῃ δὲ κανεὶς μὲ ἀνίπτα χεῖρια, δὲν μολύνει τὸν ἄνθρωπον».

Ἀς μάθωμεν, λοιπόν, ποῖα εἶναι ἐκεῖνα ποὺ μολύνουσι καὶ θεθλώνουσι τὸν ἄνθρωπον. Ἀς τὰ μάθωμεν καὶ ὅς τὰ ἀποφεύγωμεν. Διότι καὶ εἰς τὴν ἐκκλησίαν βλέπομεν ὅτι ἐπικρατεῖ μὴ ἀνάλογος συνήθεια εἰς τοὺς περισσότερους καὶ ὅτι φροντίζουν πῶς θὰ ἔλθουν μὲ καθαρά ἐνδύματα καὶ πῶς θὰ πλύνουν τὰ χεῖρά τους. Δὲν φροντίζουν, ὅμως, καθόλου διὰ τὸ πῶς θὰ ἐμφανίσουν καθαρὰν τὴν ψυχὴν τοὺς ἐνώπιον τοῦ Θεοῦ. Καὶ αὐτὰ δὲν τὰ λέγω διὰ νὰ σὰς ἐμποδίσω νὰ νίπτετε τὰ χεῖριά

20. Περὶ. Μαρκ. 7, 19.

σας, οὔτε νὰ πλένετε τὸ στόμα σας, ἀλλὰ τὰ λέγω, ἐπειδὴ θέλω ἔτσι νὰ νίπτεσθε, ὅπως ταιριάζει, ὄχι, δηλαδή, μὲ τὸ νερὸ μόνον, ἀλλὰ, ἀντὶ τοῦ νεροῦ, νὰ καθαρίζεσθε μὲ τὰς ἀρετὰς. Ὁ Διότι ρύπος τοῦ στόματος εἶναι ἡ κατηγορία, ἡ φλοσφημία, ἡ λοιδορία, τὰ ὀργισμένα λόγια, ἡ αἰσχρολογία, τὸ γέλοιο, ἡ ἐλαφρότης. Ἐάν, λοιπόν, ἔχῃς τὴν μαρτυρίαν τῆς συνειδήσεώς σου ὅτι δὲν λέγεις τίποτε ἀπὸ αὐτὰ καὶ ὅτι δὲν σὲ μολύνει ὁ ρύπος αὐτός, ἔλα εἰς τὴν ἐκκλησίαν μὲ θάρρος. Ἐάν, ὅμως, πολλές φορές ἐδέχθῃς τὰς κηλίδας αὐτάς, διατί μαιταισιονεῖς καὶ περιθρέχεις τὴν γλῶσσαν μὲ νερὸ, ἐνῶ περιφέρεις ἐπάνω εἰς αὐτὴν τὸν ὀλέθριον καὶ θλασθερόν ρύπον; Πές μου, σὲ παρακαλῶ, ἐάν εἴχες εἰς τὰ χέρια σου κατρίαν καὶ δόρυβρον, θὰ εἴχες ἀρὰ γε τὴν τολμὴν νὰ προσευχηθῇς; Ὅχι, βέβαια. Καὶ ἀπὸ αὐτοῦ δὲν προέρχεται καμμία θλάση, ἐνῶ ὁ πνευματικὸς ρύπος εἶναι ὀλέθριος.

Πῶς, λοιπόν, εἰς μὲν τὰ ἀδιάφορα εἶσαι εὐλαθής, εἰς δὲ τὰ ἀπηγορευμένα εἶσαι ἀδιάφορος; Τί, λοιπόν; Δὲν πρέπει νὰ προσευχώμεθα; ἐρωτᾷ κάποιος. Ὁ Πρέπει, βέβαια, ἀλλ' ὄχι ὅταν εἶσαι μολυσμένος, οὔτε ὅταν ἔχῃς τὸσόν μεγάλον φόβον. Τί νὰ κάνω, ὅμως, ὅταν πέσω εἰς τὴν ἁμαρτίαν πρηγασμένος; λέγει. Νὰ καθάρῃς τὸν ἑαυτὸν σου. Πῶς καὶ μὲ ποῖον τρόπον; Νὰ κλάσῃς, νὰ στενάξῃς, νὰ δώσῃς ἐλεημοσύνην, νὰ ἀπολογηθῇς εἰς τὸν προσβληθέντα, νὰ συμφιλιωθῇς μὲ τὸν ἑαυτὸν σου μὲ αὐτὰ, νὰ καθάρῃς τὴν γλῶσσαν σου, διὰ νὰ μὴ ἐξοργίσῃς περισσότερο τὸν Θεόν. Διότι, ἐάν κάποιος γεμίσῃ τὰ χέρια τοῦ μὲ κοπρίαν καὶ σοῦ πύσῃ ἔτσι τὰ πόδια καὶ σὲ παρακαλῇ, ὄχι μόνον δὲν θὰ τὸν ἀκούσῃς, ἀλλὰ θὰ τὸν λακτίσῃς μὲ τὸ πόδι σου. Πῶς, λοιπόν, τολμᾷς νὰ ἐμφανίζεσαι ἔτσι εἰς τὸν Θεόν; Διότι ἡ γλῶσσα εἶναι τὸ χεῖρ τῶν προσευχομένων. Ἐ καὶ μὲ αὐτὴν ἐγγιζομεν τὰ γόνατα τοῦ Θεοῦ.

Συνεπῶς, νὰ μὴ τὴν μολύνωμεν, διὰ νὰ μὴ μᾶς εἰπῇ ὁ Θεός· «Ἐάν πολλαπλασιάσῃς τὴν προσευχὴν σας, δὲν θὰ σὰς ἀκούσω».²¹ Διότι, «ἀπὸ τὴν γλῶσσαν ἐξαρτᾶται ἡ ζωὴ καὶ ὁ θάνατος».²² Καὶ· «Ἀπὸ τοὺς λόγους σου θὰ

21. Ἦε. 1, 13.

22. Περικ. 18, 21.

δικαιωθῇς καὶ ἀπὸ τοὺς λόγους σου θὰ καταδικασθῇς».²³ Δι' αὐτὸ νὰ φυλάγῃς τὴν γλῶσσαν σου περισσότερο ἀπὸ τὴν κόρην σου. Ἡ γλῶσσα εἶναι ἄλογον θαυλικόν. Ἐάν, λοιπόν, τῆς βλάβῃς χαλινὸν καὶ τὴν διδασκίαν νὰ θασίξῃ ἡσυχά, **15:27** θὰ ἡρεμήσῃ καὶ θὰ καθίσῃ ἐπάνω τῆς ὁ θαυλικός. Ἄν, ὅμως, τὴν ἀφήσῃς χωρὶς χαλινὸν νὰ περιφέρεται καὶ νὰ ἀνακηδῇ, θὰ γίνῃ ὄχημα τοῦ διαβόλου καὶ τῶν δαιμόνων.

Σὺ, λοιπόν, μετὰ τὴν συνουσίαν μὲ τὴν οὐζυγὸν σου δὲν τολμᾷς νὰ προσευχηθῇς, μολοντί αὐτὸ δὲν εἶναι καθόλου ἀμάρτημα. Ὅταν, ὅμως, λοιδορήσῃς καὶ ὀφρῖσῃς, πράξεις τοῦ τιμωροῦνταί μὲ τὴν γένειαν, προτοῦ νὰ καθάρῃς καλὰ τὸν ἑαυτὸν σου, ὀφῶναις τὰ χέρια σου εἰς προσευχήν; Καὶ πῶς δὲν νοιώθεις φρίκην; Πές μου, σὲ παρακαλῶ. Δὲν ἤκουσες τὸν Παῦλον ποῦ λέγει· «Ὅς εἶναι τύμιος ὁ γάμος καὶ ἡ κοίτη τοῦ γάμου καθαρά ἀπὸ μολυσμῶν»;²⁴ Ἐάν, λοιπόν, ὅταν σηκώνεσαι ἀπὸ τὴν ἀμόλυντον αὐτὴν κοίτην τοῦ γάμου, δὲν τολμᾷς νὰ ἔλθῃς νὰ προσευχηθῇς, ὅταν ἔρχεσαι ἀπὸ τὴν διαβολικὴν κοίτην, πῶς ἐπικαλεῖσαι τὸ φρικτὸν καὶ φοβερόν ὄνομα τοῦ Θεοῦ; **Β** Διότι, πραγματικῶς, εἶναι κοίτη διαβολικὴ τὸ νὰ πλένεσαι μέσα εἰς τὰς ὕδρεις καὶ τὰς λοιδορίας.

Καὶ σὺ νὰ εἶναι κάποιος πονηρὸς μοιχὸς ὁ θυμὸς ἐρχεται μὲ μεγάλῃν ἡδονὴν καὶ ρίπτει τὰ ὀλέθρια σπέρματά του καὶ μᾶς γεννᾷ τὴν διαβολικὴν ἐχθρὰν καὶ προκαλεῖ ὅλα τὰ ἀντίθετα πρὸς τὸν γάμον. Διότι ὁ γάμος κάνει τοὺς δύο νὰ γίνουν μίαν σάρκα, ἐνῶ ὁ θυμὸς χωρίζει τοὺς ἡνωμένους εἰς πολλὰ μέρη καὶ κατασχίζει καὶ κομματίζει τὴν ἰδίαν τὴν ψυχὴν.

Διὰ νὰ πλησιάζῃς, λοιπόν, τὸν Θεόν μὲ παρρησίαν, νὰ μὴ ἀφήσῃς τὸν θυμόν, ὅταν θέλῃ νὰ εἰσέλθῃ μέσα σου καὶ κατοικήσῃ μαζί σου. Ἀλλὰ νὰ τὸν ἐκδιώξῃς σὺν νὰ ἦτο σκυλὶ λυσσασμένον. **Γ** Διότι καὶ ὁ Παῦλος αὐτὴν τὴν ἐντολὴν ἔδωκεν· «Νὰ σηκώνουν», λέγει, «πρὸς τὸν οὐρανὸν χέρια καθαρά ἀπὸ κάθε μολυσμῶν, ἐλευθερά ἀπὸ ὀργῆς καὶ διαταγμῶν ὀλιγοπιστίας».²⁵ Νὰ μὴ ἐντροπιάζῃς τὴν γλῶσσαν σου, διότι πῶς θὰ προσευχηθῇ δι'

23. Ματθ. 13, 37.

24. Ἦε. 13, 4.

25. Α' Τιμοθ. 3, 8.

ἐσέ, δταν χάσῃ τὸ ἰδικόν της θάρρος; Ἄλλὰ νὰ τὴν στολίσῃς μὲ ἐπιείκειαν καὶ ταπεινοφροσύνην. Νὰ τὴν καταστήσῃς ἀνταξίαν τοῦ Θεοῦ, τὸν ὅποιον παρακαλεῖ. Νὰ τὴν γεμίσῃς μὲ εὐχὰς καὶ ἀφθονον ἐλεημοσύνην. Διότι ὑπάρχει δυνατότης νὰ κάνῃς ἐλεημοσύνην καὶ μὲ τὰ λόγια. Πραγματικά, πτωχότερος εἶναι ὁ λόγος, παρὰ ἡ προσφορά.²⁶ Καὶ «Νὰ ἀπαντήσῃς εἰς τὸν πτωχόν μὲ πραότητα καὶ εἰρηνικά».²⁷ Καὶ ὅλον τὸν ἄλλον χρόνον νὰ τὴν καλλωπίζῃς μὲ τὴν μελέτην τῶν βείων νόμων. **Δ** «Διότι κάθε σου διηγήσις νὰ ἀναφέρεται εἰς τὸν νόμον τοῦ ὁπίστου».²⁸

Ἔτσι, λοιπόν, ἀφοῦ στολίσωμεν τοὺς ἑαυτοὺς μας, ὡς προσευχόμεθα εἰς τὸν βασιλέα καὶ ὡς πίπτωμεν εἰς τὰ γόνατά, ὅχι μόνον σωματικῶς, ἀλλὰ καὶ πνευματικῶς. Ἄς καταλάβωμεν εἰς ποῖον πλησιάζομεν καὶ διὰ ποῖον λόγον καὶ τί θέλομεν νὰ ἐκτιμῶμεν. Εἰς τὸν Θεὸν προσερχόμεθα, πού ἔταν τὸν ἀντίκρυσαν τὰ Σεραφίμ ἀπέστρεψαν τὰ μάτια τους, ἐπειδὴ δὲν ἠμποροῦσαν νὰ κρατήσουν τὴν ἀσπινοβολίαν του. Πού τὸν ἐλέπει ἡ γῆ καὶ τρέμει. Εἰς τὸν Θεὸν προσερχόμεθα, πού κατοικεῖ φῶς ἀπρόσιτον.²⁹ Καὶ προσερχόμεθα διὰ νὰ τὸν παρακαλέσωμεν νὰ μᾶς λυτρώσῃ ἀπὸ τὴν γέννησιν. νὰ μᾶς συγχωρήσῃ τὰς ἁμαρτίας μας, διὰ νὰ μᾶς ἀπαλλάξῃ ἀπὸ τὰς ἀφορήτους ἐκείνας τιμωρίας, ἃ διὰ νὰ ἀποκτήσωμεν τὸν οὐρανὸν καὶ τὰ ἀγαθὰ πού ὑπάρχουν ἐκεῖ.

Ἄς προσπέσωμεν, λοιπόν, εἰς αὐτὸν καὶ σωματικῶς καὶ πνευματικῶς, διὰ νὰ μᾶς σηκώσῃ αὐτός, ἐνῶ θὰ εἴμεθα πεσμένοι ἐνώπιόν του. Ἄς ἀπευθυνώμεν πρὸς αὐτὸν μὲ ἐπιείκειαν καὶ κάθε πραότητα.

Καὶ ποῖος εἶναι τόσο ἀθλῖος καὶ τολαιπώρος, ἐρωτᾷ κάποιος, πού δὲν εἶναι ἐπιεικής τὴν ἄραν τῆς προσευχῆς; Ἐκεῖνος πού προσεύχεται μὲ κατάρσας καὶ γεμῖτος θυμὸν καὶ κραυγάζει κατὰ τῶν ἐχθρῶν του. **ΣΣΣ** Διότι, ἐὰν θέλῃς νὰ κατηγορήσῃς κάποιον, νὰ κατηγορῇς τὸν ἑαυτὸν σου. Ἐὰν θέλῃς νὰ ἀκονίσῃς τὴν γλῶσσάν σου καὶ νὰ τὴν δέσῃς, νὰ τὸ κάνῃς εἰς τὰ ἰδικὰ σου ἁμαρτήματα. Καὶ νὰ μὴ ἀναφέρῃς τὸ κακὸν

26. Σφ. Σερ. 18, 16.

27. Σφ. Σερ. 4, 8.

28. Σφ. Σερ. 9, 16.

29. Πρλ. Α' Τιμόθ. 6, 16.

πὺ σου ἔκανεν ἕνας ἄλλος, ἀλλὰ τί ἔκανες οὐ εἰς τὸν ἑαυτὸν σου, διότι αὐτὸ πρὸ πάντων εἶναι κακὸν πραγματικόν. Ἐπειδὴ κανένας δὲν θὰ ἠμπορέσῃ νὰ σοῦ κἀνῇ καμμίαν ἀδικίαν, ἐὰν ὁ ἴδιος δὲν ἀδικῇς τὸν ἑαυτὸν σου. Ὡστε, ἐὰν ἐπιθυμῇς νὰ στραφῇς κατὰ τῶν ἀδικούντων, νὰ στραφῇς πρῶτα κατὰ τοῦ ἑαυτοῦ σου. Κανένας δὲν σὲ ἐμποδίζει. Διότι ἐὰν στραφῇς ἐναντίον ἄλλου, θὰ φύγῃς θορυβώμενος μὲ μεγαλύτεραν ἀδικίαν.

Ἐξ ἄλλου καὶ ποῖον σπουδαῖον ἀδικίαν ἔχεις νὰ ἀναφέρῃς ὅτι σοῦ ἔγινεν; Ὅτι ὁ δεῖνα σὲ ὕβρισε, σὲ ἐκλεψε καὶ σοῦ ἐδημιούργησε κιθύνους; Ἀλλὰ αὐτὸ δὲν εἶναι ἀδικία, παρὰ, ἐὰν ἔχωμεν ἀγρυπνοῦν τὴν προσοχήν μας, εἶναι μεγάλη ἀφέλεια. **Β** Διότι ἀδικημένος εἶναι ἐκεῖνος πού ἔκανεν αὐτὰ, ἔχι ὁ παθὼν. Καὶ αὕτη εἶναι κυρίως ἡ αἰτία ὅλων τῶν κακῶν, τὸ ὅτι, δηλαδή, δὲν γνωρίζομεν κάθε φορά ποῖος εἶναι ὁ ἀδικούμενος καὶ ποῖος ὁ ἀδικῶν. Διότι ἐὰν τὸ ἐγνωρίζομεν καλὰ αὐτό, δὲν θὰ ἀδικούσαμεν ποτὲ τοὺς ἑαυτοὺς μας, δὲν θὰ προσευχόμεθα ἐναντίον τοῦ ἄλλου, ἀφοῦ θὰ ἤξεραμεν ὅτι δὲν εἶναι δυνατόν νὰ πάθωμεν τίποτε τὸ κακὸν ἀπὸ κάποιον ἄλλον. Ἐπειδὴ δὲν εἶναι κακὸν νὰ σοῦ ἀρπάξουν, ἀλλὰ νὰ ἀρπάξῃς.

Ὡστε, ἐὰν μὲν ἤρπασες, νὰ κατηγορῇς τὸν ἑαυτὸν σου. Ἐάν, ὅμως, ἔπρασες θύμα ἀρπαγῆς, νὰ εὐχῇς διὰ τὸν ἀρπάσσοντα, διότι σὲ ὠφέλησε πάρα πολὺ. Διότι, ἂν καὶ ἡ διάθεσις τοῦ ἄρπαγος δὲν ἦτο αὕτη, οὐ πάντως ἀπεκόμισες μεγάλην ὠφέλειαν, ἐὰν μὲ γενναϊότητα ὑπέφερες τὴν ἀρπαγὴν. Ἐκεῖνον, θέσθαι, τὸν καταδικάζουν καὶ οἱ ἄνθρωποι καὶ οἱ νόμοι τοῦ Θεοῦ, **Γ** ἐνῶ ἐσὲ τὸν ἀδικημένον σὲ στεφανώνουν καὶ σὲ ἐπαινοῦν.

Πραγματικά, ἐὰν κάποιος, πού ἔχει πυρετὸν, ἤρπασεν ἀπὸ ἑνὸς ἀνθρώπου δοχεῖον γεμῖτον ἀπὸ νερὸ καὶ ἐχόρτασε τὴν θλαθεράν του ἐπιθυμίαν, δὲν θὰ ὑποστηρίξωμεν ὅτι διέπραξεν ἀδικίαν ὁ ἀρπαγὴς, ἀλλὰ ὁ ἀρπάσας. Διότι καὶ τὸν πυρετὸν ἠρέησε καὶ τὴν ἀσθένειαν ἐχειροτέρεφεν. Τὸ ἴδιον, λοιπόν, νὰ σκέπτεσαι καὶ διὰ τὸν φιλοχρήματον καὶ τὸν φιλόργυρον. Διότι καὶ αὐτὸς κατέχεται ἀπὸ πυρετὸν μεγαλύτερον ἀπὸ ἐκεῖνον καὶ μὲ τὴν ἀρπαγὴν αὐτὴν ἤνωψε τὴν φλόγαν τὴν ἰδικήν του.

Ἄλλὰ καὶ ἐὰν κάποιος μαυνόμενος ἀρπάσῃ ἕνα εἶδος ἀπὸ τὸν ὁποιονδήσαστε καὶ φονεύσῃ τὸν ἑαυτὸν του,

ποιός θά είναι ὁ ἀδικημένος καὶ πάλιν: Ὁ ἀρπαγὴς, ἢ ὁ ἀρπάσας; Εἶναι φανερόν, ὅτι ὁ ἀρπάσας. Ὁ Λοικόν, καὶ εἰς τὴν περίπτωσιν τῆς ἀρπαγῆς τῶν χρημάτων τὴν ἰδίαν ἀπόφασιν ἄς ἔχωμεν. Διότι ὅτι εἶναι τὸ ξίφος διὰ τὸν μαινόμενον, τὸ ἴδιόν εἶναι διὰ τὸν φιλάργυρον ὁ πλούτος, ἢ μάλλον καὶ χειρότερον. Διότι ὁ μαινόμενος ἐπῆρε τὸ ξίφος καὶ τὸ ὤθησεν εἰς τὸ σῶμά του καὶ ἀπηλλάγη ἀπὸ τὴν μονίαν καὶ δὲν ἐδέχθη ἄλλην πληγὴν. ἐνῶ ὁ φιλάργυρος κάθε ἡμέραν θέχεται ἀμέτρητα τραύματα, χωρὶς νὰ ἀπαλλάσσεται ἀπὸ τὴν μονίαν του, ἀλλὰ τὴν καθιστᾷ μεγαλυτέραν. Καὶ ὅσον περισσότερα τραύματα θὰ λάβῃ, τόσον αὐτὰ γίνονται ἀφαρμὴ διὰ νὰ λάβῃ ἄλλας χειρότερας πληγὰς.

Ἄφου, λοιπόν, κατονομάσωμεν καλὰ αὐτά, ἄς ἀποφύγωμεν τὸ ξίφος αὐτό, ἄς ἀποφύγωμεν τὴν μονίαν καὶ ἄς σωφρονισθῶμεν, ἔστω καὶ ἀργά. Διότι καὶ αὐτὴν τὴν ἀρετὴν πρέπει νὰ τὴν ὀνομάζωμεν σωφροσύνην, ἢ ὅχι ὀλιγώτερον ἀπὸ ἐκείνην ποῦ ἔλοι θεωροῦν σωφροσύνην. Διότι ἐκεῖ ἡ πάλη γίνεται πρὸς τὴν τυραννίαν μιᾶς ἐπιθυμίας, ἐνῶ ἐδῶ πρέπει νὰ νικήσωμεν πολλὰς καὶ ποικίλας ἐπιθυμίας.

Πραγματικὰ δὲν ὑπάρχει τίποτε τὸ ἀφρονέστερον ἀπὸ τὸν δούλον τῶν χρημάτων. **§ 23** Νομίζει ὅτι κυριαρχεῖ, ἀλλὰ κυριαρχεῖται. Ἐχει τὴν ἐντύπωσιν ὅτι εἶναι κύριος, ἐνῶ εἶναι δούλος. Καὶ χαίρεται ποῦ θάζει δεσμὰ εἰς τὸν ἑαυτὸν του. Εὐφραίνεται ποῦ καθιστᾷ πῶ ἀγριὸν τὸ θηρίον. Ἀγάλλεται καὶ σκιριτᾷ ποῦ γίνεται αἰχμάλωτος. Καὶ ἐνῶ θάλει εἷνα σκυλὶ λυσσασμένον, ποῦ ὀρμᾷ κατὰ τῆς ψυχῆς του, καὶ ἔπρεπε νὰ τὸ δέσῃ καὶ νὰ τὸ φονεύσῃ διὰ τῆς πείνης. αὐτὸς τοῦ προσφέρει ἀφθονοὺ τροφὴν, ὥστε νὰ πηδᾷ περισσότερο καὶ νὰ γίνῃ πῶ φοβερόν.

Ὁλ' αὐτὰ σκεπτόμενοι, λοιπόν, ἄς λύσωμεν τὰ δεσμὰ, ἄς φονεύσωμεν τὸ θηρίον, ἄς ἀπελεύσωμεν τὴν νόσον, ἄς ἐκδιώξωμεν τὴν μονίαν αὐτὴν. διὰ νὰ ἀπολαύσωμεν τὴν γαλήνην καὶ τὴν τελείαν ὑγείαν **B** καὶ μὲ μεγάλην εὐχαρίστησιν νὰ καταπλεύσωμεν εἰς τὸ ἵππον λιμάνι καὶ νὰ ἐπιτύχωμεν τὰ αἰώνια ἀγαθὰ, τὰ ὁποῖα εἶπε ὁλοι μας νὰ ἀποκτήσωμεν μετὰ τὴν χάριν καὶ τὴν φιλανθρωπίαν τοῦ Κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ, εἰς τὸν ὁποῖον ἀνήκει ἡ δόξα καὶ τὸ κράτος τώρα καὶ πάντοτε καὶ εἰς τοὺς αἰῶνας τῶν αἰώνων. Ἀμήν.